

QONUNCHILIK HUJJATLARI

IKROMOV SHERZODXON
2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT BAYROG‘I TO‘G‘RISIDA

1-modda.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining sxematik va rangli tasviri tasdiqlansin (ilova qilinadi).

2-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i O‘zbekiston Respublikasi davlat suverenitetining ramzidir.

3-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i xalqaro munosabatlarda O‘zbekiston Respublikasining timsoli bo‘ladi.

4-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i — bayroqning butun uzunligi bo‘ylab o‘tgan to‘q moviy rang, oq rang va to‘q yashil rangli uchta endan tarkib topgan to‘g‘ri to‘rtburchak shaklidagi matodir.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining uzunligi 250 santimetrغا, kengligi 125 santimetrغا teng. Moviy rang, oq rang va yashil rangli enlarning kengligi bir xil. Har bir en 40 santimetrغا tengdir. O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining o‘rtasidagi oq rangli enning chetlaridan kengligi 2,5 santimetrغا teng qizil hoshiyalar o‘tkazilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining yuqori qismidagi moviy rangli enning yuz tomoni va orqa tomonida dastaga yaqin joyida oq rangli yangi oy va uning yonida o‘n ikkita oq rangdagi besh qirrali yulduz tasvirlangan.

Oq rangli yangi oy va o‘n ikkita oq rangli besh qirrali yulduzning tasviri moviy rangli yuqori enning o‘rtasidan 75x30 santimetrغا teng to‘g‘ri to‘rtburchakka sig‘adigan qilib joylashtirilgan.

Oq rangli yangi oy vertikal holatda do‘ng tomoni dastaga qaratilgan, dastadan 20 santimetr masofada joylashtirilgan bo‘lib, diametri 30 santimetrli doiraga sig‘adi.

O‘n ikkita oq rangli besh qirrali yulduz diametri 6 santimetrli doiraga sig‘adi. Doiralar orasidagi masofa 6 santimetr. Yulduzlar uzunasiga va tikkasiga quyidagi tartibda joylashadi: yuqori qatorda uchta, o‘rta qatorda to‘rtta va quyi qatorda beshta yulduz. Quyi qatordagi yulduzlar yangi oyning pastki uchidan 3,5 santimetr masofada joylashadi.

5-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i:

1) doimiy ravishda:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorgohlarining;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining;

O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmatining;

O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining;

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining;

O‘zbekiston Respublikasi Hisob palatasining;

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi va Vazirlar Kengashining;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining;

sudlarining;

prokuratura organlarining binolarida;

2) doimiy ravishda:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining;

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining;
respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining;
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining;
O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining;
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmatining;
O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining;
O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining;
O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining;
O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining;
Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi va Vazirlar Kengashining;
mahalliy davlat hokimiyati organlarining majlislar zallarida;

3) doimiy ravishda:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining;
O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi Spikerining;
O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Raisining;
O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining;
O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raislarining;
respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlarining;
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining;
O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati raisining;
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati raisining;
O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo'mondonining;
O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi raisining;
O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi raisining;
O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi raisining;
Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi va Vazirlar Kengashi raislarining;
viloyatlar, tumanlar va shaharlar hokimlarining;

O'zbekiston Respublikasining diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari boshliqlarining xizmat xonalarida;

4) O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi bilan belgilangan bayram kunlarida — Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining, viloyatlar, tumanlar va shaharlar hokimlarining qarorlari bilan belgilangan markaziy ko'chalarda, maydonlarda, boshqa jamoat joylarida va obyektlarda;

5) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi deputatlari, Senati a'zolari, xalq deputatlari Kengashlarining deputatlari saylovi yoki referendum kunlarida — ovoz berish o'tkazilayotgan binolar va xonalarda;

6) O'zbekiston Respublikasining diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari binolarida yoki hududlarida va transport vositalarida — xalqaro huquq normalariga, diplomatik protokol qoidalariga hamda vakolatxonalar va muassasalar joylashgan davlatning qonunchiligiga muvofiq;

7) xorijiy davlatlar davlat va hukumat boshliqlarining, boshqa rasmiy delegatsiyalarning xalqaro huquq normalariga, diplomatik protokol qoidalariga, shuningdek O'zbekiston Respublikasida bo'lishining tasdiqlangan dasturiga muvofiq transport vositalarida, vokzallarda, aeroportlarda, yurish yo'nalishi bo'yicha va boshqa tashrif obyektlarida;

8) rasmiy shaxslar sifatida O'zbekiston Respublikasining Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining Spikeri, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining Raisi, O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri, O'zbekiston Respublikasining boshqa rasmiy delegatsiyalari rahbarlari, O'zbekiston Respublikasining diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari boshliqlari tushgan chet eldagi dengiz va daryo kemalarida, boshqa transport vositalarida;

9) O'zbekiston Respublikasi kemalar qatnovi inspeksiyasining kemalar reyestrda ro'yxatga olingan dengiz va daryo kemalarida;

10) O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining harbiy birlashmalarida, qo'shilmalarida va qismlarida, shuningdek boshqa harbiy tuzilmalarida — O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining umumharbiy ustavlariga muvofiq;

11) doimiy ravishda O'zbekiston Respublikasining Davlat chegarasidan o'tish punktlarida;

12) sport maydonlarida — O'zbekiston Respublikasi chempionatlarini, milliy terma komandalar ishtirokida xalqaro sport musobaqalarini o'tkazish vaqtida hamda xalqaro sport musobaqalarining O'zbekiston Respublikasi sport terma komandalarining vakillari bo'lgan g'oliblarini mukofotlash marosimlarini o'tkazish vaqtida ko'tariladi.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'iga nisbatan hurmatni ta'minlagan holda, undan ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilmagan obyektlarda, shuningdek umummilliy bayramlarda, sport musobaqalarida, ommaviy jismoniy tarbiya tadbirlarida, madaniy va o'zga ommaviy tadbirlarda, rasmiy xalqaro tadbirlarda, tantanali tadbirlarda, oilaviy bayramlarda, xotira sanalarini nishonlashda, jamiyat va davlat arboblarning, harbiy xizmatchilarning dafn marosimlarida hamda boshqa hollarda, shu jumladan yog'och dastani (bayroq dastasini) ishlatmasdan foydalanilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'iga nisbatan hurmatni ta'minlagan holda, undan jamoat joylarida, binolar va boshqa obyektlarda, yashash yoki ish joylarida, shuningdek ularga tutash bo'lgan hududlarda, transport vositalarining salonida foydalanilishi mumkin.

5¹-modda.

O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilar:

O'zbekiston Respublikasi Fuqaro havo kemalari davlat reyestri yoki O'zbekiston Respublikasi Davlat havo kemalari reyestriga kiritilgan havo kemalariga, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Aviatsiya ma'muriyati hisobida turuvchi eksperimental havo kemalariga;

qonunchilikda belgilangan hollarda avtomototransport vositalari va ular tirkamalarining davlat ro'yxatidan o'tkazish raqam belgilariga;

O'zbekiston Respublikasining asosiy chegara belgisiga qo'yiladi.

O'zbekiston Respublikasiga tegishlilikni belgilash maqsadida davlat organlarining ramziy belgilarida (bayroq, emblema — geraldik belgi, vimpel va boshqa ramzlar) va ularning Internet jahon axborot tarmog'idagi rasmiy veb-saytlarida, O'zbekiston Respublikasi davlat mukofotlarining asosi yoki elementi sifatida, shuningdek O'zbekiston Respublikasiga tegishlilikni belgilash maqsadida predmetlarda, o'quv-tarbiya jarayonida O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilardan foydalanilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasiga tegishlilikni belgilash maqsadida rasmiy xalqaro tadbirlarda O'zbekiston Respublikasi vakili bo'lgan jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilardan foydalanilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'iga nisbatan hurmatni ta'minlagan holda uning tasviri tushirilgan belgilardan jamoat joylarida, binolar va boshqa obyektlarda, yashash yoki ish joylarida, shuningdek ularga tutash bo'lgan hududlarda, transport vositalarining salonida foydalanilishi mumkin.

Harbiy yoki boshqa davlat xizmatida bo'lgan shaxslarning kiyim-boshida va farqlovchi nishonlarida O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilardan foydalanilishi mumkin.

Xalqaro sport musobaqalari hamda O'zbekiston Respublikasi chempionatlari uchun sport kiyim-boshini tayyorlashda O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilardan foydalanilishi mumkin.

5²-modda.

O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining elementlarini nodavlat tashkilotlari hujjatlarining rekvizitlari yoki reklama materiallariga kiritilishiga yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilardan ishlab chiqarilayotgan yoki realizatsiya qilinayotgan tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) o'tkazish uchun tijorat maqsadlarida foydalanish mumkin emas, bundan O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'iga nisbatan hurmatni ta'minlagan holda uning tasviri tushirilgan belgilardan ustki kiyim-boshni bezatish yoki O'zbekiston Respublikasiga tegishlilikni belgilash maqsadida foydalanish mustasno.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'iga nisbatan hurmatsiz munosabatda bo'lishga, shu jumladan:

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'idan va uning tasviri tushirilgan belgilardan yirtilgan, ifloslangan, teshilgan, rangi o'chgan holda va boshqa noma'qul tarzda foydalanishga;

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'idan biror-bir narsa uchun ustki yoping'ich sifatida foydalanishga;

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'ini stollarga, o'rindiqlarga, stullarga to'shashga yoki uning tasvirini tushirishga va undan qoplama sifatida foydalanishga, shuningdek uni o'tiriladigan boshqa joylarga yoki oyoq ostiga to'shashga yoki uning tasvirini tushirishga;

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'idan kiyim-bosh, dastro'mol yoki ko'rpa-to'shak sifatida, shuningdek buyumlarni saqlash va tashish uchun foydalanishga;

O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilarni poyabzalga, dastro'molga, ko'rpa-to'shakka, ichki kiyimga, sochiqlarga, qutilarga (o'rovlarga), bir marta foydalanish va tashlab yuborish uchun mo'ljallangan buyumlarga bosib chiqarishga yoki uning tasvirini boshqacha tarzda tushirishga;

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'idan va uning tasviri tushirilgan belgilardan odob-axloq qoidalariga va jamiyatda yurish-turish qoidalariga zid ravishda yoxud ularni tahqirlash hisoblanadigan boshqacha tarzda foydalanishga yo'l qo'yilmaydi.

Nodavlat notijorat tashkilotlarining ramziy belgilari O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'iga o'xshash bo'lishi mumkin emas.

6-modda.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i:

ushbu Qonun 5-moddasining **4-bandida** nazarda tutilgan hollarda soat 6 da ko'tariladi va soat 22 da tushirib qo'yiladi;

ushbu Qonun 5-moddasining **5-bandida** nazarda tutilgan hollarda ovoz berish yoki referendum o'tkazish davrida ko'tarib qo'yiladi;

ushbu Qonun 5-moddasining **7-bandida** nazarda tutilgan hollarda xorijiy davlatlar davlat va hukumat boshliqlarining, boshqa rasmiy delegatsiyalarning tashrif buyurishidan 24 soat oldin ko'tariladi va ular jo'nab ketganidan keyin 24 soat mobaynida tushirib qo'yiladi.

7-modda.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i bilan bir vaqtda Qoraqalpog'iston Respublikasining Davlat bayrog'i ko'tarilganda, O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i (binoning old tomoniga qarab turganda) chap tomondan ko'tarilishi kerak.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i bilan bir vaqtda Qoraqalpog'iston Respublikasining Davlat bayrog'i ko'tarilganda, Qoraqalpog'iston Respublikasi Davlat bayrog'ining o'lchami O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining o'lchamidan katta bo'lmasligi kerak, O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining ko'tarilish balandligi esa Qoraqalpog'iston Respublikasi Davlat bayrog'ining ko'tarilish balandligidan past bo'lmasligi kerak.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i bilan bir vaqtda xorijiy davlatlar va (yoki) xalqaro tashkilotlar bayroqlari ko'tarilganda O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i xalqaro huquq normalariga va diplomatik protokol qoidalariga muvofiq ko'tariladi.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i xorijiy davlatlar va (yoki) xalqaro tashkilotlar bayroqlari bilan bir xil balandlikda joylashtirilishi hamda bir xil o'lchamga ega bo'lishi kerak.

8-modda.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i binolarning asosiy kirish joyida yoki buning uchun maqbul bo'lgan boshqa joyda, yoxud tegishli tutqichi bo'lgan dastada, yo bo'lmasa flagshtokda bayroqning dastasi binoning old tomoni bilan ko'pi bilan 45 gradusli burchak hosil qiladigan tarzda ko'tariladi.

Ko'tarib qo'yilgan O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining matosi yer sathidan kamida 2,5 metr balandlikda bo'lishi kerak.

9-modda.

Motam munosabati bilan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoniga muvofiq O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i motamga moslab ko'tariladi. Bunday hollarda O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'i dastasi yoki flagshtokning yuqori uchiga bayroq enining 1/20 qismiga teng bo'lgan kenglikdagi qora tasma bog'lanadi, tasmaning ikki uchi bayroqning butun eni uzunligida osilib turadi.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i motam munosabati bilan flagshtokda ko'tarilgan taqdirda u flagshtok uzunligining 1/3 bo'lagicha tushirib qo'yiladi.

10-modda.

O'zbekiston Respublikasining davlat bayrog'i va uning tasviri katta-kichikligidan qat'iy nazar, hamma vaqt ushbu Qonunga ilova qilinayotgan rangli va sxematik tasviriga aniq mos bo'lishi kerak.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'ini tayyorlash, saqlash va yo'q qilish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

11-modda.

Ushbu Qonun ijrosini ta'minlash tegishli davlat organlari va boshqa tashkilotlar rahbarlari zimmasiga yuklatiladi.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'idan va uning tasviri tushirilgan belgilardan butun (yirtilmagan, teshilmagan), toza (ifloslanmagan), rangi o'chmagan holda va ma'qul tarzda foydalanish uchun mas'uliyat ushbu Qonunga muvofiq O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'idan va uning tasviri tushirilgan belgilardan foydalanadigan jismoniy va yuridik shaxslarning, shu jumladan davlat organlarining zimmasiga yuklatiladi.

12-modda.

Ushbu Qonunning O'zbekiston Respublikasi diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari tomonidan ijro etilishi ustidan nazorat O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi, boshqa davlat organlari va boshqa tashkilotlar tomonidan ijro etilishi ustidan nazorat esa ichki ishlar organlari tomonidan amalga oshiriladi.

13-modda.

O'zbekiston Respublikasining fuqarolari, shuningdek O'zbekistonda turgan boshqa shaxslar O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'ini hurmat qilishlari shart.

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i to'g'risidagi qonunchiligini buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,

1991-yil 18-noyabr,

407-XII-son

**O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i
(Rangli tasviri)**

Oldi tomoni

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i
(Sxematik tasviri)
Old tomoni

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT GERBI TO‘G‘RISIDA

1-modda

O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbining rangli va oq-qora tasviri tasdiqlansin (ilova qilinadi).

2-modda

O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbi O‘zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining ramzidir.

3-modda

O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbi quyidagi ko‘rinishga ega: tog‘lar, daryolar va so‘l tomoni bug‘doy boshloqlaridan, o‘ng tomoni esa chanoqlari ochilgan g‘o‘za shoxlaridan iborat chambarga o‘ralgan gullagan vodiy uzra quyosh zarrin nurlarini sochib turadi. Gerbning yuqori qismida Respublika hurligining ramzi sifatida sakkizburchak tasvirlangan bo‘lib, uning ichki qismida yarim oy va yulduz tasvirlangan. Gerbning markazida baxt va erksevarlik ramzi — qanotlarini yozgan Humo qushi tasvirlangan. Gerbning pastki qismida O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ini ifoda etuvchi chambar lentasining bantida “O‘zbekiston” deb yozib qo‘yilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbining rangli ko‘rinishida: Humo qushi va daryolar — kumush rangda; quyosh, boshloqlar, paxta chanoqlari va “O‘zbekiston” yozuvi — oltin rangda; g‘o‘za shoxlari va barglari, tog‘lar va vodiy — yashil rangda; chanoqlardagi paxta — oq rangda; lenta — O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining ranglarini aks ettiruvchi uch xil rangda; sakkizburchak — oltin zarhal bilan hoshiyalangan holda havo rangda; yarim oy va yulduzlar — oq rangda tasvirlangan.

4-modda.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviri:

1) doimiy ravishda:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorgohlarining;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining;

respublika davlat boshqaruvi organlarining;

O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmatining;

O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining;

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining;

O‘zbekiston Respublikasi Hisob palatasining;

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi va Vazirlar Kengashining;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining;

sudlarning;

prokuratura organlarining;

O‘zbekiston Respublikasining diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari binolarining old tomoniga;

2) doimiy ravishda:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va uning Kengashining;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati va uning Kengashining;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining;

respublika davlat boshqaruvi organlarining;

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining;

O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmatining;

O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining;

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining;

O‘zbekiston Respublikasi Hisob palatasining;

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi va Vazirlar Kengashining;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining;

sudlarning;

fuqarolik holati dalolatnomalarini yozish organlarining nikoh tantanali ravishda ro'yxatga olinadigan majlislar zallariga;

3) doimiy ravishda:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi Spikerining;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Raisining;

O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining;

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raislarining; respublika davlat boshqaruvi organlari rahbarlarining;

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining;

O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati raisining;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati raisining;

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo'mondonining;

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi raisining;

O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi raisining;

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi raisining;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi va Vazirlar Kengashi raislarining;

viloyatlar, tumanlar va shaharlar hokimlarining;

O'zbekiston Respublikasi diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari boshliqlarining xizmat xonalariga joylashtiriladi;

4) O'zbekiston Respublikasi qonunlarining;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlarining;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari, qarorlari va farmoyishlarining;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari va farmoyishlarining;

O'zbekiston Respublikasi vazirliklari va idoralari normativ-huquqiy hujjatlarining;

mahalliy davlat hokimiyati organlari qarorlarining blankalarida;

5) quyidagilarning:

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va uning devonining;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi, uning Kengashi, qo'mitalari va devonining;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati, uning Kengashi, qo'mitalari va devonining;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining;

davlat boshqaruvi organlarining;

O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati organlarining;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati organlarining;

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi organlarining;

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki muassasalarining;

O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining;

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining;

sudlarning;

prokuratura organlarining;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo'yicha vakilining (ombudsmanning);

O'zbekiston Respublikasi diplomatik vakolatxonalarining, konsullik muassasalarining, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalarining;

notariuslarning hamda Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari huzuridagi notarial arxivlarning;

qonunchilik bilan muhrlari va hujjat blankalarida O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasvirini tushirish huquqi berilgan boshqa davlat organlari hamda tashkilotlarning muhrlarida va hujjatlari blankalarida;

6) O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining,

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining, shuningdek O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlarining rasmiy nashrlarida;

7) O'zbekiston Respublikasining pul belgilarida;

8) O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasportida, identifikatsiyalovchi ID-kartasida va diplomatik pasportida, shuningdek O'zbekiston Respublikasida doimiy yashovchi chet el fuqarolarining va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning identifikatsiyalovchi ID-kartalarida;

9) O'zbekiston Respublikasining Davlat chegaralarida o'rnatiladigan sarhad ustunlarida;

10) O'zbekiston Respublikasi pochta aloqasi milliy operatorining pochta vagonlari va pochta qutilarida;

11) umumdavlat namunasidagi hujjatlarda;

12) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi deputatlari, xalq deputatlari Kengashlari deputatlari saylovlari yoki referendum kunlari — ovoz berish o'tkaziladigan binolarda aks ettiriladi.

Davlat organlari va boshqa tashkilotlar O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining bo'rtma tasviridan foydalanishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviridan O'zbekiston Respublikasiga tegishlilikni belgilash maqsadida predmetlarda, o'quv-tarbiya jarayonida, shuningdek O'zbekiston Respublikasi davlat mukofotlarining elementi sifatida foydalanilishi mumkin.

5-modda

O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining takrorlanayotgan tasviri, uning katta-kichikligidan qat'i nazar, ushbu Qonunga ilova qilinayotgan rangli va oq-qora tasviriga aniq mos bo'lishi kerak.

5¹-modda.

O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining elementlarini nodavlat tashkilotlari hujjatlarining rekvizitlari yoki reklama materiallariga kiritilishiga yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviri tushirilgan belgilardan ishlab chiqarilayotgan yoki realizatsiya qilinayotgan tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) o'tkazish uchun tijorat maqsadlarida foydalanish mumkin emas.

Nodavlat notijorat tashkilotlarining ramzlari O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbiga o'xshash bo'lishi mumkin emas.

6-modda.

Ushbu Qonun ijrosini ta'minlash tegishli davlat organlari va boshqa tashkilotlar rahbarlari zimmasiga yuklatiladi.

7-modda.

Ushbu Qonunning O'zbekiston Respublikasi diplomatik vakolatxonalari, konsullik muassasalari, shuningdek xalqaro tashkilotlar huzuridagi vakolatxonalari tomonidan ijro etilishi ustidan nazorat O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi, boshqa davlat organlari va boshqa tashkilotlar tomonidan ijro etilishi ustidan nazorat esa ichki ishlar organlari tomonidan amalga oshiriladi.

8-modda

O'zbekiston Respublikasining fuqarolari, shuningdek O'zbekistonda turgan boshqa shaxslar O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbini hurmat qilishlari shart.

O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbi to'g'risidagi qonunchiligini buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1992-yil 2-iyul,
616-XII-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT MADHIYASI TO‘G‘RISIDA

1-modda.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasining matni va musiqaviy tahriri tasdiqlansin (ilova qilinadi).

2-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi O‘zbekiston Respublikasi Davlat suverenitetining ramzidir.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasiga zo‘r ehtirom bilan qarash O‘zbekiston Respublikasi har bir fuqarosining vatanparvarlik burchidir.

3-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi:

1) O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish chog‘ida — u qasamyod qabul qilganidan so‘ng;

2) O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi sessiyalarining va O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati yalpi majlislarining ochilishi hamda yopilishi chog‘ida;

3) O‘zbekiston Respublikasida nishonlanadigan umummilliy bayramlarga bag‘ishlangan tantanali yig‘ilishlar va majlislarining ochilishi chog‘ida;

4) davlat televideniye va radioeshittirish kompaniyalari tomonidan har kuni — ko‘rsatuv va eshittirishlar boshlanishidan avval va tugaganidan so‘ng, ko‘rsatuv va eshittirishlar kechayu kunduz olib borilganida esa soat 6 da va soat 24 da, yangi yil kechasida — soat 24 da;

5) respublika hayotidagi muhim tarixiy voqealarni nishonlash yuzasidan, atoqli siyosiy, davlat, harbiy arboblari, xalq qahramonlari, fan, adabiyot va san‘at arboblari sharafiga o‘rnatilgan haykallar, shuningdek monumentlar, yodgorliklar va boshqa inshootlarning ochilishi chog‘ida;

6) davlat organlari, boshqa tashkilotlar tomonidan o‘tkaziladigan marosimlar va boshqa tantanali tadbirlar vaqtida O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘ini ko‘tarish chog‘ida;

7) rasmiy safar bilan O‘zbekiston Respublikasiga tashrif buyurgan xorijiy davlatlar davlat va hukumat boshliqlarini kutib olish va kuzatish chog‘ida — tegishli xorijiy davlatning davlat madhiyasi ijro qilib bo‘linganidan keyin;

8) harbiy marosimlarni o‘tkazish vaqtida — O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining umumharbiy ustavlariga muvofiq;

9) umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, kasb-hunar va oliy ta‘lim muassasalarida — yangi o‘quv yili boshlanishi va o‘quv yili tugashi marosimlari chog‘ida;

10) sport maydonlarida — O‘zbekiston Respublikasi chempionatlarini, milliy terma komandalar ishtirokida xalqaro sport musobaqalarini o‘tkazish vaqtida hamda xalqaro sport musobaqalarining O‘zbekiston Respublikasi sport terma komandalarining vakillari bo‘lgan g‘oliblarini mukofotlash marosimlarini o‘tkazish vaqtida;

11) O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi deputatlari, xalq deputatlari Kengashlari deputatlari saylovlari yoki referendum kunlari — ovoz berish o‘tkaziladigan binolarda soat 8.00 da ijro etiladi.

4-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi unga nisbatan lozim darajadagi hurmat ta‘minlangan holda umummilliy bayramlar va tantanali tadbirlar vaqtida ijro etilishi mumkin.

5-modda.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi orkestr, xor, ham orkestr ham xor tomonidan yoki o‘zga vokal va cholg‘u asboblari bilan ijro etilishi mumkin. Bunda ovoz yozib olish vositalaridan foydalanilishi mumkin.

O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi vokal hamda vokal-cholg‘u asboblari bilan ijro etilgan taqdirda to‘liq ijro etiladi, cholg‘u asboblarning o‘zida ijro etilgan taqdirda esa madhiya qisman ijro etilishiga yo‘l qo‘yiladi — ashulaning boshlanishi va naqorat bir martadan aytiladi.

6-modda.

O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi madhiyaning ushbu Qonun bilan tasdiqlangan matni va musiqaviy tahririga aynan muvofiq holda ijro etilmog'i lozim.

7-modda.

O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi ko'pchilik huzurida ijro etilganda, agar qonunchilikda boshqacha qoida belgilanmagan bo'lsa, hozir bo'lgan kishilar madhiyani tik turib va o'ng qo'l kaftini ko'krakning chap tomoniga qo'yib, harbiy yoki davlatning boshqa xizmatidagi maxsus kiyimdagi shaxslar esa qo'lini bosh kiyimiga qo'yib tinglaydi.

Agar O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasining ijro etilishi O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining ko'tarilishi bilan birgalikda amalga oshirilsa, hozir bo'lgan kishilar unga yuzi bilan buriladi.

8-modda.

O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasini:

harbiy qismlarda, harbiy kemalarda ijro etish, shuningdek O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi ijro etilayotgan paytda harbiy xizmatchilarning harbiy salom berishi — harbiy ustavlar bilan;

ichki ishlar organlarida ijro etish, shuningdek O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi ijro etilayotgan paytda ichki ishlar organlarining oddiy askarlar, serjantlar va ofitserlar tarkibidan bo'lgan shaxslarning salom berishi — O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar vazirining buyruqlari bilan belgilanadigan qoidalar bilan;

ta'lim muassasalarida ijro etish — O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi hamda O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi manfaatdor tashkilotlar bilan kelishib turib belgilab qo'yadigan qoidalar bilan tartibga solinadi.

9-modda.

O'zbekiston Respublikasi hududida respublika va xalqaro sport musobaqalarini o'tkazish vaqtida O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi O'zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport vazirligi manfaatdor tashkilotlar bilan kelishib turib belgilab qo'yadigan qoidalarga muvofiq ijro etiladi.

Xalqaro sport musobaqalarini o'tkazish vaqtida O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasini ijro etish marosimi xalqaro sport tashkilotlarining mavjud amaliyotini inobatga olgan holda belgilanadi.

10-modda.

Xorijiy davlatlar hududida O'zbekiston Respublikasining muassasalari va tashkilotlari o'tkazadigan tadbirlar vaqtida O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi o'sha mamlakat tajribasi va mahalliy urf-odatlarini inobatga olgan holda O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi belgilab qo'yadigan qoidalarga muvofiq ijro etiladi.

11-modda.

Ichki ishlar organlarida, ta'lim muassasalarida, sport musobaqalari vaqtida, shuningdek xorijiy davlatlar hududida O'zbekiston Respublikasining muassasalari va tashkilotlari tegishli tadbirlar o'tkazgan vaqtda O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasini ijro etish qoidalari ushbu Qonun talablariga asosanib belgilanadi.

12-modda.

Ushbu Qonunning ijrosini ta'minlash tegishli davlat organlari va boshqa tashkilotlar rahbarlari zimmasiga yuklatiladi.

Ushbu Qonunning ijro etilishi ustidan nazorat ichki ishlar organlari tomonidan amalga oshiriladi.

13-modda.

O'zbekiston Respublikasining fuqarolari, shuningdek O'zbekistonda turgan boshqa shaxslar O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasini hurmat qilishi shart.

O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi to'g'risidagi qonunchiligini buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1992-yil 10-dekabr,
№ 768-XII

O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi

Serquyosh, hur o'lkam, elga baxt, najot,
Sen o'zing do'stlarga yo'ldosh, mehribon!
Yashnagay to abad ilmu fan, ijob,

Shuhrating porlasin toki bor jahon!
Oltin bu vodiylar — jon O‘zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon,
Olamni mahliyo aylagan diyor!
Bag‘ri keng o‘zbekning o‘chmas iymoni,
Erkin, yosh avlodlar senga zo‘r qanot!
Istiqlol mash‘ali, tinchlik posboni,
Haqsevar, ona yurt, mangu bo‘l obod!
Oltin bu vodiylar — jon O‘zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon,
Olamni mahliyo aylagan diyor!

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI VIJDON ERKINLIGI VA DINIY TASHKILOTLAR TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2021-yil 4-mayda qabul qilingan

Senat tomonidan 2021-yil 26-iyunda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi vijdon erkinligini ta’minlash sohasidagi munosabatlarni, shuningdek diniy tashkilotlar faoliyatini tartibga solishdan iborat.

2-modda. Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risidagi qonunchilik

Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risidagi qonunchilik O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O‘zbekiston Respublikasining vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risidagi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo‘lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo‘llaniladi.

3-modda. Asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo‘llaniladi:

diniy ta’lim muassasasi — muayyan konfessiyaga mansub bo‘lgan, diniy tashkilotlarning professional xizmatchilarini va ular uchun zarur bo‘lgan diniy xodimlarni tayyorlash uchun diniy tashkilotlarning O‘zbekiston Respublikasi bo‘yicha markaziy boshqaruv organi tomonidan tashkil etilgan muassasa;

diniy tashkilot — fuqarolarning belgilangan tartibda ro‘yxatdan o‘tkazilgan, birgalikda dinga e’tiqod qilish, ibodat qilish, diniy rasm-rusumlar va marosimlarni bajarish maqsadida tashkil etilgan, daromad (foyda) olishni o‘z faoliyatining asosiy maqsadi qilib olmagan hamda olingan daromadlarni (foydani) o‘z ishtirokchilari (a’zolari) o‘rtasida taqsimlamaydigan ko‘ngilli birlashmasi (mahalliy diniy tashkilot, diniy ta’lim muassasasi va diniy tashkilotlarning O‘zbekiston Respublikasi bo‘yicha markaziy boshqaruv organi);

diniy tashkilotlarning O‘zbekiston Respublikasi bo‘yicha markaziy boshqaruv organi — bir konfessiyaning mahalliy diniy tashkilotlari, shuningdek diniy ta’lim muassasalari faoliyatini muvofiqlashtirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasining kamida sakkizta ma’muriy-hududiy birligida (Qoraqalpog‘iston Respublikasida, viloyatda, Toshkent shahrida) ro‘yxatdan o‘tib faoliyat ko‘rsatayotgan mahalliy diniy tashkilotlar tomonidan tashkil etilgan diniy tashkilot;

mahalliy diniy tashkilot — O‘zbekiston Respublikasining tegishli tumani (shahari) hududida doimiy yashayotgan, o‘n sakkiz yoshga to‘lgan, ellik nafardan kam bo‘lmagan O‘zbekiston Respublikasi fuqarolari tashabbusi bilan tashkil etilgan, faoliyatini Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri, tuman yoki shahar hududida amalga oshiruvchi diniy tashkilot (masjidlar, cherkovlar, sinagogalar, ibodatxonalar va boshqalar);

missionerlik — aniq maqsadga qaratilgan mafkuraviy ta’sir o‘tkazish orqali shaxsni (bir guruh shaxslarni) o‘z diniga kiritish maqsadida unga (ularga) diniy qarashlarni majburan singdirishga va diniy ta’limotni tarqatishga doir faoliyat;

qonunga xilof diniy faoliyat — diniy tashkilot sifatida ro‘yxatdan o‘tmasdan faoliyat ko‘rsatish, diniy tashkilot tomonidan faoliyatni o‘zi turgan joydan, shu jumladan ibodat qilinadigan binolardan va diniy tashkilotga tegishli hududlardan tashqarida amalga oshirish, shuningdek diniy ta’lim muassasalaridan tashqarida xususiy tartibda diniy ta’lim faoliyati bilan shug‘ullanish;

diniy professional ta’lim — diniy ta’lim muassasalarida o‘quvchilarga ma’lum bir konfessiyaga oid diniy bilimlar berishga qaratilgan jarayon;

prozelitizm — missionerlik faoliyatining bir konfessiyaga e’tiqod qiluvchilarni boshqa konfessiyalarga o‘tkazishga qaratilgan shakli.

2-bob. Vijdon erkinligini ta’minlash asoslari

4-modda. Vijdon erkinligini ta’minlash

Vijdon erkinligi — bu fuqarolarning xohlagan dinga e’tiqod qilish yoki hech qaysi dinga e’tiqod qilmaslik bo‘yicha kafolatlangan konstitutsiyaviy huquqidir.

Fuqaro dinga, dinga e'tiqod qilishga yoki e'tiqod qilmaslikka, ibodatlarda, diniy rasm-rusumlar va marosimlarda ishtirok etishga yoki ishtirok etmaslikka, diniy ta'lim olishga nisbatan o'z munosabatini belgilayotganda uni u yoki bu tarzda majburlashga yo'l qo'yilmaydi.

Voyaga yetmaganlarni ularning xohish-irodasiga, ota-onasining yoki qonuniy vakillarining xohish-irodasiga zid tarzda diniy tashkilotlarga jalb etishga yo'l qo'yilmaydi.

O'z diniga e'tiqod qilish yoki ishonish erkinligiga nisbatan faqat qonunda nazarda tutilgan cheklovlar tatbiq etiladi.

O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy tuzumini zo'rlik bilan o'zgartirish, uning suvereniteti va hududiy yaxlitligiga putur yetkazish, fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini kamsitish, urushni, milliy, irqiy, etnik yoki diniy adovatni targ'ib qilish, fuqarolarning sog'lig'i va axloqiga tajovuz qilish, fuqarolar totuvligini buzish, vaziyatni beqarorlashtiruvchi tuhmatdan iborat uydirmalarni tarqatish, aholi o'rtasida sarosima uyg'otish hamda shaxs, jamiyat va davlatga qarshi qaratilgan boshqa harakatlar sodir etish maqsadida dindan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi.

5-modda. Vijdon erkinligini ta'minlashning asosiy ustuvorliklari

Vijdon erkinligini ta'minlashning asosiy ustuvorliklari quyidagilardan iborat:

fuqarolarning dinga munosabatidan qat'i nazar, diniy qarashlarni majburan singdirishga yo'l qo'ymagan holda, ularning vijdon erkinligiga bo'lgan o'z huquqlarini amalga oshirishi uchun teng shart-sharoitlar yaratish;

konfessiyalar o'rtasidagi tinchlik va totuvlikni mustahkamlash, jamiyatda diniy bag'rikenglikni ta'minlash;

vijdon erkinligini ta'minlashda dunyoviy davlat qurilishini saqlab qolish;

vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikka fuqarolar hamda diniy tashkilotlar tomonidan rioya etilishini ta'minlash;

jamoat tartibiga, O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining sog'lig'i va axloqiga, huquq va erkinliklariga tahdid soluvchi diniy g'oyalar hamda qarashlarning singdirilishi va tarqatilishiga qarshi kurashish.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mita vijdon erkinligini, shuningdek vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikning amalda izchil hamda bir xil tarzda qo'llanilishini ta'minlashga doir choralarning amalga oshirilishi uchun mas'ul bo'lgan vakolatli davlat organidir (bundan buyon matnda vakolatli organ deb yuritiladi).

6-modda. Fuqarolarning dinga munosabatidan qat'i nazar teng huquqliligi

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari, dinga munosabatidan qat'i nazar, qonun oldida tengdir.

Chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslar O'zbekiston Respublikasi fuqarolari bilan teng ravishda vijdon erkinligi va dinga e'tiqod qilish erkinligi huquqidan foydalanadi hamda vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun qonunda belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

Rasmiy hujjatlarda fuqarolarning dinga nisbatan munosabatini ko'rsatishga yo'l qo'yilmaydi.

Fuqarolarning huquqlarini ularning dinga munosabatiga qarab har qanday tarzda cheklash va to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita ustunliklar belgilash, ularning diniy yoki ateistik e'tiqodi bilan bog'liq holda fuqarolarda adovat va nafrat uyg'otish yoxud ularning his-tuyg'ularini haqoratlash, xuddi shuningdek muqaddas diniy e'tiqod obyektlarini tahqirlash qonunda belgilangan javobgarlikka sabab bo'ladi.

Qonunda belgilangan majburiyatlarni bajarishdan hech kim o'z diniy e'tiqodlarini sabab qilib bo'yin tovlashi mumkin emas. Diniy e'tiqodlarini sabab qilib, bir majburiyatni bajarishni boshqasiga almashtirishga faqat qonunda nazarda tutilgan hollardagina yo'l qo'yiladi.

Bir dinga yoki diniy e'tiqodga boshqalariga nisbatan biror-bir ustunliklar yoki cheklovlar belgilashga yo'l qo'yilmaydi.

7-modda. Dinning davlatdan ajratilganligi

O'zbekiston Respublikasida din davlatdan ajratilgan. O'zbekiston Respublikasida diniy tashkilotlar va davlat organlarining faoliyati o'zaro aralashmaslik asosida amalga oshiriladi.

Davlat turli dinlarga e'tiqod qiladigan va ularga e'tiqod qilmaydigan fuqarolar, turli dinlarga mansub diniy tashkilotlar o'rtasida o'zaro muros va hurmat o'rnatilishiga ko'maklashadi, diniy aqidaparastlik hamda ekstremizmga, munosabatlarni qarama-qarshi qo'yish va keskinlashtirishga, turli konfessiyalar o'rtasida adovatni avj oldirishga qaratilgan xatti-harakatlarga yo'l qo'ymaydi.

Davlat konfessiyalarning tinch-totuv yashashiga kafil bo'ladi. Missionerlik va prozelitizmni amalga oshirishga yo'l qo'yilmaydi.

Davlat diniy tashkilotlar zimmasiga davlatning biror-bir vazifalarini bajarishni yuklamaydi, ularning qonunchilikka zid bo'lmagan faoliyatiga aralashmaydi. Diniy tashkilotlar davlat vazifalarini bajarmaydi. Davlat diniy tashkilotlarning faoliyatini moliyalashtirmaydi va dinga e'tiqod qiluvchilarning din bilan bog'liq his-tuyg'ularini haqoratlaydigan faoliyatga yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekiston Respublikasida diniy ruhdagi siyosiy partiya va boshqa jamoat birlashmasining, respublikadan tashqarida tuziladigan diniy partiyalar vakolatxonalari va filiallarining tashkil etilishiga hamda faoliyatiga, siyosiy partiyalar va siyosiy maqsadlarni ko'zlovchi boshqa jamoat birlashmalari faoliyatida diniy tashkilotlarning ishtirok etishiga, shuningdek ularga moliyaviy yoki boshqa yordam ko'rsatishiga yo'l qo'yilmaydi.

8-modda. Ta'lim tizimi va din

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimi dindan ajratilgandir.

Ta'lim tizimining o'quv dasturlariga diniy fanlar kiritilishiga (bundan diniy ta'lim muassasalari mustasno) yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining dunyoviy ta'lim olish huquqi, ularning dinga bo'lgan munosabatidan qat'i nazar, ta'minlanadi.

Har kim diniy ta'lim muassasalarida professional diniy ta'lim olish huquqiga ega.

Diniy ta'lim muassasalarida o'qishga fuqarolar qonunchilikka muvofiq umumiy o'rta, o'rta maxsus ta'lim yoki professional ta'lim olganidan keyin qabul qilinadi.

Diniy professional ta'lim olgan shaxslar diniy ta'lim muassasalarida diniy fanlarni o'qitish faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga egadir.

9-modda. Diniy rasm-rusumlar va marosimlar

Diniy rasm-rusumlar va marosimlar diniy tashkilotlar joylashgan joyda, shu jumladan ibodat qilinadigan binolarda hamda ularga tegishli hududlarda, dafn etish joylarida, ziyoratgohlarda, diniy zaruriyat bo'lgan taqdirda fuqarolarning xohishiga ko'ra ularning uylarida o'tkaziladi.

Kasalxonalarda, gospitallarda, internat muassasalarida, dastlabki qamoq va jazoni o'tash joylarida, ichki ishlar organlarining rehabilitatsiya markazlarida diniy rasm-rusumlar va marosimlar qonunchilikda belgilangan tartibda, shu joylardagi fuqarolarning iltimoslariga ko'ra o'tkazilishi mumkin.

Ibodot qilinadigan binolardan tashqaridagi ommaviy diniy rasm-rusumlar va marosimlar qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Diniy tashkilotlar dinga e'tiqod qiluvchilardan majburiy pul yig'implari va to'lovlar undirishga, shuningdek ularga nisbatan shaxsning sha'ni va qadr-qimmatini kamsituvchi choralarni qo'llashga haqli emas.

10-modda. Diniy mazmundagi materiallar, ularni tayyorlash, olib kirish va tarqatish

Diniy mazmundagi materiallar diniy ta'limotning aqidaviy asoslarini, tarixini, diniy ta'limot mafkurasini va sharhlarni, turli diniy ta'limotlarning marosimlar o'tkazish amaliyotini, shuningdek alohida shaxslarning, tarixiy faktlar va hodisalarning diniy nuqtai nazardan bahosini aks ettiruvchi kitoblar, risolalar, jurnallar, gazetalar, varaqalar, boshqa bosma nashrlar, belgilar, predmetlar, ramzlar, audiovizual asarlar (tele-, kino- va videofilmlar, kliplar, konsert dasturlarining yozuvlari, multfilmlar va boshqalar), elektron axborot tashuvchilardan (disketlar, CD, DVD diskleri, o'rnatilgan va yechib olinadigan xotira kartalari, Internet jahon axborot tarmog'ida joylashtirilgan materiallar va boshqalar) iboratdir.

O'zbekiston Respublikasi hududida diniy mazmundagi materiallarni tayyorlash, olib kirish va tarqatish jamiyatda konfessiyalararo totuvlik hamda diniy bag'rikenglik buzilishiga olib keladigan, diniy zo'ravonlik va boshboshdoqlikka chorlaydigan g'oyalar hamda qarashlar tarqalishining oldini olish maqsadida dinshunoslik ekspertizasining ijobiy xulosasi olinganidan keyin amalga oshiriladi.

Diniy mazmundagi materiallarni tayyorlash, olib kirish va tarqatish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

3-bob. Diniy tashkilot tashkil etish, uning huquq va majburiyatlari. Diniy tashkilotlar faoliyatining qo'shimcha kafolatlari

11-modda. Diniy tashkilotni tashkil etish

Diniy tashkilot qonunchilikka muvofiq uning tashabbuskorlari (ta'sisчилari) qaroriga ko'ra tashkil etiladi.

Diniy tashkilotning tashabbuskorlari (ta'sischiylari) ta'sis yig'ilishini (konferensiyasini) chaqiradi, unda ustav qabul qilinadi va rahbar organlar tuziladi.

Diniy tashkilot ro'yxatdan o'tkazilgan paytdan e'tiboran tashkil etilgan deb hisoblanadi.

Diniy tashkilot yuridik shaxsdir.

Diniy tashkilot diniy tashkilotlarning O'zbekiston Respublikasi bo'yicha markaziy boshqaruv organi (bundan buyon matnda markaziy boshqaruv organi deb yuritiladi), diniy ta'lim muassasasi yoki mahalliy diniy tashkilot shaklida tashkil etilishi mumkin.

Diniy ta'lim muassasasi ro'yxatdan o'tkazilganidan va vakolatli organning tegishli litsenziyasini olganidan keyin o'z faoliyatini amalga oshirish huquqini oladi.

Diniy tashkilot belgilangan tartibda taqdim etiladigan yer uchastkalarida, vakolatli organ bilan kelishuvga ko'ra tashkil etiladi.

Tegishli diniy professional ta'limga ega bo'lgan shaxs diniy tashkilotning rahbari bo'lishi mumkin, bundan diniy ta'limotida diniy professional ta'lim tizimi nazarda tutilmagan konfessiyalar mustasno.

Diniy tashkilotni qayta tashkil etish uning rahbar organining qaroriga ko'ra qo'shib yuborish, qo'shib olish, bo'lish, ajratib chiqarish va o'zgartirish yo'li bilan amalga oshirilishi mumkin.

Diniy tashkilotni qayta tashkil etish qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

12-modda. Diniy tashkilotning huquq va majburiyatlari

Diniy tashkilot quyidagi huquqlarga ega:

shartnoma asosida beriladigan binolardan va mol-mulkdan, shuningdek moddiy-madaniy meros obyektlaridan qonunchilikda belgilangan tartibda o'z ehtiyojlari uchun foydalanish;

xayriya faoliyatini amalga oshirish;

diniy tashkilotning faoliyati bilan bog'liq tadbirlar o'tkazish;

ustavda ko'rsatilgan vazifalarni bajarish uchun tadbirkorlik tuzilmalarini tashkil etish;

diniy mazmundagi materiallarni tayyorlash, olib kirish va olib chiqish;

ziyoralarni tashkil etish yoki boshqa diniy tadbirlarda ishtirok etish maqsadida xalqaro aloqalar o'rnatish;

yangi dafn etish joylarini tashkil etish va mavjud dafn etish joylarini ta'mirlash to'g'risida takliflar kiritish.

Diniy tashkilot:

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Qonun, boshqa qonunchilik hujjatlari talablariga va o'z ustavi qoidalariga rioya etishi;

ibodat qilish, diniy rasm-rusumlar yoki marosimlar uchun mo'ljallangan joylarda qulay shart-sharoitlar yaratishi;

diniy tashkilot egaligida (foydalanishida) bo'lgan moddiy madaniy meros obyektlarining but saqlanishini ta'minlashi, bunda madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risidagi qonunchilikda nazarda tutilgan talablarni majburiy tartibda bajarishi, arxitektura yodgorliklarini restavratsiya qilish bo'yicha loyiha hujjatlari asosida qurilish va ta'mirlash ishlarini amalga oshirishi;

adliya organlarini tadbirlar (konferensiyalar, seminarlar va boshqalar, bundan diniy rasm-rusumlar va marosimlar mustasno) erkin o'tkazilishida ko'maklashish uchun ularning o'tkazilishi to'g'risida xabardor etishi;

adliya organlarini rahbar organning tarkibi o'zgarganligi to'g'risida ushbu qaror qabul qilingan kundan e'tiboran bir oy ichida xabardor qilishi;

adliya organlariga o'zining o'tgan yilgi faoliyati to'g'risida belgilangan shaklda har yili axborot taqdim etishi shart.

Diniy tashkilot qonunda nazarda tutilgan boshqa huquqlarga ega bo'lishi va uning zimmasida o'zga majburiyatlar bo'lishi mumkin.

13-modda. Diniy tashkilotlar faoliyatining qo'shimcha kafolatlari

Diniy tashkilotlar o'z faoliyatini qonunchilikka muvofiq mustaqil ravishda amalga oshiradi.

Diniy tashkilotlar o'z mulkida binolarga, inshootlarga, ibodat predmetlariga, ishlab chiqarish obyektlariga, ijtimoiy obyektlarga va xayriya uchun mo'ljallangan obyektlarga, o'z faoliyatini ta'minlash uchun zarur bo'lgan pul mablag'lariga va boshqa mol-mulkka ega bo'lishi mumkin. Diniy tashkilotlarning mulki qonun bilan qo'riqlanadi.

Diniy tashkilotlar davlat organlarining g'ayriqonuniy qarorlari, ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan bo'ysunuv tartibida yuqori turuvchi organga yoki sudga shikoyat qilish huquqiga ega.

Diniy tashkilotlar davlat organlarining g'ayriqonuniy qarorlari, ular mansabdor shaxslarining diniy tashkilotlar huquqlari va erkinliklarini buzuvchi harakatlari (harakatsizligi) ustidan sudga murojaat qilganda davlat bojini to'lashdan ozod etiladi.

4-bob. Diniy tashkilotni ro'yxatdan va qayta ro'yxatdan o'tkazish tartibi

14-modda. Diniy tashkilotning ta'sis hujjati

Diniy tashkilotni tashkil etish tashabbuskorlari (ta'sischilari) tomonidan tasdiqlangan ustav diniy tashkilotning ta'sis hujjatidir.

Diniy tashkilotning ustavida quyidagilar nazarda tutiladi:

diniy tashkilotning nomi, turi, ta'limot asoslari to'g'risidagi axborot va unga mos keladigan diniy faoliyat haqidagi ma'lumotlar, uning tashkiliy-huquqiy shakli, joylashgan eri (pochta manzili), o'z faoliyatini qaysi hudud doirasida amalga oshirsa, o'sha hudud;

maqsadi, vazifalari va faoliyatining asosiy turlari;

diniy tashkilotning tuzilishi va rahbar organlari;

diniy tashkilotning rahbar organlarining vakolat doirasi va ushbu organlarni shakllantirish tartibi, ularning vakolatlari muddatlari, doimiy asosda faoliyat ko'rsatadigan rahbar organning joylashgan eri (pochta manzili);

pul mablag'larini va boshqa mol-mulkni shakllantirish manbalari, diniy tashkilotning hamda uning tarkibiy bo'linmalarining mol-mulkni boshqarishga doir huquqlari;

diniy tashkilotni qayta tashkil etish va tugatish tartibi, shuningdek diniy tashkilot tugatilgan taqdirda uning mol-mulkini tasarruf etish tartibi;

ustavga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish tartibi.

Ustavda diniy tashkilotning qonunchilikka zid bo'lmagan faoliyatiga taalluqli boshqa qoidalar ham nazarda tutilishi mumkin.

Diniy tashkilot ustavining talablari diniy tashkilotning o'zi, uni tuzish tashabbuskorlari (ta'sischilari) uchun majburiydir.

Markaziy boshqaruv organlariga ega bo'lgan diniy tashkilotlarning ustavlari ushbu organlar bilan kelishilgan bo'lishi kerak.

15-modda. Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish (qayta ro'yxatdan o'tkazish) chog'ida davlat xizmatlari ko'rsatish

Davlat xizmatlari, shu jumladan diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazishda (qayta ro'yxatdan o'tkazishda) xizmatlar adliya organlarining elektron tizimi orqali ko'rsatiladi.

Elektron tizimga kirish elektron raqamli imzo yoki shaxsni identifikatsiyalash imkonini beruvchi boshqa usullar orqali amalga oshiriladi.

Murojaat qiluvchi elektron tizimga kirganidan keyin o'zining shaxsiy kabinetidagi tegishli murojaat turini tanlaydi, ma'lumotlarni bosqichma-bosqich kiritadi va hujjatlarni elektron tizim orqali yuboradi.

Elektron tizimda shakllantirilgan yoki adliya organlari tomonidan yuborilgan elektron hujjatlarda matritsali shtrix kod (QR-kod) va identifikatsiyalangan raqamlar mavjud bo'ladi. Bunda elektron hujjatda ko'rsatilgan identifikatsiyalangan raqamni elektron tizimning maxsus bo'limiga kiritish orqali elektron hujjat to'g'risidagi axborotni olish uchun imkoniyat yaratiladi.

Elektron tizimning ishlash tartibi, ma'lumotlarning turlari va shakllari, shuningdek elektron hujjatlarning namunalari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

16-modda. Diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazish

Diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazish adliya organlari (bundan buyon matnda ro'yxatdan o'tkazuvchi organlar deb yuritiladi) tomonidan amalga oshiriladi.

Markaziy boshqaruv organlarini va diniy ta'lim muassasalarini ro'yxatdan o'tkazish O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan, mahalliy diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazish esa tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari tomonidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi diniy tashkilotlarning chet el fuqarolari bo'lgan xodimlarini (rahbarlarini), shuningdek ularning o'z qaramog'ida bo'lgan oila a'zolarini akkreditatsiya qilishni amalga oshiradi.

Diniy tashkilotlarni ro'yxatdan o'tkazganlik, diniy tashkilotlarning chet el fuqarolari bo'lgan xodimlarini, shuningdek ularning o'z qaramog'ida bo'lgan oila a'zolarini akkreditatsiya qilganlik uchun "Davlat boji to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonunida** belgilangan miqdorda davlat boji undiriladi.

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazgan organ ushbu tashkilot faoliyatining ustav maqsadlariga va qonunchilikka muvofiqligi ustidan nazoratni amalga oshiradi.

17-modda. Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish uchun talab qilinadigan hujjatlar

Diniy tashkilotni tashkil etish bo'yicha ta'sis yig'ilishi (konferensiyasi) o'tkazilgan kundan e'tiboran olti oy ichida uni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi elektron murojaat ro'yxatdan o'tkazuvchi organga yuboriladi.

Markaziy boshqaruv organini ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi elektron murojaatga quyidagi hujjatlarning elektron ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

ta'sis yig'ilishining (konferensiyasining) markaziy boshqaruv organini tashkil etish, uning ustavini tasdiqlash va boshqaruv organlarini saylash to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan qarorining;

markaziy boshqaruv organining davlat tilidagi ustavining;

joylashgan eridan diniy tashkilotning pochta manzili sifatida foydalanilishi mo'ljallanayotgan ko'chmas mulkka egalik qilish yoki undan foydalanish huquqini tasdiqlovchi hujjatning;

markaziy boshqaruv organining ta'sischilari va uning rahbar organi a'zolari to'g'risidagi hujjatlarning;

markaziy boshqaruv organining rahbarida diniy professional ma'lumot mavjudligini tasdiqlovchi hujjatning, bundan ta'limoti diniy professional ta'lim tizimini nazarda tutmaydigan konfessiyalar mustasno;

vakolatli organ xulosasining.

Diniy ta'lim muassasasini ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi elektron murojaatga quyidagi hujjatlarning elektron ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

markaziy boshqaruv organining diniy ta'lim muassasasini tashkil etish, uning ustavini tasdiqlash va rahbar organlarini saylash (tayinlash) bo'yicha ma'lumotlarni o'z ichiga olgan qarorining;

diniy ta'lim muassasasining davlat tilidagi ustavining;

diniy ta'lim muassasasining rahbar organi a'zolari to'g'risidagi hujjatlarning;

vakolatli organ xulosasining.

Mahalliy diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi elektron murojaatga quyidagi hujjatlarning elektron ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

mahalliy diniy tashkilotni o'z tashabbusiga ko'ra tuzayotgan, o'n sakkiz yoshga to'lgan, ellik nafardan kam bo'lmagan O'zbekiston Respublikasi fuqarolari imzolarini o'z ichiga olgan hujjatning;

ta'sis yig'ilishining mahalliy diniy tashkilotni tashkil etish, uning ustavini tasdiqlash va rahbar organlarini saylash to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan qarorining;

mahalliy diniy tashkilotning davlat tilidagi ustavining;

mahalliy diniy tashkilotni tashkil etish tashabbuskorlari to'g'risidagi va uning rahbar organi a'zolari haqidagi hujjatlarning;

mahalliy diniy tashkilotning rahbarida diniy professional ma'lumot mavjudligi to'g'risidagi hujjatning, bundan ta'limoti diniy professional ta'lim tizimini nazarda tutmaydigan konfessiyalar mustasno;

vakolatli organ xulosasining;

mahalliy diniy tashkilotning pochta manzili sifatida foydalanilishi mo'ljallanayotgan ko'chmas mulkning shaharsozlik normalari talablariga muvofiqligi to'g'risidagi xulosalar ilova qilingan holda mahalliy ijroiya hokimiyati organi (Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari) xulosasining.

18-modda. Qayta tashkil etish yo'li bilan tashkil etilgan diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish uchun talab qilinadigan hujjatlar

Qo'shib yuborish, qo'shib olish, bo'lish, ajratib chiqarish yoki o'zgartirish shaklida qayta tashkil etish yo'li bilan tashkil etilgan diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi elektron murojaatga ushbu Qonunning **17-moddasida** nazarda tutilgan hujjatlarga qo'shimcha ravishda quyidagi hujjatlarning elektron ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

qayta tashkil etilayotgan diniy tashkilotga ma'lum bo'lgan barcha kreditorlar yozma ravishda xabardor qilinganligi va ommaviy axborot vositalarida qayta tashkil etish haqidagi xabar e'lon qilinganligi tasdiqnomasining;

qayta tashkil etilayotgan diniy tashkilotning barcha kreditorlari va qarzdorlariga nisbatan ushbu tashkilotning barcha majburiyatlari, shu jumladan taraflar nizolashayotgan majburiyatlar bo'yicha huquqiy vorislik to'g'risidagi qoidalarni o'z ichiga olgan topshirish dalolatnomasining (qo'shib yuborish va o'zgartirish chog'ida) yoki taqsimlash balansining (bo'lish va ajratib chiqarish chog'ida);

qayta tashkil etilayotgan diniy tashkilotning muhri va shtampi yo'q qilinganligi haqidagi dalolatnomaning.

19-modda. Diniy tashkilot ustaviga o'zgartish va (yoki) qo'shimchalar kiritilganda uni qayta ro'yxatdan o'tkazish

Diniy tashkilotning ustaviga o'zgartishlar va (yoki) qo'shimchalar kiritilgan taqdirda, ushbu Qonunda nazarda tutilgan tartibda qayta ro'yxatdan o'tkazilishi lozim.

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi talablar diniy tashkilotni qayta ro'yxatdan o'tkazishga nisbatan tatbiq etiladi.

Diniy tashkilotni qayta ro'yxatdan o'tkazish haqidagi elektron murojaat ro'yxatdan o'tkazuvchi organga diniy tashkilot ustaviga o'zgartishlar va (yoki) qo'shimchalar kiritish to'g'risida diniy tashkilotning rahbar organi tomonidan qaror qabul qilingan kundan e'tiboran bir oy ichida yuboriladi.

Diniy tashkilotni qayta ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi elektron murojaatga quyidagi hujjatlarning elektron ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

ustavga kiritiladigan o'zgartishlar va (yoki) qo'shimchalar matnining yoki ustav yangi tahririning;

diniy tashkilot rahbar organining ustavga o'zgartish va (yoki) qo'shimchalar kiritish haqidagi qarorining;

diniy tashkilotning nomi yoki ro'yxatdan o'tkazuvchi organ o'zgargan taqdirda — diniy tashkilotning muhri va shtampi yo'q qilinganligi to'g'risidagi dalolatnomaning.

Diniy tashkilot qayta tashkil etilganligi (ajratib chiqarilganligi yoki qo'shib olinganligi) munosabati bilan qayta ro'yxatdan o'tkazilgan taqdirda ushbu moddada nazarda tutilgan hujjatlarga qo'shimcha ravishda quyidagi hujjatlarning elektron ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

qayta tashkil etilayotgan diniy tashkilotga ma'lum bo'lgan barcha kreditorlar yozma ravishda xabardor qilinganligi va ommaviy axborot vositalarida qayta tashkil etish to'g'risidagi xabar e'lon qilinganligi tasdiqnomasining;

qayta tashkil etilayotgan diniy tashkilotning barcha kreditorlari va qarzdorlariga nisbatan ushbu tashkilotning barcha majburiyatlari, shu jumladan taraflar nizolashayotgan majburiyatlar bo'yicha huquqiy vorislik haqidagi qoidalarni o'z ichiga olgan topshirish dalolatnomasining yoki taqsimlash balansining;

qayta tashkil etilayotgan diniy tashkilotning muhri va shtampi yo'q qilinganligi to'g'risidagi dalolatnomaning.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ o'zgargan taqdirda, diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazishni amalga oshiruvchi ro'yxatdan o'tkazuvchi organ ilgari diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazishni amalga oshirgan ro'yxatdan o'tkazuvchi organdan tashkilotning ro'yxatdan o'tkazilishi bilan bog'liq hujjatlarni elektron tizim orqali so'rab oladi.

Pochta manzili, bank rekvizitlari yoki rahbar organing tarkibi o'zgargan taqdirda, diniy tashkilot ushbu masalalar bo'yicha qaror qabul qilingan kundan e'tiboran bir oylik muddat ichida elektron tizim orqali tegishli qarorlarni ilova qilgan holda ro'yxatdan o'tkazuvchi organni bu haqda xabardor qiladi.

20-modda. Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi murojaatni ko'rib chiqish

Elektron murojaatni yuboruvchi elektron so'rovni shakllantirishni yakunlab, elektron tizim tomonidan avtomatik tarzda belgilanadigan davlat boji to'lovini amalga oshiradi.

Davlat boji to'langanidan keyin diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi murojaat ko'rib chiqish bosqichiga o'tadi.

Agar murojaatda to'g'rilash mumkin bo'lgan xatolar mavjud bo'lsa yoki ushbu Qonunda talab qilinadigan yoxud elektron murojaatni yuboruvchi havola qilayotgan hujjatlar mavjud bo'lmasa, ro'yxatdan o'tkazuvchi organ unga besh ish kuni ichida xatolarni tuzatish va yetishmayotgan hujjatlarni yuborish uchun imkon beradi. Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ elektron murojaatni yuboruvchining iltimosnomasiga ko'ra bu muddatni besh ish kunidan kam bo'lmagan muddatga uzaytirishi mumkin.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish uchun yuborilgan hujjatlarning ishonchliligini va ularning qonunchilikka muvofiqligini tekshirishga haqli.

21-modda. Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi hujjatlarni ko'rib chiqish muddatlari

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi hujjatlar ro'yxatdan o'tkazuvchi organ tomonidan quyidagi muddatlar ichida ko'rib chiqiladi:

diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish uchun — murojaat olingan kundan e'tiboran bir oylik muddatda;

diniy tashkilotni qayta ro'yxatdan o'tkazish uchun — murojaat olingan kundan e'tiboran o'n besh kunlik muddatda.

22-modda. Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi hujjatlarni ko'rib chiqish yakunlari

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi hujjatlarni ko'rib chiqish yakunlariga ko'ra quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish haqidagi;

diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazishni rad etish to'g'risidagi.

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish to'g'risida qaror qabul qilingan taqdirda, ro'yxatdan o'tkazuvchi organ qaror qabul qilingan sanadan e'tiboran uch ish kuni ichida:

diniy tashkilot haqidagi ma'lumotlarni diniy tashkilotlar reyestriga kiritadi;

diniy tashkilotni soliq organlarida va statistika organlarida hisobga qo'yishni amalga oshiradi;

elektron tizimda diniy tashkilotning shaxsiy kabinetini yaratadi;

diniy tashkilotning ro'yxatdan o'tkazilganligi to'g'risidagi elektron guvohnomani shakllantiradi;

diniy tashkilotning ro'yxatdan o'tkazilganligi to'g'risidagi elektron guvohnomani va diniy tashkilot ustavini diniy tashkilotning elektron tizimdagi shaxsiy kabinetiga yuboradi.

Diniy tashkilotning qayta ro'yxatdan o'tkazilganligi to'g'risidagi elektron guvohnomada diniy tashkilot haqidagi avvalgi ma'lumotlar, shu jumladan uning nomi, ro'yxatdan o'tkazuvchi organning nomi, diniy tashkilot ro'yxatdan o'tkazilgan sana, shuningdek qayta ro'yxatdan o'tkazilgan sana ko'rsatiladi.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organning o'zgarishi munosabati bilan diniy tashkilot qayta ro'yxatdan o'tkazilgan taqdirda, yangitdan ro'yxatdan o'tkazgan organ ilgarigi ro'yxatdan o'tkazuvchi organni tegishli ro'yxatdan o'tkazishga oid ma'lumotlarni ko'rsatgan holda elektron tizim orqali bu haqda xabardor qiladi.

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish rad etilgan taqdirda, qaror qabul qilingan kundan keyin bir ish kuni ichida elektron murojaatni yuboruvchining elektron tizimdagi shaxsiy kabinetiga rad etish asoslari ko'rsatilgan holda xabarnoma yuboriladi.

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish rad etilganligi, basharti rad etish asoslari bartaraf etilsa, hujjatlarni takroran taqdim etish uchun monelik qilmaydi.

23-modda. Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazishni rad etish uchun asoslar

Diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazish quyidagi hollarda rad etilishi mumkin, agar:

diniy tashkilotning tashkil etilishi konstitutsiyaviy tuzumni zo'rlik bilan o'zgartirish, O'zbekiston Respublikasining suvereniteti, yaxlitligi va xavfsizligiga qarshi chiqish, fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini kamsitish, urushni, ijtimoiy, milliy, irqiy hamda diniy adovatni targ'ib etish, fuqarolarning sog'lig'iga va xalqning ma'naviyatiga tajovuz qilish maqsadini ko'zlagan bo'lsa;

diniy tashkilotni tuzishning qonunda belgilangan tartibi buzilgan bo'lsa yoki taqdim etilgan hujjatlarda qonunchilikka nomuvofiqliklar mavjud bo'lsa;

tuzilayotgan tashkilot diniy tashkilot sifatida e'tirof etilmagan bo'lsa;

taqdim etilgan ta'sis hujjatlarida atayin noto'g'ri axborot mavjudligi aniqlangan bo'lsa.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organning diniy tashkilotni ro'yxatdan o'tkazishni rad etish to'g'risidagi qarori ustidan sudga shikoyat qilinishi mumkin.

24-modda. Diniy tashkilotlar reyestri

Ro'yxatdan o'tkazilgan diniy tashkilot adliya organlari tomonidan elektron tizimda yuritiladigan va hamma tanishib chiqishi uchun ochiq bo'lgan diniy tashkilotlar reyestriga (bundan buyon matnda reyestr deb yuritiladi) kiritiladi.

Reyestrda quyidagilar ko'rsatiladi:

diniy tashkilotning nomi va uning qaysi konfessiyaga mansubligi;

diniy tashkilotning joylashgan eri (pochta manzili);
diniy tashkilot faoliyat ko'rsatadigan hudud;
tashabbuskorlar (ta'sisichilar) ishtirokchilar to'g'risidagi axborot (famiyasi, ismi, otasining ismi), aloqa bog'lash uchun ma'lumotlar;
rahbar organning nomi va pochta manzili, aloqa bog'lash uchun ma'lumotlar;
diniy tashkilot ro'yxatdan o'tkazilgan sana va boshqa axborot.

5-bob. Diniy tashkilotning faoliyatini to'xtatib turish va tugatish

25-modda. Diniy tashkilotning faoliyatini to'xtatib turish

Diniy tashkilotning faoliyati, u O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlarini buzgan taqdirda, sud tomonidan to'xtatib turilishi mumkin.

Diniy tashkilot tomonidan qonunchilik hujjatlari talablari buzilgan, shuningdek tashkilotning o'z ustav maqsadlariga zid harakatlar sodir etilgan taqdirda, prokuratura organlari yoki ro'yxatdan o'tkazuvchi organ mazkur qoidabuzarliklarni bartaraf etish to'g'risidagi taqdimnomani ushbu diniy tashkilotning rahbar organlariga kiritadi hamda bu qoidabuzarliklarni bartaraf etish muddatini belgilaydi. Agar bu qoidabuzarliklar belgilangan muddatda bartaraf etilmasa, diniy tashkilot faoliyati prokuratura organlarining yoki ro'yxatdan o'tkazuvchi organning taqdimnomasi asosida sud qarori bilan olti oygacha bo'lgan muddatga to'xtatib turiladi.

Favqulodda holat joriy etilgan taqdirda diniy tashkilotning faoliyatini to'xtatib turish tartibi qonunda belgilanadi.

26-modda. Diniy tashkilotning faoliyatini to'xtatib turish oqibatlarini

Diniy tashkilotning faoliyati sudning qarorida belgilangan muddatga to'xtatib turilgan taqdirda, uning xayriya fondlari muassisi sifatidagi huquqlari ham to'xtatib turiladi, unga tadbirlar tashkil etish, bank omonatlaridan foydalanish taqiqlanadi, bundan xo'jalik faoliyati, mehnat shartnomalari bo'yicha xarajatlar, o'z harakatlari (harakatsizligi) tufayli yetkazilgan zararlarning o'rnini qoplash va jarimalar to'lashga doir xarajatlar mustasno.

Agar diniy tashkilot faoliyatini to'xtatib turishning sud tomonidan belgilangan muddati davomida uning faoliyati to'xtatilishi uchun asos bo'lib xizmat qilgan qoidabuzarliklar bartaraf etilsa, mazkur muddat tugaganidan keyin diniy tashkilot o'z faoliyatini qaytadan boshlashi mumkin.

Diniy tashkilot ko'rsatilgan qoidabuzarlikni bartaraf etmagan taqdirda, uning faoliyatini to'xtatib turish to'g'risida sudga taqdimnoma kiritgan organ mazkur diniy tashkilotni tugatish haqida sudga taqdimnoma kiritishi mumkin.

27-modda. Diniy tashkilotni tugatish tartibi

Diniy tashkilotni tugatish qonunchilikka va diniy tashkilotning ustaviga asosan amalga oshiriladi.

Diniy tashkilotni tugatish diniy tashkilotning vakolatli rahbar organi qaroriga binoan ixtiyoriy ravishda yoki ushbu Qonun 26-moddasining **uchinchi qismiga** muvofiq sud tartibida amalga oshiriladi.

Diniy tashkilotni tugatish to'g'risida qaror qabul qilgan diniy tashkilotning rahbar organi yoki sud tugatuvchini — tugatish komissiyasini yoki jismoniy shaxsni tayinlaydi, diniy tashkilotni tugatish muddatini belgilaydi.

Tugatish komissiyasi tarkibiga, qoida tariqasida, tegishli yuridik, iqtisodiy ma'lumotga ega va (yoki) buxgalteriya sohasida amaliy tajribaga ega bo'lgan shaxslar kiritiladi.

Diniy tashkilotning rahbar organi tomonidan diniy tashkilotni tugatish to'g'risida qaror qabul qilingan taqdirda, tugatuvchi haqidagi ma'lumotlar ro'yxatdan o'tkazuvchi organga diniy tashkilotni tugatish to'g'risida rahbar organ qabul qilgan qarorning elektron ko'chirma nusxasi ilova qilingan holda uch ish kuni ichida elektron tizim orqali taqdim etiladi.

Diniy tashkilot sud tomonidan tugatilgan taqdirda, tugatuvchi sudning qarorini elektron tizim orqali olganidan keyin qarorning elektron ko'chirma nusxasini ro'yxatdan o'tkazuvchi organga uch ish kuni ichida taqdim etadi.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ tugatuvchi to'g'risidagi ma'lumotlarni va diniy tashkilotni tugatish haqidagi rahbar organning qarorini olganidan keyin ikki ish kuni ichida reyestrda diniy tashkilotning tugatish jarayonida ekanligi to'g'risidagi ma'lumotlarni kiritadi hamda bu haqda diniy tashkilot davlat ro'yxatidan o'tkazilgan joydagi soliq organlarini va statistika organlarini, ko'chmas mulkka va avtotransportga bo'lgan huquqlarni ro'yxatdan o'tkazuvchi organlarni, shuningdek sud hujjatlarini va boshqa organlar hujjatlarini ijro etishni ta'minlash bo'yicha organlarni elektron tizim orqali xabardor qiladi.

28-modda. Reyestrda diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risida yozuv kiritish

Reyestrda diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risida yozuv kiritish uchun tugatuvchi bu haqda ro'yxatdan o'tkazuvchi organga elektron tizim orqali elektron murojaat yuboradi.

Elektron murojaatga quyidagi hujjatlarning ko'chirma nusxalari ilova qilinadi:

diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risida davriy bosma nashrda berilgan e'lonning;

belgilangan tartibda tasdiqlangan tugatish balansining;

diniy tashkilotning barcha hisobvaraqlari yopilganligi to'g'risida xizmat ko'rsatuvchi banklar ma'lumotnomalarining;

kreditorlarning talablari to'liq qanoatlantirilganidan keyin qolgan mol-mulk tasarruf etilganligi faktini tasdiqlovchi hujjatlarning;

muhrlar va shtamplar yo'q qilinganligi haqidagi dalolatnomaning;

litsenziyalar va ruxsatnomalarning (mavjud bo'lgan taqdirda);

soliq organlarining soliqlar va yig'imlar bo'yicha qarzдорlik mavjud emasligi to'g'risidagi xulosasining;

sud hujjatlarini va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish bo'yicha organing diniy tashkilot qarzдор sifatida ishtirok etayotgan, ijro etilmagan ijro hujjati mavjud emasligi haqidagi xabarnomasi;

diniy tashkilot hujjatlarining davlat arxiviga topshirilganligini tasdiqlovchi ma'lumotnomaning.

Bunda hujjatlarning asl nusxalari ro'yxatdan o'tkazuvchi organga ikki ish kuni ichida taqdim etiladi.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ tugatuvchining elektron murojaati olinganidan keyin reyestrda diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risida besh ish kuni ichida yozuv kiritadi.

Agar hujjatlarning to'liq ro'yxati taqdim etilmagan yoki ular lozim tartibda rasmiylashtirilmagan bo'lsa, shuningdek taqdim etilgan hujjatlarda atayin noto'g'ri axborot mavjudligi aniqlangan bo'lsa, reyestrda yozuv kiritilishi rad etilishi mumkin.

Reyestrda yozuv kiritish rad etilgan taqdirda, ro'yxatdan o'tkazuvchi organ tugatuvchiga rad etish asoslarini ko'rsatgan holda elektron tizim orqali bildirishnoma yuboradi.

Reyestrda yozuv kiritish haqidagi qaror ro'yxatdan o'tkazuvchi organ rahbarining xulosasi tarzida qabul qilinadi.

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risida reyestrda yozuv kiritilganidan keyin ikki ish kuni ichida:

diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risida tugatuvchini, soliq organlarini va statistika organlarini elektron tizim orqali xabardor qiladi;

diniy tashkilotga berilgan litsenziyalar va ruxsatnomalarni (mavjud bo'lgan taqdirda) ularni bergan organlarga topshiradi.

Diniy tashkilot reyestrda diniy tashkilot tugatilganligi to'g'risidagi yozuv kiritilgan paytdan e'tiboran tugatilgan deb hisoblanadi.

29-modda. O'z faoliyatini tugatgan diniy tashkilotning mol-mulkini tasarruf etish

Diniy tashkilotga unga foydalanib turish uchun berilgan mol-mulk uning faoliyati tugatilganidan keyin avvalgi egasiga qaytariladi.

Diniy tashkilotning faoliyati tugatilganda uning tasarrufidagi mol-mulkka egalik qilish uning ustaviga va qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi. Kreditorlarning da'volari bo'yicha undirish qaratilishi mumkin bo'lmagan, ibodat qilish uchun mo'ljallangan mol-mulkning ro'yxati O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Huquqiy vorislar mavjud bo'lmaganda mol-mulk davlat mulkiga o'tadi.

6-bob. Yakunlovchi qoidalar**30-modda. Nizolarni hal etish**

Vijdon erkinligini ta'minlash, shuningdek diniy tashkilotlar faoliyatini tartibga solish sohasida yuzaga keladigan nizolar qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.

31-modda. Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

32-modda. O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlarini o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish

Quyidagilar o‘z kuchini yo‘qotgan deb topilsin:

1) O‘zbekiston Respublikasining 1991-yil 14-iyunda qabul qilingan “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi 289-XII-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1991-yil, № 8, 186-modda);

2) O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1991-yil 14-iyunda qabul qilingan “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish haqida”gi 290-XII-sonli **Qarori** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1991-yil, № 8, 187-modda);

3) O‘zbekiston Respublikasining 1993-yil 3-sentabrda qabul qilingan “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 934-XII-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 9, 334-modda);

4) O‘zbekiston Respublikasining 1998-yil 1-mayda qabul qilingan “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga o‘zgartishlar va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 618-I-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1998-yil, № 5-6, 99-modda);

5) O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 1998-yil 1-mayda qabul qilingan “Yangi tahrirdagi “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish tartibi haqida”gi 619-I-sonli **Qarori** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1998-yil, № 5-6, 100-modda);

6) O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda qabul qilingan “Soliq to‘g‘risidagi qonun hujjatlari takomillashtirilishi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonunlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-197-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2008-yil, № 12, 640-modda) **2-moddasi**;

7) O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-476-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 4, 224-modda) **2-moddasi**;

8) O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-aprelda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartishlar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-683-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2021-yil, 4-songa ilova) **5-moddasi**.

33-modda. Ushbu Qonunning ijrosini, yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta’minlash

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo‘yicha qo‘mita, O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va boshqa manfaatdor tashkilotlar ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o‘rtasida tushuntirilishini ta’minlasin.

34-modda. Qonunchilikni ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo‘lgan o‘z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko‘rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta’minlasin.

35-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Qonun rasmiy e‘lon qilingan kundan e‘tiboran kuchga kiradi.

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,
2021-yil 5-iyul,
O‘RQ-699-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI SIYOSIY PARTIYALAR TO‘G‘RISIDA

1-modda. Siyosiy partiya tushunchasi

Siyosiy partiya O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarining qarashlar, manfaatlar va maqsadlar mushtarakligi asosida tuzilgan, davlat hokimiyati organlarini shakllantirishda jamiyat muayyan qismining siyosiy irodasini ro‘yobga chiqarishga intiluvchi hamda o‘z vakillari orqali davlat va jamoat ishlarini idora etishda qatnashuvchi ko‘ngilli birlashmasidir.

2-modda. Siyosiy partiyalar faoliyatining huquqiy asoslari

Siyosiy partiyalar o‘z faoliyatlarini O‘zbekiston Respublikasi [Konstitutsiyasiga](#), ushbu Qonunga, boshqa qonunchilik hujjatlariga muvofiq, shuningdek o‘z ustavlari asosida amalga oshiradilar.

3-modda. Siyosiy partiyalarni tuzish va ularning faoliyat ko‘rsatish prinsiplari

Siyosiy partiyalar fuqarolarning huquq va erkinliklarini amalga oshirish maqsadida, xohish-irodani erkin bildirish, partiya ixtiyoriy ravishda kirish va undan chiqish, a‘zolarining teng huquqliligi, o‘zini o‘zi boshqarish, qonuniylik va oshkoralik asosida tuziladi va faoliyat ko‘rsatadi.

Quyidagi siyosiy partiyalarni tuzish va ularning faoliyat ko‘rsatishi taqiqlanadi:

konstitutsiyaviy tuzumni zo‘rlilik bilan o‘zgartirishni maqsad qilib qo‘yuvchi;

O‘zbekiston Respublikasi suvereniteti, yaxlitligi va xavfsizligiga, fuqarolarining konstitutsiyaviy huquq va erkinliklariga qarshi chiquvchi;

urushni, ijtimoiy, milliy, irqiy va diniy adovatni targ‘ib qiluvchi;

xalqning sog‘lig‘i va ma‘naviyatiga tajovuz qiluvchi;

milliy va diniy ruhdagi partiyalar.

4-modda. Siyosiy partiyalarga a‘zolik

O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi bir paytning o‘zida faqat bitta siyosiy partiya a‘zo bo‘lishi mumkin.

Partiya mansubligiga ko‘ra fuqaroning huquqlarini har qanday cheklash, xuddi shuningdek unga imtiyozlar yoki ustunliklar berish taqiqlanadi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti respublika barcha fuqarolarining huquq va erkinliklariga rioya qilinishining kafili sifatida prezidentlik vakolatlarini bajarish muddati davomida siyosiy partiya a‘zolikni yoki unda ishtirok etishni to‘xtatib turishi yoxud butunlay to‘xtatishi shart.

Quyidagilar siyosiy partiyalarga a‘zo bo‘la olmaydilar:

sudyalar;

O‘zbekiston Respublikasi Hisob palatasining mansabdor shaxslari;

prokurorlar va prokuratura tergovchilari;

ichki ishlar, O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi organlari, davlat xavfsizlik xizmati xodimlari;

harbiy xizmatchilar;

xorijiy davlatlarning fuqarolari va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar.

Siyosiy partiyalarga a‘zolik yakka tartibda qayd etiladi.

5-modda. Siyosiy partiyalar faoliyatining kafolatlari

Davlat siyosiy partiyalar huquqlari va qonuniy manfaatlarini muhofaza etilishini kafolatlaydi, ustavda belgilangan o‘z maqsadlari va vazifalarini bajarishlari uchun ularga teng huquqiy imkoniyatlar yaratib beradi.

Davlat hokimiyati va boshqaruv organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning va ular mansabdor shaxslarining siyosiy partiyalar ichki ishlariga aralashishlari yoxud, agar faoliyat qonunga hamda o‘z ustavlariga muvofiq amalga oshirilayotgan bo‘lsa, ular faoliyatiga u yoki bu tarzda to‘sqinlik qilishlari man etiladi.

Siyosiy partiyalarning davlat organlari va mansabdor shaxslar faoliyatiga aralashuviga yo‘l qo‘yilmaydi.

Siyosiy partiyalar tashkilotlarining tadbirlari asosan ular a‘zolarining ishdan tashqari vaqtida va ana shu partiyalar mablag‘i hisobidan amalga oshiriladi. Xususi ish beruvchilarning o‘z xodimlaridan ular mehnat vazifalarini bajarayotgan paytda partiya nomidan siyosiy faoliyat bilan shug‘ullanishni talab qilishi man etiladi.

Siyosiy partiyalar apparati xodimlariga nisbatan mehnat to'g'risidagi, ijtimoiy ta'minot va ijtimoiy sug'urta haqidagi qonunchilik tatbiq etiladi.

6-modda. Siyosiy partiyaning tuzishi

Siyosiy partiyaning tuzishi uchun kamida sakkizta hududiy subyektda (viloyatda), shu jumladan Qoraqalpog'iston Respublikasi va Toshkent shahrida yashayotgan hamda partiya birlashish istagida bo'lgan kamida yigirma ming fuqaroning imzosi bo'lishi talab etiladi.

Siyosiy partiya tuzish tashabbuskorlari kamida ellik kishidan iborat bo'lishi, ular partiya ta'sis hujjatlarini tayyorlash, a'zolar tarkibini shakllantirish hamda ta'sis syezdi yoki konferensiyasini chaqirish bo'yicha tashkiliy qo'mitani tuzishlari lozim.

Tashkiliy qo'mita o'zi tuzilgan kundan boshlab yetti kunlik muddatdan kechiktirmay O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga o'z tashabbusi, qo'mitaning tarkibi, rahbari (yetakchisi), joylashgan manzili hamda ta'sis syezdi yoki konferensiyasi chaqiriladigan sanani yozma ravishda xabar qilishi lozim.

Tashkiliy qo'mita tuzilgan kundan boshlab uzog'i bilan uch oy faoliyat ko'rsatish huquqiga egadir.

Siyosiy partiya ta'sis syezdida yoki konferensiyasida tuziladi.

Ta'sis syezdi yoki konferensiyasi partiya ustavi va dasturini qabul qiladi, uning saylab qo'yiladigan organlarini tuzadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida xorijiy davlatlarning siyosiy partiyalarini, ularning bo'linmalarini tashkil etishga va ularning faoliyati amalga oshirilishiga yo'l qo'yilmaydi.

7-modda. Siyosiy partiyaning ustavi

Siyosiy partiyaning ustavida quyidagilar ko'rsatilishi lozim:

partiyaning nomi, maqsadi va vazifalari;

partiyaning tuzilishi;

partiya a'zolariga qabul qilish va undan chiqish shartlari va tartibi;

partiya a'zolarining huquq va majburiyatlari;

partiya va uning tashkilotlari rahbar organlarining vakolatlari hamda ularni tuzish (chaqirish) tartibi, ularning vakolat muddatlari;

partiya rahbar organlarining faoliyatini nazorat qilish tartibi;

partiya va uning tashkilotlari mablag'larini shakllantirish hamda boshqa mol-mulkini sotib olish manbalari;

partiya rahbar organi joylashgan manzil;

partiya ustavi va dasturini qabul qilish, ularga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish tartibi;

partiya faoliyatini qayta tashkil etish yoki to'xtatish tartibi.

Ustavda partiya faoliyatiga oid boshqa qoidalar ham nazarda tutilishi mumkin.

8-modda. Siyosiy partiyalarni ro'yxatga olish

Siyosiy partiyalar O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan ro'yxatga olinadi.

Siyosiy partiyaning ro'yxatdan o'tkazish uchun ustav qabul qilingan kundan e'tiboran bir oy muddat ichida quyidagilar taqdim etiladi:

partiya rahbar organining kamida uch a'zosi imzolagan ariza;

ustav;

dastur;

ta'sis syezdi yoki konferensiyasining bayoni;

ushbu Qonun talablari bajarilganligini tasdiqlovchi hujjatlar, shu jumladan mazkur partiya birlashish istagini bildirgan yigirma ming nafar O'zbekiston Respublikasi fuqarosining o'zlari imzo qo'ygan ro'yxati, saylab qo'yiladigan organlarning a'zolari to'g'risidagi ma'lumotlar (familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan yili, turar joyi va ish joyi, telefon raqami), rahbar organ a'zolariga vakolatlar, shu jumladan ro'yxatdan o'tkazish jarayonida yoxud munozaralar kelib chiqqan taqdirda sudga partiya nomidan ishtirok etish huquqi berilganligi to'g'risidagi partiya oliy organining qarori.

Siyosiy partiyaning ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi ariza u tushgan kundan boshlab bir oy muddat ichida ko'rib chiqiladi. Ko'rib chiqish natijalariga binoan siyosiy partiyaning ro'yxatga olish yoki ro'yxatga olishni rad etish to'g'risida qaror qabul qilinadi. Qaror qabul qilingach, uzog'i bilan uch kun muddat ichida u siyosiy partiya rahbar organiga beriladi yoki pochta orqali jo'natiladi.

Siyosiy partiya ro'yxatdan o'tgan kundan e'tiboran yuridik shaxs maqomini oladi va u o'z faoliyatini amalga oshirishi mumkin.

Siyosiy partiyalar ustavlariga kiritilgan o'zgartishlar va qo'shimchalar ularning ustavlarini ro'yxatga olish uchun ushbu moddada nazarda tutilgan tartibda va muddatlarda ro'yxatdan o'tkazilishi lozim.

Siyosiy partiya ro'yxatga olinganligi to'g'risidagi xabar ommaviy axborot vositalarida e'lon qilinadi.

9-modda. Siyosiy partiyaning ro'yxatga olishni rad etish

Agar siyosiy partiyaning ustavi, maqsadlari, vazifalari va faoliyat uslubi O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasiga**, ushbu Qonunga hamda boshqa qonunchilik hujjatlariga zid bo'lsa yoki oldinroq xuddi shunday nomdagi siyosiy partiya yoki jamoatchilik harakati ro'yxatga olingan bo'lsa, bu partiya ro'yxatga olinmaydi.

Siyosiy partiyaning ro'yxatga olish rad etilgan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi taqdim etilgan hujjatlar qonunchilikning qaysi qoidalariga zid ekanligini ko'rsatgan holda bu xususda partiya rahbar organining vakolatli a'zosiga yozma tarzda xabar qiladi. Ushbu siyosiy partiya rahbar organining vakolatli a'zolari ro'yxatga olish rad etilganligi to'g'risida xabarnoma olingan kundan e'tiboran bir oy ichida hujjatlarni O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasiga** va qonunchiligiga butunlay muvofiq holga keltirgan taqdirdagina partiyaning ro'yxatga olish to'g'risidagi ariza bilan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga takror murojaat etishga haqlidirlar.

Siyosiy partiyaning ro'yxatga olishni rad etish ustidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga belgilangan tartibda shikoyat qilish mumkin.

10-modda. Siyosiy partiyaning faoliyatini to'xtatib turish

Siyosiy partiya O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasini**, ushbu Qonunni, boshqa qonunchilik hujjatlarini yoki o'z ustavini buzgan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi qonunchilikning yoki ustavning qaysi normalari buzilganligini ko'rsatgan holda bu xususda partiya rahbar organlariga yozma tarzda xabar qiladi va bunday buzishlarni bartaraf etish uchun muddat belgilaydi. Agar buzishlar belgilangan muddat davomida bartaraf etilmasa, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi yoki O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi siyosiy partiyaning faoliyatini olti oygacha muddatga to'xtatib turishi mumkin.

Siyosiy partiyaning faoliyati to'xtatib turilgan taqdirda, shu muddat davomida partiyaning har qanday ommaviy axborot vositalaridan foydalanishi, targ'ibot va tashviqot ishlarini olib borishi, saylovlarda ishtirok etishi man qilinadi.

11-modda. Siyosiy partiyaning faoliyatini tugatish

Siyosiy partiyaning faoliyati quyidagi tarzda tugatiladi:

partiyaning o'z ustaviga muvofiq tarqalib ketishi orqali, bu haqda partiya oliy organi uch kunlik muddat ichida O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga xabar qiladi;

partiyaning ushbu Qonun 3-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan xatti-harakatlarni sodir etgan hollarda yoki o'z faoliyati to'xtatib qo'yilganidan so'ng bir yil muddat ichida o'sha xatti-harakatlarni takror sodir etgan hollarda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining yoki O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining qarori bilan.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining siyosiy partiya faoliyati tugatilganligi to'g'risidagi rasmiy xabari ommaviy axborot vositalarida e'lon qilingan kundan boshlab siyosiy partiyaning faoliyati tugaydi.

12-modda. Siyosiy partiyalarning huquqlari

Siyosiy partiyalar quyidagi huquqlarga ega:

o'z faoliyati to'g'risidagi axborotni erkin tarqatish, o'z g'oyalari, maqsadlari va qarorlarini targ'ib qilish;

saylab qo'yiladigan davlat organlaridagi o'z vakillari orqali tegishli qarorlarni tayyorlashda ishtirok etish;

qonunda belgilab qo'yilgan tartibda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, davlat hokimiyati organlari saylovlarida ishtirok etish;

partiyaning faoliyati bilan bog'liq yig'ilishlar, konferensiyalar va boshqa tadbirlarni o'tkazish;

qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda ommaviy axborot vositalari ta'sis etish va boshqa ommaviy axborot vositalaridan foydalanish;

O'zbekiston Respublikasining siyosiy partiyalari bilan ittifoq (blok) tuzish, ular bilan va boshqa jamoat birlashmalari bilan shartnoma munosabatlari o'rnatish.

Siyosiy partiyalar ushbu Qonunda hamda O'zbekiston Respublikasining boshqa qonun hujjatlarida nazarda tutilgan o'zga huquqlarga ham ega bo'lishlari mumkin.

13-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasidagi siyosiy partiyalar fraksiyalari

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasidagi siyosiy partiyalar fraksiyalari o'z partiyalarining siyosatini uyushqoqlik bilan o'tkazish uchun, siyosiy partiyalardan ko'rsatilgan deputatlarning ta'sis yig'ilishlarida tuziladi. Fraksiyalar fraksiyaning rahbari bergan tegishli ariza va ta'sis hujjatlariga asosan Oliy Majlisning Qonunchilik palatasi tomonidan ro'yxatga olinadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasidagi siyosiy partiya fraksiyasi quyidagi huquqlarga ega:

Qonunchilik palatasi majlisining kun tartibini tuzishda ishtirok etish;

O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirini lavozimidan ozod etish to'g'risidagi tashabbus bilan O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga murojaat qilish;

Qonunchilik palatasi majlisining kun tartibidagi har bir masala bo'yicha muzokarlarda fraksiya vakiliga kafolatlangan so'z berilishi;

tegishli ravishda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi Spikeriga va O'zbekiston Respublikasi Hukumatiga, vazirlarga, shuningdek boshqa davlat organlarining rahbarlariga so'rov bilan murojaat etish;

Qonunchilik palatasining Spiker o'rinbosarligiga qo'mitalari va komissiyalari raisligiga nomzodlar bo'yicha takliflar kiritish;

Qonunchilik palatasining majlisida muhokama qilinayotgan masala bo'yicha fraksiya fikrini deputatlar orasida tarqatish;

Qonunchilik palatasi deputatlari uchun qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa vazifalarni amalga oshirish.

Siyosiy partiya fraksiyasining rahbari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi Kengashi tarkibiga kiradi.

Fraksiyalarning faoliyatiga tashkiliy, texnikaviy jihatdan va boshqa xizmatlar ko'rsatish O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining devoni tomonidan ta'minlanadi.

13¹-modda. Parlamentdagi ko'pchilik va parlamentdagi muxolifat. Siyosiy partiyalar fraksiyalarining blokka birlashishi

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasida ko'pchilik o'rinni egallagan siyosiy partiya fraksiyasi parlamentdagi ko'pchilikni tashkil etadi.

O'z dasturiy maqsadli vazifalarining yaqinligidan yoki mosligidan kelib chiqqan holda blok tuzadigan bir nechta siyosiy partiyalar fraksiyalari parlamentdagi ko'pchilikni tashkil etishi mumkin.

Yangitdan shakllantirilgan hukumatning tutgan yo'li va dasturiga yoki uning ayrim yo'nalishlariga qo'shilmaydigan siyosiy partiyalar fraksiyalari o'zlarini muxolifat deb e'lon qilishi mumkin.

Siyosiy partiyalar fraksiyalarining blokka birlashishi qonunda nazarda tutilgan huquqlarni amalga oshirishda ularning mustaqilligini cheklab qo'ymaydi.

O'zini parlamentdagi muxolifat deb e'lon qilgan siyosiy partiya fraksiyasi qonunda fraksiyalar uchun nazarda tutilgan vakolatlar bilan bir qatorda quyidagi huquqlarga ega:

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi mas'ul qo'mitasining tegishli masala bo'yicha ma'ruzasi bilan bir vaqtda qonun loyihasining muqobil tahririni kiritish;

muhokama etilayotgan masalalar yuzasidan o'zining alohida fikrini O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining yalpi majlisi bayonnomasiga kiritish;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati tomonidan rad etilgan qonun bo'yicha kelishuv komissiyasida o'z vakillarining kafolatli ishtirok etishi.

Parlamentdagi muxolifatning qonun bilan kafolatlangan huquqlari parlamentdagi ko'pchilik tomonidan kamsitilishi mumkin emas.

14-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengsidagi va xalq deputatlari Kengashlaridagi partiya guruhleri

Partiya guruhi — siyosiy partiyadan ko'rsatilgan deputatlar tomonidan partiya manfaatlarini Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesinde, xalq deputatlari Kengashida ifodalash maqsadida tuziladigan va belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tkazilgan deputatlar birlashmasi.

Siyosiy partiyadan ko'rsatilgan va Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesiga yoki xalq deputatlari Kengashiga saylangan deputat faqat shu partiyaning partiya guruhi a'zosi bo'lishi mumkin.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesidagi va xalq deputatlari Kengashlaridagi partiya guruhlar siyosiy partiyalar tomonidan ko'rsatilgan deputatlarning ta'sis yig'ilishlarida tuziladi. Partiya guruhlar partiya guruhi rahbarining tegishli arizasi va ta'sis hujjatlariga asosan tegishli ravishda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, xalq deputatlari Kengashlari tomonidan ro'yxatga olinadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesidagi, xalq deputatlari Kengashlaridagi partiya guruhlar ular da tegishli siyosiy partiyadan Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesiga yoki xalq deputatlari viloyatlar, Toshkent shahar, shuningdek tumanlar va shaharlar Kengashlariga saylangan kamida uch nafar deputat birlashgan taqdirda tuziladi;

Partiya guruhi hisobga olish ro'yxatidan o'tkazilishi kerak.

Partiya guruhining faoliyati quyidagi hollarda tugatiladi:

partiya guruhining o'z tashabbusi bilan;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesining yoki xalq deputatlari Kengashining vakolatlari muddati tugaganda;

partiya guruhi tarkibiga kiruvchi deputatlar soni uni tuzish uchun zarur bo'lgan me'yordan kamayib ketganda;

tegishli siyosiy partiyaning faoliyati tugatilganda.

14¹-modda. Partiya guruhlarining huquqlari

Partiya guruhlar quyidagi huquqlarga ega:

davlat hokimiyatining tegishli vakillik organi sessiyasi kun tartibini shakllantirishda ishtirok etish;

davlat hokimiyatining tegishli vakillik organi qo'mitalari yoki komissiyalari raisligiga, rais o'rinbosarligiga va a'ziligiga nomzodlar yuzasidan takliflar kiritish;

davlat hokimiyatining tegishli vakillik organi sessiyasi kun tartibidagi har bir masala bo'yicha muzokaralarda partiya guruhi vakiliga so'z berilishini kafolatlash;

tegishli ravishda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesining va Vazirlar Kengashining raislariga, vazirlariga hamda boshqa davlat organlari rahbarlariga, hokimlarga, hokim o'rinbosarlariga, hokimliklar boshqarmalari, bo'limlari va boshqa bo'linmalarining rahbarlariga, shuningdek tegishli xalq deputatlari Kengashi hududida joylashgan korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning rahbarlariga so'rov bilan murojaat qilish;

hududlarni rivojlantirish dasturlarining loyihalarini takomillashtirish yuzasidan takliflar kiritish;

tegishli hududda joylashgan davlat organi rahbarining, shu jumladan mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari mansabdor shaxslarining o'z faoliyatiga doir masalalar yuzasidan hisobotini yoki axborotini Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesining, xalq deputatlari Kengashining sessiyalarida eshitish to'g'risida, shuningdek ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish masalalarini ko'rib chiqish haqida takliflar kiritish. Bunda qaror deputatlarning yarmidan ko'pi qo'llab-quvvatlagan taqdirda qabul qilinadi;

tegishli ravishda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesining yoki xalq deputatlari Kengashining sessiyasida muhokama qilinayotgan masala bo'yicha partiya guruhining fikrini deputatlar orasida tarqatish;

tuman (shahar) hokimining, shuningdek tegishli mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari mansabdor shaxslarining qoniqarsiz faoliyati to'g'risida Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesiga, viloyat yoki Toshkent shahar hokimiga xulosa taqdim etish.

Xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlaridagi partiya guruhlar viloyat hamda Toshkent shahar hokimi lavozimiga tasdiqlangan shaxslarning qoniqarsiz faoliyati to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga asoslangan xulosalar taqdim etish tashabbusi huquqiga ega.

Partiya guruhlarining tegishli ravishda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesiga va xalq deputatlari Kengashiga kiritiladigan masalalar bo'yicha taklifi albatta ko'rib chiqiladi.

Partiya guruhlar qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesidagi partiya guruhlar faoliyatiga tashkiliy, texnikaviy va boshqa xizmatlar ko'rsatish Jo'qorg'i Kengesning devoni tomonidan, xalq deputatlari

Kengashlaridagi partiya guruhlarining faoliyatiga tashkiliy, texnikaviy va boshqa xizmatlar ko'rsatish esa, hokimliklarning tegishli tarkibiy bo'linmalari tomonidan ta'minlanadi.

15-modda. Siyosiy partiyalar mulki

Binolar, inshootlar, asbob-uskunalar, nashriyotlar, transport vositalari, shuningdek ustavida nazarda tutilgan vazifalarni amalga oshirish uchun zarur boshqa mol-mulk siyosiy partiyalarning mulki bo'lishi mumkin.

Siyosiy partiyalarni moliyalashtirish "Siyosiy partiyalarni moliyalashtirish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonuniga** muvofiq amalga oshiriladi.

Siyosiy partiyalar faqat ustavda nazarda tutilgan vazifalarni bajarish maqsadida qonunchilikda belgilangan tartibda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshiradi. Siyosiy partiyaning tadbirkorlik faoliyati natijalari uning moliyaviy hisobotida aks ettirilishi kerak.

Siyosiy partiyalarning tadbirkorlik faoliyatidan olgan daromadlari partiya a'zolari o'rtasida taqsimlanishi mumkin emas va ulardan faqat ustavda nazarda tutilgan vazifalarni bajarish uchun foydalaniladi.

Siyosiy partiyalar har yili barchaning e'tibori uchun o'z budjetlarini e'lon qilib boradi va o'z faoliyatini moliyalashtirish manbalari to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga yoki u vakolat bergan organga belgilangan tartibda hisobot taqdim etadi.

Siyosiy partiyalarning mulki **qonun** bilan muhofaza qilinadi.

17-modda. Siyosiy partiyalar faoliyatining qonunchilikka va o'z ustavlariga muvofiqligini nazorat qilish

Siyosiy partiyalarning faoliyati O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasiga**, qonunchilikka va o'z ustavlariga muvofiqligini O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi nazorat qiladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1996-yil 26-dekabr,
337-I-son

YURISTLAR MAKTABI

QASHQADARYO

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2024-yil 11-iyunda qabul qilingan
Senat tomonidan 2024-yil 15-avgustda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Konstitutsiyaviy Qonunning maqsadi

Ushbu Konstitutsiyaviy Qonunning maqsadi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining (bundan buyon matnda Vazirlar Mahkamasi deb yuritiladi) faoliyatini tartibga solishdan iborat.

2-modda. Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risidagi qonunchilik

Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risidagi qonunchilik O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Konstitutsiyaviy Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

3-modda. Vazirlar Mahkamasining maqomi

Vazirlar Mahkamasi — O‘zbekiston Respublikasi Hukumati ijro etuvchi hokimiyatning oliy organi bo‘lib, iqtisodiyotning, ijtimoiy va ma’naviy sohalarining samarali faoliyat ko‘rsatishiga rahbarlik qilishni, O‘zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** va qonunlari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlari ijrosini ta’minlaydi.

Vazirlar Mahkamasi O‘zbekiston Respublikasida ijro etuvchi hokimiyatning yagona tizimiga rahbarlik qiladigan kollegial organdir.

Vazirlar Mahkamasi o‘z faoliyatini ijro etuvchi hokimiyat faoliyatining O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanadigan asosiy yo‘nalishlari doirasida amalga oshiradi.

Vazirlar Mahkamasi o‘z faoliyatida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi va O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti oldida javobgardir.

4-modda. Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining maqomi

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining yaxlit tizimiga vazirliklar, qo‘mitalar, agentliklar va inspeksiya kiradi.

Vazirlik tegishli sohalar yagona davlat siyosatini ishlab chiqadigan va amalga oshiradigan, muayyan yo‘nalishda ijro etuvchi hokimiyat organlarining faoliyatini muvofiqlashtiradigan, shuningdek tizim ichidagi rahbarlik faoliyatini yakkaboshchilik asosida tashkil etadigan respublika ijro etuvchi hokimiyat organidir.

Qo‘mita tegishli sohada tarmoq ichidagi faoliyatni muvofiqlashtiradigan va tartibga soladigan hamda tizim ichidagi rahbarlik faoliyatini kollegiallik asosida tashkil etadigan, shuningdek vazirlikning tashkiliy bo‘ysunuvida faoliyat yuritadigan respublika ijro etuvchi hokimiyat organidir.

Agentlik tegishli sohada davlat xizmatlari ko‘rsatilishini va qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa huquqni qo‘llash vazifalarini o‘zining asosiy vazifasi sifatida amalga oshiradigan, shuningdek vazirlikning tashkiliy bo‘ysunuvida faoliyat yuritadigan respublika ijro etuvchi hokimiyat organidir.

Inspeksiya tegishli sohalar hamda tarmoqlarda davlat nazorati va tekshiruvini o‘zining asosiy vazifasi sifatida amalga oshiradigan, shuningdek vazirlikning tashkiliy bo‘ysunuvida faoliyat yuritadigan respublika ijro etuvchi hokimiyat organidir.

Qonunchilik hujjatlariga muvofiq alohida maqomga ega bo‘lgan hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentiga va (yoki) Vazirlar Mahkamasiga bo‘ysunadigan qo‘mitalar, agentliklar va inspeksiya tashkil etilishi mumkin.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining ro‘yxati O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

Vazirliklarni va boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarini tuzish hamda tugatish O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoniga asosan amalga oshiriladi.

5-modda. Vazirlar Mahkamasi faoliyatining asosiy prinsiplari

O‘zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** va qonunlarining ustunligi, inson hamda fuqaroning huquqlari va erkinliklarini ta’minlash, kollegiallik, hokimiyat tarmoqlarining bo‘linishi va hamkorligi, shuningdek ochiqlik va shaffoflik Vazirlar Mahkamasi faoliyatining asosiy prinsiplaridir.

2-bob. Vazirlar Mahkamasining tarkibi va uni shakllantirish tartibi**6-modda. Vazirlar Mahkamasining tarkibi**

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Hukumatining a'zolari — O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri (bundan buyon matnda Bosh vazir deb yuritiladi), uning o'rinbosarlari va vazirlardan iboratdir. Qoraqalpog'iston Respublikasi hukumatining boshlig'i Vazirlar Mahkamasi tarkibiga o'z lavozimi bo'yicha kiradi.

7-modda. Vazirlar Mahkamasini shakllantirish tartibi

Bosh vazir nomzodi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining mansabdor shaxslari saylangandan va organlari shakllangandan so'ng bir oy ichida yoki Bosh vazir lavozimidan ozod etilganidan keyin yoxud Bosh vazir, Vazirlar Mahkamasining amaldagi tarkibi iste'foga chiqqanidan keyin bir oy ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi (bundan buyon matnda Qonunchilik palatasi deb yuritiladi) ko'rib chiqishi va ma'qullashi uchun O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan barcha siyosiy partiyalar fraksiyalari bilan maslahatlashuvlar o'tkazilganidan so'ng taqdim etiladi.

Qonunchilik palatasi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan taqdim etilgan Bosh vazir nomzodini taqdimnoma kiritilgan kundan e'tiboran o'n kun ichida ko'rib chiqadi.

Bosh vazir lavozimiga nomzod Qonunchilik palatasida uning nomzodi ko'rib chiqilayotganda Vazirlar Mahkamasining yaqin muddatga va uzoq istiqbolga mo'ljallangan harakat dasturini taqdim etadi.

Bosh vazir nomzodi uning uchun Qonunchilik palatasi deputatlari umumiy sonining yarmidan ko'pi tomonidan ovoz berilgan taqdirda ma'qullangan hisoblanadi va keyin O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi.

Bosh vazir lavozimiga taqdim etilgan nomzod uch marta rad etilgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Bosh vazirni tayinlaydi va Qonunchilik palatasini tarqatib yuborishga haqli.

Vazirlar Mahkamasining a'zolari ularning nomzodlari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining taqdimiga binoan Qonunchilik palatasi tomonidan ma'qullanganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi.

Vazirlar Mahkamasi a'ziligiga nomzod mas'ul qo'mita, siyosiy partiyalar fraksiyalari tomonidan dastlabki tarzda ko'rib chiqilganidan keyin Qonunchilik palatasining majlisida ko'rib chiqiladi va ma'qullanadi.

Vazirlar Mahkamasi a'zosining lavozimiga nomzod uning nomzodi Qonunchilik palatasida ko'rib chiqilayotganda va ma'qullanayotganda Vazirlar Mahkamasining harakatlar dasturi bilan o'zaro bog'liq bo'lgan, istiqbolga mo'ljallangan maqsadli ko'rsatkichlar va vazifalarga erishish borasidagi huquqiy, iqtisodiy, ijtimoiy, tashkiliy-texnik choralarni nazarda tutuvchi harakatlar rejasini taqdim etadi.

Qonunchilik palatasi Vazirlar Mahkamasi a'ziligiga nomzodni rad etgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ko'rib chiqish va ma'qullash uchun yangi nomzodni kiritadi.

Vazirlar Mahkamasining a'zosi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanganidan keyin o'z vazifalarini bajarishga kirishadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti o'z tashabbusi bilan Bosh vazirni, Vazirlar Mahkamasining amaldagi tarkibini yoki a'zosini iste'foga chiqarishga haqli.

Bosh vazir va Qonunchilik palatasi o'rtasida ziddiyatlar doimiy tus olgan holda Qonunchilik palatasi deputatlari umumiy sonining kamida uchdan bir qismi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nomiga rasman kiritilgan taklif bo'yicha Qonunchilik palatasining muhokamasiga Bosh vazirga nisbatan ishonchsizlik votumi bildirish haqidagi masala kiritiladi.

Bosh vazirga nisbatan ishonchsizlik votumi, agar Qonunchilik palatasi deputatlari umumiy sonining kamida uchdan ikki qismi ovoz bersa, qabul qilingan hisoblanadi. Bunday holatda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Bosh vazirni lavozimidan ozod etish to'g'risida qaror qabul qiladi. Bunda Vazirlar Mahkamasining butun tarkibi Bosh vazir bilan birga iste'foga chiqadi.

Yangi Bosh vazir nomzodi Qonunchilik palatasidagi barcha siyosiy partiyalar fraksiyalari bilan tegishli maslahatlashuvlar o'tkazilganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan Qonunchilik palatasiga ko'rib chiqish va ma'qullashga taqdim qilish uchun taklif etiladi.

Amaldagi Vazirlar Mahkamasi yangi saylangan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi oldida o'z vakolatlarini zimmasidan soqit qiladi, biroq Vazirlar Mahkamasining yangi tarkibi shakllantirilguniga qadar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qaroriga muvofiq o'z faoliyatini davom ettirib turadi.

8-modda. Bosh vazirni lavozimidan ozod etish

Bosh vazir O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan quyidagi hollarda lavozimidan ozod etiladi:

Bosh vazirning iste'foga chiqish to'g'risidagi arizasiga binoan;

Bosh vazir o'z vakolatlarini bajarishi mumkin bo'lmay qolgan taqdirda;

Vazirlar Mahkamasi tarkibida uning normal faoliyat ko'rsatishiga tahdid soluvchi, bartaraf etib bo'lmaydigan ixtiloflar yuzaga kelganda, shuningdek Vazirlar Mahkamasi tomonidan bir necha bor O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlariga zid qarorlar qabul qilingan taqdirda;

Qonunchilik palatasidagi siyosiy partiyalar fraksiyalarining O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ko'rib chiqishi uchun taqdim etgan tashabbusiga binoan. Agar zarur asoslarga ega bo'lgan bunday tashabbus Qonunchilik palatasidagi siyosiy partiyalarning yetakchi fraksiyalari tomonidan qo'llab-quvvatlangan hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan Qonunchilik palatasida ovozga qo'yilganda Qonunchilik palatasi deputatlari umumiy sonining uchdan ikki qismidan ko'prog'ining ovozi bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Bosh vazirni lavozimidan ozod etish to'g'risida qaror qabul qiladi;

Bosh vazirga nisbatan Qonunchilik palatasi tomonidan qabul qilingan ishonchsizlik votumi bildirilgan taqdirda.

Bosh vazirning lavozimidan ozod etilishi bir vaqtning o'zida O'zbekiston Respublikasi Hukumatining iste'foga chiqishiga sabab bo'ladi.

3-bob. Vazirlar Mahkamasining vakolatlari

9-modda. Vazirlar Mahkamasining asosiy vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

samarali iqtisodiy, ijtimoiy, soliq va budjet siyosati amalga oshirilishi, ilm-fan, madaniyat, ta'lim, sog'liqni saqlashni hamda iqtisodiyotning va ijtimoiy sohaning boshqa tarmoqlarini rivojlantirishga doir dasturlarning ishlab chiqilishi hamda bajarilishi uchun javobgar bo'ladi;

barqaror iqtisodiy o'sishni, makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, kambag'allikni qisqartirish, aholi uchun munosib turmush sharoitlarini yaratish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, qulay investitsiyaviy muhitni yaratish, hududlarni kompleks va barqaror rivojlantirish bo'yicha choralar ko'radi;

aholini, shu jumladan nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy himoya qilish tizimining samarali faoliyat ko'rsatishini ta'minlaydi;

atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy boyliklarni va biologik xilma-xillikni saqlash, iqlim o'zgarishiga, epidemiyalarga, pandemiyalarga qarshi kurashish hamda ularning oqibatlarini yumshatish sohalarida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

yoshlarga oid davlat siyosatining amalga oshirilishini ta'minlaydi, oilani qo'llab-quvvatlash, mustahkamlash va himoya qilish, an'anaviy oilaviy qadriyatlarni saqlash bo'yicha choralar ko'radi;

fuqarolik jamiyati institutlarini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlarini amalga oshiradi, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish hamda ijtimoiy sheriklik dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirishda ularning ishtirok etishini ta'minlaydi;

fuqarolarning iqtisodiy, ijtimoiy hamda boshqa huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari, qarorlari va farmoyishlari ijrosini ta'minlaydi;

ijro etuvchi hokimiyat organlari ishini muvofiqlashtiradi va yo'naltiradi, ularning faoliyati ustidan qonunda belgilangan tartibda nazoratni amalga oshiradi;

ijro etuvchi hokimiyat organlarining ishida ochiqlik va shaffoflikni, qonuniylik va samaradorlikni ta'minlash, ularning faoliyatida korrupsiya holatlariga qarshi kurashish, davlat xizmatlarining sifatini oshirish va ulardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish bo'yicha choralar ko'radi;

Qonunchilik palatasiga mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy hayotining eng muhim masalalari yuzasidan har yilgi ma'ruzalarni taqdim etadi;

davlat boshqaruvi tuzilmasini takomillashtirish to'g'risida, respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarini tuzish, qayta tashkil etish hamda tugatish haqida takliflar ishlab chiqadi;

strategik rejalashtirishning zamonaviy shakllari davlat boshqaruvi tizimiga joriy etilishini ta'minlaydi;

mamlakatni iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirishning eng muhim hamda ustuvor yo'nalishlari bo'yicha yaqin, o'rta va uzoq muddatli istiqbolga mo'ljallangan strategiyalar, konsepsiyalar, dasturlar hamda "yo'l xaritalari"ni amalga oshirish yuzasidan choralar ko'radi.

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasida**, ushbu Konstitutsiyaviy Qonunda va boshqa qonunlarda nazarda tutilgan boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

10-modda. Vazirlar Mahkamasining iqtisodiyot sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

iqtisodiyot sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini va industrial siyosat olib borilishini ta'minlaydi;

barqaror iqtisodiy o'sishni, makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiyotni isloh etish va tarkibiy o'zgartirish, milliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish hamda uning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha choralar ko'radi;

iqtisodiyotni boshqarishning bozor mexanizmlari joriy etilishini va uning asosiy tarmoqlarini rivojlantirish strategiyalari shakllantirilishini ta'minlaydi;

bozor munosabatlarini rivojlantirish, halol raqobat uchun shart-sharoitlar yaratish, iste'molchilar huquqlarining ustuvorligini hisobga olgan holda iqtisodiy faoliyat, tadbirkorlik va mehnat qilish erkinligini kafolatlash bo'yicha choralar ko'radi;

sanoatni modernizatsiya va diversifikatsiya qilishni, yuqori texnologiyali qayta ishlash tarmoqlarini jadal rivojlantirishni, innovatsion ishlanmalarni va energiya tejaydigan texnologiyalarni ishlab chiqarishga keng joriy etishni, "yashil" iqtisodiyotga o'tishni, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirishni, shuningdek atom energetikasini rivojlantirishni ta'minlaydi;

iqtisodiyot tarmoqlarini strategik jihatdan rivojlantirish davlat dasturlarini, davlat rivojlantirish dasturlarini ishlab chiqadi va ularning amalga oshirilishini ta'minlaydi;

turizm industriyasini rivojlantirish va turizm infratuzilmasini kengaytirish uchun shart-sharoitlar yaratadi;

maxsus iqtisodiy zonalar, texnoparklar, kichik sanoat zonalarini faoliyatini muvofiqlashtirishni va monitoring qilishni amalga oshiradi, ularning faoliyati samaradorligini oshirish choralarini ko'radi;

davlat boshqaruvi usullarini takomillashtiradi, shu jumladan elektron hukumat prinsiplari asosida takomillashtiradi, bozor prinsiplariga asoslangan korporativ boshqaruvning zamonaviy prinsiplari va usullari joriy etilishini rag'batlantiradi;

qishloq xo'jaligini boshqarish tizimini takomillashtirish, agrar sektorni modernizatsiya qilish va uni iqlim o'zgarishini hisobga olgan holda jadal rivojlantirish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, zamonaviy resurslarni tejovchi va intensiv agrotexnologiyalarni joriy etish, yer resurslari sifatini saqlash va yaxshilash hamda suv resurslaridan oqilona foydalanish choralarini ko'radi;

urbanizatsiya jarayonlarining davlat tomonidan tartibga solinishini va davlat uy-joy siyosati amalga oshirilishini, yer munosabatlarida zamonaviy bozor mexanizmlari joriy etilishini ta'minlaydi;

erkin tadbirkorlikni rivojlantirish, ishbilarmonlik muhitini yaxshilash, "xufiyona" iqtisodiyot ulushini qisqartirish, iqtisodiy jarayonlarda davlatning ishtirokini maqbullashtirish uchun shart-sharoitlar yaratadi, shu jumladan litsenziyalash va ruxsat berish tartib-taomillarini soddalashtirish hamda davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish orqali shart-sharoitlar yaratadi;

tadbirkorlar, shu jumladan chet ellik investorlar murojaatlari bilan ishlash, ular bilan ochiq va to'g'ridan-to'g'ri muloqotni ta'minlash bo'yicha samarali tizimni joriy etish choralarini ko'radi.

11-modda. Vazirlar Mahkamasining budget, moliya va soliq sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

budget, moliya va soliq sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti (bundan buyon matnda Davlat budjeti deb yuritiladi) va davlat maqsadli jamg'armalari budjetlari, respublikani iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlantirish prognozlarini va eng muhim dasturlarini inobatga olgan holda soliq hamda budget siyosatining asosiy yo'nalishlari ishlab chiqilishini va bajarilishini tashkil etadi;

xarajatlarning ijtimoiy yo'naltirilganligini saqlab qolgan holda Davlat budjetining barcha darajalarida mutanosiblikni ta'minlash, mahalliy budjetlarning daromad qismini mustahkamlash choralarini amalga oshiradi;

samarali fiskal siyosat olib boradi, soliq solish tizimini soddalashtirish, soliq ma'muriyatchiligi tizimining sifati va samaradorligini yaxshilash choralari ko'radi;

davlat qarzini boshqarish bo'yicha choralari ko'radi, xususan, davlat tomonidan mablag' jalb qilish uchun ustuvor yo'nalishlarni belgilaydi, O'zbekiston Respublikasi nomidan davlat qarziga oid shartnomalarni va ularga doir qo'shimcha kelishuvlarni tuzadi, davlat qarzini boshqarish strategiyasini tasdiqlaydi hamda uning amalga oshirilishini nazorat qiladi, davlat qarzining makroiqtisodiy barqarorlik uchun xavfsiz darajada saqlab turilishini ta'minlaydi;

bank, sug'urta, lizing va boshqa moliya institutlarini rivojlantirish bo'yicha choralarni amalga oshiradi.

12-modda. Vazirlar Mahkamasining ijtimoiy sohadagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

ijtimoiy sohada yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

maktabgacha, maktab, o'rta maxsus, professional, oliy ta'lim hamda oliy ta'limdan keyingi ta'lim tizimi uyg'un holda rivojlantirilishini, uning sifati va samaradorligi oshirilishini, uzluksiz ta'limdan va inklyuziv ta'limdan foydalanish uchun shart-sharoitlar yaratilishini ta'minlaydi;

maktabgacha ta'lim va tarbiyani rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish, maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish, maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarmog'ini kengaytirish hamda ularning moddiy-texnika bazasini mustahkamlash, ta'lim sifatini oshirish, shuningdek davlat-xususiy sheriklik shartlari asosida nodavlat ta'lim tashkilotlarini rivojlantirish choralari ko'radi;

oliy ta'lim tizimi, ilm-fan va innovatsiyalar ilg'or xalqaro tajriba asosida rivojlantirilishini, iste'dodli yoshlar nufuzli xorijiy ta'lim tashkilotlarida o'qishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratilishini ta'minlaydi;

o'qituvchilarning jamiyat va davlatni rivojlantirishdagi rolini oshirish, ularning sha'ni va qadr-qimmatini himoya qilish hamda ularning ijtimoiy va moddiy farovonligi hamda kasbiy jihatdan o'sishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish choralari ko'radi;

ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rag'batlantirish chora-tadbirlarini amalga oshiradi;

sog'liqni saqlash tizimini, shu jumladan uning birlamchi bo'g'inini takomillashtirish, ushbu sohaga ilg'or raqamli texnologiyalarni joriy etish, tibbiy yordam sifatini, samaradorligi va qulayligini oshirish, tibbiy sug'urta turlarini rivojlantirish, kafolatlangan tibbiy xizmatlar qamrovini kengaytirish hisobidan aholining sog'lig'ini saqlash va mustahkamlash, shuningdek sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash bo'yicha choralarni amalga oshiradi;

jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish, aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish, sport muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlash hamda sport infratuzilmasini takomillashtirish bo'yicha choralarni amalga oshiradi;

aholi bandligini ta'minlash, uni ishsizlikdan himoya qilish va kambag'allikni qisqartirish choralari ko'radi, shuningdek yangi ish o'rinlari tashkil etish va aholi bandligini ta'minlash dasturlarini ishlab chiqadi, mehnat bozori infratuzilmasi rivojlantirilishini, fuqarolarning ijtimoiy himoya qilinishini, ularning ijtimoiy va pensiya ta'minoti tizimlarining ishlashini ta'minlaydi;

xorijda mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, shuningdek respublikaga qaytib kelgan mehnat migrantlarining bandligini ta'minlash va ularni ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlash bo'yicha manzilli chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

oila, onalik, otalik va bolalik muhofaza qilinishini ta'minlaydi, yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish choralari ko'radi;

xotin-qizlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, shuningdek ularning sifatli ta'lim olishini ta'minlash hamda iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy faolligini oshirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

ijtimoiy yordam ko'rsatish bo'yicha davlat dasturlarining ishlab chiqilishi va amalga oshirilishini ta'minlaydi, fuqarolarning haqiqiy daromadlarini oshirish, aholining uy-joy sharoitlarini yaxshilash choralari ko'radi;

aholining ijtimoiy jihatdan ehtiyojmand toifalarining turmush sifatini yaxshilash, ularning jamiyat va davlat hayotida to'laqonli ishtirok etishi uchun shart-sharoitlar yaratish, o'zining asosiy hayotiy ehtiyojlarini mustaqil ravishda ta'minlash imkoniyatlarini kengaytirish choralari ko'radi;

keksalarga malakali tibbiy yordam ko'rsatish va ularning sog'lig'ini tiklash bo'yicha maqsadli ijtimoiy dasturlar amalga oshirilishini hamda ular mazmunli dam olishi uchun shart-sharoitlar yaratilishini ta'minlaydi;

nogironligi bo'lgan shaxslar ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sohalar obyektlari va xizmatlaridan to'laqonli foydalanishi, ularning ishga joylashishi va ta'lim olishiga ko'maklashish, ularga zarur bo'lgan axborotni moneliksiz olishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi.

13-modda. Vazirlar Mahkamasining madaniy-gumanitar sohadagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

madaniy-gumanitar sohada yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

ilmiy-texnikaviy va madaniy hamkorlik sohasida rahbarlikni amalga oshiradi;

madaniyat va san'atni rivojlantirishga, madaniy qadriyatlardan keng ko'lamda foydalanishni ta'minlashga, fuqarolarning ijtimoiy va madaniy hayotda to'la huquqli tarzda ishtirok etishiga ko'maklashadi;

teatr-tomosha, madaniy-ma'rifiy tashkilotlar hamda muzeylar faoliyatini rivojlantirish va takomillashtirish, ularning moddiy-texnika bazasini mustahkamlash choralari ko'radi;

madaniyat, san'at va adabiyot vakillarining, ma'naviyat sohasi xodimlarining mehnatini munosib rag'batlantirish bo'yicha maqsadli ishlarni amalga oshiradi;

tarixiy va madaniy merosning muhofaza qilinishini, mamlakatning butun hududida ijtimoiy hayotning barcha sohalarida davlat tilining har tomonlama rivojlantirilishi hamda amal qilishini ta'minlaydi;

xorijiy davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan madaniy-gumanitar aloqalarni kengaytirish hamda rivojlantirish choralari ko'radi.

14-modda. Vazirlar Mahkamasining hududlarni rivojlantirish sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

hududlarning iqtisodiyotini modernizatsiya va diversifikatsiya qilish, ularning sanoat hamda eksport salohiyatini oshirish orqali hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan kompleks va mutanosib ravishda rivojlantirishni ta'minlaydi;

iqtisodiyot tarmoqlarini va ijtimoiy sohani strategik jihatdan rivojlantirish davlat dasturlarini, hududiy rivojlantirish dasturlarini, shuningdek hududlarda iqtisodiy, ijtimoiy va ma'muriy islohotlarni amalga oshirish choralari ko'radi;

Qoraqalpog'iston Respublikasi respublika budjetining, viloyatlar viloyat budjetlarining va Toshkent shahri shahar budjetining, tumanlar va shaharlar budjetlarining maqsadli ijrosini ta'minlaydi;

hududlarni, eng avvalo, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishda orqada qolayotgan qishloq tumanlarini hamda shaharlarni rivojlantirishning istiqbolli vazifalarini samarali hal qilish bo'yicha respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining muvofiqlashtirilgan ishini ta'minlash choralari ko'radi;

hududlarni kompleks rivojlantirishga, shu jumladan iqtisodiyot tarmoqlari va sohalarida bozor islohotlarini chuqurlashtirishga, hududlarda aholi bandligi va turmush darajasi uzluksiz oshirib borilishini ta'minlashga doir islohotlar amalga oshirilishi jarayonini monitoring qilish asosida hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish tamoyillarining kompleks tahlilini o'tkazadi;

chet el investitsiyalarini jalb qilish va hududlarning eksport salohiyatini oshirish choralari ko'radi, mamlakatni rivojlantirishning strategik maqsadlaridan va uning iqtisodiy xavfsizligidan kelib chiqqan holda, hududlarning investitsiyaviy jozibadorligini yanada yaxshilash yuzasidan takliflar ishlab chiqadi;

hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish masalalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari, qarorlari, farmoyishlari va topshiriqlarining, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, farmoyishlari, bayonnoma qarorlari va topshiriqlarining bajarilishi jarayonini maqsadli o'rganishni amalga oshiradi;

hududlarning iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi eng muhim ustuvorliklar, iqtisodiyotning muayyan tarmoqlari va sohalaridagi islohotlarni yanada chuqurlashtirish, hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi.

15-modda. Vazirlar Mahkamasining ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlash sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

fuqarolarning qulay atrof-muhitga bo'lgan huquqlarini amalga oshirish, ekologik osoyishtalikni ta'minlash choralari ko'radi;

tabiiy resurslarni, shu jumladan yer, yer osti boyliklari, suv, o'simlik va hayvonot dunyosini hamda boshqa tabiiy resurslarni muhofaza qilish va ulardan oqilona foydalanish hamda tabiatdan foydalanishni tartibga solish bo'yicha faoliyatni tashkil etadi;

suv xo'jaligi tizimini modernizatsiya va isloh qilish, shuningdek sohaga zamonaviy innovatsion va suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etish orqali suv resurslaridan oqilona foydalanish bo'yicha zarur choralar ko'radi;

atrof-muhitni yaxshilash, tiklash va muhofaza qilish, ekologik muvozanatni saqlash bo'yicha zarur chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

Orolbo'yi mintaqasining ekologik tizimini muhofaza qilish hamda tiklash, mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan rivojlantirish bo'yicha choralar ko'radi;

tabiatni muhofaza qilish tadbirlarini o'tkazish hamda respublika ahamiyatiga va xalqaro ahamiyatga molik yirik ekologik dasturlarni ro'yobga chiqarishga, shuningdek mazkur yo'nalishdagi milliy loyihalarni yanada kengaytirishga doir chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

yirik avariya va halokatlarning, shuningdek tabiiy ofatlarning oldini olish hamda ularning oqibatlarini bartaraf etish choralari ko'radi.

16-modda. Vazirlar Mahkamasining tashqi siyosatni amalga oshirish va xalqaro munosabatlarni rivojlantirish sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosati amalga oshirilishini ta'minlash, hukumatlararo aloqalarni rivojlantirish va mustahkamlash choralari ko'radi;

O'zbekiston Respublikasining xorijiy davlatlar va xalqaro tashkilotlardagi vakilligini ta'minlaydi;

o'z vakolatlari doirasida O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzadi, O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalar bo'yicha majburiyatlari bajarilishini ta'minlaydi, shuningdek ushbu shartnomalarning boshqa ishtirokchilari o'z majburiyatlarini bajarishini kuzatib boradi;

O'zbekistonning xorijdagi jismoniy va yuridik shaxslarining huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilish, shuningdek savdo-iqtisodiy, madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirish chora-tadbirlarini ko'radi;

O'zbekiston Respublikasi va xorijiy davlatlar o'rtasidagi ikki tomonlama hamkorlik bo'yicha hukumatlararo komissiyalarning faoliyati tashkil etilishini ta'minlaydi.

17-modda. Vazirlar Mahkamasining investitsiyalar va tashqi iqtisodiy faoliyat sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

investitsiyalar va tashqi iqtisodiy faoliyat sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

qulay investitsiyaviy va ishbilarmonlik muhitini yaratish hamda xorijiy investitsiyalarni jalb etish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

samarali bojxona-tarif siyosatini olib boradi, eksport qiluvchilarni har tomonlama qo'llab-quvvatlaydi, mahalliy tovarlar va xizmatlarning tashqi bozorlarga chiqishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratadi, zamonaviy logistika infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha choralar ko'radi;

tashqi iqtisodiy faoliyat sohasida rahbarlikni amalga oshiradi;

O'zbekistonning savdo, iqtisodiy, texnologik, transport va boshqa aloqalarini kengaytirish, milliy iqtisodiyotning barqarorligini mustahkamlash va iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash choralari ko'radi;

o'z vakolatlari doirasida xalqaro iqtisodiy tashkilotlar, moliya institutlari va boshqa ko'p tomonlama savdo-iqtisodiy tizimlar doirasida hamkorlikni rivojlantiradi hamda unda O'zbekistonning milliy manfaatlarini ilgari suradi;

oliy va yuqori darajadagi tashriflar yakunlari bo'yicha investitsiya loyihalari hamda amaliy tadbirlar rejalari ("yo'l xaritalari") sifatli amalga oshirilishini ta'minlaydi;

O'zbekiston Respublikasining to'lov balansini ishlab chiqadi;

chet eldan olinadigan kreditlar uchun O'zbekiston Respublikasi Hukumatining kafolatlarini beradi;

O'zbekiston Respublikasining chet eldagi mulkiga egalik qiladi, undan foydalanadi va uni tasarruf etadi.

18-modda. Vazirlar Mahkamasining axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

axborot jamiyatini shakllantirish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, "Elektron hukumat" tizimi joriy etilishini ta'minlash, aholi, biznes va davlat o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi;

davlat funksiyalarini amalga oshirishni raqamlashtirish orqali elektron davlat xizmatlari va telekommunikatsiya xizmatlari spektrini kengaytirish, telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish choralari amalga oshiradi;

axborot xavfsizligini va axborot muhofazasini ta'minlash, tarmoqlarni, dasturiy mahsulotlarni, axborot tizimlari va resurslarini himoya qilishning zamonaviy texnologiyalarini joriy etish choralari ko'radi.

19-modda. Vazirlar Mahkamasining jamoat tartibini saqlash, davlat xavfsizligini va mudofaa qobiliyatini ta'minlash sohasidagi vakolatlari

Vazirlar Mahkamasi:

davlat xavfsizligini va mudofaa qobiliyatini ta'minlash, O'zbekiston Respublikasining Davlat chegarasini qo'riqlash va himoya qilish, davlat manfaatlarini himoya qilish, jamoat tartibini saqlash chora-tadbirlarini amalga oshirishga ko'maklashadi;

huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir davlat dasturlarining ishlab chiqilishini, tasdiqlanishini va amalga oshirilishini ta'minlaydi;

huquqbuzarliklar profilaktikasini bevosita amalga oshiruvchi hamda unda ishtirok etuvchi davlat organlari va boshqa tashkilotlarning hamkorligini ta'minlaydi;

davlat harbiy tashkilotining mudofaa vazifalarini hal etish uchun zarur moliyaviy, moddiy va boshqa resurslarga bo'lgan ehtiyojlarini har tomonlama ta'minlash, mudofaa manfaatlarini ko'zlab mamlakat hududini tezkorlik bilan jihozlash masalalarini hal etadi;

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining qurol-yarog', harbiy texnika va boshqa moddiy-texnika vositalari bilan jihozlanishi hamda ta'minlanishini tashkil etadi;

davlat mudofaa buyurtmalarini shakllantirish va mudofaa ahamiyatiga molik ishlab chiqarishni tashkil etish sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlaydi;

xorijiy davlatlar bilan harbiy va harbiy-texnikaviy hamkorlikni kengaytirish choralari ko'radi;

mamlakat iqtisodiyotining safarbarlik tayyorgarligini tashkil etadi, fuqaro muhofazasiga rahbarlikni amalga oshiradi.

20-modda. Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlariga rahbarlik qilish

Vazirlar Mahkamasi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari ishini muvofiqlashtiradi hamda yo'naltiradi.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari o'zlari olib borayotgan davlat siyosatining sifatli va samarali amalga oshirilishi uchun Vazirlar Mahkamasi oldida javobgardir.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlari Vazirlar Mahkamasiga kiritilayotgan takliflar, tahliliy hamda boshqa hujjatlarning, shu jumladan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining sifatli va har tomonlama ishlab chiqilishi, shuningdek ularni amalga oshirishning pirovard natijalari va oqibatlari uchun shaxsan javobgar bo'ladi.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari to'g'risidagi nizomlar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining tashkiliy tuzilmasi, shtat birliklari va rahbar o'rinbosarlarining soni hamda faoliyat yo'nalishlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanadi.

Vazirlar Mahkamasi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarini tuzish hamda tugatish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga takliflar kiritadi.

Vazirlar va ularning o'rinbosarlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi. Boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining rahbarlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi, ularning

o‘rinbosarlari esa O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti bilan kelishilgan holda Vazirlar Mahkamasi tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlarining alohida yo‘nalishlar bo‘yicha maslahatchilari ushbu organlar rahbarlari tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari hay‘atlarining a‘zolari Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

Vazirlar Mahkamasi maqsadli vazifalarning bajarilishini vazirliklarning va boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining faoliyati samaradorligini hamda maqsadli vazifalarning bajarilishini baholashning asosiy mezonlarini hisobga olgan holda ta‘minlaydi.

Vazirlar Mahkamasi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlarining asosiy mezonlarda ko‘rsatilgan maqsadli vazifalarning bajarilishi hamda ularga erishilishi to‘g‘risidagi hisobotlarini tizimli ravishda eshitadi.

Vazirlar Mahkamasi zarurat bo‘lganda davlat boshqaruvining o‘z vakolatiga kiruvchi ayrim masalalarini hal etishni, agar bu masalalarning hal etilishi qonunchilikda O‘zbekiston Respublikasi Hukumatining mutlaq vakolatlariga kiritilmagan bo‘lsa, vazirliklarga va boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlariga berishi mumkin.

Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining rahbarlari ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan tashqari haq to‘lanadigan boshqa turdagi faoliyat bilan shug‘ullanishi mumkin emas, bundan O‘zbekiston Respublikasi qonunlarida hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlarida nazarda tutilgan hollar mustasno.

21-modda. Vazirlar Mahkamasining qonunchilik tashabbusi huquqi

Vazirlar Mahkamasi qonunchilik tashabbusi huquqiga ega.

Vazirlar Mahkamasi qonunchilik tashabbusi huquqini qonun loyihalarini Qonunchilik palatasiga kiritish orqali amalga oshiradi.

Vazirlar Mahkamasi o‘zi kiritgan qonun loyihasini Qonunchilik palatasida ko‘rib chiqishda ishtirok etish uchun o‘z vakillarini tayinlaydi.

4-bob. Vazirlar Mahkamasining faoliyatini tashkil etish

22-modda. Bosh vazir

Bosh vazir:

Vazirlar Mahkamasi faoliyatini tashkil etadi va unga rahbarlik qiladi, uning samarali ishlashi uchun shaxsan javobgar bo‘ladi;

O‘zbekiston Respublikasi Hukumati oldiga qo‘yilgan maqsadli vazifalarning bajarilishini ta‘minlash maqsadida respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini umumiy tarzda muvofiqlashtirishni amalga oshiradi, yuzaga kelgan kelishmovchiliklar bo‘yicha qarorlar qabul qiladi;

Vazirlar Mahkamasining majlislarida raislik qiladi, uning qarorlarini imzolaydi;

xalqaro munosabatlarda Vazirlar Mahkamasi nomidan ish ko‘radi, muzokaralar olib boradi va O‘zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan xalqaro shartnomalarni imzolaydi;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti bilan kelishilgan holda Bosh vazir o‘rinbosarlari o‘rtasida vazifalarni taqsimlaydi;

davlat boshqaruvining Vazirlar Mahkamasi majlisida ko‘rib chiqish talab etilmaydigan masalalari bo‘yicha qarorlar qabul qiladi;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentiga viloyatlar va Toshkent shahar hokimlarini lavozimidan ozod etish to‘g‘risida takliflar kiritadi;

Vazirlar Mahkamasining o‘tgan yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish yakunlari va navbatdagi yil uchun asosiy ustuvorliklar to‘g‘risidagi har yilgi ma‘ruzasini Qonunchilik palatasiga taqdim etadi;

O‘zbekiston Respublikasi Hukumati a‘zolari bilan birgalikda har yarim yilda Qonunchilik palatasiga O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining O‘zbekiston Respublikasi xalqiga hamda Oliy Majlisiga Murojaatnomasidan kelib chiqadigan, tegishli yilga mo‘ljallangan davlat dasturi bajarilishining borishi to‘g‘risida hisobot taqdim etadi;

O‘zbekiston Respublikasi qonunlarida nazarda tutilgan boshqa vazifalarni bajaradi.

Bosh vazir o‘z vakolatlariga kiruvchi masalalar yuzasidan farmoyishlar chiqaradi.

Bosh vazir Vazirlar Mahkamasining ishi to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentiga muntazam ravishda axborot berib boradi.

Bosh vazir yo'qligida uning vazifasini Bosh vazir o'rinbosarlaridan biri bajarib turadi.

23-modda. Bosh vazir o'rinbosarlari

Bosh vazir o'rinbosarlari vazifalar taqsimotiga muvofiq:

davlat va jamiyatni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini amalga oshirishga qaratilgan strategiyalarda va ularni amalga oshirish bo'yicha tegishli yillik dasturlarda belgilangan vazifalarning respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari hamda boshqa tashkilotlar tomonidan bajarilishi ustidan nazorat qiladi, mas'ul vazirliklar va idoralarning mazkur yo'nalishdagi faoliyatini muvofiqlashtiradi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, parlament so'rovi, Qonunchilik palatasi deputatining va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati (bundan buyon matnda Senat deb yuritiladi) a'zosining so'rovi, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining hujjatlari va topshiriqlari bajarilishining borishi monitoringini amalga oshiradi;

iqtisodiyot tarmoqlaridagi va ijtimoiy sohadagi muammolarni har tomonlama tahlil qiladi;

hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bilan bog'liq vazifalarning bajarilishini bevosita tumanlar va shaharlarda nazorat va tahlil qiladi, joylardagi mavjud muammolarni hal etish choralari ni ko'radi;

aniq sohalarda va yo'nalishlarda amalga oshirilayotgan islohotlarning borishini o'rganish, shuningdek hududlarda aholi tomonidan ko'tarilayotgan dolzarb muammolarni tezkor hal etish maqsadida respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlar vakillari ishtirokida hududlarda Hukumatning mavzuli sayyor (ochiq) majlislarini, "hukumat kunlari"ni tashkil etadi;

strategik va ustuvor vazifalarni amalga oshirish yuzasidan kompleks takliflar ishlab chiqadi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining va boshqa tashkilotlarning faoliyatini muvofiqlashtiradi, ularning faoliyatini samaradorlikka yo'naltiradi, shu orqali tegishli sohalar va tarmoqlar bo'yicha belgilangan parametrlar va maqsadli ko'rsatkichlarga erishilishini ta'minlaydi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlar rahbarlarining Vazirlar Mahkamasi bilan o'zaro muvofiqlashtirilgan faoliyatini yo'lga qo'yish ishlarini tashkil etadi;

ijtimoiy sohani, iqtisodiyot tarmoqlarini va hududlarni kompleks rivojlantirish bo'yicha belgilangan parametrlar hamda ko'rsatkichlarga erishishga qaratilgan manzilli choralarni ishlab chiqadi va amalga oshiradi;

O'zbekiston Respublikasi qonunlarining, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hujjatlari va topshiriqlarining, Vazirlar Mahkamasi hujjatlarining sifatli va o'z vaqtida bajarilishi bo'yicha o'z vakolatlari doirasida choralar ko'radi;

vazirlarning va boshqa ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari rahbarlarining, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi raisining, viloyatlar va Toshkent shahar hokimlarining sa'y-harakatlarini birlashtiradi hamda ular bilan yaqindan hamkorlik qiladi;

o'zi mas'ul bo'lgan sohalardagi kamchiliklarni tanqidiy jihatdan tahlil qiladi, ularni bartaraf etish bo'yicha strategik va ustuvor vazifalarni amalga oshirish yuzasidan kompleks takliflarni ishlab chiqadi;

muammoli va istiqbolli masalalar bo'yicha takliflarni umumlashtirish, ularni Vazirlar Mahkamasiga majlisda muhokama qilish hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga ko'rib chiqish uchun kiritish choralari ni ko'radi;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish tashabbusi bilan chiqadi;

Vazirlar Mahkamasi va uning Rayosati majlislarida masalalarni ko'rib chiqishda ishtirok etadi, shuningdek Vazirlar Mahkamasi majlislarining kun tartibi bo'yicha takliflar kiritadi;

qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa vazifalarni ham bajaradi.

Bosh vazir o'rinbosarlari o'ziga ishonib topshirilgan faoliyat sohasida erishilgan natijalar uchun shaxsan javobgar bo'ladi.

24-modda. Bosh vazir maslahatchisi

Bosh vazir maslahatchisi vazifalar taqsimotiga muvofiq:

o'z vakolatiga kiritilgan tegishli yo'nalishlar va masalalar bo'yicha Bosh vazirga takliflar ishlab chiqilishini, ularning ekspertizadan o'tkazilishini va tayyorlanishini ta'minlaydi, shuningdek buning uchun shaxsan javobgar bo'ladi;

O'zbekiston Respublikasi qonunlarining, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hujjatlari va topshiriqlarining, Vazirlar Mahkamasi hujjatlarining sifatli va o'z vaqtida bajarilishi bo'yicha o'z vakolatlari doirasida choralar ko'radi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatini umumiy tarzda muvofiqlashtirishni o'z vakolatlari doirasida amalga oshiradi;

vazirlarning va boshqa ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari rahbarlarining, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi raisining, viloyatlar va Toshkent shahar hokimlarining sa'y-harakatlarini birlashtiradi hamda ular bilan yaqindan hamkorlik qiladi;

o'zi mas'ul bo'lgan sohalaridagi kamchiliklarni tanqidiy jihatdan tahlil qiladi, ularni bartaraf etish bo'yicha kompleks takliflar ishlab chiqadi;

muammoli va istiqbolli masalalar bo'yicha takliflarni umumlashtirish, ularni Vazirlar Mahkamasi majlisida muhokama qilish hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga ko'rib chiqish uchun kiritish choralarini ko'radi;

qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa vazifalarni ham bajaradi.

Bosh vazir maslahatchisi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Bosh vazir maslahatchisining funksional vazifalari va uning faoliyatini tashkil etish tartibi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

25-modda. Vazirlar

Vazirlar:

Vazirlar Mahkamasi va uning Rayosati majlislarida masalalarni ko'rib chiqishda ishtirok etadi, shuningdek Vazirlar Mahkamasi majlislarining kun tartibi bo'yicha takliflar kiritadi;

Vazirlar Mahkamasi ko'rib chiqishi uchun masalalar tayyorlashni amalga oshiradi;

Vazirlar Mahkamasining vakolatiga kiruvchi masalalarni ko'rib chiqish to'g'risida Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritadi;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish tashabbusi bilan chiqadi;

Vazirlar Mahkamasiga belgilangan tartibda kiritilgan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kollegial tartibda ko'rib chiqishda ularning himoya qilinishini ta'minlaydi, bundan qonun hujjatlarida nazarda tutilgan hollar mustasno;

tegishli vazirliklar va ularning tashkiliy bo'ysunuvidagi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining faoliyatini tashkil etadi va muvofiqlashtiradi;

Qonunchilik palatasiga taqdim etilgan harakatlar rejasini ro'yobga chiqarishga, shuningdek vazirliklar va ularning tashkiliy bo'ysunuvidagi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyati samaradorligini hamda maqsadli vazifalarning bajarilishini baholashning asosiy mezonlarini hisobga olgan holda, maqsadli vazifalarni bajarishga doir choralarni amalga oshiradi;

Vazirlar Mahkamasi tomonidan tashkil etiladigan Vazirlar Mahkamasining komissiyalari va boshqa ishchi organlariga Vazirlar Mahkamasining qaroriga ko'ra rahbarlikni amalga oshiradi;

o'zi rahbarlik qilayotgan vazirlikning markaziy apparati va hududiy bo'linmalari tuzilmasi hamda shtat birliklarini ajratilgan mablag'lar doirasida hamda belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda tasdiqlaydi;

hududdagi ehtiyojlar va sharoitlardan kelib chiqqan holda, viloyat yoxud tuman (shahar) bo'linmalarini tuzadi yoki ularning tumanlararo (viloyatlararo) shakllarini tashkil etadi;

tizimdagi kadrlar siyosatini davlat xizmati to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq mustaqil ravishda amalga oshiradi;

vazirlikning budjet va budjetdan tashqari mablag'larini qonunchilikda belgilangan tartibda tasarruf etadi.

Vazirlar tegishli sohada yagona davlat siyosatini samarali amalga oshirish, sohani rivojlantirish bo'yicha belgilangan maqsadli ko'rsatkichlarga erishish, qonun hujjatlari va topshiriqlarning ijrosini ta'minlash, ijro intizomini mustahkamlash, normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini sifatli va kompleks

ravishda ishlab chiqish, ularni amalga oshirishning pirovard natijalari va oqibatlari, shuningdek o'zlari rahbarlik qilayotgan vazirliklarning faoliyati samaradorligi uchun shaxsan javobgar bo'ladi.

26-modda. Vazirlar Mahkamasining kollegial organlari

Vazirlar Mahkamasi doimiy komissiyalar tuzadi va ularning vazifalarini, funksiyalarini hamda faoliyatini tashkil etish tartibini belgilaydi.

Vazirlar Mahkamasining vakolatlari jumlasiga kiradigan ayrim masalalar bo'yicha takliflar tayyorlash, normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish, shuningdek Vazirlar Mahkamasining ayrim topshiriqlarini bajarish uchun Vazirlar Mahkamasining muvaqqat komissiyalari va boshqa ishchi organlari tashkil etilishi mumkin.

27-modda. Vazirlar Mahkamasiga masalalarni kiritish va ko'rib chiqish

Vazirlar Mahkamasiga ko'rib chiqish uchun:

O'zbekiston Respublikasining qonunlari loyihalari — qonunchilik tashabbusi tartibida Qonunchilik palatasiga kiritish uchun;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlari loyihalari — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga kiritish uchun;

Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari loyihalari — qabul qilish uchun;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti maslahatchilarining Vazirlar Mahkamasi vakolatiga taalluqli qismi bo'yicha nomenklaturasiga hamda Vazirlar Mahkamasining nomenklaturasiga kiradigan lavozimlarga tayinlash, tasdiqlash, taqdim etish, kelishib olish uchun nomzodlar va ularni lavozimidan ozod etish bo'yicha takliflar;

mansabdor shaxslar ayrim toifalarining xorijiy mamlakatlarga xizmat safarlariga chiqishi to'g'risidagi, Vazirlar Mahkamasi bilan belgilangan tartibda maxsus kelishib olish talab qilinadigan takliflar kiritiladi.

Vazirlar Mahkamasida uning vakolatlariga kiradigan masalalarni ko'rib chiqish Vazirlar Mahkamasi, uning Rayosati majlislarida, Bosh vazir, uning o'rinbosarlari va maslahatchisi tomonidan Vazirlar Mahkamasi tashkil etadigan komissiyalarning hamda boshqa idoralararo kollegial organlarning majlislarida manfaatdor davlat organlari va boshqa tashkilotlar vakillari ishtirokida amalga oshiriladi.

Vazirlar Mahkamasiga ko'rib chiqish uchun O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi**, ushbu Konstitutsiyaviy Qonun bilan uning vakolatiga tegishli bo'lgan, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilangan boshqa masalalar ham kiritiladi.

Muhim davlat, iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy masalalarni hal qilish uchun Vazirlar Mahkamasining kompleks yoki maqsadli dasturlari va tadbirlari ishlab chiqilib, ular Bosh vazir o'rinbosarlari hamda maslahatchisi tomonidan Vazirlar Mahkamasiga ko'rib chiqish uchun kiritiladi.

Vazirlar Mahkamasiga ko'rib chiqish uchun masalalar Vazirlar Mahkamasi a'zolari, vazirliklarning tashkiliy bo'ysunuviga kirmaydigan respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlari, viloyatlar va Toshkent shahar hokimlari, istisno hollarda esa ularning birinchi o'rinbosarlari tomonidan kiritiladi.

Davlat ishtirokidagi tashkilotlar va xo'jalik birlashmalari tomonidan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari va boshqa masalalar tegishli sohada davlat siyosatini amalga oshirayotgan respublika ijro etuvchi hokimiyat organi rahbari orqali kiritiladi.

28-modda. Vazirlar Mahkamasining tarkibiy bo'linmalari

Bosh vazir kotibiyati va uning tarkibiy bo'linmalari, shuningdek Bosh vazir o'rinbosarlarining kotibiyatlari Vazirlar Mahkamasining tarkibiy bo'linmalaridir.

Bosh vazir kotibiyati O'zbekiston Respublikasi Hukumatining faoliyatini huquqiy, tashkiliy-texnik, axborot-tahliliy va protokol jihatdan ta'minlashni, Vazirlar Mahkamasi va uning Rayosati majlislarini, O'zbekiston Respublikasi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining va Vazirlar Mahkamasining hujjatlari loyihalarini tayyorlashni, mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor vazifalarini amalga oshirishga qaratilgan "yo'l xaritalarini", jadvallarni, harakatlar dasturlarini, amaliy chora-tadbirlarni ishlab chiqishni amalga oshiradi.

Bosh vazir kotibiyatining va Vazirlar Mahkamasi boshqa tarkibiy bo'linmalarining ish tartibi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadigan tegishli nizomlar bilan belgilanadi.

Bosh vazir kotibiyatining rahbari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan, Bosh vazir kotibiyati rahbarining o'rinbosarlari va Bosh vazir o'rinbosarlari kotibiyatlarining rahbarlari, Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisidagi vakolatli vakili, O'zbekiston Respublikasi

Prezidenti bilan kelishilgan holda Vazirlar Mahkamasi tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Bosh vazir kotibiyati tarkibiy bo'linmalarining rahbarlari va xodimlari, shuningdek Bosh vazir o'rinbosarlari kotibiyatlarining rahbarlari o'rinbosarlari va xodimlari Vazirlar Mahkamasi tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Bosh vazir kotibiyatining tarkibiy bo'linmalari va Bosh vazir o'rinbosarlarining kotibiyatlari ishini muvofiqlashtirish Bosh vazir kotibiyati rahbari tomonidan amalga oshiriladi.

29-modda. Vazirlar Mahkamasining majlislari

Davlat boshqaruvi, xo'jalik va ijtimoiy-madaniy rivojlantirishning eng muhim masalalari Vazirlar Mahkamasining majlislarida ko'rib chiqiladi.

Vazirlar Mahkamasining majlislarini Bosh vazir o'tkazadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Vazirlar Mahkamasining majlislarida raislik qilishga haqli.

Vazirlar Mahkamasining majlislarida Bosh vazir o'rinbosarlari va maslahatchisi, vazirlar, Qoraqalpog'iston Respublikasi hukumati boshlig'i, zarurat bo'lganda esa viloyatlar va Toshkent shahar hokimlari hamda boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining rahbarlari ishtirok etadi.

Vazirlar Mahkamasining majlislariga zarurat bo'lganda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yordamchilari va maslahatchilari, Qonunchilik palatasi Spikeri, Senat Raisi, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining raisi, Oliy sudining raisi, Bosh prokurori taklif etilishi mumkin.

Vazirlar Mahkamasining majlislarini ommaviy axborot vositalarida yoritish maqsadida ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining vakillari ham taklif etilishi mumkin.

30-modda. Vazirlar Mahkamasining majlislarida ko'rib chiqiladigan masalalar

Quyidagilar faqat Vazirlar Mahkamasining majlislarida ko'rib chiqiladi:

Davlat budjetini tayyorlash va ijro etish, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Hukumati tasarrufidagi davlat maqsadli jamg'armalarini shakllantirish va ulardan foydalanish masalalari;

boshqaruv tuzilmasini takomillashtirish masalalari, O'zbekiston Respublikasini va uning ayrim hududlarini iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy jihatdan rivojlantirish dasturlari loyihalari;

davlat qimmatli qog'ozlarini chiqarish hajmi hamda O'zbekiston Respublikasining davlat ichki va tashqi qarzini oshirish chegaralari to'g'risidagi takliflar;

solliqlar va boshqa majburiy to'lovlar stavkalarini belgilash hamda o'zgartirish to'g'risidagi takliflar;

qat'iy belgilangan davlat narxlarini qo'llaniladigan mahsulotlarning, tovarlarning va xizmatlarning nomenklaturasi;

davlatlararo shartnomalarni imzolash to'g'risidagi takliflar.

Vazirlar Mahkamasining majlislarida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining topshiriqlariga va Vazirlar Mahkamasi Rayosatining qarorlariga muvofiq boshqa masalalar ham ko'rib chiqiladi.

31-modda. Vazirlar Mahkamasining majlislariga tayyorgarlik ko'rish va ularni o'tkazish

Vazirlar Mahkamasining majlislarida ko'rib chiqish uchun masalalarni tayyorlashni Bosh vazir kotibiyati respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari bilan birgalikda amalga oshiradi.

Zarur bo'lgan hollarda masalalarni tayyorlashni Vazirlar Mahkamasi yoki uning Rayosati tomonidan tashkil etiladigan komissiyalar amalga oshiradi.

Vazirlar Mahkamasining majlisida ko'rib chiqish uchun kiritiladigan hujjatlar loyihalari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Reglamenti talablariga muvofiq tayyorlanadi.

Zarurat bo'lganda aniq sohalar va yo'nalishlarda amalga oshirilayotgan islohotlarning borishini o'rganish hamda joylardagi muammolarni hal etish maqsadida hududlarda Bosh vazir tomonidan mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining, respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining va ular hududiy bo'linmalarining rahbarlari, fuqarolik jamiyati institutlari ishtirokida O'zbekiston Respublikasi Hukumatining mavzuli sayyor majlislari, shu jumladan "hukumat kunlari" o'tkazilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Hukumatining mavzuli sayyor majlislarini o'tkazish tartibi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

32-modda. Vazirlar Mahkamasining majlislarida qarorlar qabul qilish

Vazirlar Mahkamasining majlisida ko'rib chiqiladigan masalalar bo'yicha qarorlar O'zbekiston Respublikasi Hukumati a'zolarining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi.

Vazirlar Mahkamasining majlisida qabul qilingan qarorlar bayonnoma tarzida rasmiylashtiriladi.

Vazirlar Mahkamasi majlisining bayonnomasi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Reglamentida belgilangan tartibda Bosh vazir kotibiyati tomonidan rasmiylashtiriladi va tarqatiladi.

Hukumatning bayonnoma qarorlari loyihalarini ekspertizadan o'tkazish va hisobga olish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Reglamentiga muvofiq amalga oshiriladi.

5-bob. Vazirlar Mahkamasining Rayosati

33-modda. Vazirlar Mahkamasining Rayosati va uning tarkibi

Vazirlar Mahkamasining Rayosati Vazirlar Mahkamasining doimiy faoliyat ko'rsatuvchi organidir.

Vazirlar Mahkamasining Rayosati tarkibiga Bosh vazir, Bosh vazirning o'rinbosarlari va maslahatchisi, vazirlar, shuningdek Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi raisi kiradi.

34-modda. Vazirlar Mahkamasi Rayosatining majlislarida ko'rib chiqiladigan masalalar

Vazirlar Mahkamasi Rayosati majlislarida:

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti topshiriqlarining ijrosini tashkil etish masalalari;

Qonunchilik palatasiga qonunchilik tashabbusi tartibida kiritiladigan qonunlar loyihalar;

Vazirlar Mahkamasining vakolatiga kiradigan masalalar ko'rib chiqiladi, bundan ushbu Konstitutsiyaviy Qonunga muvofiq faqat Vazirlar Mahkamasining majlislarida ko'rib chiqiladigan masalalar mustasno.

35-modda. Vazirlar Mahkamasi Rayosatining majlislarini tayyorlash va o'tkazish

Vazirlar Mahkamasi Rayosatining majlisini tashkil etishni va tayyorlashni Bosh vazirning kotibiyati amalga oshiradi.

Vazirlar Mahkamasi Rayosatining majlislari har haftada Bosh vazir tomonidan, u yo'qligida esa uning o'rinbosarlaridan biri tomonidan o'tkaziladi.

Vazirlar Mahkamasi Rayosatining majlislarida ko'rib chiqish uchun masalalarni tayyorlash tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Reglamenti bilan belgilanadi.

Vazirlar Mahkamasi Rayosatining majlislarida qabul qilingan qarorlar bayonnomalar tarzida rasmiylashtiriladi va raislik qiluvchi tomonidan imzolanadi.

6-bob. Vazirlar Mahkamasining hujjatlari

36-modda. Vazirlar Mahkamasi hujjatlarining turlari

Vazirlar Mahkamasi konstitutsiyaviy normalar doirasida va qonunchilikka muvofiq O'zbekiston Respublikasining butun hududidagi barcha organlar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar hamda fuqarolar tomonidan bajarilishi majburiy bo'lgan qarorlar va farmoyishlar chiqaradi.

Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari Bosh vazir tomonidan imzolanadi.

Qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari Bosh vazir tomonidan imzolanganiga qadar belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi bilan kelishiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Vazirlar Mahkamasining qarorlarini, farmoyishlarini va Bosh vazirning farmoyishlarini to'xtatib turishga, bekor qilishga haqli.

Vazirlar Mahkamasi o'zi qabul qilgan hujjatlarning bajarilishi ustidan nazoratni bevosita yoki respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari orqali amalga oshiradi.

37-modda. Vazirlar Mahkamasining qarorlari

Vazirlar Mahkamasining normativ-huquqiy tusdagi hujjatlari qarorlar shaklida qabul qilinadi.

Vazirlar Mahkamasining qarorlari O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlari asosida hamda ularni ijro etish uchun qabul qilinadi.

Vazirlar Mahkamasining normativ-huquqiy tusga ega qarorlari, agar ularning o'zida kechroq muddat ko'rsatilgan bo'lmasa, rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazirlar Mahkamasining normativ-huquqiy tusga ega qarorlari "O'zbekiston Respublikasi Hukumatining qarorlari to'plami"da, "O'zbekiston Respublikasi qonunchilik to'plami"da, "Xalq so'zi", "Narodnoye slovo" gazetalarida va O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi ma'lumotlari milliy bazasida e'lon qilinadi, zarur bo'lgan taqdirda esa boshqa ommaviy axborot vositalari orqali keng omma e'tiboriga yetkaziladi.

38-modda. Vazirlar Mahkamasining farmoyishlari

Vazirlar Mahkamasining tezkor va boshqa joriy masalalar bo'yicha hujjatlari Vazirlar Mahkamasining farmoyishlari shaklida qabul qilinadi.

Vazirlar Mahkamasining farmoyishlari, agar ushbu hujjatlarda boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, ular imzolangan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

7-bob. Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va uning Administratsiyasi, sudlar, huquqni muhofaza qiluvchi organlar hamda kuch ishlatishga vakolatli bo'lgan tuzilmalar, boshqa davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorligi

39-modda. Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasini iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini, Davlat budjetining asosiy parametrlarini va unga o'zgartirishlarni ishlab chiqadi hamda ularni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalariga ko'rib chiqish uchun taqdim etadi.

Vazirlar Mahkamasi Qonunchilik palatasiga mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy hayotining eng muhim masalalari yuzasidan har yilgi ma'ruzalarni taqdim etadi.

Bosh vazir hukumat a'zolari bilan birgalikda har yarim yilda Qonunchilik palatasiga O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbekiston Respublikasi xalqiga hamda Oliy Majlisiga Murojaatnomasidan kelib chiqadigan, tegishli yilga mo'ljallangan davlat dasturi bajarilishining borishi to'g'risida hisobot taqdim etadi.

Qonunchilik palatasi zarur bo'lgan hollarda o'z majlislarida Bosh vazirning mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ayrim dolzarb masalalari yuzasidan hisobotini qonunga muvofiq parlament so'rovi tartibida eshitishi mumkin.

Qonunchilik palatasi Vazirlar Mahkamasi a'zosining o'z faoliyatiga oid masalalar yuzasidan hisobotini eshitishi mumkin hamda Vazirlar Mahkamasi a'zosining hisobotini eshitish yakunlariga ko'ra Qonunchilik palatasi uni iste'foga chiqarish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga ko'rib chiqishi uchun taklif kiritishga haqli.

O'zbekiston Respublikasi Hukumati a'zolari Qonunchilik palatasining majlisida Qonunchilik palatasi deputatlarining savollariga javoblarni taqdim etadi ("Hukumat soati").

Vazirlar Mahkamasining a'zolari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari, ularning qo'mitalari hamda komissiyalari majlislarida ishtirok etishi mumkin.

Qonunchilik palatasi deputatlari va Senat a'zolari tomonidan Vazirlar Mahkamasi yoki uning ayrim a'zolari faoliyatiga taalluqli masalalar qo'yilgan taqdirda, Bosh vazir shu masalalar yuzasidan zarur tushuntirishlar olish va tushuntirishlar berishga haqli.

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qo'mitalari va komissiyalarining O'zbekiston Respublikasi Hukumati faoliyati masalalariga doir tavsiyalari va takliflarini ko'rib chiqadi hamda ular yuzasidan chora-tadbirlar ko'radi. Tavsiyalar va takliflarni ko'rib chiqish natijalari haqida hamda ko'rilgan chora-tadbirlar to'g'risida Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining tegishli qo'mitalarini va komissiyalarini kelishilgan muddatda xabardor qiladi.

Qonunchilik palatasining, Senatning O'zbekiston Respublikasi Hukumati yoki unga bo'ysunuvchi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatiga taalluqli bo'lgan parlament so'rovi, Qonunchilik palatasi deputatining, Senat a'zosining shunday so'rovi yuborilgan Vazirlar Mahkamasi yoki uning a'zosi qonunda belgilangan tartibda va muddatlarda javob taqdim etishi shart.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarida ko'rib chiqiladigan qonun loyihalarini, boshqa hujjatlarni tayyorlash borasida Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalarining, respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining yaqin hamkorligini ta'minlash, Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari bilan qonun ijodkorligi faoliyatidagi hamkorligini tashkil etish, shuningdek qonunlarning ijro etilishi ustidan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan parlament nazoratini amalga oshirishda Vazirlar Mahkamasining ishtirok etishiga ko'maklashish uchun Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisidagi Vakolatli vakili faoliyat ko'rsatadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisidagi Vakolatli vakilining huquq va majburiyatlari qonunchilikda belgilanadi.

40-modda. Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va uning Administratsiyasi bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hamda uning Administratsiyasi hujjatlari va topshiriqlari ijrosini ta'minlaydi.

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbekiston Respublikasi xalqiga hamda Oliy Majlisiga Murojaatnomasida bayon etilgan topshiriqlarning samarali ijro etilishini ta'minlash chora-tadbirlarini ko'radi.

Bosh vazir O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga viloyatlar va Toshkent shahar hokimlarini lavozimidan ozod etish to'g'risida takliflar kiritadi.

Vazirlar Mahkamasining ayrim masalalarga doir hujjatlari majburiy tartibda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti bilan kelishilgan holda qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti bilan majburiy tartibda kelishib olinadigan masalalar ro'yxati O'zbekiston Respublikasi Prezidentining hujjatlari bilan belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va uning Administratsiyasi bilan hamkorligi qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa masalalar bo'yicha ham amalga oshiriladi.

41-modda. Vazirlar Mahkamasining sud hokimiyati organlari bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi sudlar faoliyatini moddiy-texnika va boshqa jihatdan ta'minlashga ko'maklashadi.

Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudiga uning vakolatiga taalluqli masalalarni ko'rib chiqish uchun kiritishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi O'zbekiston Respublikasi Hukumati hujjatlarining O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga muvofiqligini aniqlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining majlisida Bosh vazir va O'zbekiston Respublikasi adliya vaziri ishtirok etishi mumkin.

42-modda. Vazirlar Mahkamasining huquqni muhofaza qiluvchi organlar va kuch ishlatishga vakolatli bo'lgan tuzilmalar bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi o'z vakolatlarini samarali amalga oshirish maqsadida huquqni muhofaza qiluvchi organlar va kuch ishlatishga vakolatli bo'lgan tuzilmalar bilan hamkorlik qiladi.

Vazirlar Mahkamasi huquqni muhofaza qiluvchi organlar va kuch ishlatishga vakolatli bo'lgan tuzilmalar faoliyatini moliyaviy hamda moddiy-texnik jihatdan ta'minlaydi.

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar va kuch ishlatishga vakolatli bo'lgan tuzilmalar rahbarlari mazkur organlar hamda tuzilmalarning faoliyatiga taalluqli masalalar bo'yicha Vazirlar Mahkamasining va uning Rayosatining majlislarida ishtirok etishi mumkin.

43-modda. Vazirlar Mahkamasining Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi:

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi bilan hamkorlik qiladi, uning O'zbekiston Respublikasi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari, shuningdek iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy rivojlantirish masalalariga doir boshqa hujjatlar bajarilishi haqidagi ma'lumotlarini eshitadi;

Vazirlar Mahkamasi vakolatiga kiruvchi masalalar yuzasidan Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining takliflarini ko'rib chiqadi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari tomonidan eng muhim tarmoqlararo hamda hududiy kompleks dasturlarni amalga oshirishda Qoraqalpog'iston Respublikasining huquqlariga rioya etilishini ta'minlaydi, bunda yuzaga keladigan nizoli masalalarni hal etadi;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga, O'zbekiston Respublikasining qonunlariga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlariga hamda Vazirlar Mahkamasining hujjatlariga zid bo'lgan qarorlari va farmoyishlarining ijrosini o'z vakolatlari doirasida to'xtatib turishga haqli.

Qoraqalpog'iston Respublikasini iqtisodiy, ijtimoiy-madaniy rivojlantirishga, uning tabiiy resurslaridan oqilona foydalanishga va ularni muhofaza qilishga taalluqli masalalar Vazirlar Mahkamasi tomonidan hal etilayotganda Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining fikri hisobga olinadi.

Vazirlar Mahkamasi huzurida Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining Doimiy vakolatxonasi bo'ladi.

44-modda. Vazirlar Mahkamasining mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi o'z vakolatlari doirasida:

hududlarni iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy rivojlantirishni ta'minlash bilan bog'liq masalalarda mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining faoliyatini muvofiqlashtirib boradi;

viloyatlar va Toshkent shahar hokimlarining Vazirlar Mahkamasi tomonidan hal etilishi talab qilinadigan masalalarga doir takliflarini ko'rib chiqadi, Vazirlar Mahkamasi qarorlari va farmoyishlari bajarilishining borishini nazorat qiladi, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlarini taklif qilishga hamda ushbu qarorlar va farmoyishlar amalga oshirilishining borishi to'g'risidagi hisobotlarni eshitishga haqli;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining viloyatlar va Toshkent shahar hokimlari bilan hamkorligini ta'minlaydi, bunda yuzaga keladigan nizoli masalalarni hal etadi;

hududlarni iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirishning asosiy ko'rsatkichlarini tasdiqlaydi, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat devonlari xodimlarining cheklangan sonini va ushbu devonlarning namunaviy tuzilmasini belgilaydi;

viloyatlar va Toshkent shahar hokimlarining qonunchilikka zid bo'lgan qarorlari va farmoyishlari ijrosini to'xtatib turishga hamda ularni bekor qilishga haqli, bundan xususiy mulk huquqining, shuningdek yer uchastkasiga bo'lgan huquqning vujudga kelishi uchun asos bo'lgan qarorlar va farmoyishlar mustasno.

45-modda. Vazirlar Mahkamasining nodavlat notijorat tashkilotlari, siyosiy partiyalar va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan hamkorligi

Vazirlar Mahkamasi o'z vakolatiga kiruvchi masalalar yuzasidan nodavlat notijorat tashkilotlari, siyosiy partiyalar va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan hamkorlik qiladi, qonunchilikka muvofiq ularga zarur yordam ko'rsatadi.

Vazirlar Mahkamasi o'z vakolatiga taalluqli masalalar yuzasidan nodavlat notijorat tashkilotlarining, siyosiy partiyalarning va fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining takliflarini ko'rib chiqadi.

8-bob. Vazirlar Mahkamasi faoliyatining ochiqqligi va shaffofligi

46-modda. Vazirlar Mahkamasi faoliyatining ochiqqligini ta'minlash

Vazirlar Mahkamasi "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonuniga** muvofiq xalq bilan ochiq muloqotni ta'minlaydi, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqadi hamda jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilishni tashkil etadi.

Bosh vazirning kotibiyati va Bosh vazir o'rinbosarlarining kotibiyatlari jismoniy va yuridik shaxslarning Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalariga, respublika ijro etuvchi hokimiyat organlariga hamda mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlariga kelib tushgan murojaatlari bilan ishlash monitoringini va tahlilini amalga oshiradi.

Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish holatini o'rganish yakunlari Vazirlar Mahkamasining Rayosati majlislarida yoki selektor yig'ilishlarida har chorakda, shu jumladan tegishli mansabdor shaxslarga nisbatan javobgarlik choralari to'g'risida takliflar kiritgan holda ko'rib chiqiladi.

Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari bilan ishlashning samarali tizimi faoliyat ko'rsatishini ta'minlash maqsadida Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari va Virtual qabulxonasi bilan hamkorlik qiladi.

47-modda. Vazirlar Mahkamasi faoliyatini ommaviy axborot vositalarida yoritish

Jismoniy va yuridik shaxslarning O'zbekiston Respublikasi Hukumatining faoliyati to'g'risidagi axborotdan foydalanishi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining **34-moddasiga** hamda "Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqqligi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonuniga** muvofiq ta'minlanadi.

Vazirlar Mahkamasi o'z vakolatlari doirasida quyidagilar orqali o'z faoliyatini ommaviy axborot vositalarida yoritish chora-tadbirlarini ko'radi:

o'z rasmiy veb-saytida O'zbekiston Respublikasi Hukumatining faoliyati to'g'risidagi axborotni joylashtirish va yangilab turish;

Vazirlar Mahkamasi va uning Rayosati majlislarini yoritish.

Vazirlar Mahkamasi va uning Rayosati majlislarini ommaviy axborot vositalarida yoritish, shuningdek ko'rib chiqiladigan masalalar muhokamasiga jamoatchilikni jalb etish tartibi Bosh vazir tomonidan belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasi Hukumatining rasmiy veb-saytiga axborotni joylashtirish va yangilab turish Bosh vazirning matbuot xizmati tomonidan amalga oshiriladi.

9-bob. Vazirlar Mahkamasi a'zolarini, Bosh vazir maslahatchisini, Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari rahbarlari va xodimlarini moddiy rag'batlantirish hamda ijtimoiy ta'minlash

48-modda. Vazirlar Mahkamasi a'zolarini, Bosh vazir maslahatchisini, Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari rahbarlari va xodimlarini moddiy rag'batlantirish

Vazirlar Mahkamasi a'zolarining, Bosh vazir maslahatchisi, Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari rahbarlari va xodimlarining ish haqi lavozim maoshidan hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa to'lovlardan iborat.

Vazirlar Mahkamasi a'zolarini, Bosh vazir maslahatchisini, Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari rahbarlari va xodimlarini moddiy rag'batlantirish qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

49-modda. Vazirlar Mahkamasi a'zolarini, Bosh vazir maslahatchisini, Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari rahbarlari va xodimlarini ijtimoiy ta'minlash

Vazirlar Mahkamasi a'zolariga, Bosh vazir maslahatchisiga va Vazirlar Mahkamasining tarkibiy bo'linmalari rahbarlari va xodimlariga haq to'lanadigan yillik ta'tillar beriladi.

Ishlash uchun boshqa hududlardan taklif qilingan hamda Toshkent shahrida uy-joyga ega bo'lmagan Vazirlar Mahkamasi a'zolariga, Bosh vazir maslahatchisiga, Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari rahbarlariga va xodimlariga zaruratga ko'ra ularning arizasiga binoan lavozimda bo'lish vaqtida xizmat uy-joyi beriladi.

Vazirlar Mahkamasi a'zolari, Bosh vazir maslahatchisi va Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalarining rahbarlari va xodimlari kafolatlangan tibbiy yordamdan hamda sanatoriy-sog'lomlashtirish xizmatlaridan foydalanadi.

Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalarining xodimlari uchun avvalgi ish joyida harbiy va maxsus unvonlar (martaba darajalari, malaka toifalari, diplomatik darajalar va boshqalar) uchun berilgan ustamalar va qo'shimcha to'lovlar saqlab qolinadi.

Bosh vazir va uning o'rinbosarlarining, Bosh vazir maslahatchisining, shuningdek Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalari xodimlarining Vazirlar Mahkamasidagi uzoq muddatli xizmatlari uchun qo'shimcha ustamalar belgilashda ularning boshqa tashkilotlardagi ish staji (xizmat davri) inobatga olinadi.

Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalarining xodimlari avvalgi ish joyi bo'yicha xodimlar uchun belgilangan barcha imtiyozlar, moddiy va ijtimoiy himoya choralaridan Vazirlar Mahkamasi tarkibiy bo'linmalarida amalda bo'lgan mehnat sharoitlari hisobga olingan holda hamda lavozim maoshi va boshqa to'lovlar miqdorlari saqlangan holda foydalanadi.

Vazirlar Mahkamasining tarkibiy bo'linmalarida ishlangan davr harbiy va maxsus unvonlarni (martaba darajalarini, malaka toifalarini, diplomatik darajalarni va boshqalarni) olish uchun zarur bo'lgan ish stajiga qo'shiladi.

10-bob. Yakunlovchi qoidalar

50-modda. Vazirlar Mahkamasining faoliyatini moliyalashtirish

Vazirlar Mahkamasining faoliyati O'zbekiston Respublikasining respublika budjeti mablag'lari, shuningdek qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan moliyalashtiriladi.

51-modda. Vazirlar Mahkamasining hujjatlari, Vazirlar Mahkamasi mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyat qilish

Vazirlar Mahkamasining hujjatlari va uning mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan qonunda belgilangan tartibda shikoyat qilinishi mumkin.

52-modda. O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish

Quyidagilar o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin:

1) O‘zbekiston Respublikasining 1993-yil 6-mayda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risida”gi 818-XII-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 5, 202-modda);

2) O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 6-mayda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish haqida”gi 819-XII-sonli **Qarori** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 5, 203-modda);

3) O‘zbekiston Respublikasining 2003-yil 29-avgustda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga o‘zgarishlar va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 524-II-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2003-yil, № 9-10, 138-modda);

4) O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 2003-yil 29-avgustda qabul qilingan “Yangi tahrirdagi “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish haqida”gi 525-XII-sonli **Qarori** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2003-yil, № 9-10, 139-modda);

5) O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-aprelda qabul qilingan “Davlat boshqaruvini yangilash va yanada demokratlashtirish hamda mamlakatni modernizatsiya qilishda siyosiy partiyalarning rolini kuchaytirish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy Qonuni qabul qilinganligi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-90-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 4, 163-modda) **1-moddasi**;

6) O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 25-dekabrda qabul qilingan “Saylov to‘g‘risidagi qonun hujjatlari takomillashtirilishi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonunlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-194-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2008-yil, № 12, 637-modda) **10-moddasi**;

7) O‘zbekiston Respublikasining 2009-yil 16-dekabrda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunining 6-moddasiga o‘zgartishlar kiritish haqida”gi O‘RQ-233-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2009-yil, № 12, 465-modda);

8) O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 18-aprelda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining ayrim moddalariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida (78, 80, 93, 96 va 98-moddalariga)”gi O‘zbekiston Respublikasining Qonuni qabul qilinganligi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-285-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2011-yil, № 4, 101-modda) **2-moddasi**;

9) O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 16-aprelda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining ayrim moddalariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida (32, 78, 93, 98, 103 va 117-moddalariga)”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuni qabul qilinganligi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-367-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2014-yil, № 4, 86-modda) **1-moddasi**;

10) O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 14-mayda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish to‘g‘risida”gi O‘RQ-372-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2014-yil, № 5, 130-modda) **3-moddasi**;

11) O‘zbekiston Respublikasining 2015-yil 10-avgustda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-389-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2015-yil, № 8, 310-modda) **3-moddasi**;

12) O‘zbekiston Respublikasining 2015-yil 29-dekabrda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-396-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2015-yil, № 12, 452-modda) **2-moddasi**;

13) O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 23-sentabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-411-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2016-yil, № 9, 276-modda) **3-moddasi**;

14) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 23-iyulda qabul qilingan "Ba'zi davlat organlari va tashkilotlarining faoliyati takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-486-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 7, 431-modda) **6-moddasi**;

15) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 3-martda qabul qilingan "Hukumatni shakllantirish tartibi demokratlashtirilishi va uning mas'uliyati kuchaytirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-527-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 3, 162-modda) **2-moddasi**;

16) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 10-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi O'RQ-591-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 12, 885-modda);

17) O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 3-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-653-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2020-yil, № 12, 691-modda) **3-moddasi**;

18) O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-aprelda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-683-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2021-yil, 4-songa ilova) **23-moddasi**;

19) O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 29-aprelda qabul qilingan "Davlat qarzi to'g'risida"gi O'RQ-836-sonli Qonuni (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2023-yil, № 4, 272-modda) 56-moddasining **1-bandi**.

53-modda. Ushbu Konstitutsiyaviy Qonunning ijrosini, yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta'minlash

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va boshqa manfaatdor tashkilotlar ushbu Konstitutsiyaviy Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o'rtasida tushuntirilishini ta'minlasin.

54-modda. Qonunchilikni ushbu Konstitutsiyaviy Qonunga muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Konstitutsiyaviy Qonunga muvofiqlashtirsin;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari ushbu Konstitutsiyaviy Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

55-modda. Ushbu Konstitutsiyaviy Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Konstitutsiyaviy Qonun rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,

2024-yil 25-oktabr,

O'RQ-982-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI ADVOKATURA TO‘G‘RISIDA

1-modda. Advokatura va uning vazifalari

Advokatura — huquqiy institut bo‘lib, u advokatlik faoliyati bilan shug‘ullanuvchi shaxslar hamda xususiy advokatlik amaliyoti bilan shug‘ullanuvchi ayrim shaxslarning mustaqil, ko‘ngilli, kasbiy birlashmalarini o‘z ichiga oladi. Advokatura O‘zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasiga** muvofiq O‘zbekiston Respublikasi fuqarolari, ajnabiy fuqarolar, fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarga, korxonalar, muassasalar, tashkilotlarga yuridik yordam ko‘rsatadi.

2-modda. O‘zbekiston Respublikasining advokatura to‘g‘risidagi qonunchilik

O‘zbekiston Respublikasida advokatura to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonundan hamda O‘zbekiston Respublikasining boshqa qonunchilik hujjatlaridan iborat.

3-modda. Advokat

Oliy yuridik ma‘lumotga ega bo‘lgan va advokatlik faoliyati bilan shug‘ullanish huquqini beruvchi litsenziyani (bundan buyon matnda litsenziya deb yuritiladi) **belgilangan tartibda** olgan O‘zbekiston Respublikasining fuqarosi O‘zbekiston Respublikasida advokat bo‘lishi mumkin.

Belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan, shuningdek **sudlanganlik holati** tugallanmagan yoki sudlanganligi olib tashlanmagan shaxslarning advokatlik faoliyati bilan shug‘ullanishiga yo‘l qo‘yilmaydi.

Advokat quyidagilardan tashqari haq to‘lanadigan boshqa turdagi faoliyat bilan shug‘ullanishga haqli emas:

ilmiy va pedagogik faoliyat;

O‘zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasidagi (bundan buyon matnda Advokatlar palatasi deb yuritiladi) va uning hududiy boshqarmalaridagi faoliyat;

patent vakili va mediator sifatidagi faoliyat;

shartnomaviy-huquqiy asosda davlat organlarining, xo‘jalik boshqaruvi organlarining, davlat muassasalari va tashkilotlarining yuridik xizmati xodimi sifatidagi faoliyat;

hakamlik sudlarida va xalqaro tijorat arbitrajlarida (sudlarida) sudya sifatidagi faoliyat;

sud boshqaruvchisi sifatidagi faoliyat (fuqarolik va iqtisodiy sud ishlarini yuritishni amalga oshirish bo‘yicha advokatlik faoliyati uchun litsenziya olgan advokatlar uchun).

3¹-modda. Advokat maqomiga ega bo‘lish

Litsenziya Qoraqalpog‘iston Respublikasi Adliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari (bundan buyon matnda adliya organlari deb yuritiladi) tomonidan tegishli malaka komissiyalarining qarorlari asosida beriladi.

Advokat maqomiga ega bo‘lishga talabgor shaxs (bundan buyon matnda talabgor deb yuritiladi) litsenziya olish uchun advokatlik tuzilmasida (advokatlik byurosida, advokatlik firmasida, advokatlar hay‘atida, yuridik maslahatxonada) kamida uch oy muddat stajirovka o‘tashi kerak hamda malaka imtihonini topshirishi shart.

Davlat organlari, xo‘jalik boshqaruvi organlari, davlat muassasalari va tashkilotlarining yuridik xizmati xodimi sifatida, sudya, tergovchi, surishtiruvchi yoki prokuror lavozimida kamida uch yil yuridik mutaxassislik bo‘yicha ish stajiga ega bo‘lgan shaxs advokatlik tuzilmasida stajirovkadan o‘tmasdan malaka imtihonida ishtirok etishga haqli.

Malaka imtihonini topshira olmagan talabgor uni takroran topshirishga kamida olti oydan keyin qo‘yiladi.

Malaka imtihonini muvaffaqiyatli topshirgan talabgor litsenziya olish uchun tegishli adliya organiga uch oy ichida murojaat qilishi kerak. Bu muddatni o‘tkazib yuborgan talabgor litsenziya olish uchun adliya organiga malaka imtihonini takroran topshirganidan keyingina murojaat qilishi mumkin.

Advokatlik faoliyatini litsenziyalash tartibi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Belgilangan tartibda litsenziya olgan talabgor uch oy ichida advokat qasamyodini qabul qilishi va yakka tartibda yoki litsenziyaga ega bo‘lgan boshqa shaxslar bilan birgalikda advokatlik tuzilmasini tuzishi yoxud faoliyat ko‘rsatayotgan advokatlik tuzilmalaridan biriga kirishi shart.

Talabgorga advokatlik guvohnomasi advokatlik tuzilmasi ro'yxatdan o'tkazilgan yoki talabgorning faoliyat ko'rsatayotgan advokatlik tuzilmasiga kirganligini tasdiqlovchi hujjatlar adliya organi tomonidan olingan paytdan e'tiboran ikki ish kuni ichida beriladi.

Talabgor advokatlik guvohnomasi berilgan kundan e'tiboran advokat maqomini oladi, Advokatlar palatasining tegishli hududiy boshqarmasi adliya organi tomonidan bu haqda uch kunlik muddatda xabardor qilinadi. Shunday xabarnoma olingan paytdan e'tiboran advokat Advokatlar palatasining a'zosi bo'ladi.

Advokatlik guvohnomasining shakli va uni berish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

4-modda. Advokatura faoliyatining prinsiplari va tashkiliy shakllari

Advokatura o'z faoliyatini qonun ustuvorligi, mustaqillik va boshqa demokratik prinsiplar asosida amalga oshiradi.

Belgilangan tartibda litsenziya olgan shaxs advokatlik faoliyatini o'z advokatlik byurosini ochib, yakka tartibda amalga oshirishga yoxud boshqa advokatlar (sheriklar) bilan advokatlik firmasini yoki a'zolikka asoslangan advokatlar hay'atini tuzishga yoxud faoliyat ko'rsatayotgan shunday advokatlik tuzilmalaridan biriga kirishga yoki yuridik maslahatxonada ishlagan holda advokatlik faoliyatini amalga oshirishga haqli. Advokat o'z faoliyatini faqat bitta advokatlik tuzilmasida amalga oshirishga haqli.

Advokatlik byurolari, advokatlik firmalari va advokatlar hay'atlarini ro'yxatdan o'tkazish, shuningdek yuridik maslahatxonalarni hisobga olish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilaydigan tartibda davlat xizmatlari markazlari tomonidan amalga oshiriladi.

Advokatlik tuzilmalarining tashkil etilishi, faoliyati, qayta tashkil etilishi va tugatilishi, tuzilmasi, shtatlari, vazifalari, mablag'larni sarflash tartibi, rahbar organlarining vakolatlari, ularni saylash tartibi hamda advokatlik tuzilmalari faoliyatiga taalluqli boshqa masalalar ularning ustavlari (nizomlari), ta'sis shartnomalari bilan tartibga solinadi.

Advokatlik byurolari, advokatlik firmalari va advokatlar hay'atlari ular ro'yxatdan o'tkazilgan kundan e'tiboran yuridik shaxs maqomini oladi. Yuridik maslahatxona hisobga olingan kundan e'tiboran o'z faoliyatini amalga oshirishga haqli.

Advokatlik firmasining yoki advokatlar hay'atining joylashgan yeri yashash uchun mo'ljallanmagan joyda bo'lishi kerak.

Advokatlik byurolarini ta'sis etgan advokatlar o'z faoliyatini mulk huquqi asosida yoki boshqa qonuniy asosda o'zlariga tegishli bo'lgan turar joylarda amalga oshirishi mumkin, bunda advokatga mulk huquqi asosida tegishli bo'lgan turar joylarni advokatlik byurosi faoliyatida foydalanish maqsadida yashash uchun mo'ljallanmagan joylar toifasiga o'tkazish talab qilinmaydi.

Advokatlik tuzilmalari fuqarolar va yuridik shaxslarga yuridik yordam ko'rsatganlik uchun ulardan tushadigan pul mablag'lari (daromadlar) hamda qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa mablag'lar hisobidan ta'minot oladi.

Advokatlar advokatlarning jamoat birlashmalarini tuzishi mumkin.

Advokatlik firmasi va advokatlar hay'ati O'zbekiston Respublikasi hududida hamda chet davlatlarda ushbu davlatlarning qonunchiligiga muvofiq o'zining alohida bo'linmalarini (vakolatxonalari va filiallarini) tashkil etishga haqli. Bunda advokatlik firmasi va advokatlar hay'ati alohida bo'linmani ochish to'g'risidagi qarori haqida adliya organini oldindan xabardor qiladi.

4¹-modda. Advokatlik byurosi

Advokatlik byurosi advokatlik faoliyatini yakka tartibda amalga oshirish uchun advokat tomonidan ta'sis etilgan, notijorat tashkiloti bo'lgan advokatlik tuzilmasidir.

Advokatlik byurosining ta'sis hujjati muassis tomonidan tasdiqlanadigan ustavidir.

4²-modda. Advokatlik firmasi

Advokatlik firmasi sheriklikka asoslangan va advokatlik faoliyatini amalga oshirish uchun advokatlar tomonidan ta'sis etilgan, notijorat tashkiloti bo'lgan advokatlik tuzilmasidir.

Advokatlik firmasining ta'sis hujjati uning muassislari tomonidan tasdiqlanadigan ustavdir.

Advokatlik firmasini ta'sis etgan advokatlar oddiy yozma shaklda o'zaro sheriklik shartnomasini tuzadi. Sheriklik shartnomasiga ko'ra advokatlar — sheriklar barcha sheriklar nomidan yuridik yordam ko'rsatish uchun o'z sa'y-harakatlarini birlashtirish majburiyatini oladi.

Sheriklik shartnomasida uning amal qilish muddati, sheriklar tomonidan qarorlar qabul qilish tartibi, boshqaruvchi sherikni saylash tartibi, uning vakolatlari va boshqa muhim shartlar ko'rsatiladi.

Advokatlik firmasining umumiy ishlarini yuritish, agar sheriklik shartnomasida boshqacha qoida belgilangan bo'lsa, boshqaruvchi sherik tomonidan amalga oshiriladi. Ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) bilan yuridik yordam ko'rsatish haqidagi bitim (shartnoma) boshqaruvchi sherik yoki barcha sheriklar nomidan ular bergan ishonchnomalar asosida boshqa sherik tomonidan tuziladi. Ishonchnomalarda ishonch bildiruvchi shaxslar (himoya ostidagi shaxslar) va uchinchi shaxslar bilan bitimlar (shartnomalar) hamda kelishuvlar tuzayotgan sherik vakolatlarining barcha cheklovlari ko'rsatiladi. Mazkur cheklovlar ishonch bildiruvchi shaxslar (himoya ostidagi shaxslar) va uchinchi shaxslar e'tiboriga yetkaziladi.

Sheriklik shartnomasi quyidagi hollarda tugatiladi:

sheriklik shartnomasining amal qilish muddati tugaganda;

sheriklardan biri bo'lgan advokatning maqomi tugatilganda yoki to'xtatib turilganda, agar sheriklik shartnomasida boshqa sheriklar o'rtasidagi munosabatlarda ushbu shartnomaning kuchda qolishi nazarda tutilmagan bo'lsa;

sheriklardan birining talabiga ko'ra sheriklik shartnomasi bekor qilinganda, agar sheriklik shartnomasida boshqa sheriklar o'rtasidagi munosabatlarda ushbu shartnomaning kuchda qolishi nazarda tutilmagan bo'lsa.

Sheriklik shartnomasi tugatilgan paytdan e'tiboran uning ishtirokchilari ishonch bildiruvchi shaxslarga (himoya ostidagi shaxslarga) va uchinchi shaxslarga nisbatan ijro etilmagan umumiy majburiyatlar bo'yicha solidar tartibda javobgar bo'ladilar.

Sheriklardan biri sheriklik shartnomasidan chiqqanda u o'zi yuridik yordam ko'rsatgan barcha ishlar bo'yicha ish yuritishni boshqaruvchi sherikka topshirishi shart.

Sheriklik shartnomasidan chiqqan advokat sheriklik shartnomasida o'zi ishtirok etgan davrda yuzaga kelgan umumiy majburiyatlar bo'yicha ishonch bildiruvchi shaxslar (himoya ostidagi shaxslar) va uchinchi shaxslar oldida javobgar bo'ladi.

Sheriklik shartnomasi tugatilganidan keyin advokatlar yangi sheriklik shartnomasini tuzishlari shart. Agar yangi sheriklik shartnomasi avvalgi sheriklik shartnomasining amal qilishi tugatilgan kundan e'tiboran bir oy ichida tuzilmasa, advokatlik firmasi advokatlik tuzilmasining boshqa shakliga o'zgartirilishi yoki tugatilishi kerak.

Sheriklik shartnomasi tugatilgan paytdan e'tiboran va advokatlik firmasi advokatlik tuzilmasining boshqa shakliga o'zgartirilguniga qadar yoxud yangi sheriklik shartnomasi tuzilguniga qadar advokatlar yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida bitimlar (shartnomalar) tuzishga haqli emas.

4³-modda. Advokatlar hay'ati

Advokatlar hay'ati a'zolikka asoslangan va advokatlik faoliyatini amalga oshirish uchun advokatlar tomonidan ta'sis etilgan, notijorat tashkiloti bo'lgan advokatlik tuzilmasidir.

Advokatlar hay'atining ta'sis hujjatlari uning muassislari tomonidan tasdiqlanadigan ustav hamda ular tomonidan tuziladigan ta'sis shartnomasidir.

Ta'sis shartnomasida muassislar advokatlar hay'atiga o'z mol-mulkini o'tkazish shartlarini, ushbu hay'at faoliyatida ishtirok etish tartibini, advokatlar hay'atiga yangi a'zolari qabul qilish, muassislarning (a'zolarining) uning tarkibidan chiqish tartibi va shartlarini, shuningdek advokatlar hay'ati muassislarning (a'zolarining) huquq va majburiyatlarini belgilaydi.

Advokatlar hay'atlari tarkibidagi a'zolar soni o'ntadan kam bo'lmashligi kerak.

Advokatlar hay'atida yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitimlar (shartnomalar) advokat va ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) o'rtasida tuziladi hamda advokatlar hay'atining hujjatlarida ro'yxatdan o'tkaziladi.

Advokatlar hay'ati yuridik yordam ko'rsatish uchun o'zi turgan yerdan tashqarida joylashgan filiallar tuzishga haqli.

4⁴-modda. Yuridik maslahatxona

Yuridik maslahatxona — advokatlik faoliyatini amalga oshirish uchun Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi tomonidan tashkil etiladigan va yuridik shaxs maqomiga ega bo'lmagan advokatlik tuzilmasi.

Yuridik maslahatxona tegishli hududda yuridik yordamga bo'lgan ehtiyojlarni qanoatlantirish uchun advokatlik tuzilmalarining soni yetarli bo'lmagan hollarda Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi tomonidan tashkil etiladi.

Tegishli hududlardagi yuridik yordamga bo'lgan ehtiyoj O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va Advokatlar palatasi tomonidan tasdiqlanadigan normativlarga muvofiq aniqlanadi.

Yuridik maslahatxonaning moddiy-texnika ta'minoti tartibi va shartlari, yuridik maslahatxonalarga ishlash uchun yuborilgan advokatlar uchun xizmat xonalari va zarurat bo'lganda, turar joylar ajratish bilan bog'liq masalalar Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi tomonidan tuman, shahar hokimligi bilan birgalikda hal qilinadi.

Yuridik maslahatxona Advokatlar palatasining tegishli hududiy boshqarmasi tomonidan tasdiqlanadigan nizomga asosan ish olib boradi.

5-modda. Advokatlik faoliyatining turlari

Jismoniy va yuridik shaxslarga yuridik yordam ko'rsatish maqsadida advokat:

huquqiy masalalar bo'yicha maslahatlar va tushuntirishlar, qonunchilik yuzasidan og'zaki va yozma ma'lumotnomalar beradi;

huquqiy xususiyatdagi arizalar, shikoyatlar va boshqa hujjatlarni tuzadi;

fuqarolik, iqtisodiy va ma'muriy ishlari hamda ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlar bo'yicha sudda, boshqa davlat organlarida, jismoniy va yuridik shaxslar oldida vakillikni amalga oshiradi;

jinoyat ishlari bo'yicha surishtiruv, dastlabki tergov bosqichida va sudda himoyachi, jabrlanuvchining vakili, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar sifatida ishtirok etadi;

tadbirkorlik faoliyatiga yuridik xizmat ko'rsatadi.

hakamlik sudida va xalqaro tijorat arbitrajida (sudida) vakillikni amalga oshiradi.

Advokat qonunchilikda man etilmagan boshqa turdagi yuridik yordam ham ko'rsatishi mumkin.

6-modda. Advokatning huquqlari

Advokat kasbiy faoliyatini amalga oshirish chog'ida quyidagi huquqlarga egadir:

tegishli masalalarni hal etishga vakolatli bo'lgan barcha organlar, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarda jismoniy va yuridik shaxslarning topshirig'iga muvofiq ularning manfaatlarini ifoda etish va huquqlarini himoya qilish;

tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, dastlabki tergovni o'tkazish va ishni sudda ko'rib chiqish chog'ida yoki ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqayotgan organlarda va boshqa vakolatli organlarda ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi ish yoki jinoyat ishi materiallariga qo'shib qo'yilishi, shuningdek albatta baholanishi lozim bo'lgan dalillarni to'plash va taqdim etish;

yuridik yordam ko'rsatilishi munosabati bilan advokat tomonidan so'ralgan hujjatlarni yoki ularning tasdiqlangan ko'chirma nusxalarini qonunchilikda belgilangan tartibda berishi shart bo'lgan davlat organlari va boshqa organlardan, shuningdek korxonalar, muassasalar va tashkilotlardan ma'lumotnomalar, tavsifnomalar hamda boshqa hujjatlarni so'rash va olish;

yuridik yordam ko'rsatish uchun zarur bo'lgan masalalar yuzasidan ekspertlarning yozma xulosalarini, mutaxassislarning ma'lumotnoma-maslahatlarini ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) roziligi bilan so'rash va olish;

ishga taalluqli axborotdan xabardor bo'lgan shaxslarni so'rovdan o'tkazish va ularning roziligi bilan yozma tushuntirish olish;

to'plangan materiallarni o'z ishonch bildiruvchi shaxsining (himoya ostidagi shaxsning) ishi yuzasidan ish yuritayotgan sudlarga va boshqa davlat organlariga taqdim etish;

advokat yuridik yordam ko'rsatayotgan ishdagi zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan nusxalar olish yoki ularda ko'rsatilgan ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish, bunda davlat sirlari, tijorat siri yoki boshqa sirni o'z ichiga olgan axborotni oshkor qilmaslik;

ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) bilan maxfiylik ta'minlanadigan sharoitlarda (shu jumladan uni qamoqda saqlab turish davrida) uchrashuvlarning soni, davomiyligi cheklanmagan holda hamda ishni yuritishga mas'ul bo'lgan davlat organlari va mansabdor shaxslarning ruxsatisiz xoli uchrashish;

mansabdor shaxslarga iltimosnomalar bildirish va shikoyatlar berish hamda ulardan yozma shaklda asoslantirilgan javoblar olish;

o'zining kasbga oid mulkiy javobgarlik xavfini sug'urta qilish;

iqtisodiy, fuqarolik va ma'muriy ish yuritilayotganda ishni sud muhokamasiga tayyorlash chog'ida yoki sud muhokamasi jarayonida davlat sud-ekspertiza muassasalari va nodavlat sud-ekspertiza tashkilotlari tomonidan shartnoma asosida ishonch bildiruvchi shaxs roziligi bilan ekspertiza o'tkazilishini so'rash;

ekspertiza xulosasi ish materiallariga qo'shib qo'yilishini va sud tomonidan ushbu xulosa ishdagi mavjud dalillar bilan birgalikda baholanishini talab qilish;

qonunchilikka muvofiq boshqa harakatlarni bajarish.

Advokat yordamchiga va stajyorga ega bo'lishi mumkin.

7-modda. Advokatning vazifalari

Advokat o'z professional faoliyatida amaldagi qonunchilik talablariga, Advokatning kasb etikasi qoidalariga, advokatlik siri va advokat qasamyodiga rioya etishi, o'ziga yuridik yordam so'rab murojaat etgan jismoniy hamda yuridik shaxslarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishning qonunda nazarda tutilgan vositalari hamda usullaridan foydalanishi shart.

Advokat muayyan ish bo'yicha yuridik yordam ko'rsatayotgan yoki ilgari yuridik yordam ko'rsatgan shaxslarning manfaatlari ishni olib borishni so'rab murojaat etgan shaxsning manfaatlariga zid kelgan yoki u sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruv o'tkazuvchi shaxs, jamoat ayblovdchisi, sud majlisi kotibi, ekspert, mutaxassis, jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning vakili, guvoh, xolis, tarjimon sifatida ishtirok etgan hollarda, shuningdek agar ishni surishtiruv yoki dastlabki tergov shaklida tergov qilishda yoxud sudda advokatning qarindoshi bo'lgan mansabdor shaxs ishtirok etgan yoki ishtirok etayotgan bo'lsa, xuddi shuningdek agar advokat bevosita yoki bilvosita shu ishdan shaxsan manfaatdor bo'lsa bu hol unga ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) manfaatlariga zid kelsa, yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi topshiriqni qabul qilishga haqli emas.

Advokat qaysi shaxsning manfaatlarini himoya qilish topshirig'ini olgan bo'lsa, o'z vakolatlaridan shu shaxsning zarariga foydalanishga hamda gumon qilinuvchini, ayblanuvchini, sudlanuvchini himoya qilishdan bosh tortishga, agar uni bundan ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) o'zi ozod etmasa, haqli emas.

Advokat o'z bilimlarini doimiy ravishda takomillashtirib borishi, Advokatlar palatasi tomonidan belgilangan tartibda uch yilda kamida bir marta kasbiy malakasini oshirishi shart.

Davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish uchun tanlangan advokat fuqaroning to'lovga qobiliyatsizligini vaj qilib, unga yuridik yordam ko'rsatishdan bosh tortishga haqli emas.

Advokat davlat xizmatida turishi mumkin emas.

Jismoniy va yuridik shaxslar nomidan pul mablag'lari yoki boshqa mol-mulk bilan bog'liq bitimlar tayyorlanganda hamda amalga oshirilganda advokatlar jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bilan bog'liq axborotni qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda va tartibda maxsus vakolatli davlat organiga taqdim etadi.

7¹-modda. Advokat so'rovi

Advokat davlat organlariga va boshqa organlarga, shuningdek korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga mazkur organlar hamda tashkilotlarning vakolatlariga kiradigan masalalar yuzasidan advokat tomonidan malakali yuridik yordam ko'rsatilishi uchun zarur bo'lgan ma'lumotnomalar, tavsifnomalar va boshqa hujjatlarni (bundan buyon matnda axborot (hujjatlar) deb yuritiladi) taqdim etish masalalari yuzasidan advokat so'rovini (bundan buyon matnda advokat so'rovi deb yuritiladi) yuborishga haqli.

Axborot (hujjatlar), shuningdek ularning ko'chirma nusxalari advokat so'rovi olingan sanadan e'tiboran o'n besh kundan kechiktirmay taqdim etiladi. Advokat so'roviga ko'ra ekspertiza xulosasini olish muddatlari davlat sud-ekspertiza muassasalari va nodavlat sud-ekspertiza tashkilotlari bilan tuzilgan shartnomalarda belgilanadi.

Agar davlat organi yoki boshqa organ, shuningdek korxona, muassasa, tashkilot so'ralayotgan axborotga (hujjatlarga) ega bo'lmasa, ular o'zlariga murojaat etgan advokatga so'rov olingan sanadan e'tiboran besh kundan kechiktirmay bu haqda xabar qilishi shart.

Advokat tomonidan ish bo'yicha surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud muhokamasi boshlanganligi to'g'risida dalolat beradigan hujjat taqdim etilgan taqdirda, so'rovda ko'rsatilgan axborot (hujjatlar) uch ish kunidan kechiktirmay taqdim etilishi kerak.

Advokat so'rovida quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

so'rov yuborilayotgan davlat organi yoki boshqa organing, shuningdek korxona, muassasa, tashkilotning nomi va pochta manzili;

advokatning familiyasi, ismi, otasining ismi;

advokat o'z faoliyatini amalga oshirayotgan advokatlik tuzilmasining nomi, pochta manzili, elektron pochta manzili, telefon raqami;

advokat so'rovini qayd etish daftaridagi advokat so'rovining ro'yxatdan o'tkazilganlik raqami va sanasi;

advokat kimning manfaatlarini ko'zlab harakat qilayotgan bo'lsa, o'sha jismoniy shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi yoki yuridik shaxsning nomi;

yuridik yordam ko'rsatish uchun zarur bo'lgan axborot (hujjatlar);

so'ralayotgan axborotni (hujjatlarni) berish usuli (pochta jo'natmasi, faksimil aloqa, elektron pochta, bevosita topshirish);

advokatning imzosi.

Advokat so'roviga orderning ko'chirma nusxasi, sud ekspertizasi advokat so'roviga ko'ra tayinlanganda esa o'rganish obyektlari va to'laonli ekspertiza o'tkazish uchun zarur bo'lgan ish materiallari ham ilova qilinadi.

Agar advokatlik so'rovini olgan subyekt so'ralayotgan axborotga (hujjatlarga) ega bo'lmasa yoki ma'lumotlarda davlat sirlari yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sir mavjud bo'lsa, shuningdek advokat so'rovida ushbu moddaning beshinchi va oltinchi qismlarida nazarda tutilgan axborot (hujjatlar) ko'rsatilmagan bo'lsa, so'ralayotgan axborotni (hujjatlarni) advokatga taqdim etish rad etilishi mumkin.

Advokat so'rovi advokatlik siriga rioya etilgan holda axborot tizimi orqali elektron shaklda ham berilishi mumkin.

Advokat so'roviga axborotni (hujjatlarni) taqdim etmaslik, o'z vaqtida taqdim etmaslik yoxud bila turib yolg'on yoki noto'g'ri axborot (hujjatlar) taqdim etganlik qonunga muvofiq javobgarlikka sabab bo'ladi.

8-modda. Advokatning yordamchisi

O'zbekiston Respublikasining yuridik ma'lumotga ega bo'lgan fuqarosi advokat yordamchisi bo'lishi mumkin.

Belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan, shuningdek sudlanganligi bekor qilinmagan yoki olib tashlanmagan shaxs advokat yordamchisi bo'lishi mumkin emas.

Advokat yordamchisi advokat huquqlariga ega bo'lmaydi hamda uning tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlarda, surishtiruv, dastlabki tergov organlarida, sudlarda va boshqa davlat organlarida ishlarni olib borishiga yo'l qo'yilmaydi.

Advokat yordamchisi advokat ko'rsatmasiga binoan advokatning yurituvdagi ishlar bo'yicha topshiriqlarni bajaradi, advokatning protsessual vakolatlariga taalluqli ishlar bundan mustasno.

Advokat yordamchisining mehnat sharoitlari qonunchilikda belgilangan tartibda tuziladigan mehnat shartnomasi bilan belgilanadi.

Advokat yordamchisining faoliyatini tashkil etish **tartibi** O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan Advokatlar palatasi bilan kelishilgan holda belgilanadi.

8¹-modda. Advokatning stajyori

Kamida uch yillik ish stajiga ega bo'lgan advokat stajyorga ega bo'lishga haqli.

Oliy yuridik ma'lumotga ega bo'lgan shaxs advokatning stajyori bo'lishi mumkin.

Belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan, shuningdek sudlanganlik holati tugallanmagan yoki sudlanganligi olib tashlanmagan shaxs advokatning stajyori bo'lishi mumkin emas.

Stajirovka advokatlik tuzilmasida o'taladi. Advokatning stajyori o'z faoliyatini advokat rahbarligida, uning alohida topshiriqlarini bajargan holda amalga oshiradi. Stajyor advokatlik faoliyati bilan mustaqil ravishda shug'ullanishga haqli emas.

Advokat stajyorining mehnat sharoitlari **qonunchilikda** belgilangan tartibda tuziladigan mehnat shartnomasi bilan belgilanadi.

Advokat stajyorining faoliyatini tashkil etish **tartibi** O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan Advokatlar palatasi bilan kelishilgan holda belgilanadi.

9-modda. Advokatlik siri

Advokat advokatlik sirini saqlashi shart. Advokatlik siri jumlasiga ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) advokatdan yordam so'rab murojaat etganligining o'zi, ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) yordam so'rab murojaat etgan masalalar, advokatdan ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) olgan maslahatlar, nasihatlar va tushuntirishlarning mohiyati, advokatning ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) bilan o'tkazgan suhbatida to'xtab o'tilgan barcha masalalar kiradi.

Advokat, advokat yordamchisi, advokat stajyori, advokatlar byurolari, hay'atlari va firmalari mansabdor shaxslari va texnik xodimlarining advokatlik siri bo'lmish ma'lumotlarni oshkor etishi va bu ma'lumotlardan o'z manfaatlari yoki uchinchi shaxslar manfaatlari yo'lida foydalanishi man etiladi.

9¹-modda. Yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitim (shartnoma)

Advokatlik faoliyati advokat va ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) o'rtasida tuziladigan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitim (shartnoma) asosida amalga oshiriladi.

Yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitim (shartnoma) ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) bilan advokat o'rtasida ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) o'ziga yoki u tayinlagan shaxsga yuridik yordam ko'rsatish uchun oddiy yozma shaklda tuziladigan fuqarolik-huquqiy shartnomadan iboratdir.

Yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitimni (shartnomani) bekor qilish masalalari, agar ushbu Qonunda boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, O'zbekiston Respublikasining [Fuqarolik kodeksi](#) bilan tartibga solinadi.

Advokat, unga qaysi adliya organi tomonidan guvohnoma berilganligidan qat'i nazar, ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) bilan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitimni (shartnomani), uning yashash joyi yoki joylashgan yeridan qat'i nazar, tuzishga haqli.

Yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitimning (shartnomaning) muhim shartlari quyidagilardan iborat:

topshiriqni bajarishni ishonchli vakil sifatida o'z zimmasiga olgan advokat haqidagi, uning guvohnomasi rekvizitlari ko'rsatilgan holdagi ma'lumotlar;

topshiriqning predmeti;

ko'rsatilayotgan yuridik yordam uchun ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) tomonidan haq to'lash shartlari;

advokatning topshiriqni bajarish bilan bog'liq xarajatlarini kompensatsiya qilish tartibi va miqdori;

topshiriqni bajarishni o'z zimmasiga olgan advokat javobgarligining miqdori va xususiyati.

Advokatning haq olishi hamda topshiriqni bajarishi bilan bog'liq xarajatlarini kompensatsiya qilish huquqi ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) maxsus ruxsatisiz uchinchi shaxslarga berilishi mumkin emas.

Iшонch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) tomonidan advokatga to'lanadigan haq va advokatning topshiriqni bajarish bilan bog'liq xarajatlarini kompensatsiya qilish yuridik yordam ko'rsatish to'g'risidagi bitimda (shartnomada) nazarda tutilgan tartibda hamda muddatlarda tegishli advokatlik tuzilmasining kassasiga kirim qilinishi yoki advokatlik tuzilmasining bankdagi hisobvarag'iga o'tkazilishi shart.

10-modda. Advokatlik faoliyatining kafolatlari

Advokatning kasbga oid huquqlari, sha'ni va qadr-qimmatini qonun bilan qo'riqlanadi. Advokatlarning kasbiy faoliyatiga u yoki bu tarzda bevosita yoki bilvosita aralashish, ular o'z kasbiy vazifalarini bajarayotganda olgan muayyan ma'lumotlarni oshkor etishni talab qilish, shuningdek advokatlar birlashmalarining mansabdor shaxslaridan va texnik xodimlaridan xuddi shunday ma'lumotlarni talab qilish taqiqlanadi. Advokat o'z kasbiy vazifalarini bajarayotganida unga biror-bir shaklda ta'sir o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

Advokat himoyachilik yoki vakillik vazifasini bajarayotganda o'ziga ma'lum bo'lib qolgan tafsilotlar yuzasidan guvoh sifatida so'roq qilinishi mumkin emas. Advokat kasbiy vazifalarini bajarishi munosabati bilan qo'lga kiritgan advokatlik dalillari (ashyolari), hujjatlari undan olib qo'yilishi yoki ko'zdan kechirilishi mumkin emas, shuningdek uning o'zi yuridik yordam ko'rsatayotgan shaxslar bilan uchrashish huquqi cheklanishi mumkin emas.

Advokatning ish yuzasidan huquqiy nuqtai nazari xususida surishtiruv organi, tergovchi, prokuror taqdimnoma kiritishi, shuningdek sud xususiy ajrim chiqarishi mumkin emas.

Advokat qonunga muvofiq jismoniy va yuridik shaxslarga yuridik yordam ko'rsatayotganligi munosabati bilan uni jinoiy, moddiy va boshqa javobgarlikka tortish yoki bunday javobgarlikni qo'llash bilan qo'rqitish mumkin emas.

Advokatga nisbatan jinoiy ish O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlari va ularga tenglashtirilgan prokurorlar tomonidan qo'zg'atilishi mumkin.

Sudning advokatni jinoyat sodir etishda aybdor deb topish to'g'risidagi ayblov hukmi qonuniy kuchga kirgan taqdirda, sudya bir sutka ichida O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligini va Advokatlar palatasini yozma shaklda xabardor qiladi.

11-modda. Advokatlar mehnatiga haq to'lash

Advokatlarning mehnatiga jismoniy va yuridik shaxslardan ularga yuridik yordam ko'rsatilganligi uchun advokatlik tuzilmalariga kelib tushgan mablag'lar hisobidan haq to'lanadi. Mablag'lar yetarli bo'lmagan taqdirda, Advokatlar palatasining yuridik maslahatxonani tashkil etgan hududiy boshqarmasi ushbu yuridik maslahatxonaning ta'minoti uchun qo'shimcha mablag'lar ajratadi.

Yuridik xizmat uchun haq to'lash advokat bilan ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) o'rtasida ixtiyoriy ravishda tuziladigan bitim (shartnoma) asosida amalga oshiriladi.

"Davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonunida** belgilangan tartibda davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatgan advokatga ko'rsatilgan yuridik yordam uchun haq to'lash O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadigan tartibda va miqdorlarda amalga oshiriladi.

12-modda. Advokatning ijtimoiy huquqlari

Advokat davlat ijtimoiy sug'urtasi bo'yicha barcha nafaqa turlarini olish huquqidan foydalanadi. Davlat ijtimoiy sug'urtasiga badallar O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadigan miqdorlarda to'lanadi.

Advokatga davlat ijtimoiy sug'urtasi bo'yicha nafaqalar belgilash va to'lash, uning davlat pensiya ta'minoti va jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

Advokatlar byurolari, hay'atlari va firmalari mablag'lari advokatlarning ijtimoiy ehtiyojlariga ishlatiladigan fondlar tuzishga haqlidirlar.

12¹-modda. Advokatlar palatasi

Advokatlar palatasi O'zbekiston Respublikasi barcha advokatlarning majburiy a'zoliciga asoslangan notijorat tashkilotidir.

Advokatlar palatasi o'zining Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida tuziladigan hududiy boshqarmalari bilan birgalikda advokaturaning yagona o'zini o'zi boshqarish tizimini tashkil etadi.

Advokatlar palatasi advokatlarning qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladigan faoliyatiga aralashmaslik prinsipi asosida faoliyat ko'rsatadi.

Advokatlar palatasining vazifalari va vakolatlariga o'xshash vazifalar va vakolatlarga ega bo'lgan boshqa tashkilotlarni tashkil etishga yo'l qo'yilmaydi.

Advokatlar Advokatlar palatasi va uning hududiy boshqarmalarining majburiyatlari bo'yicha javob bermaydi, advokatlarning majburiyatlari bo'yicha esa, Advokatlar palatasi va uning hududiy boshqarmalari javob bermaydi.

Advokatlar palatasi va uning hududiy boshqarmalarining o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlari barcha advokatlik tuzilmalari va advokatlar uchun majburiydir.

Advokatlar palatasi faoliyatini moliyalashtirish Advokatlar palatasi Konferensiyasi tomonidan miqdori belgilanadigan kirish va a'zolik badallari hamda qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa mablag'lar hisobidan amalga oshiriladi.

12²-modda. Advokatlar palatasining asosiy vazifalari

Advokatlar palatasining asosiy vazifalari quyidagilardir:

advokatlik tuzilmalarining faoliyatini markazlashtirilgan holda muvofiqlashtirib borish;

advokaturani yanada rivojlantirishga, uning obro'-e'tiborini oshirishga, advokaturaning inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilishdagi rolini kuchaytirishga ko'maklashish;

aholining huquqiy bilimlari va huquqiy madaniyatini oshirishga qaratilgan huquqiy targ'ibot chora-tadbirlarni amalga oshirish;

qonunchilikni va huquqni qo'llash amaliyotini takomillashtirish, huquqiy tartibga solishning yaxlitligini hamda qonunchilik normalarining bir xilda qo'llanilishini ta'minlashga doir takliflar kiritish;

advokatura faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqishda ishtirok etish, ular yuzasidan takliflar tayyorlash;

advokatlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini ifodalash hamda himoya qilish, shu jumladan davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari bilan munosabatlarda, shuningdek sudda ularning huquqlari va qonuniy manfaatlarini ifodalash hamda himoya qilish;

advokatlarni ularning kasbiy faoliyati bilan bog'liq ta'qiblardan, cheklashlar va tajovuzlardan himoya qilish bo'yicha choralar ko'rish;

advokatlarning kasbiy tayyorgarligi va malaka oshirishini tashkil etish;

aholining yuridik yordamdan foydalana olish imkoniyatini tumanlar va shaharlarda yuridik maslahatxonalar tashkil etish orqali ta'minlash;

advokatura faoliyati to'g'risidagi statistik ma'lumotlarni to'plash va o'rganish, advokatlarning ijobiy ish tajribasini ommalashtirish, advokatlik tuzilmalariga uslubiy yordam ko'rsatish;

advokatlar tomonidan qonunchilikka, Advokatning kasb etikasi qoidalariga, advokatlik siri va advokat qasamyodiga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish.

Advokatlar palatasi qonunchilikka muvofiq boshqa vazifalarni ham amalga oshirishi mumkin.

12³-modda. Advokatlar palatasining organlari va mansabdor shaxslari

Advokatlar palatasining Konferensiyasi palataning yuqori organi bo'lib, kamida besh yilda bir marta chaqiriladi.

Advokatlar palatasi Boshqaruvi Advokatlar palatasining advokatlar orasidan saylanadigan ijro etuvchi organi bo'lib, palataning faoliyatiga joriy rahbarlikni amalga oshiradi.

Advokatlar palatasining raisi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining taqdimnomasiga binoan Advokatlar palatasining Konferensiyasi tomonidan ushbu Konferensiya saylagan Advokatlar palatasi Boshqaruvi a'zolari orasidan besh yil muddatga saylanadi. Ayni bir shaxs ketma-ket ikki muddatdan ortiq Advokatlar palatasining raisi bo'lishi mumkin emas.

Advokatlar palatasining raisi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining qonun loyihalarini muhokama qilish bo'yicha majlislarida ishtirok etishga va ular yuzasidan fikr-mulohazalar bildirishga haqlidir.

Advokatlar palatasining raisini lavozimidan muddatidan oldin chaqirib olish Advokatlar palatasining ustavida belgilangan hollarda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining taqdimnomasiga binoan Advokatlar palatasining Konferensiyasi tomonidan amalga oshiriladi.

Advokatlar palatasining taftish komissiyasi Advokatlar palatasining moliyaviy nazorat organi hisoblanadi va advokatlar orasidan saylanadi.

12⁴-modda. Advokatlar palatasining hududiy boshqarmalari

Advokatlar palatasining hududiy boshqarmalari yuridik shaxs bo'lib, Advokatlar palatasi tomonidan tasdiqlanadigan nizomlar asosida faoliyat ko'rsatadi.

Advokatlar palatasi hududiy boshqarmalarining rahbarlari Advokatlar palatasining raisi tomonidan lavozimga (tegishli hududda faoliyat ko'rsatayotgan advokatlar orasidan) tayinlanadi va lavozimdan ozod qilinadi.

13-modda. Malaka komissiyalari

Zarur bilimlar va kasbiy malakalarga ega bo'lgan shaxslarga litsenziyalar berish to'g'risidagi masalani hal etish, advokat qasamyodini qabul qilish maqsadida, shuningdek advokatlarga nisbatan intizomiy ish yuritishni olib borish uchun Advokatlar palatasining hududiy boshqarmalari huzurida malaka komissiyalari tuziladi.

Malaka komissiyalari hamkasblari orasida hurmatga sazovor bo'lgan advokatlar, shuningdek huquq sohasidagi tajribali mutaxassislar orasidan toq miqdorda Advokatlar palatasi hududiy boshqarmalarining va adliya organlarining qo'shma qarorlari bilan tuziladi.

Malaka komissiyalarining qarorlari ustidan keltirilgan apellyatsiyalarni ko'rib chiqish, malaka komissiyalarining ish amaliyotini umumlashtirish va tahlil qilish uchun Advokatlar palatasi huzurida Oliy malaka komissiyasi tuziladi. Oliy malaka komissiyasining tarkibi hamkasblari orasida hurmatga sazovor bo'lgan advokatlar, shuningdek huquq sohasidagi tajribali mutaxassislar orasidan toq miqdorda Advokatlar palatasi va O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining qo'shma qarori bilan tasdiqlanadi.

Malaka komissiyalarining vakolatlari va ularning faoliyatini tashkil etish tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan Advokatlar palatasi bilan kelishilgan holda belgilanadi.

13¹-modda. Advokat maqomini to'xtatib turish

Advokat maqomini to'xtatib turish malaka komissiyalarining qarori bilan quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

advokat advokatlik faoliyati bilan birga olib borib bo'lmaydigan doimiy lavozimga saylanganda yoki tayinlanganda — ish davriga;

ta'lim muassasalariga, shu jumladan kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash kurslariga o'qishga kirganda — o'qish davriga, biroq ko'pi bilan uch yilga;

homiladorlik va tug'ish, uch yoshgacha bo'lgan bolani parvarish qilish bo'yicha ta'tillar berilganda — ta'til vaqtiga;

advokat yoki uning yaqin qarindoshi og'ir kasalligi sababli vaqtincha mehnatga qobiliyatsizlik tufayli tibbiy xulosa taqdim etilganda — sog'ayguncha, biroq ko'pi bilan bir yilga;

advokat qonunchilikda belgilangan tartibda bedarak yo'qolgan deb topilganda — bedarak yo'qolgan deb topish haqidagi qaror sud tomonidan bekor qilinguniga qadar bo'lgan davrga;

advokat harbiy xizmatga chaqirilganda — harbiy xizmatni o'tash davriga;

sud tomonidan advokatga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risida qaror qabul qilinganda, agar sudning mazkur qarori ushbu Qonunning 16-moddasiga muvofiq litsenziyaning amal qilishini tugatish uchun asos bo'lmasa, — tibbiy yo'sindagi majburlov choralari sud tomonidan bekor qilinguniga qadar yoki o'zgartirilguniga qadar bo'lgan davrga;

ushbu Qonunning 15-moddasiga muvofiq litsenziyaning amal qilishi to'xtatib turilganda — litsenziyaning amal qilishi to'xtatib turilgan davrga;

advokatlik tuzilmasi tugatilganda yoki advokat undan chiqqanida — advokat tomonidan uch oydan oshmaydigan muddatda amalga oshiriladigan boshqa advokatlik tuzilmasi tashkil etilguniga qadar yoxud mavjud advokatlik tuzilmalaridan biriga kirguniga qadar bo'lgan davrga.

Advokatda advokatlik faoliyati bilan bir oydan ortiq muddatga shug'ullanishdan ozod qilinishiga qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa asoslar mavjud bo'lganda, advokatning maqomi uning arizasiga binoan bunday ozod qilinish muddatiga to'xtatib turilishi mumkin.

Advokatlik maqomini to'xtatib turish haqidagi qaror qabul qilingan kundan e'tiboran advokat maqomi to'xtatiladi.

Adliya organi uch kunlik muddat ichida advokatning guvohnomasini olib qo'yadi, bundan advokat bedarak yo'qolgan deb topilgan hol mustasno va Advokatlar palatasining tegishli hududiy boshqarmasiga advokat maqomi to'xtatilganligi haqida xabar beradi. Advokat maqomining to'xtatib turilishi advokatning Advokatlar palatasiga a'zoligi to'xtatib turilishiga sabab bo'ladi.

Advokat maqomining to'xtatib turilishi mazkur advokatga nisbatan qonunda nazarda tutilgan kafolatlarning amal qilishi to'xtatilishiga olib keladi, ushbu Qonun 10-moddasining uchinchi — beshinchi qismlarida hamda "Advokatlik faoliyatining kafolatlari va advokatlarning ijtimoiy himoyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunining 6-moddasi to'rtinchi va beshinchi qismlarida nazarda tutilgan kafolatlar bundan mustasno.

Advokat maqomi to'xtatib turilgan shaxs advokat maqomini to'xtatib turish uchun asos bo'lgan hollar tugatilganidan keyin uch oy ichida advokatlik faoliyatiga kirishishi kerak. Mazkur talabni bajarmaslik litsenziyaning amal qilishi ushbu Qonunning 16-moddasida belgilangan tartibda tugatilishiga sabab bo'ladi.

14-modda. Advokatning intizomiy javobgarligi

Advokat tomonidan advokatura to'g'risidagi qonunchilik talablari, Advokatning kasb etikasi qoidalari, advokatlik siri va advokat qasamyodi buzilganligi unga nisbatan intizomiy choralar qo'llanilishiga sabab bo'ladi.

Intizomiy ish yuritish malaka komissiyalarining yoki Oliy malaka komissiyasining qarori bilan qo'zg'atiladi.

Intizomiy ish yuritishni qo'zg'atish uchun quyidagilar asos bo'ladi:

advokatura to'g'risidagi qonunchilikning, Advokatning kasb etikasi qoidalari, advokatlik sirining va advokat qasamyodining advokat tomonidan buzilishi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi yoki adliya organi tomonidan aniqlanganligi;

advokatning noqonuniy xatti-harakatlari yuzasidan jismoniy yoki yuridik shaxslarning murojaatlari;

sudning advokatga nisbatan chiqargan xususiy ajrimi.

Intizomiy ish yuritishni ko'rib chiqish natijalari bo'yicha advokatga nisbatan quyidagi intizomiy jazo choralari qo'llanilishi mumkin:

ogohlantirish (malaka komissiyasining qaroriga asosan);

litsenziyaning amal qilishini olti oygacha muddatga to'xtatib turish (ushbu Qonun 15-moddasi ikkinchi qismining **ikkinchi** va **uchinchi xatboshilariga** muvofiq);

litsenziyaning amal qilishini tugatish (ushbu Qonun 16-moddasi ikkinchi qismining **ikkinchi**, **beshinchi** va **oltinchi xatboshilariga** muvofiq).

Malaka komissiyasi tomonidan qaror qabul qilinguniga qadar advokat intizomiy ish qo'zg'atilishiga sabab bo'lgan shikoyatni bergan shaxs bilan yarashuv choralarini ko'rishga haqli.

Advokatlik tuzilmalari mehnat intizomini buzganlik uchun advokatga nisbatan mehnat to'g'risidagi **qonunchilikka** muvofiq intizomiy jazo choralarini qo'llashga haqli.

Advokatga nisbatan intizomiy jazo nojo'ya xatti-harakat sodir etilgan kundan e'tiboran olti oy o'tganidan keyin, moliya-xo'jalik faoliyatini taftish etish yoki tekshirish natijalari bo'yicha esa, advokat tomonidan nojo'ya xatti-harakat sodir etilgan kundan e'tiboran ikki yil o'tganidan keyin qo'llanilishi mumkin emas.

15-modda. Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish advokat jinoiy javobgarlikka tortilgan taqdirda u ayblanuvchi tariqasida jalb etilgan paytdan boshlab va sud hukmi qonuniy kuchga kirguniga qadar yoxud reabilitatsiya qiluvchi asoslarga binoan uni jinoiy javobgarlikdan ozod etish to'g'risida qaror qabul qilinguniga qadar advokatga guvohnoma bergan adliya organining qarori bilan amalga oshiriladi.

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish advokatga guvohnoma bergan adliya organining yoki Advokatlar palatasining murojaatiga ko'ra ma'muriy sudning qarori bilan quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

Advokatlar palatasi hududiy boshqarmasining yoki adliya organining o'z vakolatlari doirasida qabul qilingan, shu jumladan advokatning zimmasiga aniqlangan qoidabuzarliklarni bartaraf etish majburiyatini yuklaydigan qarorlari advokat tomonidan bajarilmaganda yoki lozim darajada bajarilmaganda;

advokat tomonidan advokatura to'g'risidagi qonunchilik talablari, Advokatning kasb etikasi qoidalari, advokatlik siri va advokat qasamyodi buzilganligi aniqlanganda.

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish muddati olti oydan oshishi mumkin emas, bundan advokat jinoyat ishida ishtirok etishga ayblanuvchi tariqasida jalb qilingan hol mustasno. Litsenziyasining amal qilishi to'xtatib turilgan shaxs litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turishga olib kelgan holatlarni, agar ular bartaraf etib bo'lmaydigan xususiyatga ega bo'lmasa, ko'rsatilgan muddatda bartaraf etishi shart.

Adliya organining litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi qarori ustidan sudga shikoyat qilinishi mumkin.

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish advokat maqomining to'xtatib turilishiga sabab bo'ladi.

16-modda. Litsenziyaning amal qilishini tugatish

Litsenziyaning amal qilishini tugatish advokatga guvohnoma bergan adliya organining qarori bilan quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

advokat litsenziyaning amal qilishini tugatish to'g'risidagi ariza bilan murojaat etganda, agar ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) buni talab qilsa, ilgari qabul qilingan topshiriqni bajarib bo'lganidan so'ng;

agar litsenziya berish uchun qaror qabul qilinganligi to'g'risida bildirishnoma yuborilgan (topshirilgan) paytdan e'tiboran uch oy ichida talabgor litsenziya berganlik uchun davlat boji to'lovini amalga oshirmagan bo'lsa;

ushbu Qonun 3¹-moddasining **yettinchi qismida** va 13¹-moddasining **oltinchi qismida** nazarda tutilgan talablar bajarilmaganda;

advokatning muomala layoqati cheklanganda yoki u belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb topilganda;

sudning advokatni jinoyat sodir etishda aybdor deb topish haqidagi ayblov hukmi qonuniy kuchga kirganda;

advokat O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini yo'qotganda;

advokat vafot etganda yoki sudning uni vafot etgan deb e'lon qilish haqidagi qarori qonuniy kuchga kirganda.

Litsenziyaning amal qilishini tugatish ma'muriy sud tomonidan Oliy malaka komissiyasining xulosasi asosida O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining murojaatiga ko'ra quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

advokat kasbiga doir vazifalarini olti oy mobaynida uzrsiz sabablarga ko'ra bajarmaganda;

litsenziya soxta hujjatlardan foydalanilgan holda olinganligi fakti aniqlanganda;

litsenziya berish to'g'risidagi qarorning g'ayriqonuniy ekanligi aniqlanganda;

litsenziyasining amal qilishi to'xtatib turilgan shaxs litsenziyaning amal qilishi to'xtatib turilishiga olib kelgan holatlarni sud tomonidan belgilangan muddatda bartaraf etmaganda;

advokat tomonidan advokatura to'g'risidagi qonunchilik talablari, Advokatning kasb etikasi qoidalari, advokatlik siri va advokat qasamyodi muntazam ravishda yoki bir marta qo'pol ravishda buzilganda, advokatning sha'ni va qadr-qimmatiga dog' tushiradigan hamda advokaturaning obro'sini tushiradigan qilmish sodir etilganda.

Litsenziyaning amal qilishini tugatish qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa hollarda ham ma'muriy sud tomonidan amalga oshirilishi mumkin.

Litsenziyaning amal qilishini tugatish litsenziyaning amal qilishini tugatish to'g'risida qaror qabul qilingan sanadan e'tiboran amalga oshiriladi.

Adliya organining litsenziyaning amal qilishini tugatish to'g'risidagi qarori ustidan sudga shikoyat qilinishi mumkin.

Litsenziyaning amal qilishini tugatish advokat maqomining tugatilishiga sabab bo'ladi.

Adliya organi uch kunlik muddatda Advokatlar palatasining tegishli hududiy boshqarmasini advokatning maqomi tugatilganligi haqida xabardor qiladi, shuningdek tegishli xabarni ommaviy axborot vositalarida e'lon qiladi. Advokat maqomining tugatilishi advokatning Advokatlar palatasiga a'zoligi tugatilishiga sabab bo'ladi.

Ushbu modda ikkinchi qismining **beshinch**i va **oltinchi xatboshilarida** nazarda tutilgan asoslarga ko'ra litsenziyasining amal qilishi tugatilgan shaxs uch yil mobaynida talabgor bo'lishga haqli emas.

17-modda. Advokatura va O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi o'z vakolatlari doirasida:

advokatlik tuzilmalari va Advokatlar palatasining faoliyatiga ko'maklashadi;

advokatura faoliyati to'g'risidagi statistik ma'lumotlarni o'rganadi;

advokatlarning malakasini oshirishga doir tadbirlarni amalga oshirishga ko'maklashadi;

advokatlar tomonidan litsenziya talablari va shartlariga, shuningdek advokatlik tuzilmalari tomonidan ta'sis hujjatlariga, ustavda belgilangan faoliyatiga, qayta ro'yxatdan o'tish va tugatish tartibiga rioya etilishini nazorat qiladi;

order shaklini tasdiqlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi hammaning foydalanishi uchun ochiq bo'lgan Advokatlarning yig'ma davlat reyestrini yuritadi. Adliya organlari advokatlarning tegishli davlat reyestrlarini yuritadi. Advokatlarning yig'ma davlat reyestrini hamda advokatlarning davlat reyestrini yuritish tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,

1996-yil 27-dekabr,

349-I-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING FUQAROLIGI TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 18-fevralda qabul qilingan

Senat tomonidan 2020-yil 28-fevralda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligini olish va tugatish sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

2-modda. O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risidagi qonunchilik

O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risidagi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo‘lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo‘llaniladi.

3-modda. Asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo‘llaniladi:

ariza beruvchi — O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalari bo‘yicha davlat organiga murojaat qilgan voyaga yetgan O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi yoki chet davlat fuqarosi yoxud voyaga yetgan fuqaroligi bo‘lmagan shaxs;

bola — o‘n sakkiz yoshga to‘lgunga (voyaga yetgunga) qadar bo‘lgan shaxs;

vatandosh — O‘zbekiston Respublikasi hududida tug‘ilgan yoki ilgari uning hududida yashagan, O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligiga ega bo‘lmagan, O‘zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida yashaydigan shaxs va uning nasl-nasab shajarasi bo‘yicha to‘g‘ri tutashgan o‘zidan keyingi qarindoshlari, basharti, agar ularning nasl-nasab shajarasi bo‘yicha to‘g‘ri tutashgan o‘zidan oldingi qarindoshlari O‘zbekiston Respublikasi hududida yashayotgan bo‘lsa hamda O‘zbekiston Respublikasining fuqarolari bo‘lsa;

yolg‘iz ota yoki ona — bolani tarbiyalayotgan ota (ona), basharti bolaning tug‘ilganligi to‘g‘risidagi rasmiy hujjatlarda ota-onasidan biri haqidagi ma’lumotlar mavjud bo‘lmasa yoxud bunday ma’lumotlar tarbiyalayotgan otaning (onaning) so‘zlariga asosan kiritilgan bo‘lsa;

identifikatsiyalovchi ID-kartasi (bundan buyon matnda identifikatsiyalovchi karta deb yuritiladi) — O‘zbekiston Respublikasi hududida identifikatsiyalovchi karta egasining shaxsini va fuqaroligini, shuningdek doimiy ro‘yxatga olinganligini tasdiqlaydigan, egasining shaxsiga doir biografik va biometrik ma’lumotlar kiritilgan elektron jismga (chipga) ega bo‘lgan, O‘zbekiston Respublikasi fuqarosiga yoki chet davlat fuqarosiga yoxud fuqaroligi bo‘lmagan shaxsga beriladigan hujjat;

tirikchilikning qonuniy manbai — ish haqi va unga tenglashtirilgan to‘lovlar, tadbirkorlik faoliyatidan yoki mulkdan olingan foyda, pensiya, stipendiya, alimentlar, ijtimoiy nafaqalar, moliyaviy jamg‘armalar yoki oila a‘zolari va boshqa shaxslarning moliyaviy yordami, shuningdek boshqa qonuniy daromadlar;

fuqaroligi bo‘lmagan shaxs — O‘zbekiston Respublikasi hududida doimiy yashab turgan, O‘zbekiston Respublikasining fuqarosi bo‘lmagan va o‘zining chet davlat fuqaroligiga mansubligiga doir dalilga ega bo‘lmagan shaxs;

fuqarolikning o‘zgarishi — O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligini olish yoki tugatish;

chet davlat fuqarosi — O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligiga ega bo‘lmagan, boshqa davlat fuqaroligiga va o‘zining boshqa davlat fuqaroligiga mansubligiga doir dalilga ega bo‘lgan shaxs;

O‘zbekiston Respublikasining xorijda doimiy yashovchi fuqarosi — O‘zbekiston Respublikasidagi doimiy yashash joyidan ro‘yxatdan chiqqan hamda xorijga doimiy yashashga chiqib ketish uchun ruxsatnoma rasmiylashtirgan O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi;

yashash — shaxsning O‘zbekiston Respublikasi hududida yoki uning tashqarisida qonuniy asosda turishi;

yashash guvohnomasi — fuqaroligi bo‘lmagan shaxsning yoki chet davlat fuqarosining shaxsini tasdiqlaydigan, O‘zbekiston Respublikasi hududida doimiy yashashga ruxsat etilganligining tasdig‘i sifatida berilgan hujjat.

4-modda. O'zbekiston Respublikasida fuqarolik

O'zbekiston Respublikasida fuqarolik shaxsning davlat bilan o'zaro huquqlari, majburiyatlari va javobgarligi yig'indisida ifodalanadigan hamda inson qadr-qimmati, asosiy huquqlari va erkinliklarini e'tirof etish hamda hurmat qilishga asoslanadigan doimiy siyosiy-huquqiy aloqasini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasida O'zbekiston Respublikasining butun hududi uchun yagona fuqarolik o'rnatiladi. Qoraqalpog'iston Respublikasining fuqarosi ayni bir vaqtda O'zbekiston Respublikasining fuqarosi hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi, u qanday asoslarda olinganligidan qat'i nazar, hamma uchun tengdir.

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari jinsi, irqi, millati, tili, dini, e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar, qonun oldida tengdir.

O'zbekiston Respublikasida har bir inson fuqaro bo'lish huquqiga egadir. Hech kim O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan mahrum qilinishi, bundan ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollar mustasno, yoki fuqarolikni o'zgartirish huquqidan mahrum qilinishi mumkin emas.

O'zbekiston Respublikasi o'z organlari va mansabdor shaxslari orqali O'zbekiston Respublikasi fuqarolari oldida mas'uldir, O'zbekiston Respublikasining fuqarosi esa davlat oldida mas'uldir.

O'zbekiston Respublikasi o'z fuqarolarining huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishni O'zbekiston Respublikasi hududida hamda uning hududidan tashqarida amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish, O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini tiklash, O'zbekiston Respublikasi fuqaroligidan chiqish yoki O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini yo'qotish to'g'risidagi qarorlar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan farmonlar tarzida qabul qilinadi va imzolangan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

5-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansublik

Quyidagilar O'zbekiston Respublikasining fuqarosi hisoblanadi:

a) 1992-yil 28-iyul holatiga ko'ra O'zbekiston Respublikasida doimiy yashagan, chet davlat fuqarosi bo'lmagan va O'zbekiston Respublikasining fuqarosi bo'lish istagini bildirgan shaxs;

b) O'zbekiston hududida yashagan va 1992-yil 28-iyulga qadar o'qish uchun O'zbekistondan tashqariga chiqib ketgan hamda uzluksiz ravishda ta'lim olgan yoxud harbiy xizmatni o'tagan va o'qish yoki harbiy xizmat tugaganidan keyin bir yil ichida O'zbekistonga qaytib kelgan hamda O'zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyi bo'yicha ro'yxatga olingan shaxs, bosharti uning chet davlat fuqaroligi mavjud bo'lmasa;

v) ushbu Qonun kuchga kirgan kunda O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga ega bo'lgan shaxs;

g) ushbu Qonunga muvofiq O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olgan shaxs.

Ushbu modda birinchi qismining "a" va "b" bandlarida nazarda tutilgan hollarda, O'zbekiston Respublikasida doimiy yashash fakti doimiy yashash joyi bo'yicha ro'yxatga olinganligi to'g'risidagi belgining mavjudligi bilan tasdiqlanadi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansublikni aniqlash chog'ida, ushbu modda birinchi qismining "a" va "b" bandlarida nazarda tutilgan hollarda, shaxsning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligi bilan bog'liq holatlar boshlangan paytda amalda bo'lgan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari va qonunchilik hujjatlarida qo'llaniladi.

6-modda. Fuqaroligi bo'lmagan shaxsga nisbatan O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tan olish

2005-yil 1-yanvarga qadar O'zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyi bo'yicha ro'yxatga olingan hamda muqaddam chet davlat fuqaroligida bo'lmagan shaxs xohish bildirgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olinadi.

O'zini O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish to'g'risidagi ariza bilan murojaat qilgan kunga qadar O'zbekiston Respublikasida kamida o'n besh yil doimiy yashab kelayotgan va mazkur davr mobaynida chet davlat fuqaroligida bo'lmagan shaxs O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olinadi.

Ota-onasidan biri (yolg'iz otasi yoki onasi) O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olingan, chet davlat fuqaroligini qabul qilmagan va O'zbekiston Respublikasida yashab kelayotgan bola xohish bildirgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olinadi.

Ushbu Qonun 5-moddasining **ikkinchi qismida** hamda mazkur moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** nazarda tutilgan faktlarni tasdiqlovchi hujjatlar mavjud bo'lmagan taqdirda, ariza beruvchi ushbu faktlarni sud tartibida aniqlashi mumkin.

7-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tasdiqlovchi hujjatlar

O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasporti, identifikatsiyalovchi kartasi yoki O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi mavjud ekanligini ko'rsatuvchi boshqa hujjat O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tasdiqlovchi hujjatdir.

Quyidagilar o'n olti yoshga to'lmagan bolaning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini tasdiqlovchi hujjatdir:

tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnoma yoki ma'lumotnoma (bolaning tug'ilgan joyidan qat'i nazar) — ota-onasidan birining O'zbekiston Respublikasi fuqaroligi mavjud ekanligini ko'rsatuvchi pasporti, identifikatsiyalovchi kartasi yoki boshqa hujjati ko'rsatilganda;

tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnoma yoki ma'lumotnoma (bola O'zbekiston Respublikasida tug'ilgan taqdirda) — fuqaroligi bo'lmagan shaxslar bo'lgan ota-onaning (yolg'iz otaning yoki onaning) O'zbekiston Respublikasida yashash guvohnomasi ko'rsatilganda.

8-modda. Nikohdan o'tishda va uni bekor qilishda O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini saqlab qolish

O'zbekiston Respublikasi fuqarosining chet davlat fuqarosi yoki fuqaroligi bo'lmagan shaxs bilan nikohdan o'tishi, shuningdek bunday nikohning bekor qilinishi er-xotinning fuqaroligi o'zgarishiga sabab bo'lmaydi.

Er-xotindan birining O'zbekiston Respublikasi fuqaroligi o'zgarishi ikkinchisining fuqaroligi o'zgarishiga sabab bo'lmaydi.

Nikohning bekor qilinishi ushbu nikohda tug'ilgan yoki nikoh bekor qilinguniga qadar farzandlikka olingan bolaning fuqaroligi o'zgarishiga sabab bo'lmaydi.

9-modda. Xorijda yashovchi shaxslarning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligining saqlab qolinishi

O'zbekiston Respublikasi fuqarosining xorijda yashashi O'zbekiston Respublikasi fuqaroligining tugatilishiga sabab bo'lmaydi.

10-modda. O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining xorijda davlat tomonidan himoya qilinishi

Xorijda O'zbekiston Respublikasining fuqarolari O'zbekiston Respublikasining himoyasi va homiyligi ostida bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasi o'z diplomatik vakolatxonalari va konsullik muassasalari orqali O'zbekiston Respublikasi fuqarolari chet davlatning qonunchiligida, O'zbekiston Respublikasi va chet davlat ishtirokchi bo'lgan xalqaro shartnomalarda o'ziga berilgan barcha huquqlardan, xalqaro huquqning umum tan olingan normalaridan, xalqaro urf-odatlardan to'laqonli foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi uchun choralar ko'rishi shart. O'zbekiston Respublikasining konsullik muassasalari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi diplomatik vakolatxonalarining konsullik bo'limlari (bundan buyon matnda konsullik muassasalari deb yuritiladi) ham O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining huquqlarini himoya qilish va ularning buzilgan huquqlarini tiklash bo'yicha choralar ko'radi.

11-modda. O'zbekiston Respublikasi fuqarosini chet davlatga topshirishga yo'l qo'yilmasligi

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasining fuqarosi chet davlatga topshirilishi mumkin emas.

12-modda. O'zbekiston Respublikasi fuqarosining chet davlat fuqaroligiga mansubligini tan olmaslik

O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining chet davlat fuqaroligiga mansubligi O'zbekiston Respublikasida tan olinmaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbekiston Respublikasi fuqaroligidan chiqish yoki fuqaroligini yo'qotganlik to'g'risidagi qarori qabul qilinguniga qadar bir vaqtning o'zida chet davlat fuqaroligiga ega bo'lgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi O'zbekiston Respublikasi fuqaroligidan kelib chiqadigan majburiyatlarni bajarishdan bosh tortishi yoki javobgarlikdan ozod etilishi mumkin emas.

2-bob. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olish

13-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olish asoslari

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi quyidagi hollarda olinadi:

tug'ilganlik bo'yicha;

bola farzandlikka olinganda;

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish va uni tiklash natijasida.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida va ushbu Qonunda nazarda tutilgan boshqa asoslarga ko'ra ham olinishi mumkin.

14-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tug'ilganlik bo'yicha olish

Bola o'zining tug'ilgan joyidan qat'i nazar, agar tug'ilgan paytida:

a) ota-onasi (yolg'iz otasi yoki onasi) O'zbekiston Respublikasi fuqarolari bo'lsa;

b) uning ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasi fuqarosi, boshqasi esa fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lsa yoki bedarak yo'qolgan deb topilgan yoxud uning turgan joyi noma'lum bo'lsa;

v) uning ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasi fuqarosi, boshqasi esa chet davlat fuqarosi bo'lsa, tug'ilganlik bo'yicha O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini oladi.

Ushbu modda birinchi qismining "v" bandida nazarda tutilgan holda bolaning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini olishi faqat O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan ota-onasining yoxud boshqa qonuniy vakillarining iltimosnomasiga binoan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi hududida tug'ilgan, ota-onasi (yolg'iz otasi yoki onasi) fuqaroligi bo'lmagan shaxslar bo'lgan bola tug'ilganlik bo'yicha O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini oladi.

O'zbekiston Respublikasi hududida turgan, ota-onasi noma'lum bo'lgan bola O'zbekiston Respublikasi fuqarosidir.

Otasi yoxud onasi O'zbekiston Respublikasining fuqarosi bo'lgan bolaga otalik yoxud onalik belgilangan yoki tan olingan taqdirda, bola, tug'ilgan joyidan qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini oladi.

15-modda. Ota-onasi O'zbekiston Respublikasi fuqarolari bo'lmagan bolaning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligini aniqlash

O'zbekiston Respublikasi hududida tug'ilgan, ota-onasi (yolg'iz otasi yoki onasi) u tug'ilgan paytda chet davlat fuqarolari bo'lgan yoxud ota-onasidan biri chet davlat fuqarosi, boshqasi esa fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lgan bola tug'ilganlik bo'yicha O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini olmaydi.

16-modda. Bola farzandlikka olinganda O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini olishi

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari tomonidan farzandlikka olinayotgan, chet davlat fuqarosi bo'lgan yoxud fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lgan bola O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini oladi.

Biri O'zbekiston Respublikasi fuqarosi, boshqasi esa fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lgan er-xotin tomonidan farzandlikka olinayotgan, chet davlat fuqarosi bo'lgan yoxud fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lgan bola O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini oladi.

Biri O'zbekiston Respublikasi fuqarosi, boshqasi esa chet davlat fuqarosi bo'lgan er-xotin tomonidan farzandlikka olinayotgan, chet davlat fuqarosi bo'lgan yoxud fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lgan bola farzandlikka oluvchilarning o'zaro kelishuviga ko'ra O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini oladi.

17-modda. Bola farzandlikka olingan taqdirda O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini saqlab qolishi

O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan, O'zbekiston Respublikasida farzandlikka olingan bola O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini saqlab qoladi.

O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan, biri chet davlat fuqarosi, boshqasi esa O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan er-xotin tomonidan farzandlikka olingan bolaga farzandlikka olganlarning iltimosnomasiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi fuqaroligidan chiqishga ruxsat berilishi mumkin.

3-bob. O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish va uni tiklash

18-modda. O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish turlari

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish:

umumiy tartibda;

soddalashtirilgan tartibda;

alohida tartibda amalga oshiriladi.

19-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga umumiy tartibda qabul qilish

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilishning umumiy tartibi chet davlat fuqarosiga yoki fuqaroligi bo'lmagan shaxsga nisbatan quyidagi hollarda amalga oshiriladi, agar u:

- a) chet davlat fuqaroligidan chiqishni rasmiylashtirgan bo'lsa;
- b) fuqaroligi bo'lmagan shaxsga yashash guvohnomasi olingan kundan e'tiboran va O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish to'g'risidagi iltimosnoma bilan murojaat qilgan kunga qadar O'zbekiston Respublikasi hududida uzluksiz besh yil davomida doimiy yashab kelayotgan bo'lsa;
- v) tirikchilikning qonuniy manbaiga ega bo'lsa;
- g) O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** rioya etish majburiyatini o'z zimmasiga olsa;
- d) davlat tilini muloqot qilish uchun zarur darajada bilsa. Davlat tilini bilish darajasini aniqlash tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Ushbu modda birinchi qismining **“b” bandida** nazarda tutilgan shart O'zbekiston Respublikasida tug'ilgan va yashab kelayotgan yoki O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bilan nikohda bo'lgan va nikoh tuzilganidan keyin O'zbekiston Respublikasi hududida turmush o'rtog'i bilan birgalikda uzluksiz uch yil davomida yashab kelayotgan fuqaroligi bo'lmagan shaxsga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Bunda, agar fuqaroligi bo'lmagan shaxs bir yil ichida O'zbekiston Respublikasidan tashqariga jami bir yuz sakson uch kundan ortiq bo'lmagan muddatga chiqqan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi hududida yashalgan muddat uzluksiz deb hisoblanadi.

20-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga soddalashtirilgan tartibda qabul qilish

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilishning soddalashtirilgan tartibi chet davlat fuqarosi bo'lgan yoki fuqaroligi bo'lmagan shaxs hisoblangan vatandoshga nisbatan quyidagi hollarda amalga oshiriladi, agar u:

- a) O'zbekiston Respublikasi hududida yashaydigan va O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan, nasl-nasab shajarasi bo'yicha to'g'ri tutashgan loaqal bitta o'zidan oldingi qarindoshga ega bo'lsa;
- b) tirikchilikning qonuniy manbaiga ega bo'lsa;
- v) O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** rioya etish majburiyatini o'z zimmasiga olsa;
- g) davlat tilini qonunchilikda belgilangan tartibda muloqot qilish uchun zarur darajada bilsa.

Ushbu modda birinchi qismining **“a” bandida** nazarda tutilgan shart ilm-fan va ilmiy faoliyat, texnika, madaniyat hamda sport sohasida katta yutuqlarga ega bo'lgan, shuningdek O'zbekiston Respublikasi uchun manfaatli kasbga yoxud malakaga ega bo'lgan vatandoshga va (yoki) uning oila a'zolariga nisbatan hisobga olinmasligi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasi materiallarni ko'rib chiqadi va O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** ko'rsatilgan shaxslarga berish maqsadga muvofiqliligi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga takliflar kiritadi.

Qabul qilingan qaror asosida shaxsga O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini berish to'g'risida kafolat xati beriladi, agar ushbu shaxs fuqarosi bo'lgan davlat fuqaroligidan chiqadigan bo'lsa.

Kafolat xatining amal qilish muddati bir yil. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasining qaroriga binoan kafolat xatining amal qilish muddati yana bir yilga uzaytirilishi mumkin.

Kafolat xati ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi tomonidan ariza beruvchiga yoki uning qonuniy vakiliga topshiriladi yoxud pochta orqali yuboriladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoniga muvofiq ariza beruvchi chet davlat fuqaroligidan chiqqanligi haqida hujjat taqdim etganidan keyin amalga oshiriladi.

21-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga alohida tartibda qabul qilish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti milliy manfaatlardan kelib chiqib, chet davlatlarning fuqarolariga va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarga ushbu Qonunning **19** va **20-moddalari** talablari qo'llanilmagan holda O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini berishi mumkin.

22-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tiklash

Agar ilgari O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan shaxsning fuqaroligi ushbu Qonun 25-moddasi birinchi qismining **“a”** va **“g” bandlariga** muvofiq yo'qotilgan bo'lmasa, u O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tiklash to'g'risida iltimosnoma bilan murojaat qilish huquqiga ega. Iltimosnomada O'zbekiston Respublikasi fuqaroligining tugatilish sabablari ko'rsatiladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tiklash to'g'risidagi iltimosnoma bo'yicha hujjatlarni rasmiylashtirish ushbu Qonunning **19, 37** va **38-moddalarida** belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini bir martadan ortiq tiklashga yo'l qo'yilmaydi.

4-bob. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tugatish

23-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tugatish asoslari

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi quyidagilar oqibatida tugatiladi:

- a) O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqish;
- b) O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini yo'qotganlik.

24-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqish

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqish ushbu Qonunning 37 va 39-moddalarida belgilangan tartibda, O'zbekiston Respublikasi fuqarosining O'zbekiston Respublikasi fuqaroligidan chiqish to'g'risidagi iltimosnomasiga asosan amalga oshiriladi.

25-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini yo'qotish asoslari

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi quyidagi hollarda yo'qotiladi:

- a) shaxs chet davlatning harbiy xizmatiga, xavfsizlik organlariga, huquqni muhofaza qiluvchi organlariga, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlariga xizmatga kirganligi oqibatida;
- b) agar xorijda doimiy yashovchi shaxs yetti yil mobaynida uzrli sabablarsiz doimiy konsullik hisobiga turmagan bo'lsa;
- v) agar O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish bila turib yolg'on ma'lumotlar yoki soxta hujjatlarni taqdim etish natijasida amalga oshirilgan bo'lsa;
- g) agar shaxs chet davlatning foydasini ko'zlab faoliyat ko'rsatgan holda yoki tinchlik va xavfsizlikka qarshi jinoyatlar sodir etish yo'li bilan jamiyat hamda davlat manfaatlariga jiddiy zarar yetkazgan bo'lsa;
- d) agar shaxs ixtiyoriy ravishda chet davlatning fuqaroligini olgan bo'lsa;
- e) agar shaxs chet davlatning fuqaroligini tug'ilganlik bo'yicha yoxud chet davlat fuqarosi bo'lgan otasining yoki onasining fuqaroligi asosida, voyaga yetmagan yoshida olgan bo'lsa va yigirma bir yoshga to'lguniga qadar chet davlat fuqaroligidan chiqishni rasmiylashtirmagan bo'lsa.

Shaxsning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini yo'qotganligi uning erining (xotinining) va farzandining (bolalarining) fuqaroligi o'zgarishiga sabab bo'lmaydi.

26-modda. O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining chet davlat harbiy xizmatiga, xavfsizlik organlariga, huquqni muhofaza qiluvchi organlariga, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlariga xizmatga kirganligi faktlarini aniqlash

Chet davlatning harbiy xizmatiga, xavfsizlik organlariga, huquqni muhofaza qiluvchi organlariga, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlariga xizmatga kirgan shaxslarni aniqlash uchun konsullik muassasalari manfaatdor vazirliklar hamda idoralarning ma'lumotlarini tekshiradi, shuningdek jismoniy va yuridik shaxslarning kelib tushayotgan murojaatlarini o'rganadi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan faktlar tasdiqlangan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi (bundan buyon matnda Tashqi ishlar vazirligi deb yuritiladi) xulosa tayyorlaydi va uni materiallar bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuboradi.

27-modda. Xorijda doimiy yashayotgan va doimiy konsullik hisobiga turmagan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini aniqlash

Xorijda doimiy yashayotgan va yetti yil mobaynida doimiy konsullik hisobiga turmagan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini aniqlash uchun konsullik muassasalari:

konsullik muassasasiga shaxsan murojaat qilgan shaxslarning murojaatlarini yoxud konsullik muassasalariga Tashqi ishlar vazirligi orqali kelib tushgan ma'lumotlarni tekshiradi;

shaxsning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligi to'g'risidagi chet davlatning so'rovnomalarini o'rganadi;

o'z konsullik okruglaridagi mamlakatlarda ozodlikdan mahrum etish joylarida saqlanayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining hisobini yuritadi;

xorijga doimiy yashashga chiqib ketgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarini O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining (bundan buyon matnda Ichki ishlar vazirligi deb yuritiladi) har chorakda beradigan so'rovnomalariga ko'ra doimiy konsullik hisobi ro'yxatlari bo'yicha tekshiradi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan fakt aniqlangan taqdirda, Tashqi ishlar vazirligi xulosa tayyorlaydi va uni materiallar bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuboradi.

Xorijda doimiy yashayotgan va yetti yil mobaynida uzrli sabablarsiz doimiy konsullik hisobiga turmagan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi konsullik muassasasiga doimiy konsullik hisobiga qo'yish to'g'risida ariza bilan murojaat qilish huquqiga ega. Konsullik muassasasi ariza beruvchining shaxsini aniqlaydi, O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini yo'qotgan shaxslarning ro'yxati bilan solishtiradi va O'zbekiston Respublikasi fuqarosining doimiy konsullik hisobiga o'z vaqtida turmaganligi sabablarini o'rganadi. Bunda ariza beruvchiga ushbu Qonun **25-moddasining** qoidalarini tushuntiriladi.

Uzrli sabablar mavjud bo'lganda konsullik muassasasi O'zbekiston Respublikasi fuqarosini doimiy konsullik hisobiga qo'yish uchun hujjatlarni qabul qilish to'g'risida qaror qabul qilishi mumkin. Kasallik, yashab turilgan mamlakatda konsullik muassasasi mavjud emasligi va fuqaroga bog'liq bo'lmagan boshqa sabablar uzrli sabablar hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi fuqarosining doimiy konsullik hisobiga qo'yilganligi to'g'risidagi axborot Tashqi ishlar vazirligiga yuboriladi.

28-modda. Bila turib yolg'on ma'lumotlarni yoki soxta hujjatlarni taqdim etish natijasida O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilinganligi faktini aniqlash

Bila turib yolg'on ma'lumotlarni yoki soxta hujjatlarni taqdim etish natijasida O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilinganligi fakti aniqlangan taqdirda Ichki ishlar vazirligi yoki Tashqi ishlar vazirligi materiallarni O'zbekiston Respublikasi prokuratura organlariga topshiradi.

Bila turib yolg'on ma'lumotlarni yoki soxta hujjatlarni taqdim etish natijasida O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilinganligi fakti sudning qonuniy kuchga kirgan qarori bilan belgilanadi.

Qaror chiqargan sud qarorning ko'chirma nusxasini Ichki ishlar vazirligiga yoki Tashqi ishlar vazirligiga yuboradi.

Sudning qarori asosida Ichki ishlar vazirligi yoki Tashqi ishlar vazirligi xulosa tayyorlaydi va xulosani materiallar bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuboradi.

29-modda. Chet davlatning foydasini ko'zlagan holda faoliyat ko'rsatgan yoxud tinchlik va xavfsizlikka qarshi jinoyat sodir etgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosining jamiyat hamda davlat manfaatlariga jiddiy zarar yetkazganligi faktini aniqlash

Chet davlatning foydasini ko'zlagan holda faoliyat ko'rsatgan yoxud tinchlik va xavfsizlikka qarshi jinoyat sodir etgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosining jamiyat hamda davlat manfaatlariga jiddiy zarar yetkazganligi fakti sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan belgilanadi.

Hukm chiqargan sud hukmning ko'chirma nusxasini Ichki ishlar vazirligiga yuboradi.

Sudning hukmi asosida Ichki ishlar vazirligi xulosa tayyorlaydi va xulosani materiallar bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuboradi.

30-modda. Chet davlat fuqaroligini ixtiyoriy ravishda olgan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini aniqlash

Chet davlat fuqaroligini ixtiyoriy ravishda olgan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini aniqlash uchun ichki ishlar organlari va konsullik muassasalari manfaatdor vazirliklar hamda idoralarning ma'lumotlarini tekshiradi, shuningdek jismoniy va yuridik shaxslarning kelib tushayotgan murojaatlarini o'rganadi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan fakt aniqlangan taqdirda O'zbekiston Respublikasi fuqarosiga ushbu Qonunning **25-moddasi** qoidalarini tushuntiriladi. Bunda Ichki ishlar vazirligi yoki Tashqi ishlar vazirligi xulosa tayyorlaydi va xulosani materiallar bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuboradi.

31-modda. Chet davlatning fuqaroligini tug'ilganlik bo'yicha yoxud chet davlat fuqarosi bo'lgan otasining yoki onasining fuqaroligi asosida, voyaga yetmagan yoshida olgan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini aniqlash

Chet davlatning fuqaroligini tug'ilganlik bo'yicha yoxud chet davlat fuqarosi bo'lgan otasining yoki onasining fuqaroligi asosida, voyaga yetmagan yoshida olgan va yigirma bir yoshga to'lguniga qadar chet davlat fuqaroligidan chiqishni rasmiylashtirmagan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini aniqlash

uchun ichki ishlar organlari va konsullik muassasalari manfaatdor vazirliklar va idoralarning ma'lumotlarini tekshiradi, shuningdek jismoniy va yuridik shaxslarning kelib tushayotgan murojaatlarini o'rganadi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan fakt aniqlangan taqdirda O'zbekiston Respublikasi fuqarosiga yoki uning qonuniy vakiliga ushbu Qonunning **25-moddasi** qoidalarini tushuntiriladi.

Agar shaxs yigirma bir yoshga to'lguniga qadar chet davlatning fuqaroligini tugatish to'g'risida axborot taqdim etmasa, Ichki ishlar vazirligi yoki Tashqi ishlar vazirligi xulosa tayyorlaydi va xulosani materiallar bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuboradi.

5-bob. Ota-onasining fuqaroligi o'zgargan taqdirda va farzandlikka olinganda bolaning fuqaroligi

32-modda. Ota-onasining fuqaroligi o'zgargan taqdirda bolaning fuqaroligi o'zgarishi

Agar o'n to'rt yoshga to'lmagan bolaning ota-onasi (yolg'iz otasi yoki onasi) O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini olsa yoki O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqsa, ushbu bolaning fuqaroligi o'zgarishi mumkin.

Ota-ona (yolg'iz ota yoki ona) O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini o'zgartirganda O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan bolaning fuqaroligi, basharti bola fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lib qolmasa, o'zgarishi mumkin.

Ota-onalik huquqlaridan mahrum etilgan ota-onasining fuqaroligi o'zgarganda, bolaning fuqaroligi o'zgarmaydi. Bolaning fuqaroligi o'zgargan taqdirda, ota-onalik huquqlaridan mahrum etilgan ota-onasining roziligi talab qilinmaydi.

33-modda. O'ziga nisbatan vasiylik yoki homiylik belgilangan bolaning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini saqlab qolishi

Agar O'zbekiston Respublikasi hududida yashab turgan bolaning ota-onasi (yolg'iz otasi yoki onasi) O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqsa va bunda ular o'ziga nisbatan vasiylik yoki homiylik belgilangan bolaning tarbiyasida ishtirok etmasa, ota-onasining notarial tartibda tasdiqlangan arizasiga, vasiyning yoxud homiyning iltimosnomasiga ko'ra bola O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini saqlab qoladi.

34-modda. Ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olgan taqdirda bolaning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini olishi

Agar ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olayotgan bo'lsa, boshqasi esa chet davlat fuqarosi bo'lib qolaversa, O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini olayotgan otaning yoki onaning iltimosnomasiga ko'ra, tug'ilgan joyidan qat'i nazar, bola O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olishi mumkin.

Agar ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olayotgan bo'lsa, boshqasi esa O'zbekiston Respublikasida doimiy yashovchi chet davlat fuqarosi bo'lib qolaversa, o'n to'rt yoshga to'lmagan, O'zbekiston Respublikasi hududida tug'ilgan va doimiy yashayotgan bola O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini oladi.

Agar ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olayotgan bo'lsa, boshqasi esa fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lib qolaversa, O'zbekiston Respublikasi hududida yashayotgan bola O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini oladi.

Agar ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olayotgan bo'lsa, boshqasi esa fuqaroligi bo'lmagan shaxs bo'lib qolaversa, O'zbekiston Respublikasidan tashqarida doimiy yashayotgan bola O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olayotgan otaning yoki onaning iltimosnomasiga ko'ra O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini olishi mumkin.

35-modda. Ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqqan taqdirda bolaning O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini saqlab qolishi

Agar ota-onasidan biri O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqayotgan bo'lsa, boshqasi esa O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lib qolaversa, bola O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini saqlab qoladi. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqayotgan otasining yoki onasining iltimosnomasiga ko'ra, bolaga O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqishga O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini saqlab qolgan otasining yoki onasining yozma roziligi mavjud bo'lgan taqdirda ruxsat berilishi mumkin.

36-modda. Bolaning fuqaroligini o'zgartirish chog'ida uning roziligini olish zarurligi

Ota-onasining fuqaroligi o'zgarganda yoki bola farzandlikka olingan taqdirda o'n to'rt yoshdan o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan bolaning fuqaroligi faqat uning yozma roziligi bilan o'zgartirilishi mumkin.

6-bob. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash yoki undan chiqish chog'ida hujjatlarni tayyorlash tartibi

37-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash yoki undan chiqish to'g'risidagi iltimosnomalarga doir umumiy talablar

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash yoki undan chiqish to'g'risidagi iltimosnoma O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nomiga ariza beruvchi tomonidan shaxsan beriladi.

O'zbekiston Respublikasi hududida yashab turgan shaxs iltimosnomani doimiy yashash yoki vaqtincha turgan joyidagi ichki ishlar organiga, xorijda yashayotgan shaxs esa konsullik muassasasiga beradi. Uzrli sabablar mavjud bo'lganda (kasallik, konsullik muassasasining mavjud emasligi) notarial tartibda tasdiqlangan iltimosnoma ishonchli shaxslar orqali berilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash yoki undan chiqish to'g'risidagi iltimosnoma va unga ilova qilinadigan hujjatlar ariza beruvchi tomonidan ularning tuzilish sanasi ko'rsatilgan holda imzolanishi kerak. Agar ariza beruvchi jismoniy nuqsonlari, kasalligi oqibatida yoki biron-bir boshqa sabablarga ko'ra iltimosnomani o'z qo'li bilan imzolay olmasa, uning topshirig'iga ko'ra o'zga shaxs ariza beruvchi va ichki ishlar organining mansabdor shaxsi yoxud konsullik muassasasining konsullik mansabdor shaxsi hozirlikida iltimosnomani yoki boshqa hujjatni ariza beruvchi hujjatni o'z qo'li bilan imzolay olmaganligining sababini ko'rsatgan holda imzolashi mumkin. Bunday hollarda ichki ishlar organining mansabdor shaxsi yoki konsullik muassasasining konsullik mansabdor shaxsi tomonidan iltimosnomaga bu haqda yozib qo'yiladi.

38-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish yoki uni tiklash to'g'risidagi iltimosnomaga ilova qilinadigan hujjatlar

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga umumiy tartibda qabul qilish yoki O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tiklash to'g'risidagi iltimosnomaga quyidagilar ilova qilinadi:

so'rovnomasi;

pasport yoki identifikatsiyalovchi karta (yashash guvohnomasi);

nikoh tuzilganligi yoki nikoh bekor qilinganligi to'g'risidagi guvohnoma;

bola iltimosnomada ko'rsatilgan taqdirda, uning tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnomasi va agar mavjud bo'lsa yashash guvohnomasi;

tirikchilikning qonuniy manbalari mavjudligini tasdiqlovchi hujjat.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga soddalashtirilgan tartibda qabul qilish to'g'risidagi iltimosnomaga ushbu moddaning **birinchi qismida** sanab o'tilgan hujjatlardan tashqari quyidagilar ilova qilinadi:

ariza beruvchining tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnomasi;

O'zbekiston Respublikasi hududida yashayotgan va O'zbekiston Respublikasining fuqarosi bo'lgan, nasl-nasab shajarasi bo'yicha to'g'ri tutashgan o'zidan oldingi qarindoshining pasporti yoki identifikatsiyalovchi kartasi yoxud manfaatdor vazirlikning yoki idoraning iltimosnomasi;

sudlanganlik holati yo'qligini yoki mavjudligini tasdiqlovchi hujjat.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga alohida tartibda qabul qilish to'g'risidagi iltimosnomaga pasport yoki identifikatsiyalovchi karta (yashash guvohnomasi) ilova qilinadi.

39-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqish to'g'risidagi iltimosnomaga ilova qilinadigan hujjatlar

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqish to'g'risidagi iltimosnomaga quyidagilar ilova qilinadi:

so'rovnomasi;

pasport yoki identifikatsiyalovchi karta;

nikoh tuzilganligi yoki nikoh bekor qilinganligi to'g'risidagi guvohnoma;

bola iltimosnomada ko'rsatilgan taqdirda, uning tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnomasi va agar mavjud bo'lsa pasporti yoki identifikatsiyalovchi kartasi.

Agar O'zbekiston Respublikasida ariza beruvchining O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lgan eri (xotini), ota-onasi, shuningdek uning qaramog'idagi shaxslar doimiy yashasa, ariza beruvchi ushbu

shaxslarning o'ziga nisbatan mulkiy e'tirozlari mavjud emasligi haqidagi notarial tartibda tasdiqlangan arizalarini taqdim etishi shart.

40-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash va undan chiqish masalalariga oid hujjatlarni rasmiylashtirish tartibi

Itimosnomani qabul qilgan ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi ariza beruvchi tomonidan taqdim etilgan hujjatlarning to'g'ri rasmiylashtirilganligini uch ish kuni ichida tekshiradi.

Aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish uchun ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi ariza beruvchidan qo'shimcha hujjatlar taqdim etishni talab qilishga yoxud zarur axborotni boshqa davlat organlaridan so'rab olishga haqli.

Itimosnoma ushbu Qonunning 37, 38 va 39-moddalarida ko'rsatilgan barcha hujjatlar ariza beruvchi tomonidan taqdim etilgan paytdan e'tiboran ko'rib chiqish uchun qabul qilingan deb hisoblanadi.

7-bob. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqish muddatlari va ko'rib chiqishni tugatish asoslari

41-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqish muddatlari

Ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid hujjatlar ro'yxatdan o'tkazilgandan keyin ushbu Qonunning 52-moddasida belgilangan tartibda tuziladigan O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid idoralararo ma'lumotlar bazasiga materiallarni ko'rib chiqish to'g'risidagi talabnomani uch ish kuni ichida kiritadi.

Talabnomani ko'rib chiqish, tekshiruv o'tkazish va xulosa tayyorlash muddati bir oyni tashkil etadi. Qo'shimcha hujjatlar yoki ma'lumotlar olish zarur bo'lganda talabnomani ko'rib chiqish va xulosa tayyorlash muddati bir oygacha uzaytirilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni qabul qilgan konsullik muassasasi ularni diplomatik pochta jadvalini hisobga olgan holda Tashqi ishlar vazirligiga yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasiga yuborish uchun materiallarni Ichki ishlar vazirligi yoki Tashqi ishlar vazirligi tomonidan tayyorlash muddati bir oydan oshmasligi kerak.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqishning umumiy muddati talabnoma O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid idoralararo ma'lumotlar bazasiga kiritilgan sanadan e'tiboran bir yildan oshmasligi kerak.

42-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqishni tugatish

Quyidagi holatlar O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqishni tugatish asoslari hisoblanadi:

- a) shaxsning davlat oldida bajarilmagan majburiyatlari yoki fuqarolar yoxud davlat organlari va boshqa tashkilotlar manfaatlar bilan bog'liq bo'lgan uning mulkiy majburiyatlari mavjudligi;
- b) shaxsning qidiruvda ekanligi;
- v) agar shaxs ayblanuvchi sifatida jinoiy javobgarlikka tortilgan, sudlangan va jazoni o'tayotgan bo'lsa;
- g) shaxsga nisbatan qonuniy kuchga kirgan va ijro etilishi lozim bo'lgan sud hukmining mavjudligi;
- d) bila turib yolg'on ma'lumotlar yoki soxta hujjatlar taqdim etganlik;
- e) O'zbekiston Respublikasining davlat xavfsizligi manfaatlariga zidlik;
- j) shaxsning vafot etganligi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqish tugatilganligi to'g'risida ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi arizachini yoki uning qonuniy vakilini O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqish tugatilganligi sabablarini ko'rsatgan holda yozma shaklda xabardor qiladi.

Ushbu modda birinchi qismining "a", "b", "v" va "g" bandlarida nazarda tutilgan holatlar bartaraf etilgan taqdirda, shaxs ichki ishlar organiga yoki konsullik muassasasiga qayta murojaat qilish huquqiga ega.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqish tugatilgan taqdirda to'langan davlat boji yoki konsullik yig'imi qaytarib berilmaydi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalari bo'yicha takroriy murojaat O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasi O'zbekiston Respublikasining

fuqaroligi masalalariga oid materiallarni ko'rib chiqishni tugatish haqida qaror qabul qilganidan so'ng bir yil o'tgach ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi tomonidan qabul qilinadi. Ariza beruvchiga ma'lum bo'lmagan va ma'lum bo'lishi mumkin bo'lmagan yangi holatlar yuzaga kelgan taqdirda, takroriy iltimosnoma ko'rsatilgan muddatdan oldin ham ko'rib chiqilishi mumkin.

8-bob. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansublikni aniqlash va fuqaroligini tan olish tartibi

43-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansublikni aniqlash

Shaxsning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligini aniqlash to'g'risidagi ariza uning doimiy yashash joyidagi ichki ishlar organiga, xorijda doimiy yashayotgan shaxs tomonidan esa konsullik muassasasiga beriladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansublikni aniqlash shaxsning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligini aniqlash to'g'risidagi arizasi va arizaga ilova qilingan hujjatlar asosida amalga oshiriladi. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansublikni aniqlash O'zbekiston Respublikasining yoki chet davlatning vakolatli organi so'rovi bo'yicha ham amalga oshirilishi mumkin.

Ariza beruvchida uning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligini tasdiqlovchi hujjatlar mavjud bo'lganda ariza beruvchiga O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasporti yoki identifikatsiyalovchi kartasi yoxud O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi mavjudligini tasdiqlovchi boshqa hujjat beriladi.

Ariza beruvchida zarur hujjatlar mavjud bo'lmagan taqdirda, shuningdek ariza beruvchining O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligiga nisbatan shubha paydo bo'lganda ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi tekshiruv o'tkazish uchun tegishli davlat organlariga so'rovnoma yuboradi. Tekshiruv yakunlari bo'yicha xulosa chiqariladi.

O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasporti yoki identifikatsiyalovchi kartasi ushbu Qonun 5, 6, 13 — 16 va 32 — 36-moddalarining talablari buzilgan holda olinganligi fakti aniqlangan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasporti yoki identifikatsiyalovchi kartasi ichki ishlar organining xulosasiga asosan olib qo'yiladi. O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasporti yoki identifikatsiyalovchi kartasi olib qo'yilayotgan shaxs mazkur xulosadan norozi bo'lgan taqdirda, u o'zining O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansubligi yoki mansub emasligi to'g'risidagi masalani hal etish uchun sudga murojaat qilishga haqli.

Ushbu moddaning to'rtinchi va beshinchi qismlarida ko'rsatilgan xulosalar tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi ichki ishlar vaziri, Toshkent shahri va Toshkent viloyati ichki ishlar bosh boshqarmalari boshliqlari yoki viloyatlar ichki ishlar boshqarmalari boshliqlari tomonidan tasdiqlanadi.

44-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansub emaslik to'g'risidagi ma'lumotnomalarni rasmiylashtirish tartibi

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansub emaslik to'g'risidagi ma'lumotnomani rasmiylashtirish haqidagi so'rovnoma doimiy yashash joyidagi ichki ishlar organiga, xorijda doimiy yashab turgan shaxs tomonidan esa konsullik muassasasiga topshiriladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansub emaslik to'g'risidagi ma'lumotnomani rasmiylashtirish to'g'risidagi so'rovnomaga quyidagilar ilova qilinadi:

tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnoma;

pasport yoki shaxsni tasdiqlovchi boshqa hujjat.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansub emaslik to'g'risidagi ma'lumotnomani rasmiylashtirish haqidagi so'rovnomani ichki ishlar organlari tomonidan ko'rib chiqishning umumiy muddati O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid idoralararo ma'lumotlar bazasiga talabnoma kiritilgan paytdan e'tiboran bir oyni tashkil etadi. So'rovnomani ko'rib chiqish jarayonida shaxsning O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga mansubligi yoki mansub emasligi tekshiriladi. Ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha ichki ishlar organi tomonidan O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga mansub emaslik to'g'risidagi ma'lumotnoma beriladi.

45-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini tan olishni rasmiylashtirish masalalariga oid materiallarni tayyorlash

Fuqaroligi bo'lmagan shaxsni O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish to'g'risidagi ariza doimiy yashash joyidagi ichki ishlar organiga topshiriladi. Arizaga quyidagilar ilova qilinadi:

so'rovnoma;

fuqaroligi bo'lmagan shaxsga yashash guvohnomasi;
nikoh tuzilganligi yoki nikoh bekor qilinganligi to'g'risidagi guvohnoma;
arizachining familiyasi, ismi va otasining ismi o'zgarganligi haqidagi ma'lumotnoma (o'zgarishlar mavjud bo'lsa);

2005-yil 1-yanvarga qadar O'zbekiston Respublikasiga kirib kelganligini va doimiy yashash joyi bo'yicha ro'yxatga olinganligini yoki O'zbekiston Respublikasi hududida o'n besh yil va undan ortiq yil davomida doimiy yashab kelayotganligini tasdiqlovchi hujjatlar.

Fuqaroligi bo'lmagan shaxsni O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish to'g'risidagi arizani ichki ishlar organlari tomonidan ko'rib chiqishning umumiy muddati ariza topshirilgan kundan e'tiboran uch oyni tashkil etadi.

Ushbu Qonunning 6-moddasida nazarda tutilgan holatlar tasdiqlangan taqdirda, fuqaroligi bo'lmagan shaxs tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi ichki ishlar vaziri, Toshkent shahri va Toshkent viloyati ichki ishlar bosh boshqarmalari boshliqlari yoki viloyatlar ichki ishlar boshqarmalari boshliqlari tomonidan tasdiqlanib, Ichki ishlar vazirligi bilan kelishilgan xulosaga asosan O'zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olinadi.

9-bob. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasi

46-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasini tuzish

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalarini hal etishga doir konstitutsiyaviy vakolatlarini amalga oshirish maqsadida besh yil muddatga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasi (bundan buyon matnda Komissiya deb yuritiladi) tuziladi.

Komissiya O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi maslahat-ko'maklashuvchi organdir. Komissiya tarkibi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

Komissiya rais, rais o'rinbosari, kotib va Komissiyaning boshqa a'zolaridan tarkib topadi.

Komissiyaning raisi, rais o'rinbosari va boshqa a'zolari uning ishida jamoatchilik asosida ishtirok etadi.

Komissiya majlisida rais yo'q bo'lgan taqdirda uning vazifalari rais o'rinbosarining zimmasiga yuklatiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Fuqarolik masalalari komissiyasining reglamenti O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

47-modda. Komissiyaning asosiy vazifalari

Komissiyaning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

O'zbekiston Respublikasi fuqaroligi masalalariga oid iltimosnomalarni ko'rib chiqish, O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga fuqarolik masalalari yuzasidan takliflar kiritish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilingan fuqarolik masalalariga oid qarorlarning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish;

O'zbekiston Respublikasining fuqarolik to'g'risidagi qonunchiligi ijrosini tahlil qilish, O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga mazkur yo'nalishda aniqlangan muammolarni bartaraf etishga qaratilgan takliflar kiritish;

fuqarolik masalalari bo'yicha xalqaro amaliyotni va ilg'or xorijiy tajribani o'rganish.

48-modda. Komissiyaning huquqlari

Komissiya o'z zimmasiga yuklatilgan vazifalarni amalga oshirish maqsadida quyidagi huquqlarga ega:

yurituvida turgan ish yuzasidan tegishli davlat organlaridan O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalari bo'yicha qo'shimcha hujjatlar va materiallarni talab qilib olish;

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalari bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlarni tayyorlashda ishtirok etish, tegishli takliflarni O'zbekiston Respublikasining Prezidentiga kiritish;

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalari yuzasidan zarur bo'lgan qo'shimcha axborot olish uchun o'z majlislariga davlat organlari va boshqa tashkilotlarning vakillarini taklif etish.

Komissiya O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid iltimosnomalarni ko'rib chiqishni tugatish to'g'risida ushbu Qonun 42-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra qaror qabul qiladi.

49-modda. Komissiyaning ishini tashkil etish va qarorlarini qabul qilish tartibi

Komissiyaning zaruratga qarab, lekin bir oyda kamida ikki marta o'tkaziladigan majlislari Komissiya ishining tashkiliy shaklidir.

Komissiyaning majlislari uning a'zolari umumiy sonining kamida uchdan ikki qismi hozir bo'lganda vakolatlidir.

Komissiya majlislarida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining raisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi, O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri va O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori ishtirok etishi hamda muhokama etiladigan masalalar yuzasidan ma'ruza qilishi mumkin.

Komissiya qarori majlisda hozir bo'lgan Komissiya a'zolari umumiy sonining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi. Komissiya a'zolarining ovozlari teng bo'lib qolganda raislik qiluvchining ovozi hal qiluvchi hisoblanadi. Komissiya qarori bayonnoma bilan rasmiylashtiriladi va uning majlisida ishtirok etgan barcha a'zolari tomonidan imzolanadi.

Komissiyaga ko'rib chiqish uchun kiritiladigan O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid materiallarni dastlabki tarzda ishlab chiqish va tayyorlash O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining tegishli tarkibiy bo'linmasi tomonidan amalga oshiriladi.

10-bob. Yakunlovchi qoidalar**50-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid qarorlarni ijro etuvchi organlar**

O'zbekiston Respublikasida doimiy yashovchi shaxslarga nisbatan fuqarolik masalalariga oid qarorlarni ijro etish Ichki ishlar vazirligi va uning tegishli bo'linmalari zimmasiga, xorijda yashaydigan shaxslarga nisbatan esa Tashqi ishlar vazirligi va tegishli konsullik muassasalari zimmasiga yuklatiladi.

O'ziga nisbatan O'zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash yoki undan chiqish bo'yicha qaror qabul qilingan shaxs bu haqda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining fuqarolik masalalariga oid qarori kuchga kirgan kundan e'tiboran o'n besh kunlik muddatda ichki ishlar organi yoki konsullik muassasasi tomonidan xabardor qilinadi.

51-modda. Fuqarolik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha berilishi lozim bo'lgan hujjatlar

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligini ushbu Qonunda belgilangan tartibda olgan shaxsga quyidagi hujjatlar beriladi:

ichki ishlar organi tomonidan — O'zbekiston Respublikasi fuqarosining identifikatsiyalovchi kartasi yoki O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi mavjudligini tasdiqlovchi boshqa hujjat;

konsullik muassasasi tomonidan — O'zbekiston Respublikasi fuqarosining xorijga chiqish uchun biometrik pasporti yoki O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi mavjudligini tasdiqlovchi boshqa hujjat.

O'zbekiston Respublikasida doimiy yashab turgan, O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi tugatilgan shaxsga ichki ishlar organi tomonidan O'zbekiston Respublikasida yashash guvohnomasi beriladi.

O'zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyi bo'yicha ro'yxatga olinmagan, O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi tugatilgan shaxs O'zbekiston Respublikasidan tashqariga chiqib ketayotganida unga ichki ishlar organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasi fuqaroligi bo'lmagan shaxsning harakatlanish hujjati beriladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqish ruxsat etilgan shaxsga, shu jumladan bolaga O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi tugatilganligi to'g'risida ma'lumotnoma beriladi.

52-modda. O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid idoralararo ma'lumotlar bazasi

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalari bo'yicha manfaatdor davlat organlari o'rtasida o'zaro hamkorlikni ta'minlash, shuningdek hujjatlarni va ma'lumotlarni kiritish, hisobga olish hamda monitoring qilish maqsadida O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid idoralararo ma'lumotlar bazasi shakllantiriladi.

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi masalalariga oid idoralararo ma'lumotlar bazasining ishlash tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

53-modda. Nizolarni hal etish

O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi sohasida yuzaga keladigan nizolar qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.

54-modda. O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo‘ladi.

55-modda. O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartishlar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish

1. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 6-yanvarda qabul qilingan “Davlat boji to‘g‘risida”gi O‘RQ-600-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2020-yil, № 1, 1-modda):

5-moddasining **6-bandidagi** “O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish va O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligidan chiqish to‘g‘risida beriladigan arizalardan” degan so‘zlar “O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash va undan chiqish to‘g‘risidagi iltimosnomalardan yoki O‘zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish to‘g‘risidagi arizalardan” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

22-moddasining **uchinchi qismidagi** “O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish va O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligidan chiqish to‘g‘risidagi arizalardan” degan so‘zlar “O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash va undan chiqish to‘g‘risidagi iltimosnomalardan yoki O‘zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish to‘g‘risidagi arizalardan” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

O‘zbekiston Respublikasining “Davlat boji to‘g‘risida”gi Qonuniga **ilovaning** 6-bandi “i” kichik bandidagi “O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish yoki fuqaroligidan chiqarish to‘g‘risida arizalar berish uchun” degan so‘zlar “O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash va undan chiqish to‘g‘risidagi iltimosnomalardan yoki O‘zbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish to‘g‘risidagi arizalardan” degan so‘zlar bilan almashtirilsin.

2. Quyidagilar o‘z kuchini yo‘qotgan deb topilsin:

1) O‘zbekiston Respublikasining 1992-yil 2-iyulda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risida”gi 632-XII-sonli **Qonuni** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1992-yil, № 9, 338-modda);

2) O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1992-yil 2-iyulda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining fuqaroligi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish tartibi to‘g‘risida”gi 633-XII-sonli **Qarori** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1992-yil, № 9, 339-modda);

3) O‘zbekiston Respublikasining 2004-yil 3-dekabrda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartishlar va qo‘shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish to‘g‘risida”gi 714-II-sonli Qonuni (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2005-yil, № 1, 18-modda) I bo‘limining **10-bandi**;

4) O‘zbekiston Respublikasining 2015-yil 10-avgustda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-389-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2015-yil, № 8, 310-modda) **1-moddasi**;

5) O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 23-sentabrda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-411-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2016-yil, № 9, 276-modda) **1-moddasi**;

6) O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-mayda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga jinoyat protsessi ishtirokchilarining huquqlari himoya qilinishini ta‘minlash bilan bog‘liq o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi O‘RQ-542-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 5, 267-modda) **2-moddasi**.

56-modda. Ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta‘minlash

Ichki ishlar vazirligi, Tashqi ishlar vazirligi hamda boshqa manfaatdor vazirliklar va idoralar ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o‘rtasida tushuntirilishini ta‘minlasin.

57-modda. Qonunchilikni ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

58-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Qonun rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran olti oy o'tgach kuchga kiradi.

Ushbu Qonunning 6, 45-moddalari va 55-moddasining 1-bandi 2020-yil 1-apreldan e'tiboran amalga kiritiladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,

2020-yil 13-mart,

O'RQ-610-son

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI ISTE'MOLCHILARNING HUQUQLARINI HIMOYA QILISH TO'G'RSIDA

1-modda. Ushbu Qonunda qo'llaniladigan asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi tushunchalar qo'llaniladi:

iste'molchi — foyda chiqarib olish bilan bog'liq bo'lmagan holda shaxsiy iste'mol yoki boshqa maqsadlarda tovar sotib oluvchi, ish, xizmatga buyurtma beruvchi yoxud shu niyatda bo'lgan fuqaro (jismoniy shaxs);

ishlab chiqaruvchi — iste'molchiga realizatsiya qilish uchun tovar ishlab chiqaradigan korxona, tashkilot, muassasa yakkalari tartibdagi tadbirkor yoki o'zini o'zi band qilgan shaxslar;

ijrochi — maishiy xizmat, uy-joy-kommunal, ta'mirlash-qurilish, transport xizmati va xizmat ko'rsatishning boshqa sohalarida shartnoma bo'yicha iste'molchi uchun ishlar bajaradigan yoki xizmatlar ko'rsatadigan korxona, tashkilot, muassasa yakkalari tartibdagi tadbirkor yoki o'zini o'zi band qilgan shaxslar;

sotuvchi — oldi-sotdi shartnomasi bo'yicha iste'molchiga tovar realizatsiya qiladigan korxona, tashkilot, muassasa yakkalari tartibdagi tadbirkor yoki o'zini o'zi band qilgan shaxslar;

shartnoma — tovarni olish-sotishni amalga oshirishda, ishlar bajarish va xizmatlar ko'rsatishda sifat, miqdor, muddat, narx va boshqa shartlar to'g'risida iste'molchi bilan sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) o'rtasidagi og'zaki yoki yozma kelishuv;

tovar — ishlab chiqaruvchi faoliyatining iste'molchiga shartnoma bo'yicha sotish uchun mo'ljallagan mahsulot, shu jumladan, import mahsuloti;

normativ hujjatlar — texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar hamda boshqa hujjatlar (shaharsozlik normalari va qoidalari, davlat farmakopeyasi hamda farmakopeya maqolalari), texnik tavsiflar, retsepturalar, shuningdek tovarning (ishning, xizmatning) sifatiga va xavfsizligiga doir majburiy talablarni o'z ichiga olgan boshqa hujjatlar;

tovar (ish, xizmat)ning xavfsizligi — tovarni iste'mol qilish, undan foydalanish, uni saqlash, tashish yoki utilizatsiya qilishning, shuningdek, ish yoki xizmat natijalaridan foydalanishning odatdagi sharoitlarida iste'molchining hayoti, sog'lig'i yoki mol-mulkiga va atrof-muhitga zarar yetkazilishi ehtimoli bilan bog'liq xavf xatarning yo'qligi;

muvofiqlik sertifikat — sertifikatlangan mahsulotning belgilangan talablarga muvofiqligini tasdiqlovchi hujjat;

tovar (ish, xizmat)ning nuqsoni — tovar (ish, xizmat)ning normativ hujjatlarning majburiy talablariga, shartnoma shartlariga yoxud tovar (ish, xizmat)ning sifatiga odatda qo'yiladigan talablarga nomuvofiqligi;

tovar (ish, xizmat)ning jiddiy nuqsoni — tovar (ish, xizmat)dan belgilangan maqsadda foydalanib bo'lmaydigan qilib qo'yadigan yoxud bartaraf etish uchun ko'p mehnat va vaqt sarflash talab qiladigan kamchilik;

kafolat muddati — tovardan (xizmatdan) foydalanishning (onlar hisobidagi) normativ muddati yoki tovar (xizmat)ning muayyan vazifani (necha soatda, nechta ish jarayonida, qancha kilometr masofani bosib o'tib va h.k.) bajarish vaqti tarzida belgilangan muddati bo'lib, bu muddat ichida ishlab chiqaruvchi (ijrochi), basharti tovarni ishlatish (xizmatdan foydalanish) qoidalari rioya etilgan bo'lsa, tovarning (xizmatning) sifatiga nisbatan normativ hujjatlarda nazarda tutilgan talablar bajarilishini kafolatlaydi va ta'minlaydi;

xizmat muddati — tovardan foydalanishning belgilangan muddati bo'lib, u tamom bo'lgach, tovarning texnik holatidan qati nazar, undan foydalanish to'xtatilishi lozim;

yaroqlilik (saqlash) muddati — muayyan davr bo'lib, bu davrda tovar foydalanishga yaroqli bo'ladi va u tamom bo'lgach, tovar odamlar hayoti hamda sog'lig'i uchun xavf tug'dirishi mumkin;

kassa cheki — tovarning sotib olinganligini yoki ish (xizmat)ning haqi to'langanligini tasdiqlaydigan, tovar (ish, xizmat)ning bahosi, haq to'langan sana va kassa apparatining nomeri ko'rsatilgan hujjat;

tovar cheki — tovarning sotib olinganligini yoki ish (xizmat)ning haqi to'langanligini tasdiqlovchi, tovar (ish, xizmat)ning bahosi, haq to'langan sana hamda sotuvchining nomi va joylashgan manzili haqidagi ma'lumot ko'rsatilgan hujjat.

tovarni (ishni, xizmatni) iste'molchidan qaytarib olish — agar tovar (ish, xizmat) iste'molchi mulkiga aylangan yoki unga taklif etilgan bo'lsa, ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) tomonidan amalga oshiriladigan, tovarning (ishning, xizmatning) xavfsizligi talablariga mos bo'lmagan tovarni (ishni, xizmatni) qaytarib olishga qaratilgan har qanday chora;

tovarni (ishni, xizmatni) muomaladan chiqarish — ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) tomonidan amalga oshiriladigan, tovarning (ishning, xizmatning) xavfsizligi talablariga mos bo'lmagan tovarga (ishga, xizmatga) ofertani tugatish va bunga yo'l qo'ymaslikka qaratilgan har qanday chora;

2-modda. Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilik

Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonundan va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Qoraqalpog'iston Respublikasida iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish Qoraqalpog'iston Respublikasi qonunchiligi bilan ham tartibga solinadi.

Qonunchilik hujjatlari ushbu Qonunda belgilangan iste'molchilarning huquqlarini cheklab qo'yishi, ularni himoya qilishning kafolatlarini kamaytirishi mumkin emas.

3-modda. Xalqaro shartnomalar va bitimlar

Agar O'zbekiston Respublikasi ishtirok etgan xalqaro shartnoma yoki bitimda iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma yoki bitim qoidalari qo'llaniladi.

4-modda. Iste'molchilarning asosiy huquqlari

Iste'molchilar quyidagi huquqlarga ega:

tovar (ish, xizmat) haqida, shuningdek, ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) haqida to'g'ri va to'liq ma'lumot olish;

tovarni (ishni, xizmatni) erkin tanlash va uning tegishli darajada sifatli bo'lishini talab qilish;

tovarning (ishning, xizmatning) xavfsiz bo'lishini talab qilish;

hayoti, sog'lig'i va mol-mulki uchun xavfli nuqsoni bo'lgan tovar (ish, xizmat), shuningdek ishlab chiqaruvchining (ijrochining, sotuvchining) g'ayriqonuniy harakati (harakatsizligi) tufayli yetkazilgan moddiy ziyon, ma'naviy zararining o'рни to'liq hajmda qoplanishini talab qilish;

buzilgan huquqlari yoki qonun bilan muhofaza etiladigan manfaatlari himoya qilinishini so'rab sudga, boshqa vakolatli davlat organlariga murojaat etish;

iste'molchilarning jamoat birlashmalarini tuzish.

Iste'molchilarning ijtimoiy himoyaga muhtojlar toifasiga kiritilgan ayrim guruhlar uchun qonunchilik bilan savdo, maishiy xizmat va xizmat ko'rsatishning boshqa turlari bo'yicha imtiyozlar va afzalliklar belgilanishi mumkin.

5-modda. Ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi), savdo va xizmat ko'rsatish qoidalari to'g'risidagi ma'lumot

Ishlab chiqaruvchi o'z korxonasining nomi va joylashgan (yuridik) manzili haqida iste'molchini xabardor qilishi shart. Bunday ma'lumot ishlab chiqarish markasi yoki tovar belgisida ko'rsatilgan bo'lishi yoxud boshqa usulda taqdim etilishi lozim.

Sotuvchi (ijrochi) o'z tashkilotining firma nomi, uning joylashgan (yuridik) manzili va ish tartibini iste'molchilarga ma'lum qilishi shart. Bunday ma'lumot lavhada aks ettirilishi lozim.

Ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan ma'lumot savdo va xizmat ko'rsatish muvaqqat binolar, yarmarkalar, ko'chma do'konchalar orqali amalga oshirilgan yoki savdo va xizmat ko'rsatish sotuvchi (ijrochi)ning doimiy joylashgan manzilidan tashqarida amalga oshirilgan boshqa hollarda ham iste'molchilar e'tiboriga yetkazilishi kerak.

Sotuvchi (ijrochi) iste'molchiga tovarlar savdosi, maishiy va boshqa turdagi xizmat ko'rsatishning qoidalari to'g'risida to'liq ma'lumot berishi shart.

Ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) haqidagi, savdo va xizmat ko'rsatish qoidalari to'g'risidagi ma'lumot iste'molchiga davlat tilida taqdim etiladi. Mazkur ma'lumot qo'shimcha ravishda boshqa tillarda ham taqdim etilishi mumkin.

6-modda. Tovar (ish, xizmat)lar to'g'risidagi ma'lumot

Ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) iste'molchiga o'zi realizatsiya qilayotgan tovar (ish, xizmat)lar haqida o'z vaqtida zarur, to'g'ri va tushunarli ma'lumot berishi shart. Bunda mazkur ma'lumot

tovarlarning etiketkalarida, tamg'alarida, texnik hujjatida yoki tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) ayrim turlari uchun qabul qilingan boshqa usulda iste'molchilarga yetkazilishi mumkin.

Tovar (ish, xizmat) haqidagi ma'lumotda quyidagilar ko'rsatilishi shart:

tovarning (ishning, xizmatning) nomi;

tovar (ish, xizmat) majburiy talablariga muvofiq kelishi shart bo'lgan normativ hujjatning nomi;

tovar (ish, xizmat)ning asosiy iste'mol xususiyatlari, shu jumladan, o'ziga xos xususiyatlari ro'yxati;

narxi (tarifi) va sotib olish shartlari;

normativ-huquqiy hujjatlarga yoki texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarga muvofiq ishlab chiqarish sanasi ko'rsatilishi kerak bo'lgan tovarning ishlab chiqarilgan sanasi;

ishlab chiqaruvchi (ijrochi)ning kafillik majburiyatlari;

tovardan samarali va xavfsiz foydalanish qoidalari hamda shartlari;

tovarning xizmat (yaroqlilik) muddati va ushbu muddat tugaganidan keyin iste'molchi nima ishlar qilishi zarurligi, shuningdek bunday ishlarni bajarimaslik natijasida kelib chiqishi mumkin bo'lgan oqibatlar to'g'risidagi ma'lumotlar;

ishlab chiqaruvchining (ijrochining, sotuvchining) to'liq nomi va joylashgan yeri (yuridik manzili), litsenziyalar va ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarning QR-kodi (matritsali shtrix kodi), import qilinadigan tovarlar uchun esa ishlab chiqaruvchining hamda import qiluvchining nomi va joylashgan yeri (yuridik manzili);

tovar kelib chiqqan mamlakatning nomi;

ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi)ning hamda ular iste'molchidan da'vo qabul qilishga vakolat bergan, shuningdek, ta'mirlashlarini bajaradigan va texnikaviy xizmat ko'rsatadigan korxonalarning manzillari;

tovarlarni saqlash, xavfsiz utilizatsiya qilish usullari hamda qoidalari.

teatr-konsert tadbirlari o'tkazilayotganda fonogrammadan foydalanish to'g'risidagi axborot.

Tovar (ish, xizmat) to'g'risidagi ma'lumot iste'molchiga davlat tilida taqdim etiladi. Mazkur ma'lumot qo'shimcha ravishda boshqa tillarda ham taqdim etilishi mumkin.

Texnik jihatdan tartibga solinishi majburiy bo'lgan tovar bo'yicha iste'molchiga uning texnik tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar talablariga muvofiqligi to'g'risida tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi kerak.

Tovar (ish, xizmat) haqidagi zarur axborotning yo'qligi bunday tovar (ish, xizmat)ni realizatsiya qilish ma'lumot berilgunga qadar tegishli davlat boshqaruvi organining ko'rsatmasi bo'yicha to'xtatib turilishiga sabab bo'ladi.

7-modda. Tovar (ish, xizmat) haqida noto'g'ri ma'lumot berilgan taqdirda iste'molchining huquqlari

Agar tovar (ish, xizmat) haqida noto'g'ri yoki yetarli darajada to'liq bo'lmagan ma'lumot berilganligi:

zarur iste'mol xossalariga ega bo'lmagan tovar (ish, xizmat) sotib olinishiga sabab bo'lsa, iste'molchi shartnomani bekor qilishga va o'ziga yetkazilgan zararining qoplanishini talab qilishga haqlidir;

sotib olingan tovar (ish, xizmat)dan ko'zlangan maqsadda foydalana olmaslikka sabab bo'lsa, iste'molchi tegishli ma'lumot oqilona qisqa (ko'pi bilan uch kunlik) muddatda berilishini talab qilishga haqlidir. Agar ma'lumot aytilgan muddatda berilmasa, iste'molchi shartnomani bekor qilib, zararining qoplanishini talab qilishga haqlidir;

iste'molchining hayotiga, sog'lig'iga yoxud mol-mulkiga zarar yetkazilishiga sabab bo'lsa, u ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) oldiga qonunchilikda nazarda tutilgan talablarni qo'yishga haqlidir.

Iste'molchining tovar (ish, xizmat) haqidagi noto'g'ri yoki yetarli darajada to'liq bo'lmagan ma'lumot tufayli yetkazilgan zararni qoplash to'g'risidagi talablari sotib olingan tovar (ish, xizmat)ning xossalari va jihatlari haqida iste'molchi maxsus bilimga ega emas degan taxminga asoslanib qarab chiqiladi.

Noto'g'ri reklama oqibatida sotib olingan tovar (ish, xizmat) tufayli iste'molchiga yetkazilgan zarar ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) tomonidan to'liq hajmda qoplanishi lozim.

8-modda. Iste'molchining savdo va boshqa xizmat ko'rsatish turlari sohasida shartnoma tuzish hamda sotib olinayotgan tovar (ish, xizmat) sifatini tekshirish huquqi

Iste'molchi shartnoma tuzish yo'li bilan tovarni (ish xizmat)ni erkin sotib olish huquqiga ega bo'lib, bu shartnomaga ko'ra sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) iste'molchiga muayyan miqdordagi va maqbul sifatli tovarni mulk qilib topshirish (ish bajarish, xizmat ko'rsatish) majburiyatini, iste'molchi esa, shartlashilgan pulni to'lash majburiyatini o'z zimmlariga oladilar.

Narxnama bilan qo'yilgan tovarlar hamda tovar (ish, xizmatlar) haqida keluvchilar e'tiboriga havola etiladigan ma'lumot tegishli shartnomani tuzish uchun taklif deb hisoblanadi.

Tomonlar o'rtasida shartnoma narsasi, miqdor, narx va boshqa muhim shartlar to'g'risida kelishuvga erishilsa, iste'molchi bilan ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) o'rtasida shartnoma tuzilgan hisoblanadi.

Tuzilgan zahoti bajariladigan shartnoma, qoida tariqasida, og'zaki shaklda tuziladi, qonunchilikda belgilab qo'yilgan hollar bundan mustasno. Tuzilgan vaqtdan boshqa paytda (oldindan beriladigan buyurtmalar bo'yicha, jo'natma savdoda va boshqa hollarda) bajariladigan shartnoma yozma shaklda tuziladi.

Iste'molchi sotib olingan tovar (ish, xizmat) sifatini, butligini, vazni va narxini tekshirish huquqiga ega, sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) esa, nazorat-o'lchov asboblari, narxga doir hujjatlarni taqdim etishi, tovarni ishlatib ko'rsatishi, undan xavfsiz va to'g'ri foydalanishni o'rgatishi, zarurat bo'lsa, tovarni ekspertizaga yuborishi shart.

9-modda. Oldi-sotdi shartnomalarining ayrim turlari to'g'risidagi qoidalar

Oldi-sotdi shartnomalarining ayrim turlari to'g'risidagi qoidalar, shuningdek, ayrim turdagi tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) realizatsiya qilish qoidalari O'zbekiston Respublikasi Hukumati tomonidan tasdiqlanadi.

10-modda. Tovar (ish, xizmat)lar uchun haq to'lash shakli hamda tartibi

Tovar (ish, xizmat)lar uchun haq to'lash shakli hamda tartibi iste'molchi bilan sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) o'rtasidagi kelishuvga binoan belgilanadi. Tovarlar kreditga sotish qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Oldi-sotdi amalga oshirilganda iste'molchiga kassa yoki tovar cheki beriladi. Tovar kassa yoki tovar chekini bermasdan sotish taqiqlanadi.

Tovarlar (ishlar, xizmatlar) uchun haq to'lash naqd pulli yoki naqd pulsiz shaklda amalga oshirilishi mumkin. Sotuvchining (ijrochining) haq to'lash shakliga qarab tovarning ayni bir markasi (modeli, artikuli), shuningdek bir xil hajmdagi va sifatidagi ishlar, xizmatlar uchun har xil narxlar (tariflar) belgilashi, shu jumladan ularni sun'iy ravishda oshirishi yoki pasaytirishi taqiqlanadi. Tovarlar (ishlar, xizmatlar) uchun naqd pulsiz shaklda haq to'langanda, iste'molchilarga rag'batlantirishlar berilishi mumkin.

11-modda. Ishlab chiqaruvchi (ijrochi)ning kafillik majburiyatlari

Uzoq muddat foydalaniladigan barcha turdagi tovarlar va xizmatlarga ishlab chiqaruvchi (ijrochi) kafolat muddati belgilashi lozim. Kafolat muddati tovar iste'molchiga sotilgan yoki xizmat ko'rsatilgan kundan boshlab hisoblanadi. Agar tovar sotilgan kunni aniqlashning imkoni bo'lmasa, bu muddat tovar ishlab chiqarilgan kundan boshlab hisoblanadi.

Ishlab chiqaruvchi (ijrochi) kafolat muddati mobaynida tovar (xizmat)ning, shu jumladan, butlovchi buyumlarning normal ishlashini (qo'llanilishini, ulardan foydalanilishini) ta'minlashi shart.

Butlovchi buyumlarning kafolat muddati, agar qonunchilikda boshqacha qoida belgilanmagan bo'lsa, asosiy buyumning kafolat muddatidan kam bo'lmasligi lozim.

Kafolat muddati tovar (xizmat)ning pasportida yoki tovarni sotish yoxud xizmat ko'rsatish paytida tovar bilan birgalikda iste'molchiga beriladigan boshqa hujjatda ko'rsatiladi.

Ishlab chiqaruvchi tovardan kafolat muddati va xizmat muddati mobaynida foydalanish imkoniyatini ta'minlashi, tovarning ta'mirlanishini va unga texnik xizmat ko'rsatilishini tashkil etishi, tovarni ishlab chiqarish muddati mobaynida hamda u ishlab chiqarishdan olib tashlanganidan keyin tovarning xizmat muddati mobaynida, bunday muddat bo'lmagan taqdirda esa, tovar ishlab chiqarishdan olib tashlangan paytdan e'tiboran o'n yil mobaynida yetarli hajmda va turda ehtiyot qismlari ishlab chiqarishi hamda savdo va ta'mirlash tashkilotlariga yetkazib berishi shart.

Dori vositalari va tibbiy buyumlarda, oziq-ovqat va maishiy kimyo tovarlarida ularning ishlab chiqarilgan sanasi, yaroqlilik muddati hamda ularni saqlash shartlari ko'rsatilgan bo'lishi lozim. Sotuvchilarga ishlab chiqarilgan sanasi va yaroqlilik muddati ko'rsatilmagan yoki yaroqlilik muddati o'tgan tovarlarni qabul qilish hamda realizatsiya qilish man etiladi.

12-modda. Iste'molchining tovar (ish, xizmat) xavfsiz bo'lishiga talab qo'yish huquqi

Iste'molchi o'zi sotib olgan tovar (ish, xizmat) sanitariya-gigiyena, shu jumladan, radiologiya, epidemiyaga qarshi talablarga va amaldagi boshqa normalar hamda qoidalarga rioya etgan holda ishlab chiqarilgan yoki bajarilgan bo'lishiga va uning hayoti, sog'lig'i, atrof-muhit uchun xavfsiz bo'lishiga, shuningdek, uning mol-mulkiga zarar yetkazmasligiga kafolat berilishini talab qilish huquqiga ega.

Tovar (ish, xizmat)ning iste'molchilar hayoti, sog'lig'i, mol-mulki va atrof-muhit uchun xavfsiz bo'lishiga doir talablar qonunchilik bilan belgilanadi.

Ishlab chiqaruvchi (ijrochi) tovar (ish, xizmat)ning xizmat muddati yoki yaroqlilik muddati mobaynida, agar bunday muddat belgilanmagan bo'lsa, tovar iste'molchiga sotilgan (ish bajarilgan) dan e'tiboran o'n yil mobaynida uning xavfsiz bo'lishini ta'minlashi shart.

Iste'molchilarning hayoti, sog'lig'i, mol-mulki hamda atrof-muhit uchun xavf tug'diruvchi tovar ishlab chiqarganlik (ish bajarganlik, xizmat ko'rsatganlik) uchun qonunchilikka muvofiq:

ishlab chiqaruvchi (ijrochi);

normativ hujjatlarni tasdiqlagan organ;

muvofiqlik sertifikatini bergan organ;

sog'liqni saqlash, ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish, veterinariya xizmati organlari yoki xavfli tovar (ish, xizmat)ni ishlab chiqarish yoxud realizatsiya qilishga ruxsat bergan boshqa organlar javobgar bo'ladi.

Tovar (ish, xizmat)ning xavfsiz bo'lishi ta'minlanmaganligi oqibatida iste'molchining hayoti, sog'lig'i yoki mol-mulkiga yetkazilgan zarar ushbu Qonunning 20-moddasiga muvofiq qoplanishi lozim.

Agar tovar (ish, xizmat)dan xavfsiz foydalanish yoki uni shu tarzda tashish va saqlash uchun maxsus qoidalarga rioya etish zarur bo'lsa, ishlab chiqaruvchi (ijrochi) bunday qoidalarini ishlab chiqishi, sotuvchi (ijrochi) esa, ularni iste'molchilar e'tiboriga yetkazishi shart.

Agar tovardan foydalanish, uni saqlash, tashish yoki utilizatsiya qilish, ish (xizmat) natijalari iste'molchining hayoti, sog'lig'i, mol-mulkiga yoki atrof-muhitga zarar yetkazayotganligi yoxud zarar yetkazishi mumkinligi aniqlansa, ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) zarar keltiruvchi sabablar bartaraf etilgunga qadar ularni ishlab chiqarishni (bajarishni, uni realizatsiya qilishni) darhol to'xtatishi, muomaladan chiqarish va iste'molchilardan qaytarib olish choralari ko'rishi shart.

Zarar yetkazilishining sabablarini bartaraf etish mumkin bo'lmagan taqdirda, ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) bunday tovarni ishlab chiqarishdan olib tashlashi, ishni bajarish va xizmat ko'rsatishni tugatishi shart, bunda davolashga, oziq-ovqatga mo'ljallangan tovarlar va maishiy kimyo tovarlari sotuvchi yoki ishlab chiqaruvchi tomonidan utilizatsiya qilinishi shart. Bu majburiyatlar sotuvchi yoki ishlab chiqaruvchi (ijrochi) tomonidan bajarilmagan taqdirda, tovarni ishlab chiqarishdan olib tashlash, ishni bajarish va xizmat ko'rsatishni to'xtatish, ularni muomaladan chiqarish va iste'molchilardan qaytarib olish tovarning (ishning, xizmatning) xavfsiz bo'lishi va sifati ustidan nazoratni amalga oshiruvchi davlat boshqaruvi organlari ko'rsatmasiga binoan amalga oshiriladi.

Iste'molchining hayoti, sog'lig'i va mol-mulkiga hamda atrof-muhit uchun xavfli bo'lgan tovarlarning partiyalarini muomaladan chiqarish, ishlarni bajarishni va xizmatlar ko'rsatishni taqiqlab qo'yish tartibi O'zbekiston Respublikasi Hukumati tomonidan belgilanadi.

Tovarni qaytarib olish, ishni bajarishni va xizmat ko'rsatishni taqiqlab qo'yish munosabati bilan iste'molchiga yetkazilgan zarar ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) tomonidan to'liq hajmda qoplanishi lozim.

Agar ishlab chiqaruvchi (sotuvchi) xavfli xossalarga ega bo'lgan tovarni qaytarib olish yuzasidan barcha zarur choralarni ko'rgan bo'lsa, u iste'molchi mazkur tovardan foydalanishni davom ettiraverishi tufayli yetkazilgan zarar uchun javobgarlikdan ozod qilinadi.

13-modda. Iste'molchiga nuqsonli tovar sotilganda uning huquqlari

Nuqsonli tovar sotilganda iste'molchi, agar bu hol shartnoma tuzish paytida aytib o'tilmagan bo'lsa, o'z xohishiga qarab quyidagilardan birini talab qilishga haqli:

tovarni ayni shunday markali (modelli, artikulli) maqbul sifatli tovarga almashtirib berish;

tovarni boshqa markali (modelli, artikulli) shunday tovarga almashtirib, uning xarid narxini tegishincha qayta hisob-kitob qilish;

tovarning nuqsonlarini bepul bartaraf etish yoki iste'molchining yoxud uchinchi shaxsning nuqsonlarni bartaraf etishga qilgan xarajatlarini qoplash;

xarid narxini nuqsonga mutanosib ravishda kamaytirish;
shartnomani bekor qilib, ko'rilgan zararni qoplash.

Agar nuqsonlar:

tovarning kafolat muddati yoxud yaroqlilik muddati mobaynida;

kafolat muddati va yaroqlilik muddati belgilanmagan tovarlar bo'yicha olti oy mobaynida;

ko'chmas mulk iste'molchiga o'tkazilgan kundan e'tiboran ikki yil mobaynida, agar shartnomada bundan uzoqroq muddat nazarda tutilmagan bo'lsa;

mavsumiy tovarlar uchun O'zbekiston Respublikasi Hukumati tomonidan belgilangan muddat mobaynida aniqlangan bo'lsa, iste'molchi mazkur huquqlarini ro'yobga chiqarishi mumkin.

Iste'molchi o'ziga sotilgan to'plamlar, garniturlar, komplektlar va komplekslarning mustaqil tarkibiy qismi bo'lgan va mustaqil narxga ega bo'lgan buyumlarda nuqsonlar borligini aniqlagan taqdirda, butun to'plam, garnitur, komplekt va kompleksga nisbatan ham, ularning nuqsonlari bor mustaqil tarkibiy qismlariga nisbatan ham ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan talablarni qo'yishga haqlidir.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** bayon etilgan talablarni iste'molchi sotuvchiga qo'yadi.

Iste'molchining talablari u kassa yoki tovar chekini yoxud sotib olinganlikni tasdiqlovchi boshqa hujjatlarni (dalillarni), kafolat muddati belgilangan tovarlar bo'yicha esa, tegishli rasmiylashtirilgan texnik pasport yoki uning o'rnini bosuvchi boshqa hujjatga taqdim etgan taqdirda ko'rib chiqiladi.

Iste'molchining texnik pasportni yo'qotib qo'ygan taqdirda, uni qayta tiklash qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

Tovarda aniqlangan nuqsonlar ishlab chiqaruvchi tomonidan bartaraf etiladi. Ishlab chiqaruvchi bilan sotuvchining o'zaro munosabatlari shartnoma bilan tartibga solinadi.

14-modda. Nuqsonli tovarni almashtirib berish tartibi

Iste'molchi tovarning ishlab chiqarilishiga, tuzilishiga, tarkibiga doir kamchiliklarni yoki boshqa nuqsonlarni aniqlagan taqdirda sotuvchi (ishlab chiqaruvchi) uni ayni shunday markali (modelli, artikulli) tovarga yetti kunlik muddatda, tovar sifatini sotuvchi (ishlab chiqaruvchi) tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirish zarur bo'lganida esa, iste'molchi talab qo'ygan paytdan e'tiboran yigirma kun ichida almashtirib berishi shart.

Ayni shunday markali (modelli, artikulli) tovar bo'lmagan taqdirda, iste'molchining almashtirib berish xususidagi talabi da'vo qilingan paytdan e'tiboran bir oy ichida qondirilishi kerak. Cho'l va olis joylarda, tovarlar vaqti-vaqti bilan olib boriladigan joylarda iste'molchining bunday talabi ushbu joylarga navbatdagi tovar yetkazib berish uchun ketadigan muddat ichida, lekin ikki oydan kechiktirmay qondirilishi lozim.

Ana shu muddatlarning o'tkazib yuborilgan har bir kuni uchun sotuvchi (ishlab chiqaruvchi) iste'molchiga almashtirilgan tovarni berish bilan bir vaqtda tovar bahosining bir foizi miqdorida neustoyka (penya) to'laydi.

Iste'molchining roziligi bilan sotuvchi nuqsonli tovarni boshqa markali (modelli, artikulli) shunday tovarga almashtirib berib, xarid narxini tegishincha qayta hisob-kitob qilishi shart.

15-modda. Tovar nuqsonlarini bepul bartaraf etish tartibi

Tovarda kafolat muddatida topilgan nuqsonlarni sotuvchi iste'molchi tegishli talab qo'ygan paytdan e'tiboran yigirma kun ichida, ishlab chiqaruvchi esa, o'n kun ichida bepul bartaraf etishi lozim.

Iste'molchi kafolat muddati tugaganidan keyin tovarning nuqsonlarini bepul bartaraf etish to'g'risida ishlab chiqaruvchiga talab qo'yishga haqli. Bunday talab, basharti tovarda ishlab chiqaruvchining aybi bilan yo'l qo'yilgan jiddiy nuqsonlar aniqlangan bo'lsa, belgilangan xizmat muddati mobaynida, agar xizmat muddati belgilanmagan bo'lsa, o'n yil mobaynida qo'yilishi mumkin.

Uzoq muddat davomida foydalaniladigan tovarni ta'mirlashga ketadigan vaqtda foydalanib turish uchun iste'molchining talabiga binoan nuqsonli tovar qaytarib berilganidan keyin uch kun ichida unga ayni shunday markali (modelli, artikulli) tovar berib turiladi (sotuvchining hisobidan uning o'zi yoki vakili eltib beradi). Buning uchun ishlab chiqaruvchi sotuvchi bilan birgalikda shartnoma asosida tovarlarning almashuv fondini nazarda tutishlari shart. Mazkur talablar tatbiq etilmaydigan uzoq muddat davomida foydalaniladigan tovarlar ro'yxatini O'zbekiston Respublikasi Hukumati belgilaydi.

Tovardagi nuqsonlarni bartaraf etish xususida talab qo'yilgan taqdirda, undan foydalanishning kafolat muddati iste'molchining tovardan foydalana olmagan davrga teng muddatga uzaytiriladi. Mazkur

muddat iste'molchi nuqsonlarni bartaraf etish talabi bilan murojaat etgan kundan e'tiboran hisoblana boshlaydi.

Sotuvchi (ishlab chiqaruvchi) iste'molchining ta'mirlashga ketadigan vaqtda foydalanish uchun shunday tovarni berib turish haqidagi talabini bajarish kechiktirilgan har bir kun uchun, shuningdek, nuqsonlarni bartaraf etishning shartnomadan kelib chiqadigan muddatlaridan ortiq kechiktirilgan har bir kun uchun tovar narxining bir foizi miqdorida iste'molchiga neustoyka (penya) to'laydi.

16-modda. Iste'molchining nuqsonli tovarning xarid narxini nuqsonga mutanosib ravishda kamaytirishni yoki shartnomani bekor qilishni talab qilish huquqi

Agar sotuvchi (ishlab chiqaruvchi) iste'molchining tovarni almashtirib berish yoki undagi nuqsonlarni bartaraf etish haqidagi talablarini bajarmagan bo'lsa, iste'molchi tovarning xarid narxini nuqsonga mutanosib ravishda kamaytirishni yoki shartnomani bekor qilib yetkazilgan ziyon va ma'naviy zararni ushbu Qonunning 20 va 22-moddalariga muvofiq qoplashni talab qilishga haqli.

17-modda. Iste'molchiga nuqsonli tovar sotilgan taqdirda u bilan hisob-kitob qilish

Nuqsonli tovar ayni shunday markali (modelli, artikulli) tovarga almashtirib berilgan vaqtda tovarning narxi o'zgargan bo'lsa, qayta hisob-kitob qilinmaydi.

Nuqsonli tovar boshqa markali (modelli, artikulli) tovarga almashtirib berilayotganda, agar almashtirilishi kerak bo'lgan tovar narxi uning o'rniga berilayotgan tovar narxidan past bo'lsa, iste'molchi narxlardagi farqni qo'shimcha ravishda to'lashi lozim, almashtirilishi kerak bo'lgan tovar narxi uning o'rniga berilayotgan tovar narxidan yuqori bo'lsa, iste'molchiga narxlardagi farq qaytariladi. Bunday hisob-kitob chog'ida almashtirilishi kerak bo'lgan tovar narxi oshgan taqdirda, uning talab qo'yilgan paytdagi narxi, narxi pasaygan taqdirda esa, xarid qilingan paytdagi narxi qo'llaniladi.

Shartnoma bekor qilinayotganda tovar narxi oshgan bo'lsa, iste'molchi bilan hisob-kitob tovarning tegishli talab qo'yilgan paytdagi qiymatiga qarab, narxi pasaygan taqdirda esa, xarid qilingan paytdagi qiymatiga qarab amalga oshiriladi.

Tovarni kreditga sotish to'g'risidagi shartnoma bekor qilinganligi munosabati bilan tovar qaytarilgan taqdirda, tovar qaytarilguniga qadar shartnoma bo'yicha iste'molchi tomonidan to'langan pul summasi unga qaytarib beriladi, shuningdek kredit olish bilan bevosita bog'liq bo'lgan barcha xarajatlarning hamda kredit bo'yicha hisoblangan foizlar summasining o'zni qoplanadi.

Agar taraflarning kelishuvida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, iste'molchi tomonidan to'langan pul summasini unga qaytarish tovar uchun haq to'lash qanday shaklda amalga oshirilgan bo'lsa, xuddi shunday shaklda amalga oshiriladi.

Hajmi katta yoki vazni besh kilogrammdan ziyod tovarni ta'mirlash, narxini tushirish, almashtirish uchun eltish va iste'molchiga qaytarib keltirib berish sotuvchining (ishlab chiqaruvchining) kuchi bilan va uning hisobidan amalga oshiriladi. Ushbu majburiyat bajarilmagan taqdirda tovarni eltish va qaytarib olib kelish iste'molchi tomonidan amalga oshirilishi mumkin Bunda iste'molchining tovarni eltish va qaytarib olib ketish bilan bog'liq xarajatlarini sotuvchi (ishlab chiqaruvchi) qoplashi shart.

18-modda. Iste'molchining maqbul sifatli tovarni almashtirib olish huquqi

Iste'molchi maqbul sifatli nooziq-ovqat tovarini xarid qilgan kundan e'tiboran o'n kun ichida ushbu tovar sotib olingan joydagi sotuvchidan uni ayni shunday tovarga almashtirib olishga bunday tovar sotuvda bo'lmasa, pulini qaytarib olishga haqli.

Agar tovardan foydalanilmagan, u shikastlanmagan, qadog'i bilan qaytarilgan bo'lsa, uning iste'mol xususiyatlari saqlangan va ushbu sotuvchidan sotib olganligini tasdiqlovchi asoslar bo'lsa, iste'molchining tovarni almashtirish yoxud qaytarib olish haqidagi talabi qanoatlantirilishi lozim.

Agar taraflarning kelishuvida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, iste'molchi tomonidan to'langan pul summasini unga qaytarish tovar uchun haq to'lash qanday shaklda amalga oshirilgan bo'lsa, xuddi shunday shaklda amalga oshiriladi.

Almashtirib olish tartibi va almashtirib berilmaydigan tovarlar ro'yxati O'zbekiston Respublikasi Hukumati tasdiqlaydigan qoidalar bilan belgilanadi.

19-modda. Ishni bajarish, xizmat ko'rsatish to'g'risidagi shartnoma shartlari buzilgan taqdirda iste'molchining huquqlari

Ijrochi ayrim turdagi ishlarni bajarish (xizmatlar ko'rsatish) qoidalarida yoki shartnomada belgilangan muddatda, hajmda va sifatda ishni bajarishi (xizmat ko'rsatishi) shart.

Ishni bajarish (xizmat ko'rsatish) muddati ish bajarilishi (xizmat ko'rsatilishi) lozim bo'lgan sanaga (davrga), shuningdek, ijrochi ishni bajarishga (xizmat ko'rsatishga) kirishishi lozim bo'lgan sanaga (davrga) qarab belgilanishi mumkin. Agar ish bajarish xizmat ko'rsatish shartnomaning amal qilish muddati davomida qismlarga bo'lib-bo'lib ado etiladigan bo'lsa (vaqtli matbuotni yetkazib berish, texnik xizmat ko'rsatish va boshqalar), ishlar bajarish (xizmatlar ko'rsatish)ning bosqichma-bosqich muddatlari (davrlari) nazarda tutilishi kerak.

Agar ijrochi shartnomani ijro etishga o'z vaqtida kirishmasa yoki shartnomaning belgilangan muddatda bajarilmasligi ayon bo'lib qolsa, iste'molchi ishni bajarish, xizmat ko'rsatish to'g'risidagi shartnomadan voz kechishga va yetkazilgan zararining qoplanishini talab qilishga haqli.

Agar ijrochi shartnoma shartlarini ish (xizmat)ni yomonlashtirgan darajada jiddiy buzgan bo'lsa, yoxud ishda (xizmatda) boshqa jiddiy nuqsonlarga yo'l qo'ygan bo'lsa, iste'molchi o'z xohishiga ko'ra nuqsonlar bepul bartaraf etilishini, bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat) bahosi nuqsonlarga mutanosib ravishda kamaytirilishini, xuddi shunday sifatli shu xildagi materialdan boshqa buyum bepul tayyorlab berilishini yoxud ishning takroran bajarilishini yoki shartnoma bekor qilinish, ko'rilgan zarar to'liq qoplanishini talab qilishga haqli.

Iste'molchi ushbu moddaning **to'rtinchi qismida** ko'rsatilgan huquqlarni:

ishni (xizmatni) qabul qilib olish vaqtida yoki uning bajarilishi jarayonida nuqsonlar aniqlangan taqdirda;

kafolat muddati davomida, kafolat muddati bo'lmagan taqdirda esa, ish (xizmat) qabul qilib olingan kundan e'tiboran olti oy davomida;

import yoki boshqa ko'chmas mulkda nuqsonlar aniqlangan kundan e'tiboran ikki yil davomida ro'yobga chiqarishi mumkin.

Ish bajarish (xizmat ko'rsatish) jarayonida aniqlangan nuqsonlarni bartaraf etish muddatlari shartnomada belgilab qo'yiladi. Bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat)dagi nuqsonlar, agar shartnomada birmuncha qisqaroq muddat belgilanmagan bo'lsa, iste'molchi talab qilgan kundan e'tiboran yigirma kun ichida ijrochi tomonidan bartaraf etilishi kerak. Nuqsonlar belgilangan muddatda bartaraf etilmagan, shuningdek, ish bajarishni (xizmat ko'rsatishni) boshlash va tugallash kechiktirilgan taqdirda, ijrochi iste'molchi har bir kechiktirilgan kun, soat (agar muddat soatlarda belgilangan bo'lsa) uchun ish (xizmat) qiymatining yoki buyurtma qiymatini (agar uning qiymati alohida belgilanmagan bo'lsa) bir foizi miqdorida neustoyka (penya) to'laydi.

Iste'molchi undirib olgan neustoyka (penya) summasi ish bajarish (xizmat ko'rsatish)ning alohida turi bahosidan yoki buyurtmaning umumiy bahosidan ortiq bo'lishi mumkin emas.

Bajarilgan ishdagi nuqsonlarni bartaraf etish kechiktirilganligi uchun ijrochi to'lagan neustoyka (penya) qoplanishi lozim bo'lgan zarar hisobiga kirmaydi.

Ijrochining majburiyatni umuman yoki lozim darajada bajarilmaganlik uchun neustoyka (penya) to'lashi va zararni qoplashi uni majburiyatni asl holda bajarishdan ozod etmaydi.

Iste'molchidan qabul qilib olingan ashyo (material) yo'qolgan, ishdan chiqqan, unga putur yetgan taqdirda yoki iste'molchining materialidan foydalanib bajarilgan ishdagi jiddiy nuqsonlar bo'lsa yo u buzib bajarilgan taqdirda ijrochi iste'molchiga aynan o'xshash sifatli ashyoni qaytarishi (o'zining aynan o'xshash sifatli materialidan ish bajarishi yoki xizmat ko'rsatishi), buning imkoniyati bo'lmagan taqdirda esa, ashyoning (materialning) talab qo'yilgan paytdagi qiymatini ikki baravar qilib to'lashi shart.

Ijrochi tomonidan ishlar bajarish va xizmatlar ko'rsatish uchun qabul qilib olinayotgan ashyo (material) qiymati shartnoma tuzish paytida tomonlarning kelishuviga muvofiq belgilanadi.

Ishda (xizmatda) jiddiy nuqsonlar mavjud bo'lganida yoki shartnoma talablari jiddiy buzilganida, shuningdek, ashyo (material) yo'qolgan, ishdan chiqqan, unga putur yetgan taqdirda iste'molchi bilan hisob-kitob ishning (xizmatning) yoki materialning shartnomani bekor qilish paytidan oshgan narxini hisobga olgan holda amalga oshiriladi.

Sifatsiz bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat) tufayli iste'molchiga yetkazilgan zarar uchun ijrochi ushbu Qonunning **20, 22, 27, 29-moddalariga** muvofiq javobgar bo'ladi.

Ishlar bajarish va xizmatlar ko'rsatish to'g'risida tuzilgan shartnomalar bo'yicha iste'molchilar bilan ijrochi o'rtasidagi munosabatlarning o'z mohiyatiga ko'ra ushbu moddaga mos kelmaydigan xususiyatlari, shuningdek, shartnomalarning umuman yoki lozim darajada ijro etilmaganligi tufayli kelib

chiqadigan oqibatlar bunday shartnomalarning alohida turlari to'g'risida **qonunchilikda** belgilab qo'yiladigan qoidalar bilan aniqlanadi.

20-modda. Tovar (ish, xizmat)ning nuqsonlari tufayli yetkazilgan zarar uchun mulkiy javobgarlik

Tovar (ish, xizmat)ning tuzilishiga, ishlab chiqarilishiga, tarkibiga bog'liq bo'lgan va boshqa nuqsonlari, shuningdek iste'molchining hayoti, sog'lig'i yoki mol-mulkining xavfsizligini ta'min eta olmaydigan materiallar, uskunalar, asbob-anjomlar, moslamalar yoki boshqa vositalar qo'llanilishi oqibatida iste'molchining hayotiga, sog'lig'i yoki mol-mulkiga yetkazilgan zarar sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) tomonidan qoplanishi lozim.

Sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) bilan shartnoma munosabatlariga kirishgan-kirishmaganidan qat'i nazar, har qanday iste'molchi tovar (ish, xizmat)ning nuqsoni tufayli yetkazilgan zarar qoplanishini talab qilish huquqiga ega.

Iste'molchining hayoti, sog'lig'i yoki mol-mulkiga yetkazilgan zarar, agar u normativ hujjatlarda nazarda tutilgan tovarning xizmat (yaroqlilik) muddati mobaynida, bunday muddat belgilanmagan taqdirda esa, tovar ishlab chiqarilgan (ish, xizmat qabul qilingan) paytdan e'tiboran o'n yil mobaynida yuzaga kelgan bo'lsa, qoplanishi lozim.

Sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) zarar bartaraf qilib bo'lmaydigan kuch yoki foydalanish, saqlash yoxud tashishning belgilangan qoidalari iste'molchi tomonidan buzilishi tufayli yetkazilganligini isbotlasa, u javobgarlikdan ozod qilinadi.

Tovarda (ishda, xizmatda) nuqsonlar borligi va uning normativ hujjatlar talablariga muvofiq emasligi tasdiqlangan taqdirda, sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) tekshiruv (test, ekspertiza) o'tkazgan iste'molchiga yoki iste'molchilar huquqlarini himoya qilish bo'yicha vakolatli davlat organlariga tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) tekshirish (testdan o'tkazish, ekspertiza qilish) bilan bog'liq xarajatlarning o'rnini to'liq qoplashi kerak.

21-modda. Shartnomaning iste'molchi huquqlarini cheklab qo'yadigan shartlari haqiqiy emasligi

Shartnomaning iste'molchi huquqlarini cheklab qo'yadigan va qonunchilikka zid bo'lgan talablari haqiqiy emas deb hisoblanadi. Agar ularni qo'llanishi natijasida iste'molchiga zarar yetkazilgan bo'lsa, bu zarar ishlab chiqaruvchi (sotuvchi, ijrochi) tomonidan qoplanishi lozim.

Sotuvchi (ijrochi) iste'molchini haq evaziga qo'shimcha tovarlar sotib olishga yoki qo'shimcha xizmatlardan foydalanishga qistashga, shuningdek ko'rsatilmagan xizmatlar uchun haq olishga haqli emas.

Shartnomaga iste'molchilarning qonunchilikda nazarda tutilgan huquqlarini kamsitadigan shartlarni kiritish, shuningdek ularga qonunchilikda belgilangan imtiyozlar va afzalliklarni bermaslik taqiqlanadi.

22-modda. Ma'naviy zarar uchun haq to'lash

Iste'molchining huquqlari buzilishi tufayli unga yetkazilgan ma'naviy zarar uchun uni yetkazgan shaxs, basharti u aybdor bo'lsa, haq to'lashi lozim. Ma'naviy zarar uchun to'lanadigan haq miqdorini sud belgilaydi.

Ma'naviy zarar uchun haq to'lash mulkiy ziyon va iste'molchi ko'rgan zararning o'zni qoplanishidan qat'i nazar, amalga oshiriladi.

23-modda. Iste'molchilar huquqlarining davlat tomonidan himoya qilinishini ta'minlash

Davlat iste'molchilarning tovar (ish, xizmat) sotib olishi va undan foydalanish chog'idagi huquqlari hamda qonun bilan qo'riqlanadigan manfaatlarini himoya qilinishini kafolatlaydi.

Iste'molchilarning huquqlari davlat tomonidan himoya qilinishini davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, shuningdek, sudlar ta'minlaydilar.

Sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) bilan shartnomaviy munosabatlarda iste'molchi qonunchilikda nazarda tutilgan o'z talablari qanoatlantirilishi uchun ustuvor huquqqa ega.

Quyidagilar iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish uchun maxsus vakolat berilgan davlat organlaridir: O'zbekiston Respublikasi Monopoliyaga qarshi kurashish qo'mitasi huzuridagi Iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi; O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi huzuridagi O'zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi; O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi; O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligi; O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi; iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishini o'z vakolatlari doirasida nazorat qiluvchi boshqa davlat boshqaruvi organlari.

24-modda. Mahalliy hokimiyat organlari tomonidan iste'molchilar huquqlarining himoya qilinishi

Iste'molchilar huquqlari himoya qilinishi uchun mahalliy hokimiyat organlari:

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish sohasidagi qonunchilik bajarilishini tashkil etadilar;

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish vakolati berilgan davlat organlari va iste'molchilarning jamoat birlashmalari bilan hamkorlik qiladilar;

iste'molchilarning shikoyatlari, arizalari va takliflarini ko'rib chiqadilar;

o'z huquqlari doirasida boshqa vakolatlarni ham amalga oshiradilar.

25-modda. O'zbekiston Respublikasi Monopoliyaga qarshi kurashish qo'mitasi huzuridagi Iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi va uning hududiy organlari

O'zbekiston Respublikasi Monopoliyaga qarshi kurashish qo'mitasi huzuridagi Iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi va uning hududiy organlari iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish maqsadida o'z vakolatlari doirasida:

iste'molchilar huquqlarini himoya qilish sohasida yagona davlat siyosati ishlab chiqilishini va uning amalda ro'yobga chiqarilishini amalga oshiradi;

davlat organlarining va tashkilotlarning iste'molchilar huquqlarini himoya qilish sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtirishni amalga oshiradi;

iste'molchilar huquqlarini himoya qilish sohasida fuqarolik jamiyati institutlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi;

tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) nazorat xaridi amalga oshirilishini, texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi vakolatli davlat organlari bilan birgalikda ularning ekspertizadan (testdan) o'tkazilishini tashkil etadi;

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikning buzilishi faktlari mavjud bo'lgan taqdirda, tadbirkorlik subyektlarida (moliyaviy-xo'jalik faoliyatiga aralashmagan holda) tekshirishlarni o'tkazadi;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining, shuningdek qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning iste'molchilarga tartibga solish ta'sirini baholashdan o'tkazadi;

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan davlat nazoratini amalga oshiradi;

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikning qo'llanilishiga doir masalalar yuzasidan rasmiy tushuntirishlar beradi;

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikni buzish alomatlari aniqlangan taqdirda, ishlab chiqaruvchidan (ijrochidan, sotuvchidan) zarur hujjatlarni, tushuntirishlarni va boshqa axborotni so'rab oladi;

iste'molchilarning huquqlarini buzayotgan kamchiliklarni bartaraf etish to'g'risida ishlab chiqaruvchiga (ijrochiga, sotuvchiga) ko'rsatma yuboradi;

iste'molchilar huquqlarining buzilishi bilan bog'liq masalalarni sudga qadar hal qilishni tashkil etishga ko'maklashadi;

sud majlislarida iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish masalalari bo'yicha mutaxassis sifatida belgilangan tartibda ishtirok etadi;

iste'molchilarning (iste'molchilar nomuayyan doirasining) huquqlarini himoya qilib, sudga murojaat etish huquqiga ega;

qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

26-modda. Tovarlar (ishlar, xizmatlar) xavfsiz bo'lishini va ularning sifatini nazorat qiluvchi davlat boshqaruvi organlarining vakolatlari

Tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishini va ularning sifatini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi huzuridagi O'zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi hamda tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishi va sifati ustidan nazoratni amalga oshiruvchi boshqa davlat boshqaruv organlari o'z vakolatlari doirasida:

tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishiga va ularning sifatiga doir majburiy talablarni belgilaydilar hamda bu talablarga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradilar;

tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishiga va ularning sifatiga doir talablar buzilishini bartaraf etish, past sifatli tovarlarni ishlab chiqarishdan olib tashlash, chiqarish va realizatsiya qilishni to'xtatish (ishlar bajarilishini, xizmatlar ko'rsatilishini to'xtatish), ularni iste'molchilardan qaytarib olish to'g'risida ishlab chiqaruvchilarga (ijrochilarga, sotuvchilarga) ko'rsatmalar yo'llaydilar, shuningdek, bu haqda iste'molchilarni xabardor qiladilar;

ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi)lar tovarlar (ishlar, xizmatlar) xavfsiz bo'lishi va ularning sifatiga doir talablarni buzganlari taqdirda ularning ustidan sudlarga da'vo arizasi beradilar.

Tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishi va ularning sifati ustidan nazoratni amalga oshiruvchi davlat boshqaruvi organlari faoliyatini O'zbekiston Respublikasi Hukumati muvofiqlashtirib boradi.

27-modda. Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikni buzganligi uchun javobgar bo'ladi.

Ishlab chiqaruvchining (ijrochining, sotuvchining) mansabdor shaxslari, shuningdek yakka tartibdagi tadbirkorlar o'zini o'zi band qilgan shaxslar ishlab chiqarilgan sanasi va yaroqlilik muddati ko'rsatilishi shart ekanligi qonunchilikda belgilangan tovarlarni ishlab chiqarilgan sanasi va yaroqlilik muddati ko'rsatilmagan holda realizatsiya qilish va sotish uchun qabul qilganlik, yaroqlilik muddati o'tgan tovarlarni realizatsiya qilish va sotish uchun qabul qilganlik, iste'molchilarning huquqlari buzilishlarini bartaraf etish to'g'risidagi ko'rsatmalarni bajarishdan bo'yin tovlaganlik, o'z vaqtida yoki lozim darajada bajarmaganlik, shuningdek iste'molchilarga tovarlar (ishlar, xizmatlar) to'g'risida axborot taqdim etmaganlik yoki bila turib noto'g'ri ma'lumotlar taqdim etganlik, tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) majburiy sertifikatlashtirish qoidalarini buzganlik, normativ hujjatlar talablariga javob bermaydigan tovar (ish, xizmat) tufayli iste'molchilarga zarar yetkazganlik uchun ma'muriy javobgarlikka tortiladi.

Ma'muriy jazo chorasi qo'llanilganligi ishlab chiqaruvchilarni (ijrochilarni, sotuvchilarni) yo'l qo'yilgan qoidabuzarliklarni bartaraf qilish majburiyatidan ozod etmaydi.

Tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishi haqidagi talablarga javob bermaydigan tovar (ish, xizmat)lar tufayli iste'molchilarga zarar yetkazilsa, tovarlar (ishlar, xizmatlar) xavfsiz bo'lishi va ularning sifati ustidan nazoratni amalga oshiruvchi davlat boshqaruvi organlarining mansabdor shaxslari qonunchilikka muvofiq javobgar bo'ladilar.

27¹-modda. Davlat boshqaruvi organining ko'rsatmasi ustidan shikoyat qilish

Ishlab chiqaruvchi (ijrochi, sotuvchi) davlat boshqaruvi organining ko'rsatmasi ustidan bevosita sudga yoki bo'ysunuv tartibida yuqori turuvchi organga yoxud mansabdor shaxsga shikoyat qilishga haqli.

Davlat boshqaruvi organining ko'rsatmasi ustidan bo'ysunuv tartibida yuqori turuvchi organga yoxud mansabdor shaxsga shikoyat qilinishi sudga shikoyat qilish huquqini istisno etmaydi.

Davlat boshqaruvi organining ko'rsatmasi ustidan sudga shikoyat qilinishi uning ijro etilishini sudning hal qiluv qarori qonuniy kuchga kirguniga qadar to'xtatib turadi, bundan favqulodda vaziyatlar, epidemiyalar hamda aholining hayoti va sog'lig'iga boshqa haqiqiy xavf yuzaga kelishining oldini olish bilan bog'liq bo'lgan ko'rsatmalar mustasno.

28-modda. Moliyaviy xizmatlar sohasida iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish

Moliyaviy xizmatlar ko'rsatadigan ijrochi o'zining tugatilishi yoki to'lovga qobiliyatsiz bo'lishi ehtimolini nazarda tutgan holda iste'molchining talablarini qondirish maqsadida o'z javobgarligini sug'urta qildirishi shart.

Moliyaviy xizmatlar ijrochisi iste'molchiga yetkazilgan zarar uchun o'zining javobgarligi to'g'risida sug'urta shartnomasi borligi haqida iste'molchiga axborot berishi shart.

28¹-modda. Tovarlar (ishlarni, xizmatlarni) axborot tizimlaridan foydalangan holda realizatsiya qilishda iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish

Tovarlar (ishlar, xizmatlar) namunalar va (yoki) ularning tavsifi bo'yicha axborot tizimlaridan foydalangan holda realizatsiya qilinishi mumkin.

Axborot tizimlaridan foydalangan holda tuziladigan shartnomaga muvofiq tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) realizatsiya qilishda sotuvchi (ishlab chiqaruvchi, ijrochi) iste'molchiga shartnoma tuzilguniga qadar davlat tilida yoki taraflarning kelishuviga ko'ra boshqa tilda quyidagi ma'lumotlarni taqdim etishi kerak:

sotuvchining (ijrochining) nomi, uning manzili va shikoyatlarni qabul qilish tartibi;

ishlab chiqaruvchining (ijrochining, sotuvchining) to'liq nomi va joylashgan yeri (yuridik manzili), import qilinadigan tovarlar uchun esa ishlab chiqaruvchining hamda import qiluvchining nomi va joylashgan yeri (yuridik manzili);

tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) asosiy iste'mol xususiyatlari va o'ziga xos xususiyatlari; litsenziyalar va ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarning QR-kodi (matritsali shtrix kodi);

tovarlarning (ishlarning, xizmatlarning) narxi, yetkazib berish narxi va to'lov shartlari;

ishlab chiqaruvchining (bajaruvchining) kafillik majburiyatlari, tovarni ta'mirlash shartlari, shuningdek uni saqlash bilan bog'liq xizmatlar;

shartnomani bajarishning boshqa shartlari;

agar davriy ravishda tovarlarni yetkazib berish, xizmatlar ko'rsatish yoki ishlarni bajarish nazarda tutilgan bo'lsa, shartnomaning eng kam amal qilish muddati;

tegishli shartnomani tuzish uchun takliflarni qabul qilish muddati;

shartnomani bekor qilish tartibi.

Axborot tizimlaridan foydalangan holda tuzilgan shartnoma bekor qilinganda, sotuvchi (ijrochi) iste'molchiga tovarni qaytarib berish amalga oshiriladigan joy to'g'risida xabar berishi kerak.

Tovarni namuna va (yoki) uning tavsifi bo'yicha realizatsiya qilish chog'ida sotuvchi (ijrochi) namunaga va (yoki) tavsifga muvofiq bo'lgan tovarni taqdim etishi, shuningdek iste'molchiga tovarni qabul qilib olishida uning butligini, yaroqliligini va iste'mol xususiyatlari to'liq saqlanganligini tekshirish imkoniyatini berishi shart. Agar tovar namunaga va (yoki) tavsifga muvofiq bo'lmasa, sotuvchi (ijrochi) iste'molchini bu haqda oldindan xabardor qilishi kerak. Tovar namunaga va (yoki) tavsifga muvofiq bo'lmagan hollarda, iste'molchi uni almashtirishni yoki pul summasini qaytarishni talab qilish huquqiga ega.

Tovarni qaytarib berish bilan bog'liq barcha xarajatlar sotuvchining (ijrochining) zimmasida bo'ladi.

Iste'molchining aybisiz yetkazilgan shikastlantirishlar, shuningdek tovarni ko'zdan kechirish va uni tekshirib ko'rish maqsadida qadog'ini ochish sababli tovar qiymatining pasayishi iste'molchini shartnomani bekor qilish huquqidan mahrum etmaydi.

Agar shartnoma bekor qilinganidan keyin iste'molchi to'lagan pul summasi shartnomada belgilangan muddat ichida unga sotuvchi tomonidan qaytarilmasa, sotuvchi iste'molchiga shartnomada belgilangan muddatlardan ortiq har bir kechiktirilgan kun uchun qaytarilishi lozim bo'lgan pul summasining bir foizi miqdorida neustoyka (penya) to'laydi. Bunda neustoykaning (penyaning) miqdori qaytarilishi lozim bo'lgan pul summasidan oshib ketishi mumkin emas. Neustoykaning (penyaning) to'langanligi sotuvchini shartnoma bekor qilinishi munosabati bilan yuzaga keladigan majburiyatlarni bajarishdan ozod etmaydi.

29-modda. Iste'molchilarning huquqlarini sud orqali himoya qilish

Iste'molchining huquqlari buzilgan taqdirda, u sudga murojaat qilishga haqlidir. Da'volar, agar qonun hujjatlarida boshqacha qoida belgilanmagan bo'lsa, javobgar, iste'molchi joylashgan yerdagi yoki zarar yetkazilgan joydagi sudga taqdim etiladi.

Iste'molchilar o'z huquqlarining buzilishi bilan bog'liq da'volar bo'yicha, shuningdek, tovar (ish, xizmat)lar xavfsiz bo'lishi ularning sifati ustidan nazoratni amalga oshiruvchi davlat organlari, iste'molchilarning jamoat birlashmalari iste'molchining (iste'molchilar nomuayyan doirasining) manfaatlarini ko'zlab qo'zg'atiladigan da'volar bo'yicha davlat boji to'lashdan ozod qilinadilar.

30-modda. Iste'molchilarning jamoat birlashmalari

Iste'molchilar o'z huquqlari va manfaatlarini himoya qilish maqsadida ixtiyoriy ravishda iste'molchilar birlashmalarini tuzishlari mumkin.

Iste'molchilarning birlashmalari o'z faoliyatini qonunchilikka muvofiq amalga oshiruvchi jamoat birlashmalaridir.

Iste'molchilarning jamoat birlashmalari quyidagi huquqlarga ega:

vakolatli davlat organlariga iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikni takomillashtirish yuzasidan takliflar kiritish;

iste'molchilarga axborotga oid va maslahat xizmatlari ko'rsatish;

iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish sohasida ijtimoiy ahamiyatga molik masalalar yuzasidan jamoatchilik muhokamalarini o'tkazish, ularning natijalariga ko'ra tayyorlangan takliflar va tavsiyalarni vakolatli davlat organlariga taqdim etish hamda e'lon qilish;

aholining iste'molchilikka oid savodxonligini oshirish bo'yicha ma'rifiy ishlarni amalga oshirish;

iste'molchilarning huquqlari va manfaatlarini himoya qilish chora-tadbirlarini amalga oshirishda vakolatli davlat organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari bilan hamkorlik qilish hamda ularga ko'maklashish.

Iste'molchilarning jamoat birlashmalari qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1996-yil 26-aprel,
221-I-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI MUALLIFLIK HUQUQI VA TURDOSH HUQUQLAR TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan
2006-yil 23-martda qabul qilingan

Senat tomonidan 2006-yil 9-iyunda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi fan, adabiyot va san’at asarlarini (mualliflik huquqi), ijrolar, fonogrammalar, efir yoki kabel orqali ko’rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotlarning ko’rsatuvlari yoki eshittirishlarini (turdosh huquqlar) yaratish hamda ulardan foydalanish bilan bog’liq holda yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

2-modda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to‘g‘risidagi qonunchilik

Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun hamda boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O‘zbekiston Respublikasining mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to‘g‘risidagi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo‘lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo‘llaniladi.

3-modda. Asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo‘llaniladi:

asar nusxasi — asarning har qanday moddiy shaklda tayyorlangan ko‘chirmasi;

asarni omma oldida namoyish etish — asarning asl nusxasi yoki nusxasini bevosita yoxud plyonka, diapozitiv, televizion kadr yordamida yoki biron-bir boshqa texnika vositalari orqali ekranda ko‘rsatish, shuningdek audiovizual asarning ayrim kadrlarini ularning ketma-ketligiga rioya etmasdan omma uchun ochiq joyda yoki ayni bir oila a‘zolari bo‘lmagan shaxslarning keng doirasi hozir bo‘lgan joyda ko‘rsatish;

asarni oshkor qilish — muallifning roziligi bilan amalga oshirilgan, asarni chop etish, omma oldida namoyish etish, omma oldida ijro etish, efirga uzatish yoki boshqacha usulda yuborish yo‘li bilan ilk bor asardan barchaning voqif bo‘lishi uchun imkon beradigan harakat;

audiovizual asar — bir-biri bilan bog‘langan (ovoz jo‘rligida yoki ovoz jo‘rligisiz) tasvirlarning yozib olingan turkumidan iborat bo‘lgan, tegishli texnika vositalari yordamida ko‘rib va eshitib (ovoz jo‘rligida bo‘lganida) idrok etish uchun mo‘ljallangan asar, shu jumladan dastlabki yoki keyingi qayd etish usulidan qat’i nazar kinematografiya asarlari va kinematografiyanikiga o‘xshash vositalar bilan ifodalangan barcha asarlar (tele- va videofilmlar, diafilmlar, slaydfilmlar hamda boshqa asarlar);

audiovizual asarni tayyorlovchi — shunday asarni tayyorlash tashabbusi va mas’uliyatini o‘z zimmasiga olgan yuridik yoki jismoniy shaxs;

barchaning e’tiboriga yetkazish — asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini simlar yoki simsiz aloqa vositalari orqali telekommunikatsiya tizimlaridan foydalanuvchilar o‘z tanloviga ko‘ra istalgan joyda va istalgan vaqtda ulardan foydalana olishi mumkin bo‘lgan tarzda barchaning e’tibori uchun yuborish;

barchaning e’tibori uchun yuborish — asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini efirga uzatish, kabel orqali yuborish, shuningdek ularni yuborish joyida vakillari bo‘lmagan omma eshitib va (yoki) ko‘rib idrok etishi uchun, shu tarzda eshittirish yoki ko‘rish mumkin bo‘lgan asarlar yoki turdosh huquqlar obyektlari amalda idrok etilishi-etilmasligidan qat’i nazar, har qanday boshqacha usullarda yetkazish (nusxalarni tarqatish bundan mustasno);

yo’zuv — ovozlar va (yoki) tasvirlarni qayta-qayta idrok etish, takrorlash yoki yuborish imkonini beradigan biron-bir moddiy shaklda texnika vositalari yordamida qayd etish;

ijro — asarni (shu jumladan xalq ijodiyoti asarini), fonogrammani, ijroni, sahna asarini o‘yin, ifodali o‘qish, kuylash, raqsga tushish orqali jonli ijro yoki texnika vositalari yordamida taqdim etish;

ijrochi — aktyor, xonanda, sozanda, raqqos yoki rol o‘ynaydigan, kuylaydigan, o‘qiydigan, ifodali o‘qiydigan, raqsga tushadigan, talqin etadigan, musiqa asbobini chaladigan yoxud adabiyot yoki san’at

asarini (shu jumladan xalq ijodiyoti asarini) o'zgacha tarzda ijro etadigan boshqa jismoniy shaxs, shuningdek spektaklning sahnalashtiruvchi rejissyori va dirijyor;

kabel orqali yuborish — asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini kabel, sim yoki shunga o'xshash vositalar yordamida barchaning e'tibori uchun yuborish;

manzarali-amaliy san'at asari — asl nusxalari yoki nusxalari amalda foydalanish ashyolari sifatida qo'llaniladigan yoki ana shunday ashyolarga ko'chirilgan ikki o'lchovli yoki uch o'lchovli san'at asari, shu jumladan badiiy hunarmandchilik asari yoki sanoat usulida tayyorlangan asar;

ma'lumotlar bazasi — obyektiv shaklda ifodalangan va elektron hisoblash mashinalari (bundan buyon matnda EHM deb yuritiladi) yordamida topish hamda ishlov berish mumkin bo'ladigan tarzda bir tizimga solingan ma'lumotlar (maqolalar, hisob-kitoblar va shu kabilar) majmui;

muallif — ijodiy mehnati bilan asar yaratgan jismoniy shaxs;

omma oldida ijro etish — asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini ijro etish yoki ma'lum qilishning har qanday boshqa shakli vositasida, bevosita yoki texnika vositalari yordamida, omma uchun ochiq joyda yoki ayni bir oila a'zolari bo'lmagan shaxslarning keng doirasi hozir bo'lgan joyda eshitib va (yoki) ko'rib idrok etish uchun yetkazish;

prokatga berish — asarlarning asl nusxasini yoki nusxalarini yoxud turdosh huquqlar obyektlarini daromad olish maqsadida vaqtinchalik foydalanish uchun berish;

reprografik takrorlash — fotoko'chirmasini olish yo'li bilan yoki boshqa texnika vositalari yordamida yozma va boshqa asarlarning asl nusxalarini yoki ularning ko'chirmalarini bir yoki undan ko'p nusxada, har qanday o'lchamda va shaklda faksimil takrorlash, tasviriy san'at asarlari reproduksiyalarini bosmaxona usullaridan foydalangan holda tayyorlash hollari bundan mustasno. Reprografik takrorlash mazkur ko'chirmalarni raqamli shaklda saqlash yoki ko'paytirishni o'z ichiga olmaydi, reprografik takrorlash uchun foydalaniladigan texnika vositalarining o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq muvaqqat ko'chirma nusxalar yaratish hollari bundan mustasno;

retranslyatsiya — efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi bir tashkilotning ko'rsatuv yoki eshittirishini efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi boshqa tashkilot tomonidan bir vaqtda efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish;

takrorlash — asarlarning yoki turdosh huquqlar obyektlarining yoxud ulardan bir qismining har qanday usulda va har qanday moddiy shaklda bir yoki undan ko'p nusxalarini tayyorlash, shu jumladan ikki o'lchovli asarning bir yoxud undan ko'p nusxalarini uch o'lchovda hamda uch o'lchovli asarning bir yoki undan ko'p nusxalarini ikki o'lchovda tayyorlash, EHM va boshqa elektron qurilmalar xotirasiga yozib olish;

fonogramma — biron-bir ijroning, boshqa ovozlarning har qanday mutlaqo ovozli yozuvi, audiovizual asarga kiritilgan ovozli yozuv bundan mustasno;

fonogramma nusxasi — har qanday moddiy jismdagi, fonogrammadan bevosita yoki bilvosita tayyorlangan va shu fonogrammada qayd etilgan ovozlarning hammasini yoxud bir qismini qamrab olgan fonogramma ko'chirmasi;

fonogrammani tayyorlovchi — ijroning yoki boshqa ovozlarning birinchi ovozli yozuvi uchun tashabbus va mas'uliyatni o'z zimmasiga olgan yuridik yoki jismoniy shaxs;

xalq ijodiyoti asarlari — aniq muallifi bo'lmagan ertaklar, qo'shiqlar, raqslar, manzarali-amaliy san'at asarlari hamda badiiy va havaskorlik xalq ijodiyotining boshqa natijalari;

chop etish — asarning, ijro yozuvining yoki fonogrammaning xususiyatidan kelib chiqqan holda ommaning oqilona ehtiyojlarini qondirish uchun yetarlicha miqdorda asarning, ijro yozuvining yoki fonogrammaning nusxalarini asar muallifining, ijrochining yoki fonogrammani tayyorlovchining roziligi bilan muomalaga chiqarish;

efirga uzatish — asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini radio yoki televideniye, shu jumladan sun'iy yo'ldoshlar (kabel televideniyesi bundan mustasno) orqali uzatish vositasida barchaning e'tibori uchun yuborish. Asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini sun'iy yo'ldosh orqali efirga uzatish deganda signallarni yerdagi stansiyadan sun'iy yo'ldoshga qabul qilish va sun'iy yo'ldoshdan signallarni uzatish tushuniladi, ular vositasida asar yoki turdosh huquqlar obyektlari, ularni omma amalda qabul qilishidan qat'i nazar, barchaning e'tiboriga yetkazilishi mumkin;

efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot — efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish uchun tashabbus va mas'uliyatni o'z zimmasiga olgan hamda ularni belgilangan tartibda amalga oshiruvchi shaxs;

efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishi — efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning o'zi tomonidan, shuningdek uning buyurtmasi bo'yicha va uning mablag'lari hisobiga boshqa tashkilot tomonidan yaratilgan ko'rsatuv yoki eshittirish;

huquq egasi — mualliflik huquqiga nisbatan muallif yoki uning merosxo'rlari, turdosh huquqlarga nisbatan ijrochi yoki uning merosxo'rlari, fonogrammani tayyorlovchi, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot, shuningdek shartnomada yoki ushbu Qonunda nazarda tutilgan boshqa asos bo'yicha asarlardan yoxud turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanish huquqini olgan boshqa yuridik yoki jismoniy shaxslar.

2-bob. Mualliflik huquqi

4-modda. Mualliflik huquqining amal qilish sohasi

Ushbu Qonunga muvofiq mualliflik huquqi:

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari bo'lgan yoki O'zbekiston Respublikasi hududida doimiy turish joyiga ega bo'lgan mualliflarning yoki mualliflik huquqining boshqa dastlabki egalik qiluvchilarining asarlariga;

mualliflarining fuqaroligi va doimiy turish joyidan qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasida birinchi marta chop etilgan asarlarga;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq O'zbekiston Respublikasida muhofaza qilinadigan asarlarga tatbiq etiladi.

Agar asar O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida birinchi marta chop etilgan sanadan so'ng o'ttiz kun ichida O'zbekiston Respublikasi hududida chop etilgan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasida ham birinchi marta chop etilgan deb hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq asarga O'zbekiston Respublikasi hududida muhofaza berilgan taqdirda, asar muallifi mualliflik huquqini olish uchun asos bo'lib xizmat qilgan yuridik fakt qaysi davlatning hududida sodir bo'lgan bo'lsa, o'sha davlatning qonuni bilan aniqlanadi.

5-modda. Mualliflik huquqi obyekti

Mualliflik huquqi ijodiy faoliyat natijasi bo'lmish fan, adabiyot va san'at asarlariga nisbatan, ularning maqsadi va qadr-qimmati, shuningdek ifodalanish usulidan qat'i nazar, tatbiq etiladi.

Mualliflik huquqi quyidagi biron-bir obyektiv shaklda bo'lgan oshkor qilingan asarlarga ham, oshkor qilinmagan asarlarga ham tatbiq etiladi:

yozma (qo'lyozma, mashinkalangan yozuv, notali yozuv va hokazo);

og'zaki (omma oldida so'zlash, omma oldida ijro etish va hokazo);

ovozli yoki video yozuv (mexanik, magnitli, raqamli, optik va hokazo);

tasvir (rasm, eskiz, manzara, tarh, chizma, kino-, tele-, video- yoki fotokadr va hokazo);

hajmli-fazoviy (haykal, model, maket, inshoot va hokazo);

boshqa shakllardagi.

Mualliflik huquqi g'oyalar, prinsiplar, uslublar, jarayonlar, tizimlar, usullar yoki konsepsiyalarga emas, balki ifoda shakliga nisbatan tatbiq etiladi.

6-modda. Mualliflik huquqi obyektlari bo'lgan asarlar

Quyidagilar mualliflik huquqi obyektlaridir:

adabiy asarlar (adabiy-badiiy, ilmiy, o'quv, publitsistik va boshqa asarlar);

drama va ssenariy asarlari;

matnli yoki matnsiz musiqa asarlari;

musiqali drama asarlari;

xoreografiya asarlari va pantomimalar;

audiovizual asarlar;

rangtasvir, haykaltaroshlik, grafika, dizayn asarlari va tasviriy san'atning boshqa asarlari;

manzarali-amaliy va sahna bezagi san'ati asarlari;

arxitektura, shaharsozlik va bog'-park barpo etish san'ati asarlari;

fotografiya asarlari va fotografiyaga o'xshash usullarda yaratilgan asarlar;

jo'g'rofiya, geologiya xaritalari va boshqa xaritalar, jo'g'rofiya, topografiya va boshqa fanlarga taalluqli tarhlar, eskizlar va asarlar;

barcha turdagi EHM uchun dasturlar, shu jumladan har qanday dasturlash tilida va har qanday shaklda, chunonchi boshlang'ich matn hamda obyekt kodida ifodalanishi mumkin bo'lgan amaliy dasturlar va operatsiya tizimlari;

ushbu Qonunning 5-moddasida belgilangan talablarga javob beradigan boshqa asarlar.

7-modda. Mualliflik huquqi obyektlari hisoblanuvchi asarning qismlari, hosila va jamlama asarlar

Ushbu Qonunning 5-moddasida belgilangan talablarga javob beradigan:

asarning mustaqil ravishda foydalanilishi mumkin bo'lgan qismlari (shu jumladan uning nomi);

hosila asarlar (tarjimalar, ishlanma asarlar, annotatsiyalar, referatlar, muxtasar xulosalar, sharhlar, insseniroyvkalar, aranjirovkalar, soddalashtirishlar hamda fan, adabiyot va san'at asarlarining boshqa qayta ishlanmalari);

to'plamlar (ensiklopediyalar, antologiyalar, ma'lumotlar bazalari) va materiallarning tanlanganligi yoki joylashtirilganligiga ko'ra ijodiy mehnat natijasi bo'lgan boshqa jamlama asarlar mualliflik huquqi obyektlari hisoblanadi.

Hosila va jamlama asarlar, ularning yaratilishi uchun asos bo'lgan yoki ularning tarkibiga kirgan asarlar mualliflik huquqi obyektlari bo'lishi yoki bo'lmashligidan qat'i nazar, mualliflik huquqi bilan muhofaza qilinadi.

8-modda. Mualliflik huquqi obyektlari hisoblanmaydigan materiallar

Quyidagilar mualliflik huquqi obyektlari bo'lmaydi:

rasmiy hujjatlar (qonunlar, qarorlar, to'xtamlar va shu kabilar), shuningdek ularning rasmiy tarjimalari;

rasmiy ramzlar va belgilar (bayroqlar, gerblar, ordenlar, pul belgilari va shu kabilar);

xalq ijodiyoti asarlari;

oddiy matbuot axboroti tusidagi kundalik yangiliklarga doir yoki joriy voqealar haqidagi xabarlar;

insonning bevosita individual asar yaratishga qaratilgan ijodiy faoliyati amalga oshirilmasdan, muayyan turdagi ishlab chiqarish uchun mo'ljallangan texnika vositalari yordamida olingan natijalar.

9-modda. Rasmiy hujjatlar, ramzlar va belgilarning loyihalariga bo'lgan huquqlar

Rasmiy hujjat, ramz yoki belgining loyihasiga bo'lgan mualliflik huquqi loyihani yaratgan (ishlab chiqqan) shaxsga tegishlidir.

Rasmiy hujjat, ramz yoki belgining loyihasini ishlab chiqqan shaxs, agar bunday loyihani ishlab chiqish to'g'risida topshiriq bergan organ tomonidan taqiqlangan bo'lmasa, o'zi yaratgan loyihani chop etishga haqlidir. Loyihani chop etishda uni ishlab chiqqan shaxs o'z ismi-sharifini ko'rsatishga haqlidir.

Vakolatli organ rasmiy hujjat tayyorlash uchun rasmiy hujjat, ramz yoki belgining loyihasidan, agar loyiha uni ishlab chiqqan shaxs tomonidan chop etilgan yoki tegishli organga yuborilgan bo'lsa, mazkur shaxsning roziligisiz foydalanishi mumkin.

Loyiha asosida rasmiy hujjat, ramz yoki belgi tayyorlash chog'ida rasmiy hujjat, ramz yoki belgi tayyorlayotgan organing xohishiga ko'ra loyihaga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritilishi mumkin.

Vakolatli organ loyiha asosidagi rasmiy hujjat, ramz yoki belgini qabul qilganidan (tasdiqlaganidan) keyin mazkur rasmiy hujjat, ramz yoki belgidan loyihani ishlab chiqqan shaxsning ismi-sharifini ko'rsatmagan holda foydalaniladi.

10-modda. Mualliflik huquqining yuzaga kelishi. Mualliflik prezumpsiyasi

Fan, adabiyot va san'at asariga mualliflik huquqi uni yaratish fakti bo'yicha yuzaga keladi. Mualliflik huquqining yuzaga kelishi va amalga oshirilishi uchun asarni ro'yxatdan o'tkazish yoki biron-bir boshqa rasmiyatchilikka rioya etish talab qilinmaydi.

Asarning asl nusxasida yoki nusxasida muallif sifatida ko'rsatilgan shaxs, agar boshqacha hol isbotlanmagan bo'lsa, asar muallifi hisoblanadi.

Asar imzosiz yoki taxallus ostida chop etilgan taqdirda (muallifning taxallusi uning kim ekanligiga shubha qoldirmaydigan hollar bundan mustasno), asarni chop etgan, asarda ismi-sharifi yoki nomi ko'rsatilgan noshir, agar boshqa dalillar bo'lmasa, muallifning vakili hisoblanadi hamda muallifning huquqlarini himoya qilish va ularning amalga oshirilishini ta'minlash huquqiga egadir. Bu qoida bunday asar muallifi o'z shaxsini oshkor etguniga va o'zining muallif ekanligini ma'lum qilguniga qadar amalda bo'ladi.

11-modda. Mualliflik huquqining muhofaza belgilari

Mutlaq mualliflik huquqlari egasi o'z huquqlaridan xabardor qilish uchun mualliflik huquqining muhofaza belgisidan foydalanishi mumkin bo'lib, bu belgi asarning har bir nusxasida aks ettiriladi va quyidagi uch unsurdan iborat bo'ladi:

aylana ichidagi lotincha "C" harfi;

mutlaq mualliflik huquqlari egasining ismi-sharifi (nomi);

asar birinchi marta chop etilgan yil.

Mualliflik huquqining muhofaza belgisida ko'rsatilgan shaxs, agar boshqacha hol isbotlangan bo'lmasa, mutlaq mualliflik huquqlari egasi hisoblanadi.

12-modda. Hammualliflik

Ikki yoki undan ortiq jismoniy shaxsning birgalikdagi ijodiy mehnati natijasida yaratilgan asarga bo'lgan mualliflik huquqi, mazkur asar bo'linmas bir butun yoki har biri ham mustaqil mazmunga ega qismlardan iborat ekanligidan qat'i nazar, hammualliflarga birgalikda tegishli bo'ladi.

Agar asarning muayyan qismidan uning boshqa qismlariga bog'liq bo'lmagan holda foydalanish mumkin bo'lsa, bu mustaqil mazmunga ega bo'lgan qism deb e'tirof etiladi.

Hammualliflarning har biri, agar ular o'rtasidagi kelishuvda boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, asarning o'zi yaratgan, mustaqil mazmunga ega bo'lgan qismidan o'z xohishiga ko'ra foydalanishga haqlidir.

Hammualliflar o'rtasidagi munosabatlar, qoida tariqasida, kelishuv asosida belgilanadi. Bunday kelishuv bo'lmagan taqdirda, asarga bo'lgan mualliflik huquqi barcha mualliflar tomonidan birgalikda amalga oshiriladi, mualliflik haqi esa ular o'rtasida teng taqsimlanadi.

Agar hammualliflarning asari bo'linmas bir butunni tashkil etsa, asardan foydalanishni yetarli asoslar bo'lmay turib taqiqlab qo'yishga hammualliflardan hech biri haqli emas.

13-modda. Hosila asarga bo'lgan mualliflik huquqi

Hosila asar muallifiga fan, adabiyot va san'at asarining mazkur muallif tomonidan amalga oshirilgan qayta ishlanmasiga bo'lgan mualliflik huquqi tegishlidir.

Hosila asar muallifi qayta ishlangan asar muallifi huquqlariga rioya etgan taqdirda, o'zi yaratgan asarga mualliflik huquqidan foydalanadi.

Hosila asar muallifining mualliflik huquqi qayta ishlashga asos bo'lgan asarni boshqa shaxslar ham o'zlari qayta ishlashlariga to'sqinlik qilmaydi.

14-modda. Jamlama asarga bo'lgan mualliflik huquqi

Jamlama asar muallifiga (tuzuvchisiga) ijodiy mehnat natijasini ifodalovchi, mazkur muallif tomonidan amalga oshirilgan, materiallarni tanlab olish yoki joylashtirishga bo'lgan mualliflik huquqi tegishlidir.

Tuzuvchi jamlama asarga kiritilgan asarlardan har birining mualliflari huquqlariga rioya etgan taqdirda, mualliflik huquqidan foydalanadi.

Agar mualliflik shartnomasida boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, jamlama asarga kiritilgan asarlarning mualliflari o'z asarlaridan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlarini jamlama asardan qat'i nazar saqlab qoladilar.

Tuzuvchining mualliflik huquqi boshqa shaxslarning o'z jamlama asarlarini yaratish uchun ayni o'sha materiallarni mustaqil ravishda tanlab olishlariga yoki joylashtirishlariga to'sqinlik qilmaydi.

15-modda. Audiovizual asarga bo'lgan mualliflik huquqi

Audiovizual asar mualliflari (hammualliflari) quyidagilardan iboratdir:

sahnalashtiruvchi rejissyor;

ssenariy muallifi;

muayyan audiovizual asar uchun maxsus yaratilgan matnli yoki matnsiz musiqa asari muallifi;

sahnalashtiruvchi operator;

sahnalashtiruvchi rassom.

Nomi yoki ismi-sharifi tayyorlovchi sifatida asarning asl nusxasida yoxud nusxasida ko'rsatilgan yuridik yoki jismoniy shaxs, agar boshqacha hol isbotlangan bo'lmasa, shu audiovizual asarni tayyorlovchi deb e'tirof etiladi.

Audiovizual asar omma oldida ijro etilgan taqdirda, musiqa asari (matnli yoki matnsiz) muallifi o'z musiqa asarining omma oldida ijro etilganligi uchun haq olish huquqini saqlab qoladi.

16-modda. Intervyu mualliflari

Intervyuga bo'lgan mualliflik huquqi intervyu bergan shaxsga va intervyu olgan shaxsga, agar ular o'rtasidagi kelishuvda boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, hammualliflar sifatida tegishlidir.

Intervyudan foydalanishga faqat intervyu bergan shaxsning roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

17-modda. Asarlar yaratilishini tashkil etuvchi shaxslarning huquqlari

Asarlar yaratilishini tashkil etuvchi shaxslar (audiovizual asarlarni tayyorlovchilar, ensiklopediyalar noshirlari, prodyuserlar va boshqa shu kabilar) tegishli asarlarning mualliflari deb e'tirof etilmaydi. Biroq ushbu Qonunda yoki boshqa qonunlarda nazarda tutilgan hollarda, bunday shaxslar ana shu asarlardan foydalanishda mutlaq huquqlarga ega bo'ladilar.

Audiovizual asarni tayyorlovchi bu asardan foydalanilganda o'z ismi-sharifi yoki nomini ko'rsatishga yoxud ismi-sharifi yoki nomi ko'rsatilishini talab qilishga haqlidir.

Ensiklopediyalar, ensiklopedik lug'atlardan, ilmiy ishlarning davriy va davomli to'plamlaridan, gazetalar, jurnallar hamda boshqa davriy nashrlardan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlar ularning noshiriga tegishlidir. Bunday nashrlardan har qanday tarzda foydalanilganda noshir o'z ismi-sharifi yoki nomini ko'rsatishga yoxud ismi-sharifi yoki nomi ko'rsatilishini talab qilishga haqlidir.

18-modda. Muallifning shaxsiy nomulkiy huquqlari

Asar muallifiga quyidagi shaxsiy nomulkiy huquqlar tegishlidir:

asar muallifi deb e'tirof etilish huquqi (mualliflik huquqi);

asardan muallifning haqiqiy ismi-sharifi, taxallusini ko'rsatgan holda yoxud ismi-sharifini ko'rsatmasdan, ya'ni imzosiz foydalanish yoki foydalanishga ruxsat berish huquqi (mualliflik ismi-sharifiga bo'lgan huquq);

asarni har qanday shaklda oshkor qilish yoki oshkor qilishga ruxsat berish huquqi (oshkor qilishga bo'lgan huquq), shu jumladan chaqirib olish huquqi;

asarni, shu jumladan uning nomini muallifning sha'ni va qadr-qimmatiga zarar yetkazishi mumkin bo'lgan har qanday tarzda buzib ko'rsatilishidan yoki har qanday boshqacha tarzda tajovuz etilishidan himoya qilish huquqi (muallif obro'sini himoya qilish huquqi).

Muallif asarni oshkor qilish to'g'risida ilgari qabul qilgan qaroridan, asardan foydalanish huquqini olgan shaxslarga ular shunday qaror tufayli ko'rgan zararlarning o'rnini, shu jumladan boy berilgan foydani qoplash sharti bilan, voz kechish huquqiga (asarni chaqirib olish huquqiga) egadir. Agar asar oshkor qilingan bo'lsa, muallif uni chaqirib olganligi to'g'risida ommaga ma'lum qilishi shart. Bunda u asarning avval tayyorlangan nusxalarini o'z hisobidan muomaladan olib qo'yishga haqlidir. Bu qoidalar, agar muallif bilan tuzilgan shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, xizmat asarlariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Asarni nashr qilish, omma oldida ijro etish yoki undan boshqacha tarzda foydalanishda asarning o'ziga, nomiga va muallifning ismi-sharifi ko'rsatilishiga biron-bir o'zgartish kiritishga faqat muallifning roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

Muallifning roziligisiz uning asarini bezaklar, so'zboshi, xotima, sharhlar yoki biron-bir tushuntirishlar bilan nashr etish taqiqlanadi.

Muallifning shaxsiy nomulkiy huquqlari uning mulkiy huquqlaridan qat'i nazar, unga tegishli bo'lib, asardan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlar boshqa shaxsga o'tkazilgan taqdirda ham uning o'zida saqlanib qoladi.

Muallifning o'z shaxsiy nomulkiy huquqlarini amalga oshirishdan voz kechish to'g'risida biron-bir shaxs bilan kelishuvi va bu haqdagi arizasi o'z-o'zidan haqiqiy emas.

19-modda. Muallifning mulkiy huquqlari

Muallif asardan har qanday shaklda va har qanday usulda foydalanishda mutlaq huquqlarga ega.

Yuridik va jismoniy shaxslar, ushbu Qonunda ko'rsatilganidan tashqari hollarda, asardan faqat huquq egasi yoki boshqa vakolatli shaxs bilan tuzilgan shartnomaga binoan, shu jumladan mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar bilan tuzilgan shartnomaga binoan yoxud ular bo'lmagan taqdirda, bu tashkilotlarning vazifalari va majburiyatlarini bajaruvchi tashkilot bilan tuzilgan shartnomaga binoan foydalanishlari mumkin.

Muallifning asardan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlari quyidagi harakatlarni amalga oshirish yoki bunday harakatlarga ruxsat berish huquqini anglatadi:

asarni takrorlash (takrorlash huquqi);

asarning asl nusxasini yoki nusxalarini sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish yo'li bilan tarqatish (tarqatish huquqi);

asarni barchaning e'tiboriga yetkazish (barchaning e'tiboriga yetkazish huquqi);

asarning asl nusxasini yoki nusxalarini prokatga berish (prokatga berish huquqi);

tarqatish maqsadida asarning nusxalarini, shu jumladan mutlaq mualliflik huquqlari egasining ruxsati bilan tayyorlangan nusxalarini import qilish (import qilish huquqi);

asarni sim (kabel) orqali yoki boshqa shu kabi vositalar yordamida uzatish yo'li bilan barchaning e'tibori uchun yuborish (kabel orqali yuborish huquqi);

asarga tuzatishlar kiritish, uni aranjirovka qilish yoki boshqacha tarzda qayta ishlash (qayta ishlash huquqi);

asarni omma oldida namoyish etish (omma oldida namoyish etish huquqi);

asarni omma oldida ijro etish (omma oldida ijro etish huquqi);

asarni simsiz vositalar yordamida uzatish yo'li bilan barchaning e'tibori uchun yuborish (efirga uzatish huquqi);

asarni tarjima qilish (tarjima qilish huquqi);

asarni barchaning e'tiboriga takroran yuborish, agar bunday yuborish dastlabki yuborishni amalga oshirgan tashkilotdan boshqa tashkilot tomonidan amalga oshirilsa (barchaning e'tiboriga takroran yuborish huquqi).

Muallif o'z asaridan foydalanishning har bir turi uchun haq olish huquqiga (haq olish huquqi) ega.

Agar chop etilgan asarning nusxalari ularni sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish orqali fuqarolik muomalasiga qonuniy kiritilgan bo'lsa, ularni kelgusida muallifning rozilgisiz va unga haq to'lamasdan tarqatishga yo'l qo'yiladi, ushbu Qonun 23-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hol bundan mustasno.

Asardan daromad olish maqsadida foydalanilganligi yoki undan foydalanish bunday maqsadga qaratilmaganligidan qat'i nazar, asardan foydalanilgan deb hisoblanadi.

Asarning mazmunini tashkil etuvchi qoidalarni (ixtirolarni, boshqa texnikaviy, iqtisodiy, tashkiliy va shu kabi yechimlarni) amaliy qo'llash asardan mualliflik huquqi ma'nosida foydalanganlik deb hisoblanmaydi.

20-modda. Muallifning ayrim mulkiy huquqlarining o'ziga xos xususiyatlari

Muallifning asarni tarjima qilishga va qayta ishlashga bo'lgan mutlaq huquqlari tarjima qilingan yoki qayta ishlangan asarga nisbatan ushbu Qonun 19-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan harakatlarni amalga oshirish yoki bunday harakatlarga ruxsat berish huquqini o'z ichiga oladi.

Muallifning dizaynerlik, arxitektura, shaharsozlik va bog'-park barpo etish loyihalaridan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlari bunday loyihalarni amalda ro'yobga chiqarishni ham o'z ichiga oladi. Qabul qilingan arxitektura loyihasining muallifi, agar shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, buyurtmachidan qurilishga doir hujjatlarni ishlab chiqish hamda bino yoki inshootni qurish chog'ida o'z loyihasini ro'yobga chiqarishda qatnashish huquqini berishni talab qilishga haqlidir.

21-modda. Prokatga berish huquqi

Audiovizual asarlar, EHM uchun dasturlar, fonogrammaga yozilgan asarlar mualliflari asarning asl nusxasini yoki nusxasini prokatga berishga ruxsat etishda mutlaq huquqqa ega. Ushbu qismning qoidalari audiovizual asarlarga nisbatan, agar faqat shunday prokat ana shu asarlarni takrorlashga bo'lgan mutlaq huquqqa jiddiy zarar yetkazadigan keng ko'lamli takrorlashga olib kelmasa, shuningdek EHM uchun dasturlarga nisbatan, agar EHM uchun dasturning o'zi prokatning asosiy obyekti bo'lmasa, qo'llanilmaydi.

Fonogramma yoki audiovizual asar nusxalarini prokatga berishda muallif, fonogramma yoki audiovizual asarni prokatga berish huquqi fonogrammani tayyorlovchiga yoki audiovizual asarni tayyorlovchiga o'tkazilganligiga qaramay, fonogramma yoki audiovizual asar nusxalarining prokati uchun haq olish huquqini saqlab qoladi. Mazkur haqning eng kam miqdori, uni to'lash shartlari va tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

22-modda. Asarlarni saqlash uchun topshirish

Agar asar saqlash uchun har kimning foydalanishi mumkin bo'lgan saqlash joyiga (depozitariyga) topshirilgan bo'lsa va depozitariy bilan tuzilgan shartnomaga ko'ra mazkur depozitariyga murojaat etadigan har qanday shaxsning asar nusxasini olishi mumkin bo'lsa, asardan bu tarzda foydalanish asarlarning qo'lyozmalarini, har qanday moddiy jismdagi boshqa asarlarni saqlash uchun topshirish deb e'tirof etiladi.

Asarni saqlash uchun topshirish mutlaq mualliflik huquqi egasining depozitariy bilan tuzilgan, asardan foydalanish shartlarini belgilovchi shartnoma asosida amalga oshiriladi. Bunday shartnoma va depozitariyning foydalanuvchi bilan tuzgan shartnomasi ommaviy shartnomadir.

23-modda. Tasviriy san'at asarlaridan foydalanish huquqi. Ergashma huquq

Tasviriy san'at asarining muallifi asar mulkdoridan o'z asarlarini takrorlash huquqini (foydalanish huquqini) amalga oshirish imkoniyatini berishni talab qilishga haqlidir. Bunda asar mulkdoridan asarni muallifga yetkazib berishni talab qilish mumkin emas.

Tasviriy san'at asariga bo'lgan mulk huquqining muallifdan boshqa shaxsga (haq evaziga yoki tekin) o'tishi bu asarning dastlabki sotilishini bildiradi.

Tasviriy san'at asarini oldingi narxdan kamida yigirma foiz yuqori narx bo'yicha oshkora qayta sotishning (kimoshdi savdosi, tasviriy san'at galereyasi, badiiy salon, do'kon va hokazo orqali) har bir holatida muallif sotuvchidan qayta sotish narxining besh foizi miqdorida haq olish huquqiga ega (ergashma huquq). Mazkur huquq boshqa shaxsga o'tkazilmaydi va faqat muallifning qonun bo'yicha merosxo'rlariga mualliflik huquqining amal qilish muddatiga o'tadi.

24-modda. Mualliflik huquqlarining cheklanishi

Muallif va boshqa shaxslarning asardan foydalanish borasidagi mutlaq huquqlarini cheklashga ushbu Qonunning 25—33-moddalarida yoki boshqa qonunlarda nazarda tutilgan hollardagina yo'l qo'yiladi. Mazkur cheklashlar asardan normal foydalanilishiga o'rinsiz ziyon yetkazmagan va muallifning qonuniy manfaatlarini asossiz kamsitmagan taqdirdagina tatbiq etiladi.

25-modda. Asarlarni muallifning roziligisiz va haq to'lamasdan shaxsiy maqsadlarda takrorlash

Oshkor qilingan asarni shaxsiy maqsadlarda muallifning yoki boshqa huquq egasining roziligisiz va haq to'lamagan holda takrorlashga yo'l qo'yiladi, ushbu Qonunning 33-moddasida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

Ushbu modda **birinchi qismining** qoidalarini:

binolar va inshootlar shaklidagi arxitektura asarlarini takrorlashga;

ma'lumotlar bazalarini yoki ularning muhim qismlarini takrorlashga;

qonunda nazarda tutilgan hollarni istisno qilganda, EHM uchun dasturlarni takrorlashga;

kitoblarni (to'raligicha) va notali matnlarni reprografik takrorlashga nisbatan tatbiq etilmaydi.

26-modda. Asarlardan muallifning ismi-sharifini ko'rsatgan holda erkin foydalanish

Asardan muallifning ismi-sharifini va olingan manbaini albatta ko'rsatgan holda hamda asardan normal foydalanilishiga zarar yetkazmaslik va muallifning qonuniy manfaatlariga putur yetkazmaslik sharti bilan quyidagi tarzda erkin foydalanishga yo'l qo'yiladi:

oshkor qilingan asarlardan asl nusxada va tarjimada ilmiy, tadqiqiy, munozaraviy, tanqidiy hamda reklama bilan bog'liq bo'lmagan axborot maqsadlarida ko'zlangan maqsadga mos hajmda iqtibos olish, shu jumladan gazeta va jurnallardagi maqolalardan parchalarni matbuot sharhlari shaklida takrorlash;

oshkor qilingan asarlardan yoki bunday asarlarning parchalaridan ta'lim va o'quv tusidagi nashrlarda, radioeshittirish va teleko'rsatuvlarda, ovozli va video yozuvlarda ko'zlangan maqsadga mos hajmda misollar tariqasida foydalanish;

kundalik siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va diniy masalalar yuzasidan gazeta va jurnallarda chop etilgan maqolalar yoki efirga uzatilgan yoxud kabel orqali yuborilgan shu tusdagi asarlarni gazetalarda takrorlash, efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish, shunday foydalanish muallif tomonidan maxsus taqiqlangan hollar bundan mustasno;

omma oldida so'zlangan siyosiy nutqlar, murojaatlar, ma'ruzalar va shunga o'xshash asarlarni ko'zlangan maqsadga mos hajmda gazetalarda takrorlash, efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish. Bunda ana shunday asarlarni to'plamlarda chop etish huquqi muallifda saqlanib qoladi;

kundalik voqealar jarayonida ko'rish yoki eshitish mumkin bo'lgan asarlarni ana shunday voqealarning sharhlarida fotografiya yoki kinematografiya vositalari yordamida efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish yo'li bilan axborot maqsadiga mos hajmda takrorlash yoki barchaning e'tibori uchun yuborish. Bunda ana shunday asarlarni to'plamlarda chop etish huquqi muallifda saqlanib qoladi;

daromad olishni ko'zlamagan holda ko'zi ojizlar uchun qabariq nuqtali harflar yoki boshqa usullar bilan chop etilgan asarlarni takrorlash, ana shunday takrorlash usullari uchun maxsus yaratilgan asarlar bundan mustasno.

Fuqarolik muomalasiga qonuniy tarzda kiritilgan asarlarning nusxalarini axborot-kutubxona muassasalari tomonidan vaqtinchalik foydalanishga muallifning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz va haq to'lamagan holda berishga yo'l qo'yiladi. Bunda mualliflik huquqi obyektlari bo'lgan, raqamli shaklda ifodalangan asarlarning nusxalari, shu jumladan axborot-kutubxona muassasalarining resurslaridan o'zaro foydalanish tartibida beriladigan asarlarning nusxalari bu asarlarning raqamli shakldagi ko'chirma nusxalarini yaratish imkoniyatini istisno etish sharti bilan faqat axborot-kutubxona muassasalarining binolarida vaqtinchalik foydalanishga berilishi mumkin.

27-modda. Asarlardan reprografik takrorlash yo'li bilan foydalanish

Daromad olishni ko'zlamagan holda, muallifning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz va haq to'lamagan holda, lekin asaridan foydalanilayotgan muallifning ismi-sharifini va olingan manbaini albatta ko'rsatgan tarzda:

axborot-kutubxona muassasalari, arxivlar va idoraviy arxivlar tomonidan — asarning yo'qolgan yoki yaroqsiz bo'lib qolgan nusxalarini tiklash, almashtirish uchun, shuningdek o'z fondlaridan bu asarlarni biron sabab bilan yo'qotgan boshqa axborot-kutubxona muassasalariga, arxivlarga va idoraviy arxivlarga asarlarning nusxalarini berish uchun chop etilgan asarni;

axborot-kutubxona muassasalari, arxivlar va idoraviy arxivlar tomonidan fuqarolarning o'quv va tadqiqot maqsadlaridagi so'rovlari bo'yicha, shuningdek ta'lim muassasalari tomonidan auditoriya mashg'ulotlari uchun to'plamlarda, gazetalar va boshqa davriy nashrlarda chop etilgan ayrim maqolalar va kichik hajmli asarlarni, chop etilgan yozma asarlardan (suratli yoki suratsiz) qisqa parchalarni bir nusxada reprografik takrorlashga yo'l qo'yiladi.

28-modda. Hamma bemalol bora oladigan joylarda doimiy joylashgan asarlardan erkin foydalanish

Hamma bemalol bora oladigan joyda doimiy joylashgan arxitektura, fotografiya, tasviriy san'at asarlarini muallifning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz va haq to'lamagan holda takrorlash, efirga uzatish yoki kabel orqali yuborishga yo'l qo'yiladi. Bu qoida asarning tasviri shunday takrorlash, efirga uzatish yoki kabel orqali yuborishning asosiy obyekti bo'lgan hollarga, shuningdek asarning tasviridan tijorat maqsadlarida foydalaniladigan hollarga nisbatan tatbiq etilmaydi.

29-modda. Asarlarni omma oldida erkin ijro etish

Chop etilgan musiqa asarlarini rasmiy, diniy va dafn marosimlarida bunday marosimlarning xususiyatiga mos hajmda muallifning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz hamda haq to'lamagan holda omma oldida ijro etishga yo'l qo'yiladi.

30-modda. Asarlardan tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, dastlabki tergov, ma'muriy va sudlov ishlarini yuritish maqsadlari uchun foydalanish

Asarlardan tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, dastlabki tergov, ma'muriy va sudlov ishlarini yuritish maqsadlarini ko'zlab, foydalanish maqsadiga mos hajmda muallifning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz hamda haq to'lamagan holda foydalanishga yo'l qo'yiladi.

31-modda. Efir orqali ko'rsatuv yoki eshittirish beruvchi tashkilotlar tomonidan qisqa muddat foydalanish uchun erkin yozib olish

Efir orqali ko'rsatuv yoki eshittirish beruvchi tashkilot o'zi efirga uzatish huquqini olgan asarni muallifning rozilgisiz va qo'shimcha haq to'lamagan holda o'z uskunolari yordamida hamda o'z ko'rsatuvlari yoki eshittirishlari uchun amalga oshirish sharti bilan qisqa muddat foydalanish uchun yozib olishi mumkin. Agar bunday yozuvni saqlashning uzoqroq muddati muallif bilan kelishilgan bo'lmasa, tashkilot uni tayyorlanganidan keyin olti oy ichida yo'q qilib yuborishi shart. Agar bunday yozuv faqat hujjatli tusda bo'lsa, yozuv asar muallifining rozilgisiz arxivlarda va idoraviy arxivlarda saqlanishi mumkin.

32-modda. EHM uchun dasturlar yoki ma'lumotlar bazalarini erkin takrorlash va soddalashtirish

EHM uchun dasturning yoki ma'lumotlar bazasining nusxasiga qonuniy ega bo'lgan shaxsning keyinchalik shaxsiy foydalanish maqsadida EHM uchun dasturni yoki ma'lumotlar bazasini erkin takrorlashga va soddalashtirishga bo'lgan huquqi qonun bilan belgilanadi.

33-modda. Shaxsiy maqsadlarda takrorlaganlik uchun haq to'lash

Audiovizual asarni yoki fonogrammani daromad olmasdan faqat shaxsiy maqsadlar uchun asar muallifining, ijrochining, fonogrammani va audiovizual asarni tayyorlovchining rozilgisiz, lekin ularga haq to'lagan holda takrorlashga yo'l qo'yiladi. Haq bunday takrorlash uchun foydalaniladigan uskunalarni

(audio- hamda videomagnitofonlar va boshqa uskunalarni) hamda moddiy jismlarni (ovozli va (yoki) video plyonkalar va kassetalar, kompakt disklar va boshqa moddiy jismlarni) tayyorlovchilar va import qiluvchilar tomonidan to'lanadi.

Tayyorlanadigan va import qilinadigan uskunalar hamda moddiy jismlar ro'yxati, shuningdek yig'iladigan haq stavkalari, uni yig'ish shartlari va tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Ushbu moddada nazarda tutilgan haqni yig'ish va taqsimlash mualliflar, fonogrammalarni tayyorlovchilar va ijrochilarning mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarning biri tomonidan ana shu tashkilotlar o'rtasida tuzilgan kelishuvga muvofiq amalga oshiriladi. Agar ushbu kelishuvda boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, ko'rsatib o'tilgan haq quyidagi nisbatda taqsimlanadi: qirq foizi — mualliflarga, o'ttiz foizi — ijrochilarga, o'ttiz foizi — fonogrammalar va (yoki) audiovizual asarlarni tayyorlovchilarga.

Ushbu moddada nazarda tutilgan haqni yig'ish va taqsimlash tartibini tekshirish hamda nazorat qilish maxsus vakolatli davlat organi tomonidan amalga oshiriladi.

Eksport narsasi hisoblanadigan uskunalar hamda moddiy jismlarga, shuningdek uy sharoitlarida foydalanish uchun mo'ljallanmagan professional uskunalariga tatbiqan yig'im amalga oshirilmaydi va haq to'lanmaydi.

34-modda. Xizmat asariga bo'lgan mualliflik huquqi

Xizmat vazifalarini yoki xizmat topshirig'ini bajarish tartibida yaratilgan asarga (xizmat asariga) bo'lgan muallifning shaxsiy nomulkiy huquqlari asar muallifida saqlanib qoladi.

Xizmat asaridan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlar, agar muallif bilan ish beruvchi o'rtasidagi shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, ish beruvchiga tegishlidir.

Xizmat asaridan foydalanishning har bir turi uchun mualliflik haqi miqdori va uni to'lash tartibi muallif bilan ish beruvchi o'rtasidagi shartnomada belgilanadi. Ish beruvchi bilan tuzilgan shartnomadan qat'i nazar, muallif asar oshkor qilingan vaqtdan e'tiboran o'n yil o'tganidan keyin, ish beruvchining roziligi bilan esa undan ham oldinroq asardan foydalanish va mualliflik haqini olish huquqini to'liq hajmda qo'lga kiritadi.

Muallifning xizmat asaridan topshiriq maqsadi taqozo etmaydigan usulda foydalanish huquqi cheklanmaydi.

Ish beruvchi xizmat asaridan har qanday tarzda foydalanishda o'z nomini ko'rsatishga yoxud uni ko'rsatishni talab qilishga haqlidir.

Xizmat vazifalarini yoki ish beruvchining xizmat topshiriqlarini bajarish yo'sinida ushbu Qonun 17-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan ensiklopediyalar, ensiklopedik lug'atlar, davriy va davomli ilmiy ishlar to'plamlari, gazetalar, jurnallar hamda boshqa davriy nashrlarning yaratilishiga ushbu moddaning qoidalari tatbiq etilmaydi.

35-modda. Mualliflik huquqining amal qilish muddati

Mualliflik huquqi muallifning butun hayoti davomida va uning vafotidan keyin yetmish yil davomida amal qiladi, ushbu moddada va boshqa qonunlarda nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

Hammualiflikda yaratilgan asarga bo'lgan mualliflik huquqi hammualiflarning butun hayoti davomida va hammualiflar orasida eng uzoq umr ko'rgan oxirgi shaxs vafot etganidan keyin yetmish yil davomida amal qiladi.

Taxallus ostida yoki imzosiz qonuniy oshkor qilingan asarga bo'lgan mualliflik huquqi asar oshkor qilinganidan keyin ellik yil davomida amal qiladi. Agar ko'rsatilgan muddat ichida taxallus ostidagi yoki imzosiz asar muallifi o'z shaxsini ma'lum qilsa yoki bundan buyon uning shaxsi shubhaga o'rin qoldirmasa, ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan muddatlar qo'llaniladi.

Muallifning vafotidan keyin birinchi marta e'lon qilingan asarga bo'lgan mualliflik huquqi asar e'lon qilinganidan keyin yetmish yil davomida amal qiladi.

Mualliflik huquqi, mualliflik ismi-sharifiga bo'lgan huquq va muallif obro'sini himoya qilish huquqi muddatsiz muhofaza qilinadi.

Asarga O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq muhofaza berilgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi hududida mualliflik huquqining amal qilish muddati ushbu moddaga binoan belgilanadi. Lekin bu muddat asar kelib chiqqan mamlakatda belgilangan mualliflik huquqining amal qilish muddatidan oshib ketmasligi kerak.

Ushbu moddada nazarda tutilgan muddatlarni hisoblash muddatning o'ta boshlashi uchun asos bo'ladigan yuridik fakt yuz bergan yildan keyingi yilning birinchi yanvaridan e'tiboran boshlanadi.

36-modda. Mualliflik huquqining meros bo'yicha o'tishi

Muallifning mulkiy huquqlari meros bo'yicha o'tadi.

Muallifning shaxsiy nomulkiy huquqlari meros bo'yicha o'tmaydi. Muallifning merosxo'rlari ko'rsatilgan huquqlarni himoya qilishga haqlidir. Merosxo'rlarning ushbu huquqlari muddat bilan cheklanmaydi.

Muallifning merosxo'rlari bo'lmagan taqdirda, uning shaxsiy nomulkiy huquqlarini himoya qilish maxsus vakolatli davlat organi zimmasiga yuklanadi.

Agar asarga bo'lgan mualliflik huquqi bir necha merosxo'rga birgalikda tegishli bo'lsa, asardan foydalanish tartibi ular o'rtasidagi kelishuvda belgilanadi. Bunda merosxo'rlardan hech biri boshqa merosxo'rlarning asardan foydalanishini yetarli asoslarsiz taqiqlashga haqli emas.

37-modda. Asarning ijtimoiy mulkka aylanishi

Asarlarga bo'lgan mualliflik huquqining amal qilish muddatining tugashi ularning ijtimoiy mulkka aylanishini bildiradi.

Ijtimoiy mulk bo'lgan asarlardan har qanday shaxs mualliflik haqini to'lamagan holda erkin foydalanishi mumkin. Bunda muallifning shaxsiy nomulkiy huquqlariga rioya etilishi kerak.

38-modda. Mualliflik shartnomasi

Ushbu Qonun 19-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan mulkiy huquqlar faqat mualliflik shartnomasini tuzish yo'li bilan huquq egasi tomonidan boshqa shaxsga o'tkazilishi mumkin, ushbu Qonunda belgilangan hollar bundan mustasno.

Muallifning mulkiy huquqlarini boshqa shaxsga o'tkazish mutlaq huquqlarni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi mualliflik shartnomasi asosida yoki mutlaq bo'lmagan huquqlarni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi mualliflik shartnomasi asosida amalga oshirilishi mumkin.

Mutlaq huquqlarni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi mualliflik shartnomasi faqat ushbu huquqlar o'tkazilayotgan shaxs asardan muayyan usulda va shartnomada belgilangan doirada foydalanishiga ruxsat beradi.

Mutlaq bo'lmagan huquqlarni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi mualliflik shartnomasi foydalanuvchiga asardan shunday huquqlarni boshqa shaxsga o'tkazgan mutlaq huquqlar egasi va (yoki) bu asardan ayni shunday usulda foydalanish uchun ruxsat olgan boshqa shaxslar bilan teng ravishda foydalanishga ijozat beradi.

Mualliflik shartnomasi bo'yicha boshqa shaxslarga o'tkaziladigan huquqlar, agar shartnomada bevosita boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, mutlaq bo'lmagan huquqlar hisoblanadi.

Asarga bo'lgan mualliflik huquqi asar aks ettirilgan moddiy obyektga bo'lgan mulk huquqi bilan bog'liq emas.

Moddiy obyektga bo'lgan mulk huquqini yoki moddiy obyektga egalik qilish huquqini boshqa shaxsga o'tkazish shu obyektga aks ettirilgan asarga bo'lgan biron-bir mualliflik huquqining o'z-o'zidan boshqa shaxsga o'tkazilishiga sabab bo'lmaydi.

39-modda. Mualliflik shartnomasi shartlari

Mualliflik shartnomasida quyidagilar nazarda tutilishi kerak:

asardan foydalanish usullari (mazkur shartnoma asosida o'tkaziladigan konkret huquqlar);

asardan foydalanishning har bir usuli uchun to'lanadigan haq miqdori va (yoki) to'lanadigan haq miqdorini belgilash tartibi, uni to'lash tartibi hamda muddatlari.

Mualliflik shartnomasi taraflar zarur deb topgan boshqa shartlarni ham nazarda tutishi mumkin.

Mualliflik shartnomasida asardan foydalanish huquqi qancha muddatga o'tkazilishi to'g'risida shart bo'lmagan taqdirda, shartnoma tuzilgan sanadan boshlab besh yil o'tganidan keyin, agar foydalanuvchi shartnoma bekor qilinguniga qadar kamida olti oy oldin bu haqda yozma ravishda ogohlantirilgan bo'lsa, shartnoma muallif tomonidan bekor qilinishi mumkin.

Mualliflik shartnomasida asardan foydalanish huquqi amal qiladigan hudud doirasi to'g'risida shart bo'lmagan taqdirda, shartnomaga binoan boshqa shaxsga o'tkazilayotgan huquqning amal qilishi O'zbekiston Respublikasi hududi bilan cheklanadi.

Boshqa shaxsga o'tkazilishi mualliflik shartnomasida bevosita nazarda tutilmagan asardan foydalanish huquqlari boshqa shaxsga o'tkazilmagan deb hisoblanadi.

Shartnoma tuzilgan paytda asardan foydalanish haqida hali ma'lum bo'lmagan huquqlar mualliflik shartnomasi mavzusi bo'lishi mumkin emas.

To'lanadigan haq mualliflik shartnomasida asardan foydalanishning tegishli usuli uchun olinadigan daromaddan foiz tarzida belgilanadi yoki agar buni asarning xususiyati yoki undan foydalanishning o'ziga xos jihatlari bilan bog'liq holda amalga oshirish mumkin bo'lmasa, shartnomada qayd etilgan summa tarzida yoxud boshqacha tarzda belgilanadi. Mazkur mualliflik haqining eng kam miqdorlari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Agar asarni nashr etish yoki undan boshqacha tarzda foydalanish haqidagi mualliflik shartnomasida haq to'lash qat'iy summa tarzida belgilansa, shartnomada asarning eng ko'p adadi belgilab qo'yilishi shart.

Mualliflik shartnomasi bo'yicha o'tkazilgan huquqlar bunday shartnomada bevosita nazarda tutilgan taqdirdagina boshqa shaxslarga to'liq yoki qisman o'tkazilishi mumkin.

Mualliflik shartnomasining muallifni kelgusida mazkur mavzuda yoki mazkur sohada asarlar yaratishini cheklaydigan sharti o'z-o'zidan haqiqiy emas.

Mualliflik shartnomasining ushbu Qonun talablariga zid bo'lgan shartlari haqiqiy emas.

40-modda. Audiovizual asar yaratish va undan foydalanishga oid mualliflik shartnomasining o'ziga xos xususiyatlari

Audiovizual asar yaratish va undan foydalanish uchun mualliflik shartnomasini tuzish, agar shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, bu asar mualliflari tomonidan audiovizual asarni tayyorlovchiga takrorlash, tarqatish, prokatga berish, omma oldida ijro etish, efirga uzatish, kabel orqali yuborish, barchaning e'tiboriga takroran yuborish, audiovizual asarni barchaning e'tiboriga yetkazish, shuningdek audiovizual asarga subtitrl qilish va matnni dublyaj qilish bo'yicha mutlaq huquqlarning o'tkazilishiga olib keladi. Ko'rsatilgan huquqlar audiovizual asarga bo'lgan mualliflik huquqi amal qiladigan muddat mobaynida amalda bo'ladi.

Audiovizual asar tarkibiga kiradigan asarlardan foydalanish mualliflik shartnomasi asosida va qonunda nazarda tutilgan boshqa asoslarda amalga oshiriladi.

Asarni audiovizual asar tarkibiga kiritishga o'z roziligini bergan huquq egasi, agar audiovizual asarni tayyorlovchi bilan tuzilgan mualliflik shartnomasida boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, audiovizual asardan foydalanishni taqiqlashga yoki biron-bir tarzda cheklashga haqli emas.

Audiovizual asarga tarkibiy qism bo'lib kirgan, ham ilgari mavjud bo'lgan, ham uning ustida ishlash jarayonida yaratilgan asarlarning mualliflari, agar audiovizual asarni tayyorlovchi bilan tuzilgan mualliflik shartnomasida boshqacha qoida shartlashilgan bo'lmasa, har biri o'z asariga nisbatan mualliflik huquqidan foydalanadi.

41-modda. Buyurtmaning mualliflik shartnomasi

Muallif buyurtmaning mualliflik shartnomasi bo'yicha asarni shartnoma shartlariga muvofiq yaratish va uni buyurtmachiga topshirish majburiyatini oladi.

Buyurtmaning mualliflik shartnomasi bo'yicha yaratilgan asarga bo'lgan shaxsiy nomulkiy huquqlar muallifga tegishlidir.

Buyurtmaning mualliflik shartnomasi bo'yicha asardan foydalanish uchun mulkiy huquqlar boshqa shaxsga o'tkazilgan taqdirda, ushbu Qonunning 38, 39 va 42-moddalari qoidalariga rioya qilinishi kerak.

42-modda. Mualliflik shartnomasining shakli

Mualliflik shartnomasi yozma shaklda tuzilishi kerak, qonunda nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

EHM uchun dasturlar va ma'lumotlar bazalari nusxalarini sotishda mualliflik shartnomasi, agar uning shartlari (dasturdan va ma'lumotlar bazasidan foydalanish shartlari) dastur yoki ma'lumotlar bazasi nusxalarida tegishli tarzda bayon qilingan bo'lsa, yozma shaklda tuzilgan deb hisoblanadi.

3-bob. Turdosh huquqlar

43-modda. Turdosh huquqlarning amal qilish sohasi

Ijrochining huquqlari quyidagi shartlardan biriga rioya etilgan taqdirda, ushbu Qonunga muvofiq unga tegishli deb e'tirof etiladi:

ijrochi O'zbekiston Respublikasi fuqarosi bo'lsa;

ijrochining fuqaroligidan qat'i nazar, ijro birinchi marta O'zbekiston Respublikasi hududida amalga oshirilgan bo'lsa;

ijro ushbu moddaning **ikkinchi qismi** qoidalariga muvofiq muhofaza qilinadigan fonogramмага yozilgan bo'lsa;

fonogramмага yozilmagan ijro ushbu moddaning **uchinchi qismi** qoidasiga muvofiq efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning muhofaza qilinadigan ko'rsatuv yoki eshittirishiga kiritilgan bo'lsa.

Fonogrammani tayyorlovchining huquqlari quyidagi shartlardan biriga rioya etilgan taqdirda, ushbu Qonunga muvofiq unga tegishli deb e'tirof etiladi:

fonogrammani tayyorlovchi O'zbekiston Respublikasi fuqarosi yoki O'zbekiston Respublikasi hududida joylashgan yeriga ega bo'lgan yuridik shaxs bo'lsa;

fonogrammani tayyorlovchining fuqaroligi yoki joylashgan yeridan qat'i nazar, fonogramma birinchi marta O'zbekiston Respublikasi hududida chop etilgan bo'lsa.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning huquqlari, agar tashkilot O'zbekiston Respublikasi hududida joylashgan yeriga ega bo'lsa hamda efirga uzatish yoki kabel orqali yuborishni O'zbekiston Respublikasi hududida joylashgan uzatgichlar yordamida amalga oshirayotgan bo'lsa, ushbu Qonunga muvofiq mazkur tashkilotga tegishli deb e'tirof etiladi.

Chet el yuridik va jismoniy shaxslarining O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq O'zbekiston Respublikasida muhofaza qilinadigan turdosh huquqlari ham ushbu Qonunga binoan e'tirof etiladi.

44-modda. Turdosh huquqlar obyektlari

Turdosh huquqlar obyektlari jumlasiga ijrolar, fonogrammalar, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvlari yoki eshittirishlari kiradi.

45-modda. Turdosh huquqlar subyektlari

Ijrochilar, fonogrammalarni tayyorlovchilar, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotlar turdosh huquqlar subyektlaridir.

Turdosh huquqlarning yuzaga kelishi va amalga oshirilishi uchun turdosh huquqlar obyektini ro'yxatdan o'tkazish yoki biron-bir boshqa rasmiyatchilikka rioya etish talab qilinmaydi.

Yuridik va jismoniy shaxslar, shu jumladan ko'rsatuv yoki eshittirishni efirga uzatish va kabel orqali yuborishni (retranslyatsiya ham shunga kiradi) amalga oshiruvchi yuridik va jismoniy shaxslar, ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollardan tashqari, asardan, ijrovan, fonogrammadan yoxud efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuv yoki eshittirishidan faqat huquq egasi yoki boshqa vakolatli shaxs bilan tuzilgan shartnomaga binoan foydalanishlari mumkin. Retranslyatsiya mualliflar, ijrochilar, fonogrammalarni tayyorlovchilar va boshqa huquq egalariining efirga uzatish, kabel orqali yuborish, barchaning e'tiboriga yetkazishga bo'lgan huquqlariga rioya qilingan holda amalga oshirilishi kerak.

46-modda. Turdosh huquqlarning muhofaza belgilari

Fonogramмага va (yoki) bunday fonogramмага yozilgan ijroga bo'lgan mutlaq huquqlar egalari o'z huquqlaridan xabardor qilish uchun turdosh huquqlarning muhofaza belgisidan foydalanishlari mumkin bo'lib, bu belgi fonogrammaning har bir nusxasida va (yoki) u saqlanadigan g'ilofda aks ettiriladi hamda quyidagi uch unsurdan iborat bo'ladi:

aylana ichidagi lotincha "P" harfi;

mutlaq turdosh huquqlar egasining ismi-sharifi (nomi);

fonogramma birinchi marta chop etilgan yil.

Nomi yoki ismi-sharifi ushbu fonogrammada va (yoki) u saqlanadigan g'ilofda odatiy tarzda ko'rsatilgan yuridik yoki jismoniy shaxs, agar boshqa hol isbotlanmagan bo'lsa, fonogrammani tayyorlovchi deb e'tirof etiladi.

47-modda. Ijrochining huquqlari

Ijrochiga quyidagi huquqlar tegishlidir:

ismi-sharifga bo'lgan huquq;

ijroni ijrochining sha'ni va qadr-qimmatiga zarar yetkazishi mumkin bo'lgan har qanday tarzda buzib ko'rsatilishidan yoki har qanday boshqacha tarzda tajovuz etilishidan himoya qilish huquqi;

ijrovan har qanday shaklda foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlar, shu jumladan ijrochining ijrosidan foydalanishning har bir turi uchun haq olishga bo'lgan huquq.

Ijrochining ijrodan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlari quyidagi harakatlarni amalga oshirish yoki bunday harakatlarga ruxsat berish huquqini anglatadi:

ijro yozuvini takrorlash (takrorlash huquqi);

ijro yozuvining asl nusxasi yoki nusxalarini sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish yo'li bilan tarqatish (tarqatish huquqi);

ijro yozuvini barchaning e'tiboriga yetkazish (barchaning e'tiboriga yetkazish huquqi);

ijro yozuvining asl nusxasi yoki nusxalarini, hatto ular ijrochining roziligi bilan tarqatilganidan keyin hamda asl nusxaga va nusxalarga bo'lgan mulk huquqidan qat'i nazar, prokatga berish (prokatga berish huquqi);

ilgari yozilmagan ijrolarni yozib olish (yozib olish huquqi);

ijroni efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish, agar bunday eshittirish yoki ko'rsatuv uchun foydalaniladigan ijro ilgari efirga uzatilmagan bo'lsa yoki yozuvdan foydalanilgan holda amalga oshirilmasa (yozib olinmagan ijroni efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish huquqi);

ijro yozuvini efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish, agar dastlab bu yozuv notijorat maqsadlar uchun tayyorlangan bo'lsa (ijro yozuvini efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish huquqi).

Ijrochining ijro yozuvini takrorlashga bo'lgan mutlaq huquqi quyidagi hollarga nisbatan tatbiq etilmaydi:

ijroning dastlabki yozuvi ijrochining roziligi bilan amalga oshirilganda;

ijro yozuvini takrorlash ijro yozib olinayotganda ijrochining roziligi qaysi maqsadda olingan bo'lsa, shu maqsadda amalga oshirilganda;

ijro yozuvini takrorlash ushbu Qonunning 53-moddasi qoidalariga muvofiq tayyorlangan yozuv maqsadida amalga oshirilganda.

Agar ijro yozuvining nusxalari ularni sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish vositasida fuqarolik muomalasiga qonuniy kiritilgan bo'lsa, ijrochining roziligisiz va unga haq to'lamagan holda ularning bundan buyongi tarqatilishiga yo'l qo'yiladi.

Xizmat vazifalarini yoki ish beruvchining xizmat topshirig'ini bajarish tartibida amalga oshirilgan ijrolarga nisbatan tegishincha ushbu Qonunning 34-moddasi qoidalari qo'llaniladi.

Ijrochilar o'z huquqlarini ijro etiladigan asarlar mualliflarining huquqlariga rioya etgan holda amalga oshirishlari kerak.

Ijro yozuvidan daromad olish maqsadida foydalanilganligi yoki undan foydalanish bunday maqsadga qaratilmaganligidan qat'i nazar, ijro yozuvidan foydalanilgan deb hisoblanadi.

48-modda. Ijrochining huquqlarini boshqa shaxsga o'tkazish

Ijrochining ushbu Qonun 47-moddasining ikkinchi qismida nazarda tutilgan huquqlari shartnoma bo'yicha boshqa shaxslarga o'tkazilishi mumkin. Bunday shartnomaga nisbatan tegishincha ushbu Qonunning 38, 39 va 42-moddalari qoidalari qo'llaniladi.

Ijrolardan foydalanish uchun ruxsatnomalar ijrochi tomonidan, ijrochilar jamoasi ijro etganda esa ijrochilar jamoasining vakolatli vakili tomonidan yozma shartnoma tuzish orqali beriladi.

Ijrodan foydalanganlik uchun haq miqdori va uni hisoblab chiqarish tartibi ijrochining yoki ijrochilar jamoasi vakolatli vakilining foydalanuvchi bilan tuzilgan shartnomasida, bunday haqni yig'ish ijrochilarning mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar tomonidan amalga oshirilgan hollarda esa bunday tashkilotlar foydalanuvchilar bilan tuzadigan shartnomalarda belgilab qo'yiladi.

Audiovizual asar yaratish to'g'risida ijrochi va audiovizual asarni tayyorlovchi o'rtasida shartnoma tuzilishi ijrochi tomonidan ushbu Qonun 47-moddasining ikkinchi qismida nazarda tutilgan huquqlar o'tkazilishiga sabab bo'ladi. Ijrochi tomonidan bunday huquqlarning o'tkazilishi audiovizual asardan foydalanish bilan cheklanadi va, agar shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, audiovizual asarda qayd etilgan ovoz yoki tasvirdan alohida-alohida foydalanish huquqlarini o'z ichiga olmaydi.

49-modda. Ijro yozuvini prokatga berish huquqi

Tijorat maqsadlarida chop etilgan, ijrosi ijrochi ishtirokida yozib olingan fonogrammani prokatga berish huquqi ijroni fonogramмага yozib olish to'g'risida shartnoma tuzilganda fonogrammani tayyorlovchiga o'tadi. Tijorat maqsadlarida chop etilgan fonogramma nusxalarini prokatga berishda ijrosi fonogramмага yozib olingan ijrochi bunday fonogramma nusxalari prokati uchun haq olish huquqini saqlab qoladi.

Tijorat maqsadlarida chop etilgan audiovizual asar nusxalarini prokatga berishda ijrosi audiovizual asarga kiritilgan ijrochi bunday audiovizual asar nusxalarining prokati uchun haq olish huquqini saqlab qoladi.

Tijorat maqsadlarida chop etilgan fonogramma yoki audiovizual asar nusxalarini prokatga berishda haqni yig'ish va taqsimlash ijrochilarning mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot tomonidan amalga oshirilishi mumkin. Haq miqdori bunday tashkilot bilan prokatga beruvchi tashkilot o'rtasidagi kelishuvda belgilanadi.

50-modda. Fonogrammani tayyorlovchining huquqlari

Fonogrammani tayyorlovchiga ushbu Qonunga muvofiq mazkur fonogrammadan foydalanishda mutlaq huquqlar tegishlidir.

Fonogrammani tayyorlovchining fonogrammadan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlari quyidagi harakatlarni amalga oshirish yoki bunday harakatlarga ruxsat berish huquqini anglatadi:

fonogrammani takrorlash (takrorlash huquqi);

fonogrammaning asl nusxasi yoki nusxalarini sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish yo'li bilan tarqatish (tarqatish huquqi);

fonogrammani barchaning e'tiboriga yetkazish (barchaning e'tiboriga yetkazish huquqi);

fonogrammaning asl nusxasi yoki nusxalarini, hatto ular fonogrammani tayyorlovchi tomonidan yoki uning roziligi bilan tarqatilganidan keyin hamda uning asl nusxasi yoki nusxalariga bo'lgan mulk huquqidan qat'i nazar, prokatga berish (prokatga berish huquqi);

fonogrammaning asl nusxasi yoki nusxalarini, shu jumladan fonogrammaga bo'lgan mutlaq huquqlar egasining roziligi bilan tayyorlangan nusxalarini tarqatish maqsadida import qilish (import qilish huquqi);

fonogrammani efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish (efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish huquqi);

fonogrammaga tuzatishlar kiritish yoki uni boshqacha usulda qayta ishlash (qayta ishlash huquqi).

Fonogrammani tayyorlovchi o'z fonogrammasidan foydalanishning har bir turi uchun haq olish huquqiga ega.

Agar chop etilgan fonogramma nusxalari ularni sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish vositasida fuqarolik muomalasiga qonuniy kiritilgan bo'lsa, ularning bundan buyongi tarqatilishiga fonogrammani tayyorlovchining roziligisiz va unga haq to'lamagan holda yo'l qo'yiladi.

Fonogrammani tayyorlovchining ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan mutlaq huquqlari shartnoma bo'yicha boshqa shaxslarga o'tkazilishi mumkin. Bunday shartnomaga nisbatan tegishincha ushbu Qonunning **38, 39 va 42-moddalari** qoidalari qo'llaniladi.

Fonogrammalarni tayyorlovchilar o'z huquqlarini foydalanilayotgan asarlar va ijrolar mualliflari hamda ijrochilarning huquqlariga rioya etgan holda amalga oshirishlari kerak.

Fonogrammadan daromad olish maqsadida foydalanilganligi yoki undan foydalanish bunday maqsadga qaratilmaganligidan qat'i nazar, fonogrammadan foydalanilgan deb hisoblanadi.

51-modda. Fonogrammadan foydalanganlik uchun haq to'lash

Tijorat maqsadida chop etilgan fonogrammani tayyorlovchining va ijrosi shunday fonogrammaga yozilgan ijrochining roziligisiz, lekin ularga haq to'lagan holda:

fonogrammani omma oldida ijro etishga;

fonogrammani efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish, shu jumladan uni retranslyatsiya qilish yo'li bilan efirga uzatish yoki kabel orqali yuborishga yo'l qo'yiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan haqni yig'ish, taqsimlash va to'lash ijrochilarning mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot yoki fonogrammalarni tayyorlovchilarning mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot tomonidan shunday tashkilotlar o'rtasidagi kelishuvga binoan amalga oshirilishi mumkin.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan haq miqdori, shuningdek uni to'lash tartibi haqni yig'uvchi tashkilot bilan fonogrammadan foydalanuvchi shaxslar o'rtasidagi kelishuvda belgilanadi.

52-modda. Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning huquqlari

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot o'z ko'rsatuvi yoki eshittirishidan foydalanishda ushbu Qonunga muvofiq mutlaq huquqlarga ega.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning o'z ko'rsatuvi yoki eshittirishidan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlari quyidagi harakatlarni amalga oshirish yoki bunday harakatlarga ruxsat berish huquqini anglatadi:

ko'rsatuv yoki eshittirish yozuvini takrorlash (takrorlash huquqi);

ko'rsatuv yoki eshittirish yozuvining asl nusxasi yoxud nusxalarini sotish yoki mulk huquqini o'zgacha tarzda boshqa shaxsga o'tkazish yo'li bilan tarqatish (tarqatish huquqi);

ko'rsatuv yoki eshittirish yozuvini barchaning e'tiboriga yetkazish (barchaning e'tiboriga yetkazish huquqi);

ko'rsatuv yoki eshittirishni yozib olish (yozib olish huquqi);

kirish pulli joylarda ko'rsatuv yoki eshittirishni barchaning e'tibori uchun yuborish (kirish pulli joylarda barchaning e'tibori uchun yuborish huquqi);

ko'rsatuv yoki eshittirishni retranslyatsiya qilish (retranslyatsiya huquqi);

ko'rsatuv yoki eshittirishni kabel orqali barchaning e'tibori uchun yuborish yoxud ko'rsatuv yoki eshittirishni efirga uzatish (ko'rsatuv yoki eshittirishni kabel orqali yuborish yoki efirga uzatish huquqi).

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot o'z ko'rsatuvi yoki eshittirishidan foydalanishning har bir turi uchun haq olish huquqiga ega.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishi yozuvini takrorlashga bo'lgan mutlaq huquqi quyidagi hollarga nisbatan tatbiq etilmaydi:

ko'rsatuv yoki eshittirishni yozib olish efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning roziligi bilan amalga oshirilganda;

ko'rsatuv yoki eshittirish yozuvini takrorlash ushbu Qonunning 53-moddasi qoidalariga muvofiq tayyorlangan yozuv maqsadida amalga oshirilganda.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan mutlaq huquqlari shartnoma bo'yicha boshqa shaxslarga o'tkazilishi mumkin. Bunday shartnomaga nisbatan tegishincha ushbu Qonunning 38, 39 va 42-moddalari qoidalariga qo'llaniladi.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotlar o'z huquqlarini foydalaniladigan asarlarning mualliflari hamda ijrolarning ijrochilari huquqlariga, tegishli hollarda esa fonogrammalarni tayyorlovchilar hamda efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotlar huquqlariga rioya etgan holda amalga oshirishlari kerak.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishidan daromad olish maqsadida foydalanilganligidan yoki undan foydalanish bunday maqsadga qaratilmaganligidan qat'i nazar, ko'rsatuv yoki eshittirishdan foydalanilgan deb hisoblanadi.

53-modda. Ijrochi, fonogrammani tayyorlovchi, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot huquqlarining cheklanishi

Ijrochining, fonogrammani tayyorlovchining, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz va haq to'lamagan holda ijrovan, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishidan hamda ularning yozuvlaridan foydalanishga, shuningdek fonogrammani takrorlashga quyidagi hollarda yo'l qo'yiladi:

kundalik voqealar sharhiga ijrovan, fonogrammadan, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishidan unchalik katta bo'lmagan parchalar kiritish yo'li bilan;

faqat o'quv yoki ilmiy-tadqiqot maqsadlarida;

ilmiy, tadqiqiy, munozaraviy, tanqidiy yoxud axborot maqsadlarida iqtibos olinishi sharti bilan ijrovan, fonogrammadan, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishidan uncha katta bo'lmagan parchalarni iqtibos shaklida keltirish. Bunda tijorat maqsadida chop etilgan fonogrammani efirga uzatish yoki kabel orqali yuborish yoxud barchaning e'tiboriga yetkazish uchun har qanday takrorlash ushbu Qonunning 51-moddasi qoidalariga rioya etilgan holda amalga oshiriladi;

ushbu Qonunda fan, adabiyot va san'at asarlari mualliflarining mulkiy huquqlarini cheklashga nisbatan nazarda tutilgan boshqa hollarda.

Jismoniy shaxs tomonidan ijrochining, fonogrammani tayyorlovchining, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning yoki boshqa huquq egasining rozilgisiz hamda haq to'lamagan holda ijroning, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning

ko'rsatuvi yoki eshittirishining, shuningdek fonogrammaning yozuvini faqat o'z shaxsiy maqsadlari uchun va daromad olishni ko'zlamagan holda tayyorlashga yo'l qo'yiladi.

Agar qisqa muddat foydalanish uchun yozuv yoki takrorlash efir orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot tomonidan o'z asbob-uskunolari yordamida hamda uning o'z ko'rsatuvi yoki eshittirishi uchun amalga oshirilayotgan bo'lsa, ijroning yoxud ko'rsatuv yoki eshittirishning qisqa muddat foydalaniladigan yozuvlarini amalga oshirish, bunday yozuvlarni takrorlash va tijorat maqsadida chop etilgan fonogrammani takrorlash uchun ijrochining, fonogrammani tayyorlovchining hamda efir orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ruxsatini olishga nisbatan ushbu Qonunning 47, 50 va 52-moddalarining qoidalari quyidagi shartlar bilan qo'llanilmaydi:

efir orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot ushbu qism qoidalariga muvofiq qisqa muddat foydalaniladigan yozuv yoki bunday yozuvni takrorlash amalga oshirilayotgan ijroning o'zini yoxud ko'rsatuv yoki eshittirishni efirga uzatish uchun oldindan ruxsat olgan taqdirda;

qisqa muddat foydalaniladigan yozuv fan, adabiyot va san'at asarlarining ushbu Qonunning 31-moddasi qoidalariga muvofiq efir orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilot tomonidan bajariladigan qisqa muddat foydalaniladigan yozuvga nisbatan belgilanadigan muddat doirasida yo'q qilib yuborilgan taqdirda, o'zining alohida hujjat xususiyatiga egaligi sababli arxivlarda va idoraviy arxivlarda saqlanishi mumkin bo'lgan yagona nusxa bundan mustasno.

Ushbu moddada muallifning, ijrochining, fonogrammalarni tayyorlovchining, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning yoki boshqa huquq egasining huquqlariga nisbatan nazarda tutilgan cheklashlar ijrodan, fonogrammadan, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishidan, shuningdek ularga kiritilgan fan, adabiyot va san'at asarlaridan normal foydalanishga zarar yetkazmagan holda hamda ijrochining, fonogrammani tayyorlovchining, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning, mazkur asarlar mualliflari va boshqa huquq egalari qonuniy manfaatlarini cheklab qo'ymagan holda qo'llaniladi.

54-modda. Turdosh huquqlarning amal qilish muddati

Ushbu Qonunda ijrochiga nisbatan nazarda tutilgan huquqlar ijro birinchi marta ijro etilgandan keyin ellik yil mobaynida amal qiladi.

Ijrochining ismi-sharifga bo'lgan hamda ijroni ijrochining sha'ni va qadr-qimmatiga zarar yetkazishi mumkin bo'lgan har qanday tarzda buzib ko'rsatilishidan yoki har qanday boshqacha tarzda tajovuz etilishidan himoya qilish huquqlari muddatsiz muhofaza qilinadi.

Fonogrammani tayyorlovchiga nisbatan ushbu Qonunda nazarda tutilgan huquqlar fonogramma birinchi marta chop etilganidan keyin ellik yil mobaynida yoxud, agar fonogramma uning birinchi yozuvidan keyin ellik yil ichida chop etilmagan bo'lsa, shu muddat mobaynida amal qiladi.

Efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning o'z ko'rsatuvi yoki eshittirishiga nisbatan ushbu Qonunda nazarda tutilgan huquqlari bunday ko'rsatuv yoki eshittirish birinchi marta efirga uzatilganidan yoki birinchi marta kabel orqali yuborilganidan keyin ellik yil mobaynida amal qiladi.

Turdosh huquqlar obyektlariga O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq muhofaza berilganda O'zbekiston Respublikasi hududida turdosh huquqlarning amal qilish muddati ushbu moddaga binoan belgilanadi. Lekin bu muddat turdosh huquqlar obyektlari kelib chiqqan mamlakatda belgilangan turdosh huquqlarning amal qilish muddatidan oshib ketmasligi kerak.

Ushbu moddada nazarda tutilgan muddatlarni hisoblash muddatning o'ta boshlashi uchun asos bo'ladigan yuridik fakt ro'y bergan yildan keyingi yilning birinchi yanvaridan e'tiboran boshlanadi.

Ushbu moddada nazarda tutilgan muddatlarning qolgan qismi doirasida ijrodan, fonogrammadan, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishidan foydalanishni amalga oshirish yoxud foydalanishga ruxsat berish va haq olishga bo'lgan huquq ijrochining, fonogrammani tayyorlovchining, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning merosxo'rlariga (yuridik shaxslarga nisbatan — huquqiy vorislariga) o'tadi.

55-modda. Turdosh huquqlar obyektlarining ijtimoiy mulkka aylanishi

Ijro, fonogramma, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvi yoki eshittirishiga bo'lgan turdosh huquqlarning amal qilish muddatining tugashi ularning ijtimoiy mulkka aylanishini bildiradi.

O'zbekiston Respublikasi hududida hech qachon muhofaza berilmagan ijrolar, fonogrammalar va efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvlari yoki eshittirishlari ijtimoiy mulk hisoblanadi.

Ijtimoiy mulk bo'lgan ijrolar, fonogrammalar, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvlari yoki eshittirishlaridan har qanday shaxs haq to'lamagan holda erkin foydalanishi mumkin.

4-bob. Mulkiy huquqlarni jamoaviy boshqarish

56-modda. Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar

Fan, adabiyot va san'at asarlarining mualliflari, ijrochilar, fonogrammalarni tayyorlovchilar yoki boshqa huquq egalari o'z mulkiy huquqlarini amalga oshirish maqsadida o'z mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaradigan tashkilotlar tuzishga haqlidir.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaradigan tashkilotlar notijorat tashkilotlari hisoblanadi va o'z ustavi asosida faoliyat ko'rsatadi.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarning ustavlari ushbu Qonun talablariga javob beradigan qoidalarini o'z ichiga olgan bo'lishi kerak.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarning faoliyatiga nisbatan raqobat to'g'risidagi [qonunchilikda](#) nazarda tutilgan cheklashlar qo'llanilmaydi.

Huquq egalarning turli huquqlari va turli toifalari bo'yicha alohida tashkilotlarni yoki bir toifadagi huquq egalarning manfaatlarini ko'zlab turli huquqlarni boshqaruvchi tashkilotlarni yoxud turli toifadagi huquq egalarning manfaatlarini ko'zlab, huquqlarning bir turini boshqaruvchi tashkilotlarni tuzishga yo'l qo'yiladi.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish shartlari va tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

57-modda. Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarning faoliyati

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqarish uchun vakolatlar bevosita huquq egalari tomonidan ixtiyoriy ravishda yozma shartnomalar asosida, shuningdek mulkiy huquqlarni boshqarishni amalga oshiruvchi boshqa tashkilotlar (shu jumladan chet el tashkilotlari) bilan tuzilgan tegishli shartnomalar bo'yicha beriladi. Bunday shartnomalar mualliflik shartnomasi hisoblanmaydi va ushbu Qonunning [38—42-moddalari](#) qoidalariga ularga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Muallif yoki boshqa huquq egasi mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotga shartnoma bo'yicha o'z mulkiy huquqlarini amalga oshirish uchun vakolatlar berishga haqlidir, tashkilot esa, agar bunday huquqlarni boshqarish shu tashkilotning ustavida ko'rsatilgan faoliyatiga taalluqli bo'lsa, bu huquqlarni jamoaviy asosda amalga oshirishni o'z zimmasiga olishi shart. Muallif yoki boshqa huquq egasi o'z mulkiy huquqlari yoki huquqini amalga oshirish vakolatlarini tegishli toifadagi huquq egalarning mulkiy huquqlarini jamoaviy asosda boshqaruvchi faqat bitta tashkilotga berishga haqlidir.

Haq miqdori va foydalanuvchilar bilan asarlardan va turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanish uchun shartnoma tuzish shartlari, yig'ilgan haqni taqsimlash va to'lash usuli hamda mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot faoliyatining boshqa muhim masalalari xususidagi qarorlarni qabul qilish faqat mualliflar yoki boshqa huquq egalari tomonidan umumiy yig'ilishda kollegial tarzda amalga oshiriladi.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot huquq egalardan olingan vakolatlar asosida foydalanuvchilar bilan asarlardan va turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanish uchun shartnomalar tuzadi. Shartnomalarning shartlari foydalaniladigan asarlarning yoki turdosh huquqlar obyektlarining turi va hajmiga qarab aniqlanadigan bitta toifadagi barcha foydalanuvchilar uchun bir xil bo'lishi kerak. Mazkur tashkilotlar foydalanuvchilar bilan shartnomalar tuzishni yetarlicha asoslarsiz rad etishga haqli emas. Bunday shartnomalar ularda nazarda tutilgan usullar bilan barcha asarlardan va turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanishga ruxsat beradi hamda barcha huquq egalarning, shu jumladan ushbu moddaning [birinchi](#), [ikkinchi](#) va [oltinchi](#) qismlariga muvofiq tashkilotga vakolatlarini bermagan huquq egalarning nomidan hamda ularning manfaatlarini ko'zlab taqdim etiladi. Huquq egalarning foydalanuvchilarga nisbatan bunday shartnomalar asosida ularning asarlaridan va turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanish bilan bog'liq barcha ehtimol tutilgan mulkiy e'tirozlari shartnomalar tuzgan mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot tomonidan tartibga solinishi kerak.

Foydalanuvchilar mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarga asarlardan va turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanish to'g'risidagi ma'lumotlarni, shuningdek haqni yig'ish, taqsimlash va to'lash uchun zarur bo'ladigan boshqa ma'lumotlar hamda hujjatlarni taqdim etishlari shart. Ma'lumotlar va hujjatlarning ro'yxati mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar foydalanuvchilar bilan tuzadigan shartnomalarda belgilanadi.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar jamoaviy asosda boshqarish uchun olingan asarlardan va turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanishni amalga oshirishga haqli emas.

58-modda. Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarning huquqlari

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot o'zi qaysi huquq egalarining nomidan ish ko'rayotgan bo'lsa, shu huquq egalarining nomidan va ulardan olingan vakolatlar asosida quyidagi huquqlarga ega bo'ladi:

to'lanadigan haq miqdorini va shartnomalarning tuzilishiga doir boshqa shartlarni foydalanuvchilar bilan kelishib olish;

bunday tashkilot boshqarayotgan huquqlardan foydalanish uchun foydalanuvchilar bilan shartnomalar tuzish;

tashkilot to'lanadigan haqni yig'ish bilan ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollarda shartnoma tuzmasdan shug'ullangan taqdirda, bunday haq miqdorini foydalanuvchilar bilan kelishib olish;

shartnomalarda nazarda tutilgan haqni va (yoki) ushbu qismning **to'rtinchi xatboshisida** nazarda tutilgan haqni yig'ish, taqsimlash va to'lash;

bunday tashkilot o'zi boshqarayotgan huquqlarni himoya qilish uchun zarur bo'ladigan har qanday yuridik harakatlarni bajarish;

shunday tashkilot tomonidan belgilangan tartibda asarlarni va (yoki) turdosh huquqlar obyektlarini, shuningdek asarlarga va (yoki) turdosh huquqlar obyektlariga bo'lgan huquqlarni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi shartnomalarni ro'yxatga olishni va (yoki) saqlashga topshirishni amalga oshirish.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot huquq egalari bilan tuzilgan shartnomalar asosida va qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

59-modda. Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlarning majburiyatlari

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqarayotgan tashkilot:

haq to'lash bilan bir vaqtda huquq egalariga ularning huquqlaridan foydalanilganligi to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan hisobotlarni taqdim etishi;

ushbu Qonun 58-moddasi birinchi qismining **beshinch xatboshisi** qoidalariga muvofiq yig'ilgan haqdan faqat huquq egalariga taqsimlash va to'lash uchun foydalanishi. Bunda tashkilot yig'ilgan haqdan bunday haqni yig'ish, taqsimlash va to'lash bo'yicha o'zining haqiqiy xarajatlarini qoplash summalarini, shuningdek shu tashkilot tomonidan o'zi qaysi huquq egalarining nomidan ish ko'rayotgan bo'lsa, shu huquq egalarining roziligi bilan va ularning manfaatlarini ko'zlab tashkil etiladigan maxsus fondlarga yo'naltiriladigan summalarni chegirib tashlashga haqlidir;

yig'ilgan haq summalarini, ushbu qismning **uchinchi xatboshisida** nazarda tutilgan summalarni chegirib tashlagan holda, asarlardan va turdosh huquqlar obyektlaridan amalda foydalanilishiga mutanosib ravishda taqsimlashi va muntazam to'lab borishi;

yig'ilgan haqni bevosita huquq egalariga taqsimlashi hamda to'lashi va (yoki) uni huquq egalariga taqsimlash va to'lash uchun tegishli toifadagi huquq egalarining manfaatlarini ifodalovchi boshqa tashkilotlarga shu tashkilotlar bilan tuzilgan kelishuvlar asosida o'tkazishi;

talab qilib olinmagan haqni huquq egalarini qidirish choralari ko'rgan holda, u tashkilot hisobiga tushgan sanadan e'tiboran uch yil mobaynida saqlab turishi shart. Ko'rsatilgan muddat tugagach, tashkilot talab qilib olinmagan haqni taqsimlanadigan summalarga qo'shib yuborishga yoki uni tashkilot o'zi qaysi huquq egalarining nomidan ish ko'rayotgan bo'lsa, faqat shu huquq egalarining roziligi bilan va ularning manfaatlarini ko'zlab boshqa maqsadlarga qaratishga haqlidir.

Tashkilotga ushbu Qonun 58-moddasi birinchi qismining **beshinch xatboshisida** nazarda tutilgan haqni yig'ishga nisbatan vakolatlar bermagan huquq egalari amalga oshirilgan taqsimlashga muvofiq ularga tegishli haqning to'lanishini, shuningdek o'z asarlarini yoki turdosh huquqlar obyektlarini bu tashkilot tomonidan foydalanuvchilarga taqdim etilgan shartnomalardan chiqarib tashlashni tashkilotdan talab qilishga haqlidir.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot zimmasida huquq egalari bilan tuzilgan shartnomalar asosida va qonunchilikka muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

60-modda. Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar faoliyatini nazorat qilish

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotlar faoliyatini nazorat qilish maxsus vakolatli davlat organi tomonidan amalga oshiriladi.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot maxsus vakolatli davlat organiga quyidagi axborotni taqdim etishi shart:

tashkilotning ustaviga kiritilgan o'zgartishlar to'g'risida;

tashkilot shunga o'xshash huquqlarni boshqaruvchi chet el tashkilotlari bilan tuzadigan ikki tomonlama va ko'p tomonlama bitimlar to'g'risida;

umumiy yig'ilish qarorlari to'g'risida;

yillik balans, yillik hisobot, shu jumladan talab qilib olinmagan haqlar haqidagi ma'lumotlar va tashkilot faoliyatining auditorlik tekshiruvi to'g'risida;

tashkilot nomidan ish ko'rishga vakolatli shaxslarning familiyasi, ismi va otasining ismi to'g'risida.

Maxsus vakolatli davlat organi mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilotdan uning faoliyati o'z ustaviga va qonunchilikka muvofiqligini tekshirish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha axborot talab qilib olishga haqlidir.

5-bob. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qilish

61-modda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar.

62-modda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni buzish

Quyidagilar:

mualliflarning shaxsiy nomulkiy huquqlarini buzish;

ijrochining ismi-sharifga bo'lgan va ijroni har qanday tarzda buzib ko'rsatilishidan yoki har qanday boshqacha tarzda tajovuz qilinishidan himoya qilish huquqlarini buzish;

huquq egasi yoki mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot bilan shartnoma tuzmasdan asarlar yoki turdosh huquqlar obyektini takrorlash, tarqatish yoki undan boshqacha tarzda foydalanish, ushbu Qonunga muvofiq shunday foydalanishga shartnoma tuzmasdan yo'l qo'yiladigan hollar bundan mustasno;

ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollarda haq to'lash to'g'risidagi talablarni buzish;

asarlardan yoki turdosh huquqlar obyektlaridan huquq egasi yoki mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot bilan tuzilgan shartnoma bo'yicha olingan huquqlarni oshirib yuborgan holda foydalanish;

huquq egalarning mulkiy huquqlarini boshqacha tarzda buzish mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni buzishdir.

Asarlarning va turdosh huquqlar obyektlarining takrorlanishi yoki tarqatilishi mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni buzgan holda amalga oshiriladigan nusxalari kontrafakt nusxalardir. Ushbu Qonunga muvofiq muhofaza qilinadigan asarlarning va turdosh huquqlar obyektlarining bunday asarlarni va turdosh huquqlar obyektlarini muhofaza qilish to'xtatilgan yoki hech qachon muhofaza qilinmagan davlatlardan huquq egalarning roziligisiz import qilinadigan nusxalari ham kontrafakt nusxalardir.

63-modda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qiluvchi texnika vositalari

Asarlardan yoki turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanishni nazorat qiluvchi, muallif, turdosh huquqlar egasi yoxud asarlarga yoki turdosh huquqlar obyektlariga nisbatan mutlaq huquqlarning boshqa egasi tomonidan ruxsat etilmagan harakatlar amalga oshirilishining oldini oluvchi yoki ularni cheklovchi har qanday texnik qurilmalar yoxud ularning tarkibiy qismlari mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qiluvchi texnika vositalari deb e'tirof etiladi.

Asarlarga yoki turdosh huquqlar obyektlariga nisbatan:

asarlardan yoki turdosh huquqlar obyektlaridan foydalanishga doir mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qiluvchi texnika vositalarining qo'llanilishi yo'li bilan belgilangan cheklashlarni olib

tashlashga qaratilgan harakatlarni ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarning ruxsatisiz amalga oshirishga;

har qanday qurilmani yoki uning tarkibiy qismlarini tayyorlashga, tarqatishga, prokatga berishga, vaqtinchalik tekin foydalanish uchun berishga, import qilishga, reklama qilishga, ulardan tijorat maqsadida foydalanishga yoxud xizmatlar ko'rsatishga, agar bunday harakatlar natijasida mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qiluvchi texnika vositalaridan foydalanish mumkin bo'lmay qolsa yoki bunday texnika vositalari ko'rsatilgan huquqlarning lozim darajada himoya qilinishini ta'minlamasa, yo'l qo'yilmaydi.

64-modda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risida axborot

Asarni yoki turdosh huquqlar obyektini, muallifni, turdosh huquqlar egasini yoki mutlaq huquqlarning boshqa egasini identifikatsiyalovchi har qanday axborot yoxud asardan yoki turdosh huquqlar obyektidan foydalanish shartlari haqidagi, asarning yoki turdosh huquqlar obyektining nusxasida mavjud bo'lgan, ularga ilova qilingan yoxud bunday asarni yoki turdosh huquqlar obyektini barchaning e'tibori uchun yuborish yoxud barchaning e'tiboriga yetkazish munosabati bilan paydo bo'ladigan axborot, shuningdek shunday axborotni o'z ichiga olgan har qanday raqamlar va kodlar mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risidagi axborot deb e'tirof etiladi.

Quyidagilarga:

mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risidagi axborotni ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarning ruxsatisiz chiqarib tashlash yoki o'zgartirishga;

mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risidagi axborotni ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarning ruxsatisiz chiqarib tashlangan asarlarni yoki turdosh huquqlar obyektlarini takrorlash, tarqatish, tarqatish maqsadida import qilish, omma oldida ijro etish, barchaning e'tibori uchun yuborishga, barchaning e'tiboriga yetkazishga yo'l qo'yilmaydi.

65-modda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qilish usullari

Muallif, turdosh huquqlar egasi yoki mutlaq huquqlarning boshqa egasi huquqbuzardan quyidagilarni talab qilishga haqli:

huquqlarni tan olishini;

huquq buzilishidan oldingi holatni tiklashini va huquqni buzadigan yoki uning buzilishi xavfini yuzaga keltiradigan harakatlarni to'xtatishini;

huquq egasining huquqi buzilmagan taqdirda, u fuqarolik muomalasining odatdagi sharoitlarida olishi mumkin bo'lgan, lekin ololmay qolgan daromadi miqdoridagi zararlarning o'rnini qoplashini. Agar huquqbuzar mualliflik huquqi yoki turdosh huquqlarni buzish oqibatida daromadlar olgan bo'lsa, huquq egalari boshqa zararlarni bilan bir qatorda boy berilgan foydani bunday daromadlardan kam bo'lmagan miqdorda qoplashini;

zararlarni yetkazilishi faktidan qat'i nazar, huquqbuzarlikning xususiyati va huquqbuzarning aybi darajasidan kelib chiqib ish muomalasi odatlarini hisobga olgan holda zarar qoplanishi o'rniga bazaviy hisoblash miqdorining yigirma baravaridan ming baravarigacha miqdorda to'lanishi lozim bo'lgan tovonni to'lashini;

ushbu Qonunda belgilangan huquqlarini himoya qilish bilan bog'liq bo'lgan, qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa choralar ko'rishini.

Muallif va ijrochi o'z huquqlari buzilgan taqdirda, huquqbuzardan ma'naviy ziyon qoplanishini talab qilishga haqlidir.

Mulkiy huquqlarni jamoaviy asosda boshqaruvchi tashkilot mulkiy huquqlarini boshqarish shunday tashkilot tomonidan amalga oshirilayotgan shaxslarning buzilgan mualliflik huquqlari va turdosh huquqlarini himoya qilib qonunda belgilangan tartibda o'z nomidan ariza bilan sudga murojaat etishga haqlidir.

Mualliflik huquqi yoki turdosh huquqlar buzilishining oldini olish yoki uni to'xtatish uchun zarur choralar ko'rish natijasida uchinchi shaxslarga yetkazilgan zararlarni, shuningdek bunday choralarni amalga oshirgan shaxs ko'rgan zararlarni huquqbuzar hisobidan undirib olinishi kerak.

66-modda. Asarlarning va turdosh huquqlar obyektlarining kontrafakt nusxalarini musodara qilish

Asarlarning va turdosh huquqlar obyektlarining kontrafakt nusxalari, shuningdek ularni tayyorlash va takrorlashda foydalaniladigan materiallar va asbob-uskunalar hamda sodir etilgan huquqbuzarlikning boshqa vositalari qonunchilikka muvofiq sud tartibida musodara qilinadi.

Asarlarning va turdosh huquqlar obyektlarining musodara qilingan kontrafakt nusxalari yo'q qilinishi kerak, ularni huquq egasiga uning iltimosiga binoan topshirish hollari bundan mustasno.

6-bob. Yakunlovchi qoidalar

67-modda. Nizolarni hal qilish

Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar sohasidagi nizolar qonunchilikda belgilangan tartibda hal qilinadi.

68-modda. Ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish

Quyidagi qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin:

O'zbekiston Respublikasining 1996-yil 30-avgustda qabul qilingan "Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risida"gi 272–I-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1996-yil, № 9, 135-modda);

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 1996-yil 30-avgustda qabul qilingan "Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish haqida"gi 273–I-sonli **Qarori** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1996-yil, № 9, 136-modda);

O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 15-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish, shuningdek ayrimlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish to'g'risida"gi 175–II-sonli Qonunining **15-bandi** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001-yil, № 1-2, 23-modda).

69-modda. Qonunchilikni ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin, davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

70-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi tartibi

Ushbu Qonun rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Ushbu Qonunning audiovizual asarlar prokati uchun haq olish huquqini nazarda tutuvchi 21-moddasining **ikkinchi qismi** va 49-moddasining **ikkinchi qismi** qoidalari ushbu Qonun kuchga kirganidan keyin bir yil o'tgach, amalga kiritiladi.

Asarlar, ijrolar, fonogrammalar, efir yoki kabel orqali ko'rsatuv yoxud eshittirish beruvchi tashkilotning ko'rsatuvlari yoki eshittirishlaridan foydalanish uchun ushbu Qonun kuchga kirguniga qadar tuzilgan shartnomalar bunday shartnomalarning amal qilish muddati tugaguniga qadar o'z kuchida qoladi hamda ularga nisbatan mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to'g'risidagi qonunchilikning ular tuzilgan paytda amalda bo'lgan qoidalari qo'llaniladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
2006-yil 20-iyul,
O'RQ-42-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI NORMATIV-HUQUQIY HUJJATLAR TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 24-noyabrda qabul qilingan

Senat tomonidan 2020-yil 18-dekabrda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi normativ-huquqiy hujjatlar tushunchasini, turlarini, ushbu hujjatlarning o‘zaro yuridik kuchi va nisbatini belgilashdan, shuningdek ularni rejalashtirish, tashabbus qilish, tayyorlash, ekspertizadan o‘tkazish, kelishish, qabul qilish, e’lon qilish, ularning ijrosini tashkil etishni ta’minlash sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

2-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risidagi qonunchilik

Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi normativ-huquqiy hujjatlarining turlari va o‘zaro nisbati, normativ-huquqiy hujjatlarni tayyorlash tartibiga hamda ularning mazmuniga qo‘yiladigan asosiy talablar va ijrosini tashkil etishni ta’minlash Qoraqalpog‘iston Respublikasi qonunchiligi bilan ham belgilanadi.

O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzish, e’lon qilish, ro‘yxatdan o‘tkazish va saqlash tartibi O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari to‘g‘risida”gi Qonuni bilan belgilanadi.

3-modda. Normativ-huquqiy hujjat tushunchasi

Normativ-huquqiy hujjat qonunchilikka muvofiq qabul qilingan, umummajburiy davlat ko‘rsatmalari sifatida huquqiy normalarni belgilashga, o‘zgartirishga yoki bekor qilishga qaratilgan rasmiy hujjatdir.

4-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo‘lgan organlar yoki mansabdor shaxslar

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari, O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, vazirliklar va idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlari normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo‘lgan organlar yoki mansabdor shaxslardir (bundan buyon matnda normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo‘lgan organlar deb yuritiladi).

Fuqarolar O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston Respublikasining referendumini to‘g‘risida”gi Qonunida belgilangan tartibda o‘tkaziladigan referendum yo‘li bilan normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilishi mumkin.

5-modda. Ushbu Qonunning asosiy prinsiplari

Ushbu Qonunning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat:

konstitutsiyaviylik;

qonuniylik;

jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini, jamiyat va davlat manfaatlarini himoya qilish hamda ularning ustuvorligi;

oshkoralik;

ilmiylik;

ijtimoiy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solishning tizimlilik va komplekslilik;

ijtimoiy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solishning barqarorligi.

2-bob. O‘zbekiston Respublikasining qonunchilik tizimi

6-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarning turlari

Normativ-huquqiy hujjatlarning turlari quyidagilardan iborat:

O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi;

O‘zbekiston Respublikasining qonunlari;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari;

vazirliklar va idoralarning buyruqlari hamda qarorlari;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlari.

7-modda. O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi

Normativ-huquqiy hujjatlar qonunchilik hujjatlari bo'lib, ular O'zbekiston Respublikasining qonunchiligini tashkil etadi.

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari qonun hujjatlaridir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari, vazirliklar va idoralarning buyruqlari hamda qarorlari, mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlari qonunosti hujjatlaridir.

8-modda. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarining ustuvorligi.

O'zbekiston Respublikasida O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** va qonunlarining so'zsiz ustuvorligi tan olinadi.

O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** mamlakatning butun hududida oliy yuridik kuchga ega, to'g'ridan-to'g'ri amal qiladi va yagona huquqiy makonning asosini tashkil etadi.

O'zbekiston Respublikasining qonunlari va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** asosida va uni ijro etish uchun qabul qilinadi hamda uning normalari va prinsiplariga zid bo'lishi mumkin emas.

9-modda. O'zbekiston Respublikasining qonunlari

O'zbekiston Respublikasining qonunlari eng muhim va barqaror ijtimoiy munosabatlarni tartibga soladi hamda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan yoki referendum o'tkazish yo'li bilan qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasining qonunlari konstitutsiyaviy qonunlar tarzida qabul qilinishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** o'zgartish va qo'shimchalar kiritilishini nazarda tutuvchi O'zbekiston Respublikasi qonunlari konstitutsiyaviy qonunlar tarzida qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasining qonunlari huquqiy prinsiplar va normalarni mustahkamlovchi, birlashtiruvchi, tizimlashtiruvchi, shuningdek ijtimoiy munosabatlar eng muhim sohasining huquqiy jihatdan kompleks tartibga solinishini ta'minlovchi kodekslar tarzida qabul qilinishi mumkin.

10-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari asosida hamda ularni ijro etish uchun qarorlar tarzida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi.

11-modda. Qonunosti hujjatlarini tartibga solish doiralari

Qonunosti hujjatlarida qonun hujjatlari darajasida tartibga solinishi lozim bo'lgan masalalar bo'yicha normalar belgilanishiga yo'l qo'yilmaydi.

12-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari asosida hamda ularni ijro etish uchun farmonlar va qarorlar tarzida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi.

13-modda. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari asosida hamda ularni ijro etish uchun qarorlar tarzida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi.

14-modda. Vazirliklar va idoralarning buyruqlari hamda qarorlari

Vazirliklar va idoralar, agar ularga qonun hujjatlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari bilan tegishli normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish yoki ijtimoiy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish bo'yicha vakolatlar berilgan bo'lsa, normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilishi mumkin.

Vazirliklar va idoralar o'z vakolatlari doirasida buyruqlar va qarorlar tarzidagi normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi.

Buyruqlar vazirlik va idora nomidan qaror qabul qilish yakka tartibda amalga oshiriladigan vazirlik yoki idoralar rahbarlari tomonidan qabul qilinadi.

Qarorlar idoralar nomidan qaror qabul qilish kollegial organlari tomonidan amalga oshiriladigan idoralar tomonidan qabul qilinadi.

Vazirliklar va idoralarning buyruqlari hamda qarorlari boshqa vazirliklar yoki idoralar bilan kelishilgan holda qabul qilinishi mumkin.

Vazirliklar va idoralar tomonidan qo'shma qarorlar tarzida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinishi mumkin.

Vazirliklar va idoralarning tarkibiy bo'linmalari hamda hududiy organlari normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilishga haqli emas.

15-modda. Vazirliklar yoki idoralar tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarga nisbatan huquqiy vorislik

Tegishli normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish huquqi berilgan vazirlik yoki idora qayta tashkil etilgan taqdirda, huquqiy vorisga o'z vakolatlari doirasida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqi bilan birga ilgari qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarga o'zgartishlar, qo'shimchalar kiritish, ularning amal qilishini to'xtatib turish va tugatish vakolatlari ham o'tadi, bundan ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan hollar mustasno.

Vazirlik yoki idora tugatilgan yoxud u tegishli normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish huquqini huquqiy vorisiga bermasdan qayta tashkil etilgan taqdirda, ilgari qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarga o'zgartishlar, qo'shimchalar kiritish, ularning amal qilishini to'xtatib turish va tugatish vakolatlari yuqori turuvchi organga yoki boshqa vakolatli organga o'tadi.

Vazirlik yoki idora qayta nomlangan taqdirda, uning ilgarigi nomi ko'rsatilgan normativ-huquqiy hujjatlarning qayta nomlanishiga oid qismiga o'zgartirish yoki qo'shimcha kiritilishi lozim. Bunday o'zgartirishlar yoxud qo'shimchalar kiritilguniga qadar ilgarigi nomni o'z ichiga olgan normativ-huquqiy hujjatlarning amal qilishi qayta nomlangan vazirlikka yoki idoraga nisbatan to'liq hajmda tatbiq etiladi.

Vazirlik yoki idora maqomining o'zgarishi ular tomonidan ilgari qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning amal qilishi tugatilishiga olib kelmaydi.

16-modda. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlari

Xalq deputatlari viloyat, tuman va shahar Kengashlari o'z vakolatlari doirasida qarorlar tarzida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi.

Viloyat, tuman va shahar hokimi o'z vakolatlari doirasida qarorlar tarzida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi.

Mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlari O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati yuqori turuvchi organlarining qarorlari asosida hamda ularni ijro etish uchun qabul qilinadi.

17-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar bilan tasdiqlanadigan nizomlar, qoidalar, yo'riqnomalar va boshqa hujjatlar

Normativ-huquqiy hujjatlar bilan ushbu hujjatlarning tarkibiy qismi bo'lgan nizomlar, qoidalar, yo'riqnomalar, reglamentlar, strategiyalar, konsepsiyalar, doktrinalar, dasturlar ("yo'l xaritalari") va boshqa hujjatlar tasdiqlanishi mumkin.

Nizom davlat organlari va tashkilotlarning, ular tarkibiy bo'linmalarining maqomini, asosiy vazifalarini, funksiyalarini, huquq va majburiyatlarini, faoliyatini tashkil etish tartibini, shuningdek u yoki bu sohadagi ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish tartibini belgilaydi.

Qoidalar biror-bir faoliyatni amalga oshirishga doir talablarni belgilaydi.

Yo'riqnoma normativ-huquqiy hujjatlarni qo'llashning aniqlashtiruvchi jihatlarini belgilaydi.

Reglament davlat organlari va tashkilotlarning ish tartibini, shuningdek davlat organlari va tashkilotlar tomonidan ma'muriy tartib-taomillarni amalga oshirish tartibini belgilaydi.

Strategiya mamlakat yoki muhim tarmoqlarni o'rta va uzoq muddatli istiqbolda rivojlantirishning eng asosiy yo'nalishlarini belgilaydi.

Konsepsiya u yoki bu sohadagi davlat siyosatining eng muhim ustuvorliklarini, maqsadlarini, asosiy yo'nalishlarini, vazifalarini va amalga oshirilish mexanizmlarini belgilaydi.

Doktrina O'zbekiston Respublikasining u yoki bu sohadagi milliy manfaatlarini ta'minlash maqsadlari, vazifalari, prinsiplari va asosiy yo'nalishlarini belgilaydi.

Dastur ("Yo'l xaritasi") u yoki bu sohadagi davlat siyosatining maqsadlariga erishilishini ta'minlaydigan tadbirlar (vazifalar, amalga oshirish muddatlari, moliyalashtirish manbalari va mas'ul ijrochilar bo'yicha o'zaro bog'liq bo'lgan tadbirlar) va mexanizmlar tizimini belgilaydi.

18-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarning o'zaro nisbati

Turli normativ-huquqiy hujjatlarning yuridik kuchi bo'yicha o'zaro nisbati O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga**, normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilgan organlarning vakolatlariga va maqomiga, ushbu hujjatlarning turlariga, shuningdek normativ-huquqiy hujjat qabul qilingan sanaga muvofiq belgilanadi.

Normativ-huquqiy hujjat o'ziga nisbatan yuqoriroq yuridik kuchga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq bo'lishi kerak.

Normativ-huquqiy hujjatlar o'rtasida tafovutlar bo'lgan taqdirda yuqoriroq yuridik kuchga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjat qo'llaniladi.

Teng yuridik kuchga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar o'rtasida tafovutlar bo'lgan taqdirda, keyinroq qabul qilingan normativ-huquqiy hujjat qoidalarini amal qiladi, bundan ushbu moddaning **beshinch** qismida nazarda tutilgan hol mustasno.

Agar normativ-huquqiy hujjatni qabul qilgan vazirlikning yoki idoraning ijtimoiy munosabatlarning muayyan sohasini huquqiy jihatdan tartibga solish uchun maxsus vakolati bo'lsa, ushbu organ qabul qilgan hujjat bir xil maqomdagi boshqa vazirlik yoki idora tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatga nisbatan yuqoriroq yuridik kuchga ega bo'ladi.

Inson bilan davlat organlarining o'zaro munosabatlarida yuzaga keladigan qonunchilikdagi barcha ziddiyatlar va noaniqliklar inson foydasiga talqin etiladi.

3-bob. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini rejalashtirish, tashabbus qilish va tayyorlash

19-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlashni rejalashtirish

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlashni rejalashtirish, qoida tariqasida, huquqiy jihatdan tartibga solish talab qilinadigan muammolarni aniqlash va tahlil qilish yakunlari bo'yicha tayyorlanadigan norma ijodkorligi ishining rejalarini (dasturlari) doirasida amalga oshiriladi.

Normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organlar ijtimoiy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish yoki qonunchilik normalarini takomillashtirish maqsadida normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlashning joriy (yarim yillik va yillik) hamda istiqbolga (bir yildan ortiq muddatga) mo'ljallangan rejalarini (dasturlarini) ishlab chiqishi va tasdiqlashi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash rejalarida (dasturlarida) quyidagilar ko'rsatiladi:

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining nomi;

ijtimoiy munosabatlarning u yoki bu sohasini huquqiy jihatdan tartibga solish holatining tavsifi;

huquqiy jihatdan tartibga solishni talab qiladigan muammolarning tavsifi, ularning kelib chiqish sabablari va sharoitlarining tahlili;

huquqiy jihatdan tartibga solishni talab qiladigan muammolarning kelib chiqish sabablari va sharoitlarini bartaraf etishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini qabul qilish zarurligining asosi;

moliyaviy-iqtisodiy hisob-kitoblar — moddiy xarajatlar talab qilinadigan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini uchun;

normativ-huquqiy hujjatlarning turlari;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash muddatlari;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash uchun mas'ul bo'lgan davlat organlari va tashkilotlar;

normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan taqdirda, kutilayotgan natijalar, shu jumladan tartibga solish ta'sirini baholash o'tkazilgan hollarda uning natijalari.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashni rejalashtirish tartibi normativ-huquqiy hujjatni qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ yoki normativ-huquqiy hujjatning loyihasini tayyorlashni amalga oshiruvchi tashkilot (bundan buyon matnda ishlab chiquvchi deb yuritiladi) tomonidan belgilanadi.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash rejalarini (dasturlari) majburiy tartibda normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan tegishli organlarning rasmiy veb-saytlarida e'lon qilinadi.

20-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlashni tashabbus qilish

O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari loyihalarini tayyorlashni tashabbus qilishga faqat, bosharti davlat organlarida ko'tarilayotgan masalalarni yoki muammolarni qonunchilikda

nazarda tutilgan mexanizmlar va ma'muriy tartib-taomillar orqali hal etish vakolatlari mavjud bo'lmasa, yo'l qo'yiladi.

Jismoniy va yuridik shaxslar tegishli davlat organlariga normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash to'g'risida takliflar kiritishga haqli.

21-modda. Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash

Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash quyidagi bosqichlardan iborat:

normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash to'g'risidagi taklifni ko'rib chiqish va loyihani tayyorlash haqida qaror qabul qilish;

normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashni tashkiliy-texnikaviy va moliyaviy jihatdan ta'minlash;

normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash uchun zarur bo'lgan materiallarni va axborotni to'plash;

tartibga solish ta'sirini baholashdan o'tkazish;

imtiyozlarni belgilashning hamda O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetidan va davlat maqsadli jamg'armalaridan mablag'lar ajratishning maqsadga muvofiqligini asoslash;

normativ-huquqiy hujjat loyihasining matnini tayyorlash;

huquqiy va boshqa zarur ekspertizani o'tkazish;

normativ-huquqiy hujjat loyihasiga doir tushuntirish xatini loyihaning konsepsiyasini bayon etgan holda tayyorlash.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasi davlat tilida tayyorlanadi. Zarur bo'lganda, u boshqa tilga tarjima qilinishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasini ishlab chiquvchi tomonidan tayyorlash hamda tegishincha O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritish muddati, agar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining hujjatlarida, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining hujjatlarida boshqa muddat belgilanmagan bo'lsa, ikki oydan kam etib belgilanishi mumkin emas.

O'zbekiston Respublikasining qonunlari loyihalarini tayyorlashning va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga kiritishning o'ziga xos xususiyatlari "[Qonunlar loyihalarini tayyorlash va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga kiritish tartibi to'g'risida](#)"gi hamda "[O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining Reglamenti to'g'risida](#)"gi O'zbekiston Respublikasi qonunlari bilan belgilanadi.

22-modda. Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashni tashkil etish

Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash uchun ishlab chiquvchi tomonidan ishchi guruh (komissiya) tashkil etilishi mumkin.

Ishchi guruh (komissiya) tarkibiga ishlab chiquvchi bo'linmalarining, tegishli tarmoqlar holati va rivojlanishi uchun javobgar bo'lgan vazirliklarning yoki idoralarning, boshqa manfaatdor davlat organlarining, ilmiy va boshqa tashkilotlarning vakillari, shuningdek fuqarolar kiritilishi mumkin. Bunda nodavlat tashkilotlar vakillari, shuningdek fuqarolar o'z roziligi bilan ishchi guruh (komissiya) tarkibiga kiritiladi.

Ishchi guruh (komissiya) a'zolari normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash uchun zarur bo'lgan bilim va tajribaga ega bo'lishi kerak.

Ishlab chiquvchi ishchi guruhning (komissiyaning) faoliyatini ta'minlash uchun davlat organlaridan va boshqa tashkilotlardan normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash uchun zarur bo'lgan materiallarni, statistika ma'lumotlarini hamda boshqa ma'lumotlarni olishga, normativ-huquqiy hujjatning loyihasi yuzasidan ilmiy va boshqa tashkilotlarning, olimlar va mutaxassislarining maslahatlari hamda tavsiyalarini, shuningdek ekspertlar xulosalarini olishga haqlidir.

Normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ, zarur bo'lganda, normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashni davlat organlariga, ilmiy va boshqa tashkilotlarga, ayrim fuqarolarga belgilangan tartibda, o'z vakolatlari doirasida topshirishga yoki ularga shartnoma asosida buyurtma berishga haqlidir.

Normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ, zarur bo'lganda, normativ-huquqiy hujjatlarning muqobil loyihalarini tayyorlashni bir nechta davlat organiga, ilmiy va boshqa

tashkilotlarga, ayrim fuqarolarga belgilangan tartibda, o'z vakolatlari doirasida topshirishga yoki ularga shartnoma asosida buyurtma berishga, shuningdek eng yaxshi normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlash uchun tanlovlar o'tkazishga haqlidir.

Vazirliklar va idoralarning, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlarining normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlashga doir ishlarini muvofiqlashtirish O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.

23-modda. Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashda qonunchilikning holatini, qo'llanilish amaliyotini, jamoatchilik fikrini va xalqaro tajribani o'rganish

Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashda ishlab chiquvchi:

qonunchilikning holatini, normativ-huquqiy hujjat loyihasining huquqiy jihatdan tartibga solish predmeti bo'yicha qo'llanilish amaliyotini o'rganadi;

ijtimoiy munosabatlarning muayyan sohasini huquqiy jihatdan tartibga solishga salbiy ta'sir ko'rsatayotgan bo'shliqlar va ziddiyatlarni, shuningdek huquqiy jihatdan tartibga solishga bo'lgan ijtimoiy ehtiyojni, qonunchilikning samaradorligiga ta'sir etuvchi sabablar hamda shart-sharoitlarni aniqlaydi;

ijtimoiy munosabatlarning tegishli sohasini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni aniqlash nuqtai nazaridan qonunchilikni xatlovdan o'tkazadi;

davlat organlari va boshqa tashkilotlarning, shuningdek ayrim fuqarolarning takliflarini, ommaviy axborot vositalarining materiallarini, ilmiy va boshqa tashkilotlarning, olimlar hamda mutaxassislarining maslahatlari va tavsiyalarini, jamoatchilik fikrini aniqlashning boshqa vositalari ma'lumotlarini umumlashtiradi hamda ulardan foydalanadi;

xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan prinsiplari va normalarini hisobga oladi, shuningdek boshqa davlatlardagi huquqiy jihatdan tartibga solish borasidagi tajribani o'rganadi;

normativ-huquqiy hujjat loyihasining huquqiy jihatdan tartibga solish predmetiga taalluqli ilmiy tadqiqotlar natijalarini, ommaviy axborot vositalaridagi, Internet jahon axborot tarmog'idagi maqolalarni, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini o'rganadi;

normativ-huquqiy hujjatni amalga oshirish uchun zarur bo'ladigan moliyaviy-iqtisodiy xarajatlarga bo'lgan ehtiyojni, ularning o'rnini qoplash miqdorlari va manbalarini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi qonunlari loyihalari "Qonun loyihalarining umumxalq muhokamasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonunida** belgilangan tartibda umumxalq muhokamasiga qo'yilishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari jamoatchilik yoki mutaxassislar muhokamasiga olib chiqiladi.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining jamoatchilik muhokamasi manfaatdor davlat organlarining, shuningdek fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining hamda fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining, o'zga tashkilotlarning vakillari, olimlar, mutaxassislar va fuqarolar ishtirokida o'tkaziladi.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining mutaxassislar muhokamasi tegishli ilmiy-tadqiqot muassasalarining, tarmoqlarning vakillari ishtirokida o'tkaziladi.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasining jamoatchilik yoki mutaxassislar muhokamasi ishtirokchilari ishlab chiquvchi tomonidan loyihaning matni bilan oldindan tanishtirilishi kerak.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasining muhokamasi jarayonida bildirilgan takliflar va fikr-mulohazalar tavsiya xususiyatiga ega hamda ishlab chiquvchi tomonidan ko'rib chiqilishi lozim. Normativ-huquqiy hujjat loyihasining muhokamasi materiallari normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga ko'rib chiqish uchun normativ-huquqiy hujjat loyihasini kiritish bilan bir vaqtda kiritiladi.

24-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining jamoatchilik muhokamasi

Ishlab chiquvchi tomonidan normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalari normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari muhokamasi portalida (bundan buyon matnda portal deb yuritiladi) jamoatchilik muhokamasini o'tkazish uchun qonunchilikda belgilangan tartibda joylashtiriladi.

Ishlab chiquvchi normativ-huquqiy hujjat loyihasini portalga uni normativ-huquqiy hujjat qabul qiluvchi organga kiritishdan oldin joylashtiradi.

Ishlab chiquvchi normativ-huquqiy hujjat loyihasining portaldagi jamoatchilik muhokamasi muddatini tartibga solinadigan ijtimoiy munosabatlarning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqqan holda belgilaydi hamda bu muddat portalda normativ-huquqiy hujjat loyihasi joylashtirilgan kundan e'tiboran o'n besh kundan kam bo'lmasligi kerak.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasi bo'yicha jamoatchilik muhokamasi ishtirokchilaridan tushgan fikr-mulohazalarni va (yoki) takliflarni hisobga olishni ishlab chiquvchi qabul qilingan fikr-mulohazalar va (yoki) takliflarga muvofiq loyihani maromiga yetkazish yo'li bilan amalga oshiradi.

Kelib tushgan fikr-mulohazalar va (yoki) takliflar rad etilgan taqdirda, ishlab chiquvchi ularni rad etish sababini asoslashi shart.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining jamoatchilik muhokamasi natijalari, qoida tariqasida, kelib tushgan fikr-mulohazalar va (yoki) takliflarni ko'rib chiqish natijalari ko'rsatilgan holda tegishli vazirliklar, idoralar hamda boshqa tashkilotlar tomonidan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga (huquqiy ekspertiza uchun) va normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga (ko'rib chiqish uchun) kiritiladi.

4-bob. Normativ-huquqiy hujjat loyihasini ekspertizadan o'tkazish va kelishish

25-modda. Normativ-huquqiy hujjat loyihasining ekspertizasi

Normativ-huquqiy hujjat loyihasi huquqiy va korrupsiyaga qarshi ekspertizalardan o'tkazilishi shart.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasi ishlab chiquvchining yoki normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organning qaroriga ko'ra iqtisodiy, moliyaviy, ilmiy, lingvistik, ekologik ekspertizadan, shuningdek boshqa turdagi ekspertizalardan o'tkazilishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasini tayyorlashda bevosita ishtirok etmagan tashkilotlar va (yoki) shaxslar ekspertlar sifatida jalb qilinadi. Ekspertiza o'tkazish uchun olimlar va mutaxassislar, shu jumladan boshqa davlatlar hamda xalqaro tashkilotlardan olimlar va mutaxassislar jalb etilishi mumkin. Ekspertlar normativ-huquqiy hujjat loyihasiga baho berishda mustaqildir va ekspertiza o'tkazish topshirig'ini bergan organning nuqtai nazari bilan bog'liq bo'lmaydi.

Ekspertlarning normativ-huquqiy hujjat loyihasi bo'yicha xulosalari tavsiya xususiyatiga ega bo'lib, ular ishlab chiquvchi yoki normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ tomonidan ko'rib chiqilishi lozim. Xulosaning inobatga olinmagan bandlari yuzasidan tegishli tushuntirishlar berilgan holda ma'lumotnoma tayyorlanadi.

26-modda. Normativ-huquqiy hujjat loyihasining huquqiy ekspertizasi

Huquqiy ekspertiza jarayonida normativ-huquqiy hujjat loyihasining O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga, unga nisbatan yuqoriroq yuridik kuchga ega bo'lgan boshqa normativ-huquqiy hujjatlarga, yuridik-texnik jihatdan rasmiylashtirishning talablariga muvofiqligi, shu jumladan normativ-huquqiy hujjat loyihasida havola qiluvchi normalar qo'llanilishining asosliliigi hamda maqsadga muvofiqligi tekshiriladi.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining huquqiy ekspertizasi ishlab chiquvchining yoki normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organning yuridik xizmati, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, uning hududiy bo'linmalari va boshqa tashkilotlar tomonidan qonunchilikka muvofiq o'tkaziladi.

27-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va uning hududiy bo'linmalari tomonidan huquqiy ekspertizadan o'tkazish

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining huquqiy ekspertizasini ular manfaatdor tashkilotlar bilan kelishilganidan va boshqa turdagi ekspertizalar amalga oshirilganidan so'ng o'tkazadi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining huquqiy ekspertizasini, shu jumladan ularda korrupsiya ko'rinishlarini, boshqa huquqbuzarliklarni sodir etish uchun shart-sharoitlarni yuzaga keltiradigan, jismoniy va yuridik shaxslar uchun ortiqcha ma'muriy va boshqa cheklovlarini joriy etadigan qoidalar va normalar bor-yo'qligini aniqlash, shuningdek zarur bo'lgan normalarni bitta normativ-huquqiy hujjatda aks ettirgan hamda tegishli munosabatlarni tartibga soluvchi boshqa normalarni bekor qilgan holda, qonunchilikni kodifikatsiya qilish imkoniyati mavjudligi nuqtai nazaridan huquqiy ekspertizasini o'tkazadi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan O'zbekiston Respublikasi qonunlari loyihalarining huquqiy ekspertizasini amalga oshirish jarayonida bu loyihalar ularning to'g'ridan-to'g'ri amal qilishi va ularda takrorlovchi yoki O'zbekiston Respublikasi qonunlari loyihalarining normalariga zid bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar mavjudligini keyinchalik ularni bekor qilish uchun aniqlash nuqtai nazaridan baholanishi shart.

Huquqiy ekspertiza yakunlariga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan xulosa taqdim etiladi.

Vazirliklar va idoralar normativ-huquqiy hujjatlarining huquqiy ekspertizasi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari qarorlari loyihalarining huquqiy ekspertizasi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining tegishli hududiy bo'linmalari tomonidan amalga oshiriladi.

28-modda. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va uning hududiy bo'linmalari tomonidan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini huquqiy ekspertizadan hamda vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish muddatlari

O'zbekiston Respublikasining qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari loyihalarining huquqiy ekspertizasi ular kelib tushgan sanadan e'tiboran o'n kun ichida O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan o'tkaziladi.

Vazirliklar va idoralar normativ-huquqiy hujjatlarining huquqiy ekspertizasi hamda vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish ular kelib tushgan sanadan e'tiboran o'ttiz kun ichida O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.

Agar ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan loyihalar va **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan normativ-huquqiy hujjatlar qo'shimcha o'rganishni talab qilsa, qonunlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari loyihalarini ko'rib chiqish muddati besh kungacha, vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlarini ko'rib chiqish muddati esa o'n besh kungacha uzaytirilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining hududiy bo'linmalari tomonidan:

xalq deputatlari viloyat, tuman, (shahar) Kengashi qarorlari loyihalarining huquqiy ekspertizasi — ikki ish kuni ichida;

viloyat, tuman, (shahar) hokimi qarorlari loyihalarining huquqiy ekspertizasi — besh ish kuni ichida o'tkaziladi.

Qonunchilikda normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini huquqiy ekspertizadan o'tkazishning boshqa muddatlari belgilanishi mumkin.

29-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarning va ular loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasi

Normativ-huquqiy hujjatlarning va ular loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasi "Normativ-huquqiy hujjatlarning va ular loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonunida** belgilangan tartibda o'tkaziladi.

30-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kelishish

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga kiritilguniga qadar:

manfaatdor davlat organlari va tashkilotlar bilan;

qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda boshqa davlat organlari va tashkilotlar bilan majburiy tartibda kelishiladi.

Kelishish uchun yuborilgan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalariga manfaatdor davlat organlari va tashkilotlarning birinchi rahbarlari (alohida hollarda — ularning birinchi o'rinbosarlari) tomonidan:

qonun hujjatlari loyihalariga — yetti ish kuni ichida;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari loyihalariga — uch ish kuni ichida;

vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlari loyihalariga — besh ish kuni ichida;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlari loyihalariga — uch ish kuni ichida viza qo'yiladi.

Qonunchilikda normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kelishishning boshqa muddatlari hamda muayyan davlat organlari va tashkilotlar bilan majburiy ravishda kelishishga doir talablar belgilanishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kelishish normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kelishishning maxsus axborot tizimi orqali elektron shaklda amalga oshiriladi.

Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kelishish tartibi qonunchilikda belgilanadi.

31-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini kelishish muddatlari buzilganligi uchun javobgarlik

Kelishish uchun olingan normativ-huquqiy hujjat loyihasini ko'rib chiqish muddatlarining buzilishiga yo'l qo'ygan manfaatdor davlat organining va tashkilotning rahbari davlat organlaridagi hamda tashkilotlardagi ijro intizomi doirasida shaxsan javobgar bo'ladi.

Davlat boshqaruvi organlari va mahalliy ijro etuvchi organlarda normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining o'z vaqtida ko'rib chiqilishi va kelishishi ustidan nazorat O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan amalga oshiriladi.

5-bob. Normativ-huquqiy hujjat loyihasini normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga kiritish. Normativ-huquqiy hujjatni qabul qilish**32-modda. Normativ-huquqiy hujjat loyihasini normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga kiritish**

Tayyorlangan normativ-huquqiy hujjat loyihasi normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga davlat tilida kiritiladi. Zarur bo'lgan hollarda, uning boshqa tillardagi tarjimai taqdim etilishi mumkin.

Tayyorlangan normativ-huquqiy hujjat loyihasi normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organga O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining huquqiy ekspertiza yakunlari bo'yicha xulosasi va tushuntirish xati bilan kiritiladi.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasiga qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda tegishli organlarning normativ-huquqiy hujjat loyihasining tartibga solish ta'sirini baholash bo'yicha xulosasi (hisoboti), shuningdek moliyaviy-iqtisodiy hisob-kitoblar, statistika ma'lumotlari va uni asoslash uchun boshqa ma'lumotlar ilova qilinadi.

Ishlab chiquvchi O'zbekiston Respublikasi qonuni loyihasini kiritayotganda uni amalga oshirishga, shuningdek uning mohiyati va ahamiyatini tushuntirish hamda targ'ib qilishga doir tadbirlar rejasini ilova qiladi.

Ishlab chiquvchi O'zbekiston Respublikasi qonun loyihasini kiritayotganda, bundan O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topishni nazarda tutuvchi O'zbekiston Respublikasi qonuni loyihasi mustasno, xalqaro hujjatlarning va xorijiy mamlakatlar qonunchiligining, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligining tegishli qoidalarini, tegishli xalqaro tajribani O'zbekiston Respublikasi sharoitlarida qo'llash maqbulligi to'g'risidagi asosli takliflarni ketma-ketlik tartibida ko'rsatgan holda tahliliy qiyosiy jadvalni tayyorlashi shart.

Xalqaro hujjatlar va xorijiy mamlakatlar qonunchiligi prinsiplari, qoidalari hamda ta'riflarining tayyorlangan batafsil tahlilini o'z ichiga olgan qiyosiy jadvalsiz kiritilgan O'zbekiston Respublikasi qonuni loyihasi ko'rib chiqilmaydi, bundan O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topishni nazarda tutuvchi O'zbekiston Respublikasi qonuni loyihasi mustasno.

33-modda. Normativ-huquqiy hujjatni qabul qilish

Normativ-huquqiy hujjat ko'rib chiqilganidan so'ng normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ tomonidan qabul qilinadi.

Qoidalar qonunda aks etgan qonunosti hujjatlari o'z kuchini yo'qotgan deb topilishi lozim.

Normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ tomonidan normativ-huquqiy hujjat davlat tilida qabul qilinadi. Zarur bo'lganda u boshqa tillarga tarjima qilinishi mumkin.

Davlat tilidagi normativ-huquqiy hujjat matni bilan uning boshqa tildagi matni o'rtasida tafovut bo'lgan taqdirda, normativ-huquqiy hujjatning davlat tilidagi matni qo'llaniladi.

34-modda. Huquqiy eksperiment

Normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ tomonidan normativ-huquqiy hujjat samaradorligini, uning vaqtincha amal qilishini muayyan hududda va (yoki) shaxslar doirasi bo'yicha cheklagan holda o'rganish huquqiy eksperimentdir.

Huquqiy eksperiment tugaganidan keyin:

huquqiy eksperiment tartibida qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatni qo'llash amaliyoti, huquqiy eksperimentning ijobiy va salbiy oqibatlari, bunday hujjatning qo'llanilishiga ta'sir o'tkazgan ijtimoiy hamda boshqa omillar, huquqiy eksperiment o'tkazilishi munosabati bilan qilingan xarajatlar va olingan daromadlar tahlil qilinadi;

normativ-huquqiy hujjat uning amal qilishi vaqt bo'yicha, muayyan hududda va (yoki) shaxslar doirasi bo'yicha cheklanmagan holda qabul qilinganidan keyin yuzaga keladigan ijobiy va salbiy oqibatlarning, xarajatlar va daromadlarning huquqiy eksperiment jarayonida erishilgan ijtimoiy-iqtisodiy natijalar haqidagi ma'lumotlar bilan asoslantirilgan prognozi amalga oshiriladi.

Huquqiy eksperiment natijalariga ko'ra normativ-huquqiy hujjat qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ tomonidan normativ-huquqiy hujjatni uning amal qilishini vaqt bo'yicha, muayyan hududda va (yoki) shaxslar doirasi bo'yicha cheklanmagan holda qabul qilish maqsadga muvofiqligi to'g'risida qaror qabul qilinadi yoki huquqiy eksperiment natijalarini inobatga olgan holda qonunchilikni takomillashtirishga yoxud normativ-huquqiy hujjatni o'z kuchini yo'qotgan deb topishga doir boshqa choralar ko'riladi.

35-modda. Tartibga solish ta'sirini baholash

Tartibga solish ta'sirini baholash normativ-huquqiy hujjat loyihasining qabul qilinishi natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ehtimoliy oqibatlarni va uning tartibga solish maqsadlariga erishilishini, shuningdek amaldagi normativ-huquqiy hujjatning ushbu normativ-huquqiy hujjat bilan tartibga soluvchi munosabatlarga ta'sirining samaradorligi va natijadorligini aniqlash va baholashga qaratilgan chora-tadbirlar majmuidan iboratdir.

Tadbirkorlik faoliyatiga, fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga hamda atrof muhitga ta'sir ko'rsatuvchi normativ-huquqiy hujjatlar va ularning loyihalari tartibga solish ta'sirini baholashdan o'tkaziladi.

Tartibga solish ta'sirini baholash tartibi qonunchilikka muvofiq belgilanadi.

6-bob. Normativ-huquqiy hujjatlarning e'lon qilinishi, kuchga kirishi va amal qilishi

36-modda. Normativ-huquqiy hujjatning rasmiy matnini tasdiqlash

Normativ-huquqiy hujjatning rasmiy matnini tasdiqlash:

O'zbekiston Respublikasining qonuniga nisbatan — O'zbekiston Respublikasining Prezidenti;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining qaroriga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining Spikeri;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining qaroriga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining Raisi;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni va qaroriga nisbatan — O'zbekiston Respublikasining Prezidenti;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qaroriga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri;

vazirliklar va idoralarning buyruqlari hamda qarorlariga nisbatan — normativ-huquqiy hujjatni qabul qilgan organ rahbari;

xalq deputatlari Kengashlarining qarorlariga nisbatan — tegishli xalq deputatlari Kengashi raisi;

viloyat, tuman va shahar hokimining qarorlariga nisbatan — tegishli hokim tomonidan imzolash orqali amalga oshiriladi.

37-modda. Vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish

Vazirliklar va idoralar normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan kundan e'tiboran o'n kun ichida ularni davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga taqdim etadi.

Vazirliklar va idoralarning davlat ro'yxatidan o'tkazilmagan normativ-huquqiy hujjatlari tegishli ijtimoiy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish uchun asos bo'lib xizmat qilishi mumkin emas hamda huquqiy oqibatlarga olib kelmaydi.

Vazirliklar va idoralarning mansabdor shaxslari davlat ro'yxatidan o'tkazilmagan normativ-huquqiy hujjatlarni amalga kiritganlik uchun qonunda belgilangan tartibda ma'muriy javobgarlikka tortiladi.

Vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi qonunchilikda belgilanadi.

38-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarni e'lon qilishga doir talablar

Normativ-huquqiy hujjatlar rasmiy nashrlarda e'lon qilinishi kerak. Hech kim rasmiy e'lon qilinmagan qonun asosida hukm qilinishi, jazoga tortilishi, mol-mulkidan yoki biron-bir huquqidan mahrum qilinishi mumkin emas.

Normativ-huquqiy hujjatning bayon tarzida rasmiy e'lon qilinishiga yo'l qo'yilmaydi.

Normativ-huquqiy hujjat rasmiy e'lon qilinganda uning barcha rekvizitlari ko'rsatiladi.

Vazirliklar, idoralar va mahalliy davlat hokimiyati organlari normativ-huquqiy hujjatlari matnlarining elektron shakllari ularni qabul qilgan organlarning rasmiy veb-saytlarida normativ-huquqiy hujjat rasmiy e'lon qilinganidan keyin bir kun ichida e'lon qilinishi shart. Vazirliklar, idoralar va mahalliy davlat hokimiyati organlari normativ-huquqiy hujjatlari matnlarining elektron shakllarini e'lon qilish tartibi qonunchilikda belgilanadi.

Normativ-huquqiy hujjatlarni norasmiy nashrlarda e'lon qilishga, shuningdek ularni qonunchilikning elektron ma'lumotnoma tizimlari orqali tarqatishga normativ-huquqiy hujjat rasmiy manbalarda ularning barcha rekvizitlari, ular e'lon qilingan rasmiy nashrlar va ularning kuchga kirish sanasi ko'rsatilgan holda e'lon qilinganidan so'ng yo'l qo'yiladi. Bunda rasmiy nashrlarda e'lon qilingan normativ-huquqiy hujjat matnining aniq takrorlanishi ta'minlanishi kerak.

Normativ-huquqiy hujjatlarning e'lon qilinishi ular qo'llanilishining majburiy shartidir.

39-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar e'lon qilinadigan rasmiy manbalar

“O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnoma”, “O'zbekiston Respublikasi qonunchilik to'plami”, “Xalq so'zi” va “Narodnoye slovo” gazetlari, “O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi” O'zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasi](#) va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari e'lon qilinadigan rasmiy manbalardir.

“O'zbekiston Respublikasi Hukumati qarorlarining to'plami”, “O'zbekiston Respublikasi qonunchilik to'plami”, “Xalq so'zi” va “Narodnoye slovo” gazetlari, “O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi” O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari e'lon qilinadigan rasmiy manbalardir.

“O'zbekiston Respublikasi qonunchilik to'plami”, “O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi”, shuningdek vazirliklar va idoralarning rasmiy nashrlari vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlari e'lon qilinadigan rasmiy manbalardir.

“O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi”, Mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlarini ishlab chiqish, kelishish va ro'yxatdan o'tkazishning yagona elektron tizimi, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlarining rasmiy nashrlari mazkur mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlari e'lon qilinadigan rasmiy manbalardir.

40-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarning kuchga kirishi

Normativ-huquqiy hujjatlar, agar hujjatlarning o'zida kechroq muddat ko'rsatilmagan bo'lsa, rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish tartib-taomili murakkablashtirilishini va tadbirkorlik faoliyati subyektlari zimmasiga yangi majburiyatlar yuklatilishini nazarda tutadigan, shuningdek ularning javobgarligiga oid yangi choralarni belgilaydigan normativ-huquqiy hujjatlar rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kamida uch oydan keyin kuchga kiradi.

41-modda. Normativ-huquqiy hujjatning orqaga qaytish kuchi

Normativ-huquqiy hujjatlar orqaga qaytish kuchiga ega emas va ular amalga kiritilganidan keyin yuzaga kelgan ijtimoiy munosabatlarga nisbatan qo'llaniladi, bundan ushbu moddaning [ikkinchi qismida](#) nazarda tutilgan hollar mustasno.

O'zbekiston Respublikasi qonunining amal qilishi u amalga kiritilguniga qadar yuzaga kelgan ijtimoiy munosabatlarga nisbatan qonunda to'g'ridan-to'g'ri nazarda tutilgan hollardagina tatbiq etiladi. Agar qonunda mazkur qonun qabul qilinguniga qadar javobgarlikka sabab bo'lmagan yoki yengilroq javobgarlikka sabab bo'lgan xatti-harakatlarni sodir etganlik uchun yuridik va jismoniy shaxslarning javobgarligini joriy etish yoxud kuchaytirish nazarda tutilsa, shuningdek agar qonunning qo'llanilishi natijasida yuridik va jismoniy shaxslarga moddiy zarar yetkaziladigan bo'lsa, qonunga orqaga qaytish kuchini berishga yo'l qo'yilmaydi.

42-modda. Normativ-huquqiy hujjatning makon bo'yicha amal qilishi

Normativ-huquqiy hujjatning makon bo'yicha amal qilishi normativ-huquqiy hujjatni qabul qilgan organning yurisdiksiyasi bilan belgilanadi.

Normativ-huquqiy hujjatni qabul qilgan organ uning makon bo'yicha amal qilish doirasini cheklab qo'yishi mumkin.

43-modda. Normativ-huquqiy hujjatning vaqt bo'yicha amal qilishi

Normativ-huquqiy hujjat, agar uning matnida boshqacha izoh berilmagan bo'lsa, muddatsiz amal qiladi.

Normativ-huquqiy hujjatning amal qilish muddati butun hujjat yoki uning bir qismi uchun belgilanishi mumkin. Bunday holda normativ-huquqiy hujjat yoxud uning bir qismi qaysi muddatga yoki qanday hodisa yuz berguniga qadar o'z kuchini saqlab qolishi ko'rsatilishi kerak.

Normativ-huquqiy hujjatni qabul qilgan organ belgilangan muddat tugaguniga qadar yoki hodisa yuz berguniga qadar hujjatning yoki uning bir qismining amal qilishini yangi muddatga, boshqa hodisa yuz berguniga qadar uzaytirish to'g'risida yoxud normativ-huquqiy hujjat qonunchilikka, o'tkazilayotgan islohotlarning ustuvor yo'nalishlariga, jamiyatdagi barqaror huquqiy munosabatlarga muvofiq bo'lgan taqdirda normativ-huquqiy hujjatga (uning qismiga) muddatsiz tus berish haqida qaror qabul qilishi mumkin.

44-modda. Normativ-huquqiy hujjatning shaxslar doirasi bo'yicha amal qilishi

Normativ-huquqiy hujjatning amal qilishi O'zbekiston Respublikasining fuqarolari va yuridik shaxslariga, shuningdek o'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasi hududida amalga oshirganda chet el yuridik shaxslariga, O'zbekiston Respublikasi hududidagi chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarga, agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, tatbiq etiladi.

45-modda. Normativ-huquqiy hujjatning amal qilishini to'xtatib turish va tugatish

Normativ-huquqiy hujjatning yoki uning bir qismining amal qilishi uni qabul qilgan organ yoxud uning yuqori turuvchi organi tomonidan muayyan muddatga yoki muayyan hodisa yuz berguniga qadar to'xtatib turilishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjat yoki uning bir qismi quyidagi hollarda o'zining amal qilishini tugatadi:

normativ-huquqiy hujjat yoki uning bir qismi qaysi muddat yoki hodisa yuz berishi uchun mo'ljallangan bo'lsa, o'sha muddat tugaganida yoki hodisa yuz berganida;

normativ-huquqiy hujjat yoki uning bir qismi qonunda belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** muvofiq emas yoxud haqiqiy emas deb topilganda;

normativ-huquqiy hujjat yoki uning bir qismi o'z kuchini yo'qotgan deb topilganda;

normativ-huquqiy hujjat yoki uning bir qismi bekor qilinganda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti favqulodda holat joriy etilgan hududda amalda bo'lgan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlarining, vazirliklar hamda idoralar buyruqlari va qarorlarining, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlari qarorlarining amal qilishini ushbu hujjatlar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining favqulodda holat joriy etish to'g'risidagi farmoniga zid bo'lgan taqdirda, favqulodda holatning amal qilish muddatida to'xtatib turishga haqli.

46-modda. Ilgari qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarni yangi normativ-huquqiy hujjat qabul qilinganligi munosabati bilan qayta ko'rib chiqish

Ilgari qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarga yangi normativ-huquqiy hujjat qabul qilinganligi munosabati bilan zarur o'zgartishlar va (yoki) qo'shimchalar kiritiladi hamda ilgari qabul qilingan barcha normativ-huquqiy hujjatlar yoki ularning qismlari, agar ular yangi huquqiy normalarga zid bo'lsa yoxud yangi normativ-huquqiy hujjat bilan to'laligicha qamrab olingan yoki amalda o'z huquqiy ahamiyatini yo'qotgan bo'lsa, lekin rasman o'z kuchini yo'qotgan deb topilmagan bo'lsa, o'z kuchini yo'qotgan deb topilishi lozim.

Teng yuridik kuchga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlarga kiritilayotgan o'zgartishlar va (yoki) qo'shimchalar, o'z kuchini yo'qotgan deb topilayotgan teng yuridik kuchga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlarning yoki ular qismlarining ro'yxati normativ-huquqiy hujjatning o'zida ko'rsatilishi kerak.

Normativ-huquqiy hujjat qabul qilinganligi munosabati bilan o'zgartishlar, qo'shimchalar kiritilishi yoki o'z kuchini yo'qotgan deb topilishi lozim bo'lgan, teng yuridik kuchga ega normativ-huquqiy hujjatlarning yoki ular qismlarining soni ancha ko'p bo'lgan taqdirda, mazkur o'zgartish va qo'shimchalar, shuningdek o'z kuchini yo'qotgan deb topilishi lozim bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar ro'yxati alohida hujjat sifatida rasmiylashtiriladi. Bunday hujjat loyihasi ishlab chiquvchi tomonidan tayyorlanadi va normativ-huquqiy hujjat loyihasi bilan bir vaqtda taqdim etiladi.

47-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarning matnlarini tarqatish

Normativ-huquqiy hujjatlarning matnlarini tarqatish normativ-huquqiy hujjat matnidan moneliksiz foydalanish imkoniyatini ta'minlaydigan har qanday shakllarda amalga oshirilishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjatlarning matnlarini tarqatish tartibi qonunchilikda belgilanadi.

7-bob. Normativ-huquqiy hujjatlarning ijrosini tashkil etish va ta'minlash

48-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarning ijrosini tashkil etuvchi va ta'minlovchi organlar

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasi [Konstitutsiyasi](#) va qonunlarining, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlarining O'zbekiston Respublikasining butun hududida ijrosini tashkil etadi hamda ta'minlaydi.

Vazirliklar va idoralar, ularning mansabdor shaxslari o'z vakolatlariga kiritilgan masalalar bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlarning ijrosini tashkil etadi hamda ta'minlaydi.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari tegishli hududda normativ-huquqiy hujjatlarning ijrosini tashkil etadi hamda ta'minlaydi.

49-modda. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil etish va ta'minlashga doir vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi o'z vakolatlari doirasida:

normativ-huquqiy hujjatlarning o'z vaqtida ijro etilishiga qaratilgan zarur tadbirlarni ishlab chiqadi va (yoki) qarorlar qabul qiladi;

vazirliklar va idoralarning ishlarini muvofiqlashtiradi hamda yo'naltiradi, ularning normativ-huquqiy hujjatlarni ijro etishga doir vakolatlarini belgilaydi;

O'zbekiston Respublikasi qonunlarini va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarni ijro etish uchun zimmasiga javobgarlik yuklatiladigan vazirliklarni, idoralarni hamda mansabdor shaxslarni belgilaydi;

normativ-huquqiy hujjatlar o'z vaqtida ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

50-modda. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil etishga doir vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi o'z vakolatlari doirasida:

normativ-huquqiy hujjatlarning ijro etilishi masalalari yuzasidan davlat organlari va tashkilotlarga tushuntirishlar beradi hamda zarur yordam ko'rsatadi;

normativ-huquqiy hujjatlarning davlat boshqaruvi organlari tomonidan ijro etilishi masalalariga doir uslubiy ko'rsatmalarni ishlab chiqadi;

normativ-huquqiy hujjatlarning davlat boshqaruvi organlari tomonidan ijro etilishi monitoringi va tahlilini o'tkazadi, ushbu sohadagi muammolarni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi;

davlat boshqaruvi organlarining normativ-huquqiy hujjatlarni ijro etish bo'yicha faoliyatini muvofiqlashtirishni amalga oshiradi;

davlat boshqaruvi organlarida va tashkilotlarda normativ-huquqiy hujjatlarning ijrosi nuqtai nazaridan ijro intizomiga rioya etilishini o'rganadi, shu asosda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritish uchun axborot-tahliliy hujjatlarni tayyorlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

51-modda. Vazirliklar va idoralarning normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil etish hamda ta'minlashga doir vakolatlari

Vazirliklar va idoralar o'z vakolatlari doirasida:

normativ-huquqiy hujjatlarning o'z vaqtida ijro etilishiga qaratilgan zarur tadbirlarni ishlab chiqadi va (yoki) choralarni ko'radi;

O'zbekiston Respublikasi qonunlarining, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlarining ijro etilishiga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari ishlab chiqilishini amalga oshiradi;

normativ-huquqiy hujjatlar matnlarining tarqatilishini ta'minlaydi, shuningdek normativ-huquqiy hujjatlarning ijrochilarga yetkazilishi hamda mohiyati va ahamiyati aholi o'rtasida tushuntirilishiga doir ishlarni boshqa davlat organlari hamda tashkilotlar bilan birgalikda tashkil etadi;

normativ-huquqiy hujjatlar to'g'ri va bir xilda qo'llanilishini ta'minlash uchun o'z xodimlarini tayyorlashni, qayta tayyorlashni hamda ularning malakasini oshirishni tashkil etadi;

normativ-huquqiy hujjatlarning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi, tegishli tarmoqda qonunchilikning qo'llanilish amaliyotini o'rganadi va, zarur bo'lganda, qonunchilikni takomillashtirish yuzasidan takliflar kiritadi;

normativ-huquqiy hujjatlarning tizimlashtirilgan hisobini belgilangan tartibda yuritadi.

Vazirliklar va idoralar qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

52-modda. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil etish va ta'minlashga doir vakolatlari

Mahalliy davlat hokimiyati organlari tegishli hududda:

normativ-huquqiy hujjatlar o'z vaqtida ijro etilishiga qaratilgan zarur tadbirlarni ishlab chiqadi va (yoki) choralar ko'radi;

normativ-huquqiy hujjatlar matnlarining tarqatilishini ta'minlaydi, boshqa tashkilotlar bilan birgalikda normativ-huquqiy hujjatlar yuzasidan zarur tushuntirish ishlarini tashkil etadi;

tegishli davlat organlari va tashkilotlarning normativ-huquqiy hujjatlarni ijro etish bo'yicha ishlarini muvofiqlashtiradi hamda yo'naltiradi;

normativ-huquqiy hujjatlarning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi, qonunchilikning qo'llanilish amaliyotini o'rganadi va zarur bo'lganda qonunchilikni takomillashtirish yuzasidan takliflar kiritadi;

normativ-huquqiy hujjatlarning tizimlashtirilgan hisobini belgilangan tartibda yuritadi.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

53-modda. Normativ-huquqiy hujjatlar ijrosining monitoringi va nazorati

Normativ-huquqiy hujjatlar ijrosining monitoringi va nazorati qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

Normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organlar va boshqa tashkilotlar tegishli normativ-huquqiy hujjatlar ijrosi ustidan nazoratni, shuningdek ularning ijrosi bilan bog'liq masalalar bo'yicha huquqni qo'llash amaliyoti monitoringini hamda jismoniy va yuridik shaxslar murojaatlarining tahlilini amalga oshiradi.

Normativ-huquqiy hujjatlarda bo'shliqlar, yuqoriroq yuridik kuchga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar bilan ziddiyatlar, shuningdek ichki ziddiyatlar yoxud boshqa xatolar aniqlangan taqdirda, normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilish huquqiga ega bo'lgan organ ularni bartaraf etish yuzasidan choralar ko'radi.

Fuqarolar, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, shuningdek qonunchilikda belgilangan tartibda ro'yxatga olingan nodavlat notijorat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari O'zbekiston Respublikasining "Jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi **Qonuni** va boshqa qonunchilik hujjatlariga muvofiq jamoatchilik monitoringi va nazoratini amalga oshiradilar.

8-bob. Yakunlovchi qoidalar

54-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarga qo'yiladigan asosiy talablar

Normativ-huquqiy hujjatlarni rasmiylashtirishga qo'yiladigan asosiy talablar ushbu Qonunning **ilovasiga** muvofiq Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini, shuningdek ularga ilova qilinadigan axborot-tahliliy materiallarni yuridik-texnik jihatdan rasmiylashtirishning yagona uslubiyoti bilan belgilanadi.

55-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarni rasmiy sharhlash

Normativ-huquqiy hujjatlarni rasmiy sharhlash normativ-huquqiy hujjatda noaniqliklar topilgan, u amaliyotda noto'g'ri yoki ziddiyatli tarzda qo'llanilgan taqdirda amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari normalariga rasmiy sharhni O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi beradi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlariga rasmiy sharhni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining tegishli palatalari beradi.

Qonunosti hujjatlari normalariga rasmiy sharhni ularni qabul qilgan organlar beradi.

Normativ-huquqiy hujjatlarni rasmiy sharhlash jarayonida ularga normalarni aniqlashtirishga qaratilgan tuzatishlar, o'zgartishlar, qo'shimchalar kiritilishiga yo'l qo'yilmaydi.

56-modda. Normativ-huquqiy hujjatlarni davlat hisobiga olish

Normativ-huquqiy hujjatlarni davlat hisobiga olish normativ-huquqiy hujjatlarni markazlashtirilgan tarzda yig'ish, hisobga olish, ularning fondlarini yaratish va nazorat holatida saqlab turishni hamda

normativ-huquqiy hujjatlar haqidagi markazlashtirilgan axborotni o'z ichiga oladi. Qonunchilikda normativ-huquqiy hujjatlarni davlat hisobiga olishga doir qo'shimcha talablar belgilanishi mumkin.

Normativ-huquqiy hujjatlarni davlat hisobiga olishni amalga oshirish tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadi.

57-modda. O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish

Quyidagilar o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin:

1) O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda qabul qilingan "Normativ-huquqiy hujjatlar to'g'risida"gi 160-II-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001-yil, № 1-2, 8-modda);

2) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 2000-yil 14-dekabrda qabul qilingan "Normativ-huquqiy hujjatlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish haqida"gi 161-II-sonli **Qarori** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001-yil, № 1-2, 9-modda);

3) O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 568-II-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2004-yil, № 1-2, 18-modda) **XXVI bo'limi**;

4) O'zbekiston Respublikasining 2004-yil 3-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish to'g'risida"gi 714-II-sonli Qonuni (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2005-yil, № 1, 18-modda) I bo'limining **46-band**i;

5) O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 24-dekabrda qabul qilingan "Normativ-huquqiy hujjatlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi O'RQ-342-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2012-yil, № 12, 333-modda);

6) O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 11-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-381-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2014-yil, № 12, 343-modda) **18-moddasi**;

7) O'zbekiston Respublikasining 2015-yil 10-avgustda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-389-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2015-yil, № 8, 310-modda) **9-moddasi**;

8) O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 23-sentabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-411-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2016-yil, № 9, 276-modda) **12-moddasi**;

9) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish to'g'risida"gi O'RQ-446-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 9, 510-modda) **47-moddasi**;

10) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 3-yanvarda qabul qilingan "Ayrim davlat organlari faoliyati takomillashtirilishi, shuningdek fuqarolarning huquqlari va erkinliklarini himoya qilish kafolatlarini ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar qabul qilinishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-456-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 1, 1-modda) **22-moddasi**;

11) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 9-yanvarda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-459-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 1, 4-modda) **11-moddasi**;

12) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-476-

sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 4, 224-modda) [37-moddasi](#);

13) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 8-yanvarda qabul qilingan "Ayrim davlat organlarining faoliyati takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-512-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 1, 1-modda) [12-moddasi](#).

58-modda. Ushbu Qonunning ijrosini, yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta'minlash

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va boshqa manfaatdor tashkilotlar ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o'rtasida tushuntirilishini ta'minlasin.

59-modda. Qonunchilik hujjatlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

60-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Qonun rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,
2021-yil 20-aprel,
O'RQ-682-son

YURISTLAR MAKTABI

QASHQADARYO

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI NOTARIAT TO‘G‘RISIDA

I BO‘LIM. NOTARIAT FAOLIYATINING TASHKILY ASOSLARI

1-bob. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. O‘zbekiston Respublikasida notariat

O‘zbekiston Respublikasida notariat qonunda nazarda tutilgan notarial harakatlarni hamda ular bilan bevosita bog‘liq huquqiy va texnik tisdagi harakatlarni notariuslar tomonidan amalga oshirish yo‘li bilan jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilishni ta‘minlashga da‘vat etilgan huquqiy institutdir.

O‘zbekiston Respublikasida notarial harakatlar ushbu Qonunga va boshqa qonunchilik hujjatlariga muvofiq davlat notarial idoralari notariuslari va xususiy amaliyot bilan shug‘ullanuvchi notariuslar tomonidan amalga oshiriladi. Notariuslarning reyestrini O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi yuritadi

Boshqa davlatlarning hududida notarial harakatlarni O‘zbekiston Respublikasi konsullari amalga oshiradi.

2-modda. O‘zbekiston Respublikasida notarius

Yigirma besh yoshdan kichik va oltmish besh yoshdan katta bo‘lmagan, oliy yuridik ma‘lumotga, yuridik mutaxassislik bo‘yicha kamida uch yillik ish tajriga ega bo‘lgan, shu jumladan notarial idorada kamida bir yil stajirovka o‘tagan, malaka imtihonini topshirgan O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi notarius bo‘lishi mumkin. Sudyalik lavozimida kamida besh yil ishlagan yoki notarius yordamchisi yoxud adliya organlarining notarial faoliyatga rahbarlik qilish va ushbu faoliyatni nazorat qilish bilan bog‘liq lavozimlarida kamida uch yil ishlagan shaxslar uchun stajirovkadan o‘tish talab qilinmaydi. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, adliya organlarining ishi notariat faoliyati bilan bog‘liq bo‘lmagan boshqaruv xodimi yoki advokat sifatida kamida uch yil ishlagan shaxslar, agar ularning vakolatlari tugatilgan paytdan e‘tiboran besh yil o‘tmagan bo‘lsa, olti oy muddat stajirovka o‘taydi.

Quyidagilar notarius bo‘lishi mumkin emas:

muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan shaxs;

qasddan sodir etgan jinoyati uchun sudlanganlik holati tugallanmagan yoki sudlanganligi olib tashlanmagan shaxs;

notarius, advokat, tergovchi, surishtiruvchi, prokuror, sudya yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarning boshqa xodimi sifatidagi vakolatlari o‘z kasbiy faoliyatiga mos kelmaydigan qilmishlar sodir etganligi uchun tugatilgan shaxs — uch yil mobaynida.

Notarius yordamchi, stajyor, shuningdek notarial faoliyatni tashkil etish bilan bog‘liq boshqa xodimlarga ega bo‘lishi mumkin.

Notarial harakatlarni amalga oshirishda notariuslar, davlat notarial idorasida ishlashidan yoki xususiy amaliyot bilan shug‘ullanuvchi notariuslar bo‘lib ishlashidan qat’i nazar, teng huquqlarga ega va bir xil majburiyatlarni o‘z zimmasiga oladi. Davlat notarial idoralari notariuslari va xususiy amaliyot bilan shug‘ullanuvchi notariuslar tomonidan rasmiylashtirilgan hujjatlar bir xil yuridik kuchga ega bo‘ladi.

Davlat notarial idoralari notariuslariga maxsus unvonlar — mansab darajalari beriladi.

2¹-modda. Notarius yordamchisi

Yuridik ma‘lumotga ega bo‘lgan O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi notarius yordamchisi bo‘lishi mumkin.

Ushbu Qonun 2-moddasining **ikkinchi qismida** ko‘rsatilgan shaxslar notarius yordamchisi bo‘lishi mumkin emas.

Davlat notarial idorasi notariusining yordamchisini ishga qabul qilish Qoraqalpog‘iston Respublikasi Adliya vazirligi, shuningdek viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari (bundan buyon matnda adliya boshqarmalari deb yuritiladi) tomonidan amalga oshiriladi. Xususiy amaliyot bilan shug‘ullanuvchi notarius yordamchisini ishga qabul qilish O‘zbekiston Respublikasi Notarial palatasining (bundan buyon matnda Notarial palata deb yuritiladi) tegishli hududiy boshqarmasi bilan kelishilgan holda uni tavsiya qilgan notarius tomonidan amalga oshiriladi.

Notarius yordamchisi notariusning topshirig‘iga ko‘ra notarial harakatlarni amalga oshirishda ishtirok etishga, bitimlar, arizalar va boshqa hujjatlar loyihalarini tuzishga, hujjatlarning ko‘chirma nusxalari

va dublikatlarini, ulardan ko'chimalarni tayyorlashga, shuningdek notarial harakatlarni amalga oshirish masalalari yuzasidan tushuntirishlar berishga haqli.

Davlat notarial idorasi notariusi yordamchisiga maxsus unvonlar — mansab darajalari beriladi.

2²-modda. Notarius stajyori

Oliy yuridik ma'lumotga ega bo'lgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi notarius stajyori bo'lishi mumkin.

Ushbu Qonun 2-moddasining **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslar notarius stajyori bo'lishi mumkin emas.

Davlat notarial idorasi notariusining stajyorini ishga qabul qilish Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari tomonidan amalga oshiriladi.

Xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius stajyorini ishga qabul qilish Notarial palataning tegishli hududiy boshqarmasi tavsiyasiga asosan ushbu boshqarma tomonidan biriktirilgan notarius tomonidan amalga oshiriladi. Xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius tomonidan notarius stajyorini ishga qabul qilishni asossiz ravishda rad etishga yo'l qo'yilmaydi.

Stajirovka notarial idorada o'taladi. Notarius stajyori o'z faoliyatini notarius rahbarligida, uning alohida topshiriqlarini bajargan holda amalga oshiradi.

Notarius stajyorining faoliyatini tashkil etish tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan Notarial palata bilan birgalikda belgilanadi.

3-modda. Notarius qasamyodi

Notarius O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Oliy malaka komissiyasining majlisida quyidagi mazmunda qasamyod qiladi:

“Notarius vazifasini halol va vijdonan bajarishga, O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va qonunlariga qat'iy rioya etishga tantanali qasamyod qilaman”.

3¹-modda. Malaka komissiyalari

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari huzuridagi malaka komissiyalari (bundan buyon matnda malaka komissiyalari deb yuritiladi) xususiyl notarial faoliyat bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyani (bundan buyon matnda litsenziya deb yuritiladi) to'xtatib turish va tugatish bilan bog'liq ishlarni ko'rib chiqish maqsadida tashkil etiladi.

Malaka komissiyalari Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalarining qarorlari bilan Notarial palataning tegishli hududiy boshqarmasi vakillari, notariuslar hamda adliya organlarining xodimlari orasidan besh nafardan to'qqiz nafar kishigacha bo'lgan tarkibda toq miqdorda tuziladi.

Davlat notarial idorasi notariusini lavozimiga tayinlash bo'yicha tanlov va xususiyl notarial faoliyat bilan shug'ullanish huquqini berish bo'yicha malaka imtihonini o'tkazish, notarius qasamyodini qabul qilish, malaka komissiyalarining qarorlari ustidan berilgan apellyatsiyalarni ko'rib chiqish, shuningdek malaka komissiyalarining ish amaliyotini umumlashtirish va tahlil qilish uchun o'n bir nafar kishidan iborat tarkibda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Oliy malaka komissiyasi (bundan buyon matnda Oliy malaka komissiyasi deb yuritiladi) tuziladi.

Oliy malaka komissiyasi tarkibiga O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviyl sudining, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyalari, Notarial palata vakillari, notariuslar hamda adliya organlarining xodimlari, shuningdek advokatlar kiradi. Oliy malaka komissiyasining shaxsiyl tarkibi O'zbekiston Respublikasi adliya vaziri tomonidan tasdiqlanadi.

Tanlov o'tkazish va malaka imtihoni topshirish tartibi, Oliy malaka komissiyasi va malaka komissiyalari to'g'risidagi nizomlar O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

5-modda. Notariusning mustaqilligi va betarafligi

Notarius o'z faoliyatida mustaqil va betaraf bo'lib, uni amalga oshirishda notariat to'g'risidagi qonunchilikka amal qiladi.

6-modda. Notarial harakatlarning maxfiyligi

Notariusning, notarial harakatlarni amalga oshiruvchi boshqa mansabdor shaxslarning, shuningdek amalga oshirilayotgan notarial harakatlar to'g'risida o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan xabardor bo'lib qolgan shaxslarning o'zlariga ma'lum bo'lgan ma'lumotlarni oshkor qilishi, shu jumladan mehnat shartnomasi bekor qilinganidan keyin ham oshkor qilishi taqiqlanadi.

Amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotlar (hujjatlar) bu harakatlar kimning nomidan yoki kimning topshirig'iga ko'ra amalga oshirilgan bo'lsa, o'sha shaxslarning o'zigagina berilishi mumkin.

Amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotnomalar (ma'lumotlar) sud, prokuratura, surishtiruv va tergov organlari yurituvida bo'lgan ishlar munosabati bilan ularning talabiga binoan beriladi.

Notariuslar tomonidan shuningdek:

maxsus vakolatli davlat organiga — jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bilan bog'liq bo'lgan amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotnomalar (ma'lumotlar);

davlat soliq xizmati organiga — ko'chmas mulk oldi-sotdi shartnomalarini, mol-mulk ijarasi shartnomalarini tasdiqlash va ijara haqining miqdori to'g'risidagi, shuningdek meros yoki hadya tartibida fuqarolar mulkiga o'tayotgan mol-mulkning qiymati haqidagi ma'lumotnomalar;

ichki ishlar organiga — avtomototransport vositalaridan foydalanish va (yoki) ularni tasarruf etish huquqi uchun ishonchnomalarni, ushbu vositalarni boshqa shaxsga o'tkazish, ijaraga berish, ulardan teklin foydalanish, ularning garov, lizing shartnomalarini tasdiqlash to'g'risidagi ma'lumotnomalar;

qonunchilikka muvofiq O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi huzuridagi Kadastr agentligi Davlat kadastrlari palatasining Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar boshqarmalariga — boshqa shaxsga o'tkazilayotgan ko'chmas mulkning kadastr raqami to'g'risidagi va oluvchi haqidagi ma'lumotlar;

“Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlariga — umrbod ta'minlash sharti bilan uyni (kvartirani) boshqa shaxsga berishga doir bitimlar va umrbod renta shartnomasi to'g'risidagi, shuningdek vasiylikdagi shaxsning mol-mulkini taqsimlashga doir bitimlar hamda uning taqdirini hal qilishga qaratilgan boshqa bitimlar haqidagi ma'lumotlar;

kredit byurosiga uning so'roviga ko'ra — bitim predmeti bo'lgan obyekt boshqa shaxsga o'tkazishni taqiqlash yoki ushbu obyektga nisbatan xatlov mavjud emasligi to'g'risidagi ma'lumotnomalar (ma'lumotlar);

rieltorlik tashkilotiga uning so'roviga ko'ra — bitim predmeti bo'lgan ko'chmas mulk obyektini boshqa shaxsga o'tkazishni taqiqlash yoki ushbu obyektga nisbatan xatlov mavjud emasligi to'g'risidagi ma'lumotnomalar (ma'lumotlar);

manfaatdor shaxslarga vasiyat qiluvchining vafotidan keyin — vasiyatnoma to'g'risidagi ma'lumotnomalar beriladi.

Amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasiga o'z zimmasiga yuklatilgan vazifalarni amalga oshirishi maqsadida uning so'roviga ko'ra taqdim etiladi.

Ma'lumotnomalarni (ma'lumotlarni) taqdim etish axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llagan holda amalga oshirilishi mumkin.

7-modda. Notarius faoliyatidagi cheklovlar

Notarius:

ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan, shuningdek Notarial palata va uning hududiy boshqarmalaridagi faoliyatdan tashqari tadbirkorlik va boshqa faoliyat bilan shug'ullanishga;

shartnomalarni tuzish, o'zgartirish va bekor qilish chog'ida vositachilik xizmati ko'rsatishga;

faksimiledan foydalanishga va shaxsiy muhrni boshqa shaxslarga berishga, bundan uning litsenziyasining amal qilishi to'xtatilgan davrga muhrni Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligiga, adliya boshqarmalariga topshirishi mustasno;

ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollarni istisno etganda o'z idorasi joylashgan hududdan tashqarida faoliyatni amalga oshirishga haqli emas.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius o'z fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish shartnomasini tuzmasdan turib o'z faoliyatini amalga oshirishga ham haqli emas.

Ushbu modda birinchi qismining **uchinchi xatboshisida** nazarda tutilgan cheklov davlat notarial idorasining boshqa xodimlariga nisbatan ham tatbiq etiladi.

8-modda. Davlat notarial idorasi

Davlat notarial idoralari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tashkil etiladi va tugatiladi.

Davlat notarial idorasi yuridik shaxs maqomiga ega bo'lmaydi.

Davlat notarial idorasining nomida "davlat notarial idorasi" degan so'zlar bo'lishi, tegishli tuman, shahar ko'rsatilishi va zarur bo'lganda, davlat notarial idorasining raqami bo'lishi kerak.

8¹-modda. Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius yuridik shaxs tashkil etmagan holda o'z idorasiga ega bo'lishga, bank hisobvarag'i va boshqa shaxsiy hisobvaraqlar ochishga, mulkiy hamda shaxsiy nomulkiy huquqlarga ega bo'lishga hamda majburiyatlarni o'z zimmasiga olishga, xodimlar bilan mehnat shartnomalarini tuzish va bekor qilishga, sudda o'z nomidan ishtirok etishga hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa harakatlarni amalga oshirishga haqli.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusni hisobga qo'yish va hisobdan chiqarish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan tartibda Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi va adliya boshqarmalari tomonidan amalga oshiriladi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning idorasi tugatilganda kreditorlarning talablari qanoatlantirilgandan so'ng qolgan mol-mulk notariusning tasarrufida qoladi va unga soliq solinmaydi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius notarial idoraning xodimlarini lavozimga tayinlashda va lavozimidan ozod qilishda mustaqildir, bundan ushbu Qonunning 2¹ va 2²-moddalarida ko'rsatilgan hollar mustasno.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius idorasining nomida "xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius" degan so'zlar bo'lishi va tegishli tuman, shahar ko'rsatilishi kerak.

8²-modda. Notarial idoraning binosi

Notarial idora binosida fuqarolarning notarius huzuriga kirish imkoniyati, notarial harakatlarning sir tutilishi, notarial ish yuritish hujjatlari, materiallari va notarial arxivning but saqlanishi, to'lovlarni qabul qilish, audio- va video qayd etish uchun shart-sharoitlar ta'minlanishi kerak.

10-modda. Notarial ish yuritish va hisobdorlik

Notarial idora notarial ish yuritish hujjatlari va materiallarining but saqlanishini ta'minlashi, o'z notarial arxiv ishini yuritishi shart.

Notarial ish yuritish hujjatlari va materiallari uch yil o'tgach Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari huzuridagi idoraviy notarial arxivlarga topshirilishi kerak. Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari huzuridagi idoraviy notarial arxivlar tomonidan beriladigan notarial tasdiqlangan hujjatlarning dublikatlari va reyestrlardan ko'chirmalar notarial tasdiqlangan hujjatlarga tenglashtiriladi hamda ularni berganlik uchun qonunchilikda belgilangan tartibda haq undiriladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari huzuridagi idoraviy notarial arxivlar O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbi tasviri tushirilgan muhrga ega bo'ladi.

Notarial ish yuritish qoidalari, notarial hujjatlarni saqlash muddatlari va tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari davlat boji tushumlarining hisobini yuritadi va ular yuzasidan davlat soliq xizmati organlariga hisobot taqdim etadi.

11-modda. Notarial harakatlar amalga oshiriladigan til

O'zbekiston Respublikasida notarial harakatlar davlat tilida amalga oshiriladi.

Rasmiylashtirilgan hujjat matni fuqarolarning talabiga binoan notarius yoki notarial harakatlarni amalga oshiruvchi shaxs tomonidan rus tilida yoki imkon bo'lsa, boshqa maqbul tilda beriladi.

12-modda. Notariusning muhri, shtamplari, ish qog'ozlari

Notarius O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbi tasviri tushirilgan, notarius familiyasi, ismi-sharifi, lavozimi va notarial idoraning nomi ko'rsatilgan shaxsiy muhrga, tasdiqlovchi yozuvlar bitilgan shtamplariga, notarial idoraning blankalariga ega bo'ladi. Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning muhrida litsenziyaning seriyasi va raqami ko'rsatiladi.

Notariuslarning reyestriga ularning muhri va imzosi namunalari kiritiladi.

Notariusning muhri O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadigan yagona namuna bo'yicha tayyorlanadi.

Notarius muhri, shtamlari, gerbli (maxsus) blankalari litsenziyaning amal qilishi to'xtatib turilgan, tugatilgan va litsenziya bekor qilingan hollarda hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa hollarda Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligiga hamda adliya boshqarmalariga qaytarilishi lozim.

Notarial idoralar tomonidan gerbli (maxsus) blankalarni hisobga olish, saqlash, sarflash va ular bo'yicha hisobot berish tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadi.

2-bob. NOTARIUS LAVOZIMINI TA'SIS ETISH VA TUGATISH, UNING FAOLIYATINI TASHKIL ETISH TARTIBI

14-modda. Davlat notarial idoralarining tarmog'i va shtatlari

O'zbekiston Respublikasida davlat notarial idoralarining tarmog'i, shtatlari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

Ikki nafar va undan ortiq notarius ishlaydigan davlat notarial idoralarida notariuslardan biri katta notarius etib tayinlanadi hamda uning zimmasiga ushbu notarial idoraning ma'muriy-tashkiliy ishlarini nazorat qilish majburiyatlari yuklatiladi.

15-modda. Notarius lavozimini ta'sis etish va tugatish tartibi.

Notarius lavozimi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan ta'sis etiladi va tugatiladi.

Muayyan hududdagi (notarial okrugdagi) notariuslar lavozimlarining eng kam soni O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan o'rnatiladigan tartibda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadi.

15¹-modda. Notarius maqomiga ega bo'lish. Notariusni lavozimga tayinlash va lavozimdan ozod etish

Litsenziya shaxsning xususiy notarial faoliyatini amalga oshirishga bo'lgan huquqini tasdiqlovchi hujjatdir.

Litsenziya Oliy malaka komissiyasining notariuslik vakolatlarini berish bo'yicha malaka imtihoni yakunlari yuzasidan chiqariladigan qaroriga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilagan tartibda beriladi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius maqomiga ega bo'lishga talabgor shaxs (bundan buyon matnda talabgor deb yuritiladi) litsenziya olish uchun malaka imtihoni topshirishi shart.

Malaka imtihonini topshira olmagan talabgor uni takroran topshirishga kamida olti oydan keyin qo'yiladi.

Malaka imtihonini muvaffaqiyatli topshirgan talabgor bir oy muddat ichida Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligiga, adliya boshqarmalariga litsenziya olish uchun murojaat qilishi kerak.

Talabgor tomonidan litsenziya olish uchun murojaat qilish muddatining uzrsiz sabablarga ko'ra o'tkazib yuborilishi litsenziyaning amal qilishini tugatishga asos bo'ladi.

Davlat notarial idorasi notariusiga litsenziya uning arizasiga ko'ra, malaka imtihoni topshirmasdan beriladi.

Belgilangan tartibda litsenziya olgan, talabgor shaxs litsenziya olgan kundan e'tiboran uch oy ichida notarial idora tashkil etishi va notarial harakatlarni amalga oshirishga kirishishi shart.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius notarial idora tashkil etilgan paytdan e'tiboran uch kun ichida Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligini, adliya boshqarmasini bu haqda xabardor qiladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasi xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusni xabarnoma olingan kunning ertasidan kechiktirmay hisobga qo'yadi va bu haqda Notarial palataning tegishli hududiy boshqarmasini xabardor qiladi. Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius shunday xabarnoma olingan paytdan e'tiboran Notarial palataning a'zosi bo'ladi.

Davlat notarial idorasi notariusi lavozimiga tayinlash Oliy malaka komissiyasining tanlov natijalari yuzasidan chiqargan qaroriga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari tomonidan amalga oshiriladi.

Davlat notarial idoralarining notariuslari ish joyini o'zgartirish (rotatsiya) tartibida boshqa notarial idoralarga tayinlanishi mumkin. Notariuslarni attestatsiyadan o'tkazish va ish joyini o'zgartirish (rotatsiya) tartibi to'g'risidagi nizom O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

Davlat notarial idorasining notariusi va xodimlari mehnat to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq, ushbu Qonun talablarini inobatga olgan holda lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod etiladi.

Notariuslar o'z kasbiy malakasini davriy oshirish yakunlari bo'yicha attestatsiyadan o'tadi.

15²-modda. Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish

Xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius litsenziyasining amal qilishini to'xtatib turish uni hisobga qo'ygan Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari tomonidan malaka komissiyasining qaroriga asosan quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

notarius jinoiy javobgarlikka tortilganda — u ayblanuvchi tariqasida jalb etilgan paytdan e'tiboran va sud hukmi qonuniyl kuchga kirguniga qadar yoxud reabilitatsiya qiluvchi asoslarga binoan uni jinoiy javobgarlikdan ozod etish to'g'risida qaror qabul qilinguniga qadar;

notarius qonunchilikda belgilangan tartibda bedarak yo'qolgan deb topilganda — bedarak yo'qolgan deb topish haqidagi qaror sud tomonidan bekor qilinguniga qadar bo'lgan davrga;

notariat to'g'risidagi qonunchilik, Notariusning kasb etikasi qoidalari talablari, notarial harakatlar siri va notarius qasamyodi notarius tomonidan buzilganligi aniqlanganda;

Notarial palataning yoki adliya organining o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan, shu jumladan notariusning zimmasiga aniqlangan qoidabuzarliklarni bartaraf etish majburiyatini yuklaydigan qarorlari notarius tomonidan bajarilmaganda yoki lozim darajada bajarilmaganda;

notariusda fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasi mavjud bo'lmaganda yoki tuzilgan shartnoma qonunchilik talablariga muvofiq bo'lmaganda — bunday shartnoma tuzilgan yoki tuzilgan shartnoma qonunchilikka muvofiq holga keltirilgan kunga qadar;

notarial faoliyatni tashkil etishga oid minimal talablar bajarilmaganda — bunday hollar bartaraf etilguniga qadar;

notarius Notarial palataga a'zolik badallarini bir oydan ortiq muddat davomida to'lamaganda — uch oygacha, a'zolik badallarini to'laguniga qadar.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi notariusga nisbatan xizmat tekshiruvini o'tkazish davrida litsenziyaning amal qilishini o'n kundan ko'p bo'lmagan muddatga to'xtatib turishga haqli.

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish muddati olti oydan oshishi mumkin emas, bundan ushbu modda birinchi qismining ikkinchi va uchinchi xatboshilarida nazarda tutilgan hollar mustasno. Litsenziyasining amal qilishi to'xtatib turilgan shaxs litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turishga olib kelgan holatlarni, agar ular bartaraf etib bo'lmaydigan xususiyatga ega bo'lmasa, ko'rsatilgan muddatda bartaraf etishi shart.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligining, adliya boshqarmalarining litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi qarori ustidan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga yoki sudga shikoyat qilinishi mumkin.

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish notarius maqomining to'xtatib turilishiga sabab bo'ladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasi uch kunlik muddat ichida Notarial palatani xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning maqomi to'xtatilganligi yoki tiklanganligi haqida xabardor etadi, shuningdek ommaviyl axborot vositalarida va O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining rasmiyl veb-saytida tegishli xabarni e'lon qiladi. Xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius maqomining to'xtatib turilishi notariusning Notarial palataga a'zoligi to'xtatib turilishiga sabab bo'ladi.

Notariusning maqomini to'xtatib turish uchun asos bo'lgan hollar tugatilganidan keyin shaxs notarial faoliyatga kirishadi.

Notarius maqomi to'xtatib turilgan shaxsning Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimidan foydalanish imkoniyati to'xtatiladi.

Litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turishga olib keladigan qoidabuzarliklar hollari va ular bo'yicha litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish muddatlari O'zbekiston Respublikasi adliya vaziri tomonidan belgilanadi.

15³-modda. Litsenziyaning amal qilishini tugatish

Notarius litsenziyasining amal qilishini tugatish notariusni hisobga olgan Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligining, adliya boshqarmasining qarori bilan quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

notarius litsenziyaning amal qilishini tugatish to'g'risida ariza bilan murojaat etganda;

ushbu Qonun 15¹-moddasining **oltinchi** va **sakkizinchi qismlarida** nazarda tutilgan talablar bajarilmaganda;

notarius ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan, shuningdek Notarial palata va uning hududiy boshqarmalaridagi faoliyatdan tashqari boshqa haq to'lanadigan lavozimga tayinlanganda (saylanganda);

notariusning muomala layoqati cheklanganda yoki u belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb topilganda;

sudning notariusni jinoyat sodir etishda aybdor deb topish haqidagi ayblov hukmi qonuniy kuchga kirganda;

O'zbekiston Respublikasi fuqaroligi tugatilganda;

notarius oltmish besh yoshga to'lganda;

notarius vafot etganda yoki sudning uni vafot etgan deb e'lon qilish haqidagi qarori qonuniy kuchga kirganda.

Litsenziyaning amal qilishini ma'muriy sud tomonidan tugatish notariusni hisobga olgan Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligining, adliya boshqarmasining murojaatiga ko'ra malaka komissiyasining qarori asosida quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

o'z vazifalarini olti oy mobaynida uzrli sabablarsiz bajarmaganda;

litsenziya berish to'g'risidagi qarorning g'ayriqonuniy ekanligi aniqlanganda;

litsenziyasining amal qilishi to'xtatib turilgan shaxs litsenziyaning amal qilishi to'xtatib turilishiga olib kelgan holatlarni adliya organi tomonidan belgilangan muddatda bartaraf etmaganda;

notarius tomonidan notariat to'g'risidagi qonunchilik talablari, Notariuslarning kasb etikasi qoidalari, notarial harakatlarning siri va notarius qasamyodi muntazam ravishda yoki bir marta qo'pol ravishda buzilganda, notariusning sha'ni va qadr-qimmatiga dog' tushiradigan hamda notariatning obro'sini tushiradigan qilmish sodir etilganda.

Litsenziyaning amal qilishini tugatish litsenziyaning amal qilishini tugatish to'g'risida qaror qabul qilingan sanadan e'tiboran amalga oshiriladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligining, adliya boshqarmasining litsenziyaning amal qilishini tugatish to'g'risidagi qarori ustidan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga yoki sudga shikoyat qilinishi mumkin.

Litsenziyaning amal qilishini tugatish notarius maqomining tugatilishiga sabab bo'ladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasi uch kunlik muddatda Notarial palatani xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning maqomi tugatilganligi haqida xabardor qiladi, shuningdek tegishli xabarni ommaviy axborot vositalarida va O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining rasmiy veb-saytida e'lon qiladi. Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius maqomining tugatilishi notariusning Notarial palataga a'zoligi tugatilishiga sabab bo'ladi.

Notariusning vakolatlari tugatilgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasi notariusning ish yurituvidagi hujjatlarni boshqa notariusga topshirish haqida qaror qabul qiladi, boshqa hujjatlar esa idoraviy notarial arxivga topshiriladi.

15⁴-modda. Litsenziyani bekor qilish

Litsenziyani bekor qilish notariusning arizasiga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasining qarori bilan, litsenziya soxta hujjatlardan foydalanilgan holda olinganligi fakti aniqlanganda esa — Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasining arizasiga asosan ma'muriy sudning qarori bilan amalga oshiriladi.

Litsenziyani bekor qilish to'g'risida qaror qabul qilingan taqdirda, litsenziya berilgan sanadan e'tiboran bekor qilingan deb hisoblanadi.

Litsenziyaning bekor qilinishi notariusning o'z kasbiy faoliyatini bajarish chog'idagi harakatlari g'ayrihuquqiy deb topilganligini anglatmaydi, bundan notarial harakatlarni sud tomonidan haqiqiy emas deb topish hollari mustasno.

16-modda. Notariusning faoliyat ko'rsatish hududi (notarial okrug)

Notariusning faoliyat ko'rsatish hududi (notarial okrug) O'zbekiston Respublikasining ma'muriy-hududiy bo'linishiga muvofiq belgilanadi.

Notarial idora tegishli notarial okrug doirasida joylashgan bo'lishi kerak.

Jismoniy yoki yuridik shaxs notarial harakatni amalga oshirish uchun xohlagan notariusga murojaat qilishga haqli, bundan ushbu Qonunning 37, 51, 52, 59, 63, 74, 82 va 93-moddalarida nazarda tutilgan hollar mustasno.

Notariusning notarial harakatni belgilangan faoliyat hududidan tashqarida amalga oshirishi bu harakatni haqiqiy emas, deb topishga asos bo'lmaydi.

Notarius mavjud bo'lmagan hududdagi vasiyat qiluvchi og'ir kasal bo'lgan hollarda vasiyatnomani tasdiqlash uchun notarius o'zi xizmat ko'rsatadigan hududdan tashqariga chiqishga haqlidir.

3-bob. NOTARIUSNING HUQUQLARI, MAJBURIYATLARI VA JAVOBGARLIGI

17-modda. Notariusning huquqlari

Notarius quyidagi huquqlarga ega:

o'ziga murojaat qilgan barcha shaxslar uchun ushbu Qonunda nazarda tutilgan notarial harakatlarni amalga oshirish, notarial harakatni amalga oshirish joyi qonunchilikda belgilab qo'yilgan hollar bundan mustasno;

bitim va arizalarning loyihalarini tuzish, hujjatlarning nusxalarini va ulardan ko'chirmalarni tayyorlash, shuningdek notarial harakatlarning amalga oshirilishiga doir masalalar yuzasidan tushuntirishlar berish;

jismoniy va yuridik shaxslardan notarial harakatlarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni talab qilib olish.

davlat organlari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlardan notarial harakatlarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar va hujjatlarni so'rash hamda olish;

jismoniy va yuridik shaxslar nomidan tegishli davlat organlariga mol-mulkka bo'lgan huquqlarni va hujjatlarni davlat ro'yxatidan o'tkazishni amalga oshirish uchun, shuningdek hujjatlarning chet elda amal qilishi uchun mazkur organlar tomonidan rasmiylashtirilgan hujjatlarni olgan holda hujjatlarni legallashtirish uchun murojaat qilish.

yuridik shaxslarning rahbar organlari yig'ilishlarida ularning taklifiga ko'ra ishtirok etish.

18-modda. Notariusning majburiyatlari

Notarius:

jismoniy va yuridik shaxslarga o'z huquqlarini amalga oshirishda va qonuniy manfaatlarini himoya qilishda ko'maklashishi, ularning huquq va majburiyatlarini tushuntirib berishi;

tafirlar taqdim etgan bitimlar loyihalarining mazmun-mohiyati va ahamiyatini tushuntirishi hamda ularning mazmuni tafirlarning asl maqsadiga mos kelish-kelmasligini va ushbu bitimlarning qonun talablariga zid kelish-kelmasligini tekshirishi;

yuridik jihatdan bexabarlikdan jismoniy va yuridik shaxslarning zarariga foydalanilmasligi uchun ularni amalga oshirilayotgan notarial harakatlarning oqibatlari haqida ogohlantirishi;

qonunchilikka mos kelmaydigan notarial harakatni amalga oshirishni rad etishi;

notarial harakatlarni amalga oshirish chog'ida fuqarolar yoki mansabdor shaxslar tomonidan qonuniylik buzilganligini aniqlagan taqdirda, zarur chora-tadbirlar ko'rilishi uchun tegishli korxonalar, muassasalar, tashkilotlarga yoki prokurorga bu haqda xabar qilishi;

uch yilda kamida bir marta o'z kasbiy malakasini oshirishi;

sud, prokuratura, surishtiruv va tergov organlari yurituvda bo'lgan ishlar bilan bog'liq notarial harakatlarni amalga oshirganlik to'g'risida ularning talabiga binoan ma'lumotnomalar (ma'lumotlar) berishi;

jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bilan bog'liq bo'lgan amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotnomalarni (ma'lumotlarni) maxsus vakolatli davlat organiga taqdim etishi;

ko'chmas mulk oldi-sotdi shartnomalarini, mol-mulk ijarasi shartnomalarini tasdiqlash va ijar haqining miqdori to'g'risidagi, shuningdek meros yoki hadya tartibida fuqarolar mulkiga o'tayotgan mol-mulkning qiymati haqidagi ma'lumotnomalarni davlat soliq xizmati organiga taqdim etishi;

avtomototransport vositalaridan foydalanish va (yoki) ularni tasarruf etish huquqi uchun ishonchnomalarni, ushbu vositalarni boshqa shaxsga o'tkazish, ijaraga berish, ulardan tekin foydalanish, ularning garov, lizing shartnomalarini tasdiqlash to'g'risidagi ma'lumotnomalarni ichki ishlar organiga taqdim etishi;

boshqa shaxsga o'tkazilayotgan ko'chmas mulkning kadastr raqami to'g'risidagi va oluvchi haqidagi ma'lumotlarni qonunchilikka muvofiq O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi huzuridagi Kadastr agentligi Davlat kadastrlari palatasining Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, Toshkent shahar boshqarmalariga taqdim etishi;

bitim predmeti bo'lgan obyektning boshqa shaxsga o'tkazishni taqiqlash yoki ushbu obyektga nisbatan xatlov mavjud emasligi to'g'risidagi ma'lumotnomalarni (ma'lumotlarni) kredit byurolarining so'roviga ko'ra taqdim etishi;

bitim predmeti bo'lgan ko'chmas mulk obyektini boshqa shaxsga o'tkazishni taqiqlash yoki ushbu obyektga nisbatan xatlov mavjud emasligi to'g'risidagi ma'lumotnomalarni (ma'lumotlarni) rieltorlik tashkilotining so'roviga ko'ra taqdim etishi;

vasiyat qiluvchining vafotidan keyin manfaatdor shaxslarga vasiyatnoma to'g'risidagi ma'lumotnomalarni taqdim etishi;

amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining so'roviga ko'ra taqdim etishi shart.

Litsenziya olgan notarius ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan majburiyatlardan tashqari:

notarial idora tashkil etilgan notarial okrugda kamida ikki yil ishlab berishi;

faoliyati o'n kundan ortiq muddatga to'xtatilgan notariusning ish yurituvdagi hujjatlarni Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmasi tomonidan belgilangan hollarda qabul qilib olishi;

Notarial palata konferensiyasi tomonidan miqdori belgilanadigan kirish va a'zolik badallarini Notarial palataga to'lashi shart.

19-modda. Notariusning javobgarligi

Notarius o'z majburiyatlarini buzganligi uchun qonunda nazarda tutilgan tartibda javobgar bo'ladi.

Davlat notarial idorasining notariusi tomonidan o'z majburiyatlarini buzganligi oqibatida yetkazilgan zararining o'zni O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadigan tartibda davlat tomonidan qoplanadi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius notarial harakatlar orqali qonunni buzganligi natijasida jismoniy va yuridik shaxslarning mol-mulkiga yetkazilgan zarar uchun, agar ushbu moddada boshqacha tartib nazarda tutilmagan bo'lsa, mulkiy javobgar bo'ladi.

Ushbu moddaning **uchinchi qismida** ko'rsatilgan hollarda jismoniy yoki yuridik shaxslarning mol-mulkiga yetkazilgan zararining o'zni xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasi bo'yicha sug'urta badali (sug'urta summasi) yoki sug'urta badali yetarli bo'lmagan taqdirda notariusning shaxsiy mol-mulki hisobidan, notariusning shaxsiy mol-mulki yetarli bo'lmagan taqdirda Notarial palata huzuridagi Kompensatsiya fondi hisobidan qoplanadi. Jismoniy va yuridik shaxslarning mol-mulkiga xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning qasddan sodir etgan xatti-harakatlari natijasida zarar yetkazilganligi sudning qarori bilan tasdiqlangan taqdirda, ushbu zararining o'zni Notarial palata huzuridagi Kompensatsiya fondi hisobidan qoplanmaydi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning harakatlari (harakatsizligi) tufayli yetkazilgan zarar uchun davlat javobgar bo'lmaydi.

19¹-modda. Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius faoliyatini sug'urta qilish

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius notarial faoliyatni amalga oshirishda notariusning fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasini tuzishi shart.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasini tuzmasdan o'zining majburiyatlarini va notarial harakatlarni amalga oshirishga haqli emas.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning notarial harakatni amalga oshirish uchun murojaat qilgan jismoniy yoki yuridik shaxsga va (yoki) notarial faoliyatni amalga oshirishdagi uchinchi shaxslarga mulkiy zarar yetkazilganligi oqibatida yuzaga keladigan majburiyatlari bo'yicha javobgarligi xavfi bilan bog'liq mulkiy manfaatlar fuqarolik javobgarlikni sug'urta qilish shartnomasi bo'yicha sug'urta obyektidir.

Qonunchilikka zid notarial harakatni amalga oshirish natijasida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning harakatlari (harakatsizligi) tufayli jismoniy yoki yuridik shaxsga mulkiy zarar yetkazilganligining sudning qonuniy kuchga kirgan qarori bilan belgilangan yoki sug'urta qiluvchi tomonidan tan olingan fakti notariusning fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasi bo'yicha sug'urta hodisasidir.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasi bo'yicha sug'urta summasi quyidagi eng kam miqdordan kam bo'lishi mumkin emas:

Toshkent, Nukus shaharlarida va viloyatlarning ma'muriy markazlarida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius faoliyatini tashkil etish uchun — bazaviy hisoblash miqdorining kamida ming baravaridan;

boshqa aholi punktlarida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius faoliyatini tashkil etish uchun — bazaviy hisoblash miqdorining kamida besh yuz baravaridan.

4-bob. NOTARIUSLAR FAOLIYATINING MOLIYAVIY VA IJTIMOY TA'MINOTI

21-modda. Notarial harakatlar va notariuslar tomonidan amalga oshiriladigan boshqa harakatlar uchun haq to'lash

Notarial harakatlarni amalga oshirganlik uchun belgilangan stavkalar bo'yicha davlat boji undiriladi.

Notarius notarial harakatni amalga oshirish uchun o'z ish joyidan boshqa joyga borganida manfaatdor jismoniy yoki yuridik shaxslar uning haqiqatda qilingan transport xarajatlarining o'rnini qoplaydi.

Notarius tomonidan amalga oshiriladigan huquqiy va texnik tUSDagi qo'shimcha harakatlar uchun haq undiriladi.

Notarius tomonidan notarial harakatlar amalga oshirilganda notarial tartibda tasdiqlanadigan bitim loyihasini mustaqil tayyorlagan jismoniy va yuridik shaxslar huquqiy hamda texnik tUSDagi qo'shimcha harakatlar uchun haq to'lashdan ozod etiladi.

21¹-modda. Notarial idora xodimlarining ijtimoiy ta'minoti

Notarial idora xodimlari ta'til va davlat ijtimoiy sug'urtasi bo'yicha barcha turdagi nafaqalar olish huquqidan foydalanadi. Davlat ijtimoiy sug'urtasiga to'lovlar qonunchilikda belgilanadigan miqdorlarda to'lanadi.

Notarial idora xodimlariga davlat va jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti, davlat ijtimoiy sug'urtasi bo'yicha to'lovlarni tayinlash va to'lash qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

22-modda. Notarial idoralarni moliyalashtirish

Davlat notarial idoralari qonunchilikda belgilangan tartibda moliyalashtiriladi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarning faoliyati:

notarial harakatlarni amalga oshirganlik uchun undiriladigan davlat boji summasining O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan miqdorda xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarda qoladigan qismi;

huquqiy va texnik xususiyatga ega qo'shimcha harakatlarni bajarganlik, shuningdek notariatning faol modeli doirasida xizmatlar ko'rsatganlik uchun undiriladigan to'lovlar;

qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan moliyalashtiriladi.

Notariuslarning daromadlariga soliq solish soliq to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariusning depozit hisobvaraqlaridagi mablag'lar notariusning daromadi hisoblanmaydi. Ushbu mablag'larga notarius majburiyatlari bo'yicha undiruvni qaratishga yo'l qo'yilmaydi.

4¹-bob. Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimi

22¹-modda. Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimining asosiy qoidalari

Notarial faoliyat to'g'risidagi ma'lumotlarni yig'ish, ularga ishlov berish jarayonlarini kompleks avtomatlashtirish hamda notarial harakatlarni amalga oshirishga aloqador davlat organlari bilan axborot hamkorligining barcha turlarini ta'minlash uchun mo'ljallangan axborot tizimi Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimidir.

Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga tegishlidir.

Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimidan notarial idoraga yuborilgan elektron murojaatni olish uchun ham foydalaniladi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimiga notariuslarning kirishini ta'minlaydi.

Notariuslar tomonidan Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimiga ma'lumotlar kiritilishi notarial harakatlarni amalga oshirishning maxfiyligini oshkor etish hisoblanmaydi.

22²-modda. Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimiga ma'lumotlar kiritish

Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimiga ma'lumotlarni kiritish notariuslar tomonidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimiga notariuslar tomonidan kiritilishi lozim bo'lgan ma'lumotlarning ro'yxatini belgilaydi.

Amalga oshirilgan notarial harakatlar to'g'risidagi ma'lumotlar bunday harakatlar amalga oshirilgan kundan kechiktirmay notarius tomonidan Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimiga kiritiladi.

22³-modda. Elektron murojaat

Jismoniy va yuridik shaxslar notarius qabuliga oldindan yozilish, bitimlar va arizalarning elektron shakldagi loyihalarini tayyorlash hamda notarial harakatlarni amalga oshirish bilan bog'liq boshqa maqsadlar uchun axborot tizimlari orqali notarial idoralarga murojaat qilishi mumkin.

Elektron murojaat elektron raqamli imzo bilan tasdiqlangan bo'lishi lozim. Agar huquqiy va texnik tusdagi qo'shimcha harakatlar uchun haq to'lanmagan bo'lsa, bitimlar va arizalarning elektron shakldagi loyihalarini tayyorlash to'g'risidagi elektron murojaat ko'rib chiqilmaydi.

Axborot tizimlari orqali notarial idoralarga kelib tushadigan elektron murojaatlarni ko'rib chiqish tartibi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadi.

4²-bob. Notarial palata

22⁴-modda. Notarial palataning maqomi

Notarial palata xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi barcha notariuslarning a'ziligiga asoslangan notijorat tashkilotdir.

Davlat notarial idorasi notariusi ixtiyoriylik asosida Notarial palataning a'zosi bo'lishi mumkin.

Notarial palata notariuslarning qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladigan faoliyatiga aralashmaslik prinsipi asosida faoliyat ko'rsatadi.

Notarial palata Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida tuziladigan hududiy boshqarmalari bilan birgalikda notariatning yagona o'zini o'zi boshqarish tizimini tashkil etadi.

Notarial palataning vazifalari va vakolatlariga o'xshash vazifalar va vakolatlarga ega bo'lgan boshqa tashkilotlarni tashkil etishga yo'l qo'yilmaydi.

Notariuslar Notarial palataning majburiyatlari bo'yicha javob bermaydi, notariuslarning majburiyatlari bo'yicha esa Notarial palata javob bermaydi, bundan notarius tomonidan yetkazilgan zararning o'rnini qoplash uchun Notarial palata huzuridagi Kompensatsiya fondi tomonidan amalga oshiriladigan to'lovlar mustasno.

Notarial palataning o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlari xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar uchun majburiydir.

Notarial palata faoliyatini moliyalashtirish Notarial palata konferensiyasi tomonidan miqdori belgilanadigan kirish va a'zolik badallari hamda qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa mablag'lar hisobidan amalga oshiriladi.

22⁵-modda. Notarial palataning asosiy vazifalari

Notarial palataning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar faoliyatini muvofiqlashtirib borish, qonunchilik va huquqni qo'llash amaliyotini takomillashtirish, shuningdek qonunchilikning bir xil tarzda qo'llanilishiga doir takliflar ishlab chiqish;

nizolarning oldini oluvchi institut sifatida notariatning rolini mustahkamlash, notariuslik kasbi nufuzini oshirish, shuningdek xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarning kasbiy tayyorgarligi va malakasi oshirilishini hamda ularning fuqarolik javobgarligi majburiy sug'urtalanishini tashkil etish;

yagona notarial amaliyotni ta'minlash choralari ko'rish, xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar faoliyati to'g'risidagi statistik ma'lumotlarni to'plash va o'rganish, ijobiy ish tajribasini yoyish hamda ularga uslubiy yordam ko'rsatish;

notarial harakatlar bo'yicha tavsiyaviy xususiyatga ega bo'lgan uslubiy qo'llanmalar ishlab chiqish;

aholining huquqiy bilimlarini va huquqiy madaniyatini oshirishga qaratilgan huquqiy targ'ibot tadbirlarini amalga oshirish;

xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini davlat organlari va boshqa tashkilotlar bilan munosabatlarda, sud va boshqa holatlarda ifodalash hamda himoya qilish;

notariat to'g'risidagi qonunchilikka, Notariusning kasb etikasi qoidalar va kasbiy majburiyatlarga xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar tomonidan rioya etilishi ustidan monitoringni amalga oshirish, xizmat tekshiruvlari o'tkazish, shuningdek notariuslarning kasbiga loyiqligi masalasini ko'rib chiqish haqida malaka komissiyalariga takliflar kiritish;

tegishli davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari bilan notarial faoliyat masalalari bo'yicha hamkorlik qilish.

22⁶-modda. Notarial palataning organlari va mansabdor shaxslari

Notarial palataning konferensiyasi palataning yuqori organi bo'lib, zaruratga ko'ra, biroq besh yilda kamida bir marta chaqiriladi.

Notarial palata boshqaruvi Notarial palataning ustaviga muvofiq notariuslar orasidan saylanadigan ijro etuvchi organ bo'lib, palataning faoliyatiga joriy rahbarlikni amalga oshiradi.

Notarial palataning taftish komissiyasi moliyaviy nazorat organi bo'lib, palata ustaviga muvofiq shakllantiriladi.

Notarial palata raisi O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining taqdimnomasiga binoan Notarial palata konferensiyasi tomonidan, ushbu konferensiya saylagan Notarial palata boshqaruvi a'zolari orasidan besh yil muddatga saylanadi. Ayni bir shaxs ketma-ket ikki muddatdan ortiq Notarial palata raisi bo'lishi mumkin emas.

Notarial palataning raisini lavozimidan muddatidan oldin chaqirib olish Notarial palataning ustavida belgilangan hollarda, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining taqdimnomasiga binoan Notarial palata konferensiyasi tomonidan amalga oshiriladi.

22⁷-modda. Notarial palata huzuridagi fondlar

Xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarning faoliyati tufayli yetkazilgan zararining o'rnini qoplash maqsadida Notarial palata huzurida Kompensatsiya fondi tashkil etiladi.

Notarial faoliyatga ko'maklashish, notariuslarning ijtimoiy himoyasini ta'minlash maqsadida Notarial palata huzurida Notariuslar faoliyatini qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy himoya qilish fondi tashkil etiladi.

Davlat notarial idoralari notariuslari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida Notarial palata huzurida Davlat notarial idoralari faoliyatini qo'llab-quvvatlash fondi tashkil etiladi.

Notarial palata huzuridagi Kompensatsiya fondi, Notariuslar faoliyatini qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy himoya qilish fondi hamda Davlat notarial idoralari faoliyatini qo'llab-quvvatlash fondi notariuslarning Notarial palataga a'zolik badalidan ajratiladigan mablag'lar hisobidan shakllantiriladi.

Majburiy ajratmalar miqdori yil yakunida Notarial palata boshqaruvi yig'ilishining qaroriga ko'ra belgilanadi.

Notarial palata huzuridagi fondlarning mablag'laridan oqilona foydalanishi ustidan nazorat qilish Notarial palata tomonidan amalga oshiriladi.

4³-bob. Notarius faoliyati ustidan nazorat va monitoring qilish. Adliya organlarining notariat sohasidagi vakolatlari

22⁸-modda. Notariat to'g'risidagi qonunchilikka notariuslar tomonidan rioya etilishi ustidan nazorat va monitoring qilish

Notariat to'g'risidagi qonunchilikka notariuslar tomonidan rioya qilishi ustidan nazoratni O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari amalga oshiradi.

Notarial palata xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar faoliyati ustidan monitoringni amalga oshiradi.

22⁹-modda. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining notariat sohasidagi vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi o'z vakolatlari doirasida:

notariat sohasida davlat siyosatini amalga oshiradi;

yagona notarial amaliyotni ta'minlash choralari ko'radi;

notariat to'g'risidagi qonunchilikka notariuslar tomonidan rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi, ularning ishlarini tahlil qiladi va umumlashtiradi;

davlat notarial idoralari tashkil etadi va tugatadi, notarius lavozimini ta'sis etadi va tugatadi;

muayyan hududdagi (notarial okrugdagi) notarius lavozimlarining eng kam sonini belgilaydi;

Notarial palata faoliyatiga ko'maklashadi;

Oliy malaka komissiyasining faoliyatini tashkil etadi;

xorijda foydalanish uchun mo'ljallangan hujjatlardagi notariuslar imzosi va ularning muhri ko'chirmasi haqiqiylikni tasdiqlaydi, notariat faoliyati bilan bog'liq bo'lgan boshqa vazifalarni bajaradi;

notarial ish yuritish qoidalarini, notariuslar tomonidan notarial harakatlarni amalga oshirish tartibi to'g'risidagi yo'riqnomalarni, notarial harakatlarni ro'yxatga olish reyestrlarining shaklini, tasdiqlov yozuvlari va guvohnomalarni, notarius stajyorining faoliyatini tashkil etish tartibini Notarial palata bilan birgalikda tasdiqlaydi;

notarial faoliyatni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqadi va tasdiqlaydi, notariuslarga ko'rsatmalar va uslubiy tushuntirishlar beradi;

pullik xizmatlar hamda notariuslar tomonidan amalga oshiriladigan huquqiy va texnik xususiyatga ega qo'shimcha harakatlar ro'yxatini, ushbu harakatlar amalga oshirilganligi va xizmatlar ko'rsatilganligi uchun, shuningdek idoraviy notarial arxivlar tomonidan yuridik va jismoniy shaxslarga notarial tasdiqlangan hujjatlarning dublikatlari, reyestrlardan ko'chirmalar, ma'lumotnomalarning va arxiv hujjatlarining ko'chirma nusxalari berilganligi uchun to'lovlarning miqdorlarini tasdiqlaydi;

notariuslarning statistik ma'lumotlarni taqdim etish shakllarini Notarial palata bilan kelishilgan holda tasdiqlaydi va muddatlarini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

22¹⁰-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligining, adliya boshqarmalarining notariat sohasidagi vakolatlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari o'z vakolatlari doirasida:

notariuslar tomonidan amalga oshirilgan notarial harakatlarning qonuniyligi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

notariuslarga uslubiy va amaliy yordam ko'rsatadi;

notarial amaliyotni umumlashtiradi;

malaka komissiyasining faoliyatini tashkil etadi;

xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar faoliyatini litsenziyalaydi;

Notarial palata bilan birgalikda notarius stajyorining faoliyatini tashkil etadi;

xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar tomonidan litsenziya talablari va shartlariga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

Xususiyl notarial amaliyot bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyalarning davlat reyestrini yuritadi;

ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollarda, xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius litsenziyasining amal qilishini to'xtatib turish, tugatish va bekor qilish haqida qaror qabul qiladi;

xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarning faoliyati hududini belgilash maqsadida ularni hisobga qo'yish va hisobdan chiqarishni amalga oshiradi;

notarius muhri va shtamplarining namunalari eskizlarini tasdiqlaydi;

notariuslarning reyestrini yuritadi;

notarial idoralarni qat'iy hisobda turuvchi gerbli (maxsus) blankalar bilan ta'minlaydi;

o'z faoliyatini tugatgan notarius muhrini yo'q qilish va hujjatlarni Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari huzuridagi idoraviy notarial arxivga topshirish choralarini ko'radi;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, adliya boshqarmalari qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

II BO'LIM. NOTARIAL HARAKATLAR VA ULARNI AMALGA OSHIRISH QOIDALARI

5-bob. NOTARIAL HARAKATLAR

23-modda. Notariuslar amalga oshiradigan notarial harakatlar

Notariuslar quyidagi notarial harakatlarni amalga oshiradi:

1) bitimlarni tasdiqlaydi;

2) vasiyatnomalarni tasdiqlaydi;

3) er-xotinning umumiy mol-mulkidagi ulushga mulk huquqi to'g'risida guvohnomalar beradi;

5) merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma beradi;

6) meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar ko'radi;

6¹) mediator vazifasini bajaradi;

- 7) hujjatlar nusxalarining va hujjatlardan olingan ko'chimalarning to'g'riligini shahodatlaydi;
 - 8) hujjatlarning bir tildan boshqa tilga to'g'ri tarjima qilinganligini shahodatlaydi;
 - 9) hujjatlardagi imzoning haqiqiyligini shahodatlaydi;
 - 10) ko'chmas mulk ochiq savdoda sotib olinganligi haqida guvohnoma beradi;
 - 11) fuqaroning tirik ekanligi faktini tasdiqlaydi;
 - 12) fuqaroning muayyan joyda ekanligi faktini tasdiqlaydi;
 - 12¹) yuridik shaxsning rahbar organi tomonidan qaror qabul qilinganligi faktini tasdiqlaydi;
 - 12²) dalillarni ta'minlaydi;
 - 13) fuqaroning fotosuratda aks ettirilgan shaxs ekanligini tasdiqlaydi;
 - 14) hujjatlar taqdim etilgan vaqtni tasdiqlaydi;
 - 14¹) mualliflik va turdosh huquq obyekti taqdim etilgan vaqtni tasdiqlaydi;
 - 14²) elektron hujjatning qog'oz shaklidagi hujjat bilan bir xil yuridik kuchga ega ekanligini tasdiqlaydi;
 - 15) jismoniy va yuridik shaxslarning arizalari va (yoki) boshqa hujjatlarini boshqa jismoniy va yuridik shaxslarga topshiradi;
 - 16) pul summaları va qimmatli qog'ozlarni depozitga qabul qilib oladi;
 - 17) hujjatlarni saqlash uchun qabul qilib oladi;
 - 18) pul to'lash uchun cheklarni taqdim etadi va cheklar bo'yicha pul to'lanmaganligini tasdiqlaydi;
 - 19) ijro xatlarini yozadi;
 - 20) veksellarning protestlarini amalga oshiradi;
 - 21) dengiz protestlarini amalga oshiradi;
 - 22) notarial tasdiqlangan hujjatlarning dublikatlarini hamda reyestrlerden ko'chimalarni beradi.
- Notariuslar qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa notarial harakatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

26-modda. Notarial tasdiqlangan hujjatlarga tenglashtiriladigan vasiyatnomalar, ishonchnomalar va arizalar

Quyidagilar notarial tasdiqlangan hujjatlarga tenglashtiriladi:

kasalxonalarda, gospitallarda, boshqa statsionar davolash muassasalarida davolanayotgan yoki keksalar va nogironligi bo'lgan shaxslar uchun internat uylarida yashayotgan fuqarolarning ushbu kasalxonalar, gospitallar va boshqa davolash muassasalarining bosh shifokorlari, ularning tibbiyot bo'yicha o'rinbosarlari yoki navbatchi shifokorlari, shuningdek gospitallarning boshliqlari, keksalar va nogironligi bo'lgan shaxslar uchun internat uylarining direktorlari va bosh shifokorlari tomonidan tasdiqlangan vasiyatnomalari;

O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i ostida suzib yurgan kemalarda safarda bo'lgan fuqarolarning shu kemalarning kapitanlari tomonidan tasdiqlangan vasiyatnomalari;

qidiruv ekspeditsiyalarida yoki shunga o'xshash boshqa ekspeditsiyalarda bo'lgan fuqarolarning shu ekspeditsiyalar boshliqlari tomonidan tasdiqlangan vasiyatnomalari;

harbiy xizmatchilarning, harbiy qismlar joylashgan, notariuslar bo'lmagan punktlarda esa, shu qismlarda ishlovchi harbiy xizmatchi bo'lmagan shaxslarning, ular oila a'zolarining hamda harbiy xizmatchilar oila a'zolarining harbiy qismlarning komandirlari tomonidan tasdiqlangan vasiyatnomalari, ishonchnomalar va arizalari, avtomototransport vositalarini boshqarish va tasarruf etish haqidagi ishonchnomalar bundan mustasno;

ozodlikdan mahrum etish joylaridagi yoki qamoqdagi shaxslarning tegishli muassasalar boshliqlari tomonidan tasdiqlangan vasiyatnomalari, ishonchnomalar va arizalari, avtomototransport vositalarini boshqarish va tasarruf etish haqidagi ishonchnomalar bundan mustasno.

Vasiyatnomalar, ishonchnomalar va arizalarni ushbu moddada aytib o'tilgan mansabdor shaxslar tomonidan tasdiqlash O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi belgilab qo'yadigan **tartibda** amalga oshiriladi.

27-modda. Mansabdor shaxslar tomonidan tasdiqlangan vasiyatnomalarni va ishonchnomalarni notarial idoraga berish

Ushbu Qonunning **26-moddasida** sanab o'tilgan mansabdor shaxslar o'zlari tasdiqlagan vasiyatnomalarning va notarial harakatlarni amalga oshirish bilan bog'liq ishonchnomalarning bittadan

nusxasini vasiyat qiluvchi yoki ishonch bildiruvchi doimiy yashaydigan joydagi notarial idoraga saqlash uchun kechiktirmay yuborishi shart.

Agar vasiyat qiluvchining yoki ishonch bildiruvchining O'zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyi bo'lmasa yoki ularning yashash joyi noma'lum bo'lsa, vasiyatnoma yoxud ishonchnoma uni qaysi tashkilotning mansabdor shaxsi tasdiqlagan bo'lsa, o'sha tashkilot joylashgan yerdagi notarial idoraga saqlash uchun yuboriladi.

Notarius saqlash uchun kelib tushgan vasiyatnomani va ishonchnomani tekshirib ko'rishi hamda ularning qonunga nomuvofiqligi aniqlangan taqdirda, bu haqda vasiyat qiluvchiga, ishonch bildiruvchiga va vasiyatnomani tasdiqlagan mansabdor shaxsga ma'lum qilishi shart.

Ushbu Qonunning 26-moddasida sanab o'tilgan mansabdor shaxslar vasiyatnomalarni o'zgartirish va bekor qilish, shuningdek ishonchnomaning amal qilishini tugatish uchun asos bo'ladigan hujjatning bittadan nusxasini ushbu moddada belgilangan tartibda kechiktirmay notarial idoraga berishi shart.

28-modda. Konsullar tomonidan amalga oshiriladigan notarial harakatlar

O'zbekiston Respublikasi konsullik muassasalarining konsullari quyidagi notarial harakatlarni amalga oshiradi:

1) bitimlarni (shartnomalar, vasiyatnomalar, ishonchnomalar va hokazolarni) tasdiqlaydi, O'zbekiston Respublikasida joylashgan ko'chmas mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazish va garovga qo'yish to'g'risidagi shartnomalar bundan mustasno;

2) fuqaroning tirik ekanligi faktini tasdiqlaydi;

3) fuqaroning muayyan joyda ekanligi faktini tasdiqlaydi;

4) fuqaroning fotosuratda aks ettirilgan shaxs ekanligini tasdiqlaydi;

5) hujjatlar taqdim etilgan vaqtni tasdiqlaydi;

6) meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar ko'radi;

7) merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnomalar beradi;

8) er-xotinning umumiy mol-mulkidagi ulushga mulk huquqi haqida guvohnomalar beradi;

9) hujjatlarning nusxalari va hujjatlardan olingan ko'chirmalar to'g'riligini shahodatlaydi;

10) hujjatlardagi imzolarning haqiqiyligini shahodatlaydi;

11) hujjatlarning bir tildan boshqa tilga to'g'ri tarjima qilinganligini shahodatlaydi;

12) pul summalari va qimmatli qog'ozlarni depozitga qabul qilib oladi;

13) saqlash uchun hujjatlarni qabul qilib oladi;

14) ijro xatlarini yozadi;

15) dengiz protestlarini amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi konsullik muassasalarining konsullari qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa notarial harakatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

29-modda. Notarial harakatlarni amalga oshirish tartibi

Notariuslarning, notarial harakatlarni amalga oshirish huquqiga ega bo'lgan boshqa mansabdor shaxslarning notarial harakatlarni amalga oshirish tartibi ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlari bilan belgilab qo'yiladi.

Notarial harakatni amalga oshirish chog'ida notariuslar tomonidan audio va videoyozuv vositalaridan foydalanilishi mumkin.

6-bob. NOTARIAL HARAKATLARNI AMALGA OSHIRISH QOIDALARI

30-modda. Notarial harakatlarni amalga oshirish joyi

Notarial harakatlar notarial idoralarning binolarida amalga oshiriladi.

Fuqaro kasalligi, nogironligi tufayli yoki boshqa sabablarga ko'ra notarial idoraga bora olmaydigan ayrim hollarda notarial harakatlar mazkur fuqaro turgan joyda amalga oshirilishi mumkin.

Qonunchilikda notarial harakatlar notarial idoralarning binolaridan tashqarida amalga oshiriladigan boshqa hollar ham nazarda tutilishi mumkin.

31-modda. Notarial harakatni amalga oshirish va to'xtatib turish muddatlari

Notarial harakatlar haq to'langanidan so'ng zarur bo'lgan barcha hujjatlar taqdim etilgan kuni amalga oshiriladi.

Notarial harakatni amalga oshirish qo'shimcha ma'lumotlarni talab qilib olish yoki hujjatlarni ekspertizaga yuborish zarur bo'lganida kechiktirilishi mumkin.

Notarial harakatlarni amalga oshirish, basharti qonunga binoan manfaatdor shaxslardan ushbu harakatlarni amalga oshirishga e'tiroz bor-yo'qligini so'rash zarur bo'lganda, kechiktirilishi mumkin. Notarial harakatni amalga oshirishni kechiktirish muddati bir oydan oshmasligi lozim. Notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan shaxsning talabiga ko'ra unga notarial harakatni amalga oshirishni kechiktirish haqidagi qaror beriladi.

Manfaatdor shaxs tasdiqlashni so'rayotgan huquq yoki fakt ustida da'volashish uchun sudga murojaat qilish istagidagi boshqa manfaatdor shaxsning arizasiga ko'ra notarial harakatni amalga oshirish bir marotaba ko'pi bilan o'n kun muddatga kechiktirilishi mumkin. Agar bu muddat ichida ariza tushganligi haqida suddan ma'lumot olinmasa, notarial harakat amalga oshirilishi lozim.

Bir manfaatdor shaxs tasdiqlashni so'rayotgan huquq yoki fakt ustida da'volashayotgan boshqa manfaatdor shaxsdan ariza tushganligi to'g'risida suddan ma'lumot olingan taqdirda notarial harakatni amalga oshirish mazkur ish sudda hal bo'lguniga qadar to'xtatib turiladi.

Qonunchilikda notarial harakatlarni amalga oshirishni kechiktirish va to'xtatib turishning boshqa asoslari ham belgilanishi mumkin.

32-modda. Notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan kishining shaxsini aniqlash

Notariuslar va notarial harakatlarni amalga oshiruvchi boshqa mansabdor shaxslar notarial harakatlarni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan kishilarning shaxsini aniqlaydi.

Notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan kishining shaxsi uning shaxsiga nisbatan har qanday shubhalarni istisno etadigan pasporti yoki identifikatsiyalovchi ID-kartasi yoxud boshqa hujjatlariga asosan aniqlanishi kerak.

Notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan fuqaroning shaxsini aniqlashda notarius tegishli axborot resurslaridan foydalanadi.

33-modda. Bitimlarda ishtirok etayotgan fuqarolarning muomala layoqatini va yuridik shaxslarning huquq layoqatini tekshirish

Bitimlar tasdiqlab berilayotganida ular da ishtirok etayotgan fuqarolarning muomala layoqati belgilangan tartibda aniqlanadi va yuridik shaxslarning huquq layoqati tekshiriladi. Bitim vakil tomonidan tuzilgan taqdirda uning vakolati ham tekshiriladi.

34-modda. Notarial tasdiqlanadigan bitimlar, shuningdek arizalar va boshqa hujjatlarni imzolash tartibi

Notarial tasdiqlanadigan bitimlar, shuningdek arizalar va boshqa hujjatlar notarius ishtirokida imzolanadi. Bitimlar, arizalar va boshqa hujjatlar taraflar tomonidan barmoq izlarini olish yo'li bilan tasdiqlanishi mumkin.

Bitimlar, arizalar va boshqa hujjatlarni tasdiqlash jarayoni videokonferensaloqa orqali amalga oshirilishi mumkin.

Agar fuqaro jismoniy nuqsoni, kasalligi tufayli yoki qandaydir boshqa sabablarga ko'ra bitim, ariza yoki boshqa hujjatni o'z qo'li bilan imzolay olmasa, bitim, ariza yoki boshqa hujjatni uning topshirig'iga ko'ra uning o'zi va notarius hozirligida boshqa fuqaro imzolashi mumkin, bunda notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan fuqaroning hujjatni o'z qo'li bilan imzolay olmaganligi sabablari yozib qo'yilishi lozim. Bunday hollarda notarial harakatlarni amalga oshirish chog'ida videoyozuv vositalaridan foydalaniladi.

Basharti notarial idoraning yig'majildlarida korxonalar, muassasalar va tashkilotlar mansabdor shaxslarining vakolatlari tekshirilganligi haqida ma'lumotlar, imzolarining shaxsan murojaat qilingan vaqtda olingan namunasi bo'lsa va ularning imzolari haqiqiylikiga shubha tug'ilmaydigan bo'lsa, notarius bu mansabdor shaxslarning o'zlari kelishini talab qilmasligi mumkin.

35-modda. Notarial harakatlarni amalga oshirish uchun taqdim etiladigan hujjatlarga qo'yiladigan talablar

Notariuslar notarial harakatlarni amalga oshirish uchun qirib o'chirilgan yoki qo'shimchalar kiritilgan, so'zlari ustidan chizilgan va izoh berilmagan boshqa tuzatishlari bo'lgan hujjatlarni, shuningdek qalamda yozilgan hujjatlarni qabul qilmaydi. Agar hujjatdagi mavjud izoh berilmagan tuzatishlar yoki boshqa kamchiliklar taqdim etilgan hujjatning maqsadi uchun ahamiyatsiz bo'lsa, notarius bunday hujjatni notarial harakatni amalga oshirish uchun qabul qilishga haqli.

Notarial tasdiqlanadigan bitimlarning matni aniq va ravshan yozilgan bo'lishi kerak, hujjatning mazmuniga taalluqli sana va muddatlar hech bo'lmaganda bir marta so'z bilan, yuridik shaxslarning nomlari esa — ular organlarining manzillarini ko'rsatgan holda qisqartirishlarsiz yozilishi lozim. Fuqarolarning familiyasi, ismi, otasining ismi to'liq yozilib, yashash joyi ko'rsatilgan bo'lishi kerak.

Bir varaqdan ortiq bo'lgan hujjat ip o'tkazib tikilgan, varaqlari raqamlangan va muhr bosib tasdiqlangan bo'lishi kerak.

36-modda. Tasdiqlovchi yozuvlarni yozish va guvohnomalar berish

Bitimlarni tasdiqlashda, hujjatlar nusxalarining va hujjatlardan olingan ko'chimalarning to'g'riligini, hujjatlardagi imzolarning haqiqiyligini, hujjatlarning bir tildan boshqa tilga qilingan tarjimasini to'g'riligini tasdiqlashda, hujjatlar taqdim etilgan vaqtni tasdiqlashda tegishli hujjatlarga tasdiqlovchi yozuvlar yoziladi.

Merosga bo'lgan huquq, mulk huquqi tasdiqlanganda, fuqaroning tirik ekanligi va muayyan joyda ekanligi faktlari, fuqaroning fotosuratda aks ettirilgan shaxs ekanligi tasdiqlanganda, saqlash uchun hujjatlar qabul qilib olinganida tegishli guvohnomalar beriladi.

37-modda. Notarial harakatlarni amalga oshirish huquqini cheklashlar

Notariuslar o'z nomiga va o'z nomidan, xotini (eri) nomiga hamda uning nomidan, xotining (erining) va o'zining qarindosh-urug'lari (ota-onasi, bolalari, nabiralari, tug'ishgan aka-uka va opa-singillari), ular bilan vasiylik va homiylik tufayli bog'langan shaxslar nomiga hamda ularning nomidan, notarial harakatlarni amalga oshirishga haqli emas.

38-modda. Notarial harakatni amalga oshirishni rad etish

Notarius quyidagi hollarda notarial harakatni amalga oshirishni rad etadi, agar:

bunday harakatni amalga oshirish qonunga zid bo'lsa;

bu harakat boshqa notarius tomonidan amalga oshirilishi kerak bo'lsa;

muomalaga layoqatsiz fuqaro yoxud zarur vakolatlari bo'lmagan vakil notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan bo'lsa;

yuridik shaxs nomidan amalga oshiriladigan bitim uning ustavida yoki nizomida ko'rsatilgan maqsadlarga zid bo'lsa;

bitim qonun talablariga muvofiq bo'lmasa;

notarial harakatni amalga oshirish uchun taqdim etilayotgan hujjatlar qonunchilik talablariga muvofiq bo'lmasa.

Notarial harakatni amalga oshirish rad etilgan taqdirda notarial harakatni amalga oshirishni rad etish haqida notarius murojaat qilingan kundan boshlab uch kundan kechiktirmasdan qaror chiqaradi.

Notarius notarial harakatni amalga oshirish to'g'risidagi murojaati rad etilgan shaxsning iltimosiga binoan rad etish sababini yozma ravishda bayon etishi va rad etish ustidan shikoyat qilish tartibini tushuntirib berishi lozim.

39-modda. Notarial harakat ustidan, notarial harakatni kechiktirish yoki uni amalga oshirishni rad etish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish

Amalga oshirilgan notarial harakatni, notarial harakatni kechiktirish yoki notarial harakatni amalga oshirishni rad etish to'g'risidagi qarorni noto'g'ri deb hisoblagan manfaatdor shaxs bu xususda notarial idora turgan joydagi sudga shikoyat qilishga haqlidir.

40-modda. Notarial harakatlarni ro'yxatga olish

Notariuslar tomonidan amalga oshiriladigan notarial harakatlar reyestrda ro'yxatga olinadi. Har bir notarial harakat alohida tartib raqami bilan ro'yxatga olinadi.

Notariuslar ushbu Qonun 6-moddasining **ikkinchi — to'rtinchi qismlarida** ko'rsatilgan jismoniy yoki yuridik shaxslarning yozma arizasiga binoan notarial harakatlarni ro'yxatga olish reyestrlaridan ko'chimalar beradi.

41-modda. Notarial harakatlarni, notarial guvohnomalarni, tasdiqlovchi yozuvlarni ro'yxatga olish reyestrlarining shakllari

Notarial harakatlarni, notarial guvohnomalarni, bitimlar va tasdiqlanuvchi hujjatlardagi tasdiqlovchi yozuvlarni ro'yxatga olish reyestrlarining shakllari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadi.

42-modda. Notarial tasdiqlangan hujjatlarning dublikatlarini berish

Notarius tomonidan tasdiqlangan yoki berilgan, nusxalari notarial idoraning yig'majildlarida saqlanayotgan hujjatlar yo'qolgan taqdirda nomidan yoxud topshirig'iga binoan notarial harakatlar bajarilgan jismoniy va yuridik shaxslarning yoki ular qonuniy vakillarining yozma arizasiga ko'ra yo'qolgan hujjatlarning dublikatlari beriladi.

Dublikatlarni berish ushbu Qonunning 6 va 40-moddalari talablariga rioya etgan holda bajariladi.

7-bob. BITIMLARNI TASDIQLASH

43-modda. Notarial tartibda tasdiqlanadigan bitimlar

Notariuslar qonunchilikka binoan notarial shaklda tasdiqlanishi majburiy qilib qo'yilgan bitimlarni tasdiqlaydi. Tomonlarning xohishiga ko'ra notarius boshqa bitimlarni ham tasdiqlashi mumkin.

44-modda. Ro'yxatdan o'tkazilishi lozim bo'lgan mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazish va garovga qo'yish to'g'risidagi bitimlarni tasdiqlash

Ro'yxatdan o'tkazilishi lozim bo'lgan mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazish va garovga qo'yish to'g'risidagi bitimlar boshqa shaxsga o'tkazilayotgan yoki garovga qo'yilayotgan mol-mulkka bo'lgan mulk huquqini tasdiqlovchi hujjatlar taqdim etilgan taqdirdagina tasdiqlanishi mumkin. Bunda mol-mulkning boshqa shaxsga o'tkazuvchiga yoki garovga qo'yuvchiga tegishliligi hamda boshqa shaxsga o'tkazish taqiqlanmaganligi va xatlanmaganligi tekshiriladi. Taqiq mavjud bo'lgan hollarda ko'rsatilgan mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi bitim faqat kreditor bilan oluvchi shaxs qarzni oluvchining hisobiga o'tkazishga rozi bo'lgan taqdirda tasdiqlanishi mumkin.

45-modda. Vasiyatnomalarni tasdiqlash

Notariuslar muomalaga layoqatli fuqarolarning qonunchilik talablariga muvofiq tuzilgan va ularning o'zlari notariusga shaxsan taqdim etgan vasiyatnomalarini tasdiqlaydi. Vasiyatnomalarni vakillar orqali tasdiqlashga yo'l qo'yilmaydi.

Vasiyatnomani tasdiqlab berishda vasiyat qiluvchidan uning vasiyat qilinayotgan mol-mulkka bo'lgan huquqini tasdiqlovchi dalillarni taqdim etish talab qilinmaydi.

46-modda. Vasiyatnomalarni o'zgartirish va bekor qilish tartibi

Notariuslar, vasiyatnomani bekor qilish to'g'risida ariza olingan taqdirda, shuningdek vasiyatnomani bekor qiluvchi yoki o'zgartiruvchi yangi vasiyatnoma olingan taqdirda vasiyatnomaning notariusda saqlanayotgan nusxasiga va notarial harakatlarni ro'yxatga olish reyestriga bu xususda belgi qo'yadi. Vasiyatnomani bekor qilish haqidagi arizaga qo'yilgan imzo notarial shahodatlanishi lozim.

47-modda. Ishonchnomalarni tasdiqlash

Notariuslar bir yoki bir necha shaxs nomidan bir yoki bir necha shaxs nomiga yozilgan ishonchnomalarni tasdiqlaydi.

O'z vakolatini boshqa shaxsga ishonib topshirish tartibida berilgan ishonchnoma shunday ishonib topshirish huquqi ko'rsatib qo'yilgan asosiy ishonchnoma taqdim etilganidan keyin yoki asosiy ishonchnoma bo'yicha vakil ishonchnoma bergan shaxsning manfaatlarini himoya qilish uchun vaziyat taqozosi bilan shunday ish tutishga majbur bo'lganligi haqida dalillar taqdim etganidan keyin notarial tasdiqlanishi kerak. O'z vakolatini boshqa shaxsga ishonib topshirish tartibida berilgan ishonchnoma asosiy ishonchnoma bo'yicha berilganidan ko'proq huquqni qamrab olmasligi kerak. O'z vakolatini boshqa shaxsga ishonib topshirish tartibida berilgan ishonchnomaning amal qilish muddati bu ishonchnomani berishga asos bo'lgan asosiy ishonchnomaning amal qilish muddatidan ortiq bo'lishi mumkin emas.

48-modda. Bitim mazmuni bayon etilgan hujjat nusxalarining soni

Notarial tartibda tasdiqlanadigan bitim mazmuni bayon etilgan hujjat nusxalarining soni notarial harakatni amalga oshirishni so'rab murojaat qilgan shaxslar tomonidan belgilanadi, lekin u bitimda qatnashuvchi tomonlar miqdoridan oshib ketmasligi kerak. Biroq vasiyatnomalar va mol-mulkni garovga qo'yish, turar joyi va boshqa ko'chmas mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazish to'g'risidagi shartnomalar notariusga kamida ikki nusxada taqdim etiladi, ulardan bittasi notarial idoraning yig'majildlarida qoladi.

8-bob. MEROS MOL-MULKNING QO'RIQLANISHIGA DOIR CHORA-TADBIRLAR KO'RISH, MEROSGA BO'LGAN HUQUQ TO'G'RSIDA GUVOHNOMALAR BERISH

49-modda. Merosxo'rlarni meros ochilganligi haqida xabardor qilish

Notarius meros ochilganligi haqidagi xabarni olgach, bu haqda turar joyi va ish joyi o'ziga ma'lum bo'lgan merosxo'rlarni xabardor qilishi shart.

Notarius bu haqda ommaviy axborot vositalarida oshkora ma'lum qilish yoki xabar berish yo'li bilan ham merosxo'rlarni chaqirishi mumkin.

50-modda. Merosni qabul qilish yoki undan voz kechish haqidagi arizalarni qabul qilish

Meros ochilgan joydagi notarius qonunchilikka muvofiq merosni qabul qilish yoki undan voz kechish haqidagi arizalarni qabul qiladi. Merosni qabul qilish yoki undan voz kechish haqidagi arizalar yozma ravishda berilishi kerak.

51-modda. Meros qoldiruvchining kreditorlaridan da'volarni qabul qilish

Meros ochilgan joydagi notarius qonunchilikka muvofiq meros qoldiruvchining kreditorlaridan da'volarni qabul qiladi. Da'volar yozma ravishda bayon etilishi shart.

52-modda. Meros mol-mulkni qo'riqlash

Meros ochilgan joydagi notarius, basharti merosxo'rlarning, vasiyat majburiyati yuzasidan huquq oluvchilarning, kreditorlar yoki davlatning manfaatlari uchun zarur bo'lsa, jismoniy va yuridik shaxslarning xabariga ko'ra yoki o'z tashabbusi bilan meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar ko'radi.

53-modda. Meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar ko'rish to'g'risida topshiriq berish

Agar meros qoldiruvchining mol-mulki yoki uning bir qismi meros ochilgan joydan tashqarida bo'lsa, meros ochilgan joydagi notarius bu haqda meros mol-mulk joylashgan yerdagi notariusga meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar ko'rish to'g'risida topshiriq yuboradi.

Meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar ko'rgan notarius meros ochilgan joydagi notarial idoraga ko'rilgan chora-tadbirlar haqida xabar qiladi va meros mol-mulk ro'yxatining nusxasini yuboradi.

54-modda. Meros mol-mulkni ro'yxatga olish va uni saqlash uchun topshirish

Meros mol-mulkning qo'riqlanishi uchun notariuslar bu mol-mulkni ro'yxatga oladi va mol-mulkni saqlash uchun merosxo'rlarga yoki boshqa shaxslarga topshiradi.

Meros tarkibida boshqarishni talab etadigan mol-mulk bo'lsa, shuningdek meros qoldiruvchining kreditorlari merosxo'rlar merosni qabul qilib olgunga qadar da'vo qo'zg'atgan hollarda notarius meros boshqaruvchisini tayinlaydi.

Meros boshqaruvchilari va meros mol-mulk saqlash uchun topshirilgan boshqa shaxslar meros mol-mulkni talon-toraj qilganlik, boshqa shaxsga berganlik yoki yashirganlik uchun va merosxo'rlarga zarar yetkazganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantiriladi.

55-modda. Meros mol-mulkni saqlaganlik uchun taqdirlash

Meros boshqaruvchilari va meros mol-mulk saqlash uchun topshirilgan boshqa shaxslar, agar merosxo'r bo'lmasalar, meros mol-mulkni saqlaganlik uchun merosxo'rlardan haq olishga haqlidir. Ko'rsatib o'tilgan shaxslarning meros mol-mulkni saqlash va boshqarish uchun qilgan zarur xarajatlari ham qoplanadi, bunda mol-mulkdan foydalanish hisobiga amalda olingan foyda chegirib tashlanadi.

56-modda. Meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlarni to'xtatish

Meros mol-mulkni qo'riqlash merosxo'rlar tomonidan meros qabul qilib olingunga qadar, agar meros ular tomonidan qabul qilib olinmagan bo'lsa, qonunda belgilab qo'yilgan merosni qabul qilib olish muddati o'tgunga qadar davom etadi.

Meros ochilgan joydagi notarius meros mol-mulkning qo'riqlanishiga doir chora-tadbirlar to'xtatilishi haqida merosxo'rlarni, agar mol-mulk vorislik huquqi bo'yicha davlatga o'tsa, tegishli davlat organini oldindan xabardor qilishi shart.

57-modda. Meros mol-mulk hisobidan xarajatlarni to'lash

Notarius merosxo'rlar tomonidan meros qabul qilib olinguniga qadar, agar meros qabul qilib olinmagan bo'lsa, davlatga merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berilguniga qadar meros mol-mulk hisobidan:

meros qoldiruvchi kasal bo'lgan vaqt mobaynida unga qarab turish, shuningdek vafot etgan taqdirda uni dafn etish va qabrini obod qilish;

meros qoldiruvchining qaramog'ida bo'lgan fuqarolarni ta'minlash;

ish haqi bo'yicha da'volarni va ularga tenglashtirilgan da'volarni qanoatlantirish;

meros mol-mulkni qo'riqlash va uni boshqarish, shuningdek merosxo'rlarni chaqirish haqidagi xabarni e'lon qilish bilan bog'liq xarajatlarni to'lash to'g'risida farmoyish beradi.

Qonun hujjatlarida meros mol-mulk hisobidan xarajatlarni qoplashning boshqa hollari ham belgilanishi mumkin.

58-modda. Merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnomalar berish joyi va muddatlari

Meros ochilgan joydagi notarius merosxo'rlarning yozma arizalariga ko'ra merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnomalar beradi.

Guvohnomalar qonunchilikda belgilangan muddatlarda beriladi.

59-modda. Merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berish tartibi

Merosga bo'lgan huquq to'g'risidagi guvohnoma merosni qabul qilib olgan merosxo'rlarga qonunchilikka muvofiq beriladi.

Merosga bo'lgan huquq to'g'risidagi guvohnoma barcha merosxo'rlarga birgalikda yoki ularning xohishiga bog'liq ravishda har biriga alohida berilishi mumkin.

Notariuslar voyaga yetmagan yoki muomalaga layoqatsiz merosxo'rlarning mulkiy manfaatlarini muhofaza qilish uchun ularga merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berilganligi haqida merosxo'rlar yashayotgan joydagi vasiylik va homiylik organlariga xabar qiladi.

Mol-mulk vorislik huquqi bo'yicha davlatga yoki qonunda nazarda tutilgan hollarda fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga o'tgan taqdirda merosga bo'lgan huquq to'g'risidagi guvohnoma tegishli davlat organiga yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga beriladi.

60-modda. Qonun bo'yicha merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berishning shartlari

Notarius qonun bo'yicha merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berish chog'ida tegishli dalillarni talab qilib olish yo'li bilan meros qoldiruvchining vafot etganligini, meros ochilgan joy va vaqtni, merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berishni so'rab ariza topshirgan shaxslarning meros qoldiruvchi bilan qonun bo'yicha vorislikka chaqirish uchun asos bo'ladigan munosabatlari mavjudligi yoki mavjud emasligini, meros mol-mulkning tarkibi va joyini tekshirib ko'radi.

Agar qonun bo'yicha merosxo'rlarning biri yoki bir nechasi vorislikka chaqirishga asos bo'ladigan munosabatlar mavjudligini isbotlaydigan hujjatlarni taqdim etish imkoniyatiga ega bo'lmasa, ular merosni qabul qilib olgan va tegishli isbotlarni taqdim etgan boshqa barcha merosxo'rlarning yozma roziligi bilan merosga bo'lgan huquq to'g'risidagi guvohnomaga kiritilishi mumkin.

61-modda. Vasiyatnoma bo'yicha merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berish shartlari

Notarius vasiyatnoma bo'yicha merosga bo'lgan huquq to'g'risida guvohnoma berish chog'ida tegishli dalillarni talab qilib olish yo'li bilan meros qoldiruvchining vafot etganligini, vasiyatnomaning bor-yoqligini, meros ochilgan vaqt va joyini, meros mol-mulkning tarkibi va joyini tekshiradi.

Notarius merosdan shak-shubhasiz ulush olish huquqiga ega bo'lgan shaxslar doirasini ham aniqlaydi.

61¹-modda. Mediator vazifasini bajarish

Notarius fuqarolik-huquqiy munosabatlar, shu jumladan mulkiy va meros masalalari bo'yicha o'zaro maqbul qaror qabul qilish uchun taraflarning ixtiyoriy roziligi asosida nizoda mediator sifatida ish yuritadi.

Taraflar mediatsiya tartib-taomilini amalga oshirish natijalaridan kelib chiqadigan nizoni yoxud majburiyatlarni bajarish shartlari va muddatlari xususida o'zaro maqbul qarorga erishgan taqdirda, notarius taraflar o'rtasida tuzilgan mediativ kelishuvni tasdiqlaydi.

9-bob. ER-XOTINNING UMUMIY MOL-MULKIDAGI ULUSHGA BO'LGAN MULK HUQUQI TO'G'RISIDA GUVOHNOMALAR BERISH. MOL-MULKNI BOSHQA SHAXSGA O'TKAZISHNI TAQIQLAB QO'YISH VA TAQIQNI BEKOR QILISH

62-modda. Er-xotinning umumiy mol-mulkidagi ulushga bo'lgan mulk huquqi to'g'risida guvohnomalar berish

Notarius er-xotinning yozma arizasiga muvofiq ulardan biriga yoki har ikkisiga nikoh davomida orttirilgan umumiy mol-mulkdagi ulushga bo'lgan mulk huquqi to'g'risida guvohnoma beradi.

63-modda. Marhum erdan (xotindan) keyin xotinning (erning) arizasiga ko'ra umumiy mol-mulkdagi ulushga bo'lgan mulk huquqi to'g'risida guvohnoma berish

Er-xotindan biri vafot etgan taqdirda er-xotinning umumiy mol-mulkdagi ulushga bo'lgan mulk huquqi to'g'risidagi guvohnoma marhum erdan (xotindan) keyin xotinning (erning) yozma arizasiga ko'ra meros ochilgan joydagi notarius tomonidan berilib, merosni qabul qilib olgan merosxo'rlar bu xususda xabardor qilinadi.

Er-xotinning umumiy mol-mulkidagi ulushga bo'lgan mulk huquqi to'g'risidagi guvohnoma marhum erdan (xotindan) keyin xotinga (erga) nikoh davomida o'ttirilgan umumiy mol-mulkning yarmisi uchun berilishi mumkin.

Agar marhum erdan (xotindan) keyin xotin (er) tomonidan mulk huquqi to'g'risidagi guvohnomani olish haqida yozma ariza berilmasa, er- xotinning umumiy mol-mulkidagi ulush ajratilmaydi.

Merosni qabul qilib olgan merosxo'rlarning yozma arizasiga ko'ra va marhum erdan (xotindan) keyin xotinning (erning) roziligi bilan mulk huquqi to'g'risidagi guvohnomada vafot etgan erning (xotinning) ham umumiy mol-mulkdagi ulushi belgilanishi mumkin.

64-modda. Mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazishni taqiqlab qo'yish va taqiqni bekor qilish

Mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazishni taqiqlab qo'yish va taqiqni bekor qilish qonun hujjatlarida belgilangan shartlarda va tartibda amalga oshiriladi.

Birlamchi bozordagi ko'chmas mulk va transport vositalariga nisbatan ipoteka shartnomalarini rasmiylashtirgan bank va boshqa kredit tashkilotlari mol-mulkka taqiq qo'yish hamda taqiqni yechishni axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda, Notariatning yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimi orqali mustaqil ravishda amalga oshiradi.

10-bob. HUJJATLAR NUSXALARINING VA HUJJATLARDAN OLINGAN

KO'CHIRMALARINING TO'G'RILIGINI, IMZONING HAQIQIYLIGINI VA TARJIMANING TO'G'RILIGINI SHAHODATLASH

65-modda. Hujjatlar ko'chirma nusxalarining va hujjatlardan olingan ko'chirmalarning to'g'riligini shahodatlash

Notariuslar jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan berilgan hujjatlar ko'chirma nusxalarining va hujjatlardan olingan ko'chirmalarning to'g'riligini shahodatlaydi.

Ko'chirma olinayotgan hujjatda o'zaro bog'liq bo'lmagan bir nechta alohida masalaga oid qarorlar mavjud bo'lgan taqdirdagina ko'chirmaning to'g'riligi shahodatlanishi mumkin. Ko'chirma hujjatning muayyan masalaga doir qismining to'la matnini aks ettirishi kerak.

Notarius hujjatlar ko'chirma nusxalarining va hujjatlardan olingan ko'chirmalarning to'g'riligini shahodatlar ekan, hujjat mazmunining qonuniyligini, unda bayon qilingan faktlarning haqiqatga mosligini, uni imzolagan jismoniy shaxslarning shaxsini, muomalaga layoqatligi va vakolatlarini, hujjatni yuborgan yuridik shaxsning huquq layoqatini tasdiqlamaydi.

Agar bir qismi boshqa hujjatning ko'chirma nusxasini ifodalagan bir necha varaqdan iborat hujjat aslining ko'chirma nusxasi yoki hujjatning aslidan olingan ko'chirma to'g'riligi shahodatlanayotgan bo'lsa, tasdiqlov yozuvida bu haqda belgi qo'yiladi.

66-modda. Hujjat nusxasidan ko'chirilgan nusxaning to'g'riligini shahodatlash

Hujjat nusxasidan ko'chirilgan nusxaning to'g'riligini notariuslar, basharti avvalgi nusxaning to'g'riligi notarial tartibda shahodatlangan bo'lsa yoki hujjatning nusxasi uning asl nusxasi tayyorlangan korxona, muassasa, tashkilot tomonidan berilgan bo'lsa, shahodatlaydi. Keyingi holatda hujjatning nusxasi mazkur yuridik shaxsning ish qog'ozida bayon etilgan, muhr bosib tasdiqlangan va unda shu hujjatning asli mazkur korxona, muassasa, tashkilotda ekanligi yozib qo'yilgan bo'lishi kerak.

67-modda. Hujjatlardagi imzoning haqiqiyligini shahodatlash

Notarius imzoning haqiqiyligini shahodatlar ekan, hujjatda bayon etilgan faktlarni emas, balki faqat imzoning muayyan shaxs tomonidan qo'yilganligini tasdiqlaydi.

Bitimni ifodalovchi hujjatlardagi imzoning haqiqiyligini shahodatlashga yo'l qo'yilmaydi.

68-modda. Tarjimaning to'g'riligini shahodatlash

Notarius, basharti u tegishli tillarni bilsa, bir tildan boshqa tilga to'g'ri tarjima qilinganligini shahodatlaydi.

Agar notarius tegishli tillarni bilmasa, tarjima tarjimon tomonidan qilinishi mumkin, notarius uning imzosi haqiqiyligini shahodatlaydi.

11-bob. FAKTLARNI TASDIQLASH

69-modda. Fuqaroning tirik ekanligi faktini tasdiqlash

Notarius fuqaroning tirik ekanligi faktini uning shaxsiy iltimosiga ko'ra va uning ishtirokida tasdiqlaydi.

Voyaga yetmagan shaxsning tirik ekanligi faktini tasdiqlash uning qonuniy vakillari (ota-onasi, farzandlikka olganlar, vasiylar, homiylar), shuningdek uni o'z homiyligiga olgan muassasalar va tashkilotlarning iltimosiga ko'ra amalga oshiriladi.

70-modda. Fuqaroning muayyan joyda ekanligi faktini tasdiqlash

Notarius fuqaroning iltimosiga ko'ra uning muayyan joyda ekanligi faktini tasdiqlaydi.

Voyaga yetmagan shaxsning muayyan joyda ekanligi faktini tasdiqlash uning qonuniy vakillari (ota-onasi, farzandlikka olganlar, vasiylar, homiylar), shuningdek uni o'z homiyligiga olgan muassasalar va tashkilotlarning iltimosiga ko'ra amalga oshiriladi.

70¹-modda. Yuridik shaxsning rahbar organi tomonidan qaror qabul qilinganligi faktini tasdiqlash

Notarius yuridik shaxsning rahbar organi yig'ilishini chaqiruvchi organning yoki shaxsning iltimosiga ko'ra ushbu yig'ilish o'tkazilishi chog'ida hozir bo'ladi va yuridik shaxsning rahbar organi tomonidan qaror qabul qilinganligi faktini tasdiqlash to'g'risida hamda ushbu qarorni qabul qilish chog'ida hozir bo'lgan ishtirokchilarning (aksiyadorlarning) tarkibi haqida guvohnoma beradi.

Notarius yuridik shaxsning rahbar organi tomonidan qaror qabul qilinganligi faktini belgilash uchun yuridik shaxsning huquq layoqatini tekshiradi, yuridik shaxs rahbar organining qaror qabul qilish borasidagi vakolatini, yig'ilishda kvorum mavjudligini va ovozlarni sanab chiqish asosida qaror qabul qilish uchun kerakli ovozlarni soni mavjudligini qonunchilikka va yuridik shaxsning ta'sis hujjatlariga muvofiq aniqlaydi.

70²-modda. Dalillarni ta'minlash

Fuqarolik-huquqiy munosabatlarda manfaatdor shaxslarning iltimosiga binoan notarius sudda yoki ma'muriy organda ish yuzaga kelgan taqdirda, agar taqdim etish keyinchalik mumkin bo'lmay qoladi yoki qiyin bo'ladi deb taxmin qilish uchun asoslar mavjud bo'lsa, dalillarni ta'minlaydi.

Dalillarni ta'minlash maqsadida notarius guvohlarning ko'rsatuvlarini yozib oladi, ashyoviy, yozma va raqamli dalillarni ko'zdan kechiradi va guvohlantiradi, ekspertiza tayinlaydi, Internet jahon axborot tarmog'idagi faktlarni tasdiqlaydi.

71-modda. Fuqaroning fotosuratda aks ettirilgan shaxs ekanligini tasdiqlash

Notarius fuqaro taqdim etgan fotosuratdagi shaxs shu fuqaroning aynan o'zi ekanligini tasdiqlaydi.

72-modda. Hujjatlar taqdim etilgan vaqtni tasdiqlash

Notarius o'ziga hujjat taqdim etilgan vaqtni tasdiqlaydi.

72¹-modda. Mualliflik va turdosh huquq obyekti taqdim etilgan vaqtni tasdiqlash

Notarius mualliflik va turdosh huquq obyekti taqdim etilgan vaqtni tasdiqlaydi.

Mualliflik va turdosh huquq obyekti taqdim etilgan vaqtni tasdiqlash mualliflik va turdosh huquqning yuzaga kelishi uchun asos bo'lmaydi.

72²-modda. Elektron hujjatning qog'oz shaklidagi hujjat bilan bir xil yuridik kuchga ega ekanligini tasdiqlash

Notarius mol-mulkni boshqa shaxsga o'tkazish bilan bog'liq bo'lmagan harakatlarni amalga oshirishda notarial tartibda tasdiqlangan arizalar, ijara shartnomalari va ishonchnomalarning elektron shakli qog'ozda taqdim etilgan hujjatga muvofiqligini tasdiqlaydi.

Hujjatning tasdiqlangan elektron shakli qog'ozdagi hujjat bilan bir xil yuridik kuchga egadir.

Oddiy yozma shaklda tuzilgan bitimlarning, shuningdek shaxsni tasdiqlovchi hujjatlarining elektron shaklini qog'ozdagi hujjat bilan teng yuridik kuchga egaligini tasdiqlashga yo'l qo'yilmaydi.

12-bob. JISMONIY VA YURIDIK SHAXSLARNING ARIZALARI VA (YOKI) BOSHQA HUJJATLARINI TOPSHIRISH. PUL SUMMALARI VA QIMMATLI QOG'OZLARNI DEPOZITGA QABUL QILIB OLISH**73-modda. Arizalar va (yoki) boshqa hujjatlarni topshirish**

Notarius jismoniy va yuridik shaxslarning arizalari va (yoki) o'ziga hujjatlarini boshqa jismoniy va yuridik shaxslarga topshiradi.

Arizalar va (yoki) boshqa hujjatlar ularning topshirilganligini ma'lum qilish sharti bilan pochta orqali yuboriladi yoki bevosita tegishli shaxslarga imzo qo'ydirib topshiriladi. Arizalar telefaks, kompyuter tarmoqlari va boshqa texnik vositalardan foydalanib ham uzatilishi mumkin. Arizalar va (yoki) boshqa hujjatlarni topshirish bilan bog'liq xarajatlarning o'rnini notarial harakatni amalga oshirishni so'ragan shaxs qoplaydi.

Shaxsning iltimosiga ko'ra notarius arizalar va (yoki) boshqa hujjatlarning topshirilganligi haqida guvohnoma beradi.

74-modda. Pul summalari va qimmatli qog'ozlarni depozitga qabul qilish

Notarius qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda kreditorga topshirish uchun qarzdordan depozitga pul summalari va qimmatli qog'ozlarni qabul qiladi.

Notarius pul summalari va qimmatli qog'ozlar kelib tushganligi haqida kreditorga xabar qiladi hamda uning talabi bo'yicha unga tegishli pul summalari va qimmatli qog'ozlarni topshiradi.

Pul summalari va qimmatli qog'ozlarni depozitga majburiyat bajariladigan joydagi notarius qabul qiladi.

Notarius pul mablag'lari va qimmatli qog'ozlarni qabul qilish uchun depozit hisobvarag'ini ochishi kerak.

Notariusning shaxsiy mablag'larini ushbu hisobvaraqa o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

Notarius qarzdorga depozit hisobvarag'i ochilgan bankka taqdim etish uchun pul mablag'lari depozit hisobvarag'iga o'tkazilganligi to'g'risida yozma xabarnoma beradi.

Kreditorning yoki qarzdorning depozit hisobvarag'iga qabul qilingan pul mablag'larini va qimmatli qog'ozlarini berish, shuningdek depozitdan foydalanganlik uchun to'lov bank tomonidan notariusning xabarnomasiga asosan amalga oshiriladi.

75-modda. Pul summalari va qimmatli qog'ozlarning ularni depozitga topshirgan shaxsga qaytarilishi

Pul summalari va qimmatli qog'ozlarning ularni depozitga topshirgan shaxsga qaytarilishiga to'lov kimning foydasiga amalga oshirilgan bo'lsa, o'sha shaxsning yozma roziligi bilan yoki sud qaroriga binoan yo'l qo'yiladi.

13-bob. IJRO XATLARI YOZISH

76-modda. Qarzdordan pul summalarini undirish yoki mol-mulkni talab qilib olish

Qarzdordan pul summalarini undirish yoki mol-mulkni talab qilib olish uchun notarius qarzdorlikni belgilovchi hujjatlarga ijro xatlarini yozadi.

77-modda. Qarzni undirish so'zsiz amalga oshiriladigan hujjatlar ro'yxati

Ijro xatlariga asosan qarzni undirish so'zsiz amalga oshiriladigan hujjatlar ro'yxati O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilab qo'yiladi.

78-modda. Ijro xatlarini yozish shartlari

Ijro xatlari quyidagi hollarda yoziladi:

taqdim etilgan hujjatlar qarzdorning undirib oluvchidan qarzdor ekanligi yoki boshqa majburiyatini shubhasiz tasdiqlasa;

da'vo qilish huquqi vujudga kelgan kundan boshlab o'tgan vaqt uch yildan ortiq bo'lmasa.

Agar ijro xati berish haqidagi talab uchun qonunchilikda boshqa muddat belgilangan bo'lsa, ijro xati shu muddat ichida beriladi.

79-modda. Ijro xatining mazmuni

Ijro xatida quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi lozim:

ijro xatini yozayotgan notarius ism-sharifining bosh harflari, familiyasi, lavozimi;

undirib oluvchining nomi va manzili;

qarzdorning nomi va manzili, qarzdor jismoniy shaxsning shaxsiy identifikatsiya raqami (O'zbekiston Respublikasi fuqarolari bo'lmagan jismoniy shaxslarning shaxsini tasdiqlovchi boshqa hujjatlarning rekvizitlari), shuningdek qarzdor yuridik shaxsning soliq to'lovchi identifikatsiya raqami;

undirib olish amalga oshiriladigan muddat;

undirib olinishi kerak bo'lgan summalar yoki talab qilib olinishi kerak bo'lgan narsalar, shu jumladan to'lanishi kerak bo'lgan penya, foizlar;

undirib oluvchi to'lagan yoki qarzdordan undirilishi kerak bo'lgan davlat boji yoki tarif summalari;

ijro xati yozilgan sana (yil, oy, kun);

ijro xatining reyestrda qayd etilgan tartib raqami;

ijro xatini yozgan notariusning imzosi;

notariusning muhri.

80-modda. Ijro xatini taqdim etish muddatlari va ijro xati bo'yicha undirib olish tartibi

Ijro xati, agar qonunchilikda boshqa muddat belgilangan bo'lmasa, u yozilgan kundan boshlab uch yil muddat ichida majburiy ijro uchun taqdim etilishi mumkin.

Ijro xatini taqdim etishning o'tkazib yuborilgan muddatini, shuningdek ijro xati bo'yicha undirishni tiklash qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

14-bob. VEKSELNI PROTEST QILISH. CHEKNI TO'LOVGA TAQDIM ETISH VA CHEKNING TO'LANMAGANLIGINI TASDIQLASH

81-modda. Vekselni protest qilish

Notarius puli to'lanmagan, aksept qilinmagan va aksept sanasi ko'rsatilmagan vekselni qonunchilikka muvofiq protest qiladi.

82-modda. Chekni to'lovga taqdim etish va chekning to'lanmaganligini tasdiqlash

To'lovchining turar joyidagi notarius to'lovga taqdim etilgan chekni qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda va tartibda qabul qilib oladi.

Chek to'lanmagan taqdirda notarius chekning to'lanmaganligini unga yozib qo'yish yo'li bilan tasdiqlaydi va buni reyestrda qayd etadi. Chekka yozish bilan birga chek beruvchiga uning chekini bank to'lamaganligi va bu xususda chekka yozib qo'yilganligi haqida bildirish xati yuboriladi.

Chek to'lanmagan taqdirda notarius chek saqlovchining iltimosiga ko'ra ijro xatini yozadi.

15-bob. HUJJATLARNI SAQLASH UCHUN QABUL QILIB OLISH VA ULARNI QAYTARIB BERISH

83-modda. Hujjatlarni saqlash uchun qabul qilib olish

Notarius hujjatlarni saqlash uchun ro'yxat bo'yicha qabul qilib oladi. Ro'yxatning bir nusxasi notariusda qoladi, boshqa nusxasi hujjatlarni saqlash uchun topshirgan shaxsga beriladi.

Agar hujjatlar lozim tarzda o'rab joylashtirilgan bo'lsa, shaxsning iltimosiga ko'ra notarius ularni ro'yxatsiz ham qabul qilib olishi mumkin. Hujjatlar o'ramiga notariusning muhri qo'yiladi hamda u notarius va hujjatlarni topshirgan shaxs tomonidan imzolanadi. Bunday hollarda notarius hujjatlar o'ramining but saqlanishi uchun javob beradi.

Hujjatlarni saqlash uchun topshirgan shaxsga guvohnoma beriladi.

84-modda. Saqlash uchun qabul qilingan hujjatlarni qaytarish

Saqlash uchun qabul qilingan hujjatlar ularni saqlash uchun topshirgan shaxsga yoki uning qonuniy vakiliga guvohnoma va ro'yxatni taqdim etganidan keyin yoxud sudning qarori bo'yicha qaytarib beriladi.

16-bob. DENGIZ PROTESTLARINI AMALGA OSHIRISH

85-modda. Dengiz protestlari haqidagi ariza

Notarius kema egasining huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish uchun dalil-isbotlarni ta'minlash maqsadida kema kapitanining kema suzib borayotganda yoki u to'xtab turgan joyda sodir bo'lgan hamda kema egasining oldiga mulkiy talablar qo'yish uchun asos bo'lishi mumkin bo'lgan hodisa to'g'risidagi arizasini qabul qiladi.

Dengiz protesti haqidagi arizada yuz bergan hodisa tafsilotlari va kapitanning o'ziga ishonib topshirilgan mulkning but saqlanishini ta'minlash yuzasidan ko'rgan chora-tadbirlari bayon etilgan bo'lishi kerak.

Dengiz protesti to'g'risidagi arizada bayon etilgan holatlarning tasdig'i sifatida kema kapitani ariza bilan bir vaqtda yoki kema portga kirgan kundan boshlab, agar hodisa portda yuz bergan bo'lsa, u yuz berganidan so'ng yetti kundan kechiktirmay notariusga ko'zdan kechirish uchun kema daftarini va kema daftaridan olinib kapitan tomonidan tasdiqlangan ko'chirmani taqdim etishi shart.

86-modda. Dengiz protestlari haqida ariza berish muddatlari

Dengiz protesti haqidagi ariza kema portga kirgan vaqtdan boshlab yigirma to'rt soat ichida beriladi. Agar dengiz protesti haqida ariza berish zaruratini keltirib chiqargan hodisa portda yuz bergan bo'lsa, protest hodisa yuz bergan vaqtdan boshlab yigirma to'rt soat ichida berilishi kerak.

Protestni belgilangan muddatda berishning imkoni bo'lmagan taqdirda, buning sabablari dengiz protesti haqidagi arizada ko'rsatilishi kerak.

87-modda. Dengiz protesti haqida dalolatnoma tuzish

Notarius kapitanning arizasi, kema daftaridagi ma'lumotlar, shuningdek kapitanning o'zi hamda kema qo'mondonligi tarkibidan kamida ikki guvohni va kema komandasi tarkibidan ikki guvohni so'roq qilish asosida dengiz protesti haqida dalolatnoma tuzadi va uni o'z imzosi hamda gerbli muhr bilan

tasdiqlaydi. Dengiz protesti haqidagi dalolatnomaning bir nusxasi kapitanga yoki vakil qilingan shaxsga beriladi.

17-bob. CHET EL HUQUQI NORMALARINING QO‘LLANILISHI. XALQARO SHARTNOMALAR

88-modda. Notarius tomonidan chet el huquqi normalarining qo‘llanilishi

Notarius O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligiga, xalqaro shartnomalarga muvofiq chet el huquqi normalarini qo‘llaydi.

Notarius xalqaro shartnomalar talablariga muvofiq tuzilgan hujjatlarni qabul qilib oladi, shuningdek, agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga zid kelmasa, ularga boshqa davlatlarning qonunchiligida nazarda tutilgan shaklda tasdiqlovchi ustxatlar yozadi.

89-modda. Meros mol-mulkni qo‘riqlash va merosga bo‘lgan huquq to‘g‘risida guvohnoma berish

Chet el fuqarosi vafotidan keyin uning O‘zbekiston Respublikasi hududida qolgan mol-mulkini qo‘riqlash yoki O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi vafot etganidan keyin chet el fuqarosiga tegishli bo‘lgan mol-mulkni qo‘riqlash, shuningdek bunday mol-mulk xususida merosga bo‘lgan huquq haqida guvohnomalar berish bilan bog‘liq harakatlar O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq amalga oshiriladi.

90-modda. Chet elda amal qilishga mo‘ljallangan ishonchnomalar

Notarius tomonidan tasdiqlangan, chet elda amal qilishga mo‘ljallangan, amal qilish muddati ko‘rsatilmagan ishonchnomalar ularni bergan shaxs tomonidan bekor qilinguniga qadar o‘z kuchida qoladi.

91-modda. Notariusning chet elda tuzilgan hujjatlarni qabul qilishi

Chet elda boshqa davlatlar vakolatli organlarining mansabdor shaxslari ishtirokida tuzilgan yoki ulardan kelayotgan hujjatlar rasmiylashtirilgan yoki apostil qo‘yilgan taqdirdagina notarius tomonidan qabul qilinadi.

Bunday hujjatlar O‘zbekiston Respublikasining qonunchiligida va xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan hollarda rasmiylashtirilmagan yoki apostil qo‘yilmagan holda notarius tomonidan qabul qilinadi.

92-modda. Notariusning boshqa davlatlar adliya organlari bilan o‘zaro munosabatlari

Notariusning boshqa davlatlar adliya organlari bilan o‘zaro munosabatlari tartibi O‘zbekiston Respublikasining qonunchiligi va xalqaro shartnomalari bilan belgilanadi.

93-modda. Xalqaro shartnoma

Agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida notarial harakatlar to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasining qonun hujjatlarida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo‘lsa, notarial harakatlarni amalga oshirish chog‘ida xalqaro shartnoma qoidalarini qo‘llanadi.

Agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi notariusga O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligida nazarda tutilmagan notarial harakatni amalga oshirish vakolatini bersa, notarius bu notarial harakatni O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi belgilagan tartibda amalga oshiradi.

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1996-yil 26-dekabr,
343-I-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY MAJLISINING INSON HUQUQLARI BO‘YICHA VAKILI (OMBUDSMAN) TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2024-yil 17-sentabrda qabul qilingan

Senat tomonidan 2024-yil 23-oktabrda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) faoliyatini tartibga solishdan iborat.

2-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman)

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) mansabdor shaxs bo‘lib, u davlat organlari, shu jumladan huquqni muhofaza qiluvchi va nazorat qiluvchi organlar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar (bundan buyon matnda tashkilotlar deb yuritiladi) hamda mansabdor shaxslar tomonidan inson huquqlari va erkinliklari to‘g‘risidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan parlament nazoratini amalga oshiradi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) (bundan buyon matnda Ombudsman deb yuritiladi) inson huquqlari bo‘yicha milliy institut sifatida inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilishning mavjud shakllari hamda vositalarini to‘ldiradi. Ombudsman O‘zbekiston Respublikasining inson huquqlari va erkinliklari to‘g‘risidagi qonunchiligini takomillashtirishga hamda uni xalqaro huquq normalariga muvofiqlashtirishga, inson huquqlari va erkinliklari sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga, fuqarolarning inson huquqlari sohasidagi huquqiy madaniyatini oshirishga ko‘maklashadi.

Ombudsman o‘z faoliyatini tashkilotlar va mansabdor shaxslardan mustaqil ravishda, faqat qonunga bo‘ysungan holda amalga oshiradi.

Ombudsmanga O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining Spikeri va O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining Raisi tomonidan imzolanadigan guvohnoma beriladi. Ombudsman guvohnomadan o‘z vakolatlari muddati mobaynida foydalanadi.

3-modda. Ombudsman faoliyatining huquqiy asoslari

Ombudsman o‘z faoliyatini O‘zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasiga](#), ushbu Qonunga va boshqa qonunchilik hujjatlariga, O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq amalga oshiradi.

4-modda. Ombudsman faoliyatining asosiy prinsiplari

Ombudsman faoliyatining asosiy prinsiplari qonuniylik, mustaqillik, adolatlilik, insonparvarlik, kamsitishga yo‘l qo‘ymaslik, xolislik, ochiqlikdan iboratdir.

5-modda. Ombudsman lavozimiga nomzodga qo‘yiladigan talablar

Saylanish kuni o‘ttiz yoshga to‘lgan, kamida besh yil O‘zbekiston Respublikasi hududida muqim yashayotgan O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi Ombudsman lavozimiga saylanishi mumkin.

6-modda. Ombudsmanni saylash

Ombudsman O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi va Senati tomonidan besh yil muddatga saylanadi.

Ombudsman lavozimiga nomzod O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari ko‘rib chiqishi uchun O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan kiritiladi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining va Senatining Ombudsmanni saylash to‘g‘risidagi qarori O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining majlislarida tegishincha Qonunchilik palatasi deputatlari hamda Senati a‘zolari umumiy sonining ko‘pchilik ovozi bilan qabul qilinadi.

Ombudsman nomzodi O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining majlislarida ko‘rib chiqilganidan keyin palatalarning ushbu masala yuzasidan qabul qilingan qarorlari O‘zbekiston Respublikasi Prezidentiga yuboriladi.

Ombudsman o‘z vakolatlari muddati tugagach, yangi Ombudsman saylanguniga qadar o‘z vazifasini bajarishni davom ettirib turadi.

Ayni bir shaxs Ombudsman lavozimiga surunkasiga ikki muddatdan ortiq saylanishi mumkin emas.

7-modda. Ombudsman lavozimiga nomuvofiq bo'lgan faoliyat

Ombudsman siyosiy partiyaga a'zolikni yoki unda ishtirok etishni o'z vakolatlari muddatiga to'xtatib turishi yoxud tugatishi shart. Ombudsman ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan tashqari haq to'lanadigan boshqa turdagi faoliyat bilan shug'ullanishi mumkin emas.

8-modda. Ombudsman o'rinbosari

Ombudsman o'rinbosari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi va Senati tomonidan besh yil muddatga saylanadi.

Ombudsman o'rinbosari lavozimiga nomzod O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari ko'rib chiqishi uchun Ombudsman tomonidan taqdim etiladi.

Ombudsman o'rinbosari Ombudsmanning zimmasidagi vazifalarini bajarishga ko'maklashadi, Ombudsman yo'qligida uning vazifasini bajarib turadi.

Ombudsman o'z lavozimidan muddatidan ilgari ozod qilingan taqdirda, Ombudsman o'rinbosari uning vazifasini yangi Ombudsman saylanguniga qadar bajarib turadi va Ombudsman uchun belgilangan kafolatlar ana shu davrda unga nisbatan tatbiq etiladi.

Ombudsman o'rinbosari siyosiy partiyaga a'zolikni yoki unda ishtirok etishni o'z vakolatlari muddatiga to'xtatib turishi yoxud tugatishi shart. Ombudsman o'rinbosari ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan tashqari haq to'lanadigan boshqa turdagi faoliyat bilan shug'ullanishi mumkin emas.

9-modda. Ombudsmanni yoki uning o'rinbosarini lavozimidan muddatidan ilgari ozod qilish

Ombudsman yoki uning o'rinbosari lavozimidan quyidagi hollarda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari tomonidan muddatidan ilgari ozod qilinishi mumkin:

u o'z vakolatlarini zimmasidan soqit qilish to'g'risida ariza bergan taqdirda;

uning sog'lig'i holati barqaror tarzda buzilgan va bu tibbiyot muassasasi tomonidan berilgan xulosa bilan tasdiqlangan taqdirda;

unga nisbatan sudning ayblov hukmi qonuniy kuchga kirgan taqdirda;

u qonunga ko'ra Ombudsman (Ombudsman o'rinbosari) faoliyatiga nomuvofiq bo'lgan lavozimga saylangan yoki tayinlangan taqdirda;

u sud tomonidan muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan taqdirda;

u sudning qarori bilan bedarak yo'qolgan deb topilgan yoki vafot etgan deb e'lon qilingan taqdirda;

u O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini yo'qotgan taqdirda;

u vafot etgan taqdirda.

2-bob. Ombudsmanning asosiy vazifalari, huquqlari, majburiyatlari va faoliyati kafolatlari

10-modda. Ombudsmanning asosiy vazifalari

Ombudsmanning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga oid davlat siyosatini amalga oshirishda ishtirok etish;

tashkilotlar va mansabdor shaxslar tomonidan inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan parlament nazoratini amalga oshirish;

jismoniy va yuridik shaxslarning inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilishi to'g'risidagi murojaatlarini ko'rib chiqish;

inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunchilikning amalda ro'yobga chiqarilishini o'rganish hamda ularni takomillashtirish yuzasidan takliflar tayyorlash;

ichki ishlar organlari tizimiga kiradigan ma'muriy qamoqqa olingan shaxslarni qabul qilish va saqlash uchun mo'ljallangan maxsus muassasalarda, voyaga yetmaganlarga ijtimoiy-huquqiy yordam ko'rsatish markazlarida, O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining garnizoni hamda qo'shin gauptvaxtalarida, vaqtincha saqlash hibsxonalarida, tergov hibsxonalarida, jazoni ijro etish muassasalarida, intizomiy qismlarda, majburiy davolash muassasalarida (bundan buyon matnda harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylar deb yuritiladi) qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llash hollarining oldini olish bo'yicha tegishli choralar ko'rish;

aholi o'rtasida inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi xalqaro hamda milliy qonunchilik normalarini targ'ib qilish, shuningdek aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oshirishga ko'maklashish;

inson huquqlari va erkinliklari sohasidagi xalqaro hamkorlikni rivojlantirish.

11-modda. Ombudsmanning daxlsizlik huquqi

Ombudsman o'z vakolatlari muddati mobaynida daxlsizlik huquqidan foydalanadi va u O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining roziligisiz jinoiy javobgarlikka tortilishi, ushlab turilishi, qamoqqa olinishi yoki unga sud tartibida beriladigan ma'muriy jazoga tortilishi mumkin emas.

Ombudsmanga nisbatan jinoyat ishi faqat O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan qo'zg'atilishi mumkin.

Ombudsmanni majburiy keltirishga, ushlab turishga, shuningdek uning uy-joyini, xizmat xonasini, yukini, shaxsiy va xizmat transport vositalarini, yozishmalarini, u foydalanayotgan aloqa vositalarini, shuningdek unga tegishli hujjatlarni ko'zdan kechirishga yo'l qo'yilmaydi.

12-modda. Ombudsmanning huquqlari

Ombudsman quyidagi huquqlarga ega:

inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi haqidagi xabarlarni tashkilotlar va mansabdor shaxslar bilan birgalikda tekshirish;

tashkilotlarning inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilish masalalarini ko'rib chiqish bilan bog'liq majlislarida ishtirok etish;

tashkilotlarga va mansabdor shaxslar huzuriga moneliqsiz kirish;

o'z vakolatlariga taalluqli masalalar yuzasidan tashkilotlar va mansabdor shaxslardan hujjatlarni, tahliliy materiallarni, xulosalarni va boshqa ma'lumotlarni so'rash hamda olish;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslar bilan uchrashuvlar va suhbatlar o'tkazish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalariga va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan huquqiy, tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa chora-tadbirlar ko'rishga qaratilgan maxsus ma'ruzalar taqdim etish;

inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunchilikning buzilishiga yo'l qo'ymaslik haqida tashkilotlar va mansabdor shaxslarga yozma ravishda ogohlantirish yuborish;

inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunchilikning aniqlangan buzilishlarini, ularga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish haqida tashkilotlarning rahbarlariga ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan taqdimnomalar kiritish;

harakatlarida (harakatsizligida) inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi aniqlangan shaxslarni javobgarlikka tortish to'g'risida tegishli tashkilotlarga iltimosnoma kiritish;

fuqarolarning buzilgan huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish to'g'risidagi arizalar hamda da'volar bilan sudlarga murojaat etish;

insonning buzilgan huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga doir ilmiy-amaliy, tahliliy ishlarni amalga oshirish uchun ilmiy va boshqa tashkilotlarni, olimlarni, ekspertlarni hamda mutaxassislarni belgilangan tartibda, shu jumladan shartnoma asosida jalb etish.

Ombudsman qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

13-modda. Ombudsmanning majburiyatlari

Ombudsman:

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga**, ushbu Qonunga va qonun hujjatlariga rioya etishi, o'z zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarishi;

tashkilotlar va mansabdor shaxslarning o'z vakolatlari doirasida amalga oshirilayotgan faoliyatiga aralashmasligi;

davlat sirlarini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunchilik talablariga rioya etishi;

murojaat etuvchiga uning murojaatini ko'rib chiqish natijalarini ma'lum qilishi shart.

Ombudsmanning zimmasida qonun hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

14-modda. Ombudsmanning faoliyati to'g'risidagi ma'ruza

Ombudsman har yili, hisobot yilidan keyingi yilning 15-fevralidan kechiktirmay O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalariga o'z faoliyati to'g'risida ma'ruza taqdim etadi.

Ombudsmanning faoliyati to'g'risidagi ma'ruzada qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llash hollarining (bundan buyon matnda qiynoqqa solish hollari deb yuritiladi) oldini olish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar ham aks ettiriladi.

Ombudsmanning faoliyati to'g'risidagi ma'ruzani O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining va Senatining majlislarida ko'rib chiqish qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

Ombudsmanning faoliyati to'g'risidagi ma'ruzani ko'rib chiqish yakunlari yuzasidan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari tomonidan qabul qilingan qarorlar Ombudsmanga yuboriladi.

15-modda. Ombudsmanning maxsus ma'ruzasi

Ombudsman O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalariga, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan huquqiy, tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa chora-tadbirlar ko'rishga qaratilgan maxsus ma'ruza taqdim etishga haqli. Maxsus ma'ruza insonning buzilgan huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini tiklash bo'yicha xulosa yoki takliflardan iborat bo'ladi.

16-modda. Ombudsmanning muqobil ma'ruzasi

Ombudsman O'zbekiston Respublikasining inson huquqlari sohasidagi xalqaro majburiyatlarining bajarilishi yuzasidan muqobil ma'ruza tayyorlashga va tegishli xalqaro tashkilotlarga taqdim etishga haqli.

17-modda. Ombudsman faoliyatining ochiqligi

Ombudsman o'z faoliyati to'g'risidagi axborotdan manfaatdor shaxslarning, shuningdek ommaviy axborot vositalarining qonunchilikda belgilangan tartibda foydalanishi imkoniyatini ta'minlaydi.

Ombudsman o'z faoliyati to'g'risidagi tegishli axborotni o'zining rasmiy veb-saytiga joylashtiradi va yangilab turadi, Ombudsmanning faoliyati to'g'risidagi ma'ruzani hamda boshqa materiallarni ommaviy axborot vositalarida e'lon qiladi.

Ombudsman o'z matbuot organini ta'sis etishi va boshqa matbuot nashrlarining hammuassisi bo'lishi mumkin.

18-modda. Ombudsman faoliyatining kafolatlari

O'zbekiston Respublikasining butun hududida yoki uning ayrim joylarida favqulodda holat joriy etilishi, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining va (yoki) Senatining tarqatib yuborilishi Ombudsman faoliyatini to'xtatib turishga yoki tugatishga olib kelmaydi.

3-bob. Ombudsman tomonidan murojaatlarni ko'rib chiqish tartibi

19-modda. Ombudsman tomonidan jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish

Ombudsman arizalar, takliflar va shikoyatlar tarzida kelib tushgan murojaatlarni ko'rib chiqadi. Ombudsman shikoyatlarni ushbu **Qonunda** nazarda tutilgan tartibda, arizalar hamda takliflarni "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonunida** belgilangan tartibda ko'rib chiqadi.

Ombudsman O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining, O'zbekiston Respublikasi hududida turgan chet el fuqarolarining va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning, yuridik shaxslarning inson huquqlari va erkinliklarini buzayotgan tashkilotlarning yoki mansabdor shaxslarning harakatlari yoxud harakatsizligi ustidan bergan shikoyatlarini ko'rib chiqadi hamda o'z tekshiruvini o'tkazish huquqiga ega.

Ombudsman uchinchi shaxslarning, shu jumladan nodavlat notijorat tashkilotlarining muayyan bir shaxsning yoki bir guruh shaxslarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilganligi ustidan bergan shikoyatlarini ko'rib chiqish uchun, basharti ularning bunga roziligi bo'lsa, qabul qiladi.

Shikoyatlar og'zaki, yozma yoki elektron shaklda berilishi mumkin.

Ombudsman qabul jadvallariga muvofiq jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslar vakillarining shaxsiy qabulini, shuningdek jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslar vakillarining sayyor shaxsiy qabullarini tashkil etadi.

Jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish jadvallari, qabulni o'tkazish vaqti, joyi hamda qabulga oldindan yozilish to'g'risidagi axborot, jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish tartibi Ombudsmanning rasmiy veb-saytida e'lon qilish, shuningdek uning ma'muriy binosida hamma kirishi mumkin bo'lgan joylardagi stendlarga yoki boshqa texnik vositalarga joylashtirish orqali manfaatdor shaxslar e'tiboriga yetkaziladi.

Ombudsman sudning vakolatlari doirasiga kiradigan masalalarni, shuningdek jismoniy shaxslarning boshqa jismoniy shaxslar tomonidan ularning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini buzadigan harakatlariga (harakatsizligiga) doir murojaatlarini ko'rib chiqmaydi.

Anonim murojaatlar Ombudsman tomonidan ko'rib chiqilmaydi.

20-modda. Ombudsman tomonidan shikoyatlarni ko'rib chiqish shartlari

Ombudsman murojaat etuvchiga uning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini buzilganligi to'g'risida ma'lum bo'lib qolgan paytdan e'tiboran yoki, agar murojaat etuvchi o'z huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishning boshqa vositalaridan foydalangan hamda qabul qilingan qarorlardan qanoatlanmagan bo'lsa, uning shikoyati bo'yicha oxirgi qaror qabul qilingan paytdan e'tiboran bir yil ichida berilgan shikoyatlarni ko'rib chiqadi.

Shikoyat berishning uzrli sabablarga ko'ra o'tkazib yuborilgan muddati Ombudsman tomonidan tiklanishi mumkin.

21-modda. Ombudsmanga beriladigan shikoyatlarga qo'yiladigan talablar

Ombudsmanga berilgan shikoyatda murojaat etuvchining familiyasi (ismi, otasining ismi), uning yashash joyi to'g'risidagi ma'lumotlar, shikoyat yuridik shaxs tomonidan berilgan taqdirda esa uning to'liq nomi, joylashgan yeri (pochta manzili) haqidagi ma'lumotlar ko'rsatilgan bo'lishi kerak.

Shikoyatda qarorlari, harakatlari yoki harakatsizligi ustidan shikoyat qilinayotgan tashkilotning nomi, mansabdor shaxsning familiyasi (ismi, otasining ismi) ko'rsatiladi, murojaat etuvchining fikricha, uning huquqlarini buzgan qarorlarning, harakatlarning yoki harakatsizlikning mohiyati bayon etiladi.

Shikoyatlar davlat tilida yoki boshqa tillarda berilishi mumkin.

Yozma shikoyat murojaat etuvchining imzosi yoki yuridik shaxs vakolatli vakilining imzosi bilan tasdiqlangan bo'lishi kerak. Yozma shikoyatni murojaat etuvchining imzosi bilan tasdiqlash imkonini bo'lmagan taqdirda, shikoyat uni yozib bergan shaxsning imzosi bilan tasdiqlanib, uning familiyasi (ismi, otasining ismi) ham qo'shimcha ravishda yozib qo'yilishi kerak.

Elektron shaklda berilgan shikoyat qonunchilikda belgilangan talablarga muvofiq bo'lishi kerak.

Muomalaga layoqatsiz va muomala layoqati cheklangan shaxslarning manfaatlarini ko'zlab shikoyatlar qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda ularning qonuniy vakillari tomonidan berilishi mumkin.

Ombudsman inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi to'g'risida axborot mavjud bo'lganda yoki himoyaning huquqiy vositalaridan mustaqil ravishda foydalanishga layoqatsiz shaxslarni himoya qilish uchun o'z tashabbusi bilan faktlar tekshiruvini o'tkazishga haqlidir.

Shikoyat bo'yicha ilgari qabul qilingan mavjud qarorlar yoki ularning ko'chirma nusxalari, shuningdek shikoyatni ko'rib chiqish uchun zarur bo'lgan boshqa hujjatlar shikoyatga ilova qilinishi mumkin, mazkur hujjatlar qaytarilmaydi, bundan murojaat etuvchi ularni qaytarish haqida yozma ariza bergan hollar mustasno.

Murojaat etuvchilar va ularning vakillari shikoyatni u ko'rib chiqilguniga qadar va ko'rib chiqilayotgan paytda shikoyat yuzasidan qaror qabul qilinguniga qadar yozma yoki elektron shaklda ariza berish yo'li bilan chaqirib olishi mumkin. Shikoyatni chaqirib olish to'g'risidagi ariza qonun buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish bo'yicha Ombudsman tomonidan choralar ko'rilishini istisno etmaydi.

Ombudsmanga berilgan shikoyat uchun davlat boji undirilmaydi.

22-modda. Ombudsmanning jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish chog'idagi huquqlari

Ombudsman jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish chog'ida quyidagi huquqlarga ega:

aniqlanishi lozim bo'lgan holatlarni tekshirishda ko'maklashishni so'rab tashkilotlar va mansabdor shaxslarga murojaat qilish;

aniqlanishi lozim bo'lgan holatlarni tekshirish uchun tashkilotlarning vakillarini va mansabdor shaxslarni taklif etish;

mansabdor shaxslardan tushuntirishlar olish, bundan qonunda nazarda tutilgan hollar mustasno;

aniqlanishi lozim bo'lgan masalalar yuzasidan tashkilotlar va mutaxassislariga xulosalar tayyorlashni topshirish;

murojaatni uning mohiyatiga ko'ra hal qilishga vakolatli bo'lgan tashkilotga yoki mansabdor shaxsga yuborish;

murojaatni ko'rib chiqishni sababini ko'rsatgan holda rad etish.

Ombudsman jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish chog'ida qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

23-modda. Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslarning Ombudsmanga murojaat etishi

Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslar og'zaki, yozma yoki elektron shakldagi murojaatlarni ularning soni cheklanmagan holda Ombudsman nomiga yuborish huquqiga ega.

Ombudsman nomiga yuboriladigan murojaatlar senzura bilan o'tkazilmaydi.

Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarning ma'muriyati mazkur joylarda saqlanayotgan shaxslarning murojaatlarini Ombudsmanga yigirma to'rt soatdan kechiktirmay, muhrlangan tarzda yuboradi, telegrammalarni esa jazoni ijro etish muassasalari darhol yuboradi.

Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslarning murojaatlariga Ombudsmanning yuborilgan javobi ko'zdan kechirilishi mumkin emas va murojaat etuvchiga zudlik bilan yetkazib beriladi.

Ombudsman, uning o'rinbosari, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillari murojaatlar ko'rib chiqilayotganda, shuningdek inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi hollari Ombudsman tashabbusi bilan o'rganilayotganda harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarga moneliksiz kirish huquqiga ega. Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarning ma'muriyati Ombudsmanning, uning o'rinbosarining, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillarining xavfsizligini ta'minlashi shart.

Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarning ma'muriyati Ombudsmanga, uning o'rinbosariga, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillariga mazkur joylarda saqlanayotgan shaxslar bilan moneliksiz va xoli uchrashish hamda suhbatlashish uchun zarur shart-sharoitlarni ta'minlashi shart, uchrashuv va suhbatlar ushbu muassasalar xodimlari ularni ko'rib turadigan, lekin eshitmaydigan sharoitlarda xoli o'tkaziladi.

Ombudsman Devonining xodimlari harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarga Ombudsman tomonidan beriladigan maxsus yo'llanma bilan moneliksiz kirishi mumkin.

24-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan mahkumlarning Ombudsmanga murojaatlar qutisi orqali murojaat qilishi

Jazoni ijro etish muassasalarining har bir turar joy sektorida, sanoat zonalarida, qisqa va uzoq muddatli uchrashuvlarni o'tkazish uchun mo'ljallangan binolarda mahkumlar murojaatlarni qoldirishi uchun qulay bo'lgan joyda Ombudsmanga murojaatlar qutisi (bundan buyon matnda Ombudsman qutisi deb yuritiladi) o'rnatiladi.

Ombudsman qutisi faqat Ombudsman yoki uning Devoni xodimlari tomonidan bir oyda kamida bir marta ochiladi.

Ombudsman yoki uning Devoni xodimlari Ombudsman qutisiga kelib tushgan murojaatlarni qabul qilish uchun jazoni ijro etish muassasalariga moneliksiz kirishga haqli.

Ombudsman qutisini o'rnatish, undan foydalanish va u orqali murojaatlar yuborish tartibi Ombudsman va O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

25-modda. Ombudsman tomonidan jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqishda inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish kafolatlari

Ombudsmanga murojaat qilgan jismoniy va yuridik shaxs, shuningdek Ombudsman tomonidan axborot to'plash va uni tahlil qilish yoki ekspert bahosini berish topshirilgan shaxslar bunday harakat uchun ta'qib qilinishi yoki ularning huquqlari boshqacha tarzda cheklanishi mumkin emas.

Ombudsman tomonidan murojaatlar ko'rib chiqilayotganda jismoniy shaxsning jinsi, irqi, millati, tili, dini, e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy mavqeyiga, shuningdek yuridik shaxslarning mulk shakllari, joylashgan yeri (pochta yoki elektron manzili), tashkiliy-huquqiy shakllariga va boshqa holatlarga qarab kamsitilishiga yo'l qo'yilmaydi.

Fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini buzilganligi hollari tekshirilayotganda ma'lum bo'lib qolgan, murojaat etuvchining va boshqa shaxslarning shaxsiga doir ma'lumotlar ularning roziligisiz oshkor qilinishi mumkin emas.

26-modda. Arizalar va da'volar

Ombudsman fuqarolarning manfaatlarini ko'zlab arizalar va da'volar bilan sudlarga murojaat qilishi mumkin.

Ombudsman fuqarolarning manfaatlarini ko'zlab beriladigan arizalar va da'volar bilan sudlarga murojaat qilganda davlat boji to'lashdan ozod qilinadi.

27-modda. Xulosa

Ombudsman shikoyatni ko'rib chiqish natijalari yuzasidan harakatlarida yoki harakatsizligida inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi aniqlangan tashkilotga yoki mansabdor shaxsga insonning buzilgan huquqlarini tiklashga doir tavsiyalar mavjud bo'lgan o'z xulosasini yuborishi mumkin.

Ombudsmanning xulosasida quyidagi tavsiyalar nazarda tutilishi mumkin:

ishning tashkilot yoki mansabdor shaxs tomonidan oxiriga yetkazilishi zarurligi;

tashkilotning yoki mansabdor shaxsning qarori o'zgartirilishi yoxud bekor qilinishi kerakligi;

tashkilotning yoki mansabdor shaxsning qarori asoslanishi zarurligi;

tashkilot yoki mansabdor shaxs qo'shimcha qaror qabul qilishi kerakligi.

Ombudsmanning xulosasida boshqa tavsiyalar ham bo'lishi mumkin.

Ombudsmanning xulosasini olgan tashkilot yoki mansabdor shaxs uni ko'rib chiqishi va bir oydan kechiktirmay asoslantirilgan javob yuborishi shart.

4-bob. Ombudsmanning ta'sir choralari

28-modda. Ombudsman ta'sir choralarining turlari

Ogohlantirish, taqdimnoma, iltimosnoma va talabnoma Ombudsmanning ta'sir choralaridir.

29-modda. Ogohlantirish

Inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunchilikning buzilishiga yo'l qo'ymaslik haqidagi ogohlantirish Ombudsman tomonidan tashkilotlarga va mansabdor shaxslarga yozma ravishda e'lon qilinadi.

Ombudsman mansabdor shaxsga ogohlantirish e'lon qilinganligi to'g'risida uning yuqori turuvchi organiga (mansabdor shaxsiga) xabar qilishga haqli.

30-modda. Taqdimnoma

Inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunchilikning aniqlangan buzilishlarini, ularga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish haqidagi ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan taqdimnoma Ombudsman tomonidan tashkilotlarning qonunchilik buzilishlarini bartaraf etish yuzasidan vakolat berilgan rahbarlariga kiritiladi.

Taqdimnoma kechiktirmay ko'rib chiqilishi lozim va ko'rilgan choralar to'g'risida Ombudsmanga, agar boshqa muddat belgilanmagan bo'lsa, o'n besh kundan kechiktirmay yozma shaklda xabar qilinishi kerak.

31-modda. Iltimosnoma

Harakatlarida (harakatsizligida) inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi aniqlangan shaxslarni javobgarlikka tortish to'g'risida tashkilotlarga Ombudsman tomonidan iltimosnoma kiritiladi.

32-modda. Talabnoma

Harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarga amalga oshirilgan monitoring tashriflari davomida aniqlangan qiynoqqa solish hollarini bartaraf etish hamda ushbu hollarning oldini olish maqsadida Ombudsman tomonidan tegishli tashkilotlarga ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan talabnoma kiritiladi.

Talabnoma tezkorlik bilan ko'rib chiqilishi lozim va ko'rilgan choralar to'g'risida Ombudsmanga, agar boshqa muddat belgilanmagan bo'lsa, o'n kundan kechiktirmay yozma shaklda xabar qilinishi kerak.

5-bob. Ombudsmanning qonunchilikni takomillashtirishga doir faoliyati, uning davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorligi hamda inson huquqlari va erkinliklari sohasida xalqaro hamkorligi

33-modda. Ombudsmanning qonunchilikni takomillashtirishga doir faoliyati

Ombudsman O'zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasiga](#) muvofiq qonunchilik takliflarini qonunchilik tashabbusi tartibida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga kiritishga haqli.

Ombudsman inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash bo'yicha ishchi guruhlar faoliyatida ishtirok etishi, loyihalarning huquqiy ekspertizasini o'tkazishi, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining majlislarida

ishtirok etishi hamda muhokama etilayotgan qonun loyihalari yuzasidan takliflar va mulohazalar kiritishi mumkin.

34-modda. Ombudsmanning inson huquqlari sohasida aholining huquqiy madaniyatini oshirishga doir faoliyati

Ombudsman aholining inson huquqlari va erkinliklari sohasida O'zbekiston Respublikasi qonunlari, boshqa normativ-huquqiy hujjatlari va xalqaro shartnomalari, xalqaro huquqning umume'tirof etilgan prinsiplari hamda normalari to'g'risidagi bilimi va xabardorligini oshirish chora-tadbirlarini amalga oshiradi.

Ombudsman inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish vositalarini, usullarini va mexanizmlarini o'rgatishga qaratilgan ma'rifiy hamda ta'lim dasturlarini, ilmiy-amaliy tadbirlar va seminarlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirishda ishtirok etadi.

35-modda. Ombudsmanning parlament nazoratining boshqa subyektlari bilan hamkorligi

Ombudsman jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish, inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi hollarini o'z tashabbusiga ko'ra tekshirish bilan bog'liq materiallarni har chorakda umumlashtirib boradi.

Ombudsman jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish bilan bog'liq materiallarni umumlashtirish hamda inson huquqlari va erkinliklari, shuningdek jamiyat va davlat manfaatlarini buzilishiga olib keluvchi sabablar hamda shart-sharoitlarni aniqlash natijalariga ko'ra davlat organlari rahbarlarining axborotini eshitish masalasini ko'rib chiqish to'g'risidagi taklif bilan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qo'mitalariga murojaat qilishi mumkin.

Ombudsman O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining parlament nazoratini amalga oshirishga doir tadbirlarida ishtirok etishga, ularga ko'rib chiqilayotgan masalalar yuzasidan materiallar taqdim etishga haqlidir.

36-modda. Ombudsmanning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi bilan hamkorligi

Ombudsman qonunga muvofiq O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy sudiga murojaat qilish huquqiga ega.

Ombudsman O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining majlislarida ishtirok etishi mumkin va sud tomonidan ko'rib chiqilayotgan barcha masalalar yuzasidan o'z nuqtai nazarini bayon etishga haqlidir.

37-modda. Ombudsmanning O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi bilan hamkorligi

Ombudsman O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish masalalari bo'yicha majlislarida ishtirok etishga hamda qonunchilikning qo'llanilishi yuzasidan o'z nuqtai nazarini bayon etishga haqli.

38-modda. Ombudsmanning inson huquqlari bo'yicha milliy institutlar bilan hamkorligi

Ombudsman o'z faoliyatini amalga oshirishda inson huquqlari bo'yicha milliy institutlar, xususan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo'yicha vakili (Bolalar ombudsmeni), O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil, Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi bilan hamkorlik qiladi.

39-modda. Ombudsmanning fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorligi

Ombudsman mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlari va boshqa dasturlarni, shuningdek inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirishda fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlikni o'z vazifalari doirasida amalga oshiradi.

Ombudsman o'zi tomonidan shakllantiriladigan ishchi guruhlar va ekspertlar guruhlari, komissiyalar hamda boshqa jamoatchilik-maslahat organlari faoliyatida fuqarolik jamiyati institutlari vakillarining ishtirok etishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi.

Ombudsman inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga taalluqli masalalar yuzasidan fuqarolik jamiyati institutlari bilan axborot almashinuvini qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiradi.

Ombudsman fuqarolik jamiyati institutlari bilan birgalikda tadbirlar, maslahatlashuvlar va muzokaralar o'tkazishi, shuningdek ular bilan bitimlar tuzishi mumkin.

40-modda. Ombudsmanning inson huquqlari va erkinliklari sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga doir faoliyati

Ombudsman inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tashkilotlarga a'zo bo'lib kirishga, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tashkilotlar va xorijiy institutlar bilan hamkorlikni amalga oshirishga hamda rivojlantirishga haqli.

Ombudsman O'zbekiston Respublikasining inson huquqlari va erkinliklari sohasidagi xalqaro shartnomalari bajarilishi to'g'risida inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tashkilotlar hamda xorijiy institutlarning xabardorligini oshirishga ko'maklashadi.

Ombudsman O'zbekiston Respublikasining inson huquqlari va erkinliklari sohasidagi xalqaro shartnomalarning bajarilishiga doir ma'ruzalarini tayyorlashda ishtirok etadi.

41-modda. Insonning konstitutsiyaviy huquqlari va erkinliklariga rioya etilishi bo'yicha komissiya

Ombudsmanning zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarish yuzasidan uning faoliyatiga ko'maklashish maqsadida Ombudsmanning taqdimnomasiga asosan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Kengashlari tomonidan Insonning konstitutsiyaviy huquqlari va erkinliklariga rioya etilishi bo'yicha komissiya tuzilishi mumkin.

Insonning konstitutsiyaviy huquqlari va erkinliklariga rioya etilishi bo'yicha komissiyaning faoliyati O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Kengashlari tomonidan tasdiqlanadigan Nizom bilan belgilanadi.

42-modda. Ombudsmanning faoliyatiga ko'maklashish

Tashkilotlar va mansabdor shaxslar inson huquqlari va erkinliklari buzilganligiga taalluqli bo'lgan, Ombudsman tomonidan so'ralgan hujjatlarni, materiallarni hamda boshqa ma'lumotlarni taqdim etishi shart.

Ombudsman o'z faoliyatiga doir masalalar bo'yicha tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslar tomonidan darhol qabul qilinish huquqidan foydalanadi.

Faoliyati davlat sirlari va qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sir bilan bog'liq bo'lgan tashkilotlarga Ombudsmanning kirishi tartibi, shuningdek davlat sirlarini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarni Ombudsmanga taqdim etish O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq amalga oshiriladi.

Ombudsmanning faoliyatiga to'sqinlik qilish belgilangan tartibda javobgarlikka sabab bo'ladi.

6-bob. Ombudsmanning Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillari faoliyati

43-modda. Ombudsmanning Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillari

Hududlarda inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini qabul qilish hamda ko'rib chiqish, ularning buzilgan huquqlarini tiklashga ko'maklashish uchun Ombudsmanning Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakili (bundan buyon matnda mintaqaviy vakil deb yuritiladi) doimiy asosda faoliyat yuritadi.

Mintaqaviy vakil Ombudsman tomonidan tayinlanadi. Unga Ombudsman tomonidan imzolananadigan guvohnoma beriladi.

Mintaqaviy vakil bevosita Ombudsmanga hisobdordir.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari mintaqaviy vakil faoliyatiga ko'maklashadi.

Mintaqaviy vakil hududda inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish holati to'g'risida Ombudsman bilan kelishilgan holda har yili tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengeshiga, xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlariga ma'ruza taqdim etadi.

Mintaqaviy vakilning faoliyati Ombudsman tomonidan tasdiqlanadigan nizom bilan tartibga solinadi.

44-modda. Mintaqaviy vakilning asosiy vazifalari

Mintaqaviy vakilning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

tegishli hududda inson huquqlari va erkinliklariga rioya etilishi monitoringini tashkil etish va o'tkazish;

tegishli hududda yashovchi jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini qabul qilish hamda ko'rib chiqish, ularning buzilgan huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini tiklashda ko'maklashish;

o'z tashabbusi bilan yoki murojaat etuvchining iltimosiga ko'ra murojaatni ekspertlar, mutaxassislar va manfaatdor tashkilotlar vakillari ishtirokida ko'rib chiqishni tashkil etish;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslar bilan uchrashuvlar va suhbatlar o'tkazish;

inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga rioya etish hamda ularni himoya qilish sohasidagi axborot-ma'rifiy ishlarni mahalliy davlat hokimiyati organlari, ommaviy axborot vositalari vakillari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan birgalikda amalga oshirish.

45-modda. Mintaqaviy vakilning huquqlari

Mintaqaviy vakil quyidagi huquqlarga ega:

inson huquqlari va erkinliklari buzilganligi haqidagi xabarlarini tashkilotlar va mansabdor shaxslar bilan birgalikda tekshirish;

tegishli hududdagi tashkilotlarning inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish masalalarini ko'rib chiqish bilan bog'liq majlislarida ishtirok etish;

tegishli hududdagi tashkilotlarga va mansabdor shaxslar huzuriga moneliksiz kirish;

murojaatni uning mohiyatiga ko'ra hal qilishga vakolatli bo'lgan tegishli hududdagi tashkilotga yoki mansabdor shaxsga yuborish;

aniqlanishi lozim bo'lgan holatlarni tekshirishda ko'maklashishni so'rab tegishli hududdagi tashkilotlar va mansabdor shaxslarga murojaat qilish;

aniqlanishi lozim bo'lgan holatlarni tekshirish uchun tashkilotlarning vakillarini va mansabdor shaxslarni taklif etish;

o'z vakolatiga taalluqli masalalar yuzasidan tegishli hududdagi tashkilotlardan va mansabdor shaxslardan statistika ma'lumotlarini, tahliliy materiallarni, xulosalarni va boshqa ma'lumotlarni so'rash hamda olish;

murojaatni ko'rib chiqishni sababini ko'rsatgan holda rad etish.

Mintaqaviy vakil qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

46-modda. Mintaqaviy vakilning majburiyatlari

Mintaqaviy vakil:

O'zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasiga](#), ushbu Qonunga va qonun hujjatlariga rioya etishi, o'z zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarishi;

Ombudsmanning topshiriqlarini o'z vaqtida va sifatli bajarishi;

o'z faoliyati to'g'risida Ombudsmanga hisobot taqdim etib borishi;

davlat sirlarini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunchilik talablariga rioya etishi;

fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilganligi hollarini tekshirayotganda ma'lum bo'lib qolgan, murojaat etuvchining va boshqa shaxslarning shaxsga doir ma'lumotlarini ularning rozilgisiz oshkor qilmasligi;

murojaat etuvchiga uning murojaatini ko'rib chiqish natijalarini xabar qilishi shart.

Mintaqaviy vakilning zimmasida qonunchilikka muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

7-bob. Ombudsmanning qiynoqqa solish hollarining oldini olish bo'yicha faoliyati

47-modda. Ombudsmanning qiynoqqa solish hollarining oldini olish bo'yicha vakolatlari

Ombudsman, uning o'rinbosari va mintaqaviy vakillari harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarga istalgan vaqtda, moneliksiz va dastlab xabar bermasdan monitoring tashriflarini amalga oshiradi.

Ombudsman, uning o'rinbosari va mintaqaviy vakillari harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarga monitoring tashriflarini amalga oshirish chog'ida:

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslarning soni haqida axborot oladi;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslarni saqlash va ular bilan muomalada bo'lish shart-sharoitlarini o'rganadi;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda saqlanayotgan shaxslar bilan, shuningdek ushbu joylar ma'muriyatining xodimlari bilan uchrashuvlar va suhbatlar, shu jumladan xoli uchrashuvlar hamda suhbatlar o'tkazadi. Bunda, zarur bo'lganda, mazkur uchrashuvlar va suhbatlar jarayoni borishining bayonnomasi yuritiladi, texnika vositalaridan foydalaniladi;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarda shaxsning saqlanishi qonuniyligini tasdiqlovchi hujjatlar bilan tanishadi va, zarur bo'lganda, ulardan ko'chirma nusxalar oladi;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylar ma'muriyatiga mazkur joylarda saqlanayotgan shaxsni tibbiy tekshiruvdan o'tkazish, unga tibbiy, psixologik va boshqa yordam ko'rsatish yuzasidan talabnoma kiritadi. Mazkur tadbirlar o'tkazilayotganda ushbu shaxsning roziligi bilan hozir bo'lishi mumkin;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylarning ma'muriyati rahbarlaridan mazkur joylarda saqlanayotgan shaxslarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash masalalari yuzasidan tushuntirishlar oladi.

Ombudsman:

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslar saqlanadigan joylar ma'muriyatining g'ayriqonuniy harakatlariga (harakatsizligiga) chek qo'yish uchun zudlik bilan choralar ko'radi;

harakatlanish erkinligi cheklangan shaxslarni saqlash shart-sharoitlari to'g'risida xulosa tuzadi va uni tegishli tashkilotlarga yoki mansabdor shaxslarga yuboradi;

tegishli tashkilotlarga ularning qiynoqqa solish hollarining oldini olishga doir faoliyatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar va takliflar kiritadi;

qiynoqqa solish hollarini bartaraf etish bo'yicha tegishli tashkilotlarga talabnoma kiritadi.

Ombudsman saqlanayotgan shaxslar o'z ixtiyori bilan chiqib keta olmaydigan boshqa joylarda ham qiynoqqa solish hollarining oldini olish bo'yicha ushbu moddaning **ikkinchi** va **uchinchi qismlarida** nazarda tutilgan choralarni, Ombudsman o'rinbosari va mintaqaviy vakillari esa ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan choralarni ko'radi.

48-modda. Ombudsman huzuridagi Qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llash hollarining oldini olish bo'yicha jamoatchilik guruhlari

Ombudsmanning qiynoqqa solish hollarining oldini olish bo'yicha faoliyatiga ko'maklashish maqsadida Ombudsman tomonidan Qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llash hollarining oldini olish bo'yicha jamoatchilik guruhlari (bundan buyon matnda Jamoatchilik guruhlari deb yuritiladi) tashkil etiladi.

Jamoatchilik guruhlari, qoida tariqasida, inson huquqlari bo'yicha milliy institutlar ekspertlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari vakillaridan iborat tarkibda shakllantiriladi. Bunda Jamoatchilik guruhi a'zolarining kamida qirq foizini ayollar tashkil etishi kerak.

Ombudsman Jamoatchilik guruhlari faoliyatiga umumiy rahbarlik qiladi hamda ularning vazifalarini belgilaydi.

49-modda. Jamoatchilik guruhlari a'zolari faoliyatining kafolatlari

Jamoatchilik guruhlari a'zolari o'z vazifalarini bajarishi munosabati bilan o'zlariga ma'lum bo'lib qolgan holatlar to'g'risida guvohlik berishga yoki bu holatlarni biron-bir tarzda oshkor etishga majbur qilinishi mumkin emas. Bu kafolat shaxs Jamoatchilik guruhi tarkibidan chiqqanidan keyin ham amal qiladi.

50-modda. Jamoatchilik guruhlarining faoliyatini tashkil etish

Jamoatchilik guruhlarining faoliyatini tashkil etish bilan bog'liq xarajatlar O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti mablag'lari hisobidan qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

8-bob. Yakunlovchi qoidalar

51-modda. Ombudsman Devoni

Ombudsman faoliyati Ombudsman Devoni tomonidan ta'minlanadi.

Ombudsman Devoni davlat muassasasi shaklidagi yuridik shaxs bo'lib, o'z hisob-kitob varag'iga va boshqa hisobvaraqlariga, o'z nomi yozilgan hamda O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviri tushirilgan muhrga va blankalarga ega bo'ladi.

Ombudsman Devonining tuzilmasi va uning xodimlarining shtat birligi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qo'shma qarori bilan tasdiqlanadi.

Ombudsman Devoni to'g'risidagi nizom Ombudsman tomonidan tasdiqlanadi.

Ombudsman faoliyatining moliyaviy, moddiy-texnika va boshqa ta'minoti O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi hamda unda alohida satrda nazarda tutiladi.

52-modda. Ombudsman va uning o'rinbosarining transportda imtiyozli yurish huquqi

Ombudsman va uning o‘rinbosari qonunchilikda belgilangan tartibda O‘zbekiston Respublikasi hududida havo, temir yo‘l, avtomobil yo‘lovchilar transportida (bundan taksi va shahar yo‘lovchilar transporti mustasno) imtiyozli yurish huquqiga ega.

53-modda. Ombudsman to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Ombudsman to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo‘ladi.

54-modda. O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish

O‘zbekiston Respublikasining quyidagi qonun hujjatlariga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritilsin:

1. O‘zbekiston Respublikasining 1997-yil 25-aprelda qabul qilingan 409-I-sonli Qonuni bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-ijroiya **kodeksiga** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997-yil, № 6, 175-modda; 2003-yil, № 9-10, 149-modda; 2004-yil, № 1-2, 18-modda; O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 6, 248-modda, № 9, 422-modda, № 12, 595-modda; 2008-yil, № 4, 187-modda, № 12, 636, 641-moddalar; 2009-yil, № 4, 136-modda, № 12, 470-modda; 2010-yil, № 9, 334-modda; 2012-yil, № 9/1, 238-modda; 2014-yil, № 9, 244-modda; 2015-yil, № 8, 310-modda; 2017-yil, № 3, 47-modda, № 10, 605-modda; 2019-yil, № 3, 165-modda, № 5, 267-modda, № 8, 469-modda, № 9, 588, 592-moddalar, № 12, 880-modda; 2020-yil, № 6, 337-modda; 2021-yil, 4-songa ilova, № 11, 1061-modda, № 12, 1193-modda; 2022-yil, № 5, 464-modda; 2023-yil, № 2, 104-modda, № 3, 187-modda, № 4, 269-modda; 2024-yil, № 2, 115-modda, № 8, 818, 823, 828-moddalar) quyidagi o‘zgartirishlar kiritilsin:

1) 18-moddaning **ikkinchi qismi** quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Shikoyatlarni ko‘rib chiqish, shuningdek fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini buzilganligi hollarini o‘z tashabbusi bilan tekshirish chog‘ida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman), uning o‘rinbosari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo‘yicha vakili (Bolalar ombudsmani) hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakil jazoni ijro etish muassasalariga moneliqsiz kirish huquqiga ega”;

2) 79²-modda **birinchi qismining** ikkinchi jumlasini quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Ombudsman qutisi tegishincha faqat O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) yoki uning Devoni xodimlari tomonidan, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo‘yicha vakili (Bolalar ombudsmani) yoki uning kotibiyati xodimlari tomonidan ochiladi”.

2. O‘zbekiston Respublikasining 2003-yil 29-avgustda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining Reglamenti to‘g‘risida”gi 522-II-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2003-yil, № 9-10, 136-modda; O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 4, 163-modda, № 7, 326-modda; 2008-yil, № 12, 637-modda; 2009-yil, № 4, 136-modda; 2011-yil, № 4, 101-modda; 2013-yil, № 4, 95-modda; 2014-yil, № 4, 86-modda, № 5, 130-modda; 2015-yil, № 12, 452-modda; 2016-yil, № 9, 276-modda; 2017-yil, № 6, 300-modda, № 9, 510-modda; 2018-yil, № 1, 4-modda, № 4, 224-modda, № 7, 431-modda; 2019-yil, № 1, 1-modda, № 3, 157-modda, № 5, 261, 265-moddalar, № 8, 468-modda, № 9, 588-modda, № 12, 884-modda; 2020-yil, № 8, 488-modda; 2021-yil, 4-songa ilova, № 11, 1061-modda; 2022-yil, № 10, 983-modda; 2023-yil, № 12, 1003-modda; 2024-yil, № 2, 109-modda) **33³-moddasi** quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“33³-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) ma‘ruzalarini ko‘rib chiqish

Qonunchilik palatasi har yili, hisobot yilidan keyingi yilning 15-fevralidan kechiktirmay o‘z majlisida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzani eshitadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzada qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g‘ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo‘llash hollarining oldini olish bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar ham aks ettiriladi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruza dastlabki tarzda fraksiyalar tomonidan ko‘rib chiqiladi.

Qonunchilik palatasi majlisida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzasini muhokama qilish O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) chiqishi bilan boshlanadi, ma‘ruzadan so‘ng fraksiyalarning vakillari so‘zga chiqadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzani eshitish yakunlari bo‘yicha Qonunchilik palatasi qaror qabul qiladi, qaror qabul qilingan kundan e‘tiboran o‘n kun ichida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakiliga (ombudsmanga) va Senatga yuboriladi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) Qonunchilik palatasiga inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan huquqiy, tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa chora-tadbirlar ko‘rishga qaratilgan maxsus ma‘ruzani taqdim etishga haqli.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan huquqiy, tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa chora-tadbirlar ko‘rishga qaratilgan maxsus ma‘ruzasini ko‘rib chiqish tartibi Qonunchilik palatasining Reglamenti bilan belgilanadi”.

3. O‘zbekiston Respublikasining 2003-yil 29-avgustda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining Reglamenti to‘g‘risida”gi 523-II-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2003-yil, № 9-10, 137-modda; O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 4, 163-modda; 2009-yil, № 4, 136-modda; 2011-yil, № 4, 101-modda; 2014-yil, № 4, 86-modda; 2015-yil, № 12, 452-modda; 2016-yil, № 9, 276-modda; 2017-yil, № 6, 300-modda, № 9, 510-modda; 2018-yil, № 1, 4-modda, № 4, 224-modda, № 7, 431-modda; 2019-yil, № 1, 1-modda, № 2, 47-modda, № 3, 162-modda, № 5, 261, 265-moddalar, № 8, 468-modda, № 12, 884-modda; 2020-yil, № 8, 488-modda; 2021-yil, № 1, 13-modda, 4-songa ilova, № 11, 1061-modda; 2024-yil, № 2, 109-modda) 32⁴-moddasi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“32⁴-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) ma‘ruzalarini ko‘rib chiqish

Senat har yili o‘z majlisida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzani eshitadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzada qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g‘ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo‘llash hollarining oldini olish bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar ham aks ettiriladi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruza dastlabki tarzda Senat qo‘mitalari tomonidan ko‘rib chiqiladi.

Senat majlisida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzasini muhokama qilish O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) chiqishi bilan boshlanadi, ma‘ruzadan so‘ng Senat qo‘mitalarining vakillari so‘zga chiqadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzasini eshitish yakunlari bo‘yicha Senat qaror qabul qiladi, qaror qabul qilingan kundan e‘tiboran o‘n kun ichida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakiliga (ombudsmanga) va Qonunchilik palatasiga yuboriladi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) Senatga inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan huquqiy, tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa chora-tadbirlar ko‘rishga qaratilgan maxsus ma‘ruzani taqdim etishga haqli.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning) inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan huquqiy, tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa chora-tadbirlar ko‘rishga qaratilgan maxsus ma‘ruzasini ko‘rib chiqish tartibi Senatning Reglamenti bilan belgilanadi”.

4. O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrda qabul qilingan “Jinoyat ishini yuritish chog‘ida qamoqda saqlash to‘g‘risida”gi O‘RQ-298-sonli Qonunining (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2011-yil, № 9, 251-modda; 2012-yil, № 9/1, 238-modda; 2019-yil, № 2, 47-modda, № 5, 267-modda, № 8, 469-modda, № 9, 592-modda; 2021-yil, 4-songa ilova, № 11, 1061-modda; 2022-yil, № 5, 464-modda) **23-moddasi** quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“23-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning), uning o‘rinbosarining, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillarining, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Bola huquqlari bo‘yicha vakilining (Bolalar ombudsmanining) hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakilning qamoqda saqlash joylariga borishi

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman), uning o‘rinbosari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillari (bundan buyon matnda mintaqaviy vakillar deb yuritiladi), O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo‘yicha vakili (Bolalar ombudsmani) hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakil qamoqda saqlash joylariga moneliksiz kirish, shuningdek ushlab turilgan yoki qamoqqa olingan shaxs bilan uchrashish va suhbatlar o‘tkazish huquqiga ega.

Qamoqda saqlash joyining ma‘muriyati O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakiliga (ombudsmanga), uning o‘rinbosariga, mintaqaviy vakillariga, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo‘yicha vakiliga (Bolalar ombudsmaniga) hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakilga ushlab turilganlar, shuningdek qamoqqa olinganlar bilan moneliksiz va xoli uchrashish hamda suhbatlashish uchun zarur shart-sharoitlarni ta‘minlashi shart.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo‘yicha vakilining (ombudsmanning), uning o‘rinbosarining, mintaqaviy vakillarining, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Bola huquqlari bo‘yicha vakilining (Bolalar ombudsmanining) hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakilning ushlab turilganlar va qamoqqa olinganlar bilan uchrashuvlari va suhbatlari qamoqda saqlash joyi xodimlari ularni ko‘rib turadigan, lekin eshitmaydigan sharoitlarda xoli o‘tkaziladi”.

5. O‘zbekiston Respublikasining 2013-yil 26-dekabrda qabul qilingan O‘RQ-360-sonli Qonuni bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasining Budget kodeksi (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2013-yil, 12-songa 1-ilova; 2014-yil, № 9, 244-modda; 2015-yil, № 12, 452-modda; 2016-yil, № 12, 383, 385-moddalar; 2017-yil, № 6, 300-modda, № 10, 605-modda, № 12, 772-modda; 2018-yil, № 1, 1-modda, № 7, 431, 433-moddalar, № 12, 783-modda; 2019-yil, № 1, 1-modda, № 5, 265-modda, № 8, 470-modda, № 9, 588-modda, № 11, 791-modda, № 12, 884, 891-moddalar; 2020-yil, № 3, 203-modda, № 11, 652-modda, № 12, 691-modda; 2021-yil, № 1, 7, 13-moddalar, 4-songa ilova, № 8, 803, 804-moddalar, № 10, 973-modda, № 12, 1198-modda; 2022-yil, № 5, 464-modda, № 6, 577-modda; 2023-yil, № 4, 272-modda, № 11, 923-modda) **70-moddasi** birinchi qismi 5-bandining **yettinchi xatboshisi** quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman) Devonini”.

6. O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 9-yanvarda qabul qilingan “Ma‘muriy qamoqni o‘tash tartibi to‘g‘risida”gi O‘RQ-420-sonli Qonuni (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 1, 2-modda; 2019-yil, № 12, 880-modda; 2021-yil, 4-songa ilova, № 11, 1061-modda; 2022-yil, № 10, 984-modda; 2023-yil, № 3, 185-modda; 2024-yil, № 3, 244-modda) **23-moddasi** birinchi qismining **o‘n birinchi xatboshisi** quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“maxsus qabulxonaga O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman), uning o‘rinbosari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi mintaqaviy vakillari hamda O‘zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi xodimlari moneliksiz kirishini va ularning xavfsizligini ta‘minlashi”.

7. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 6-yanvarda qabul qilingan “Davlat boji to‘g‘risida”gi O‘RQ-600-sonli **Qonuniga** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2020-yil,

№ 1, 1-modda, № 3, 201-modda, № 5, 298-modda, № 10, 593-modda, № 12, 691-modda; 2021-yil, № 1, 13-modda, 4-songa ilova, № 7, 661-modda, № 8, 800, 803-moddalar, № 10, 968-modda; 2022-yil, № 2, 76-modda, № 3, 214, 216-moddalar, № 4, 340-modda, № 5, 463, 464, 467-moddalar, № 12, 1186-modda; 2023-yil, № 2, 103-modda, № 3, 186-modda, № 4, 265, 269-moddalar, № 6, 444, 445-moddalar, № 7, 538-modda, № 9, 710-modda; 2024-yil, № 1, 5, 6, 7-moddalar, № 2, 101, 105, 107, 108, 111, 112-moddalar, № 7, 628-modda, № 8, 819, 823, 831-moddalar) quyidagi o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilsin:

1) 8-modda **birinchi qismi**:

45-bandining **to'rtinchi xatboshisi** quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“og'ir ahvolga tushib qolgan va og'ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo'lgan shaxslar hamda oilalar manfaatlarini ko'zlab berilgan da'volar, arizalar va shikoyatlar yuzasidan”;

quyidagi mazmundagi 46-band bilan to'ldirilsin:

“46) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) — fuqarolar manfaatlarini ko'zlab beriladigan arizalar va da'volar bilan sudga murojaat qilganda”;

2) 10-moddaning **birinchi qismi** quyidagi mazmundagi 20-band bilan to'ldirilsin:

“20) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) — fuqarolar manfaatlarini ko'zlab beriladigan arizalar bilan sudga murojaat qilganda”.

Quyidagilar o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin:

1) O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 24-aprelda qabul qilingan “Oliy Majlisning Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) to'g'risida”gi 392-I-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997-yil, № 4-5, 102-modda);

2) O'zbekiston Respublikasining 2004-yil 27-avgustda qabul qilingan “Oliy Majlisning Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasining Qonuniga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish haqida”gi 669-II-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2004-yil, № 9, 169-modda);

3) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 2004-yil 27-avgustda qabul qilingan “Yangi tahrirdagi “O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonunini amalga kiritish haqida”gi 670-II-sonli **Qarori** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2004-yil, № 9, 170-modda);

4) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-avgustda qabul qilingan “O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida”gi O'RQ-441-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 8, 385-modda);

5) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 14-martda qabul qilingan “Mahkumlarning hamda qamoqda saqlanayotgan shaxslarning huquqlarini himoya qilish mexanizmlari takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida”gi O'RQ-530-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 3, 165-modda) **2-moddasi**;

6) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 4-sentabrda qabul qilingan “Saylov to'g'risidagi qonun hujjatlari takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida”gi O'RQ-563-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 9, 588-modda) **8-moddasi**;

7) O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-aprelda qabul qilingan “O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida”gi O'RQ-683-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2021-yil, 4-songa ilova) **73-moddasi**;

8) O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 19-fevralda qabul qilingan “Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida”gi O'RQ-909-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2024-yil, № 2, 109-modda) **2-moddasi**.

55-modda. Ushbu Qonunning ijrosini, yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta'minlash

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman), O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va boshqa manfaatdor tashkilotlar ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o‘rtasida tushuntirilishini ta’minlasin.

56-modda. Qonunchilikni ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari ushbu Qonunga zid bo‘lgan o‘z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko‘rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta’minlasin.

57-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Qonun rasmiy e‘lon qilingan kundan e‘tiboran kuchga kiradi.

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,

2024-yil 15-noyabr,

O‘RQ-1002-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI PROKURATURA TO‘G‘RISIDA

(yangi tahriri)

I BO‘LIM. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. O‘zbekiston Respublikasi prokuraturasi

O‘zbekiston Respublikasi prokuraturasi O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori rahbarlik qiladigan prokuratura organlarining yagona markazlashtirilgan tizimidir.

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va unga bo‘ysunuvchi prokurorlar O‘zbekiston Respublikasi hududida qonunlarning aniq va bir xilda bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshiradilar.

2-modda. O‘zbekiston Respublikasi prokuratura organlarining asosiy vazifalari

O‘zbekiston Respublikasi prokuratura organlarining (bundan buyon matnda prokuratura organlari deb yuritiladi) asosiy vazifalari qonun ustuvorligini ta‘minlash, qonuniylikni mustahkamlash, fuqarolarning huquq hamda erkinliklarini, jamiyat va davlatning qonun bilan qo‘riqlanadigan manfaatlarini, O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy tuzumini himoya qilish, huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktika qilishdan iborat.

3-modda. Prokuratura organlari faoliyatining huquqiy asoslari

Prokuratura organlarini tashkil etish va ularning faoliyat yuritish tartibi, shuningdek ularning vakolatlari O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlari bilan belgilanadi.

4-modda. Prokuratura organlari faoliyatining asosiy yo‘nalishlari

Prokuratura organlari o‘z faoliyatini quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha amalga oshiradi:

vazirliklar, idoralar, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, hokimlar va boshqa mansabdor shaxslar tomonidan qonunlarning ijro etilishi ustidan nazorat qilish;

fuqaroning huquq hamda erkinliklarini ta‘minlashga qaratilgan qonunlar ijrosi ustidan nazorat qilish;

O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida, vazirliklar va idoralarning harbiy tuzilmalarida qonunlarga rioya etilishi ustidan nazorat qilish;

tezkor-qidiruv faoliyatni, tergovga qadar tekshiruvni, surishtiruvni, dastlabki tergovni amalga oshiradigan organlar tomonidan qonunlarning ijro etilishi ustidan nazorat qilish hamda ularning jinoyatchilikka qarshi kurash borasidagi faoliyatini muvofiqlashtirish;

jinoyatlar yuzasidan dastlabki tergov olib borish;

sudlarda jinoyat ishlari ko‘rib chiqilayotganda davlat ayblovini quvvatlash, sudlarda fuqarolik ishlarini, ma‘muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlarni hamda iqtisodiy nizolarni ko‘rishda ishtirok etish, qonunlarga zid bo‘lgan sud hujjatlariga protest keltirish;

soliq intizomini mustahkamlashga, soliq, valyuta sohasidagi jinoyatlar va huquqbuzarliklarga qarshi kurashga, shuningdek davlatga yetkazilgan iqtisodiy zararni qoplashga qaratilgan qonunlarning ijro etilishi ustidan nazorat qilish;

ushlab turilganlarni, qamoqqa olinganlarni saqlash joylarida, jinoiy jazolarni va jinoyat-huquqiy ta‘sirning boshqa choralarini ijro etish chog‘ida qonunlarga rioya etilishi ustidan nazorat qilish;

qonun ijodkorligi faoliyatida hamda jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish ishida ishtirok etish.

5-modda. Prokuratura organlarini tashkil etish va ular faoliyatining asosiy prinsiplari

Prokuratura organlari faoliyatini tashkil etish va ular faoliyatining asosiy prinsiplari birlik, markazlashganlik, qonuniylik, mustaqillik va oshkoralikdir.

Prokuratura organlari O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori rahbarlik qiladigan yagona markazlashgan tizimni tashkil etadi hamda quyi turuvchi prokurorlar yuqori turuvchi prokurorlarga va O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuroriga bo‘ysunishi hamda hisobdorligi asosida faoliyat ko‘rsatadi.

Yuqori turuvchi prokuror quyi turuvchi prokurorga ko‘rsatmalar berishga yoxud uning har qanday, shu jumladan protsessual qarorini o‘zgartirish yoki bekor qilishga haqlidir, shuningdek u o‘z bo‘ysunuvidagi barcha prokurorlarning ishlari to‘g‘ri tashkil etilishi uchun to‘liq javobgardir.

Prokuratura organlarining xodimlari o'z faoliyatlarida O'zbekiston Respublikasi [Konstitutsiyasi](#) hamda boshqa qonun hujjatlarining talablariga aniq rioya etishlari va ularni bajarishlari shart. Qonunlarni aniq bajarish va ularga rioya etishdan har qanday chekinish, qanday asoslarga ko'ra qilinishidan qat'i nazar, qonuniylikni buzish deb hisoblanadi va belgilangan javobgarlikka sabab bo'ladi.

Prokuratura organlari o'z vakolatlarini har qanday davlat organlari, jamoat birlashmalari hamda mansabdor shaxslardan mustaqil ravishda, faqat qonunga bo'ysungan holda amalga oshiradilar. Prokuratura organlarining faoliyatiga aralashish taqiqlanadi.

Prokurorning g'ayriqonuniy qaror qabul qilishiga erishish maqsadida unga qanday shaklda bo'lmasin biron-bir ta'sir ko'rsatish yoki faoliyatini amalga oshirishiga to'sqinlik qilish, uning daxlsizligiga tajovuz qilish, shuningdek prokuror yoki tergovchining ruxsatisiz tekshirishlar va dastlabki tergov ma'lumotlarini oshkor etish, prokurorning talablarini bajarmaslik belgilangan tartibda javobgarlikka sabab bo'ladi.

Prokuratura organlarining xodimlari o'z vakolatlari davrida siyosiy partiyalarga a'zolikni to'xtatib turadilar.

Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar prokurorlari:

har yili tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesiga, xalq deputatlari Kengashlariga o'z faoliyati to'g'risida axborot taqdim etadi;

zarur bo'lgan hollarda, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarini qonuniylikning va jinoyatchilikka qarshi kurashning holati to'g'risida xabardor qiladi.

Prokuratura organlari qonunlarning ijro etilishini nazorat qilishga va jinoyatchilikka qarshi kurashga doir faoliyati to'g'risida jamoatchilikni muntazam xabardor qilish, o'zining faoliyati to'g'risidagi axborotdan jismoniy va yuridik shaxslarning foydalanishini qonunchilikda belgilangan tartibda ta'minlash yo'li bilan o'z faoliyatini oshkora amalga oshiradi.

6-modda. Prokuror talablari bajarilishining majburiyligi

Prokurorning hujjatlar, materiallar va boshqa ma'lumotlarni taqdim etish, taftish, tekshirishlar o'tkazish, mutaxassis ajratish, prokuraturaga kelish va aniqlangan qonunbuzarliklar xususida tushuntirishlar berish, qonunbuzarliklarni, ularga imkoniyat yaratayotgan sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish, shuningdek qonunga rioya etish to'g'risidagi o'z vakolatlari doirasida qo'yayotgan talablarini bajarish barcha fuqarolar va yuridik shaxslar uchun majburiydir.

Prokuratura organlari o'z vazifalarini amalga oshirishlari uchun zarur bo'lgan axborot, hujjatlar va ularning nusxalari mazkur organlarning talabiga muvofiq bepul beriladi.

Prokurorning talablari ustidan shikoyat qilinishi ularning ijrosini to'xtatib qo'ymaydi.

7-modda. Fuqarolarning ariza va shikoyatlarini hamda yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish

Prokuratura organlari fuqarolarning ariza va shikoyatlarini hamda yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqadilar, ularning buzilgan huquqlarini tiklash va qonuniy manfaatlarini himoya qilish chora-tadbirlarini ko'radilar.

Prokuror fuqarolarni va yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi.

Prokuror o'ziga tushgan taklif, ariza va shikoyatlarni tekshirish vazifasini zarur hollarda tegishli davlat boshqaruvi, nazorat va tekshirish organlariga, korxona, muassasa va tashkilotlarning mansabdor shaxslariga topshirish hamda ulardan tekshirishga taalluqli barcha materiallar bilan birga tekshirish natijalariga doir yozma axborot berishlarini talab etish huquqiga ega.

Fuqarolarning ariza va shikoyatlari hamda yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish natijalari bo'yicha prokuror qaror qabul qiladi, bu qaror ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat qilinishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan fuqaroning ariza va shikoyati yoki yuridik shaxsning murojaati yuzasidan qaror qabul qilinganidan keyin prokuratura organlarida ular bo'yicha ish yuritish tugatiladi, yangi ochilgan holatlar bundan mustasnodir.

8-modda. Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurash sohasidagi faoliyatni muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va unga bo'ysunuvchi prokurorlar jinoyatchilikka qarshi kurash samaradorligini ta'minlash maqsadida tezkor-qidiruv faoliyatni, tergovga qadar tekshiruvni, surishtiruv va dastlabki tergovni amalga oshiradigan tegishli organlarning faoliyatini muvofiqlashtiradi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan organlar faoliyatini muvofiqlashtirish uchun prokuror muvofiqlashtiruvchi kengash chaqiradi, ishchi guruhlar tashkil etadi, zarur axborot, shu jumladan statistika ma'lumotlarini talab qilib oladi, qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'yicha respublika idoralararo komissiyasining yagona muvofiqlashtiruvchi organidir.

9-modda. Davlat hokimiyati va boshqaruv organlari majlislarida prokurorning ishtirok etishi

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori tegishincha O'zbekiston Respublikasi va Qoraqalpog'iston Respublikasi davlat hokimiyati va boshqaruv organlari majlislarida belgilangan tartibda ishtirok etish huquqiga ega.

Viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar prokurorlari hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlar davlat hokimiyati va boshqaruvning tegishli va quyi organlari majlislarida belgilangan tartibda ishtirok etishga haqli.

II BO'LIM. PROKURATURA ORGANLARI

10-modda. Prokuratura organlarining tizimi

Prokuratura organlarining tizimi quyidagilardan iborat:

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi;

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokuraturasi;

viloyatlar va Toshkent shahar prokuraturalari;

tumanlar va shaharlar prokuraturalari;

viloyat prokuraturalariga tenglashtirilgan O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi, O'zbekiston Respublikasi Transport prokuraturasi;

tuman prokuraturalariga tenglashtirilgan, hududiy harbiy, transport va ixtisoslashtirilgan prokuraturalar.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzurida Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti va Majburiy ijro byurosi, shuningdek ularning joylardagi bo'linmalari faoliyat ko'rsatadi.

11-modda. Prokurorlarning vakolat muddati

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurorining, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurorining, shuningdek viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar prokurorlarining hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlarning vakolat muddati besh yil.

12-modda. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga O'zbekiston Respublikasining Bosh prokurori boshchilik qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorini O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati ma'qullaganidan keyin lavozimga tayinlaydi hamda uni lavozimidan ozod etadi.

Ayni bir shaxs surunkasiga ikki muddatdan ortiq O'zbekiston Respublikasining Bosh prokurori lavozimini egallashi mumkin emas.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan hamda lavozimidan ozod etiladigan birinchi o'rinbosariga, o'rinbosarlariga ega bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasida bosh boshqarmalar, boshqarmalar va bo'limlar tashkil etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining katta yordamchilari va yordamchilari, bosh boshqarmalar, boshqarmalar, bo'limlarning boshliqlari, ularning o'rinbosarlari, katta prokurorlar, prokurorlar, alohida muhim ishlar bo'yicha katta tergovchilar va alohida muhim ishlar bo'yicha tergovchilar O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadilar va lavozimdan ozod etiladilar.

13-modda. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori prokuratura organlariga rahbarlik qiladi va ular faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori:

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga o'z vakolatlari jumlasiga kiritilgan masalalar bo'yicha qonunchilik tashabbusi bilan murojaat etishi mumkin;

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining majlislarida ishtirok etishi, uning ko'rib chiqishi uchun masalalar kiritishi va ko'rilayotgan masala yuzasidan fikr bildirishi mumkin;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi majlislarida ishtirok etadi, muhokama qilinayotgan masalalar yuzasidan fikr bildiradi, qonunchilikni qo'llash bilan bog'liq masalalar bo'yicha Plenum tushuntirishlar berishi xususida takliflar kiritadi;

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi hay'atining tarkibini tasdiqlash to'g'risidagi takliflarni O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga kiritadi;

prokuratura organlari xodimlariga darajali unvonlar (harbiy unvonlar) beradi va oliy darajali unvonlar (harbiy unvonlar) berish to'g'risidagi taqdimnoma bilan O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga murojaat etadi;

prokuratura organlari xodimlarini O'zbekiston Respublikasi davlat mukofotlariga taqdim etadi;

prokuratura organlari xodimlarini "O'zbekiston Respublikasi prokuraturasining faxriy xodimi" ko'krak nishoni bilan taqdirlaydi;

buyruqlar chiqaradi hamda prokuratura organlarining tarkibiy bo'linmalari to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlaydi;

chet el davlatlarining tegishli organlari bilan hamkorlik to'g'risidagi bitimlar tuzadi;

qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining buyruqlari va boshqa hujjatlari (individual xususiyatga ega bo'lgan hujjatlar bundan mustasno) O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga zid bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining qarori asosida bekor qilinadi.

14-modda. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining hisobdorligi

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati oldida hisobdordir.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga:

qonuniylik hamda jinoyatchilikka qarshi kurashning holati to'g'risida — muntazam ravishda;

o'ta og'ir jinoyatlar va favqulodda hodisalar to'g'risida — zudlik bilan;

prokuratura organlari amalga oshirgan ishlar to'g'risida — har olti oyda axborot taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlarini ijro etish maqsadida o'tkazilgan tekshiruvlar davomida davlat boshqaruvi organlari va hokimlarning qonunchilik normalariga nomuvofiq bo'lgan hujjatlari aniqlangan taqdirda, Bosh prokuror bu hujjatlarni to'xtatib turish yoki bekor qilish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga takliflar kiritadi.

Davlat boshqaruvi organlari va hokimlarning hujjatlari fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini jiddiy ravishda kamsitayotgan bo'lsa, Bosh prokuror bu hujjatlarni to'xtatib turish yoxud bekor qilish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga takliflar kiritishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatiga o'z faoliyati haqida muntazam ravishda hisobot beradi.

15-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi prokuraturasi

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokuraturasiga Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori rahbarlik qiladi, u O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori bilan kelishilgan holda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi tomonidan lavozimiga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi va O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori oldida hisobdordir.

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori tegishincha tumanlar, shaharlar prokuraturalarining va ularga tenglashtirilgan prokuraturalarning faoliyatiga rahbarlik qiladi, qonunlarga, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining buyruqlariga asosan va ularni ijro etish maqsadida o'ziga bo'ysunuvchi xodimlar uchun majburiy bo'lgan buyruqlar, ko'rsatmalar, farmoyishlar chiqaradi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurorining O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimiga tayinlanadigan va lavozimidan ozod etiladigan birinchi o'rinbosari va o'rinbosarlari bo'ladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokuraturasida boshqarmalar va bo'limlar tashkil etiladi.

Boshqarmalar va bo'limlarning boshliqlari hamda ularning o'rinbosarlari, prokurorning katta yordamchilari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining roziligi bilan Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadilar va lavozimidan ozod etiladilar.

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurorining yordamchilari, boshqarmalar va bo'limlarning katta prokurorlari va prokurorlari, prokuror-kriminalistlar, alohida muhim ishlar bo'yicha katta tergovchilar va alohida muhim ishlar bo'yicha tergovchilar, katta tergovchilar va tergovchilar Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadilar va lavozimdan ozod etiladilar.

16-modda. Viloyatlar, Toshkent shahar prokuraturalari va ularga tenglashtirilgan prokuraturalar

Viloyatlar, Toshkent shahar prokuraturalariga va O'zbekiston Respublikasi Transport prokuraturasiga tegishli prokurorlar boshchilik qiladi. O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasiga lavozimiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining o'rinbosari bo'lgan O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori boshchilik qiladi. Mazkur prokurorlar O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuroriga bo'ysunadi va uning oldida hisobdordir.

Viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlari, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi. O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining taqdimiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlari tegishincha tumanlar, shaharlar prokuraturalarining va ularga tenglashtirilgan prokuraturalarning faoliyatiga rahbarlik qiladi, qonunlarga, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining buyruqlariga asosan va ularni ijro etish maqsadida o'ziga bo'ysunuvchi xodimlar uchun majburiy bo'lgan buyruqlar, ko'rsatmalar, farmoyishlar chiqaradi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurorining, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurorining, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlarining O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadigan hamda lavozimidan ozod etiladigan birinchi o'rinbosari va o'rinbosarlari bo'ladi.

Viloyatlar, Toshkent shahar prokuraturalarida va ularga tenglashtirilgan prokuraturalarda boshqarmalar hamda bo'limlar tashkil etiladi.

Boshqarmalar va bo'limlarning boshliqlari, prokurorlarning katta yordamchilari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

Boshqarmalar va bo'limlar boshliqlarining o'rinbosarlari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining roziligi bilan O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurorining, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurorining, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlarining yordamchilari, boshqarmalar va bo'limlarning katta prokurorlari hamda prokurorlari, alohida muhim ishlar bo'yicha katta tergovchilar va alohida muhim ishlar bo'yicha tergovchilar, katta tergovchilar hamda tergovchilar tegishincha O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

17-modda. Tumanlar, shaharlar prokuraturalari va ularga tenglashtirilgan prokuraturalar

Tumanlar, shaharlar prokuraturalari va ularga tenglashtirilgan prokuraturalarga tegishli prokurorlar rahbarlik qiladi, ular O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadilar va lavozimidan ozod etiladilar. Bu prokurorlar yuqori turuvchi tegishli prokurorga hamda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuroriga bo'ysunadilar va ularning oldida hisobdordirlar.

Tumanlar, shaharlar prokurorlarining va ularga tenglashtirilgan prokurorlarning O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori bilan kelishilgan holda tegishincha O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari tomonidan lavozimga tayinlanadigan hamda lavozimidan ozod etiladigan o'rinbosarlari bo'lishi mumkin.

Tumanlar, shaharlar prokurorlarining va ularga tenglashtirilgan prokurorlarning katta yordamchilari, yordamchilari, prokuratura katta tergovchilari va tergovchilari, ish o'rganuvchilari tegishincha O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

18-modda. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti va uning joylardagi bo'linmalari

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzurida Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti (bundan buyon matnda Departament deb yuritiladi) tuziladi. Departamentga maqomi, mehnatga haq to'lash shartlari, tibbiy va transport xizmatlari ko'rsatilishi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori o'rinbosariga tenglashtirilgan, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan va lavozimidan ozod etiladigan Departament boshlig'i rahbarlik qiladi.

Departament boshlig'ining o'rinbosarlari Departament boshlig'ining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Departamentning markaziy apparati tarkibiy bo'linmalari va hududiy boshqarmalari boshliqlari Departament boshlig'ining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Departamentni va uning joylardagi bo'linmalarini tashkil etish hamda ularning faoliyati tartibi qonunchilikda belgilanadi.

18¹-modda. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi hamda uning hududiy bo'linmalari

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzurida Majburiy ijro byurosi (bundan buyon matnda Byuro deb yuritiladi) tashkil etiladi. Byuroni maqomi, mehnatga haq to'lash, tibbiy va transport ta'minoti shart-sharoitlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining o'rinbosariga tenglashtirilgan, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan hamda lavozimidan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ozod etiladigan direktor boshqaradi.

Byuro direktori lavozimiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat ijrochisi hisoblanadi.

Byuro direktorining o'rinbosarlari Byuro direktorining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

Byuro hududiy boshqarmalarining boshliqlari Byuro direktorining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

Byuroning tuman (shahar) bo'limlari boshliqlari Byuro direktori tomonidan lavozimga tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

Byuro va uning hududiy bo'linmalarining tashkil etilishi va faoliyati tartibi qonunchilikda belgilanadi.

19-modda. Prokuratura organlarining hay'atlari

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori (rais), uning birinchi o'rinbosari, o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, prokuratura organlarining boshqa xodimlaridan iborat tarkibda hay'at tuziladi. Hay'atning tarkibi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi prokuraturasida, viloyatlar, Toshkent shahar prokuraturalarida va ularga tenglashtirilgan prokuraturalarda prokuror (rais), uning birinchi o'rinbosari, o'rinbosarlari va prokuratura organlarining boshqa xodimlaridan iborat tarkibda hay'at tuziladi. Hay'atning tarkibi tegishli prokurorning taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan tasdiqlanadi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasida, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokuraturasida, viloyatlar, Toshkent shahar prokuraturalarida va ularga tenglashtirilgan prokuraturalarda tuziladigan hay'atlar maslahat organlari bo'lib, ular qonuniylik va jinoyatchilikning holatiga, prokuratura organlarining faoliyatiga, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori buyruqlari va ko'rsatmalarining ijrosiga, kadrlarni tanlash, joy-joyiga qo'yishga doir va boshqa masalalarni ko'rib chiqadi, prokurorlarning, prokuratura organlari tuzilmaviy bo'linmalari rahbarlarining va boshqa xodimlarining hisobotlarini eshitadi.

Hay'at qarorlari asosida tegishli prokurorlar buyruqlar chiqarishi mumkin.

III BO'LIM. PROKUROR NAZORATI**1-BOB. QONUNLAR IJROSI USTIDAN NAZORAT****20-modda. Nazorat predmeti**

Vazirliklar, idoralar, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar hamda vazirliklar va idoralarning harbiy qismlari, harbiy tuzilmalari,

hokimlar va boshqa mansabdor shaxslar tomonidan qonunlarning ijro etilishi, shuningdek ular tomonidan qabul qilinayotgan hujjatlarning O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga muvofiqligi nazorat predmeti hisoblanadi.

21-modda. Qonunlar ijrosini tekshirish

Qonunlar ijrosini tekshirish qonunlarning buzilayotganligi to'g'risidagi arizalar va boshqa ma'lumotlar asosida, shuningdek qonuniylik prokuror tomonidan choralar ko'rilishini talab qiladigan holatda ekanligidan kelib chiqqan holda qonunda belgilangan tartibda o'tkaziladi.

22-modda. Prokurorning vakolatlari

Prokuror qonunlarning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish jarayonida o'z vakolatlari doirasida:

vazirliklar, idoralarning, korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning, harbiy qismlarning hududi va xonalariga moneliqsiz kirishga, hujjatlar va materiallarni ko'rishga, tekshirishlar o'tkazishga, tekshirish uchun qarorlar, farmoyishlar, buyruqlar va boshqa hujjatlarni, qonuniylikning holati to'g'risidagi va uni ta'minlashga doir chora-tadbirlar haqidagi ma'lumotlarni talab qilishga;

davlat organlari, harbiy qismlar, vazirliklar va idoralarning harbiy tuzilmalari rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslaridan ular tasarrufidagi korxonalar, muassasalar, tashkilotlar faoliyatini tekshirish, taftish o'tkazishni, idoraviy va noidoraviy tekshirishlar o'tkazish uchun mutaxassislar ajratishni talab qilishga;

mansabdor shaxslar va fuqarolardan qonun buzilishi xususida og'zaki yoki yozma tushuntirishlar talab qilishga haqlidir.

Qonun buzilishi aniqlangan taqdirda prokuror ushbu Qonunda hamda boshqa qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan choralarni ko'rishga majbur.

23-modda. Xo'jalik faoliyatiga va boshqa faoliyatga prokurorning aralashuviga yo'l qo'yilmasligi

Xo'jalik faoliyatiga va boshqa faoliyatga prokurorning bevosita aralashishiga, shuningdek idoraviy boshqaruv va tekshiruv organlarining vazifalarini bajarishiga yo'l qo'yilmaydi.

2-BOB. FUQARONING HUQUQLARI HAMDA ERKINLIKLARIGA RIOYA ETILISHI USTIDAN NAZORAT**24-modda. Nazorat predmeti**

Vazirliklar, idoralar, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar hamda vazirliklar va idoralarning harbiy qismlari, harbiy tuzilmalari, hokimlar va boshqa mansabdor shaxslar tomonidan fuqaroning huquqlari hamda erkinliklariga rioya etilishi nazorat predmeti hisoblanadi.

25-modda. Prokurorning vakolatlari

Prokuror o'z zimmasiga yuklangan vazifalarni bajara borib:

fuqaroning huquq va erkinliklari buzilganligi to'g'risidagi arizalar, shikoyatlar hamda boshqa ma'lumotlarni ko'rib chiqadi va tekshiradi;

arizachilarga ularning huquq va erkinliklarini himoya qilish tartibini tushuntiradi;

fuqaroning huquq va erkinliklari buzilishining oldini olish va bartaraf etish, qonunni buzgan shaxslarni javobgarlikka tortish hamda yetkazilgan zararni qoplash chora-tadbirlarini ko'radi;

ushbu Qonunning **22-moddasida** nazarda tutilgan vakolatlardan foydalanadi.

Fuqaroning huquq va erkinliklarining buzilishini jinoiy xususiyatga ega deb bilish uchun asoslar mavjud bo'lgan taqdirda prokuror jinoyat ishi qo'zg'atadi hamda uni sodir etgan shaxslar qonunga binoan jinoiy javobgarlikka tortilishiga doir choralarni ko'radi.

Fuqaroning huquq va erkinliklarining buzilishi ma'muriy huquqbuzarlik xususiyatiga ega bo'lgan hollarda prokuror ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risida ish qo'zg'atadi yoki zudlik bilan huquqbuzarlik to'g'risidagi ma'lumotni va tekshiruv materiallarini ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqish vakolatiga ega bo'lgan organga yoki mansabdor shaxsga beradi.

26-modda. Prokurorning sudga da'vosi

Fuqaroning sud tartibida himoya qilinadigan huquq va erkinliklari buzilsa, lekin fuqaro sog'lig'iga, yoshi yoki boshqa sabablarga ko'ra sudda o'z huquq va erkinliklarini shaxsan himoya qilish imkoniyatiga ega bo'lmasa, da'voni prokuror taqdim etadi va sudga quvvatlaydi.

3-BOB. JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHNI AMALGA OSHIRADIGAN ORGANLAR TOMONIDAN QONUNLARNING IJRO ETILISHI USTIDAN NAZORAT

27-modda. Nazorat predmeti

Jinoyatlar to'g'risidagi arizalar va xabarlarni ko'rib chiqish hamda hal qilish va tergovni olib borishning qonunchilikda belgilangan protsessual tartibi, shuningdek jinoyatchilikka qarshi kurashni amalga oshiradigan organlar tomonidan qabul qilinayotgan qarorlarning qonuniyligi jinoyatchilikka qarshi kurashni amalga oshiradigan organlarning qonunlarni ijro etishlari ustidan nazorat predmeti hisoblanadi.

28-modda. Prokurorning vakolatlari

Qonunlarning jinoyatchilikka qarshi kurashishni amalga oshiruvchi organlar tomonidan ijro etilishi ustidan nazorat qilish jarayonida prokuror o'z vakolatlari doirasida:

surishtiruv va dastlabki tergov organlaridan, shuningdek tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlardan jinoyat ishlarini, tergovga qadar tekshiruv, tezkor-qidiruv faoliyati, surishtiruv va dastlabki tergov hujjatlari va materiallarini hamda boshqa ma'lumotlarni tekshirish uchun talab qiladi;

sodir etilgan yoki tayyorlanayotgan jinoyatlar haqidagi arizalar va xabarlarni qabul qilish, ro'yxatdan o'tkazish hamda hal etish to'g'risidagi qonun talablarining ijrosini har oyda kamida bir marta tekshiradi;

tergovchilar va surishtiruvchilarning, shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining qonunga xilof hamda asossiz qarorlarini bekor qiladi;

jinoyatlarni tergov qilish, ehtiyot chorasini tanlash, o'zgartirish yoki bekor qilish, jinoyat tavsifini belgilash, ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish, ayrim tergov harakatlarini bajarish va jinoyat sodir etib yashiringan shaxslarni qidirish to'g'risida yozma ko'rsatmalar beradi;

tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga ushlash, majburiy keltirish, qidirish, tintuv o'tkazish, olib qo'yish to'g'risidagi qarorlarni va sudning qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash haqidagi ajrimini ijro etishni, boshqa tergov harakatlarini, shu jumladan prokurorning yoki prokuratura tergovchisining ish yurituvda bo'lgan ishlar yuzasidan tergov harakatlarini bajarishni topshiradi, jinoyatlarni ochish va jinoyat sodir etgan shaxslarni topish uchun zarur choralar ko'rish to'g'risida ko'rsatmalar beradi;

surishtiruvda, dastlabki tergovda ishtirok etadi hamda zarur hollarda, jinoyat-protsessual qonunga muvofiq har qanday ish bo'yicha ayrim tergov harakatlarini shaxsan bajaradi yoki tergovni to'la hajmda amalga oshiradi;

surishtiruv, dastlabki tergov muddatini uzaytiradi, ehtiyot chorasi sifatida qamoqda saqlash yoki uy qamog'i va ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

jinoyat ishlarini surishtiruv va dastlabki tergov organlariga qo'shimcha tergov o'tkazish to'g'risidagi o'z ko'rsatmalari bilan qaytaradi;

jinoyat ishini surishtiruv organidan tergovchiga, prokuraturaning bir tergovchisidan boshqasiga, jinoyat-protsessual qonunda belgilangan hollarda va tartibda esa bir dastlabki tergov va surishtiruv organidan boshqa dastlabki tergov va surishtiruv organiga o'tkazadi;

surishtiruvchini yoki tergovchini, agar u ishni tergov qilish chog'ida qonun buzilishiga yo'l qo'ygan bo'lsa, surishtiruvni yoxud dastlabki tergovni davom ettirishdan chetlatadi;

qonunda nazarda tutilgan hollarda, tergov harakatlarini olib borishga sanksiya beradi, qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish haqida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida, murdani eksqumatsiya qilish haqida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida, tintuv o'tkazish haqida, jinoyat ishlari bo'yicha sudga qadar ish yurituv davrida telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risida, mol-mulkni xatlash haqida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi; jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish haqida yoki jinoyat ishini amnistiya aktiga asosan tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

jinoyat ishlarini qo'zg'atadi yoki ularni qo'zg'atishni rad etadi, jinoyat ishlarini tugatadi yoxud ular yuzasidan ish yuritilishini to'xtatadi;

qonunda nazarda tutilgan hollarda tergovchining va surishtiruvchining ishni tugatishiga rozilik beradi;

ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini yoxud qarorini tasdiqlaydi, ishni sudga yuboradi; qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

Prokurorning jinoyat-protsessual qonunchiligida nazarda tutilgan tartibda bergan tergovga qadar tekshiruv o'tkazish, jinoyat ishlarini qo'zg'atish va tergov qilish bilan bog'liq ko'rsatmalari tergovga qadar tekshiruvni va tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlar, surishtiruv va dastlabki tergov organlari uchun majburiydir.

29-modda. Prokuratura organlari tomonidan jinoyatlarni tergov qilish

Prokuratura organlari jinoyat-protsessual qonunga binoan o'z vakolatlariga berilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar yuzasidan tergov o'tkazadilar.

Prokuror jinoyat-protsessual qonunga muvofiq har qanday jinoyatni tergov qilishni o'z ish yurituviga olishga yoki o'ziga bo'ysunuvchi prokurorga topshirishga, shuningdek birgalikda tergov o'tkazish uchun prokuratura tergovchilari, ichki ishlar organlari hamda boshqa organlarning tergovchilari va tezkor xodimlaridan iborat tergov guruhini tuzishga haqlidir.

4-BOB. USHLAB TURILGANLARNI, QAMOQQA OLINGANLARNI SAQLASH JOYLARIDA, JINOIY JAZOLARNI VA JINOYAT-HUQUQIY TA'SIRNING BOSHQA CHORALARINI IJRO ETISH CHOG'IDA QONUNLARGA RIOYA QILINISHI USTIDAN NAZORAT

30-modda. Nazorat predmeti

Quyidagilar nazorat predmeti hisoblanadi:

ushlab turilganlarni, qamoqqa olinganlarni saqlash joylarida, jinoiy jazolarni va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari i jro etuvchi muassasalarda shaxslar saqlanishining qonuniyligi;

ushlab turilganlarni, qamoqqa olinganlarni saqlash, jinoiy jazolarni va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari i jro etish tartibi va sharoitlari haqidagi qonunchilikka rioya etilishi;

ushlab turilganlar, qamoqqa olinganlar, mahkumlarning, shuningdek jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari qo'llanilgan shaxslarning qonunda belgilangan huquq va majburiyatlariga rioya etilishi;

jinoiyat-ijroiya qonunchiligini qo'llayotgan organ va muassasalar, mansabdor shaxslar faoliyatida qonunchilikka rioya etilishi.

31-modda. Prokurorning vakolatlari

Prokuror ushlab turilganlarni, qamoqqa olinganlarni saqlash joylarida, jinoiy jazolarni va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari i jro etish chog'ida qonunlarga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshira borib, o'z vakolatlari doirasida:

ushlab turilganlarni, qamoqqa olinganlarni saqlash joylariga, qamoqqa olish, intizomiy qismga jo'natish, ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazolarni i jro etish muassasalariga, tibbiy yo'sindagi majburlov choralari i jro etuvchi muassasalarga va voyaga yetmaganlarning maxsus o'quv-tarbiya muassasalariga moneliksiz va istalgan vaqtda hamma xonalar bilan tanishish sharti bilan kirishga, shaxslarga nisbatan ushlab turish, qamoqqa olish, shuningdek jinoiy jazo yoki jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari qo'llanilishiga asos bo'lgan hujjatlar bilan tanishishga;

ushlab turish, qamoqda saqlash joylarida, qamoqqa olish, intizomiy qismga jo'natish, ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazolarni i jro etish muassasalarida, tibbiy yo'sindagi majburlov choralari i jro etuvchi muassasalarda, voyaga yetmaganlarning maxsus o'quv-tarbiya muassasalarida noqonuniy saqlab turilgan shaxslarni darhol ozod qilishga, mahkumni amnistiya aktiga asosan jazodan ozod qilish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritishga;

agar qamoqda saqlanayotgan, qamoq jazosiga, intizomiy qismga jo'natishga, ozodlikdan mahrum etishga hukm qilingan shaxslarga nisbatan qo'llanilgan intizomiy jazo choralari qonunga nomuvofiq bo'lsa, bu choralarni bekor qilishga va o'z qarori bilan bunday shaxslarni intizomiy bo'linmalardan darhol ozod qilishga;

ushlab turilganlar, qamoqqa olinganlar, mahkumlardan va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari qo'llanilgan shaxslardan ushlab turish, qamoqda saqlash, jazoni va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari i jro etuvchi organlar hamda muassasalarning vakillari ishtirokida ham, ulardan holi holda ham so'rab-surishtirishga;

ushlab turish, qamoqda saqlash, jazoni va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari i jro etuvchi organlar hamda muassasalar ma'muriyatlarining buyruqlari, farmoyishlari va qarorlari, tezkor-qidiruv tadbirlarining qonunga muvofiqligini tekshirishga;

ushlab turilganlar, qamoqqa olinganlar, mahkumlarning va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari qo'llanilgan shaxslarning huquqlarini ta'minlaydigan sharoitlar yaratilishini ushlab turish,

qamoqda saqlash, jazoni va jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari ijro etuvchi organlar hamda muassasalar ma'muriyatidan talab qilishga;

jazoni ijro etuvchi muassasa boshlig'ining mahkumlarga alohida holatlarda muassasa tashqarisiga chiqishga ruxsat berish to'g'risidagi, o'n sakkiz yoshga to'lgan mahkumni tarbiya koloniyasida qoldirish to'g'risidagi, mahkuma ayollarning jazoni ijro etish muassasasi tashqarisida yashashi to'g'risidagi qarorlarini tasdiqlashga haqli.

Prokuror ushlab turilganlarni, qamoqqa olinganlarni saqlash joylarida, jinoiy jazolarni va jinoyat-huquqiy ta'sir ko'rsatishning boshqa choralari ijro etish chog'ida qonunlarga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshira borib, o'z vakolatlari doirasida:

ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tayotgan, qamoqda saqlanayotgan, ushlab turilgan yoki ma'muriy qamoqqa tortilgan shaxslardan jinoyatlar to'g'risida olingan arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlarni darhol ro'yxatga olish va hal etishda jinoyat-protsessual qonunchilik talablariga rioya qilinishini;

ushbu shaxslarga yoki ularning yaqin qarindoshlariga ruhiy, psixologik, jismoniy ta'sir ko'rsatilishi yoki boshqacha tarzda ta'sir ko'rsatilishi ehtimolini;

qonunga xilof ravishda intizomiy javobgarlikka tortishning har bir fakti haqida yuqori turuvchi prokurorni keyinchalik xabardor qilgan holda, ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tash tartibini buzganlik uchun mahkumlarga nisbatan qo'llanilgan intizomiy jazo chorasining qonuniyligini majburiy tekshirishni amalga oshirishi shart.

32-modda. Shikoyat va arizalar bilan murojaat qilish huquqini ta'minlashda prokurorning majburiyatlari

Prokuror ushlab turilgan, qamoqqa olingan, ozodlikdan mahrum etilgan hamda jinoyat-huquqiy ta'sirning boshqa choralari tortilgan shaxslarning jazoni ijro etuvchi organ yoki muassasa ma'muriyatiga, boshqa davlat organlariga, jamoat birlashmalariga, mansabdor shaxslarga shikoyat hamda arizalar bilan murojaat qilish huquqlari to'g'risidagi qonun talablariga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi.

Prokuror o'ziga tushgan shikoyat yoki arizani belgilangan muddatda ko'rib chiqishi, zarur chora-tadbirlar ko'rish hamda o'z qarori to'g'risida arizachiga ma'lum qilishi shart.

IV BO'LIM. SUDLARDA ISHLARNI KO'RISHDA PROKURORNING VAKOLATLARI

33-modda. Sudlarda ishlarni ko'rishda prokurorning ishtiroki

Fuqarolarning, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning huquqlari hamda qonuniy manfaatlari sud yo'li bilan samarali himoya qilinishini ta'minlash maqsadida barcha instansiya sudlarida ishlar ko'rilayotganda prokuror qonunda belgilangan tartibda ishtirok etadi.

Prokuror sudlarda jinoyat ishlari ko'rilayotganda davlat ayblovi quvvatlaydi.

Prokuror sudda dalillarni tekshirishda ishtirok etadi, qonunning qo'llanishi xususida o'z fikrini bildiradi.

Ishlar sudlarda ko'rilayotganda ishtirok etayotgan prokurorning vakolatlari protsessual qonunlar bilan belgilanadi.

Prokuror sud protsessining boshqa ishtirokchilari bilan teng huquqlardan foydalanib, sudyalarning mustaqilligi hamda protsessual qonunchilik normalariga qat'iy rioya etish prinsipiga amal qilishi shart.

34-modda. Ishlarni suddan talab qilib olish va chaqirib olish

Sudning hukmi, hal qiluv qarori, ajrimi va qarori qonuniy kuchga kirgan har qanday ishni prokuror o'z vakolatlari doirasida suddan talab qilib olish huquqiga egadir. Prokuror yoki uning topshirig'iga binoan prokuratura organlarining boshqa xodimlari sudlarda bunday ishlarning har qanday toifasini o'rganib chiqish huquqiga ega.

Aylov xulosasini, aylov dalolatnomasini, tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokuror yoki yuqori turuvchi prokuror jinoyat ishi sudga ko'rish uchun tayinlanguniga qadar ishni suddan chaqirib olish huquqiga ega.

35-modda. Sud qarorlariga protest keltirish

Prokuror protsessual qonunda belgilangan tartibda o'z vakolatlari doirasida sudning hukmi, hal qiluv qarori, ajrimi va qaroriga protest keltirishga haqli.

Protest keltirish prokurorning vakolat doirasidan chetga chiqib ketadigan hollarda u protest keltirish to'g'risidagi taqdimnoma bilan yuqori turuvchi prokurorga murojaat etadi.

36-modda. Protestlarni o'zgartirish, to'ldirish, chaqirib olish

Sudning hukmi, hal qiluv qarori, ajrimi va qaroriga nisbatan keltirilgan apellyatsiya, kassatsiya, xususiy va taftish tartibidagi protest ishni sudga ko'rish boshlangunga qadar protest keltirgan prokuror tomonidan, shuningdek yuqori turuvchi prokuror tomonidan o'zgartirilishi, to'ldirilishi yoki chaqirib olinishi mumkin.

V BO'LIM. PROKUROR NAZORATI HUJJATLARI

37-modda. Prokuror nazorati hujjatlarining turlari

Protest, qaror, taqdimnoma, ariza va ogohlantiruv prokuror nazorati hujjatlaridir.

38-modda. Protest

Qonunga zid bo'lgan hujjatga nisbatan protestni prokuror ana shu hujjatni qabul qilgan organga yoki yuqori turuvchi organga keltiradi. Mansabdor shaxsning noqonuniy qaroriga nisbatan ham xuddi shunday tartibda protest keltiriladi.

Protest kelib tushgan vaqtdan boshlab o'n kunlik muddatdan kechiktirmay ko'rib chiqilishi shart. Qonunbuzarlikni darhol bartaraf etish talab qilingan alohida hollarda prokuror protestni ko'rib chiqishning qisqartirilgan muddatini belgilashga haqli. Protestni ko'rib chiqish natijalari to'g'risida uch kunlik muddat ichida prokurorga yozma ravishda ma'lum qilinadi.

Protest kollegial organ tomonidan ko'rib chiqiladigan hollarda majlis kuni haqida prokurorga ma'lum qilinadi va u majlisda ishtirok etishga haqlidir.

Protest shu hujjatni qabul qilgan organ (mansabdor shaxs) yoki yuqori turuvchi organ (mansabdor shaxs) tomonidan rad etilganda, shuningdek protest qonunda belgilangan muddat ichida ko'rib chiqilmagan taqdirda, prokuror ana shu hujjatni g'ayriqonuniy deb e'tirof etish to'g'risidagi ariza bilan sudga murojaat etishga haqli. Sudga ariza protest rad etilganligi to'g'risidagi xabar olingan paytdan boshlab yoki protestni ko'rib chiqish uchun qonunda belgilangan muddat o'tganidan keyin bir oylik muddat ichida berilishi mumkin.

Prokuror tomonidan sudga ariza berilishi protest keltirilgan hujjatning amal qilishini ariza sudga ko'rib chiqilgunga qadar to'xtatib qo'yadi.

39-modda. Qaror

Prokuror mansabdor shaxs yoki fuqaro tomonidan sodir etilgan qonun buzilishining xususiyatiga qarab jinoyat ishi, ma'muriy yoki intizomiy javobgarlik to'g'risida ish qo'zg'atish haqida qaror chiqaradi. Prokuror qonunda nazarda tutilgan boshqa hollarda ham qaror chiqaradi.

Ma'muriy yoki intizomiy javobgarlik to'g'risidagi ishni qo'zg'atish haqidagi prokurorning qarori kelib tushgan kundan boshlab o'n besh kun ichida organ yoki mansabdor shaxs tomonidan ko'rib chiqilishi shart. Uni ko'rib chiqish natijalari haqida uch kunlik muddatda prokurorga yozma ravishda ma'lum qilinadi.

40-modda. Taqdimnoma

Prokuror qonun buzilishi, uning kelib chiqish sabablari va bunga imkoniyat yaratib berayotgan shart-sharoitlarni bartaraf etish to'g'risidagi taqdimnomani qonun buzilishini bartaraf etish vakolatlariga ega bo'lgan organga yoki mansabdor shaxsga kiritadi.

Taqdimnoma darhol ko'rib chiqilishi va ko'rilgan chora-tadbirlar to'g'risida bir oylik muddat ichida prokurorga yozma ravishda ma'lum qilinishi lozim.

Taqdimnoma kollegial organ tomonidan ko'rib chiqiladigan hollarda majlis kuni haqida prokurorga ma'lum qilinadi va u majlisda ishtirok etishga haqlidir.

41-modda. Ariza

Prokuror fuqarolar, yuridik shaxslar va davlatning huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilish uchun sudga ariza bilan murojaat qilish huquqiga ega.

Prokurorning arizasi sud tomonidan qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda ko'rib chiqiladi.

Prokuror arizasidan davlat boji olinmaydi.

42-modda. Ogohlantiruv

Prokuror fuqarolarning qonun bilan qo'riqlanadigan manfaatlariga, huquq va erkinliklariga, jamiyat hamda davlat manfaatlariga zarar yetkazishi mumkin bo'lgan g'ayriqonuniy xatti-harakatlar tayyorlanayotganligi xususida ishonchli ma'lumotlar mavjud bo'lganda huquqbuzarlikning oldini olish maqsadida mansabdor shaxslar va fuqarolarni qonunning buzilishiga yo'l qo'ymaslik haqida yozma ravishda ogohlantiradi hamda huquqbuzarlik sodir etganlik uchun javobgarlikni tushuntiradi.

Ogohlantiruv to'g'risida prokuror yuqori turuvchi organga (mansabdor shaxsga), shuningdek ogohlantiruv e'lon qilingan shaxsning ish, o'qish joyi bo'yicha ish beruvchiga (ma'muriyatga) yoki yashash joyidagi fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga ma'lum qilishga haqli.

VI BO'LIM. PROKURATURA ORGANLARINING XODIMLARI

43-modda. Prokuratura organlaridagi lavozimlarga tayinlanadigan shaxslarga nisbatan qo'yiladigan talablar

Prokuratura organlarida prokurorlar, tergovchilar, surishtiruvchilar va ish o'rganuvchilar lavozimiga oliy yuridik ma'lumotga ega, zarur kasbiy fazilatlariga bo'lgan, zimmlariga yuklanadigan xizmat vazifalarini bajarishga sog'lig'i imkon beradigan O'zbekiston Respublikasining fuqarolari tayinlanadi.

Alohida hollarda, prokuratura organlaridagi xizmatga iqtisodiyot, moliya, sotsiologiya, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida va boshqa sohalarda oliy ma'lumotga, zarur bilim va tajribaga ega bo'lgan mutaxassislar qabul qilinishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori, O'zbekiston Respublikasi Transport prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari, shuningdek tumanlar, shaharlar prokurorlari hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlar lavozimiga yigirma besh yoshdan kichik bo'lmagan shaxslar tayinlanadi.

Prokuratura organlari xodimlari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori belgilaydigan tartibda attestatsiyadan o'tkazilishi lozim.

43¹-modda. Prokuratura organlarida xizmatni o'tash bilan bog'liq cheklovlar

Prokuratura organlari xodimlari quyidagilarga haqli emas:

o'zaro yaqin qarindoshlikda yoki quda tomondan qarindosh bo'lgan shaxslar bilan (ota-onalar, aka-ukalar, opa-singillar, o'g'illar, qizlar, er-xotinlar, shuningdek er-xotinlarning ota-onalari, aka-ukalari, opa-singillari va farzandlari) prokuratura organlarida birga xizmat qilishga, agar ularning birga xizmat qilishi ulardan birining ikkinchisiga bevosita bo'ysunishiga olib kelsa;

ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan tashqari haq to'lanadigan boshqa faoliyat bilan shug'ullanishga;

tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishga;

tadbirkorlik faoliyati subyektlarini tashkil etishga, ularning muassisi (ishtirokchisi) bo'lishga, tadbirkorlik faoliyati subyektida tashkiliy-boshqaruv, ma'muriy-xo'jalik vazifalarini bajarishga;

o'z xizmat vakolatlarini jismoniy va yuridik shaxslarning manfaatlarini ko'zlab bajarish yoki bajarmaslik evaziga ulardan biron-bir mukofot, foyda yoki sovg'alar olishga;

qonunchilikda nazarda tutilmagan imtiyozlardan, preferensiyalar yoki afzalliklardan o'z xizmat mavqeyi bilan bog'liq holda foydalanishga;

qimor va tavakkalchilikka asoslangan boshqa o'yinlarda, shu jumladan axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda ishtirok etishga;

chet davlat fuqaroligini yoki chet davlatda doimiy yashash huquqini beruvchi hujjatni olish maqsadida murojaat qilishga;

O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida hisobvaraqlar ochishga va ularga ega bo'lishga, ko'chmas mulkka va boshqa mol-mulkka egalik qilishga, bundan chet davlatda ta'lim olish, stajirovka o'tash va tibbiy xizmatlardan foydalanish maqsadida ochilgan hisobvaraqlar mustasno;

o'zining vakolatlarini siyosiy partiyalarning, boshqa jamoat birlashmalarining va ular organlarining manfaatlarini ko'zlab amalga oshirishga, xizmat majburiyatlarini amalga oshirish bilan bog'liq hollar bundan mustasno;

xizmatni o'tash vaqtida diniy rasm-rusumlar va marosimlarni bajarishga, qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan alohida hollar bundan mustasno;

prokuratura organlarining binolarida va hududida diniy rasm-rusumlar va marosimlarni tashkil etishga, diniy mazmundagi materiallar va buyumlarni saqlashga, xizmat majburiyatlarini amalga oshirish bilan bog'liq hollar bundan mustasno.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan cheklovlarga rioya etmaganlik prokuratura organlari xodimlarini qonunga muvofiq javobgarlikka tortish uchun asos bo'ladi.

44-modda. Prokurorlar va tergovchilarning qasamyodi

Prokuror yoki tergovchi lavozimiga birinchi marta tayinlanayotgan shaxs quyidagi mazmunda qasamyod qabul qiladi:

“O‘z xizmat vazifalarimni halol va vijdonan bajarishga, qonun buzilishiga qarshi murosasiz kurashishga, fuqaro, jamiyat va davlat manfaatlarini himoya qilishga tantanali qasamyod qilaman”.

Qasamyod qabul qilish tartibi O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan belgilanadi.

45-modda. Prokurorlar faoliyatini baholash

O‘zbekiston Respublikasi Harbiy prokurorining, O‘zbekiston Respublikasi Transport prokurorining, Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurorining, shuningdek viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlarining, tumanlar, shaharlar prokurorlarining hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlarning faoliyati tegishli yuqori turuvchi prokurorlar tomonidan ularning vakolatlari muddati ichida kamida ikki marta kompleks o‘rganib chiqiladi. Prokurorlar faoliyatini baholashning asosiy mezonlari qonuniylikning holati va fuqarolarning huquqlari hamda erkinliklari, jamiyat va davlatning qonuniy manfaatlarini himoya qilishning ta‘minlanishi hisoblanadi.

O‘z faoliyati davrida tegishli hududda qonunlar ijrosi ustidan lozim darajada nazorat o‘rnatilishini ta‘minlab bera olmagan shaxslar prokuror lavozimiga takroran ko‘rsatilishiga yo‘l qo‘yilmaydi.

46-modda. Prokuratura organlarining ichki xavfsizligini ta‘minlash bo‘linmasi

O‘zbekiston Respublikasi prokuraturasi tuzilmasida prokuratura organlarining ichki xavfsizligini ta‘minlash bo‘linmasi tuziladi.

Prokuratura organlarining ichki xavfsizligini ta‘minlash bo‘linmasi prokuratura organlari xodimlari tomonidan sodir etilgan xizmat mavqeyini suiiste‘mol qilish, korrupsiya va egallab turgan lavozimiga noloyiq boshqa nojo‘ya xatti-harakatlar to‘g‘risidagi ma‘lumotlar bo‘yicha xizmat tekshiruvlari o‘tkazadi, prokuratura organlarida ichki xavfsizlikni ta‘minlash sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlar, Bosh prokuratura hay‘atining qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining buyruqlari, farmoyishlari va ko‘rsatmalari so‘zsiz ijro etilishini ta‘minlaydi.

47-modda. Prokuratura organlari xodimlarining darajali unvonlari va harbiy unvonlari

Prokuratura organlari xodimlariga egallab turgan lavozimlari va mehnat stajiga muvofiq darajali unvonlar yoki harbiy unvonlar beriladi.

48-modda. Prokuratura organlari va muassasalaridagi xizmat

Prokuratura organlari va muassasalarida xizmatni o‘tash, prokuratura organlari va muassasalarining xodimlariga darajali unvonlar va harbiy unvonlar berish hamda ulardan mahrum etish, ularni rag‘batlantirish va intizomiy javobgarlikka tortish tartibi ushbu Qonunda, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadigan O‘zbekiston Respublikasi prokuratura organlari va muassasalarida xizmatni o‘tash to‘g‘risidagi nizomda, shuningdek boshqa qonunchilik hujjatlarida belgilanadi.

Prokuratura organlari xodimlari xizmat qurolini va shaxsiy himoya vositalarini qonunchilikda belgilangan tartibda saqlash, olib yurish hamda ulardan foydalanish huquqiga ega.

49-modda. Prokuratura organlari xodimining daxlsizligi

Prokuror, tergovchi va surishtiruvchiga nisbatan jinoyat ishi qo‘zg‘atish va dastlabki tergov o‘tkazish prokuratura organlarining mutlaq vakolati hisoblanadi.

Prokuratura organlari xodimlarining intizomiy nojo‘ya xatti-harakat uchun javobgarligi masalasi yuqori turuvchi prokuror tomonidan hal etiladi.

50-modda. Prokuratura organlari xodimlarining moddiy va ijtimoiy ta‘minoti

Prokuratura organlari xodimlarining ish haqi mansab maoshidan, darajali unvonlar (harbiy unvonlar), ko‘p yillik xizmat uchun to‘lanadigan ustama haqlardan hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa to‘lovlardan iborat bo‘ladi.

Darajali unvonlarga (harbiy unvonlarga) ega bo‘lgan prokuratura organlarining xodimlari belgilangan me‘yorlar bo‘yicha bepul xizmat kiyimi bilan ta‘minlanadi.

Prokuratura organlari xodimlariga davomiyligi o‘ttiz kalendar kundan iborat haq to‘lanadigan yillik ta‘til beriladi. O‘n yildan ortiq ish stajiga ega bo‘lgan prokuratura organlari xodimlariga davomiyligi besh kalendar kun, o‘n besh yildan ortiq ish stajiga ega bo‘lganlarga davomiyligi o‘n kalendar kun, yigirma yildan ortiq ish stajiga ega bo‘lganlarga esa davomiyligi o‘n besh kalendar kun qo‘shimcha ta‘til beriladi.

51-modda. Prokuratura organlari xodimlarini hamda ularning oila a‘zolarini ijtimoiy himoyalash choralari

Prokuratura organlari xodimlarining hayoti va sog‘lig‘i davlat himoyasida bo‘ladi hamda respublika budjeti mablag‘lari hisobidan davlat tomonidan majburiy tartibda sug‘urtalanadi.

Davlat sug‘urta organlari quyidagi hollarda sug‘urta summalarini to‘laydilar:

prokuratura organlari xodimi ishlayotgan davrida yoki prokuratura organlaridan bo'shatilganidan keyin halok bo'lsa (vafot etsa), agar bu hol u o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan olgan tan jarohatlari yoki sog'lig'ining boshqacha shikastlanishi oqibatida ro'y bergan bo'lsa, uning merosxo'rlariga — O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi 194-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan miqdorda;

prokuratura organlari xodimi o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan kelgusida kasbiga doir faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini istisno etadigan darajada mayib bo'lib qolganida yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilganida — uning oylik ish haqi yigirma besh karrasi miqdorida;

prokuratura organlari xodimiga u o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan kasbiga doir faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini istisno etmaydigan va mehnat qobiliyatini doimiy yo'qotishga olib kelmaydigan tan jarohatlari yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilganida — uning oylik ish haqi besh karrasi miqdorida.

Prokuratura organlari xodimi o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan kelgusida kasbiga doir faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini istisno etadigan darajada mayib bo'lib qolganida yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilganida majburiy davlat sug'urtasi bo'yicha olingan to'lovlarni hisobga olmagan holda unga ish haqi va tayin etilgan pensiya o'rtasidagi farq har oyda to'lab boriladi.

Prokuratura organlari xodimi o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan olgan tan jarohatlari yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilishi oqibatida halok bo'lsa (vafot etsa), uning qaramog'ida bo'lgan mehnatga qobiliyatsiz oila a'zolariga yetkazilgan zararining to'lovi boquvchisini yo'qotganlik munosabati bilan tayinlangan pensiya, xuddi shuningdek boshqa pensiya, ish haqi, stipendiya va o'zga daromadlarni hisobga olmagan holda to'lanadi.

Prokuratura organlari xodimining o'z xizmat faoliyati bilan bog'liq tarzda unga tegishli mol-mulkni yo'q qilish yoki shikastlash oqibatida yetkazilgan zarar unga yoki uning oila a'zolariga to'laligicha qoplanadi.

Ushbu moddaning **ikkinchi, uchinchi, to'rtinchi** va **beshinchi qismlarida** nazarda tutilgan zararni qoplash bo'yicha to'lovlar respublika budjeti mablag'lari hisobidan amalga oshirilib, ular aybdor shaxslardan qonunda belgilangan tartibda keyinchalik undirib olinadi.

VII BO'LIM. YAKUNLOVCHI QOIDALAR

52-modda. Xalqaro hamkorlik

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi va xalqaro shartnomalariga muvofiq chet el davlatlarining tegishli organlari bilan prokuror nazorati, jinoyatchilikka qarshi kurash sohasida hamda boshqa masalalar bo'yicha hamkorlik qiladi.

53-modda. O'zbekiston Respublikasi prokuratura muassasalari

Ilmiy tadqiqotlar o'tkazish, O'zbekiston Respublikasi prokuratura organlari xodimlarining malakasini oshirish maqsadida belgilangan tartibda idoraviy ilmiy muassasalar va o'quv yurtlari tashkil etilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi prokuratura organlari davriy nashrlar hamda maxsus adabiyotlar chop etishi mumkin.

54-modda. Prokuratura organlarining moliyalashtirilishi va moddiy-texnika ta'minoti

Prokuratura organlarining moliyalashtirilishi va moddiy-texnika ta'minoti respublika budjeti hamda prokuratura organlarining budjetdan tashqari jamg'armalari mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi.

55-modda. Prokuratura organlarining muhri

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi va unga bo'ysunuvchi prokuraturalar O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviri va o'z nomi tushirilgan muhrga ega bo'ladi.

56-modda. Ushbu Qonunda qo'llanilgan ayrim atamalarining talqini

“Fuqarolar” degan atama zamirida O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini, chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarni tushunish kerak.

“Prokuratura organlari xodimlari” degan atama zamirida darajali unvonlarga (harbiy unvonlarga) ega bo'lgan prokuratura organlari va muassasalarining barcha xodimlarini, shuningdek prokuratura ish o'rganuvchilarini tushunish kerak.

5, 6-moddalardagi, 7-moddaning **ikkinchi qismidagi**, 22, 23, 25, 26-moddalardagi, 31-moddaning **ikkinchi, beshinchi, oltinchi, yettinchi xatboshilaridagi**, 33-moddadagi, 43-moddaning **birinchi qismidagi** hamda 44-moddaning **birinchi qismidagi** “prokuror” degan atama zamirida o'z vakolatlari doirasida ish olib

borayotgan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, quyi turuvchi barcha prokurorlar, ularning o'rinbosarlari, bosh boshqarmalar, boshqarmalar va bo'limlarning boshliqlari, ularning o'rinbosarlari, bosh boshqarmalar, boshqarmalar va bo'limlarning katta yordamchilari, yordamchilari, katta prokurorlari va prokurorlarini tushunish kerak.

28-modda birinchi qismining **ikkinchi, uchinchi, to'rtinchi, beshinchi, oltinchi, yettinchi, to'qqizinchi** va **o'n uchinchi** xatboshilaridagi, **ikkinchi qismidagi** "prokuror" degan atama zamirida o'z vakolatlari doirasida ish olib borayotgan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, quyi turuvchi barcha prokurorlar, ularning o'rinbosarlari, bosh boshqarmalar, boshqarmalar va bo'limlarning boshliqlarini tushunish kerak.

1-moddadagi, 7-moddaning to'rtinchi qismidagi, 8-moddaning ikkinchi qismidagi, 28-modda birinchi qismining o'ninchi, o'n birinchi, o'n ikkinchi, o'n to'rtinchi, o'n beshinchi va o'n oltinchi xatboshilaridagi, 29-moddaning ikkinchi qismidagi, 31-moddaning uchinchi, to'rtinchi va sakkizinchi xatboshilaridagi, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42-moddalardagi "prokuror" degan atama zamirida o'z vakolatlari doirasida ish olib borayotgan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar, shaharlar prokurorlari va ularga tenglashtirilgan prokurorlar, shuningdek ularning o'rinbosarlarini tushunish kerak.

28-modda birinchi qismining **sakkizinchi xatboshisidagi** "prokuror" degan atama zamirida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va uning o'rinbosarlarini, viloyatlar, Toshkent shahri prokurorlarini va ularga tenglashtirilgan prokurorlarni tushunish kerak.

YURISTLAR MAKTABI

QASHQADARYO

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI
“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING REFERENDUMI
TO‘G‘RISIDA”GI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNIGA
O‘ZGARTISHLAR VA QO‘SHIMCHALAR KIRITISH HAQIDA

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi qaror qiladi:

1991-yil 18-noyabrda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasining referendumini to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasining Qonuniga (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1992-yil, № 1, 37-modda) o‘zgartishlar va qo‘shimchalar kiritilib, uning yangi tahriri tasdiqlansin ([ilova](#) qilinmoqda).

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,

2001-yil 30-avgust,

265-II-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING REFERENDUMI TO‘G‘RISIDA
(yangi tahriri)

I. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. O‘zbekiston Respublikasining referendumini

O‘zbekiston Respublikasining referendumini (bundan buyon matnda referendum deb yuritiladi) O‘zbekiston Respublikasining qonunlarini va boshqa qarorlarni qabul qilish maqsadlarida jamiyat va davlat hayotining eng muhim masalalari yuzasidan fuqarolarning umumxalq ovoz berishidir.

Referendum saylovlar bilan bir qatorda xalq irodasining bevosita ifodasidir.

Referendumda qabul qilingan qarorlar oliy yuridik kuchga ega bo‘ladi.

Agar referendumda qabul qilingan qarorlarda boshqacha tartib nazarda tutilgan bo‘lmasa, referendumda qabul qilingan qarorlar faqat referendum yo‘li bilan bekor qilinishi yoki o‘zgartirilishi mumkin.

Referendum O‘zbekiston Respublikasining butun hududida o‘tkaziladi.

2-modda. Referendum predmeti bo‘lmaydigan masalalar

Quyidagi masalalar referendum predmeti bo‘lishi mumkin emas:

O‘zbekiston Respublikasining hududiy yaxlitligini o‘zgartirish;

O‘zbekiston Respublikasi Davlat budjeti va soliqlar;

amnistiya va afv etish;

jamoat tartibini, aholi sog‘lig‘i va xavfsizligini ta‘minlash bo‘yicha favqulodda va shoshilinch chora-tadbirlar o‘tkazish;

O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalaridan kelib chiqadigan majburiyatlarni bajarish; mansabdor shaxslarni tayinlash va vazifasidan ozod etish.

3-modda. Referendum o‘tkazilishini istisno etadigan holatlar

O‘zbekiston Respublikasining butun hududida joriy etilgan harbiy vaqt yoki favqulodda holat sharoitlarida, shuningdek harbiy vaqt tugagan yoki favqulodda holat bekor qilingandan keyin uch oy davomida referendum o‘tkazilmaydi.

Referendum natijalari rasman e‘lon qilingandan keyin bir yil davomida mazmun yoki ma‘nosiga ko‘ra xuddi shunday savol qo‘yilgan referendum o‘tkazilmaydi.

4-modda. Referendum to‘g‘risidagi qonunchilik

Referendum to‘g‘risidagi qonunchilik O‘zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasi](#), ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

5-modda. Referendum o‘tkazishning asosiy prinsiplari

Referendum fuqarolarning o‘z xohish-irodasini umumiy, teng va to‘g‘ridan-to‘g‘ri bildirishi asosida yashirin ovoz berish yo‘li bilan o‘tkaziladi.

O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarining referendumda ishtirok etishi ixtiyoriy va erkindir. O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarini referendumda ishtirok etishga yoki ishtirok etmaslikka majbur qilish maqsadida ularga, shuningdek xohish-irodasini erkin bildirishiga ta‘sir ko‘rsatishga hech kim haqli emas.

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari referendumda teng asoslarda ishtirok etadilar. Har bir fuqaro bir ovozga ega bo'ladi.

Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish ochiq va oshkora amalga oshiriladi.

Fuqarolarning o'z xohish-irodasini bildirishi nazorat qilinishiga yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari referendumda bevosita ishtirok etadilar.

6-modda. Referendumda ishtirok etish huquqi

Referendum o'tkaziladigan kunga qadar yoki referendum kunida o'n sakkiz yoshga to'lgan O'zbekiston Respublikasining har bir fuqarosi referendumda ishtirok etish huquqiga egadir.

O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida istiqomat qilayotgan yoki turgan O'zbekiston Respublikasining fuqarosi referendumda ishtirok etishga to'la haqlidir.

Sud tomonidan muomalaga layoqatsiz deb topilgan fuqarolar, shuningdek og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar sodir etganlik uchun sudning hukmiga ko'ra ozodlikdan mahrum etish joylarida saqlanayotgan shaxslar referendumda ishtirok etish huquqidan faqat qonunga muvofiq hamda sudning qarori asosida mahrum etilishi mumkin. Boshqa har qanday hollarda fuqarolarning referendumda ishtirok etish huquqlarini to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita cheklashga yo'l qo'yilmaydi.

Kelib chiqishi, ijtimoiy va mulkiy mavqeyi, irqiy va milliy mansubligi, jinsi, ma'lumoti, tili, dinga munosabati, mashg'ulotining turi va xususiyatiga qarab fuqarolarning referendumda qatnashish huquqlarini bevosita yoki bilvosita cheklash man etiladi.

7-modda. Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazishda oshkoralik

Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazishda qatnashayotgan davlat organlari va jamoat birlashmalari o'z faoliyatlarini oshkora amalga oshiradilar.

Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazishni referendum o'tkazuvchi komissiyalar amalga oshiradilar. Ular fuqarolarni o'z ishlaridan, ovoz berish uchastkalari tuzilganligi, komissiyalarning tarkibi, ularning joylashgan manzili va ish vaqtidan voqif etadilar, ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlari bilan tanishtiradilar, ovoz berish yakunlaridan xabardor qiladilar.

O'zbekiston Respublikasining ommaviy axborot vositalari referendumga tayyorgarlikning borishi va u qanday o'tayotganligini yoritib boradilar.

8-modda. Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazishda ochiqlik

Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazishga doir barcha tadbirlarda siyosiy partiyalardan, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlaridan, fuqarolar tashabbuskor guruhlaridan kuzatuvchilar, ommaviy axborot vositalarining vakillari, boshqa davlatlar va xalqaro tashkilotlardan kuzatuvchilar qatnashish huquqiga egadirlar. Ularning vakolatlari tegishli hujjatlar bilan tasdiqlangan bo'lishi kerak.

Manfaatdor tashkilotlar, fuqarolar tashabbuskor guruhlari o'z kuzatuvchilari to'g'risida tegishli hududiy komissiyalarga referendum o'tkazilishiga kechi bilan o'n kun qolganida ma'lum qiladilar.

Hududiy komissiyalar manfaatdor tashkilotdan, fuqarolar tashabbuskor guruhidan ariza olganidan keyin besh kun ichida mandatni kuzatuvchi uchun beradi. Boshqa davlatlardan va xalqaro tashkilotlardan kuzatuvchilarga mandatlar O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan beriladi.

9-modda. Kuzatuvchilarning huquqlari

Kuzatuvchilar quyidagi huquqlarga ega:

referendum o'tkazuvchi komissiyalarning majlislarida hozir bo'lish;

referendum uchastkasida hozir bo'lish, tayyorgarlik ishlarining borishini, yashirin ovoz berish kabinalarining yoki xonalarining joylashtirilishini va ovoz berish qutilarining muhrlanishini, fuqarolarning ro'yxatga olinishini, ovoz berish byulletenlarining ularga berilishini kuzatish;

ovozlarni sanab chiqishda va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining ovoz berish yakunlari to'g'risidagi bayonini tuzishda hozir bo'lish;

ovoz berish natijalari to'g'risidagi hujjatlarning tegishli referendum o'tkazuvchi komissiya tomonidan tasdiqlangan nusxalarini so'rash va olish;

agar referendumda ushbu Qonunning buzilishiga yo'l qo'yilgan deb hisoblash uchun asos bo'lsa, o'z kuzatuvlari to'g'risida referendum o'tkazuvchi yuqori komissiyaga ma'lum qilish.

Kuzatuvchilarga quyidagilar man etiladi:

ovoz beruvchi ovoz berish byulleteniga o'z belgisini qo'yayotgan paytda ovoz berish kabinasida yoki xonasida bo'lish;

ovoz beruvchilarga ta'sir o'tkazish, biron-bir tashviqot materiali yoki adabiyoti tarqatish;

ovoz beruvchilardan ular qanday ovoz berganliklarini surishtirish yoki ularga ovoz berish byulleteniga belgi qo'yishda biron-bir tarzda yordam ko'rsatish;

referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining faoliyatiga, shu jumladan ovoz berish qutilarini muhrlash, ularni ochish, ovozlarni sanab chiqish chog'ida aralashish.

Kuzatuvchilar harbiy qismlarda, qamoqda saqlash va ozodlikdan mahrum etish joylarida tuzilgan referendum uchastkalariga borishi haqida referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasini kamida uch kun oldin xabardor qilishi kerak.

10-modda. Referendumga qo'yilgan masalalar yuzasidan tashviqot olib borish

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari, jamoat birlashmalari, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari referendum o'tkazilishini yoqlab yoki unga qarshi, referendumga qo'yilayotgan qonun loyihasi, amaldagi qonun yoki boshqa masalani yoqlab yoki unga qarshi moneliksiz tashviqot olib borishga haqlidirlar.

Referendumga qo'yiladigan masalalar yuzasidan tashviqot olib borish maqsadida radio, televideniye va boshqa ommaviy axborot vositalaridan foydalanish mumkin.

Tashviqotni fuqarolarga bepul yoki imtiyozli shartlarda tovarlar berish, xizmatlar ko'rsatish (axborot xizmatlari bundan mustasno), shuningdek pul mablag'lari to'lash bilan qo'shib olib borish taqiqlanadi.

Referendum o'tkaziladigan kunda va referendumni o'tkazishga bir kun qolganda tashviqot yuritishga yo'l qo'yilmaydi.

II. REFERENDUMNI TAYINLASH

11-modda. Referendumni o'tkazish tashabbusi

Referendumni o'tkazish tashabbusi bilan:

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti chiqishi mumkin.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatib o'tilgan subyektlar referendum o'tkazish to'g'risidagi tashabbusni ko'rsatishda, referendumga qo'yiladigan qonun loyihasini yoki o'zga qaror loyihasini ishlab chiqishda, shuningdek masala ta'rifini (mohiyatining aniq ifodasini) belgilashda teng huquqlarga egadirlar.

12-modda. O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining referendumni o'tkazish tashabbusini amalga oshirish tartibi

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari agar, referendumda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan fuqarolar umumiy sonining kamida besh foizini tashkil etgan fuqarolar imzosi to'plangan bo'lsa, bosharti bunda imzolayotgan fuqarolar miqdori har bir ma'muriy-hududiy tuzilma (Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyat va Toshkent shahri) bo'yicha bir tekis va mutanosib ravishda taqsimlangan bo'lsa, referendumni o'tkazish tashabbusi huquqini amalga oshiradilar.

O'zbekiston Respublikasining referendumda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan har bir fuqarosi yoki fuqarolar guruhi referendumni o'tkazish to'g'risidagi tashabbusni qo'llab-quvvatlovchi imzolarni to'plash uchun kamida yuz kishidan iborat tashabbuskor guruhni tuzishi mumkin.

Fuqarolar tashabbuskor guruhining vakolatli vakili guruhni ro'yxatdan o'tkazishni so'rab O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasiga ariza bilan murojaat etadi. Arizaga quyidagilar ilova qilinadi:

fuqarolar tashabbuskor guruhi a'zolarining familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan sanasi, turar joy manzili, pasportining yoki identifikatsiyalovchi ID-kartasining seriyasi va raqami ko'rsatilgan ro'yxati;

fuqarolar tashabbuskor guruhi yig'ilishining vakolatli vakilni tayinlash to'g'risidagi qarori va uning nomiga qonunda belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan ishonchnoma;

fuqarolar tashabbuskor guruhi referendum o'tkazish to'g'risida tashabbus ko'rsatib qaror qabul qilgan yig'ilishining bayoni;

referendumga olib chiqish uchun fuqarolar tashabbuskor guruhi taklif etayotgan masalaning (masalalarning) ta'rifi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi taqdim etilgan hujjatlarning ushbu Qonun talablariga muvofiqligini aniqlagach, ular tushgan kundan e'tiboran besh kun ichida fuqarolar tashabbuskor guruhini ro'yxatga olish yoki ro'yxatga olishni rad etish to'g'risida qaror qabul qiladi.

Fuqarolar tashabbuskor guruhini ro'yxatga olish to'g'risida qaror qabul qilinganidan keyin vakolatli vakilga tegishli ro'yxatdan o'tganlik guvohnomasi beriladi.

Fuqarolar tashabbuskor guruhini ro'yxatga olish rad etilgani taqdirda O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi asosli javob beradi.

Fuqarolar tashabbuskor guruhi o'zining vakolatli vakili ro'yxatdan o'tganlik guvohnomasini olganidan keyingina referendumni o'tkazish tashabbusini qo'llab-quvvatlovchi imzolar to'plashga haqlidir. Bunda fuqarolarning ilgari to'plangan imzolari hisobga olinmaydi. Fuqarolar tashabbuskor guruhiga berilgan ro'yxatdan o'tganlik guvohnomasi uch oy mobaynida haqiqiydir. Imzolar to'plash bo'yicha xarajatlarni fuqarolar tashabbuskor guruhi qiladi.

Imzo varaqasida referendumga qo'yilayotgan masalaning ta'rifi bo'lishi kerak.

Fuqarolar imzo varaqasida o'z familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan sanasi, turar joy manzili, pasportining yoki identifikatsiyalovchi ID-kartasining seriyasi va raqamini, shuningdek imzo qo'yilgan sanani ko'rsatadilar.

Referendumga qonun loyihasi qo'yilgan taqdirda, imzolar to'plashni o'tkazayotgan shaxs fuqaroning talabiga binoan shu qonun loyihasining matnini taqdim etishi kerak.

Imzo varaqasini imzolarni to'plagan shaxs, shuningdek fuqarolar tashabbuskor guruhining vakolatli vakili tasdiqlaydilar, bunda ular o'z familiyasi, ismi, otasining ismi, turar joy manzili, pasportining yoki identifikatsiyalovchi ID-kartasining seriyasi va raqamini ko'rsatadilar.

Fuqarolarning imzosini to'plash ish, xizmat, o'quv, turar joyida, shuningdek tashviqot qilish va imzolar to'plash qonun hujjatlari bilan taqiqlanmagan boshqa joylarda o'tkaziladi. Bunda imzolar to'playotgan shaxs fuqarolarni har qanday shaklda majburlashi va o'ziga og'dirib olishiga yo'l qo'yilmaydi.

Imzolar to'planganidan keyin Qoraqalpog'iston Respublikasi, har bir viloyat va Toshkent shahri bo'yicha alohida-alohida jildlarga tikilgan imzo varaqalari, shuningdek fuqarolar tashabbuskor guruhining yakuniy bayoni fuqarolar tashabbuskor guruhining vakolatli vakili tomonidan O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasiga topshiriladi.

Hujjatlarni taqdim etgan shaxsga O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi hujjatlar qabul qilib olingan sana va vaqt ko'rsatilgan ma'lumotnoma beradi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tushgan hujjatlarning ushbu Qonun talablariga muvofiqligini tekshiradi va imzo varaqalari tushgan kundan e'tiboran o'n kun ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga o'z xulosasini yuboradi hamda bu haqda O'zbekiston Respublikasi Prezidentini xabardor qiladi.

Agar tekshirish natijasida imzolarni qalbakilashtirish hollari, ushbu Qonunning boshqa buzilishlari aniqlansa, O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi referendum o'tkazish to'g'risidagi tashabbus haqiqiy emasligi haqida qaror chiqaradi. Mazkur qaror nusxasi fuqarolar tashabbuskor guruhiga yuboriladi.

13-modda. Referendum tayinlash huquqi

Referendum O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan tayinlanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti referendum o'tkazish tashabbuskori bo'lgan taqdirda u O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga murojaat etishi yoki referendum o'tkazish to'g'risida o'z qarorini qabul qilishi mumkin.

Referendumga qo'yilayotgan masalaning matni referendum tayinlanganda ma'qullanadi.

14-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari tomonidan referendumni tayinlash tartibi

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi referendum o'tkazish tashabbusini ko'rsatish to'g'risidagi materiallarni va mas'ul qo'mitaning xulosasini ikki hafta ichida ko'rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qilishi mumkin:

referendumni tayinlash va uni o'tkazishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida;

referendum o'tkazish to'g'risidagi tashabbusni rad etish haqida;

referendum o'tkazish to'g'risidagi tashabbusda taklif qilingan qonunni yoki boshqa qarorni referendum o'tkazmasdan turib qabul qilish haqida.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining referendum masalasiga doir qarori mazkur qaror qabul qilingan kundan e'tiboran uch kun ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senatiga, shuningdek referendum o'tkazish tashabbuskorlariga yuboriladi.

Agar O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi referendum o'tkazish to'g'risidagi tashabbusni rad etish haqida qaror qabul qilsa, ayni shu mazmun yoki ma'nodagi ta'rif bilan referendum o'tkazish to'g'risidagi masala O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga ko'rib chiqish uchun bir yil o'tganidan keyingina takroran kiritilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati referendum o'tkazish tashabbusini ko'rsatish to'g'risidagi materiallarni, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining referendum o'tkazish va referendum o'tkaziladigan sanani tayinlash to'g'risidagi qarorini, shuningdek mas'ul qo'mitaning mazkur masala bo'yicha xulosasini ikki hafta ichida ko'rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qilishi mumkin:

referendumni tayinlash va uni o'tkazishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida;

referendum o'tkazish to'g'risidagi tashabbusni rad etish haqida.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining referendum masalasiga doir qarori mazkur qaror qabul qilingan kundan e'tiboran uch kun ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga, shuningdek referendum o'tkazish tashabbuskorlariga yuboriladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati referendumni o'tkazish va referendum o'tkaziladigan sanani tayinlash to'g'risida qaror qabul qilgan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining mazkur masalaga doir qarorlari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati ushbu masala yuzasidan qaror qabul qilgan kundan e'tiboran kechi bilan uch kun ichida matbuotda va boshqa ommaviy axborot vositalarida e'lon qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining referendumni o'tkazish va referendum o'tkaziladigan sanani tayinlash to'g'risidagi qarorlarida uni o'tkazish sanasi belgilanadi, bunda ovoz berish palatalarning qarorlari e'lon qilingan kundan e'tiboran bir yarim oydan uch oygacha bo'lgan davrda istalgan kunga tayinlanishi mumkin.

III. REFERENDUM UCHASTKALARI

16-modda. Referendum uchastkalari

O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksiga muvofiq tuzilgan saylov uchastkalari referendum o'tkazish davrida referendum uchastkalari hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida, harbiy qismlar, sanatoriylar, dam olish uylari, kasalxonalarda va boshqa statsionar davolash muassasalarida, olis va borish qiyin bo'lgan yerlardagi fuqarolar turgan joylarda, qamoqda saqlash va ozodlikdan mahrum etish joylarida referendum uchastkalari O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksida saylov uchastkalarini tuzish uchun belgilangan tartibda tuziladi.

IV. REFERENDUM O'TKAZUVCHI KOMISSIYALARNI TUZISH VA ULARNING VAKOLATLARI

17-modda. Referendum o'tkazuvchi komissiyalar

Referendumni tashkil etish va o'tkazish quyidagi komissiyalar tomonidan amalga oshiriladi:

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi;

hududiy komissiyalar — viloyatlar va Toshkent shahar hududiy saylov komissiyalari;

referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari.

Qoraqalpog'iston Respublikasi hududida hududiy komissiyalarning ushbu Qonunda nazarda tutilgan referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bilan bog'liq vakolatlarini Qoraqalpog'iston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi amalga oshiradi.

Referendum o'tkazish bilan bir vaqtda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesiga, viloyat, tuman va shahar hokimiyat vakillik organlariga saylovlar o'tkaziladigan bo'lsa, referendumni o'tkazish tegishli saylov komissiyalari zimmasiga yuklanishi mumkin.

18-modda. O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi:

hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari tizimiga boshchilik qiladi, O'zbekiston Respublikasining butun hududida ushbu Qonunning ijrosi ustidan nazoratni amalga oshiradi, uning bir xilda qo'llanilishini ta'minlaydi;

hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari faoliyatini uslubiy jihatdan ta'minlashni amalga oshiradi, referendumni tashkil etish masalalari yuzasidan o'z vakolatlari doirasida qarorlar qabul qiladi, yo'riqnomalar chiqaradi, nizomlarni tasdiqlaydi va tushuntirishlar beradi;

O'zbekiston Respublikasi saylovchilarining yagona elektron ro'yxatidan foydalanishga doir faoliyatga umumiy rahbarlikni va bu faoliyatni muvofiqlashtirishni amalga oshiradi;

O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida tuzilgan referendum uchastkalarini tegishli hududga birlashtirish to'g'risidagi masalalarni hal etadi;

hududiy komissiyalarning tarkibi va joylashgan yeri to'g'risidagi ma'lumotlarni e'lon qiladi;

hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari tarkibiga o'zgartirishlar kiritish tartibini belgilaydi;

agar hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarining qarorlari ushbu Qonunga zid bo'lsa, ushbu qarorlarni mustaqil ravishda yoki O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining taqdimnomasiga binoan bekor qiladi;

chet davlatlarning, xalqaro tashkilotlarning referendumdagi kuzatuvchilariga mandatlar beradi;

referendumga tayyorgarlik ko'rish hamda uni o'tkazishga doir xarajatlar smetasini ishlab chiqadi va tasdiqlaydi, pul mablag'larini hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalariga taqsimlaydi, referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarining binolar, transport va aloqa vositalari bilan ta'minlanishini nazorat qiladi, referendumni moddiy-texnik jihatdan ta'minlashga doir boshqa masalalarni ko'rib chiqadi;

siyosiy partiyalarning, fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining kuzatuvchilari, fuqarolarning tashabbuskor guruhlar, ommaviy axborot vositalari vakillari, boshqa davlatlar, xalqaro tashkilotlarning kuzatuvchilari uchun mandat namunasini belgilaydi;

referendumda ovoz berish byulletenlarining, referendumda ishtirok etish huquqiga ega fuqarolar ro'yxatlarining, imzo varaqalarining, hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari bayonnomalarining hamda boshqa hujjatlarning namunalari hamda shakllarini, ovoz berish qutilarining va hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari muhrlarining namunalari, ularni saqlash tartibini belgilaydi;

hududiy komissiyalar, referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari, siyosiy partiyalar, vazirliklar, davlat qo'mitalari va idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlari, boshqa davlat organlari hamda nodavlat notijorat tashkilotlari vakillarining referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bilan bog'liq masalalar yuzasidan ma'lumotlarini eshitadi;

referendumning natijalarini aniqlaydi va referendum yakunlarini e'lon qiladi;

ovoz beruvchi fuqarolarning va referendum boshqa ishtirokchilarining murojaatlarini ko'rib chiqadi hamda ular yuzasidan qarorlar qabul qiladi, bundan referendum o'tkazuvchi komissiyalarning harakatlari va qarorlari ustidan berilgan shikoyatlar mustasno;

ushbu Qonunning talablari buzilganligi to'g'risidagi materiallarni sudga yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarga topshiradi;

xorijiy mamlakatlardagi referendumlarni kuzatishda ishtirok etadi, shu jumladan xalqaro tashkilotlarning missiyalari tarkibida ishtirok etadi;

xalqaro tashkilotlarni, chet davlatlarning saylov organlarini va vakillarini referendumni kuzatish uchun taklif etadi;

referendumni tashkil etish va o'tkazish bilan bog'liq hujjatlarning idoraviy arxivlarga topshirilishini ta'minlaydi;

jamoatchilik, ommaviy axborot vositalari bilan aloqalarni mustahkamlaydi va rivojlantiradi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining ushbu Qonun bilan tartibga solinmagan vakolatlari O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksi va saylov to'g'risidagi boshqa qonun hujjatlari bilan ham tartibga solinadi.

19-modda. Hududiy komissiyalarni tuzish

Hududiy komissiyalar O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksida belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan tuziladi.

20-modda. Hududiy komissiyaning vakolatlari

Hududiy komissiya:

tegishli hududda ushbu Qonun ijrosini nazorat qiladi;

referendum uchastkalarini tuzadi, hudud bo'yicha ularning tartib raqamini belgilaydi, manzilini ko'rsatgan holda ularning ro'yxatini e'lon qiladi;

referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarini tuzadi hamda ularning tarkibi va joylashgan manzili to'g'risidagi ma'lumotlarni e'lon qiladi;

referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarining faoliyatini muvofiqlashtirib boradi;

mablag'larni referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari o'rtasida taqsimlaydi, referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarining binolar, transport, aloqa vositalari bilan ta'minlanishini nazorat qiladi va tegishli hududda referendumni moddiy-texnika jihatidan ta'minlashning boshqa masalalarini ko'rib chiqadi;

referendumga qo'yilgan masalaning mazmunini tushuntirishga qaratilgan tadbirlarni o'tkazishda ommaviy axborot vositalariga ko'maklashadi;

mahalliy davlat hokimiyati organlari vakillarining, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar rahbarlarining referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bilan bog'liq masalalar yuzasidan axborotlarini tinglaydi;

ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlari tuzilishi va ularning hamma tanishib chiqishi uchun taqdim etilishini kuzatib boradi;

referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarini ovoz berish byulletenlari bilan ta'minlaydi;

tegishli hudud bo'yicha ovoz berish yakunlarini aniqlaydi va O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasiga taqdim etadi;

ovoz beruvchi fuqarolarning va referendum boshqa ishtirokchilarining murojaatlarini ko'rib chiqadi hamda ular yuzasidan qarorlar qabul qiladi, bundan referendum o'tkazuvchi komissiyalarning harakatlari va qarorlari ustidan berilgan shikoyatlar mustasno;

ushbu Qonun talablari buzilganligi to'g'risidagi materiallarni sudga yoki tegishli huquqni muhofaza qiluvchi organlarga topshiradi.

Hududiy komissiyaning ushbu Qonun bilan tartibga solinmagan vakolatlari saylov to'g'risidagi qonunchilik bilan tartibga solinadi.

21-modda. Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasini tuzish

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi referendum tayinlash to'g'risidagi qaror e'lon qilinganidan keyin hududiy komissiya tomonidan yigirma besh kundan kechikmay besh — o'n to'qqiz nafar a'zodan, shu jumladan komissiya raisi, rais o'rinbosari va kotibidan iborat tarkibda tuziladi.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi tarkibining soni zarur bo'lgan hollarda ko'paytirilishi yoki kamaytirilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining xorijiy davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi raisining vazifalarini ularning rahbari amalga oshiradi.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi a'zoligiga nomzodlar fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar tomonidan taklif etilib, bu nomzodlar xalq deputatlari tuman, shahar Kengashlarining majlislarida muhokama qilinadi hamda tegishli referendum o'tkazuvchi hududiy komissiyaga tasdiqlash uchun tavsiya etiladi.

22-modda. Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining vakolatlari

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi:

1) uchastka bo'yicha referendumda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan fuqarolarning ro'yxatini tuzadi;

2) fuqarolarni ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxati bilan tanishtiradi, ro'yxatda yo'l qo'yilgan xatolar va noaniqliklar to'g'risidagi arizalarni qabul qiladi va ko'rib chiqadi hamda ro'yxatga tegishli o'zgartishlar kiritish to'g'risidagi masalani hal etadi;

4) aholini ovoz berish o'tkaziladigan kun va joy to'g'risida xabardor etadi;

5) ovoz berish xonalari, kabinalari va qutilari hamda boshqa ashyolar tayyorlab qo'yilishini ta'minlaydi;

6) referendum uchastkasida ovoz berishni tashkil etadi;

7) referendum uchastkasida berilgan ovozlarni hisoblab chiqadi;

8) ovoz berishga tayyorgarlik ko'rish va ovoz berishni o'tkazish masalalari yuzasidan tushgan ariza va shikoyatlarni ko'rib chiqadi hamda ular yuzasidan qarorlar qabul qiladi;

9) ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlariga muvofiq o'zga vakolatlarni amalga oshiradi.

23-modda. Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalariga a'zolik

Yigirma bir yoshga to'lgan, o'rta yoki oliy ma'lumotga, qoida tariqasida, saylovga hamda referendumlarga tayyorgarlik ko'rish va ularni o'tkazish borasida ish tajribasiga ega bo'lgan, aholi o'rtasida obro'-e'tibor qozongan fuqarolar referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining a'zolari bo'lishi mumkin.

Siyosiy partiyalarning a'zolari, deputatlar, senatorlar, viloyat, tuman va shahar hokimlari hamda ularning o'rinbosarlari, boshqa saylov komissiyalarining a'zolari, prokuratura organlarining, sudlarning mansabdor shaxslari, fuqarolarning tashabbuskor guruhi tarkibiga kiruvchi shaxslar, og'ir yoki o'ta og'ir jinoyatlar sodir etganligi uchun sudlanganlik holati tugallanmagan yoxud sudlanganligi olib tashlanmagan fuqarolar referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining a'zosi bo'lishi mumkin emas.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi a'zolarining yarmidan ko'pini bir tashkilotda ishlaydigan shaxslar tashkil etadigan bo'lsa, ular ushbu komissiya tarkibiga tavsiya etilishi mumkin emas, bundan O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida, harbiy qismlarda, sanatoriylarda va dam olish uylarida, kasalxonalarda hamda boshqa statsionar davolash muassasalarida, qamoqda saqlash va ozodlikdan mahrum qilish joylarida tashkil etilgan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari mustasno.

Komissiyaning a'zosi shaxsan bergan arizasiga muvofiq, shuningdek vakolatlaridan mahrum etilgan taqdirda o'z vazifasini bajarishdan ozod qilinishi mumkin.

Komissiya a'zosini vakolatlaridan mahrum etish huquqi komissiyani tuzgan hududiy komissiyaga tegishli bo'lib, komissiya a'zosi ushbu Qonun talablarini buzgan yoki o'z vazifalarini muntazam ravishda e'tiborsiz qoldirib kelgan taqdirda o'z vakolatlaridan mahrum etiladi.

Zarurat bo'lganda komissiyaning yangi a'zosi ushbu Qonunda va O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksida belgilangan tartibda tasdiqlanadi.

Ayni bir shaxs referendum o'tkazuvchi faqat bitta komissiyaga a'zo bo'lishi mumkin.

24-modda. Referendum o'tkazuvchi komissiyalarning ishini tashkil etish va ularning vakolat muddati

Agar referendum o'tkazuvchi komissiyaning majlisida shu kungi komissiya tarkibining kamida uchdan ikki qismi ishtirok etsa, majlis vakolatli hisoblanadi. Komissiya qarori ochiq ovoz berish orqali komissiya umumiy tarkibining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi. Qarorga rozi bo'lmagan komissiya a'zolari o'zlarining alohida fikrlarini bayon etishga haqlidirlar, bu fikr yozma shaklda bayonga ilova qilinadi. Agar ovozlar teng bo'linib qolsa, raislik qiluvchining ovozi hal qiluvchi kuchga ega bo'ladi.

Referendum o'tkazuvchi komissiyaning o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarori quyi komissiyalar, shuningdek barcha davlat organlari, jamoat birlashmalari, harbiy qismlarning, korxona, muassasa va tashkilotlar rahbarlarining ijrosi uchun majburiydir.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining raisi, rais o'rinbosari, kotibi yoki boshqa a'zolaridan biri komissiyaning qaroriga binoan referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish davrida ishlab chiqarish yoki xizmat vazifalarini bajarishdan ozod qilinishi mumkin. Bunda referendum o'tkazish uchun ajratiladigan mablag'lar hisobidan uning o'rtacha oylik ish haqi saqlab qolinadi.

Referendum o'tkazuvchi komissiyalarning a'zolariga referendumga tayyorgarlik ko'rish hamda uni o'tkazishga doir xarajatlar smetasida ko'rsatilgan miqdorda transport, ovqatlanish xarajatlarining va boshqa xarajatlarning o'rini qoplash maqsadida kompensatsiya to'lanadi.

Davlat organlari va jamoat birlashmalari organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar referendum o'tkazuvchi komissiyalarga o'z vakolatlarini amalga oshirishlari uchun yordam berishlari, ularning ishi uchun zarur ma'lumotlarni taqdim etishlari shart.

Davlat organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar kerakli binolar va jihozlarni referendum o'tkazuvchi komissiyalar ixtiyoriga bepul berib turadilar.

Referendum o'tkazuvchi komissiya referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bilan bog'liq masalalar yuzasidan davlat organlariga va jamoat birlashmalari organlariga, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga, mansabdor shaxslarga murojaat qilish huquqiga ega. Ular qo'yilgan masalani ko'pi bilan uch kun ichida ko'rib chiqishlari va referendum o'tkazuvchi komissiyaga javob qaytarishlari shart.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari referendum natijalari e'lon qilinganidan keyin o'z faoliyatini tugatadi.

25-modda. Referendum o'tkazuvchi komissiyalarning qarorlari ustidan tushgan shikoyatlarni ko'rib chiqish

Fuqarolar, shuningdek kuzatuvchilar referendum o'tkazuvchi komissiyalarning qarorlari ustidan ushbu qaror qabul qilinganidan keyin besh kun ichida sudga shikoyat qilishi mumkin. O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining qarorlari ustidan qaror qabul qilinganidan keyin besh kun ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga shikoyat qilinishi mumkin. Shikoyat kelib tushganidan keyin uch kun ichida, agar referendumga olti kundan kam vaqt qolgan bo'lsa, darhol ko'rib chiqiladi. Shikoyat bergan shaxslar shikoyatni ko'rib chiqishda bevosita ishtirok etish huquqiga ega.

25¹-modda. Hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari tomonidan jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish tartibi

Hududiy komissiyalar va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari referendumni o'tkazish davrida jismoniy va yuridik shaxslarning ushbu Qonun talablari buzilganligi yoki referendumni tashkil etishning boshqa masalalari xususida o'ziga kelib tushgan murojaatlarini o'z vakolatlari doirasida ko'rib chiqishi, ushbu murojaatlar bo'yicha tekshiruvlar o'tkazishi va uch kunlik muddatda ularga yozma javoblar berishi, referendumga olti kundan kam vaqt qolganida yoki ovoz berish kuni kelib tushgan murojaatlarni esa darhol ko'rib chiqib, javob qaytarishi shart, bundan hududiy komissiyalarning va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarining harakatlari va qarorlari ustidan berilgan shikoyatlar mustasno.

Murojaatlar qaydlov daftarida ro'yxatga olinishi lozim.

Referendum o'tkazuvchi komissiyaning raisi murojaatni ko'rib chiqish va unga doir qaror qabul qilish uchun tegishli komissiyani ushbu Qonunda belgilangan muddatlarda chaqiradi va uning majlisini o'tkazadi. Majlisa manfaatdor shaxslar taklif etilishi mumkin.

Qo'yilgan masalalarni hal etish o'z vakolatiga kirmaydigan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasiga kelib tushgan murojaat uch kunlik muddatda tegishli organlarga murojaat yuborgan shaxs bu haqda xabardor qilingan holda yuboriladi.

Murojaatni ko'rib chiqqan referendum o'tkazuvchi komissiyalar a'zolari uni ko'rib chiqish natijalari va qabul qilingan qaror to'g'risida murojaat yuborgan shaxsni xabardor qilishi shart.

V. OVOZ BERUVCHI FUQAROLARNING RO'YXATLARI. REFERENDUMDA OVOZ BERISH BYULLETENI**26-modda. Ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlarini tuzish**

Referendumda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan, ro'yxat tuzilayotgan vaqtda mazkur referendum uchastkasi hududida doimiy yoki vaqtincha istiqomat qilib kelayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolari ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritiladi.

Ro'yxatga ovoz beruvchi har bir fuqaroning familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan sanasi va turar joy manzili kiritiladi.

Har bir fuqaro ovoz beruvchilarning faqat bitta ro'yxatiga kiritilishi mumkin.

Ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlari O'zbekiston Respublikasi saylovchilarining yagona elektron ro'yxati asosida tuziladi.

Harbiy qismlardagi ovoz beruvchi harbiy xizmatchilarning, shuningdek harbiy xizmatchilar oila a'zolari va boshqa fuqarolarning ro'yxatlari, agar ular harbiy qismlar joylashgan yerda istiqomat qilsalar, harbiy qismlarning komandirlari taqdim etgan ma'lumotlar asosida tuziladi. Harbiy qismlardan tashqarida istiqomat qiluvchi harbiy xizmatchilar o'zlarining turar joylari bo'yicha umumiy asoslarda ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritiladilar.

O'zbekiston Respublikasining xorijiy davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida, sanatoriylar va dam olish uylarida, kasalxonalar va boshqa statsionar davolash muassasalarida, qamoqda saqlash va ozodlikdan mahrum etish joylarida tuzilgan referendum uchastkalari bo'yicha fuqarolarning ro'yxatlari mazkur muassasalar (idoralar) rahbarlari tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar asosida tuziladi.

Ovoz beruvchi fuqarolarning familiyalari ro'yxatlarda ovoz berishni tashkil etish uchun qulay bo'lgan tartibda ko'rsatiladi.

26¹-modda. Chet davlatlarda turgan fuqarolarni ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlariga kiritish

Chet davlatlarda turgan fuqarolar O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida tuzilgan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalariga ularni ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritish to'g'risida referendumdan o'n besh kun oldin yozma shaklda yoki

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining rasmiy veb-sayti orqali elektron shaklda murojaat qilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida tuzilgan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari chet davlatlarda turgan fuqarolarning ularni ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritish to'g'risidagi murojaatida ko'rsatilgan shaxsga doir ma'lumotlarini uch kun ichida tekshiradi va fuqaroni ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritish haqidagi masalani hal qiladi.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida tuzilgan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritilgan fuqarolar haqidagi ma'lumotlarni darhol O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritilgan fuqarolar haqidagi ma'lumotlarni darhol O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat personallashtirish markaziga Saylovchilarning yagona elektron ro'yxatiga tegishli tuzatishlar kiritish uchun taqdim etadi.

27-modda. Ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlari bilan tanishtirish

Ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlari ovoz berish kuniga o'n kun qolganda, O'zbekiston Respublikasining xorijiy davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida, sanatoriylar va dam olish uylarida, kasalxonalar va boshqa statsionar davolash muassasalarida, olis va borish qiyin bo'lgan yerlarda, qamoqda saqlash va ozodlikdan mahrum etish joylarida tuzilgan uchastkalarda esa ovoz berish kuniga yetti kun qolganida hamma tanishishi uchun taqdim qilinadi. Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi ro'yxat bilan tanishish joyi va vaqti to'g'risida fuqarolarni xabardor etadi.

Fuqarolarga referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi binosida ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxati bilan tanishish, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining rasmiy veb-sayti orqali ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatidan o'zlariga tegishli ma'lumotlar bilan tanishish imkoniyati ta'minlanadi. Chet davlatlarda turgan fuqarolarga ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatidagi o'ziga tegishli ma'lumotlar bilan tanishish imkoniyati O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi, O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari rasmiy veb-saytlari orqali ham ta'minlanadi.

Ovoz beruvchi fuqarolarning ro'yxatlariga o'zgartishlar kiritish referendumga besh kun qolganida to'xtatiladi.

28-modda. Ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatlari xususida bahslashuv

O'zbekiston Respublikasining har bir fuqarosi ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatidagi xato yoki noaniqlik to'g'risida referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasiga arz qilishi mumkin. Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi yigirma to'rt soat ichida bunday arizani tekshirib chiqishi va xatolarni tuzatishi yoki arizachiga uning arizasi rad etilishining asoslari ko'rsatilgan holda ma'lumotnoma berishi shart.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining xatti-harakati va qarori ustidan qonunda belgilangan tartibda sudga shikoyat qilinishi mumkin.

29-modda. Referendumda ovoz berish byulleteni

Referendumda ovoz berish byulletenida referendumga qo'yilayotgan masalaning matni aniq aks ettiriladi va ovoz beruvchi xohish-irodasining variantlari "ha" yoki "yo'q" yoxud "rozi" yoki "qarshi" deb ko'rsatiladi.

Referendumga bir nechta masala qo'yilganda ular bitta ovoz berish byulleteniga kiritiladi, ketma-ket raqamlab chiqiladi va biri ikkinchisidan gorizontal chiziqlar bilan ajratiladi. Qonun loyihasi biron-bir moddasining muqobil matnlari ham ketma-ket raqamlab chiqiladi va biri ikkinchisidan gorizontal chiziqlar bilan ajratiladi.

Ovoz berish byulletenida uni to'ldirish tartibi to'g'risida tushuntirish bo'lishi kerak.

Byulletenlar davlat tilida, shuningdek tegishli hududiy komissiyaning qaroriga binoan tegishli hudud aholisining ko'pchiligi so'zlashadigan tillarda chop etiladi.

Ovoz berish byulletenlarini Brayl alifbosi asosida to'ldirish uchun trafaretlar tayyorlanishi mumkin.

30-modda. Referendumda ovoz berish byulletenlarini yetkazib berish

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari ovoz berish byulletenlarini referendum o'tkaziladigan kunga, shu jumladan muddatidan oldin ovoz berish kuniga kamida uch kun qolganida hududiy komissiyalardan oladi. Ovoz berish byulletenlari berilganligi va olinganligini hududiy komissiya va

referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining raisi yoki rais o'rinbosari yoxud kotibi tegishli hujjatda o'z imzosi bilan tasdiqlaydi.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi oladigan ovoz berish byulletenlarining soni uchastka bo'yicha ro'yxatlarga kiritilgan fuqarolar sonining yarim foizidan ko'p bo'lishi mumkin emas. Ovoz berish byulletenining o'ng tomoni yuqori burchagiga referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining ikki a'zosi imzo qo'yadi, imzolar referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining muhri bilan tasdiqlanadi. Uchastka komissiyasi tomonidan tasdiqlanmagan ovoz berish byulletenlari ovozlarni sanab chiqishda hisobga olinmaydi.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida tuzilgan referendum uchastkalaridagi ovoz beruvchilar soni haqida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar asosida O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi ovoz berish byulletenlarining tayyorlanishi va yetkazib berilishini ta'minlaydi.

VI. OVOZ BERISH VA REFERENDUM NATIJALARINI ANIQLASH

31-modda. Ovoz berish binosi

Ovoz berish maxsus ajratilgan binolarda o'tkazilib, ularda yashirin ovoz berish uchun yetarli miqdorda kabinalar yoki xonalar jihozlangan bo'lishi, ovoz berish byulletenlari taqdim etiladigan joy aniqlangan va ovoz berish qutilari o'rnatilgan bo'lishi lozim. Ovoz berish qutilari ularning yoniga ovoz beruvchilar albatta yashirin ovoz berish kabinalari yoki xonalaridan o'tib boradigan qilib joylashtiriladi.

Ovoz berish binosida yoki bevosita uning oldida uchastka komissiyasi stend jihozlaydi, unga ovoz berish byulletenining namunasi va uni to'ldirish tartibi joylashtiriladi, agar referendumga qonun loyihasi qo'yilgan bo'lsa, stendga shu loyihaning matni ham joylashtiriladi. Agar referendumga qo'yilgan qonun loyihasi amaldagi qonunning bekor qilinishini yoki unga o'zgartishlar yoxud qo'shimchalar kiritilishini nazarda tutsa, stendga bekor qilinishi, o'zgartirilishi yoxud qo'shimchalar kiritilishi taklif qilinayotgan amaldagi qonun matni joylashtiriladi.

Tuman, shahar hokimligi ovoz berishni tashkil etish uchun har bir uchastkani bino bilan ta'minlaydi.

Binoni jihozlash va unda zarur tartibni saqlab turish mas'uliyati referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi zimmasida bo'ladi. Ovoz berish binosida boshqa hech qanday siyosiy tadbirlar o'tkazilishiga ruxsat etilmaydi.

32-modda. Ovoz berish vaqti va joyi

Ovoz berish referendum kuni soat 8.00 dan 20.00 gacha o'tkaziladi. Ovoz berish vaqti va joyi to'g'risida uchastka komissiyasi referendum o'tkaziladigan kunga kamida o'n kun qolganda fuqarolarni xabardor qiladi.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida tuzilgan referendum uchastkalarida ovoz berish referendum kuni ushbu referendum uchastkalari joylashgan yerdagi mahalliy vaqt bilan soat 8.00 dan 20.00 gacha o'tkaziladi.

O'zbekiston Respublikasining xorijiy davlatlardagi diplomatik va boshqa vakolatxonalari huzurida, harbiy qismlarda, sanatoriylarda, dam olish uylarida, kasalxonalar va boshqa statsionar davolash muassasalarida, shuningdek olis va borish qiyin bo'lgan yerlardagi fuqarolar turgan joylarda, qamoqda saqlash va ozodlikdan mahrum etish joylarida tuzilgan referendum uchastkalarida, agar ro'yxatga kiritilgan barcha fuqarolar ovoz berib bo'lgan bo'lsa, uchastka komissiyasi ovoz berish tugaganligini istalgan vaqtda e'lon qilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi hududida joylashgan referendum uchastkalarida ovoz berish qutilarini soat 20.00 dan oldin ochish va ovozlarni sanab chiqishga yo'l qo'yilmaydi.

33-modda. Ovoz berishning boshlanishi

Referendum kuni ovoz berish binosi referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi a'zolarining kamida uchdan ikki qismi hozir bo'lgandagina ochiladi. Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi raisi komissiya a'zolari hozirligida ovoz berish qutisini muhrlaydi, ovoz berish byulletenlari va referendumda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan fuqarolarning ro'yxatlarini komissiya a'zolari o'rtasida taqsimlaydi hamda ovoz berish boshlanganligini e'lon qiladi. Ovoz berish byulletenlarining umumiy soni alohida hujjat bilan rasmiylashtiriladi.

34-modda. Ovoz berishda ishtirok etuvchi fuqaroning shaxsini aniqlash

Ovoz berish binosiga kelgach, fuqaro uchastka komissiyasining a'zosiga o'z shaxsini tasdiqlovchi hujjatni ko'rsatadi hamda ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga imzo qo'yadi. Shundan keyin unga ovoz berish byulleteni beriladi.

Biror-bir sababga ko'ra ro'yxatga kirmay qolgan fuqarolarning familiyalari shaxsni, turar joyni tasdiqlovchi hujjatga asosan ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxati ilovasiga kiritiladi.

35-modda. Ovoz berish tartibi

Referendumda ovoz berish byulleteni ovoz beruvchi tomonidan yashirin ovoz berish kabinasi yoki xonasida to'ldiriladi. Ovoz berish byulletenini to'ldirish vaqtida ovoz beruvchidan boshqa shaxslarning hozir bo'lishi taqiqlanadi. Byulletenni mustaqil ravishda to'ldirish imkoniyatiga ega bo'lmagan fuqaro o'z xohishiga ko'ra yashirin ovoz berish kabinasiga yoki xonasiga boshqa shaxsni taklif qilishga haqli, bundan referendum o'tkazuvchi komissiya tarkibiga kiradigan shaxslar, kuzatuvchilar va ommaviy axborot vositalari vakillari mustasno.

Fuqarolar ovoz berish byulletenida referendumga qo'yilayotgan masala bo'yicha o'zi ovoz berayotgan variant ro'parasida, o'ng tomonda joylashgan bo'sh kvadratga "+" yoki "✓" yoxud "x" belgisini qo'yadi.

To'ldirilgan byulletenni fuqaro ovoz berish qutisiga tashlaydi. Ovoz berish qutilari referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi a'zolariga hamda kuzatuvchilarga ko'rinib turishi kerak.

Buzib qo'yilgan ovoz berish byulleteni fuqaroning iltimosiga ko'ra yangisi bilan almashtirilishi mumkin. Buzib qo'yilgan ovoz berish byulletenlari hisobga olinishi, bekor qilinishi va alohida saqlanishi lozim.

Ayrim fuqarolar sog'lig'ining holatiga yoki boshqa sabablarga ko'ra ovoz berish binosiga kela olmagan hollarda, tegishli uchastka komissiyasi ovoz berishni ushbu fuqarolarning iltimosiga binoan ular turgan joyda tashkil etadi.

Tegishli komissiyaning kamida ikki nafar a'zosi ko'chma ovoz berish qutisi bilan fuqaroning turgan joyiga yuboriladi, ular fuqaroning xohish-irodasi sir saqlanishiga rioya etilgan holda ovoz berish amalga oshirilishini ta'minlaydi. Bunda kuzatuvchilar va ommaviy axborot vositalari vakillari hozir bo'lishi mumkin.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining a'zosi, ommaviy axborot vositasi vakili yoki kuzatuvchi ovoz berish sirini oshkor qilsa yoki fuqarolarning xohish-irodasiga ta'sir ko'rsatishga harakat qilsa, uchastka komissiyasining a'zosi komissiya ishida ishtirok etishdan chetlashtiriladi, ommaviy axborot vositasi vakili, kuzatuvchi esa ovoz berish binosidan darhol chiqarib yuboriladi. Bu haqda referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi qaror qabul qiladi.

35¹-modda. Muddatidan oldin ovoz berish

Referendum kuni o'z yashash joyida bo'lish imkoniyatiga ega bo'lmagan ovoz beruvchi muddatidan oldin ovoz berish huquqiga ega.

Muddatidan oldin ovoz berish referendumga o'n kun qolganida boshlanadi va referendumga uch kun qolganida tugallanadi. Muddatidan oldin ovoz berishni o'tkazish vaqti O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan belgilanadi va fuqarolarning, kuzatuvchilarning e'tiboriga ommaviy axborot vositalari orqali yetkaziladi.

Ovoz beruvchi muddatidan oldin ovoz berishni amalga oshirish uchun referendum kunida bo'la olmasligining sabablari (ta'til, xizmat safari, xorijga chiqish va hokazo) ko'rsatilgan ariza asosida tegishli uchastka komissiyasidan referendumda ovoz berish byulletenini oladi.

Ovoz beruvchi referendumda ovoz berish byulletenini olganligi haqida tegishli uchastka komissiyasining kamida ikki nafar a'zosi hozirligida ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga imzo qo'yadi.

Referendumda ovoz berish byulleteni maxsus jihozlangan yashirin ovoz berish kabinasida yoki xonasida ovoz beruvchi tomonidan to'ldiriladi.

Ovoz beruvchi qaror qabul qiladi va to'ldirilgan referendumda ovoz berish byulletenini yopiq konvertda qoldiradi, konvert tegishli uchastka komissiyasining seyfidan saqlanadi. Konvertning yelimlangan joyiga uchastka komissiyasining ikki nafar a'zosining imzolari qo'yilib, ular komissiyaning muhri bilan tasdiqlanadi.

35²-modda. Fuqaroning chet davlatda turgan joyida ovoz berishi

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga va chet davlatlarning vakolatli davlat hokimiyati organlari bilan kelishuvlarga muvofiq chet davlatlarning aholi zich joylashgan hududlarda muddatidan oldin ovoz berish fuqaroning turgan joyida o'tkazilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatdagi diplomatik va boshqa vakolatxonasi huzurida tuzilgan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi fuqarolarning turgan joyida ovoz berish vaqti hamda joyi to'g'risida qaror qabul qiladi va bu haqda fuqarolarni, kuzatuvchilarni ommaviy axborot vositalari orqali xabardor etadi.

Fuqarolarning turgan joyida ovoz berishi O'zbekiston Respublikasining chet davlatdagi diplomatik va boshqa vakolatxonasi huzurida tuzilgan referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining kamida ikki nafar a'zosi hozirligida o'tkaziladi.

Ovoz berish tugaganidan keyin referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi a'zolari ko'chma ovoz berish qutisini ochadi, uning ichidagi ovoz berish byulletenlarini sanamasdan maxsus qopga joylaydi, qopni plombalaydi va bu haqda dalolatnoma tuzadi.

Ovoz berish byulletenlari solingan qop plombalangan holda dalolatnoma bilan birga referendum uchastkasiga olib boriladi va referendum kuni ovozlarni sanab chiqish jarayoni boshlanguniga qadar saqlanadi.

36-modda. Referendum uchastkasida ovozlarni sanab chiqish

Ovoz berish tugagach, foydalanilmagan barcha ovoz berish byulletenlari ovoz berish qutilarini ochishdan oldin referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining a'zolari ishtirokida sanab chiqiladi va referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi tomonidan bekor qilinadi.

Ovoz berish qutilari referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining raisi ovoz berish tugadi deb e'lon qilganidan keyin referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi tomonidan ochiladi. Ovoz berish tugaguniga qadar ovoz berish qutilarini ochish taqiqlanadi. Ovoz berish qutilarini ochish navbatma-navbat amalga oshiriladi avval ko'chma, so'ngra statsionar ovoz berish qutilari ochiladi.

Ovozlar bevosita referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi a'zolari tomonidan sanab chiqiladi.

Ovoz berish byulletenining haqiqiyligiga shubha tug'lsa, masala referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi tomonidan ovozga qo'yish orqali hal etiladi. Ovoz berish byulletenini haqiqiy emas deb topish to'g'risida qaror qabul qilinsa, uchastka komissiyasi uning orqa tomonida haqiqiy emasligining sabablarini ko'rsatadi. Bu yozuv referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi kamida uch a'zosining imzolari bilan tasdiqlanadi.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi referendumda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan fuqarolarning umumiy sonini, byulletenlarni olgan fuqarolarning sonini aniqlaydi.

Ovoz berish qutilaridagi ovoz berish byulletenlariga asosan komissiya:

ovoz berishda ishtirok etgan fuqarolarning sonini;

referendumga qo'yilgan masalani yoqlab berilgan ovozlarni sonini;

referendumga qo'yilgan masalaga qarshi berilgan ovozlarni sonini;

haqiqiy emas deb topilgan ovoz berish byulletenlari sonini aniqlaydi.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi ovoz berish hamda ovozlarni sanab chiqish chog'ida kelib tushgan shikoyatlarni (arizalarni) ko'rib chiqadi. Shundan so'ng uchastka komissiyasi ovozlarni sanab chiqish natijalari bo'yicha majlis o'tkazib, unda ovoz berish yakunlari to'g'risida qaror qabul qiladi.

Ovozlarni sanab chiqish natijalari referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining majlisida ko'rib chiqiladi hamda rais, rais o'rinbosari, kotib, komissiyaning boshqa a'zolari tomonidan imzolanadigan bayonnomaga kiritiladi. Shundan so'ng bayonnoma referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining raisi yoki rais o'rinbosari tomonidan o'qib eshittiriladi hamda mazkur bayonnomaning ko'chirma nusxasi hamma tanishib chiqishi uchun referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi binosiga kamida qirq sakkiz soat muddatga darhol osib qo'yiladi.

Ovozlarni sanab chiqish jarayonida ishtirok etayotgan kuzatuvchilar referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi bayonnomasining tasdiqlangan ko'chirma nusxasini olishga haqli.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasi bayonnomasining ko'chirma nusxasi axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda tegishli hududiy komissiyaga darhol taqdim etiladi, asl nusxa esa rais yoki uning o'rinbosari tomonidan ichki ishlar organlari xodimlari kuzatuvida olib borib topshiriladi.

37-modda. Hudud bo'yicha ovoz berish yakunlarini aniqlash

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalarining bayonnomalari asosida hududiy komissiya:

Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, Toshkent shahri bo'yicha ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga kiritilgan fuqarolarning umumiy sonini;

ovoz berish byulletenlarini olgan fuqarolarning sonini;

ovoz berishda ishtirok etgan fuqarolarning sonini;

referendumga qo'yilgan masalani yoqlab berilgan ovozlar sonini;

referendumga qo'yilgan masalaga qarshi berilgan ovozlar sonini;

haqiqiy emas deb topilgan ovoz berish byulletenlari sonini aniqlaydi.

Referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyasining bayonnomalarida aks ettirilgan ovozlarni sanab chiqish chog'ida nomuvofiqliklar aniqlangan taqdirda, hududiy komissiya o'z majlisida uchastka komissiyasiga ushbu nomuvofiqliklarni bartaraf etishni taklif qilishga haqli.

Tegishli hudud bo'yicha ovoz berish natijalari hududiy komissiya majlisida aniqlanib, bayonnomaga kiritiladi. Bayonnoma rais, rais o'rinbosari, komissiya kotibi, komissiyaning boshqa a'zolari tomonidan imzolanadi va belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasiga taqdim etiladi. Mazkur bayonnomaning ko'chirma nusxasi hamma tanishib chiqishi uchun hududiy komissiyaning binosiga kamida qirq sakkiz soat muddatga darhol osib qo'yiladi.

38-modda. Referendum natijalarini aniqlash

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi hududiy komissiyalarning bayonnomalari asosida:

O'zbekiston Respublikasining ovoz beruvchi fuqarolari umumiy sonini;

ovoz berish byulletenlarini olgan fuqarolarning sonini;

ovoz berishda ishtirok etgan fuqarolarning sonini;

referendumga qo'yilgan masalani yoqlab berilgan ovozlar sonini;

referendumga qo'yilgan masalaga qarshi berilgan ovozlar sonini;

haqiqiy emas deb topilgan ovoz berish byulletenlarining sonini aniqlaydi.

Agar ovoz berishda ishtirok etgan fuqarolarning yarmidan ko'prog'i yoqlab ovoz bergan bo'lsa, qaror referendumda qabul qilingan deb topiladi.

Agar ro'yxatga kiritilgan fuqarolarning yarmidan kamida referendumda ishtirok etgan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi referendumni o'tmagan deb topadi.

Ovoz berish chog'ida yo'l qo'yilib, oqibat natijada ovoz berish yakunlariga ta'sir qilgan qoidabuzarlik tufayli ovoz berish yakunlari umuman yoki ayrim hududlar yoxud ayrim uchastkalar bo'yicha haqiqiy emas deb topilishi mumkin. Ovoz berish yakunlarini haqiqiy emas deb topish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan qabul qilinadi va bu qaror ustidan referendum yakunlari e'lon qilingan kundan e'tiboran besh kun ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga shikoyat qilinishi mumkin.

Ayrim hududlarda yoki ayrim uchastkalarda ovoz berish yakunlari haqiqiy emas deb topilgan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining qaroriga binoan ana shu hududlar yoki uchastkalar bo'yicha ovoz berish natijalari (agar bu natijalarsiz ham referendum umuman haqiqiy deb topilishi mumkin bo'lsa) umumiy natijalardan chiqarib tashlanadi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi majlisida ovoz berish yakunlari chiqariladi va bu haqda bayonnoma tuziladi. Bayonnoma rais, rais o'rinbosari, komissiyaning kotibi, boshqa a'zolari tomonidan imzolanadi. Referendum yakunlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi qaror qabul qiladi.

VII. REFERENDUMDA QABUL QILINGAN QARORLARNING E'LON QILINISHI, KUCHGA KIRISHI VA MAJBURIYLIGI

39-modda. Referendum yakunlarini e'lon qilish

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi referendum yakunlari bo'yicha qabul qilingan qarorni referendum o'tkazilgandan keyin ko'pi bilan o'n kun ichida O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining rasmiy veb-saytida va rasmiy manbalarda e'lon qiladi.

Referendumda qonun qabul qilingan taqdirda, uning matni referendum yakunlari bo'yicha qaror bilan birga e'lon qilinadi.

40-modda. Referendumda qabul qilingan qarorlarning kuchga kirishi

Agar referendumda qabul qilingan qarorning, qonunning mazmunidan boshqacha qoida kelib chiqmasa, referendumda qabul qilingan qaror, qonun O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan referendum yakunlari rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Referendumda qabul qilingan qaror, shu jumladan qonun shaklida qabul qilingan qaror O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan referendum yakunlari rasmiy e'lon qilingan kunning o'zida uning ijrosini tashkil etish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalariga va O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga yuboriladi.

41-modda. Referendumda qabul qilingan qarorlarning majburiyligi

Referendumda qabul qilingan qaror O'zbekiston Respublikasining butun hududida majburiy kuchga ega bo'ladi va O'zbekiston Respublikasi davlat hokimiyati organlarining hujjatlari bilan biron-bir tarzda tasdiq talab qilmaydi.

O'zbekiston Respublikasining qonunlari va boshqa normativ hujjatlari referendum qaroriga muvofiqlashtirilmog'i lozim.

Referendumda O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining ayrim normalariga o'zgartirish kiritishni taqozo etuvchi qaror qabul qilingan taqdirda, bu normalar referendum qaroriga muvofiqlashtiriladi.

Agar referendumda qabul qilingan qarorni amalga oshirish uchun normativ-huquqiy hujjat qabul qilish talab etilsa, davlat hokimiyati organi referendumda qabul qilingan qaror kuchga kirgan kundan e'tiboran o'n kun ichida ushbu masala bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar ro'yxatini va ularni tayyorlash muddatini o'z vakolatlari doirasida belgilashi shart.

VIII. YAKUNLOVCHI QOIDALAR

42-modda. Referendumni moliyalashtirish

Referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bilan bog'liq xarajatlar ushbu maqsadlar uchun ajratilgan O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasining jamoat birlashmalari, korxonalari, muassasalari, tashkilotlari va fuqarolari o'z mablag'larini ixtiyoriy ravishda referendum o'tkazish uchun berishlari mumkin. Bu mablag'larni O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi referendumga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish vaqtida foydalanish uchun qabul qilib oladi.

43-modda. O'zbekiston Respublikasining referendumi to'g'risidagi qonunni buzganlik uchun javobgarlik

Fuqarolarning referendumda ishtirok etish, referendum masalalari yuzasidan tashviqot yuritish huquqlarini amalga oshirishlariga zo'rvonlik, aldash, tahdid qilish yoki boshqa yo'l bilan qarshilik ko'rsatayotgan shaxslar, shuningdek soxta hujjatlar tuzgan, ovozlarni atayin noto'g'ri sanab chiqqan, yashirin ovoz berishni buzgan yoki ushbu Qonun boshqacha tarzda buzilishiga yo'l qo'ygan mansabdor shaxslar, referendum o'tkazuvchi komissiyalarning a'zolari, fuqarolar tashabbuskor guruhlarining a'zolari belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI SUDLAR TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2021-yil 15-iyunda qabul qilingan

Senat tomonidan 2021-yil 26-iyunda ma’qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Sud hokimiyati

O‘zbekiston Respublikasida sud hokimiyati qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyatlardan, siyosiy partiyalardan, boshqa jamoat birlashmalaridan mustaqil holda ish yuritadi.

O‘zbekiston Respublikasida sud hokimiyati faqat sudlar tomonidan amalga oshiriladi. Hech qaysi boshqa organlar va shaxslar sud hokimiyati vakolatlarini o‘zlashtirib olishga haqli emas.

2-modda. Sud tizimi

O‘zbekiston Respublikasida sud tizimi:

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi;

harbiy sudlar;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi ma’muriy sudi, viloyatlar va Toshkent shahar ma’muriy sudlari;

fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudlari;

jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudlari;

tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudlari;

tumanlararo ma’muriy sudlardan iboratdir.

O‘zbekiston Respublikasida ishlarning toifalariga ko‘ra sudlarning ixtisoslashuvi amalga oshirilishi mumkin.

Favqulodda sudlar tuzishga yo‘l qo‘yilmaydi.

3-modda. Sudlar to‘g‘risidagi qonunchilik

Sudlar to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonun hujjatlaridan iborat.

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudini tashkil etish va uning faoliyati tartibi alohida qonun bilan belgilanadi.

4-modda. Sudning asosiy vazifalari

Sudning asosiy vazifalari fuqarolarning O‘zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** va boshqa qonunlari, xalqaro shartnomalarida, shuningdek inson huquqlari to‘g‘risidagi xalqaro hujjatlarda kafolatlangan huquqlari hamda erkinliklarini, davlat va jamoat manfaatlarini, yuridik shaxslar hamda yakka tartibdagi tadbirkorlarning huquqlari va qonun bilan qo‘riqlanadigan manfaatlarini himoya qilishdan iborat.

Sudning faoliyati qonun ustuvorligini, ijtimoiy adolatni, fuqarolar tinchligi va totuvligini ta’minlashga qaratilgandir.

5-modda. Sudyalar korpusini shakllantirish

Sudyalar korpusini shakllantirish sudyalarning mustaqilligi prinsipiga qat’iy muvofiq holda O‘zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi tomonidan amalga oshiriladi. O‘zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashini tashkil etish va uning faoliyati tartibi alohida qonun bilan belgilanadi.

6-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining qonunchilik tashabbusi

O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** muvofiq O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi qonunlar loyihalarini O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga kiritish orqali amalga oshiriladigan qonunchilik tashabbusi huquqiga ega.

7-modda. Sudlarda davlat ramzlari

Sud binosida O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i ko‘tariladi, sud binosining old tomonida va sud majlislari zalida O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviri joylashtiriladi.

8-modda. Qonuniylik

O‘zbekiston Respublikasida odil sudlov qonunga qat’iy muvofiq holda amalga oshiriladi.

9-modda. Sudyalarning mustaqilligi

Sudyalar mustaqildir, faqat qonunga bo‘ysunadi. Sudyalarning odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga biron-bir tarzda aralashishga yo‘l qo‘yilmaydi va bunday aralashuv qonunga muvofiq javobgarlikka sabab bo‘ladi.

Sudyalarga odil sudlovni amalga oshirish bilan bog'liq bo'lmagan har qanday vazifalar yuklatilishiga yo'l qo'yilmaydi.

10-modda. Sud hujjatlarining majburiyligi

Qonuniy kuchga kirgan sud hujjatlari barcha davlat organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar, mansabdor shaxslar, fuqarolar uchun majburiydir hamda O'zbekiston Respublikasining butun hududida ijro etilishi shart.

Sud hujjatini ijro etmaslik qonunda belgilangan javobgarlikka sabab bo'ladi.

11-modda. Qonun va sud oldidagi tenglik

Barcha fuqarolar jinsi, irqi, millati, tili, dini, e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar, qonun va sud oldida tengdir. Korxonalar, muassasalar hamda tashkilotlar ham qonun va sud oldida tengdir.

12-modda. Sud ishlarini yuritishning oshkoraligi

Barcha sudlarda ishlar ochiq ko'riladi. Ishlarni yopiq sud majlisida ko'rib chiqishga faqat qonunda belgilangan hollarda yo'l qo'yiladi.

Sud majlisi zalida hozir bo'lgan shaxslar, ommaviy axborot vositalari vakillari sud majlisi zalida qonunda belgilangan tartibda fotosuratga olishi, video va audio yozuvni amalga oshirishi mumkin.

13-modda. Sud ishlari yuritiladigan til

O'zbekiston Respublikasida sud ishlarini yuritish o'zbek tilida, qoraqalpoq tilida yoki muayyan joydagi ko'pchilik aholi so'zlashadigan tilda olib boriladi.

Sud ishlari yuritilayotgan tilni bilmaydigan ishda ishtirok etuvchi shaxslarga tarjimon orqali ish materiallari bilan to'la tanishish, sud harakatlarida ishtirok etish huquqi va suda ona tilida yoki ular biladigan boshqa tilda so'zlash huquqi ta'minlanadi.

14-modda. Sud himoyasida bo'lish huquqi

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari, chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslar davlat organlari hamda boshqa organlarning har qanday g'ayriqonuniy qarorlari, ularning mansabdor shaxslarining xatti-harakatlaridan (harakatsizligidan), shuningdek hayoti va sog'lig'i, sha'ni hamda qadr-qimmatini, shaxsiy erkinligi va mol-mulki, boshqa huquq va erkinliklariga tajovuzlardan sud himoyasida bo'lish huquqiga ega. Yuridik shaxslar ham sud himoyasida bo'lish huquqiga egadir.

15-modda. Odil sudlovni amalga oshirishda malakali yuridik yordam

Odil sudlovni amalga oshirishda har bir kishiga malakali yuridik yordam olish huquqi kafolatlanadi. Gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga sud ishlarini yuritishning har qanday bosqichida himoyalaniş huquqi ta'minlanadi.

Qonunda belgilangan hollarda davlat bepul malakali yuridik yordam ko'rsatilishini ta'minlaydi.

16-modda. Aybsizlik prezumpsiyasi

Ayblanuvchi, uning aybi qonunda nazarda tutilgan tartibda isbotlanmagunga va sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanmagunga qadar, aybsiz hisoblanadi.

Hech kim sud qaroriga asoslanmagan holda qamoqqa olinishi mumkin emas.

Hech kim qiynoqqa solinishi, zo'ravonlikka, shafqatsiz yoki inson sha'ni va qadr-qimmatini kamsituvchi boshqa tarzda tazyiqqa duchor etilishi mumkin emas.

17-modda. Sud hujjati ustidan shikoyat qilish huquqi

Taraflar, qonunda nazarda tutilgan hollarda esa boshqa shaxslar ham sud hujjati ustidan qonunda belgilangan tartibda shikoyat qilish huquqiga ega.

2-bob. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi

18-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi fuqarolik, jinoiy, iqtisodiy va ma'muriy sud ishlarini yuritish sohasida sud hokimiyatining oliy organidir.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi quyi sudlarning sudlov faoliyati ustidan nazorat olib borish huquqiga ega.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi:

o'z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish instansiyasi sudi sifatida, shuningdek yangi ochilgan holatlar bo'yicha ko'rib chiqadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumida sud amaliyotining dolzarb masalalarini ko'rib chiqadi va qonunchilikning qo'llanilishi yuzasidan tushuntirishlar beradi;

harbiy sudlarning, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining, viloyatlar va Toshkent shahar sudlarining, Qoraqalpog‘iston Respublikasi ma‘muriy sudining, viloyatlar va Toshkent shahar ma‘muriy sudlarining, tumanlararo, tuman, shahar sudlarining tashkiliy faoliyatini o‘rganadi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining tushuntirishlari sudlar tomonidan bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

sud amaliyoti va sud statistikasining tizimli tahlilini amalga oshiradi;

sudyalarning va sud apparati xodimlarining malakasini oshirish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

19-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining tarkibi

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi rais, uning birinchi o‘rinbosari — ma‘muriy ishlar bo‘yicha sudlov hay‘ati raisi, o‘rinbosarlari — fuqarolik, jinoyat va iqtisodiy ishlar bo‘yicha sudlov hay‘atlari raislari hamda O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyalardan iboratdir.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi quyidagi tarkibda ish yuritadi:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati;

Ma‘muriy ishlar bo‘yicha sudlov hay‘ati;

Fuqarolik ishlari bo‘yicha sudlov hay‘ati;

Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘ati;

Iqtisodiy ishlar bo‘yicha sudlov hay‘ati.

Sudlov hay‘atlarida ixtisoslashtirilgan sudlov tarkiblari tuzilishi mumkin.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyalarning son jihatdan tarkibi O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining taqdimnomasiga binoan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanadi.

20-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyalari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi va Qoraqalpog‘iston Respublikasi ma‘muriy sudi raislaridan iborat tarkibda ish yuritadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining majlislarida O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi raisi, Sudyalar oliy kengashi raisi, Bosh prokurori, adliya vaziri, Advokatlar palatasi raisi, sudyalar, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo‘yicha vakili (ombudsman), O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo‘yicha vakili (Bolalar ombudsmeni), O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakil, shuningdek O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi ilmiy-maslahat kengashi a‘zolari ishtirok etishi mumkin.

21-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumini chaqirish tartibi

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi zaruriyatga qarab, lekin to‘rt oyda kamida bir marta chaqiriladi. Qonunchilikni qo‘llash masalalariga doir qarorlar loyihalarini O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining a‘zolariga va boshqa manfaatdor tashkilotlarga majlisdan yigirma kun ilgari yuboriladi.

22-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining vakolatlari

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi Plenum a‘zolarining kamida uchdan ikki qismi hozir bo‘lgan taqdirda vakolatlidir.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi:

sud amaliyotini umumlashtirish materiallarini ko‘rib chiqadi va qonunchilikni qo‘llash masalalari bo‘yicha tushuntirishlar beradi;

qonunchilik tashabbusi tartibida ishlab chiqilgan qonun loyihalarini O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasiga kiritish to‘g‘risidagi masalani ko‘rib chiqadi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudiga O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlari normalariga rasmiy sharh berish masalalari yuzasidan murojaat kiritish, shuningdek muayyan ishda qo‘llanilishi lozim bo‘lgan normativ-huquqiy hujjatlarning O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga muvofiqligi to‘g‘risidagi sudlar tashabbusi bilan kiritilgan masalalar yuzasidan O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudiga murojaat kiritish haqidagi taqdimnomasini ko‘rib chiqadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi ilmiy-maslahat kengashi tarkibini tasdiqlaydi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining taqdimnomalariga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosatining tarkibini, sudlov hay'atlarining tarkibini, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining kotibini tasdiqlaydi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosatining ishi to'g'risidagi axborotni, shuningdek sudlov hay'atlari faoliyati haqidagi ma'ruzalarni eshitadi;

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari raislarining qonunchilikni qo'llash amaliyoti to'g'risidagi, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining qonunchilikni qo'llash masalalari bo'yicha tushuntirishlari bajarilishi haqidagi ma'ruzalarini eshitadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi apparati rahbarini tasdiqlaydi va uning O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi apparati faoliyati to'g'risidagi hisobotlarini eshitadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi matbuot organining tahrir hay'ati tarkibini tasdiqlaydi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Rayosati reglamentlarini tasdiqlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi o'z vakolatlariga kiritilgan masalalar yuzasidan qarorlar qabul qiladi.

23-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining qarori

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining qarori majlisda ishtirok etayotgan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi a'zolarining ko'pchilik ovozi bilan ochiq ovoz berish orqali qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining qarori O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining kotibi tomonidan imzolanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining qarori qabul qilingan kundan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining rasmiy nashrlarida e'lon qilinadi.

24-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi majlisining bayonnomasi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining majlislarida bayonnoma yuritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi majlisining bayonnomasi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining kotibi tomonidan imzolanadi.

25-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi tomonidan o'z vakolatlariga kiritilgan masalalarni ko'rib chiqish

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Plenumi ko'rib chiqishi uchun masalalar O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan kiritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi, Bosh prokurori qonunchilikni qo'llash masalalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi tomonidan tushuntirishlar berilishi haqida takliflar kiritishga haqli.

Masalani ko'rib chiqish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining yoki buning uchun vakolat berilgan boshqa shaxsning ma'ruzasini eshitishdan boshlanadi. Masalaning muhokamasida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining majlisiga taklif qilingan shaxslar ishtirok etishi mumkin.

Qonunchilikni qo'llash masalalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining tushuntirishlari sudlar, ushbu tushuntirish berilgan qonunchilikni qo'llayotgan davlat organlari va boshqa organlar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va mansabdor shaxslar uchun majburiydir.

26-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining kotibi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining kotibi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasi vazifalarini bajarish bilan birga O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi majlisini tayyorlashga, majlis bayonnomasini yuritishga doir ishlarni tashkiliy jihatdan ta'minlaydi va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarori ijrosini tashkil etish uchun zarur bo'lgan harakatlarni amalga oshiradi.

27-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosatining tarkibi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyalardan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi tomonidan belgilanadigan miqdorda tuziladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, uning birinchi o'rinbosari va o'rinbosarlari O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati tarkibiga lavozimi bo'yicha kiradi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati majlislari zaruriyatga qarab, lekin har oyda kamida bir marta o'tkaziladi va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati a'zolarining ko'pchiligi hozir bo'lgan taqdirda vakolatlidir.

28-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosatining vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati:

sud amaliyotini umumlashtirish materiallarini ko'rib chiqadi;

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari raislarining sud faoliyati to'g'risidagi va qonunchilikni qo'llash amaliyoti haqidagi ma'ruzalarini eshitadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudlov hay'atlari va apparati ishini tashkil etish masalalarini ko'rib chiqadi;

ishlarni taftish tartibida ko'radi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosati qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

29-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudlov hay'atlari

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudlov hay'atlari:

ishlarni birinchi instansiyada, apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida ko'radi;

sud amaliyotini o'rganadi va umumlashtiradi;

sud amaliyoti obzorlarini tayyorlaydi;

qonunchilikni takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqadi;

sud statistikasini tahlil qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudlov hay'atlari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

30-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi:

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi faoliyatiga tashkiliy rahbarlikni amalga oshiradi;

ishni taftish tartibida ko'rish zarurligi haqidagi masalani hal etish uchun qonunda nazarda tutilgan tartibda sud ishlarini talab qilib oladi;

ishni taftish tartibida ko'rish to'g'risida qonunda nazarda tutilgan tartibda protest kiritadi;

sudlarning hal qiluv qarorlari, hukmlari, ajrimlari va qarorlari ijrosini qonunda nazarda tutilgan tartibda to'xtatib turadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Rayosatini chaqiradi hamda ularning majlislarida raislik qiladi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Rayosati qarorlarining bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirishga doir ishlarni tashkil etadi;

ishni bir suddan boshqa sudga o'tkazish to'g'risidagi masalani hal qiladi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Rayosati ko'rib chiqishi uchun ularning vakolatlariga taalluqli bo'lgan masalalarni kiritadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi tushuntirishlari qonunchilikka muvofiq emasligi aniqlangan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumiga taqdimnomalar kiritadi;

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari normalariga rasmiy sharh berish to'g'risida, shuningdek sudlar tashabbusi bilan kiritilgan muayyan ishda qo'llanilishi lozim bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlarning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga muvofiqligi haqida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudiga murojaat kiritish masalalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumiga taqdimnoma kiritadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosatining tarkibi to'g'risida, sudlov hay'atlari tarkiblari haqida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumiga taqdimnomalar kiritadi;

O'zbekiston Respublikasi sudlari sudyalari oliy malaka hay'atining (bundan buyon matnda Sudyalar oliy malaka hay'ati deb yuritiladi) qarorlari, xulosalari ustidan O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashiga taqdimnomalar kiritadi;

rais o‘rinbosarlari o‘rtasida vazifalarni taqsimlaydi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi apparatining xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi, o‘zgartiradi va bekor qiladi;

O‘zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi bilan kelishilgan holda sudlarning tuzilmalariga boshqaruv xodimlarining umumiy soni doirasida o‘zgartirishlar kiritadi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining shtat jadvalini tasdiqlaydi;

buyruqlar va farmoyishlar qabul qiladi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi va ularning murojaatlarini ko‘rib chiqish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

31-modda. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining birinchi o‘rinbosari, o‘rinbosarlari — sudlov hay‘atlarining raislari

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining birinchi o‘rinbosari, o‘rinbosarlari — sudlov hay‘atlarining raislari:

ishni taftish tartibida ko‘rish zarurligi haqidagi masalani hal etish uchun qonunda nazarda tutilgan tartibda sud ishlarini talab qilib oladi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining tegishli sudlov hay‘atlari ishiga rahbarlikni amalga oshiradi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumiga sudlov hay‘atlari faoliyati to‘g‘risidagi ma‘ruzalarni taqdim etadi;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining tegishli sudlov hay‘atlari majlislarida raislik qiladi;

tegishli quyi sudlar faoliyatini tashkil etishga ko‘maklashadi;

sud amaliyotini umumlashtirish, sud amaliyoti obzorlarini tayyorlash va sud statistikasini tahlil qilish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi;

sudlarning hal qiluv qarorlari, hukmlari, ajrimlari va qarorlari ijrosini qonunda nazarda tutilgan tartibda to‘xtatib turadi;

sudyalarning va sud apparati xodimlarining malakasini oshirish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi;

jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslar vakillarini shaxsan qabul qiladi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining birinchi o‘rinbosari, o‘rinbosarlari — sudlov hay‘atlarining raislari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi yo‘qligida uning vakolatlarini raisning birinchi o‘rinbosari, birinchi o‘rinbosar ham yo‘qligida esa rais o‘rinbosarlaridan biri amalga oshiradi.

3-bob. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari

32-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining tarkibi

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rais, rais o‘rinbosarlari — fuqarolik, jinoyat va iqtisodiy ishlar bo‘yicha sudlov hay‘atlari raislari, sudyalari, shuningdek xalq maslahatchilaridan iborat bo‘ladi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi quyidagi tarkibda ish yuritadi: rayosat;

Fuqarolik ishlari bo‘yicha sudlov hay‘ati;

Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘ati;

Iqtisodiy ishlar bo‘yicha sudlov hay‘ati.

33-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudining vakolatlari

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi:

o‘z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi, apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish instansiyasi sudi sifatida ko‘radi;

tumanlararo, tuman, shahar sudlarining sudlov faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradi;

sud amaliyoti va sud statistikasini umumlashtiradi, ularning tizimli tahlilini amalga oshiradi;

sud amaliyoti obzorlarini tayyorlaydi;

sudyalari va sud apparati xodimlari malakasini oshirish bo‘yicha ishlarni tashkil qiladi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

34-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudining rayosati

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rayosati shu sudning sudyalardan iborat tarkibda ish yuritadi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rayosati majlislari zaruriyatga qarab, lekin har oyda kamida bir marta o‘tkaziladi va rayosat a‘zolarining ko‘pchiligi hozir bo‘lgan taqdirda vakolatlidir.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rayosatining qarorlari ovoz berishda ishtirok etgan rayosat a‘zolarining ko‘pchilik ovozi bilan qabul qilinadi va tegishli sudning raisi tomonidan imzolandi.

35-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rayosatining vakolatlari

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rayosati:

sud amaliyotini umumlashtirish va obzorlari, sud statistikasi tahlili materiallarini ko‘rib chiqadi;

rais o‘rinbosarlari — sudlov hay‘atlari raislarining sudlov hay‘atlari faoliyati haqidagi ma‘ruzalarini eshitadi;

tumanlararo, tuman, shahar sudlari raislarining shu sudlar faoliyati to‘g‘risidagi va qonunchilikni qo‘llash amaliyoti haqidagi ma‘ruzalarini eshitadi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi rayosati qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

36-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudining sudlov hay‘atlari

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudining sudlov hay‘atlari:

o‘z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi instansiya bo‘yicha ko‘radi;

ishlarni apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida ko‘radi;

sud amaliyotini o‘rganadi va umumlashtiradi;

sud amaliyoti obzorlarini tayyorlaydi;

sud statistikasini tahlil qiladi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudining sudlov hay‘atlari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

37-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisi

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisi:

sud faoliyatiga tashkiliy rahbarlikni amalga oshiradi;

sud rayosatini chaqiradi va uning majlislari raislik qiladi;

sud rayosatining qarorlari bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi;

sud majlislari raislik qiladi;

quyi turuvchi sudlarning faoliyatini tashkil etishga ko‘maklashadi;

sudyalarning, sud apparati xodimlarining hamda xalq maslahatchilarining malakasini oshirish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi;

sud amaliyotini umumlashtirish, sud amaliyoti obzorlarini tayyorlash va sud statistikasini yuritish ishini tashkil etadi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi va ularning murojaatlarini ko‘rib chiqish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi;

sudyalarning malaka hay‘ati qarorlari, xulosalari ustidan Sudyalarning oliy malaka hay‘atiga taqdimnomalar kiritadi;

sudyalarning aholi bilan uchrashuvlarini tashkil etadi, shuningdek jamoatchilikni har chorakda sudning faoliyati to‘g‘risida ommaviy axborot vositalari orqali xabardor qilib boradi;

sud apparati ishlariga rahbarlik qiladi, sud xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi va bekor qiladi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisi yo‘qligida uning vakolatlari O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan tegishli sud raisining o‘rinbosarlaridan birining zimmasiga yuklatilishi mumkin.

38-modda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining o‘rinbosari

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining o‘rinbosari: tegishli sudlov hay‘ati ishini tashkil etadi;

tegishli sudlov hay‘ati majlislarida raislik qiladi;

sud rayosatiga tegishli sudlov hay‘ati faoliyati to‘g‘risida ma‘ruzalar taqdim etadi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining o‘rinbosari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining o‘rinbosari yo‘qligida uning vakolatlari ushbu sud raisi tomonidan tegishli sud raisining boshqa o‘rinbosari zimmasiga yuklatilishi mumkin.

4-bob. Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi. Jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudi. Tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi

39-modda. Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudining, jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudining, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudining tarkibi

Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi rais va sudyalardan iborat bo‘ladi.

Jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudi rais, sudyalari, tergov sudyalari va xalq maslahatchilaridan iborat bo‘ladi.

Tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi rais va sudyalardan iborat bo‘ladi.

Tarkibi olti sudyadan ortiq tumanlararo, tuman, shahar sudida sud raisining o‘rinbosari lavozimi joriy etiladi.

Bir tarkibli tumanlararo, tuman, shahar sudi sud raisidan iborat bo‘ladi.

40-modda. Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudining, jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudining, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudining vakolatlari

Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi qonun bilan o‘zining vakolatlariga kiritilgan fuqarolik ishlarini va ma‘muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlarni ko‘rib chiqadi.

Jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudi jinoyat ishlarini va ma‘muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlarni, shuningdek qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash haqidagi yoxud qamoqda saqlash yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish to‘g‘risidagi, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish haqidagi, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to‘g‘risidagi yoxud ayblanuvchining tibbiy muassasada bo‘lishi muddatini uzaytirish haqidagi, murdani eksqumatsiya qilish to‘g‘risidagi, pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlash haqidagi, tintuv o‘tkazish to‘g‘risidagi, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so‘zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqidagi, mol-mulkni xatlash to‘g‘risidagi, amnistiya aktiga asosan mahkumni jazodan ozod qilish to‘g‘risidagi iltimosnomalarni va qonun bilan o‘zining vakolatlari doirasiga kiritilgan boshqa ishlarni ko‘rib chiqadi.

Tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi xo‘jalik yurituvchi subyektlar o‘rtasidagi fuqarolik-huquqiy munosabatlarda yuzaga keladigan nizolarni va korporativ nizolarni, shuningdek qonun bilan o‘zining vakolatlari doirasiga kiritilgan ma‘muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlarni ko‘rib chiqadi.

41-modda. Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi, jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudi, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi raisi

Fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi, jinoyat ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudi, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi raisi:

sud majlislarida raislik qiladi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi hamda ularning murojaatlarini ko‘rib chiqish bo‘yicha ishlarni tashkil etadi;

sudyalarning aholi bilan uchrashuvlarini tashkil etadi, shuningdek jamoatchilikni har chorakda sudning faoliyati to‘g‘risida ommaviy axborot vositalari orqali xabardor qilib boradi;

sud apparati ishiga rahbarlik qiladi, sud apparati xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi va bekor qiladi.

Fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudining, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudining, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudining raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudi, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi raisi yo'qligida uning vakolatlarini rais o'rinbosari bajaradi, u yo'qligida esa, sud raisining vakolatlari Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisi tomonidan tegishli sud sudyalaridan birining zimmasiga yuklatilishi mumkin.

42-modda. Fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudi, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi raisining o'rinbosari

Fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudi, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi raisining o'rinbosari:

vazifalar taqsimotiga muvofiq sud apparati ishiga rahbarlikni amalga oshiradi;

sud majlislarida raislik qiladi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi;

sud raisi yo'qligida uning vazifasini bajarib turadi.

Fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudi, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudi, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudi raisining o'rinbosari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

5-bob. Harbiy sudlar

43-modda. Harbiy sudlar tizimi

O'zbekiston Respublikasining harbiy sudlari tizimi O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi va hududiy harbiy sudlardan iboratdir.

44-modda. Harbiy sudlarning tarkibi

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi viloyat sudi huquqi asosida ish yuritadi hamda rais, rais o'rinbosari, sudyalari va xalq maslahatchilaridan iborat bo'ladi.

Hududiy harbiy sudlar tuman sudi huquqi asosida ish yuritadi va rais, xalq maslahatchilaridan iborat bo'ladi.

45-modda. Harbiy sudlar sudloviga taalluqli ishlar

O'zbekiston Respublikasi harbiy sudlari quyidagi ishlarni ko'radi:

O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligining, Davlat xavfsizlik xizmatining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmatining, Milliy gvardiyasining, Favqulodda vaziyatlar vazirligining, Ichki ishlar vazirligi qo'shinlarining va qonunchilikka muvofiq tashkil etiladigan boshqa harbiy tuzilmalarning harbiy xizmatchilari, shuningdek o'quv yig'inlarida bo'lgan vaqtda harbiy xizmatga majburlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlarni;

harbiy qismlar, qo'shimmalar va birlashmalarning, harbiy boshqaruv organlarining qo'mondonligiga nisbatan harbiy xizmatchilarning da'volari bo'yicha fuqarolik ishlarini hamda harbiy boshqaruv organlari qarorlari, harbiy mansabdor shaxslarning harbiy xizmatchilarning huquq va erkinliklarini buzuvchi xatti-harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyatlarni;

alohida holatlar tufayli sudlar faoliyat ko'rsatmayotgan joylarda barcha fuqarolik va jinoyat ishlarini;

qonun bilan o'z vakolatiga kiritilgan ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni;

davlat sirlariga taalluqli ishlarni.

O'zbekiston Respublikasi harbiy sudlari qonunga muvofiq boshqa ishlarni ham ko'rishi mumkin.

46-modda. Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish

Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish ushbu Qonun bilan tasdiqlanadigan nizomda belgilanadi.

6-bob. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari

47-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining tarkibi

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi rais, rais o'rinbosari, sudyalardan iborat bo'ladi hamda rayosat va sudlov hay'atlari tarkibida ish yuritadi.

48-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining vakolatlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi:

o'z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi, apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish instansiyasi sudi sifatida ko'radi;

tumanlararo ma'muriy sudlarning sudlov faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradi;

sud amaliyoti va sud statistikasini umumlashtiradi, ularning tizimli tahlilini amalga oshiradi;

sud amaliyoti obzorlarini tayyorlaydi;

sudyalarning va sud apparati xodimlarining malakasini oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

49-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining rayosati

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining rayosati shu sud sudyalaridan iborat tarkibda ish yuritadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi rayosatining majlislari zaruriyatga qarab, lekin bir oyda kamida bir marta o'tkaziladi va rayosat a'zolarining ko'pchiligi hozir bo'lgan taqdirda vakolatlidir.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi rayosatining qarorlari ovoz berishda ishtirok etgan rayosat a'zolarining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi va tegishli sud raisi tomonidan imzolanadi.

50-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi rayosatining vakolatlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining rayosati:

sud amaliyotini umumlashtirish va obzorlari, sud statistikasi tahlili materiallarini ko'rib chiqadi;

sudlov hay'ati faoliyati to'g'risidagi ma'ruzalarni eshitadi;

tumanlararo ma'muriy sudlar raislarining qonunchilikni qo'llash amaliyoti to'g'risidagi ma'ruzalarini eshitadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining rayosati qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

51-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining sudlov hay'ati

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining sudlov hay'ati:

o'z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi instansiya bo'yicha ko'radi;

ishlarni apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida ko'radi;

sud amaliyotini o'rganadi va umumlashtiradi;

sud amaliyoti obzorlarini tayyorlaydi;

sud statistikasini tahlil qiladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining sudlov hay'ati qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

52-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisi

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisi:

sud faoliyatiga tashkiliy rahbarlikni amalga oshiradi;

sud rayosatini chaqiradi va uning majlislari raislik qiladi;

sud rayosati qarorlarining bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sud majlislari raislik qiladi;

quyi turuvchi sudlarning faoliyatini tashkil etishga ko'maklashadi;

sudyalarning va sud apparati xodimlarining malakasini oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sud amaliyotini umumlashtirish, sud amaliyoti obzorlarini tayyorlash va sud statistikasini yuritish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi va ularning murojaatlarini ko'rib chiqish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sudyalar malaka hay'ati qarorlari, xulosalari ustidan Sudyalar oliy malaka hay'atiga taqdimnomalar kiritadi;

sudyalarning aholi bilan uchrashuvlarini tashkil etadi, shuningdek jamoatchilikni har chorakda sudning faoliyati to'g'risida ommaviy axborot vositalari orqali xabardor qilib boradi;

sud apparati ishlariga rahbarlik qiladi, sud apparati xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi va bekor qiladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisi yo'qligida uning vakolatlari O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan tegishli sudning rais o'rinbosari zimmasiga yuklatilishi mumkin.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

53-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisining o'rinbosari

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisining o'rinbosari:

sudlov hay'ati ishini tashkil etadi;

sudlov hay'ati majlislarida raislik qiladi;

sud rayosatiga sudlov hay'atining faoliyati to'g'risida ma'ruzalar taqdim etadi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi;

sud raisi yo'qligida uning vakolatlarini amalga oshiradi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisining o'rinbosari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisining o'rinbosari yo'qligida uning vakolatlari O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan tegishli sud sudyalardan birining zimmasiga yuklatilishi mumkin.

7-bob. Tumanlararo ma'muriy sud

54-modda. Tumanlararo ma'muriy sudning tarkibi

Tumanlararo ma'muriy sud rais va sudyalardan iborat bo'ladi.

Tarkibi olti nafar sudyadan ortiq bo'lgan tumanlararo ma'muriy sudra rais o'rinbosari lavozimi joriy etiladi.

55-modda. Tumanlararo ma'muriy sudning vakolatlari

Tumanlararo ma'muriy sud davlat organlarining, fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining qarorlari, ular mansabdor shaxslarining xatti-harakatlari (harakatsizligi) ustidan berilgan, ommaviy-huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan shikoyatlar va arizalar bo'yicha ma'muriy nizolarni, shuningdek qonun bilan o'z vakolatiga kiritilgan boshqa ishlarni ko'rib chiqadi.

56-modda. Tumanlararo ma'muriy sud raisi

Tumanlararo ma'muriy sud raisi:

sud majlislarida raislik qiladi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi va ularning murojaatlarini ko'rib chiqish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sudyalarning aholi bilan uchrashuvlarini tashkil etadi, shuningdek jamoatchilikni har chorakda sudning faoliyati to'g'risida ommaviy axborot vositalari orqali xabardor qilib boradi;

sud apparati ishiga rahbarlik qiladi, sud xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi va bekor qiladi.

Tumanlararo ma'muriy sud raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Tumanlararo ma'muriy sud raisi yo'qligida uning vakolatlarini rais o'rinbosari bajaradi, u yo'qligida esa sud raisining vakolatlari Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisi tomonidan tegishli sud sudyalardan birining zimmasiga yuklatilishi mumkin.

57-modda. Tumanlararo ma'muriy sud raisining o'rinbosari

Tumanlararo ma'muriy sud raisining o'rinbosari:

vazifalar taqsimotiga muvofiq sud apparati ishiga rahbarlikni amalga oshiradi;

sud majlislarida raislik qiladi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi;

sud raisi yo'qligida uning vakolatlarini amalga oshiradi.

Tumanlararo ma'muriy sud raisining o'rinbosari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

8-bob. Sudyalarning maqomi, ularning huquq va majburiyatlari**58-modda. Sudyalar**

O'zbekiston Respublikasida sudyalar qonunga muvofiq odil sudlovni amalga oshirishga vakolat berilgan shaxslardir.

O'zbekiston Respublikasida barcha sudyalar bir xil maqomga ega.

Sudlar raislari, rais o'rinbosarlari ayni vaqtda sudyalardir.

Sudyalarga malaka darajalari beriladi. Sudyalarga malaka darajalarini belgilash va berish tartibi ushbu Qonun bilan tasdiqlanadigan nizomda aniqlanadi.

59-modda. Xalq maslahatchilari

O'ttiz besh yoshdan kichik bo'lmagan, fuqarolarning yashash yoki ish joyidagi yig'ilishida ochiq ovoz berish yo'li bilan ikki yarim yil muddatga saylangan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi xalq maslahatchisi bo'lishi mumkin.

Haqiqiy harbiy xizmatni o'tayotgan, saylov kunida o'ttiz besh yoshga to'lgan, harbiy qismlar harbiy xizmatchilarining yig'ilishlarida ochiq ovoz berish yo'li bilan ikki yarim yil muddatga saylangan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi harbiy sudning xalq maslahatchisi bo'lishi mumkin.

Har bir sud uchun xalq maslahatchilari soni sudyalarning tegishli malaka hay'atlari tomonidan belgilanadi.

Xalq maslahatchilari odil sudlovni amalga oshirishda sudyaning huquqlaridan foydalanadi.

Xalq maslahatchilari sudlardagi o'z vazifalarini bajarishga bir yilda ko'pi bilan ikki haftaga navbatma-navbat chaqiriladi, bundan ularning ishtirokida boshlangan sud ishini ko'rishni tugallash zarurati bu muddatni uzaytirishni taqozo etgan hollar mustasno. Shu davrda ularning ish joyidagi o'rtacha ish haqi saqlanib qoladi.

60-modda. Sudyaning qasamyodi

Ilk bor sudyalik lavozimiga saylangan yoki tayinlangan shaxs quyidagi mazmunda qasamyod qiladi:

“Zimmamga yuklatilgan vazifalarni halol va vijdonan bajarishga, odil sudlovni faqat qonunga bo'ysungan holda amalga oshirishga, sudyalik burchim va vijdonim buyurganidek beg'araz, xolis va adolatli bo'lishga tantanali qasamyod qilaman”.

Sudya O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'i oldida, Qoraqalpog'iston Respublikasida esa Qoraqalpog'iston Respublikasi Davlat bayrog'i oldida ham tantanali vaziyatda qasamyod qiladi.

Sudyalar O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi majlisida qasamyod qiladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudlarining sudyalari tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi va Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi rayosati majlisida qasamyod qiladi.

Ilk bor lavozimiga saylangan yoki tayinlangan sudya o'z vakolatlarini amalga oshirishga qasamyod qilganidan keyin kirishadi.

61-modda. Sudyaning huquqlari

Sudya quyidagi huquqlarga ega:

mansabdor shaxslar va fuqarolardan odil sudlovni amalga oshirish bilan bog'liq bo'lgan o'z farmoyishlarining bajarilishini talab qilish;

mansabdor va boshqa shaxslardan odil sudlovni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan axborotni olish;

odil sudlovni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni davlat organlarining va boshqa tashkilotlarning axborot tizimlaridan bepul asosda olish hamda shaxsga doir ma'lumotlar mavjud axborot tizimlaridan foydalanish, shu jumladan masofadan turib foydalanish;

davlat organlarining, shuningdek boshqa tashkilotlarning axborot tizimlaridan odil sudlovni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan shaxsga doir ma'lumotlarni fuqarolarning yozma rozilgisiz bepul asosda olish; sudyalarning hamjamiyati organlarini shakllantirishda va ular faoliyatida ishtirok etish; uyushmalarga birlashish.

Sudya qonunga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

Davlat organlari, mansabdor shaxslar, jamoat birlashmalari, boshqa yuridik va jismoniy shaxslar sudyaning odil sudlovni amalga oshirish bilan bog'liq bo'lgan talablari hamda farmoyishlarini so'zsiz bajarishi shart. Sudyaning talablari va farmoyishlarini bajarmaslik qonunda belgilangan javobgarlikka sabab bo'ladi.

62-modda. Sudyaning majburiyatlari

Sudya:

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga og'ishmay rioya etishi;

fuqarolarning huquq va erkinliklari, sha'ni, qadr-qimmatini hamda mol-mulki, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning huquqlari hamda qonun bilan qo'riqlanadigan manfaatlari himoya qilinishini ta'minlashi;

o'z vakolatlarini amalga oshirishda, shuningdek xizmatdan tashqari munosabatlarda Sudyalik odobi kodeksi talablariga rioya etishi, sud hokimiyati obro'sini, sudyaning sha'ni va qadr-qimmatini tushirishi yoki uning beg'arazligi, xolisligi va adolatligiga shubha tug'dirishi mumkin bo'lgan har qanday xatti-harakatdan o'zini tiyishi;

korupsiyaning har qanday ko'rinishlariga va odil sudlovni amalga oshirish bo'yicha faoliyatiga g'ayriqonuniy aralashishga urinishlarga qarshilik ko'rsatishi hamda bunday holatlar aniqlangan taqdirda bu haqda O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashiga xabar qilishi;

sud protsessi ishtirokchilarini hurmat qilishi;

o'z malakasini sudyalik vakolatlarini bajarish uchun zarur bo'lgan darajada saqlab turishi;

manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelgan taqdirda o'zini o'zi rad qilishi va sud protsessi ishtirokchilarini xabardor qilishi shart.

Sudya:

sudyalarning maslahatlashuvi sirini va yopiq sud majlislarini o'tkazish chog'ida olingan ma'lumotlarni oshkor qilishga;

senator, davlat hokimiyati vakillik organlari deputati bo'lishga;

siyosiy partiya a'zosi bo'lishga, uni moddiy jihatdan qo'llab-quvvatlashga, siyosiy partiyalarning tadbirlarida ishtirok etishga, boshqa siyosiy faoliyat bilan shug'ullanishga;

haq to'lanadigan boshqa faoliyat bilan shug'ullanishga, bundan sudyaning vazifalarini bajarishga to'sqinlik qilmaydigan pedagogik, ilmiy va boshqa ijodiy faoliyat mustasno;

shaxsan yoki ishonchli shaxslar orqali tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishga, shu jumladan xo'jalik yurituvchi subyektni boshqarishda, uning tashkiliy-huquqiy shaklidan qat'i nazar, ishtirok etishga;

O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida joylashgan chet el banklarida hisobvaraqlar (omonatlar) ochishga va ularga ega bo'lishga, naqd pul mablag'larini hamda qimmatliklarni saqlashga. Bunday cheklov sudyaning eriga (xotiniga) va voyaga yetmagan farzandlariga nisbatan ham amal qiladi;

jismoniy yoki yuridik shaxslarning ishlari bo'yicha sudga vakil bo'lishga (qonuniy vakillik hollari bundan mustasno);

sudga ko'rib chiqilayotgan masala yuzasidan sud hujjati qonuniy kuchga kirgunga qadar oshkora mulohazalar bildirishga;

qonunga muvofiq maxfiy axborot jumlasiga kiritilgan, sudyalik vakolatlarini amalga oshirishi munosabati bilan o'ziga ma'lum bo'lib qolgan ma'lumotlarni sudyalik vakolatlarini amalga oshirish bilan bog'liq bo'lmagan maqsadlarda oshkor qilishga yoki foydalanishga haqli emas.

Sudyaning zimmasida qonunga muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

9-bob. Sudyalarning mustaqilligining asosiy kafolatlari

63-modda. Sudyalarning mustaqilligini ta'minlash

Sudyalarning mustaqilligi quyidagilar orqali ta'minlanadi:

ularni qonunda belgilangan tartibda lavozimga saylash, tayinlash, sudyalik vakolatlarini to'xtatib turish va tugatish;

sudyaning daxlsizligi;

odil sudlovni amalga oshirishdagi qat'iy tartib-taomil;
qarorlarni chiqarish chog'ida sudyalar maslahatlashuvining sir tutilishi va uni oshkor qilishni talab etishning taqiqlanishi;

sudyaga hurmatsizlik qilganlik, odil sudlovni amalga oshirish bo'yicha faoliyatga aralashganlik va sudyaning daxlsizligini buzganlik uchun qonunda belgilangan javobgarlik;

sudyaga davlat hisobidan uning yuksak maqomiga munosib moddiy va ijtimoiy ta'minot berish.

Sudyaning mustaqilligini cheklaydigan qonunchilik hujjatlari qabul qilishga yo'l qo'yilmaydi.

Sudya, uning oila a'zolari va ularning mol-mulki davlatning alohida himoyasida bo'ladi.

64-modda. Sudyaning daxlsizligi

Sudyaning shaxsi daxlsiz. Sudyaning daxlsizligi uning turar joyiga, xizmat xonasiga, u foydalanadigan transport vositasi va aloqa vositalariga, xat-xabarlariga, unga tegishli ashyolar va hujjatlarga taalluqlidir.

Sudyalarning shaxsiy xavfsizligini ta'minlash maqsadlarida ularga O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan belgilanadigan ro'yxat bo'yicha saqlash, olib yurish va undan foydalanish huquqi bilan xizmat quroli hamda shaxsiy himoya vositalari beriladi. Zarur hollarda tegishli sud raisining qaroriga binoan ichki ishlar organi sudya va uning oilasi uchun qurolli soqchilar ajratadi.

Sudyaga nisbatan jinoyat ishi faqat O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan qo'zg'atilishi mumkin.

Sudya O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining xulosasi olinmasdan va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining rozilgisiz jinoiy javobgarlikka tortilishi, qamoqqa olinishi mumkin emas.

Sudya tegishli sudyalar malaka hay'atining xulosasi olinmasdan ma'muriy javobgarlikka tortilishi mumkin emas.

O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi raisining sudyalar daxlsizligini buzganlik va ularning odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga aralashganlik faktlari to'g'risidagi taqdimnomasi prokuratura organlari tomonidan bir oy muddatda ko'rib chiqiladi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi ko'rsatilgan faktlar bo'yicha jinoyat ishi qo'zg'atilganligi yoki qo'zg'atilishi rad etilganligi haqida O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashiga xabar beradi.

Sudyani huquqni muhofaza qiluvchi organlarga guvoh yoki gumon qilinuvchi sifatida so'roq qilish uchun chaqirishga faqat tegishli sudyalar malaka hay'atining roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

Sudyaga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi faqat unga nisbatan og'ir yoki o'ta og'ir jinoyat yoki odam o'limiga sabab bo'lgan qasddan boshqa jinoyat sodir etganlikda ayb qo'yilgan hollarda qo'llanilishi mumkin. Mazkur qoida sudya sifatida ishlagan davrida shunday jinoyat sodir etganlikda ayblanayotgan sobiq sudyaga nisbatan ham qo'llaniladi.

Sudya huquqbuzarlik sodir etganlikda gumon qilinib ushlab turilgan taqdirda, bu haqda ushlab turish uchun asos bo'lgan hujjatlar ko'chirma nusxalari ilova qilingan holda O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashiga u ushlangan paytdan e'tiboran uch soatdan kechiktirmasdan xabar qilinishi shart.

Sudyaning turar joyiga yoki xizmat xonasiga, foydalanadigan transportiga kirish, ularni ko'zdan kechirish, ularda tintuv o'tkazish yoki ulardan ashyoni olish, uning telefondagi so'zlashuvlarini eshitish, sudyani shaxsan ko'zdan kechirish va uni shaxsiy tintuv qilish, shuningdek uning xat-xabarlarini, unga tegishli ashyolar va hujjatlarni ko'zdan kechirish, olib qo'yish yoxud olish faqat sudning qaroriga binoan yoki O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining ruxsati bilan amalga oshirilishi mumkin.

Sudyaga nisbatan jinoyat ishi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudloviga tegishlidir.

Sudda o'z vazifalarini bajarayotgan davrda xalq maslahatchilariga sudyalar daxlsizligining barcha kafolatlari tatbiq etiladi.

65-modda. Sudyaga hurmatsizlik qilganlik uchun javobgarlik

Davlat organlari va boshqa organlar, korxonalar, muassasalar hamda tashkilotlar, mansabdor shaxslar, fuqarolar sudyalarni hurmat qilishi va ularning mustaqilligi prinsipiga rioya etishi shart.

Sudyaga hurmatsizlik qilish, xuddi shuningdek uni ochiqdan-ochiq mensimaslikdan dalolat beruvchi xatti-harakatlar qilish qonunga muvofiq javobgarlikka sabab bo'ladi.

66-modda. Sudyalarning odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga aralashishga yo'l qo'yilmasligi

Sudyalarning odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga aralashishga yo'l qo'yilmaydi.

Muayyan ishni har tomonlama, to'la va xolisona ko'rib chiqishga to'sqinlik qilish yoki g'ayriqonuniy sud hujjati chiqarilishiga erishish maqsadida sudyalarga qanday bo'lmasin ta'sir ko'rsatish qonunga muvofiq jinoiy javobgarlikka sabab bo'ladi.

Sudyadan ko'rilgan yoki ish yuritishidagi ishlar mohiyati bo'yicha biron-bir tushuntirishlar berishni talab qilish, shuningdek qonunda nazarda tutilgan hollardan va tartibdan tashqari, kimga bo'lmasin, tanishib chiqish uchun ishlarni taqdim etish taqiqlanadi.

Ommaviy axborot vositalari o'z xabarlarida muayyan ish yuzasidan sud muhokamasi natijalarini oldindan o'zicha hal qilib qo'yishga yoki sudga qanday shaklda bo'lmasin ta'sir ko'rsatishga haqli emas.

10-bob. Sudyalarni saylash va tayinlash

67-modda. Sudyalik lavozimiga nomzodga qo'yiladigan talablar

O'ttiz besh yoshga to'lgan, oliy yuridik ma'lumotga ega bo'lgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi sudyalik lavozimiga nomzod bo'lishi mumkin.

Quyidagilar sudyalik lavozimiga nomzod bo'lishi mumkin emas:

jinoyat sodir etganlikda ayblanayotgan shaxs;

ilgari sudlangan yoki o'ziga nisbatan jinoyat ishi reabilitatsiya qilmaydigan asoslar bo'yicha tugatilgan shaxs;

chet davlat fuqaroligiga ega bo'lgan yoki chet davlat hududida doimiy yashash huquqini tasdiqlovchi yashash guvohnomasiga yoxud boshqa hujjatga ega bo'lgan shaxs;

sud tomonidan muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb e'tirof etilgan shaxs;

psixiatriya yoki narkologiya muassasalarida hisobda turgan shaxs;

sudyaning vakolatlarini amalga oshirishga to'sqinlik qiladigan boshqa kasallikka chalingan shaxs.

68-modda. Sudyalik lavozimiga saylanadigan, tayinlanadigan shaxslarga qo'yiladigan talablar

Ushbu Qonunning 67-moddasi talablariga javob beradigan, yuridik ixtisoslik bo'yicha kamida o'n besh yillik ish stajiga, shu jumladan, qoida tariqasida, sudya sifatida kamida yetti yillik ish stajiga ega bo'lgan shaxs O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasi bo'lishi mumkin.

Ushbu Qonunning 67-moddasi talablariga javob beradigan, yuridik ixtisoslik bo'yicha kamida o'n yillik ish stajiga, shu jumladan, qoida tariqasida, sudya sifatida kamida ikki yillik ish stajiga ega bo'lgan shaxs O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudining sudyasi bo'lishi mumkin.

Ushbu Qonunning 67-moddasi talablariga javob beradigan, o'ttiz besh yoshga to'lgan va yuridik ixtisoslik bo'yicha kamida yetti yillik ish stajiga ega bo'lgan shaxs tumanlararo, tuman, shahar sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi bo'lishi mumkin.

Ilk bor sudyalik lavozimiga tayinlanadigan nomzodlar O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabida majburiy tartibda o'qishi shart. O'qish davrida ular asosiy ish joyi bo'yicha o'rtacha oylik ish haqi saqlanmagan holda mehnat majburiyatlarini bajarishdan ozod etiladi, biroq o'qishning butun davrida ish joyi (lavozimi) saqlanadi.

69-modda. Sudyalarni saylash va tayinlash tartibi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasi O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining tavsiyasi asosida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati tomonidan saylanadi.

Viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi, tumanlararo, tuman, shahar sudi, hududiy harbiy sud sudyasi O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi tomonidan lavozimga tayinlanadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi tumanlararo, tuman, shahar sudi sudyasi O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining taqdimnomasiga binoan Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi tomonidan lavozimga tayinlanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tayinlanadigan yoki kelishib olinadigan lavozimlarda faoliyat yuritayotgan va benuqson obro'-e'tiborga ega bo'lgan shaxslar, istisno tariqasida, O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabida majburiy tartibda o'qitilmagan holda ilk bor sudyalik lavozimlariga tayinlanishi mumkin.

Sudyani lavozimga tayinlash tegishli sudyalari malaka hay'atining xulosasi inobatga olingan holda amalga oshiriladi.

70-modda. Sud raisini, rais o'rinbosarini lavozimga saylash va tayinlash tartibi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining birinchi o'rinbosari, rais o'rinbosari — O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudlov hay'atining raisi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati tomonidan saylanadi.

Viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi, viloyat, Toshkent shahar ma'muriy sudi raisi, rais o'rinbosari, O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasining Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi raisi, rais o'rinbosari O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining O'zbekiston Respublikasining Prezidenti bilan kelishib olingan xulosasi asosida Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi Raisining taqdimnomasiga binoan Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi tomonidan saylanadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi tumanlararo, tuman, shahar sudi raisi, rais o'rinbosari O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining taqdimnomasiga binoan Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi tomonidan tayinlanadi.

Tumanlararo, tuman, shahar sudi, hududiy harbiy sud raisi, rais o'rinbosari O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi tomonidan lavozimga tayinlanadi.

71-modda. Sudyaning vakolatlari muddati va uni hisoblash tartibi

Sudya birinchi marta besh yillik muddatga, navbatdagi o'n yillik muddatga va lavozimda bo'lishning muddatsiz davriga belgilangan tartibda saylanadi yoki tayinlanadi.

Sudyaning vakolatlari muddati uning sudyalik lavozimida bo'lgan umumiy stajidan kelib chiqqan holda hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasi lavozimida bo'lishning eng yuqori yoshi yetmish yoshni, boshqa sudlar sudyalari uchun — oltmish besh yoshni tashkil etadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasi lavozimida bo'lishning eng yuqori yoshi o'zining roziligi bilan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan besh yilgacha, boshqa sudlar sudyasining yoshi esa O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi tomonidan xuddi shunday besh yilgacha uzaytirilishi mumkin.

Sudya qonunchilikka muvofiq pensiyaga chiqish huquqini saqlab qoladi.

72-modda. Sud raisi, rais o'rinbosarining vakolatlari muddati

Sud raisi, rais o'rinbosarining vakolatlari muddati besh yil.

Shaxs ayni bir sudda ketma-ket ikki muddatdan ortiq rais, rais o'rinbosari lavozimini egallab turishi mumkin emas.

Sud raisi, rais o'rinbosari vakolatlari u saylangan yoki tayinlangan muddat o'tgach tugaydi.

Sud raisi, rais o'rinbosarining vakolatlari muddati o'tganligi yoki u tomonidan egallab turgan lavozimidan ozod etish haqida ariza berganligi munosabati bilan tugagan taqdirda, uning sudyalik vakolatlari saqlanib qoladi va u shu kundan boshlab sudyalik lavozimida ishni davom ettiradi, mazkur sudda bo'sh turgan sudyalik lavozimi bo'lmagan taqdirda, o'zining roziligi bilan sudyalik vakolatlarining qolgan muddatiga boshqa sudga sudyalik lavozimiga o'tkaziladi.

73-modda. Sudyani boshqa sudyalik lavozimiga o'tkazish tartibi

Sudya vakolatlari muddati davrida o'zining roziligi bilan O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi tomonidan boshqa sudyalik lavozimiga o'tkazilishi mumkin.

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi sudyasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi tumanlararo, tuman (shahar) sudi raisi, rais o'rinbosari, sudyasi vakolat muddati davrida o'zining roziligi bilan O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi taqdimnomasiga binoan Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi tomonidan boshqa sudyalik lavozimiga o'tkazilishi mumkin.

Bir sudning o'zida sudyalik lavozimida bo'lish muddati, qoida tariqasida, ikki yildan kam bo'lmazligi kerak.

Sudyani boshqa sudyalik lavozimiga o'tkazish to'g'risidagi masala Sudyalari oliy malaka hay'ati xulosasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashiga ko'rib chiqish uchun kiritiladi.

11-bob. Sudyalarning intizomiy javobgarligi**74-modda. Sudyalar intizomiy javobgarligining asoslari**

Sudya faqat tegishli sudyalar malaka hay'ati qaroriga binoan quyidagi hollarda intizomiy javobgarlikka tortilishi mumkin:

odil sudlovni amalga oshirish chog'ida qonuniylikni buzganligi uchun;

sud ishini tashkil etishda beparvoligi yoki intizomsizligi oqibatida yo'l qo'ygan kamchiliklari uchun;

sudyalik sha'ni va qadr-qimmatiga dog' tushiradigan hamda sudning obro'sini tushiradigan nojo'ya xatti-harakat sodir etganligi uchun;

Sudyalar odobi kodeksi talablarini buzganligi uchun.

Sud qarorining bekor qilinishi yoki o'zgartirilishining o'zi, sud qarorini chiqarishda qatnashgan sudyaning, agar u ataylab qonun buzilishiga yoki jiddiy oqibatlarga olib kelgan vijdotsizlikka yo'l qo'ymagan bo'lsa, javobgar bo'lishiga sabab bo'lmaydi.

Agar intizomiy jazo choralari berilganidan keyin bir yil mobaynida sudya ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan harakatlarni sodir etmasa, u intizomiy javobgarlikka tortilmagan deb hisoblanadi.

Sudyalarni intizomiy javobgarlikka tortish tartibi qonun bilan tasdiqlanadigan nizomda belgilanadi.

75-modda. Sudyaga nisbatan intizomiy ish qo'zg'atish

Sudyaga nisbatan intizomiy ish tegishli sudyalar malaka hay'ati tomonidan sudya ushbu Qonun 74-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan harakatlarni sodir etilgani to'g'risidagi ariza yoki xabar bo'yicha o'tkazilgan xizmat tekshiruv natijalariga ko'ra qo'zg'atilishi mumkin.

76-modda. Sudyaga nisbatan qo'llaniladigan intizomiy jazo choralari

Sudyalarning malaka hay'ati intizomiy javobgarlikka tortilgan sudyaga quyidagi intizomiy jazo choralaridan birini qo'llashi mumkin:

ogohlantirish;

hayfsan;

o'rtacha oylik ish haqining o'ttiz foizidan ortiq bo'lmagan miqdorda jarima;

malaka darajasini bir pog'onaga pasaytirish;

vakolatlarini muddatidan ilgari tugatish.

Intizomiy jazo choralari qo'llanilayotganida qoidabuzarlikning xususiyati va oqibatlari, nojo'ya xatti-harakatning og'ir-yengilligi, sudyaning shaxsi, aybdorlik darajasi inobatga olinadi.

77-modda. Intizomiy jazo choralarini qo'llash to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish

Sudyalar malaka hay'atining intizomiy jazo choralarini qo'llash to'g'risidagi qarori ustidan Sudyalar oliy malaka hay'atiga shikoyat qilish mumkin.

Sudyalar oliy malaka hay'atining qarori ustidan O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashiga shikoyat berish mumkin.

12-bob. Sudyaning vakolatlarini to'xtatib turish va tugatish**78-modda. Sudyaning vakolatlarini to'xtatib turish**

Sudyaning vakolatlari tegishli sudyalar malaka hay'ati qarori bilan quyidagi hollarda to'xtatib turiladi, agar:

sudya o'z lavozimiga zid faoliyat bilan shug'ullanayotgan bo'lsa;

sudyaga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilgan bo'lsa;

sudya sudning hal qiluv qarori bilan bedarak yo'qolgan deb topilgan bo'lsa;

sudyaga nisbatan jinoyat ishi qo'zg'atilgan bo'lsa;

sudya davlat hokimiyati vakillik organlari saylovida deputatlikka nomzod sifatida ishtirok etayotgan bo'lsa.

Sudyaning vakolatlari ularni to'xtatib turishga sabab bo'lgan asoslar bekor bo'lgunga qadar to'xtatib turiladi.

Sudya qonunda belgilangan tartibda tegishli sudyalar malaka hay'ati qarori ustidan shikoyat qilishga haqli.

Sudyaning vakolatlari to'xtatib turilishi unga ish haqi to'lashni to'xtatishga yoki ish haqi miqdorini kamaytirishga, uning ta'minoti darajasini pasaytirishga va sudyani ushbu Qonunda belgilangan daxlsizlik

kafolatlaridan mahrum qilishga sabab bo'lmaydi, bundan ehtiyot chorasi sifatida sudyaga nisbatan qamoqqa olish chorasi tanlangan hollar mustasno.

Sudyaning vakolatlarini qayta tiklash to'g'risidagi qaror sudyaning vakolatlarini to'xtatib turgan tegishli sudyalari malaka hay'ati tomonidan qabul qilinadi.

79-modda. Sudyaning vakolatlarini muddatidan ilgari tugatish

Sudyaning vakolatlari quyidagi hollarda muddatidan ilgari tugatiladi:

- 1) u sudyaning qasamyodini buzgan taqdirda;
- 2) u yozma ariza bergan taqdirda;
- 3) tegishli sudyalari malaka hay'ati tomonidan ogohlantirish qilinganidan yoki vakolatlari to'xtatilganidan keyin u sudyalik lavozimiga zid faoliyat bilan shug'ullanishni davom ettiravergan taqdirda;
- 4) u sud tomonidan muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan taqdirda;
- 5) u O'zbekiston Respublikasining fuqaroligidan chiqqan yoki uni yo'qotgan taqdirda;
- 6) unga nisbatan sudning ayblov hukmi qonuniy kuchga kirgan taqdirda;
- 7) u vafot etganda yoki sudning qarori bilan vafot etgan deb e'lon qilingan taqdirda;
- 8) sog'lig'ining holatiga yoki boshqa uzrli sabablarga ko'ra u uzoq vaqt mobaynida sudyalik vazifasini bajarishga qodir bo'lmay qolgan taqdirda;
- 9) sud raisining vakolat muddati tugashi munosabati bilan, agar u boshqa sudyalik lavozimiga o'tishga rozilik bermasa;
- 10) sudya tomonidan tegishli sudyalari malaka hay'atining qarori bilan sudyaga vakolatlarini tugatish tarzidagi intizomiy jazo chorasi qo'llanilishiga sabab bo'lgan, ushbu Qonun 74-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan harakatlar sodir etilganda.

Ushbu moddada nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda:

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining vakolatlari — O'zbekiston Respublikasi Prezidentining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati tomonidan;

viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining va rais o'rinbosarining vakolatlari — O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan;

viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi sudyasining, tumanlararo, tuman, shahar sudlari, harbiy sudlar raisining va sudyasining vakolatlari — tegishli sudyalari malaka hay'ati xulosasiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi tomonidan;

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, tumanlararo, tuman, shahar sudlari sudyasining vakolatlari — O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining xulosasi asosida Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi Raisi kiritgan taqdimnomaga binoan Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi tomonidan muddatidan ilgari tugatiladi.

Sudyaning vakolatlarini ushbu modda birinchi qismining 1, 3, 8 va 10-bandlarida nazarda tutilgan hollarda tegishli sudyalari malaka hay'ati qarori asosida muddatidan ilgari tugatishga yo'l qo'yiladi.

Sudya tegishli sudyalari malaka hay'ati qarori ustidan qonunda belgilangan tartibda shikoyat qilishga haqli.

Xalq maslahatchilarining vakolatlari ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilgan asoslar bo'yicha muddatidan ilgari tugatiladi, bundan ushbu modda birinchi qismining 1, 3, 9 va 10-bandlarida ko'rsatib o'tilgan asoslar mustasno.

80-modda. Sudyalari malaka hay'atlari

Sudyalari malaka hay'atlari quyidagi masalalarni ko'rib chiqish uchun tuziladi:

sudyaning intizomiy javobgarligi;

sudyaning vakolatlarini to'xtatib turish yoki muddatidan ilgari tugatish;

sudyaning daxlsizligini ta'minlash;

sudyaga malaka darajasini berish;

xalq maslahatchilarini tanlash va ularning saylovini o'tkazish bo'yicha ishlarni tashkil qilish;

sudyaning qasamyodi va Sudyalari odobi kodeksiga rioya etilishi ustidan nazorat qilish.

Sudyalari malaka hay'atlari O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashining zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarishida unga ko'maklashadi.

Sudyalar oliy malaka hay'ati O'zbekiston Respublikasi sudyalari qurultoyi tomonidan besh yil muddatga saylanadi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari sudylarining malaka hay'atlari tegishli sudlar sudylarining konferensiyalarida besh yil muddatga saylanadi.

Sudyalar malaka hay'atlarining faoliyatini tashkil etish tartibi qonun bilan tasdiqlanadigan nizomda belgilanadi.

13-bob. Sudyalarning va ular oila a'zolarining moddiy hamda ijtimoiy ta'minoti

81-modda. Sudyalarning moddiy ta'minoti

Sudyaning ish haqi qonunchilikda belgilangan miqdorlarda va respublika budjeti mablag'lari hisobidan to'lanadigan oylik lavozim maoshidan, malaka darajasi, ko'p yillik xizmati, faxriy unvoni uchun har oylik ustama haqlardan iborat bo'ladi.

Normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq sudyalarga boshqa to'lovlar ham amalga oshirilishi mumkin.

Sudyalarga mehnatga haq to'lashning belgilangan fondi doirasida mukofotlar to'lanishi va moddiy yordam ko'rsatilishi mumkin.

Sudyalar xizmat safariga yuborilganda havo, temir yo'l, avtomobil yo'lovchilar transportida (taksi va shahar yo'lovchilar transporti bundan mustasno) joy band qilib qo'yish va yo'l hujjatlarini navbatsiz olish huquqidan foydalanadi.

82-modda. Sudyalarning har yilgi mehnat ta'tili

Sudyalarga har yili o'ttiz kalendar kunidan iborat mehnat ta'tili beriladi.

O'n yildan ortiq sudyalik ish stajiga ega bo'lgan sudyalarga o'z xohishiga ko'ra olti kalendar kunigacha qo'shimcha mehnat ta'tili berilishi mumkin.

83-modda. Sudyalarni uy-joy bilan ta'minlash

Uy-joyga muhtoj bo'lgan sudya mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilagan tartibda sud joylashgan yerda xizmat turar joyi bilan ta'minlanadi.

Sudya unga doimiy yashash uchun belgilangan tartibda turar joy berilgunga qadar turar joy arendasi, ijarasi (ikkilamchi ijarasi) bilan bog'liq xarajatlari kompensatsiya qilinishi huquqiga ega.

84-modda. Sudyalarni va ularning oila a'zolarini ijtimoiy himoya qilish choralari

Sudyaning hayoti va sog'lig'i davlatning maxsus muhofazasida bo'ladi hamda respublika budjeti mablag'lari hisobidan davlat tomonidan majburiy tartibda sug'urta qilinadi.

Quyidagi hollarda sug'urta kompaniyalari (sug'urtalovchilar) sug'urta summalarini to'laydi:

sudya ishlayotgan davrida yoki vakolatlari muddati tugaganidan keyin halok bo'lsa (vafot etsa), agar bu sudya o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan duchor bo'lgan mayibligi yoki sog'lig'ining boshqacha shikastlanishi oqibatida ro'y bergan bo'lsa, uning merosxo'rlariga — sudyaning ellik oylik ish haqi miqdorida;

sudya o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan kelgusida kasbga doir faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini istisno etadigan darajada mayib bo'lib qolganida yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilganida — sudyaning yigirma besh oylik ish haqi miqdorida;

sudya o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan kelgusida kasbga doir faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini istisno etmaydigan va mehnat qobiliyatining doimiy yo'qolishiga olib kelmaydigan darajada mayib bo'lib qolganida yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilganida — sudyaning besh oylik ish haqi miqdorida.

Sudya o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan kelgusida kasbga doir faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini istisno etadigan darajada mayib bo'lib qolganida yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilganida majburiy davlat sug'urtasi bo'yicha olingan to'lovlarni hisobga olmagan holda unga ish haqi va tayin etilgan pensiya o'rtasidagi farq tarzidagi kompensatsiya har oyda to'lanadi.

Sudya o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan duchor bo'lgan mayiblik yoki uning sog'lig'iga boshqacha shikast yetkazilishi oqibatida halok bo'lsa (vafot etsa), uning qaramog'ida bo'lgan mehnatga qobiliyatsiz oila a'zolariga sudya ish haqining ularning hissasiga to'g'ri keladigan qismi va boquvchisini yo'qotganligi munosabati bilan ularga tayinlangan pensiya o'rtasidagi farq tarzidagi

kompensatsiya har oyda, majburiy davlat sug'urtasi bo'yicha olingan to'lovlarni hisobga olmagan holda to'lanadi.

Sudyaning o'z xizmat vazifalarini bajarishi munosabati bilan unga tegishli mol-mulkni yo'q qilish yoki shikastlash oqibatida yetkazilgan moddiy zararning o'rni sudyaga yoki uning oila a'zolariga to'laligicha qoplanadi.

Ushbu moddaning **ikkinchi — beshinchi qismlarida** nazarda tutilgan zararning o'rmini qoplash bo'yicha to'lovlar respublika budjeti mablag'lari hisobidan amalga oshirilib, keyinchalik ular aybdor shaxslardan qonunda belgilangan tartibda undirib olinadi.

85-modda. Sudyalarning vakolatlari muddati tugaganidan keyin ularga beriladigan kafolatlar

Vakolatlari muddati tugagan sudyalarning o'rtacha oylik ish haqi ularni yangi vakolatlar muddatiga qayta saylash yoki qayta tayinlash to'g'risidagi masala hal qilinayotgan davrda yoxud boshqa ish berilgunga qadar, lekin ko'pi bilan uch oygacha saqlab qolinadi.

Sudyalarga ularning vakolatlari muddati tugaganidan keyin ular sudyalik lavozimiga saylanishga yoki tayinlanishga qadar egallab turgan avvalgi ishi (lavozimi) beriladi, bunday ish (lavozim) mavjud bo'lmaganda esa avvalgisiga teng boshqa ish (lavozim) beriladi.

86-modda. Mehnat to'g'risidagi qonunchilikning sudyalarga nisbatan amal qilishi

Mehnat to'g'risidagi qonunchilik sudyalarga nisbatan ushbu Qonunda tartibga solinmagan munosabatlarga oid qismida tatbiq etiladi.

87-modda. Sudyalarning pensiya ta'minoti

Sudyalarning pensiya ta'minoti qonunchilikda belgilanadi.

14-bob. Yakunlovchi qoidalar

88-modda. Sud apparati

Sud apparati sudning odil sudlovni amalga oshirish, sud amaliyotini umumlashtirish, sud statistikasini tahlil qilish, shuningdek sudning boshqa vazifalarini bajarishga doir ishlarini ta'minlaydi.

Sud apparati xodimlari O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi tomonidan belgilanadigan tartibda attestatsiyadan o'tadi.

Sud apparati xodimlariga mansab darajalarini belgilash va berish tartibi ushbu Qonun bilan tasdiqlanadigan nizomda belgilanadi.

89-modda. Sudlarning tuzilishi va shtatlari

O'zbekiston Respublikasi sudlarining tuzilmasi va shtat birligi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

Sudlarning shtatlar jadvali O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi Sudlar faoliyatini ta'minlash departamenti (bundan buyon matnda Departament deb yuritiladi) tomonidan tasdiqlanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi zarur bo'lgan hollarda sudlarning shtatlar jadvaliga shtat birligi va mehnatga haq to'lash fondi doirasida o'zgartirishlar kiritadi.

90-modda. Sudlarni moliyalashtirish

Sudlarni moliyalashtirish, ularning binolarini qo'riqlash va saqlab turish respublika budjeti mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi. Ajratiladigan mablag'lar miqdori O'zbekiston Respublikasining har yilgi Davlat budjeti to'g'risidagi Qonun bilan tasdiqlanadi.

Ajratilgan mablag'larni taqsimlash:

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudlari, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlari, tumanlararo, tuman, shahar sudlari va harbiy sudlar uchun — Departament tomonidan;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi uchun — O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi tomonidan amalga oshiriladi.

Har bir sud alohida bino, qo'riqlash va avtotransport bilan ta'minlanadi.

91-modda. Sudlar faoliyatini moddiy-texnika va moliyaviy jihatdan ta'minlash

Sudlar faoliyatini moddiy-texnika va moliyaviy jihatdan ta'minlash Departament tomonidan amalga oshiriladi.

Departamentning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

sudlar faoliyatini moddiy-texnika va moliyaviy jihatdan ta'minlashga doir ishlarni tashkil etish, shuningdek bu ishlarni takomillashtirish yuzasidan takliflar tayyorlash;

sudlar binolarini qurish va ta'mirlash uchun ajratilgan mablag'lar samarali sarflanishini ta'minlash, sudlar faoliyati uchun zarur shart-sharoitlar yaratish bo'yicha chora-tadbirlar ko'rish;

sudyalar va sud apparati xodimlarining mehnat sharoitlarini, moddiy va ijtimoiy ta'minotini yaxshilash bo'yicha takliflar ishlab chiqish;

sudlar faoliyatini moddiy-texnika va moliyaviy jihatdan ta'minlashning joriy holatini tizimli tahlil qilish, sudlar faoliyatini moddiy-texnika va moliyaviy jihatdan ta'minlashni rivojlantirishga doir uzoq muddatli kompleks dasturlar tayyorlash;

sudyalarning va sud protsesslarining xavfsizligini ta'minlash bo'yicha ishlarni tashkil etish.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi Sudlar faoliyatini ta'minlash departamenti vakolatlari va uning faoliyatini tashkil etish O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadigan nizomda belgilanadi.

92-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining matbuot organlari

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi o'z matbuot organlariga ega.

93-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi ilmiy-maslahat kengashi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzurida maslahat organi bo'lgan va jamoatchilik asosida ishlaydigan ilmiy-maslahat kengashi tuziladi. Uning vazifasiga qonunchilikni qo'llash yuzasidan sud amaliyotida kelib chiqadigan masalalar bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish kiradi.

94-modda. Sudlar muhri

Sud O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining tasviri tushirilgan va o'z nomi yozilgan muhrga ega bo'ladi.

95-modda. Sudyalarning maxsus kiyimi

Sudya odil sudlovni maxsus kiyimda amalga oshiradi, kiyim tavsifi va namunalari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati tomonidan tasdiqlanadi.

96-modda. Sudyaning guvohnomasi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisiga, rais o'rinbosarlariga va sudyalariga guvohnomalar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan beriladi. Boshqa sudlarning sudyalariga guvohnomalar O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi tomonidan beriladi.

97-modda. Sudlar faoliyati to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlash

Quyidagilar tasdiqlansin:

Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi nizom — ushbu Qonunga [1-ilovaga](#) muvofiq;

Sudyalarning malaka darajalari to'g'risidagi nizom — ushbu Qonunga [2-ilovaga](#) muvofiq;

Sud tizimi xodimlarining mansab darajalari to'g'risidagi nizom — ushbu Qonunga [3-ilovaga](#) muvofiq.

98-modda. O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish

Quyidagilar o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin:

1) O'zbekiston Respublikasining 1993-yil 2-sentabrda qabul qilingan "Sudlar to'g'risida"gi 924-XII-sonli [Qonuni](#) (O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 10, 367-modda);

2) O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 2-sentabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonunini amalga kiritish tartibi haqida"gi 925-XII-sonli [Qarori](#) (O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 10, 368-modda);

3) O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 2-sentabrda qabul qilingan "Sudyalarning malaka hay'atlari to'g'risidagi, Sudyalarning malaka darajalari to'g'risidagi, Sud xodimlarining mansab darajalari to'g'risidagi, Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlash haqida"gi 927-XII-sonli [Qarori](#) (O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 10, 370-modda);

4) O'zbekiston Respublikasining 1995-yil 31-avgustda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonunlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 118-I-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1995-yil, № 9, 193-modda) [XIV bo'limi](#);

5) O'zbekiston Respublikasining 1996-yil 27-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 357-I-sonli

Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997-yil, № 2, 56-modd) **VIII, XX va XXI bo'limlari**;

6) O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuniga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish haqida"gi 162-II-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001-yil, № 1-2, 10-modd);

7) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 2000-yil 14-dekabrda qabul qilingan "Sudyalarning malaka hay'atlari to'g'risidagi, Sudyalarning malaka darajalari to'g'risidagi, Sud xodimlarining mansab darajalari to'g'risidagi, Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi nizomlarga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish haqida"gi 164-II-sonli **Qarori** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001-yil, № 1-2, 12-modd);

8) O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 7-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 320-II-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2002-yil, № 1, 20-modd) **V bo'limi**;

9) O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 568-II-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2004-yil, № 1-2, 18-modd) **IV va XXVII bo'limlari**;

10) O'zbekiston Respublikasining 2004-yil 3-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish to'g'risida"gi 714-II-sonli Qonuni (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2005-yil, № 1, 18-modd) **I bo'limining 20 va 47-bandlari**;

11) O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyulda qabul qilingan "Qamoqqa olishga sanksiya berish huquqi sudlarga o'tkazilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-100-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 6, 249-modd) **2-moddasi**;

12) O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 20-iyulda qabul qilingan "Sudlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga, Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi nizomga, Sudyalarning malaka hay'atlari to'g'risidagi nizomga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi O'RQ-103-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 7, 324-modd) **1 va 2-moddalari**;

13) O'zbekiston Respublikasining 2009-yil 7-aprelda qabul qilingan "Sud xodimlarining mansab darajalari to'g'risidagi nizomga o'zgartishlar kiritish haqida"gi O'RQ-207-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2009-yil, № 4, 134-modd);

14) O'zbekiston Respublikasining 2009-yil 22-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-238-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2009-yil, № 12, 470-modd) **3 va 13-moddalari**;

15) O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 21-aprelda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-288-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2011-yil, № 4, 104-modd) **1-moddasi**;

16) O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrda qabul qilingan "Sud-huquq tizimini yanada isloh qilish munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-335-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2012-yil, № 9/2, 244-modd) **2-moddasi**;

17) O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 20-yanvarda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-365-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2014-yil, № 1, 2-modd) **3 va 4-moddalari**;

18) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martda qabul qilingan "Fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish kafolatlarini ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar qabul qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va

qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-421-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 3, 47-moddasi) **2-moddasi**;

19) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 12-aprelda qabul qilingan "Sudlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga, O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual va Xo'jalik protsessual kodekslariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi O'RQ-428-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 4, 136-moddasi);

20) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-iyunda qabul qilingan "Sud va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi Sud qonunchiligini demokratlashtirish va liberallashtirish hamda sud tizimi mustaqilligini ta'minlash bo'yicha tadqiqot markazi xodimlarining mansab darajalari to'g'risidagi nizomga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi O'RQ-435-sonli **Qonuni** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 6, 299-moddasi);

21) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish to'g'risida"gi O'RQ-446-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 9, 510-moddasi) **48 va 49-moddalari**;

22) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 23-iyulda qabul qilingan "Ba'zi davlat organlari va tashkilotlarining faoliyati takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-486-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 7, 431-moddasi) **11-moddasi**;

23) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 11-oktabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga odil sudlovni amalga oshirish samaradorligini yanada kuchaytirishga qaratilgan o'zgartish va qo'shimchalar kiritish, shuningdek "Fuqarolarning huquqlari va erkinliklarini buzadigan xatti-harakatlar va qarorlar ustidan sudga shikoyat qilish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunini o'z kuchini yo'qotgan deb topish haqida"gi O'RQ-496-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 10, 672-moddasi) **1-moddasi**;

24) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevralda qabul qilingan "Xavfsizlik va mudofaa sohasidagi ba'zi davlat organlari faoliyati takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-522-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 2, 47-moddasi) **9-moddasi**;

25) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 10-mayda qabul qilingan "Ba'zi davlat organlari va tashkilotlarining faoliyati takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-536-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 5, 261-moddasi) **3 va 4-moddalari**;

26) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrda qabul qilingan "Xavfsizlik va mudofaa sohasidagi qonun hujjatlari takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-564-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 9, 589-moddasi) **4-moddasi**;

27) O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 10-sentabrda qabul qilingan "Ba'zi davlat organlarining faoliyati takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-566-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-yil, № 9, 591-moddasi) **3-moddasi**;

28) O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 10-martda qabul qilingan "Sud ishlarini yuritish tartibi takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-607-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2020-yil, № 3, 198-moddasi) **1-moddasi**;

29) O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 9-noyabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-646-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2020-yil, № 11, 652-moddasi) **1-moddasi**;

30) O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-aprelda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-683-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2021-yil, 4-songa ilova) **33-moddasi**.

99-modda. Ushbu Qonunning ijrosini, yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta'minlash

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Sudyalar oliy kengashi, boshqa manfaatdor tashkilotlar ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o'rtasida tushuntirilishini ta'minlasin.

100-modda. Qonunchilikni ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

101-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Qonun rasman e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,
2021-yil 28-iyul,
O'RQ-703-son

"Sudlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga 1-ILOVA

Harbiy sudlar faoliyatini tashkil etish to'g'risida NIZOM

1-modda. Harbiy sudlar O'zbekiston Respublikasi sud tizimiga kiradi hamda O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi va hududiy harbiy sudlardan iborat bo'ladi.

Harbiy sudlar chiqaradigan hal qiluv qarorlari va hukmlar O'zbekiston Respublikasi nomidan e'lon qilinadi.

2-modda. O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi viloyat sudi huquqi asosida ish yuritadi hamda sudyalar, shu jumladan sud raisi, rais o'rinbosari, shuningdek xalq maslahatchilaridan iborat bo'ladi.

Hududiy harbiy sudlar tuman sudi huquqi asosida ish yuritadi va sudyalar, shu jumladan sud raisi, shuningdek xalq maslahatchilaridan iborat bo'ladi.

3-modda. Harbiy sudlar sudyalarini tayinlash tartibi va ularning maqomi "Sudlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi **Qonuni** bilan belgilanadi.

4-modda. O'zbekiston Respublikasi harbiy sudlari:

1) O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi, Davlat xavfsizlik xizmati, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati, Milliy gvardiya, Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Ichki ishlar vazirligi qo'shinlari va qonunchilikka muvofiq tashkil etiladigan boshqa harbiy tuzilmalar harbiy xizmatchilari, shuningdek o'quv yig'inlarida bo'lgan davrda harbiy xizmatga majburlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlarni;

2) harbiy qismlar, qo'shilmalar va birlashmalarning, harbiy boshqaruv organlarining qo'mondonligiga nisbatan harbiy xizmatchilarning da'volari bo'yicha fuqarolik ishlarini hamda harbiy boshqaruv organlari va harbiy mansabdor shaxslarning harbiy xizmatchilar huquq va erkinliklarini buzuvchi xatti-harakatlari (qarorlari) ustidan shikoyatlarni;

3) alohida holatlar tufayli sudlar ish yuritmayotgan joylarda barcha fuqarolik va jinoyat ishlarini;

4) davlat sirlariga taalluqli ishlarni;

5) qonun bilan o'z vakolatlariga kiritilgan ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni ko'radi.

O'zbekiston Respublikasi harbiy sudlari qonunga muvofiq boshqa ishlarni ham ko'rishi mumkin.

Ushbu modda birinchi qismining **1-bandida** ko'rsatilgan shaxslar harbiy yoki unga tenglashtirilgan xizmatni o'tash davrida sodir etgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar, agar ular ish sudda ko'rilish paytiga kelib xizmatdan bo'shab ketgan bo'lsa ham, harbiy sudlar tomonidan ko'riladi.

Ushbu modda birinchi qismining 1-bandida ko'rsatilgan shaxslar harbiy yoki unga tenglashtirilgan xizmatga chaqirilgunga yoki kirgunga qadar sodir etgan jinoyatlar va ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlar jinoyat ishlari bo'yicha sudlar tomonidan ko'riladi.

5-modda. O'zbekiston Respublikasi harbiy sudi sudloviga:

generallar tarkibidagi mansabdor shaxslarning jinoyatlari to'g'risidagi ishlar, shuningdek ushbu shaxslarga taalluqli boshqa ishlar va shikoyatlar;

sodir etilganligi uchun umrbod ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazo tayinlanishi mumkin bo'lgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar;

polkovnik, 1-darajadagi kapitan harbiy unvoniga ega bo'lgan shaxslarning yoxud brigada komandiri lavozimidagi shaxslar hamda xizmat mavqeyi bo'yicha ularga teng shaxslarning jinoyatlari to'g'risidagi ishlar, shuningdek ushbu shaxslarga taalluqli boshqa ishlar va shikoyatlar tegishlidir.

6-modda. Hududiy harbiy sudlar sudloviga podpolkovnik, 2-darajadagi kapitandan yuqori bo'lmagan harbiy unvonlardagi shaxslarning jinoyatlari to'g'risidagi ishlar, shuningdek ushbu shaxslarga taalluqli boshqa ishlar va shikoyatlar tegishlidir.

7-modda. Bir guruh shaxslar ayblangan taqdirda, ayblanuvchilardan loaqal biri xususidagi ish harbiy sud sudloviga taalluqli bo'lib, uni qonunga muvofiq alohida ish yuritishga ajratish mumkin bo'lmasa, fuqaro shaxslarga oid ishlarning harbiy sudlar tomonidan ko'rilishiga yo'l qo'yiladi.

Yakka shaxs yoki bir guruh shaxslar bir necha jinoyatni sodir etishda ayblangan taqdirda, agar jinoyatlardan loaqal biri haqidagi ish harbiy sud sudloviga taalluqli bo'lsa, barcha jinoyatlar to'g'risidagi va barcha shaxslarga oid ish harbiy sud tomonidan ko'riladi.

8-modda. Harbiy sudlar jinoyat ishlari bilan birga harbiy qismlar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalarining va fuqarolarning jinoyatlar tufayli o'zlariga yetkazilgan moddiy zararining o'rnini qoplash to'g'risidagi fuqarolik da'volarini ham ko'rib chiqadi.

9-modda. O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi:

o'z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi instansiya sudi sifatida va apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida ko'rib chiqadi;

hududiy harbiy sudlarning sudlov faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradi;

harbiy sudlar ishining tashkil etilishini tekshiradi;

harbiy sudlarning sud amaliyoti va sud statistikasini umumlashtiradi, ularning tizimli tahlilini amalga oshiradi;

sud amaliyoti obzorlarini tayyorlaydi;

harbiy sudlar sudyalarining malakasini oshirish chora-tadbirlarini ko'radi;

sudyalarning mustaqilligini mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi harbiy sudlar ishini tashkil etish masalalariga doir buyruqlar va farmoyishlar chiqaradi.

10-modda. O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi rayosati mazkur sud sudyalaridan iborat tarkibda ish yuritadi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi rayosatining majlislari zaruriyatga qarab, biroq har oyda kamida bir marta o'tkaziladi va rayosat a'zolarining ko'pchiligi hozir bo'lganda vakolatli hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi rayosatining qarorlari majlisda ishtirok etayotgan rayosat a'zolarining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi va sud raisi tomonidan imzolanadi.

11-modda. O'zbekiston Respublikasi harbiy sudi rayosati:

sud amaliyotini umumlashtirish va sud statistikasini tahlil qilish natijalarini ko'rib chiqadi;

sudlov hay'atining faoliyati to'g'risidagi ma'ruzalarni eshitadi;

hududiy harbiy sudlar raislarining qonunchilikni qo'llash amaliyoti to'g'risidagi ma'ruzalarini eshitadi.

O'zbekiston Respublikasi harbiy sudi rayosati qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

12-modda. O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining sudlov hay'ati:

o'z vakolatlari doirasida ishlarni birinchi instansiyada ko'rib chiqadi;

ishlarni apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida ko'rib chiqadi;

sud amaliyotini o'rganadi va umumlashtiradi;

sud statistikasini tahlil qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining sudlov hay'ati qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

13-modda. O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisi:

sud faoliyatiga tashkiliy rahbarlikni amalga oshiradi;

sud rayosati majlislarini chaqiradi va uning majlislarida raislik qiladi;

sud rayosati qarorlari bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sud majlislarida raislik qiladi;

quyi turuvchi sudlar faoliyatini tashkil etishda ko'maklashadi;

sudyalar, sud apparati xodimlari va xalq maslahatchilarining malakasini oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sud amaliyotini umumlashtirish, sud amaliyoti obzorlarini tayyorlash va sud statistikasini yuritish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi va ularning murojaatlarini ko'rib chiqish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

Sudyalar oliy malaka hay'atiga sudyalarning malaka hay'atlari qarorlari yuzasidan taqdimnomalar kiritadi;

sud apparati ishiga rahbarlik qiladi, sud apparati xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi va tugatadi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

14-modda. O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining o'rinbosari:

sudlov hay'ati ishini tashkil etadi;

sudlov hay'ati majlislarida raislik qiladi;

sudlov hay'ati faoliyati to'g'risida sud rayosatiga ma'ruza taqdim etadi;

jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslar vakillarini shaxsan qabul qiladi;

sud raisi yo'qligida uning vakolatlarini amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining o'rinbosari qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisi o'rinbosari yo'qligida uning vakolatlari mazkur sud raisi tomonidan sudyalardan biriga yuklatilishi mumkin.

15-modda. Hududiy harbiy sud raisi:

sud majlislarida raislik qiladi;

jismoniy shaxslarni, yuridik shaxslarning vakillarini shaxsan qabul qiladi va ularning murojaatlarini ko'rib chiqish bo'yicha ishlarni tashkil etadi;

sud apparati ishiga rahbarlik qiladi, sud apparati xodimlari bilan mehnat shartnomalarini tuzadi va tugatadi.

Hududiy harbiy sud raisi qonunga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Hududiy harbiy sud raisi yo'qligida uning vakolatlarini O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining sudyalardan biri bajaradi.

16-modda. Harbiy sudlar tarkibi, shtatlar soni, shtatdagi lavozimlar ro'yxati O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

17-modda. Harbiy sudlar sudyalari "Sudlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga muvofiq intizomiy javobgarlikka tortiladi.

18-modda. Harbiy sudlarning apparati xodimlarini ishga qabul qilish va ular bilan tuzilgan mehnat shartnomalarini bekor qilish O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksiga muvofiq tegishli harbiy sud raisi tomonidan amalga oshiriladi.

19-modda. Harbiy sudlarni moddiy-texnik jihatdan ta'minlash, moliyalashtirish, transport, aloqa vositalari bilan ta'minlash O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi Sudlar faoliyatini ta'minlash departamenti tomonidan amalga oshiriladi.

20-modda. Ushlangan, qamoqqa olingan, gauptvaxtalarda saqlanayotganlarni harbiy sudlarga qo'riqlab olib borish va ularni sud majlisida qo'riqlash harbiy qismlar yoki garnizonlarning harbiy komendaturalari tomonidan amalga oshiriladi. Boshqa saqlash joylarida, jazoni ijro etish muassasalarida

saqlanayotgan mahbuslarni ishni ko'rish joyiga qo'riqlab olib borish va qo'riqlash belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining soqchilik qo'shinlari qismlari, organlari tomonidan amalga oshiriladi.

21-modda. Harbiy sudlar O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbi tasviri tushirilgan va o'z nomi yozilgan muhrga ega bo'ladi.

“Sudlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga

2-ILOVA

Sudyalarning malaka darajalari to‘g‘risida

NIZOM

1-modda. “Sudlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga muvofiq ushbu Nizom O'zbekiston Respublikasi sudyalari uchun malaka darajalari joriy etish va berish tartibini belgilaydi.

2-modda. Sudyalarga sudya sifatidagi tajribasi va ish stajini inobatga olgan holda quyidagi malaka darajalari beriladi:

oliy malaka darajasi;
birinchi malaka darajasi;
ikkinchi malaka darajasi;
uchinchi malaka darajasi;
to‘rtinchi malaka darajasi;
beshinchi malaka darajasi.

3-modda. Malaka darajalari quyidagicha beriladi:

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyalariga, O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi sudyalariga — oliy, birinchi, ikkinchi malaka darajalari;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyat sudlari va Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi, Qoraqalpog‘iston Respublikasi ma‘muriy sudi, viloyatlar, Toshkent shahar ma‘muriy sudlari sudyalariga — birinchi, ikkinchi, uchinchi malaka darajalari;

tumanlararo, tuman, shahar sudlari, hududiy harbiy sudlar sudyalariga — uchinchi, to‘rtinchi, beshinchi malaka darajalari.

4-modda. Oliy malaka darajasi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisiga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan beriladi.

Oliy malaka darajasi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi o‘rinbosarlari — sudlov hay‘atlari raislariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyalariga, O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi sudyalariga tegishincha O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining va O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi raisining O'zbekiston Respublikasi sudlari sudyalari oliy malaka hay‘ati xulosasiga asoslangan taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan beriladi. Boshqa malaka darajalari tegishli sudyalar malaka hay‘atlari xulosasiga binoan O'zbekiston Respublikasi sudlari sudyalari oliy malaka hay‘ati tomonidan beriladi.

Birinchi marotaba saylangan yoki tayinlangan sudyalarga malaka darajalari ish faoliyatining dastlabki uch oyi ichida ilgarigi ish yoki xizmat joyida berilgan maxsus unvonlar va mansab darajalarini inobatga olgan holda beriladi.

Sudylar orasidan belgilangan tartibda saylangan yoki O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari bilan tayinlangan shaxslarga malaka darajalari tegishli davlat organlari va tashkilotlari rahbarlarining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi sudlari sudyalari oliy malaka hay‘ati tomonidan beriladi.

5-modda. Har bir malaka darajasida bo‘lish muddatlari ijobiy malaka attestatsiyasi mavjud bo‘lgan taqdirda quyidagicha belgilanadi:

beshinchi malaka darajasida — ikki yil;
to‘rtinchi malaka darajasida — uch yil;
uchinchi malaka darajasida — to‘rt yil;
ikkinchi malaka darajasida — besh yil.

Birinchi malaka darajasida bo‘lish muddati belgilanmaydi.

Yuqori malakali sudyalarga ish tajribasini inobatga olgan holda, egallab turgan lavozimi uchun nazarda tutilgan darajadan qat‘i nazar, shuningdek ketma-ketlikka rioya etmagan holda, lekin unga berilgan malaka darajasidan ikki darajadan yuqori bo‘lmagan malaka darajasi berilishiga yo‘l qo‘yiladi.

6-modda. Sudyalar odil sudlovni amalga oshirish chog'ida qonuniylikni qo'pol ravishda buzganlik uchun malaka darajasidan mahrum etilishi mumkin.

Malaka darajasidan mahrum etish va malaka darajasini pasaytirish shu malaka darajasini bergan mansabdor shaxs yoki organ tomonidan amalga oshiriladi.

7-modda. Malaka darajasiga ega bo'lgan sudyalarning lavozim maoshlariga qonunchilikda belgilangan miqdorlarda ustamalar belgilanadi.

8-modda. Sudyalarni malaka attestatsiyasidan o'tkazish tartibi qonun bilan tasdiqlanadigan nizomda belgilanadi.

"Sudlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga
3-ILOVA

Sud tizimi xodimlarining mansab darajalari to'g'risida NIZOM

1-modda. Ushbu Nizom sudlar apparati, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi (bundan buyon matnda Konstitutsiyaviy sud deb yuritiladi), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi (bundan buyon matnda Sudyalar oliy kengashi deb yuritiladi), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi (bundan buyon matnda Oliy maktab deb yuritiladi) va O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi huzuridagi Sudlar faoliyatini ta'minlash departamenti (bundan buyon matnda Departament deb yuritiladi) hamda uning hududiy bo'limlari xodimlariga maxsus unvonlar — mansab darajalari berish tartibini belgilaydi.

2-modda. Sudlar apparati, Konstitutsiyaviy sud, Sudyalar oliy kengashi, Oliy maktab, Departament va uning hududiy bo'limlari xodimlarining maxsus unvonlari quyidagi mansab darajalaridan iborat:

- 1-darajali Davlat adliya maslahatchisi;
- 2-darajali Davlat adliya maslahatchisi;
- 3-darajali Davlat adliya maslahatchisi;
- 1-darajali adliya maslahatchisi;
- 2-darajali adliya maslahatchisi;
- 3-darajali adliya maslahatchisi;
- 1-darajali yurist;
- 2-darajali yurist;
- 3-darajali yurist.

3-modda. Mansab darajalari oliy yuridik ma'lumotga yoki boshqa oliy ma'lumotga ega xodimlarga, egallab turgan lavozimi, malakasi va ish stajiga muvofiq ketma-ketlikda yoxud ilgari ish yoki xizmat joyida berilgan maxsus unvonlar va mansab darajalarini inobatga olgan holda beriladi.

4-modda. Mansab darajalari:

- 1-darajali Davlat adliya maslahatchisi — Sudyalar oliy kengashi raisiga;
- 2-darajali Davlat adliya maslahatchisi — Oliy maktab direktoriga, Departament direktoriga;
- 3-darajali Davlat adliya maslahatchisi — Oliy maktab direktorining o'rinbosariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi apparati rahbariga;

1-darajali adliya maslahatchisi — Konstitutsiyaviy sud kotibiyati mudiriga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi boshqarmalari boshliqlariga, Sudyalar oliy kengashi kotibiga, Oliy maktabning kafedra mudiriga, kafedra professoriga, kafedra dotsentiga, Departament direktorining o'rinbosariga;

2-darajali adliya maslahatchisi — Konstitutsiyaviy sudning katta ekspertlariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining boshqarma boshliqlari o'rinbosarlariga va bo'lim boshliqlariga, Konstitutsiyaviy sud raisining yordamchisiga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining maslahatchisiga, Sudyalar oliy kengashining yetakchi inspektorlariga, birinchi bo'limi mudiriga, Oliy maktabning bo'lim boshliqlariga, kafedra o'qituvchilariga, Departamentning bo'limlari va hududiy bo'limlari boshliqlariga;

3-darajali adliya maslahatchisi — Konstitutsiyaviy sudning ekspertlariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Rayosati kotibiyatining boshlig'iga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining bo'lim boshliqlari o'rinbosarlariga, bosh va katta konsultantlariga, Sudyalar oliy kengashining arxiv mudiriga va devonxona mudiriga, Oliy maktabning yuriskonsultiga, bosh va yetakchi mutaxassislariga, Departamentning bosh mutaxassislariga, kadrlar bo'yicha bosh inspektoriga va yuriskonsultiga;

1-darajali yurist — Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat sudlari va Toshkent shahar sudining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining,

viloyatlar, Toshkent shahar ma'muriy sudlarining bo'lim boshliqlariga, bosh mutaxassislariga, sudya katta yordamchilariga, Oliy maktabning devonxona mudiriga va arxiv mudiriga;

2-darajali yurist — Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat sudlari va Toshkent shahar sudining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi ma'muriy sudining, viloyatlar, Toshkent shahar ma'muriy sudlarining katta mutaxassislariga, devonxona mudirlariga, sudyalarning malaka hay'atlari kotiblariga, Departament hududiy bo'limlarining bosh mutaxassislariga;

3-darajali yurist — tumanlararo, tuman, shahar sudlarining, hududiy harbiy sudlarning sudya yordamchilariga, devonxona mudirlariga beriladi.

5-modda. 1, 2 va 3-darajali Davlat adliya maslahatchisi mansab darajalari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan beriladi.

1, 2 va 3-darajali adliya maslahatchisi, shuningdek 1, 2 va 3-darajali yurist mansab darajalari:

Sudyalar oliy kengashi va Oliy maktabning xodimlariga — Sudyalar oliy kengashi raisi tomonidan;

Konstitutsiyaviy sudning devoni xodimlariga — Konstitutsiyaviy sudning raisi tomonidan;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi va quyi turuvchi sudlar apparatlari xodimlariga, Departament va uning hududiy bo'limlari xodimlariga — O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi tomonidan beriladi.

Konstitutsiyaviy sudning raisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi, Sudyalar oliy kengashining raisi ushbu Nizomning **4-moddasida** nazarda tutilmagan lavozimni shtat jadvalida mavjud muayyan lavozimga tenglashtirishga hamda 1-darajali adliya maslahatchisi va ungacha bo'lgan mansab darajasini berishga haqli.

6-modda. 1, 2, 3-darajali Davlat adliya maslahatchisi darajalarida bo'lish muddati belgilanmaydi.

Har bir mansab darajasida bo'lish muddati ijobiy attestatsiya mavjud bo'lgan taqdirda 3, 2 va 1-darajali adliya maslahatchilari uchun — to'rt yilni, 3, 2, 1-darajali yuristlar uchun — ikki yarim yilni tashkil etadi.

7-modda. Ushbu Nizomning **5-moddasiga** muvofiq sudlar, Sudyalar oliy kengashi, Oliy maktab, Departament va uning hududiy bo'limlari xodimlariga 1-darajali Davlat adliya maslahatchisi mansab darajasigacha bo'lgan mansab darajasini berishga — egallab turgan lavozimi bo'yicha nazarda tutilgan darajadan qat'i nazar, ketma-ketlikda va mansab darajasida bo'lish muddatiga rioya etmagan holda yo'l qo'yiladi.

8-modda. Sudlarga, Sudyalar oliy kengashiga, Oliy maktabga, Departamentga va uning hududiy bo'limlariga huquqni muhofaza qiluvchi organlardan va boshqa tashkilotlardan ishga o'tgan xodimlarga mansab darajalari ular qaysi lavozimga tayinlanganligi, bilimi va ish tajribasi, shuningdek ilgari ish yoki xizmat joyida berilgan maxsus unvonlari va mansab darajalari inobatga olingan holda beriladi.

9-modda. Konstitutsiyaviy sud raisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, Sudyalar oliy kengashi raisi:

1) oldingi mansab darajasida bo'lish uchun belgilangan xizmat muddati tugamasdan, ishda alohida o'rnak ko'rsatganligi yoki xizmat burchini namunali bajarganligi uchun;

2) xodim yuqori lavozimga ko'tarilayotganda ketma-ketlikka rioya etmagan holda, lekin uning o'z darajasidan ikki mansab darajasidan yuqori bo'lmagan;

3) attestatsiyadan birinchi marta o'tayotgan xodimlarga ularning lavozimlari bo'yicha belgilanganidan bir pog'ona past mansab darajasi berishga haqli.

10-modda. Ish staji bo'lmagan shaxslarga ular lavozimga tayinlanganidan keyin kamida olti oy o'tgach mansab darajasi beriladi.

11-modda. Sudlar apparati, Konstitutsiyaviy sud, Sudyalar oliy kengashi, Oliy maktab, Departament va uning hududiy bo'limlarining bir mansab darajasida belgilangan muddat xizmat qilgan, lekin xizmat faoliyatida yoki xulq-atvorida jiddiy kamchiliklari bo'lgan xodimlari mansab darajasi ko'tarilmaydi.

12-modda. Mansab darajalari berilgan xodimlar shu mansab darajalarida umrbod bo'ladi va faqat sudlarda, Sudyalar oliy kengashida, Oliy maktabda, Departamentda va uning hududiy bo'limlarida ishlashga noliyiq xatti-harakatlari uchun mehnat shartnomasi bekor qilinganda ulardan mahrum qilinishi mumkin.

13-modda. Xizmat burchini qo'pol ravishda buzgani yoki xizmat vazifalarini muttasil lozim darajada bajarmagani uchun xodimning mansab darajasi unga berilganidan ikkidandan ortiq bo'lmagan mansab darajasiga pasaytirilishi mumkin.

Mansab darajasidan mahrum qilish yoki uni pasaytirish mansab darajasi berish huquqiga ega bo'lgan tegishli mansabdor shaxslar tomonidan amalga oshiriladi.

14-modda. Sudlar apparati, Konstitutsiyaviy sud, Sudyalar oliy kengashi, Oliy maktab, Departament va uning hududiy bo'limlari xodimlariga mansab darajalari berish uchun attestatsiya o'tkazish tartibi Konstitutsiyaviy sud raisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, Sudyalar oliy kengashi raisi tomonidan ularning vakolati doirasida belgilanadi.

15-modda. Mansab darajasi bo'lgan sudlar apparati, Konstitutsiyaviy sud, Sudyalar oliy kengashi, Oliy maktab, Departament va uning hududiy bo'limlari xodimlarining lavozim maoshlariga ustamalar qonunchilikda belgilangan miqdorlarda belgilanadi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING XALQARO SHARTNOMALARI TO'G'RSIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2018-yil 22-noyabrda qabul qilingan

Senat tomonidan 2018-yil 13-dekabrda ma'qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzish, bajarish, ularning amal qilishini to'xtatib turish va ularni tugatish sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

2-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari to'g'risidagi qonunchilik

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan prinsiplari va normalariga, O'zbekiston Respublikasi [Konstitutsiyasiga](#), shuningdek ushbu Qonunga hamda xalqaro shartnomalarning o'z qoidalariga muvofiq tuziladi, bajariladi, tugatiladi va ularning amal qilishi to'xtatib turiladi.

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi qoidalari qo'llaniladi.

3-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari O'zbekiston Respublikasi huquqiy tizimida

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan prinsiplari va normalari bilan bir qatorda O'zbekiston Respublikasi huquqiy tizimining tarkibiy qismidir.

4-modda. Asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

ahdlashuvchi tomon — xalqaro shartnomaning mustaqil tomoni sifatida ishtirok etayotgan hamda u kuchga kirganligidan yoki kirmaganligidan qat'i nazar, ushbu xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga rozilik bildirgan davlat (davlatlar), xalqaro tashkilot (xalqaro tashkilotlar) va (yoki) xalqaro shartnomalar tuzish huquqiga ega bo'lgan boshqa subyekt (boshqa subyektlar);

vakolatlar — bitta shaxsning yoki bir nechta shaxsning O'zbekiston Respublikasi vakili bo'lish huquqi bo'lib, bu huquq O'zbekiston Respublikasi vakolatli organining (mansabdor shaxsining) qarori asosida amalga oshiriladi va muzokaralarda ishtirok etayotgan tomonga yoki depozitariyga;

muzokaralar olib borish va xalqaro shartnomaning matnini qabul qilish yoki uning autentikligini belgilash;

xalqaro shartnomani imzolash;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligini bildirish;

xalqaro shartnomaga taalluqli boshqa harakatni amalga oshirish maqsadida beriladigan vakolatlar to'g'risidagi guvohnoma bilan tegishli tarzda rasmiylashtiriladi;

davlat organi — O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq xalqaro shartnomalar tuzish huquqi berilgan O'zbekiston Respublikasi vazirligi, shuningdek boshqa organi;

denonsatsiya — O'zbekiston Respublikasining o'zi tuzgan xalqaro shartnomani tegishli tarzda rasmiylashtirilgan holda rad etishi va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tugatish usullaridan biri;

depozitariy — xalqaro shartnoma qoidalariga muvofiq ushbu xalqaro shartnomaning asl nusxasi o'ziga saqlash uchun topshiriladigan va mazkur xalqaro shartnomaga nisbatan ushbu xalqaro shartnomada va xalqaro huquqda nazarda tutilgan vazifalarni bajaradigan davlat, xalqaro tashkilot yoki uning bosh ijrochi mansabdor shaxsi;

muzokaralarda ishtirok etayotgan tomon — xalqaro shartnomaning matnini tuzish va qabul qilishda ishtirok etayotgan davlat, xalqaro tashkilot va (yoki) xalqaro shartnomalarni tuzish huquqiga ega bo'lgan boshqa subyekt;

ratifikatsiya yorlig'i — xalqaro shartnoma O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan ko'rib chiqilganligi to'g'risida guvohlik beruvchi va xalqaro shartnomaning O'zbekiston Respublikasi uchun majburiy ekanligiga bo'lgan rozilikni ifodalovchi maxsus hujjat;

xalqaro tashkilot — o'zining ta'sis hujjatiga muvofiq xalqaro xususiyatga ega muayyan vazifalarni bajarish uchun tashkil etilgan va xalqaro huquqning subyekti bo'lish huquqiga ega bo'lgan davlatlararo (hukumatlararo) tashkilot;

xalqaro shartnoma ishtirokchisi — xalqaro shartnomaning mustaqil tomoni sifatida ishtirok etayotgan, xalqaro shartnomaning o'zi uchun majburiy ekanligiga rozilik bildirgan va o'zi uchun xalqaro shartnoma kuchga kirgan davlat, xalqaro tashkilot va (yoki) xalqaro shartnomalar tuzish huquqiga ega bo'lgan boshqa subyekt;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi — bitta hujjatdan, ikkita yoki bir-biri bilan bog'liq bo'lgan bir nechta hujjatdan iborat bo'lishidan, shuningdek o'zining muayyan nomidan va tuzilish usulidan (shartnoma, bitim, konvensiya, akt, pakt, bayonnoma, xatlar yoki notalar almashinuvi hamda xalqaro shartnomaning boshqacha nomlari va tuzilish usullaridan) qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasi tomonidan chet davlat, xalqaro tashkilot yoxud xalqaro shartnomalar tuzish huquqiga ega bo'lgan boshqa subyekt bilan yozma shaklda tuzilgan, xalqaro huquq bilan tartibga solinadigan xalqaro kelishuv;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini imzolash — xalqaro shartnomani tuzish bosqichi yoxud O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga bo'lgan roziligini, agar xalqaro shartnomada imzolash shunday kuchga ega ekanligi nazarda tutilgan bo'lsa yoki O'zbekiston Respublikasining va muzokaralarda ishtirok etayotgan boshqa tomonlarning imzolash shunday kuchga ega bo'lishi kerakligi haqidagi kelishuvi boshqacha tarzda belgilangan bo'lsa yoki imzolashga shunday kuch berish maqsadi muzokaralarda ishtirok etayotgan tomon vakilining vakolatlaridan kelib chiqsa yoxud muzokaralar vaqtida bildirilgan bo'lsa, bildirish shakli;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tuzish — xalqaro shartnomaning mazmunini shakllantirish, uning matnini qabul qilish va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligini bildirishga doir tartib-taomillar ketma-ketligi;

qo'shimcha shart — O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomani imzolash, ratifikatsiya qilish, tasdiqlash, qabul qilish yoki unga qo'shilish chog'ida qilingan har qanday ta'rifdagi va har qanday nomdagi bir tomonlama rasmiy yozma bayonoti bo'lib, u orqali xalqaro shartnoma muayyan qoidalarining O'zbekiston Respublikasiga nisbatan qo'llanilishi borasida bu qoidalarni istisno qilish yoki ularning yuridik kuchini o'zgartirish istagi ifodalanadi.

5-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining tili

O'zbekiston Respublikasining davlat tili va boshqa ahdlashuvchi tomonning tili O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining tilidir.

Boshqa ahdlashuvchi tomon bilan kelishuvga ko'ra o'zga til O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining tili deb tanlanishi mumkin. Xalqaro shartnomaning matni qaysi tilda tuzilgan bo'lsa, o'sha til mazkur shartnomaning matnida ko'rsatilib, matnda uning autentikligi va rasmiyligi belgilanadi.

6-modda. Chet davlatlar, xalqaro tashkilotlar va xalqaro shartnomalar tuzish huquqiga ega bo'lgan boshqa subyektlar bilan o'zaro munosabatlar

Chet davlatlar, xalqaro tashkilotlar va xalqaro shartnomalar tuzish huquqiga ega bo'lgan boshqa subyektlar bilan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzish, ularning amal qilishini to'xtatib turish va ularni tugatish masalalari bo'yicha o'zaro munosabatlar O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi orqali amalga oshiriladi.

2-bob. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzish tartibi

7-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzish huquqi

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tuzish huquqi davlatga tegishlidir.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari quyidagicha tuziladi:

O'zbekiston Respublikasi nomidan — davlatlararo shartnomalar;

O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan — hukumatlararo shartnomalar;

davlat organlari nomidan o'z vakolatlari doirasida — idoralararo shartnomalar.

8-modda. Xalqaro shartnoma loyihasini yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalani ekspertlar darajasida ishlab chiqishni boshlash haqidagi tashabbus taklifi

Davlat organlari o'z vakolatiga kiradigan masalalar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan kelishgan holda xalqaro shartnoma loyihasini yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalani ekspertlar darajasida ishlab chiqishni boshlash haqidagi tashabbus taklifi bilan chiqishi mumkin.

Ayrim hollarda, O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining taklifiga ko'ra davlat organlari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga yoki O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga ekspertlar darajasida ishlab chiqishni boshlash to'g'risida qaror qabul qilish uchun tashabbus taklifi kiritishi mumkin.

Tashabbus taklifiga quyidagi materiallar davlat tilida yoki zarur hollarda, boshqa tillarga tarjima qilingan holda ilova qilinadi:

xalqaro shartnomaning dastlabki loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnomaning matni yoxud ularning asosiy qoidalari;

xalqaro shartnomaning loyihasiga yoki ko'p tomonlama xalqaro shartnomaga qo'shimcha hujjatlar; ushbu Qonunning 9-moddasi talablariga mos bo'lgan tushuntirish xati.

9-modda. Xalqaro shartnoma loyihasiga yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalaga doir tushuntirish xati

Xalqaro shartnoma loyihasiga yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalaga doir tushuntirish xatida quyidagilar bo'lishi kerak:

O'zbekiston Respublikasi uchun xalqaro shartnomani tuzish maqsadga muvofiqligining va amaliy ahamiyatining asoslanishi, shu jumladan uning tuzilishidan kutilayotgan natijalar to'g'risidagi batafsil axborot hamda xalqaro shartnoma tuzish orqali tartibga solish talab etiladigan masalalar haqidagi ma'lumotlar;

xalqaro shartnoma tuzilishi munosabati bilan qabul qilinishi, o'zgartirilishi, qo'shimcha kiritilishi va (yoki) o'z kuchini yo'qotgan deb topilishi lozim bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar to'g'risidagi axborot;

zarur hollarda, xalqaro shartnoma tuzish natijasida kelib chiqishi mumkin bo'lgan moliyaviy-iqtisodiy oqibatlarining yoki boshqa oqibatlarining baholanishi.

Tushuntirish xati xalqaro shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organi tomonidan tayyorlanadi va ushbu organ rahbari tomonidan (uning yo'qligida — birinchi o'rinbosari tomonidan) imzolanadi.

10-modda. Xalqaro shartnoma loyihasini yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalani ekspertlar darajasida ishlab chiqish

Ekspertlar darajasida ishlab chiqish xalqaro shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organi tomonidan manfaatdor davlat organlari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan birgalikda amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi xalqaro shartnoma loyihasini yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matnini O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiqligi borasida huquqiy ekspertizadan o'tkazadi.

Zarur hollarda, ekspertlar darajasida ishlab chiqish davomida xalqaro shartnoma loyihasini tuzish va ko'rib chiqish yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalani muhokama qilish uchun manfaatdor davlat organlarining vakillari, mutaxassislar hamda mustaqil ekspertlardan iborat bo'lgan idoralararo ishchi guruh tuzilishi mumkin.

Agar xalqaro shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar ikki yoki undan ortiq davlat organlarining vakolatiga kirsam, barcha takliflarni umumlashtirish, xalqaro shartnoma loyihasini maromiga yetkazish va uning davlat tilidagi yoki zarur bo'lgan hollarda, boshqa tildagi matnini tayyorlash, shuningdek O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masalani ekspertlar darajasida ishlab chiqish O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining taklifiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadigan davlat organining zimmasiga yuklatiladi.

Ekspertlar darajasida ishlab chiqish yakunlariga ko'ra xalqaro shartnoma loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matni ushbu Qonunning **11-moddasida** nazarda tutilgan tartibda huquqiy ekspertiza o'tkazish uchun O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga kiritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan huquqiy ekspertiza o'tkazilganidan so'ng xalqaro shartnoma loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi maqsadga muvofiqligi to'g'risidagi masala ushbu Qonunning **13-moddasida** belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritiladi.

Chet el tomoni bilan xalqaro shartnoma loyihasining yoki ko'p tomonlama xalqaro shartnomada O'zbekiston Respublikasining ishtirok etishi to'g'risidagi masalaning keyingi ishlab chiqilishi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining ijobiy qarori olinganidan so'ng amalga oshiriladi.

Xalqaro shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organining rahbari xalqaro shartnoma loyihasini tayyorlash yoki O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama xalqaro shartnomada ishtirok etishi masalasini ekspertlar darajasida ishlab chiqishning butun jarayoni uchun javobgar bo'ladi.

11-modda. Xalqaro shartnoma loyihasining yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matnining huquqiy ekspertizasi

Xalqaro shartnomaning loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnomaning matni ekspertlar darajasida ishlab chiqilganidan so'ng O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligida majburiy huquqiy ekspertizadan o'tkazilishi lozim.

Huquqiy ekspertiza chog'ida xalqaro shartnoma loyihasining yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matnining:

xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan prinsiplari va normalariga;

O'zbekiston Respublikasining boshqa xalqaro shartnomalaridan kelib chiqadigan xalqaro majburiyatlarga;

O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosiy faoliyat sohasidagi qonunchiligiga;

yuridik texnika talablariga va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini rasmiylashtirish amaliyotiga muvofiqligi tekshiriladi.

Huquqiy ekspertiza o'tkazish uchun O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga quyidagilar kiritiladi:

davlat tilidagi yoki zarur hollarda, boshqa tildagi xalqaro shartnoma loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matni;

ushbu Qonunning **9-moddasi** talablariga mos bo'lgan tushuntirish xati;

manfaatdor davlat organlari bilan ekspertlar darajasida ishlab chiqish natijalari to'g'risidagi ma'lumotlar, shu jumladan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining huquqiy ekspertizasi natijalari qiyosiy jadval tarzida.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi ko'rib chiqilayotgan masala mavzusiga oid boshqa zarur materiallarni talab qilib olishga haqli.

12-modda. Xalqaro shartnoma loyihasining yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matnining boshqa turdagi ekspertizasi

Xalqaro shartnoma loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matni iqtisodiy, moliyaviy, ilmiy, ekologik, lingvistik, shuningdek boshqa turdagi ekspertizadan o'tkazilishi mumkin.

Ekspertlar darajasida ishlab chiqishda bevosita ishtirok etmagan tashkilotlar va (yoki) shaxslar ekspertlar sifatida jalb qilinishi mumkin.

Ekspertlarning xulosalari tavsiya xususiyatiga ega bo'ladi va xalqaro shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organi tomonidan ko'rib chiqilishi lozim.

Boshqa turdagi ekspertiza o'tkazish to'g'risidagi qaror xalqaro shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organi tomonidan o'z tashabbusiga ko'ra yoki O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining taklifiga binoan qabul qilinadi.

13-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tuzish to'g'risidagi taklif

O'zbekiston Respublikasi nomidan xalqaro shartnoma tuzish to'g'risidagi taklif O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan kiritiladi. Boshqa davlat organlari o'z vakolatiga kiradigan masalalar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi nomidan xalqaro shartnoma tuzish haqidagi taklifni O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan birga yoki u bilan kelishgan holda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tuzish to'g'risidagi taklif O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan kiritiladi. Boshqa davlat organlari o'z vakolatiga kiradigan masalalar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tuzish to'g'risidagi taklifni O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan birga yoki u bilan kelishgan holda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritadi.

O'zbekiston Respublikasining idoralararo shartnomasini tuzish to'g'risidagi taklif O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga ushbu shartnoma bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organi tomonidan kiritiladi.

Xalqaro shartnomani tuzish to'g'risidagi taklifga quyidagilar ilova qilinadi:

xalqaro shartnoma loyihasi yoki O'zbekiston Respublikasi ishtirokchisi bo'lishni maqsad qilgan ko'p tomonlama xalqaro shartnoma matni yoki ularning asosiy qoidolari;

ushbu Qonunning 9-moddasi talablariga mos bo'lgan tushuntirish xati;

tegishli davlat organlarining xulosalari;

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining va Tashqi ishlar vazirligining o'zlari o'tkazgan huquqiy ekspertiza natijalariga doir xulosalari.

14-modda. Muzokaralar olib borish va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini imzolash to'g'risidagi qarorlar

Muzokaralar olib borish va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini imzolash to'g'risidagi qarorlar, agar O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunchilik hujjatlarida o'zgacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa:

O'zbekiston Respublikasi nomidan tuziladigan shartnomalarga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan;

O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan tuziladigan shartnomalarga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan;

O'zbekiston Respublikasining idoralararo shartnomalariga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi bilan kelishilgan holda, ushbu shartnomalar bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari rahbarlari tomonidan qabul qilinadi.

15-modda. Muzokaralar olib borish va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini imzolash vakolatlari to'g'risidagi guvohnoma

Muzokaralar olib borish va xalqaro shartnomalarni imzolash vakolatlari ushbu Qonunning 14-moddasiga muvofiq qabul qilingan qarorlar asosida O'zbekiston Respublikasi tashqi ishlar vaziri tomonidan vakolatlar to'g'risidagi guvohnomani rasmiylashtirish orqali tasdiqlanadi.

Vakolatlar to'g'risidagi guvohnomaning shakli O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

16-modda. Vakolatlarni ko'rsatish zaruratisiz muzokaralar olib borish va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini imzolash

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti davlat rahbari sifatida xalqaro munosabatlarda O'zbekiston Respublikasi nomidan ish ko'radi hamda xalqaro huquqqa va O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga muvofiq vakolatlarini ko'rsatish zaruratisiz muzokaralar olib boradi hamda O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini imzolaydi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri xalqaro munosabatlarda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi nomidan ish ko'radi, vakolatlarini ko'rsatish zaruratisiz muzokaralar olib boradi va O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan xalqaro shartnomalarni imzolaydi.

O'zbekiston Respublikasi tashqi ishlar vaziri o'z vazifalariga ko'ra va xalqaro huquqqa muvofiq vakolatlarini ko'rsatish zaruratisiz muzokaralar olib borishga hamda O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini imzolashga haqli.

O'zbekiston Respublikasining chet davlatdagi diplomatik vakolatxonasi boshlig'i yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro tashkilot yoki konferensiya qoshidagi vakolatxonasi boshlig'i xalqaro shartnoma matnini qabul qilish maqsadida diplomatik vakolatxona joylashgan davlat bilan yoki mazkur xalqaro tashkilot, konferensiya doirasida vakolatlarini ko'rsatish zaruratisiz muzokaralar olib borishga haqli.

Davlat organining rahbari o'z vakolati doirasida vakolatlarini ko'rsatish zaruratisiz muzokaralar olib borishga va idoralararo shartnomalarni imzolashga haqli.

17-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligini bildirish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligi xalqaro shartnomani imzolash, notalar, xatlar yoki xalqaro shartnomani tashkil etuvchi boshqa hujjatlar almashish, xalqaro shartnomani ratifikatsiya qilish, tasdiqlash, qabul qilish, unga qo'shilish orqali yoki ahdlashuvchi tomonlar kelishib olgan boshqa har qanday usulda bildirilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi ushbu Qonun talablarini hisobga olgan va xalqaro shartnoma qoidalaridan kelib chiqqan holda O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligini bildirish usulini aniqlaydi.

18-modda. Ratifikatsiya qilinadigan xalqaro shartnomalar

O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** muvofiq xalqaro shartnomani ratifikatsiya qilish O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan xalqaro shartnomani ratifikatsiya qilish to'g'risida qonun qabul qilish orqali amalga oshiriladi.

Quyidagi xalqaro shartnomalar ratifikatsiya qilinadi:

davlatlararo munosabatlarning asoslari haqidagi va o'zaro huquqiy yordam to'g'risidagi;

O'zbekiston Respublikasining mudofaa qobiliyatiga daxldor masalalar bo'yicha, tinchlik shartnomalari va kollektiv xavfsizlik to'g'risidagi shartnomalar;

O'zbekiston Respublikasining boshqa davlatlar bilan hududiy chegaralanishi to'g'risidagi;

O'zbekiston Respublikasining davlatlararo ittifoqlardagi, xalqaro tashkilotlardagi va boshqa birlashmalardagi ishtiroki to'g'risidagi;

bajarilishi O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunlari o'zgartirilishini yoki yangi qonunlar qabul qilinishini talab etadigan, shuningdek O'zbekiston Respublikasi qonunlarida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalarni belgilaydigan bo'lsa.

Qaysi xalqaro shartnomalarni tuzish chog'ida muzokaralarda ishtirok etuvchi tomonlar kelgusida ularni ratifikatsiya qilish to'g'risida kelishib olgan bo'lsa, o'sha xalqaro shartnomalar xuddi shunday tarzda ratifikatsiya qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari boshqa xalqaro shartnomalarni ham ratifikatsiya qilishga haqli.

Davlatning xorijdan mablag' jalb qilishi to'g'risidagi xalqaro shartnomalar, shuningdek xalqaro kafolat shartnomalari ratifikatsiya qilinmaydi va O'zbekiston Respublikasi uchun ahdlashuvchi tomonlar belgilaydigan tartibda kuchga kiradi.

19-modda. O'zbekiston Respublikasi tomonidan xalqaro shartnomalarni ratifikatsiya qilish to'g'risidagi takliflar

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlariga muvofiq imzolangan xalqaro shartnomalarni ratifikatsiya qilish to'g'risidagi takliflar O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasiga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan kiritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlariga muvofiq imzolangan xalqaro shartnomalarni ratifikatsiya qilish to'g'risidagi takliflar O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasiga O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan kiritiladi.

Xalqaro shartnomalarni ratifikatsiya qilish to'g'risidagi takliflar O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan mustaqil ravishda yoki, agar shartnoma boshqa davlat organlarining vakolatiga kiradigan masalalarga daxldor bo'lsa, ular bilan kelishilgan holda tegishincha O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritiladi.

20-modda. Ratifikatsiya yorlig'i

Xalqaro shartnomani ratifikatsiya qilish to'g'risidagi qonunga asosan ratifikatsiya yorlig'i O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan imzolani, uning muhri va O'zbekiston Respublikasi tashqi ishlar vazirining imzosi bilan tasdiqlanadi.

Ratifikatsiya yorlig'ining shakli O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

21-modda. Ratifikatsiya yorliqlarini almashish va ularni saqlash uchun topshirish

Ratifikatsiya yorliqlarini almashish yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini ratifikatsiya qilish to'g'risidagi yorliqlarni saqlash uchun depozitariyga topshirish O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan yoxud uning topshirig'iga binoan O'zbekiston Respublikasining chet davlatdagi diplomatik vakolatxonasi, konsullik muassasasi yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro tashkilot huzuridagi vakolatxonasi tomonidan amalga oshiriladi.

22-modda. Ratifikatsiya qilinmaydigan xalqaro shartnomalarni tasdiqlash va qabul qilish

Ratifikatsiya qilinmaydigan, lekin kuchga kirishi uchun zarur bo'lgan davlat ichki tartib-taomillari o'tkazilishi nazarda tutiladigan xalqaro shartnomalarni tasdiqlash va qabul qilish:

O'zbekiston Respublikasi nomidan yoki O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan tuziladigan xalqaro shartnomalarga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan;

idoralararo shartnomalarga nisbatan — o'z nomidan bunday shartnomalar imzolangan davlat organlari tomonidan amalga oshiriladi.

23-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarga qo'shilishi

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarga qo'shilishi to'g'risidagi qaror:

ratifikatsiya qilinadigan shartnomalarga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan;

qaysi shartnomalar ratifikatsiya qilinmasa va ularga qo'shilish O'zbekiston Respublikasi nomidan yoki O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan amalga oshirilsa, o'sha shartnomalarga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan;

idoralararo shartnomalarga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan qabul qilinadi.

24-modda. O'zbekiston Respublikasi tomonidan xalqaro shartnomaning yoki uning qismining vaqtincha qo'llanilishi

Agar xalqaro shartnomada xalqaro shartnoma yoki xalqaro shartnomaning bir qismi u kuchga kirguniga qadar O'zbekiston Respublikasi tomonidan vaqtincha qo'llanilishi mumkinligi nazarda tutilgan bo'lsa yoki ahdlashuvchi tomonlar o'rtasida bu haqda kelishuvga erishilgan bo'lsa, ushbu xalqaro shartnoma yoki uning bir qismi O'zbekiston Respublikasi tomonidan vaqtincha qo'llanilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi tomonidan xalqaro shartnomani yoki uning bir qismini vaqtincha qo'llash to'g'risidagi yoxud vaqtincha qo'llashni tugatish haqidagi qaror xalqaro shartnomani imzolash haqida qaror qabul qilgan organ (mansabdor shaxs) tomonidan qabul qilinadi.

25-modda. Xalqaro shartnomalarning kuchga kirishi

Xalqaro shartnomalar O'zbekiston Respublikasi uchun ushbu Qonunga muvofiq hamda xalqaro shartnomada nazarda tutilgan yoki ahdlashuvchi tomonlar o'rtasida kelishilgan tartibda va muddatlarda O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligi bildirilganidan so'ng kuchga kiradi.

26-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga doir qo'shimcha shartlar

Xalqaro shartnomalarni imzolash, ratifikatsiya qilish, tasdiqlash, qabul qilish yoki ularga qo'shilish chog'ida shartnoma shartlariga va xalqaro huquq normalariga rioya etilgan holda qo'shimcha shartlar qo'yilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga doir qo'shimcha shartlar qanday tartibda qo'yilgan bo'lsa, xuddi shunday tartibda istalgan vaqtda olib tashlanishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasiga boshqa ahdlashuvchi tomon qo'ygan qo'shimcha shartni qabul qilish yoki unga qarshi e'tiroz bildirish xalqaro shartnomaning o'zidagi shartlarga va xalqaro huquq normalariga muvofiq O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligi to'g'risida qaror qabul qiladigan organ (mansabdor shaxs) tomonidan amalga oshiriladi.

27-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining shartlariga hamda xalqaro huquqqa muvofiq ularning ishtirokchilari o'rtasidagi kelishuvga binoan o'zgartish va qo'shimchalar kiritilishi mumkin.

Ushbu Qonunning xalqaro shartnomalar tuzishga oid qismidagi qoidalar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritishga nisbatan ham qo'llaniladi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar O'zbekiston Respublikasi uchun xalqaro shartnomalarning o'zida nazarda tutilgan tartibda va muddatlarda yoki ularning ishtirokchilari o'rtasida kelishib olingan boshqa tarzda kuchga kiradi.

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar kuchga kirishi uchun ushbu shartnomalar shartlariga yoki xalqaro huquqqa muvofiq O'zbekiston Respublikasining mazkur o'zgartish va qo'shimchalar o'zi uchun majburiy ekanligiga roziligi bildirilishi zarur bo'lsa, O'zbekiston Respublikasining bunday roziligi ushbu Qonunning 17-moddasida ko'rsatilgan usullarda ifodalanishi mumkin.

28-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini prolongatsiya qilish (muddatini uzaytirish)

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining o'zida belgilangan shartlarga muvofiq yoki ularning ishtirokchilari o'rtasidagi kelishuvga ko'ra prolongatsiya qilinishi (muddati uzaytirilishi) mumkin.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini prolongatsiya qilish (muddatini uzaytirish) to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasining ushbu xalqaro shartnomasini imzolash to'g'risida qaror qabul qilgan organ (mansabdor shaxs) tomonidan qabul qilinadi.

3-bob. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini e'lon qilish, ro'yxatdan o'tkazish va saqlash

29-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini e'lon qilish

O'zbekiston Respublikasining kuchga kirgan xalqaro shartnomalari O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi ma'lumotlari milliy bazasida hamda boshqa manbalarda, shu jumladan tegishli davlat organlarining rasmiy veb-saytlarida e'lon qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi ma'lumotlari milliy bazasi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari e'lon qilinadigan rasmiy manbadir. Qonunchilikda O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarini e'lon qilishning boshqa rasmiy manbalari ham belgilanishi mumkin.

Autentik matnlari chet tillarda tuzilgan O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalari davlat tilida e'lon qilinadi. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari boshqa tillarda ham e'lon qilinishi mumkin.

30-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini xalqaro tashkilotlarda ro'yxatdan o'tkazish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini Birlashgan Millatlar Tashkiloti Kotibiyatida va boshqa xalqaro tashkilotlarning tegishli organlarida ro'yxatdan o'tkazish O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan yoki u bilan kelishilgan holda boshqa davlat organlari tomonidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasining ro'yxatdan o'tkaziladigan idoralararo shartnomalarini tegishli xalqaro tashkilotlarda ushbu tashkilotlarning amaldagi qoidalariga muvofiq ro'yxatdan o'tkazish bunday shartnomalar qaysi davlat organlarining nomidan tuzilgan bo'lsa, o'sha davlat organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan kelishilgan holda amalga oshiriladi.

31-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining davlat reyestri va ularning saqlanishi

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining davlat reyestri O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini ro'yxatdan o'tkazish, hisobga olish va ularning elektron nusxalarini saqlashning yagona davlat tizimidir.

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining davlat reyestri O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari haqidagi, shu jumladan ularning rekvizitlarini va axborot-ma'lumotnoma tusidagi boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining davlat reyestri O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tasarrufida bo'ladi va u O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini ro'yxatdan o'tkazish, hisobga olish hamda ularning asl nusxalarini va depozitariy tomonidan rasman tasdiqlangan nusxalarini saqlash tartibini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi nomidan va O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan tuzilayotgan xalqaro shartnomalarning asl nusxalari (tasdiqlangan ko'chirma nusxalari, rasmiy tarjimalari) ular imzolangan (depozitariydan tasdiqlangan ko'chirma nusxalari, rasmiy tarjimalari olingan) kundan e'tiboran ikki haftalik muddat ichida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga saqlash uchun topshiriladi, ushbu hujjatlarning ko'chirma nusxalari esa, ular kuchga kirgan kundan e'tiboran ikki haftalik muddat ichida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan O'zbekiston Respublikasining tegishli davlat organlariga va boshqa tashkilotlariga yuboriladi.

O'zbekiston Respublikasi idoralararo shartnomalarining asl nusxalari mazkur shartnomalar qaysi davlat organlari nomidan tuzilgan bo'lsa, o'sha davlat organlarida saqlanadi, ushbu shartnomalarning tasdiqlangan ko'chirma nusxalari esa, ular imzolangan (depozitariydan tasdiqlangan ko'chirma nusxalari, rasmiy tarjimalari olingan) kundan e'tiboran ikki haftalik muddat ichida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga va boshqa manfaatdor davlat organlariga yuboriladi.

32-modda. Depozitariy vazifalarini amalga oshirish

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi ko'p tomonlama xalqaro shartnomalarning depozitariysi vazifalarini, agar ushbu shartnomalar shartlariga muvofiq bunday vazifalar O'zbekiston Respublikasining zimmasiga yuklatilgan bo'lsa, amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasining ko'p tomonlama idoralararo shartnomalari depozitariysining vazifalari, agar ushbu shartnomalar shartlariga muvofiq bunday vazifalar O'zbekiston Respublikasining zimmasiga yuklatilgan bo'lsa, ushbu shartnomalar qaysi davlat organlarining nomidan tuzilgan bo'lsa, o'sha davlat organlari tomonidan amalga oshiriladi.

4-bob. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini bajarishga doir chora-tadbirlar

33-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini bajarish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari O'zbekiston Respublikasi tomonidan xalqaro huquq normalariga muvofiq og'ishmay va majburiy tarzda bajariladi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini bajarish maqsadida O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatini qabul qilish zarur bo'lgan hollarda, manfaatdor davlat organlari O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi normalarini implementatsiya qilish masalalari bo'yicha tegishli hujjat qabul qilish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi va Adliya vazirligi bilan kelishgan holda takliflar taqdim etadi.

34-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining bajarilishini ta'minlash

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti O'zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasiga](#) muvofiq O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga va O'zbekiston Respublikasi tomonidan qabul qilingan majburiyatlarga rioya etilishini ta'minlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishini ta'minlash yuzasidan amaliy choralar ko'radi va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishi uchun javobgarlik o'z zimmasiga yuklatilgan davlat organlari va mansabdor shaxslarni o'z vakolatlari doirasida belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishini, bunday shartnomalardan kelib chiqadigan, O'zbekiston Respublikasiga tegishli bo'lgan huquqlarga rioya etilishini ta'minlaydi va O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining boshqa ishtirokchilari tomonidan o'z majburiyatlari bajarilishini kuzatib boradi.

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar ikki yoki undan ortiq davlat organlarining vakolatlariga kirsa, O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining taklifiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi shartnoma bo'yicha majburiyatlarning bajarilishini muvofiqlashtirish o'z zimmasiga yuklatiladigan davlat organini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishi ustidan o'z vakolatlari doirasida nazoratni amalga oshiradi.

35-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari qoidalarini qo'llash tartibi to'g'risidagi tushuntirish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari qoidalarini qo'llash tartibi to'g'risidagi tushuntirish O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan kelishilgan holda yozma shaklda beriladi.

36-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishi yuzasidan monitoring

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishi yuzasidan monitoring O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini yagona tarzda hisobga olishning, inventarizatsiya qilishning va ularning amalga oshirilishi yuzasidan monitoring qilishning elektron ma'lumotlar bazasi asosida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari har yili 31-dekabrqa qadar O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining yil davomidagi bajarilishi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan tasdiqlanadigan shaklga muvofiq axborot yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi davlat organlarining axborotini o'rganish asosida:

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining bajarilishi holati samaradorligiga baho beradi;

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining bajarilishini tegishli tarzda ta'minlash yuzasidan takliflar tayyorlaydi;

har yili 1-martga qadar bo'lgan muddatda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga, alohida hollarda esa O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga umumlashtirilgan axborotni tegishli takliflar bilan kiritadi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bajarilishi yuzasidan o'z vakolatlari doirasida monitoringni amalga oshiradi.

37-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini inventarizatsiya qilish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini inventarizatsiya qilish O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarini yagona tarzda hisobga olishning, inventarizatsiya qilishning va ularning amalga oshirilishi yuzasidan monitoring qilishning elektron ma'lumotlar bazasi asosida amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari hamda boshqa ahdlashuvchi tomonlar bilan birgalikda shartnomalarning yagona tarzda hisobga olinishini ta'minlash va ularning huquqiy maqomini belgilash maqsadida O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini rejali asosda inventarizatsiyadan o'tkazadi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan tartibga solinadigan masalalar o'z vakolatiga kiradigan davlat organlari O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan tasdiqlanadigan shaklga muvofiq axborotni O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining so'rovnomasi asosida ikki haftalik muddat ichida taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini inventarizatsiya qilish yakunlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini amal qiluvchi yoki o'z kuchini yo'qotgan deb topish, ularni prolongatsiya qilish (muddatini uzaytirish) va qayta ko'rib chiqish to'g'risidagi takliflar O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga, alohida hollarda esa O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga kiritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi manfaatdor davlat organlarini O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini inventarizatsiya qilish yakunlari bo'yicha qabul qilingan qarorlar to'g'risida xabardor qiladi.

38-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi uning boshqa ishtirokchilari tomonidan buzilgan taqdirda ko'riladigan choralar

Davlat organlari O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bo'yicha majburiyatlar uning boshqa ishtirokchilari tomonidan buzilishi holati aniqlangan paytdan e'tiboran bu haqda darhol O'zbekiston

Respublikasi Tashqi ishlar vazirligini xabardor qiladi. Zarur bo'lgan hollarda, bunday buzilishga olib kelgan holatlarga aniqlik kiritish maqsadida O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining boshqa ishtirokchilari bilan maslahatlashuvlar o'tkazilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bo'yicha majburiyatlar uning boshqa ishtirokchilari tomonidan buzilgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi yoki boshqa manfaatdor davlat organlari O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan birgalikda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga, alohida hollarda esa O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga xalqaro huquq normalariga hamda xalqaro shartnomaning o'z shartlariga muvofiq zarur choralar ko'rish to'g'risida takliflar taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi uning boshqa ishtirokchilari tomonidan jiddiy tarzda buzilgan taqdirda, shuningdek xalqaro huquq normalarida nazarda tutilgan boshqa hollarda, bunday shartnoma ushbu Qonunning 40 — 48-moddalarida belgilangan tartibda tugatilishi yoki uning amal qilishi to'xtatib turilishi mumkin.

5-bob. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining haqiqiy emasligi, uning amal qilishini to'xtatib turish yoki uni tugatish

39-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining haqiqiy emasligi

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi xalqaro huquq normalarida nazarda tutilgan hollarda haqiqiy emas deb hisoblanishi mumkin.

40-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish bunday shartnomaning barcha ishtirokchilariga nisbatan yoki uning ayrim ishtirokchisiga nisbatan:

xalqaro shartnoma qoidalariga muvofiq;

boshqa ahdlashuvchi tomonlar bilan maslahatlashuvlarga ko'ra barcha ishtirokchilarning roziligi bilan istalgan vaqtda amalga oshirilishi mumkin.

41-modda. Shartnomani tugatish, denonsatsiya qilish yoxud undan chiqish to'g'risidagi qoidalar mavjud bo'lmagan O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasini denonsatsiya qilish yoki undan chiqish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tugatish to'g'risidagi qoidalar mavjud bo'lmagan va uni denonsatsiya qilishni yoki undan chiqishni nazarda tutmaydigan O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasi, agar:

xalqaro shartnoma ishtirokchilari denonsatsiya qilish yoki chiqish imkoniyatini qoldirish niyatida bo'lganligi belgilanmagan bo'lsa;

xalqaro shartnoma o'z xususiyatiga ko'ra uni denonsatsiya qilish yoki undan chiqish huquqini nazarda tutmasa, denonsatsiya qilinmaydi va undan chiqishga yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi o'zining O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasini denonsatsiya qilish yoki undan chiqish niyati haqida kamida o'n ikki oy avval xabardor qiladi.

42-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tugatish yoki undan chiqish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini tugatish yoki undan chiqish:

xalqaro shartnomaning qoidalariga muvofiq;

boshqa ahdlashuvchi tomonlar bilan maslahatlashuvlarga ko'ra barcha ishtirokchilarning roziligi bilan istalgan vaqtda amalga oshirilishi mumkin.

43-modda. O'zbekiston Respublikasining keyingi xalqaro shartnomasi tuzilishidan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish yoki uni tugatish

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi, agar uning barcha ishtirokchilari xuddi shu masala bo'yicha keyingi shartnomani tuzgan bo'lsa va:

mazkur masala O'zbekiston Respublikasining keyingi shartnomasi bilan tartibga solinishi ushbu keyingi shartnoma mazmunidan kelib chiqsa yoki shundayligi boshqacha tarzda belgilangan bo'lsa;

O'zbekiston Respublikasining keyingi xalqaro shartnomasi qoidalariga zid bo'lsa va har ikkala shartnomani bir vaqtda qo'llash mumkin bo'lmasa, tugatilgan deb hisoblanadi.

Agar O'zbekiston Respublikasining ilgarigi xalqaro shartnomasi ishtirokchilari uning amal qilishini to'xtatib turish niyatida ekanligi O'zbekiston Respublikasining keyingi xalqaro shartnomasi mazmunidan

kelib chiqsa yoki shundayligi boshqacha tarzda belgilangan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasining ilgari xalqaro shartnomasining amal qilishi faqat to'xtatib turilgan deb hisoblanadi.

44-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi jiddiy tarzda buzilganligi oqibatida uning amal qilishini to'xtatib turish yoki uni tugatish

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining shartnoma ishtirokchilaridan biri tomonidan jiddiy tarzda buzilganligi O'zbekiston Respublikasiga shartnomaning amal qilishini butunlay yoki qisman to'xtatib turish yoki uni tugatish uchun bunday buzilishni asos qilib ko'rsatish huquqini beradi.

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining jiddiy buzilishi quyidagilardan iborat:

xalqaro huquq normalarida yo'l qo'yilmaydigan tarzda xalqaro shartnomadan voz kechish;

shartnoma obyekti va maqsadining amalga oshirilishi uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan qoidaning buzilishi.

45-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining amal qilishini to'xtatib turish, ularni tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi takliflar

O'zbekiston Respublikasi nomidan, O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan tuzilgan O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining amal qilishini to'xtatib turish, ularni tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi takliflar O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi tomonidan mustaqil ravishda yoki boshqa davlat organlari bilan kelishilgan holda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritiladi.

Boshqa davlat organlari O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining amal qilishini to'xtatib turish, ularni tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi takliflarni O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga kiritadi.

O'zbekiston Respublikasi idoralararo shartnomalarining amal qilishini to'xtatib turish, ularni tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi takliflar shartnoma o'z nomidan tuzilgan davlat organi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan kelishilgan holda O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga kiritiladi.

46-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi qaror

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi qaror shartnomaning o'z shartlariga va xalqaro huquq normalariga muvofiq O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini imzolash haqidagi qarorni qabul qilgan organ (mansabdor shaxs) tomonidan qabul qilinadi.

47-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror

O'zbekiston Respublikasi nomidan tuzilgan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan kiritilgan qonun loyihasi asosida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan tuzilgan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasini denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan kiritilgan qonun loyihasi asosida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan qabul qilinadi.

48-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tugatish yoxud denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror

O'zbekiston Respublikasi nomidan tuzilgan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini (bundan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan ratifikatsiya qilinganlari mustasno) tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan tuzilgan O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini (bundan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari tomonidan ratifikatsiya qilinganlari mustasno) tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan, alohida hollarda esa O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasining idoralararo shartnomalarini tugatish yoxud denonsatsiya qilish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan qabul qilinadi.

49-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish, uni tugatish yoki denonsatsiya qilish oqibatlari

Agar shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa yoki uning o'zga ishtirokchilari bilan boshqacha kelishuv mavjud bo'lmasa, O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasi amal qilishining to'xtatib turilishi O'zbekiston Respublikasini ushbu shartnomaning amal qilishi to'xtatib turilgan muddat davomida uni bajarish majburiyatidan ozod qiladi.

Agar shartnomada boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa yoki uning o'zga ishtirokchilari bilan boshqacha kelishuv mavjud bo'lmasa, O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining tugatilishi yoki denonsatsiya qilinishi O'zbekiston Respublikasini ushbu xalqaro shartnomani bajarish majburiyatidan ozod qiladi hamda shartnoma tugatilguniga qadar uni bajarish natijasida yuzaga kelgan O'zbekiston Respublikasining huquqlari, majburiyatlari yoki yuridik holatiga ta'sir qilmaydi.

50-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish, uni tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi rasmiy xabarlar

O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasining amal qilishini to'xtatib turish, uni tugatish yoki denonsatsiya qilish to'g'risidagi rasmiy xabarlar ushbu Qonunning 29-moddasida nazarda tutilgan tartibda e'lon qilinadi.

51-modda. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalarining O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma bo'lmagan xalqaro hujjatlariga nisbati

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma bo'lmagan xalqaro hujjatlari yuridik majburiyat yuklovchi qoidalarni o'z ichiga olmasligi hamda O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga, [Konstitutsiyasiga](#) va boshqa qonunchiligiga zid bo'lmashligi kerak. Bunda shunday xalqaro hujjatlarda O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalaridan kelib chiqadigan majburiyatlarga havola qilishga yo'l qo'yiladi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma bo'lmagan xalqaro hujjatlari, qoida tariqasida, deklaratsiyalar, bayonotlar, kommyunike, anglashuv memorandumlari, ahdlashuv bayonnomalari, hamkorlik rejalari va dasturlari shaklida qabul qilinadi.

Ushbu Qonun qoidalarining xalqaro shartnomalar tuzish tashabbusi bilan chiqishga va ularni imzolashga oid qismi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnoma bo'lmagan xalqaro hujjatlariga nisbatan ham qo'llaniladi.

6-bob. Yakunlovchi qoidalar

52-modda. O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari to'g'risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

53-modda. O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish

Quyidagilar o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin:

1) O'zbekiston Respublikasining 1993-yil 7-mayda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi bilan xalqaro moliya institutlari o'rtasidagi xalqaro zayom va kafolatli shartnomalar hamda bitimlarni tuzish va denonsatsiya qilish tartibi to'g'risida"gi 850-XII-sonli [Qonuni](#) (O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-yil, № 5, 234-modda);

2) O'zbekiston Respublikasining 1995-yil 22-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari to'g'risida"gi 172-I-sonli [Qonuni](#) (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1995-yil, № 12, 262-modda);

3) O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 25-aprelda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 482-II-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2003-yil, № 5, 67-modda) [XIV bo'limi](#);

4) O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 568-II-sonli

Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2004-yil, № 1-2, 18-modda) VIII bo'limi;

5) O'zbekiston Respublikasining 2005-yil 14-dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy aloqalar agentligi O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy aloqalar, investitsiyalar va savdo vazirligi etib qayta tashkil qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-11-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2005-yil, № 12, 410-modda) 2-moddasi;

6) O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish, shuningdek ayrim qonun hujjatlarini o'z kuchini yo'qotgan deb topish to'g'risida"gi O'RQ-446-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2017-yil, № 9, 510-modda) 27-moddasi;

7) O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-476-sonli Qonunining (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2018-yil, № 4, 224-modda) 18-moddasi.

54-modda. Ushbu Qonunning ijrosini, yetkazilishini, mohiyati va ahamiyati tushuntirilishini ta'minlash

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi va boshqa manfaatdor tashkilotlar ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o'rtasida tushuntirilishini ta'minlasin.

55-modda. Qonunchilikni ushbu Qonunga muvofiqlashtirish

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

56-modda. Ushbu Qonunning kuchga kirishi

Ushbu Qonun rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,
2019-yil 6-fevral,
O'RQ-518-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI TABIATNI MUHOFAZA QILISH TO‘G‘RISIDA

Ushbu Qonun tabiiy muhit sharoitlarini saqlashning, tabiiy resurslardan oqilona foydalanishning huquqiy, iqtisodiy va tashkiliy asoslarini belgilab beradi. Qonunning maqsadi inson va tabiat o‘rtasidagi munosabatlar uyg‘un muvozanatda rivojlanishini, ekologiya tizimlari, tabiat komplekslari va ayrim obyektlar muhofaza qilinishini ta‘minlashdan, fuqarolarning qulay atrof muhitga ega bo‘lish huquqini kafolatlashdan iboratdir.

I. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. O‘zbekiston Respublikasining tabiatni muhofaza qilishga doir qonunchiligi

O‘zbekiston Respublikasida tabiatni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish sohasidagi munosabatlar ushbu Qonun bilan, shuningdek O‘zbekiston Respublikasining yer, suv, o‘rmon, yer osti boyliklari to‘g‘risidagi, atmosfera havosini, o‘simlik va hayvonot dunyosini muhofaza qilish hamda ulardan foydalanish to‘g‘risidagi qonunchiligi bilan, boshqa qonunchilik hujjatlari bilan tartibga solinadi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasida tabiatni muhofaza qilish sohasidagi munosabatlar Qoraqalpog‘iston Respublikasining qonunchiligi bilan ham tartibga solinadi.

2-modda. Tabiatni muhofaza qilish obyektlari va muhofaza etiladigan tabiiy hududlar

Tabiatni muhofaza qilish obyektlari (yer, yer osti boyliklari, suv, o‘simlik va hayvonot dunyosi, atmosfera havosi) ifloslanishdan, buzilishdan, zararlanishdan, oriqlab ketishdan, vayron bo‘lishdan, yo‘q bo‘lib ketishdan, nooqilona foydalanishdan muhofaza etilishi lozim.

Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar jumlasiga davlat qo‘riqxonalari, majmua (landshaft) buyurtma qo‘riqxonalari, tabiat bog‘lari, davlat tabiat yodgorliklari, ayrim tabiiy obyektlar hamda majmualarni saqlab qolish, takror ko‘paytirish va tiklash uchun mo‘ljallangan hududlar, muhofaza etiladigan landshaftlar, ayrim tabiiy resurslarni boshqarish uchun mo‘ljallangan hududlar, davlat biosfera rezervatlari, milliy bog‘lar, davlatlararo muhofaza etiladigan tabiiy hududlar kiradi.

3-modda. Tabiatni muhofaza qilishdan maqsad

Tabiatni muhofaza qilishdan maqsad:

inson salomatligi uchun, ekologik muvozanatni saqlash uchun, respublikani samarali va barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish manfaatlari yo‘lida tabiatdan oqilona va uni ishdan chiqarmaydigan qilib foydalanish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish;

jonli tabiatning turlari va genetik fondi boyligini saqlab qolish;

ekologiya tizimlari, landshaftlar va noyob tabiat obyektlari xilma-xilligini saqlab qolish;

ekologiya xavfsizligini ta‘minlash;

tabiat obyektlari bilan bog‘liq moddiy madaniy meros obyektlarini asrab qolishdir.

4-modda. Tabiatni muhofaza qilish maqsadlariga erishish

Tabiatni muhofaza qilish maqsadlariga erishish uchun davlat hokimiyati mahalliy idoralari, vazirliklar va idoralar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, fermerlik va kooperativ xo‘jaliklar, shuningdek ayrim shaxslar xo‘jalik, boshqaruv hamda boshqa faoliyatni amalga oshirish jarayonida quyidagi qoidalarga amal qilishlari kerak:

insonning yashash muhiti bo‘lmish biosfera va ekologiya tizimlari barqarorligini saqlab qolish, odamlarning ekologik jihatdan xavfsizligi, inson va uning kelgusi avlodlari genetik fondi haqida g‘amxo‘rlik qilish;

fuqarolarning hayot uchun qulay tabiiy muhitga ega bo‘lish huquqini ta‘minlash, barcha turdagi ta‘lim muassasalarida ekologiya o‘quvining majburiyligi;

jamiyatning ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy manfaatlarini ilmiy asoslangan holda uyg‘unlashtirish;

tabiatdan maxsus foydalanganlik uchun haq to‘lash va umumiy asoslarda foydalanganlik uchun haq to‘lamaslik;

ekologiya ekspertizasi o‘tkazishning majburiyligi;

tabiatdan oqilona foydalanishni va tabiatni muhofaza qilishni rag‘batlantirish;

tabiiy resurslarni tiklash zarurligi, atrof tabiiy muhit va inson sihat-salomatligi uchun zararli, tiklab bo‘lmas oqibatlariga yo‘l qo‘ymaslik;

tabiatni muhofaza qilish vazifalarini hal etishda oshkoralik;

tabiatni muhofaza qilish sohasida milliy, regional va xalqaro manfaatlarni uyg‘unlashtirish;

tabiatni muhofaza qilish qonunchiligi talablarini buzganlik uchun javobgar bo'lish.

5-modda. Tabiiy resurslarga nisbatan mulkchilik

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga muvofiq yer, yer osti boyliklari, suv, o'simlik va hayvonot dunyosi hamda boshqa tabiiy resurslar umummilliy boylikdir, ulardan oqilona foydalanish zarur va ular davlat muhofazasidir.

Tabiiy resurslarni berish, ulardan foydalanish hamda ularni muhofaza qilishning shartlari va tartibi O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi bilan belgilanadi.

6-modda. Tabiatdan umumiy tarzda va maxsus yo'sinda foydalanish

O'zbekiston Respublikasida tabiatdan umumiy tarzda va maxsus yo'sinda foydalaniladi.

Tabiatdan umumiy tarzda foydalanish fuqarolar tomonidan hayotiy zarur ehtiyojlarni qondirish uchun tekinga tabiiy resurslarni ayrim foydalanuvchilarga biriktirmay va hech qanday ruxsatnomalar bermay turib amalga oshiriladi.

Tabiatdan maxsus yo'sinda foydalanish tariqasida korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va fuqarolarga ishlab chiqarish va o'zga xil faoliyatni amalga oshirish uchun tabiiy resurslar haq olib maxsus ruxsatnomalar asosida egalik qilishga, foydalanish yoki ijaraga beriladi.

II. DAVLAT HOKIMIYATI VA BOSHQARUV IDORALARINING TABIATNI MUHOFAZA ETISHGA TAALLUQLI HUQUQIY MUNOSABATLARNI TARTIBGA SOLISH SOHASIDAGI VAKOLATLARI

8-modda. Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida davlat boshqaruvi

O'zbekiston Respublikasida ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ularni qayta tiklash sohasidagi davlat boshqaruvi qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi, mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan amalga oshiriladi.

9-modda. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining tabiatni muhofaza qilish sohasidagi vakolatlari

Tabiatni muhofaza qilish sohasida:

atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy boyliklarni va biologik xilma-xillikni saqlash, iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish hamda uning oqibatlarini yumshatish sohasida yagona davlat siyosati amalga oshirilishini ta'minlash;

fuqarolarning qulay atrof-muhitga, uning holati to'g'risidagi ishonchli axborotga ega bo'lish huquqlarini amalga oshirish, shuningdek ekologik osoyishtalikni ta'minlash choralarini ko'rish;

tabiiy resurslarni muhofaza qilish va ulardan oqilona foydalanish hamda tabiatdan foydalanishni tartibga solishga doir faoliyatni tashkil etish;

tabiiy resurslarning davlat kadastrlari yuritilishi tartibini belgilash va ushbu kadastrlarning yuritilishini ta'minlash, respublika ahamiyatiga molik tabiiy resurslarning zaxiralarini tasdiqlash;

favqulodda ekologik vaziyatlarning va ekologik ofatlarning, ekologik jihatdan xavf tug'diradigan vaziyatlarning oldini olish yuzasidan chora-tadbirlar ishlab chiqish;

tabiiy ofatlar va yirik avariylarning oldini olish hamda ularning oqibatlarini tugatish chora-tadbirlarini amalga oshirish;

tabiiy resurslardan maxsus foydalanganlik uchun haq to'lash, atrof-muhitni ifloslantirganlik va chiqindilarni joylashtirganlik uchun kompensatsiya to'lovlarini hisoblash tartibini, shuningdek tabiiy resurslardan foydalanish, chiqindilarni joylashtirish limitlarini belgilash;

ekologik ta'lim va tarbiya tizimini yaratish, shuningdek uning amalga oshirilishini ta'minlash;

muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning chegaralarini, tabiatni muhofaza qilish va xo'jalik faoliyati rejimlarini tasdiqlash;

tabiatni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish;

O'zbekiston Respublikasining qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa tadbirlarni amalga oshirish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining vakolatlari jumlasiga kiradi.

10-modda. Davlat hokimiyati va boshqaruvi mahalliy idoralarining tabiatni muhofaza qilish sohasidagi vakolatlari

Tabiatni muhofaza qilish sohasida:

o'z hududida tabiatni muhofaza qilishning asosiy yo'nalishlarini belgilash, mintaqaning (hududning) ekologiya dasturini tasdiqlash;

tabiiy resurslarni hisobga olish va ularning ahvoriga baho berish, ekologiya jihatidan zararli bo'lgan obyektlarni ro'yxatga olish;

tabiatni muhofaza qilishga doir tadbirlarni moddiy-texnika jihatidan ta'minlash;

tabiiy resurslardan foydalanish huquqini beruvchi ruxsatnomalarni belgilangan tartibda berish;

tabiiy resurslardan foydalanganlik uchun to'lovlar undirish;

tabiatning muhofaza qilinishi ustidan nazorat o'rnatish, atrof muhitga zarar yetkazayotgan mahalliy ahamiyatga molik obyektlar faoliyatini vaqtincha yoki butunlay to'xtatish va qayta ixtisoslashtirish to'g'risida qarorlar qabul qilish;

O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida ko'zda tutilgan boshqa masalalarni tartibga solish davlat hokimiyati va boshqaruvi mahalliy idoralarining vakolatiga kiradi.

Atrof muhitga zarar yetkazayotgan tadbirkorlik subyektlari hisoblangan mahalliy ahamiyatga molik obyektlarning faoliyatini to'xtatib qo'yish (favqulodda vaziyatlar, epidemiyalar hamda aholining hayoti va sog'lig'iga atrof tabiiy muhitning normativdan ortiq darajada ifloslanishi bilan bog'liq xavf yuzaga kelishining oldini olish maqsadida faoliyatni o'n ish kunidan ko'p bo'lmagan muddatga to'xtatib qo'yish hollari bundan mustasno) yoki tugatish va qayta ixtisoslashtirish sud tartibida amalga oshiriladi.

11-modda. O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligining vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi:

ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ularni qayta tiklash sohasida davlat boshqaruvini;

chiqindilar bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan davlat nazoratini;

yer, yer osti boyliklarini, suv, o'rmon, muhofaza etiladigan tabiiy hududlarni, hayvonot va o'simlik dunyosini muhofaza qilish hamda ulardan foydalanish, atmosfera havosini muhofaza qilish to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan davlat ekologik nazoratini;

ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilishga doir ishlarni muvofiqlashtirishni, tabiatni muhofaza qilish va resurslarni tejash bo'yicha yagona siyosatni ishlab chiqish hamda ro'yobga chiqarishda idoralararo hamkorlikni ta'minlashni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi o'z faoliyatida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga hisobdordir.

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligining o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlari mulk shaklidan va idoraviy bo'ysunuvidan qat'i nazar, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari, xo'jalik yurituvchi subyektlar hamda fuqarolar tomonidan ijro etilishi uchun majburiydir.

III. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AHOLISINING TABIATNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDAGI HUQUQ VA MAJBURIYATLARI

12-modda. Insonning yashash uchun qulay atrof tabiiy muhitga ega bo'lish huquqi va bu muhitni saqlab qolish borasidagi burchi

O'zbekiston Respublikasi aholisi o'z salomatligi va kelajak avlodning salomatligi uchun qulay tabiiy muhitda yashash, o'z salomatligini atrof muhitning zararli ta'siridan muhofaza qilish huquqiga ega.

Ana shu maqsadda O'zbekiston Respublikasi aholisi tabiatni muhofaza qilish bo'yicha jamoat tashkilotlariga birlashish, atrof tabiiy muhitning ahvoli hamda uni muhofaza qilish yuzasidan ko'rilayotgan chora-tadbirlarga doir axborotlarni talab qilish va olish huquqiga ega.

O'zbekiston Respublikasi aholisi tabiiy resurslardan oqilona foydalanishi, tabiat boyliklariga ehtiyotlik bilan munosabatda bo'lishi, ekologiya talablariga rioya etishi shart.

13-modda. Tabiatni muhofaza qilish jamoat birlashmalarining vakolatlari

Tabiatni muhofaza qilish sohasida faoliyat ko'rsatuvchi jamoat birlashmalarining vakolatlari O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq qabul qilingan ustavlarida belgilab qo'yiladi.

IV. ATROF TABIIY MUHIT SIFATINI NORMATIVLAR BILAN TARTIBGA SOLISH

14-modda. Atrof tabiiy muhit sifatining normativlari va standartlari

Xo'jalik faoliyatining atrof tabiiy muhitga zararli ta'siri atrof tabiiy muhit sifatining aholining ekologiya jihatidan xavfsizligini, tabiiy resurslarni tiklash va muhofaza qilishni kafolatlovchi normativlari va standartlari bilan cheklab qo'yiladi.

Hududiy-ishlab chiqarish majmuilarini tarkib toptirishda, sanoat, qishloq xo'jaligi, qurilishni rivojlantirishda hamda shaharlar, boshqa aholi punktlarini qayta qurish va ta'mirlashda atrof tabiiy muhitga bo'ladigan ta'sirning yo'l qo'yish mumkin bo'lgan me'yorlari belgilanadi.

15-modda. Ekologik normativlarni ishlab chiqish va tasdiqlash

Korxonalar, tashkilotlar va muassasalar atrof muhitga ta'sirning yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan eng yuqori darajalarini tartibga soluvchi ekologik va boshqa yo'sindagi mezonlarni ishlab chiqishlari shart.

Ekologik normativlar O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi tomonidan o'z vakolatlariga muvofiq tasdiqlanadi.

Kimyoviy dori-darmonlarni qishloq xo'jaligida ishlatishga O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq ruxsat etiladi.

V. TABIIY RESURLARDAN FOYDALANISHNI TARTIBGA SOLISH**16-modda. Tabiiy resurslardan foydalanish shartlari**

Tabiiy resurslardan foydalanishga tabiatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunchilikka rioya etish, tabiat majmualari yaxlitligini saqlab qolish, jonli tabiat obyektlarining yashash va o'sish muhiti buzilishiga yo'l qo'ymaslik, boshqa tabiiy resurslardan foydalanuvchilarning huquqlarini buzmaslik sharti bilan yo'l qo'yiladi.

17-modda. Tuproqdan foydalanish shartlari

Tuproq deyilganida yer qobig'ining tiriklik uchun foydalaniladigan va o'simliklar bilan birga amal qiladigan yuzadagi unumdor qatlami tushuniladi.

Tuproqdan uning unumdorligini pasaytirmagan holda tabiiy va madaniy o'simliklardan hosil olish uchun foydalaniladi.

Tuproqning inshoot ostida qoladigan gumusli qatlami boshqa joylarda hosildorlikni oshirish uchun olib ketilishi kerak.

18-modda. Yer osti boyliklari va foydali qazilmalardan foydalanish shartlari

Yer osti boyliklari va foydali qazilmalardan foydalanishga quyidagi shartlar asosida yo'l qo'yiladi:

qazib olishda yer osti boyliklari va foydali qazilmalar hamda ularga qo'shib chiqadigan boshqa tabiiy resurslardan kompleks va tejimli foydalanish ta'minlansa, shuningdek atrof-muhit va yer qa'ri ifloslanishining oldi olinsa;

foydali qazilmalarni qazib olish chog'ida holati o'zgargan yerlar rekultivatsiya qilinsa;

qayta tiklanadigan foydali qazilmalardan tabiiy qayta tiklanishiga erishiladigan darajadagina foydalanilsa;

yer osti boyliklaridan va keng tarqalgan foydali qazilmalardan foydalanish sohasida belgilangan qoidalarga rioya etilsa;

foydali qazilma konlarini ishga solish loyihalari bo'yicha, shuningdek mineral xom ashyoni qazib olish va qayta ishlash korxonalarini qurish, rekonstruksiya qilish hamda kengaytirish loyihalari yuzasidan davlat ekologik ekspertizasining ijobiy xulosasi mavjud bo'lsa;

yer qa'ri uchastkalaridan foydalanish huquqini beruvchi ruxsatnoma mavjud bo'lsa yoki yer qa'ri uchastkalarini foydalanishga berish nazarda tutilgan mahsulot taqsimoti to'g'risidagi bitim mavjud bo'lsa;

foydali qazilmalarning yuzasini olishda hosil bo'ladigan va sig'diradigan jinslar ag'darmalari, saqlagichlar, terikonlar ularning atrof-muhitga eng kam darajada zararli ta'sir ko'rsatishi ta'minlangan holda joylashtirilsa.

19-modda. Suvlar va suv havzalaridan foydalanish shartlari

O'zbekiston Respublikasi hududidagi yer usti, yer osti va dengiz suvlaridan zarur miqdordagi suvning tabiiy aylanishini saqlash, uning normativda ko'rsatilgan darajada tozaligini ta'minlash, suv o'simliklari va hayvonlarini asrash, suv havzalarining ifloslanishiga yo'l qo'ymaslik, ularda ekologiya muvozanatini saqlash va suv havzasiga landshaft elementi sifatida ziyon yetkazmaslik sharti bilan yo'l qo'yiladi.

Mahalliy hokimiyat idoralari, ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi organlari hamda suv xo'jaligi organlari daryo irmoqlari hosil bo'ladigan joylarda, suv havzalari sohili mintaqalarida daraxtzorlarni tiklashlari va dov-daraxtni ko'paytirishlari hamda ularning saqlanishini ta'minlashlari shart.

20-modda. Atmosfera havosidan foydalanish shartlari

Atmosfera havosi deyilganida O'zbekiston Respublikasi hududi ustidagi havo bo'shlig'i tushuniladi. Havodan foydalanishga muayyan hudud havosining sifatini o'zgartirmaslik, uni belgilangan normativlardan ortiq darajada ifloslantirmaslik yoki siyraklashtirmaslik sharti bilan yo'l qo'yiladi.

Xalqaro bitimga muvofiq vazirliklar va idoralar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, xususiy shaxslar ozon qatlamiga zararli ta'sir etuvchi kimyoviy moddalar ishlab chiqarish hamda bunday moddalardan foydalanishni qisqartirishlari va kelgusida batamom to'xtatishlari shart.

21-modda. Jonli tabiat obyektlaridan foydalanish shartlari

Jonli tabiat deyilganida tabiiy o'simliklar, shu jumladan o'rmon, tabiatda erkin yashaydigan hayvonlar va boshqa jonli organizmlar tushuniladi.

Jonli tabiat obyektlaridan:

ularning qayta tiklanish qobiliyatini saqlash;

ularning xilma-xil turini va to'dalarining barqarorligini saqlash;

atrof tabiiy muhitning biologik jihatdan ifloslanishiga yo'l qo'ymaslik sharti bilan foydalaniladi.

22-modda. Chiqindi bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish shartlari

Chiqindi bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish qonunchilikda belgilangan tartibda olib boriladi.

Chiqindi bilan bog'liq ishlarni amalga oshirishning atrof muhitga xavfsizligi uchun chiqindilarning mulkdorlari javob beradilar. Chiqindi bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish obyektlarini tegishli hududga joylashtirish masalalarini mahalliy davlat hokimiyati organlari hal qiladi.

23-modda. Tabiiy resurslardan foydalanish huquqidan mahrum etish

Tabiiy resurslardan foydalanish talablarini muttasil buzadigan foydalanuvchi tabiiy resurslardan foydalanish huquqidan mahrum etilishi mumkin.

VI. EKOLOGIYA EKSPERTIZASI

24-modda. Davlat ekologiya ekspertizasi

Davlat ekologiya ekspertizasi xo'jalik qarori qabul qilinishidan oldin o'tkazilishi shart bo'lgan atrof tabiiy muhitni muhofaza qilish tadbiridir.

Davlat ekologiya ekspertizasi O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida belgilangan tartibda o'tkaziladi.

25-modda. Davlat ekologiya ekspertizasining obyektlari

Davlat ekologiya ekspertizasi obyektlari qonunchilik bilan belgilanadi.

Davlat ekologiya ekspertizasining ijobiy xulosasisiz loyihalarni ro'yobga chiqarish man etiladi.

27-modda. Jamoatchilik asosidagi ekologiya ekspertizasi

Jamoatchilik asosidagi ekologiya ekspertizasi jamoat birlashmalarining tashabbusiga ko'ra ularning mablag'lari hisobidan yoki jamoatchilik asosida mutaxassislarning mustaqil guruhlar tomonidan amalga oshiriladi.

Jamoatchilik asosidagi ekologiya ekspertizasining xulosalari tavsiya tamoyiliga ega bo'ladi.

VII. EKOLOGIK NAZORAT

28-modda. Atrof-muhit monitoringi

O'zbekiston Respublikasi hududida atrof tabiiy muhitning holati va uning resurslarini kuzatish, hisobga olish, ularga baho berish va ularning istiqbolini belgilashni ta'minlash maqsadida atrof-muhitning davlat monitoringi tizimi tashkil etiladi.

Atrof tabiiy muhitning holati, tabiiy resurslardan foydalanish ustidan kuzatuv maxsus vakolat berilgan idoralar, shuningdek faoliyati atrof tabiiy muhitning holatini yomonlashtiradigan yoki yomonlashtirishi mumkin bo'lgan korxonalar, tashkilotlar va muassasalar tomonidan amalga oshiriladi.

Maxsus vakolat berilgan idoralar, shuningdek aytib o'tilgan korxonalar, tashkilotlar va muassasalar o'z kuzatuvlariga doir materiallarni tegishli davlat idoralariga bepul berishlari shart.

Atrof-muhitning monitoringini amalga oshirish tartibi O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi tomonidan ishlab chiqiladi hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

29-modda. Ekologik nazoratning asosiy vazifalari

Ekologik nazoratning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

atrof muhitni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish sohasidagi qonunchilik talablari buzilishining oldini olish, uni aniqlash va unga chek qo'yish;

atrof muhit holatini kuzatib borish, atrof muhitning ifloslanishiga, tabiiy resurslardan nooqilona foydalanishga olib kelishi, fuqarolarning hayoti va sog'lig'iga tahdid solishi mumkin bo'lgan vaziyatlarni aniqlash;

mo'ljallanayotgan yoki amalga oshirilayotgan xo'jalik faoliyatining va boshqa faoliyatning ekologik talablarga muvofiqligini aniqlash;

yuridik va jismoniy shaxslarning atrof muhitni muhofaza qilish hamda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish sohasidagi huquqlari va qonuniy manfaatlariga rioya etilishini, ular tomonidan majburiyatlarning bajarilishini ta'minlash;

atrof muhitdagi o'zgarishlar, uning prognoz qilinayotgan holati, tabiiy resurslardan foydalanilishi va ko'rilayotgan tegishli chora-tadbirlar to'g'risida davlat tashkilotlarini va boshqa tashkilotlarni hamda fuqarolarni xabardor qilish;

tabiatni muhofaza qilish faoliyatining samaradorligini oshirish hamda davlat ekologik dasturlari va boshqa ekologik dasturlarning amalga oshirilishida fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolarning ishtirokini ta'minlash.

30-modda. Davlat atrof tabiiy muhit holatini kuzatib borish xizmati

Davlat atrof tabiiy muhit holatini kuzatib borish xizmati tabiiy muhitda sodir bo'layotgan fizik, kimyoviy, biologik jarayonlarni, atmosfera havosi, tuproq, yer usti va yer osti suvlarining ifloslanish darajasini, ifloslanishning o'simlik va hayvonot dunyosiga ta'siri oqibatlarini kuzatib borish, manfaatdor tashkilotlar va aholini atrof tabiiy muhitda bo'layotgan o'zgarishlar haqida joriy va shoshilinch axborotlar hamda bu muhit holatiga doir taxminlar bilan ta'minlash maqsadida tashkil etiladi.

Atrof tabiiy muhit holati to'g'risidagi axborot ochiq-oshkora yo'sinda bo'lib, uning asosiy ko'rsatkichlari ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi organlari tomonidan e'lon qilish uchun muntazam berib boriladi.

Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi organlari falokatlar va boshqa hodisalar natijasida atrof tabiiy muhit normativda belgilanganidan ham ortiqroq darajada ifloslangan taqdirda bunday falokat va hodisalar to'g'risida jamoatchilikni darhol xabardor etishlari shart.

Tabiiy resurslarning miqdor, sifat va boshqa xil ko'rsatkichlarini, ulardan foydalanishning hajmi, tartib tamoyilini hisobga olib borish uchun davlat tabiiy resurslar kadastrlari yuritiladi.

Atrof tabiiy muhit holatiga zararli ta'sir qiladigan yoki nomaqbul tarzda ta'sir etishi mumkin bo'lgan obyektlar, atrof tabiiy muhitga tushadigan zararli moddalarning turlari va miqdori, chiqindilarning hajmlari va tarkibi ham nazorat etib boriladi va davlat hisobiga olinadi.

Davlat atrof tabiiy muhit holatini nazorat etish xizmatining tarkibi, uni tashkil etish va faoliyat ko'rsatishi tartibi, davlat tabiiy resurslar kadastrlarini, atrof muhitga zararli ta'sir etuvchi obyektlarning davlat hisobini yuritish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilab beriladi.

31-modda. Ekologik nazorat sohasidagi munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish

Ekologik nazoratni amalga oshirish, ekologik nazorat subyektlarining vakolatlarini ro'yobga chiqarishi munosabati bilan yuzaga keladigan huquqiy munosabatlar qonunchilik bilan tartibga solinadi.

VIII. TABIATNI MUHOFAZA QILISHNI TA'MINLASHNING IQTISODIY CHORA-TADBIRLARI

33-modda. Tabiatni muhofaza qilishni ta'minlashning iqtisodiy tartiboti

Tabiatni muhofaza qilishni ta'minlashning iqtisodiy tartiboti:

tabiiy resurslardan maxsus foydalanganlik uchun, atrof tabiiy muhitni ifloslantirganlik (shu jumladan chiqindilarni joylashtirganlik) va atrof tabiiy muhitga boshqacha tarzda zararli ta'sir ko'rsatganlik uchun to'lov undirishni;

ekologik xavfsizlikni ta'minlash, fuqarolar sog'lig'ini va atrof-muhitni g'ildirakli transport vositalari, o'ziyurar mashinalar va ularning tirkamalari, pnevmatik rezinali shinalar va pokrishkalar o'z iste'mol xususiyatlarini yo'qotganidan keyin hosil bo'ladigan chiqindilarning zararli ta'siridan himoya qilish uchun utilizatsiya yig'imi (bundan buyon matnda utilizatsiya yig'imi deb yuritiladi) undirishni;

kamchiqitli va resurslarni tejaydigan texnologiyalar joriy etilganida, tabiatni muhofaza qilish va tabiiy resurslarni qayta tiklashda samara beruvchi faoliyat amalga oshirilganida korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga, shuningdek ayrim shaxslarga soliq, kredit imtiyozlari va o'zga imtiyozlar berishni;

ekologiya nuqtai nazaridan xavfli texnologiyalarni qo'llanganlik va o'zga faoliyatni amalga oshirganlik uchun korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga nisbatan maxsus soliqlar joriy etishni;

atrof tabiiy muhitni ifloslantiruvchi moddalarni chiqarish, oqizish yoxud ekologiya nuqtai nazaridan o'zga zararli faoliyatni amalga oshirish huquqini beruvchi litsenziyalar (ruxsatnomalar) olishni;

tabiiy muhitning qulay holatini buzgan korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va fuqarolar zimmasiga uni tiklash vazifasini yuklashni;

tabiat obyektlarini buzish yoki yo'q qilib yuborish oqibatida yetkazilgan zarar uchun belgilangan tartibda tovon puli undirishni;

tabiatni muhofaza qilish borasidagi rejalar va chora-tadbirlar bajarilmagan, tabiatni muhofaza qilishga doir qonunchilikning normativ-texnik va boshqa talablari buzilgan hollarda mansabdor shaxslar yoki boshqa xodimlarni asosiy ishlab chiqarish faoliyatida erishilgan natijalar bo'yicha beriladigan pul mukofotlari yoki boshqa mukofotlardan to'liq yoki qisman mahrum etishni;

ekologik sof mahsulot chiqarganlik uchun rag'batlantiruvchi narxlar va ustama haqlar belgilashni;

tabiiy resurslardan oqilona foydalanmaslik, me'yorda belgilanganidan ortiqcha foydalanganlik uchun tabiatdan foydalanuvchilarga nisbatan iqtisodiy jazo choralarini hamda tabiiy resurslardan tejab-tergab va oqilona foydalanganlik uchun iqtisodiy rag'batlantirishni qo'llanishni;

tabiiy muhitni saqlash sohasida va ekologik sof mahsulot ishlab chiqarishda hammadan yuqori ko'rsatkichlarga erishgan davlat, kooperativ, jamoat korxonalari, muassasalari va tashkilotlari, boshqa korxonalar, muassasalar hamda tashkilotlarning jamoalarini va ayrim xodimlarini, shuningdek ayrim shaxslarni moddiy rag'batlantirishni ko'zda tutadi.

O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida, mahalliy davlat hokimiyati va boshqaruv idoralarining qarorlarida tabiatni muhofaza qilish sohasidagi faoliyatni iqtisodiy rag'batlantirishning boshqa turlari ham nazarda tutilishi mumkin.

Tabiatni muhofaza qilish sohasidagi faoliyatni iqtisodiy rag'batlantirish tadbirlari O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati va boshqaruv idoralarining qarorlarida belgilab qo'yiladigan tartibda qo'llaniladi.

34-modda. Tabiatdan maxsus foydalanganlik va atrof muhitni ifloslantirganlik uchun to'lovlar

Tabiatdan maxsus foydalanganlik va atrof muhitni ifloslantirganlik uchun to'lovlar tabiiy resurslardan foydalanganlik uchun soliqlar hamda boshqa majburiy to'lovlardan utilizatsiya yig'imidan, shuningdek atrof muhitni ifloslantirganlik (ifloslantiruvchi moddalarni chiqarganlik, oqizganlik va chiqindilarni joylashtirganlik) uchun kompensatsiya to'lovlaridan, tabiiy resurslarni muhofaza qilganlik va qayta tiklaganlik uchun to'lovlardan iborat bo'ladi.

Tabiiy resurslardan foydalanganlik uchun soliq stavkalari va boshqa majburiy to'lovlarning miqdorlari, shu jumladan ijara to'lovining miqdori tabiiy resurslarning qay darajada keng tarqalganligi, sifati, ularni qayta tiklash imkoniyatlari, ulardan foydalanishning qay darajada qulayligi, kompleksligi, samaradorligi, ularning joylashgan yeri, chiqindilarni qayta ishlash va ulardan foydalanish imkoniyatlari hamda boshqa jihatlarni inobatga olgan holda, shuningdek tegishli limitlar qonunchilikda belgilangan tartibda aniqlanadi va tasdiqlanadi.

Atrof muhitni ifloslantirganlik uchun kompensatsiya to'lovlarining miqdorlari O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligining taqdimiga binoan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

Tabiiy resurslarni muhofaza qilganlik va qayta tiklaganlik uchun to'lovlarning miqdorlari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Tabiiy resurslardan foydalanganlik uchun to'lovlar tabiatdan foydalanuvchi korxonalar mahsulotlarining (bajargan ishlarining, ko'rsatgan xizmatlarining) tannarxiga qo'shiladi.

Atrof muhitni ifloslantirganlik uchun, shuningdek tabiatdan limitda (normativda) belgilanganidan tashqari va o'zgacha tarzda nooqilona maxsus foydalanganlik uchun kompensatsiya to'lovlari yuridik shaxsning daromadidan (foydasidan) undiriladi.

Tabiiy resurslardan foydalanganlik, ularni muhofaza qilganlik va qayta tiklaganlik uchun to'lov Davlat budgetiga tushadi.

Atrof muhitga ifloslantiruvchi moddalar chiqarganlik va oqizganlik hamda chiqindilar joylashtirganlik uchun kompensatsiya to'lovlarining summalari Ekologiya jamg'armasiga tushadi.

Utilizatsiya yig'imi summalari daromadlar bo'yicha shaxsiy g'azna hisobvarag'iga kelib tushadi.

Tabiatdan maxsus foydalanganlik uchun to'lovlar va atrof muhitni ifloslantirganlik uchun kompensatsiya to'lovlari bo'yicha imtiyozlar qonunchilik bilan belgilanadi.

Tabiiy resurslardan foydalanganlik uchun to'lovlarni va atrof muhitni ifloslantirganlik uchun kompensatsiya to'lovlarini to'laganlik yuridik va jismoniy shaxslarni ekologiya tadbirlarini bajarishdan va yetkazilgan zararining o'rnini qoplash majburiyatidan ozod etmaydi.

35-modda. Ekologiya jamg'armasi"

Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish, shu jumladan chiqindilar bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish, bioresurslarni saqlash va qayta tiklash, ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va uning monitoringi sohasida ilmiy-tadqiqot faoliyatini olib borish, targ'ibot va ma'rifiy ishlarni tashkil etish, ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida mutaxassislarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish bilan bog'liq tadbirlarni moliyalashtirish uchun O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligida Ekologiya jamg'armasi tashkil etiladi.

Ekologiya jamg'armasini shakllantirish hamda undan foydalanish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

36-modda. Ekologiya sug'urtasi

O'zbekiston Respublikasida atrof tabiiy muhitning ifloslanishi va tabiiy resurslar sifatining yomonlashuvi oqibatida zarar yetishi hollarini nazarda tutib korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning mol-mulki hamda daromadlari, fuqarolarning hayoti, salomatligi va mol-mulki ixtiyoriy hamda majburiy sug'urta qilinadi.

Ekologiya sug'urtasining tartibi va shartlari O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida belgilab qo'yiladi.

37-modda. Tabiatni muhofaza qilish tizimidagi rag'batlantirish

Tabiatdan oqilona foydalanish, atrof tabiiy muhitni muhofaza qilishni rag'batlantirish:

korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va fuqarolar tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va tabiatni muhofaza qilish chora-tadbirlarini amalga oshirganlari taqdirida ularga soliq solishda imtiyozlar berish;

tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va tabiat muhofazasini ta'minlash borasidagi chora-tadbirlarni ro'yobga chiqarish uchun imtiyozli shartlarda qisqa muddatli va uzoq muddatli kreditlar (ssudalar) berish;

asosiy ishlab chiqarish fondlari uchun yuqori amortizatsiya normalari belgilash;

Ekologiya jamg'armasi mablag'larining bir qismini ifloslantiruvchi moddalar chiqarish va oqizishni kamaytirish chora-tadbirlarini ro'yobga chiqarish maqsadida korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va ayrim shaxslarga foizli qarzlarni sifatida shartnoma asosida berish orqali amalga oshiriladi.

IX. FAVQULODDA EKOLOGIYA VAZIYATLARI

38-modda. Falokatlarini va ularning ekologiyaga zararli oqibatlarini bartaraf etish

Falokat sodir bo'lgan taqdirda korxona, muassasa yoki tashkilotlar favqulodda ekologiya vaziyatlariga mo'ljallangan o'z harakat rejalariga muvofiq falokatni bartaraf etishga darhol kirishishlari shart. Ayni vaqtda ular falokat haqida va uni bartaraf etish yuzasidan ko'rilayotgan chora-tadbirlar to'g'risida mahalliy davlat hokimiyati organlariga, ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi organlariga, shuningdek bunday falokatlarining ekologiyaga zararli oqibatlarini bartaraf etishga ixtisoslashgan xizmatlarga darhol xabar qiladilar.

39-modda. Favqulodda ekologiya vaziyati va ekologiya ofati mintaqalari

Xo'jalik faoliyati va boshqa yo'sindagi faoliyat, tabiat stixiyali kuchlarining vayron etuvchi ta'siri yoxud ro'y bergan falokat yoki halokat natijasida muayyan hududlarning, shu jumladan suv va havo bo'shlig'ining atrof tabiiy muhitda inson salomatligiga, tabiiy ekologiya tizimlarining, o'simlik va hayvonlar genetik fondlarining holatiga tahdid soluvchi barqaror salbiy o'zgarishlar sodir bo'layotgan qismi favqulodda ekologiya vaziyati mintaqalari deb e'lon qilinadi.

Muayyan hududning tabiat muvozanati, tabiiy ekologiya tizimlari buzilishi bilan bog'liq holda tabiiy muhitda barqaror yoki tuzatib bo'lmaz o'zgarishlar ro'y bergan yoki ro'y berayotgan qismi ekologiya ofati mintaqalari deb e'lon qilinadi.

Favqulodda ekologiya vaziyati yoki ekologiya ofati mintaqalari deb e'lon qilish to'g'risidagi qaror qonunchilikda belgilab qo'yilgan tartibda qabul qilinadi.

Favqulodda ekologiya vaziyati va ekologiya ofati mintaqalarida shu vaziyatni keltirib chiqargan ishlar to'xtatib qo'yiladi, atrof tabiiy muhitga zararli ta'sir etuvchi faoliyat (aholiga xizmat ko'rsatish bilan bog'liq faoliyat bundan mustasno) taqiqlanadi, tabiiy muhitni tiklash va sog'lomlashtirish chora-tadbirlari ko'riladi.

40-modda. Ekologiya nuqtai nazaridan xavf tug'diradigan vaziyatlar

Ekologiya nuqtai nazaridan xavf tug'diradigan vaziyatlar deganda O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi tomonidan birinchi darajali xavfli moddalar jumlasiga kiritilgan o'ta zaharli, kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalar, radioaktiv va boshqa moddalarni saqlash, tashish va ulardan foydalanish chog'ida atrof tabiiy muhitning ortiqcha darajada ifloslanishi, tabiat tizimlarining shikast topishi, inson salomatligi va hayotiga ziyon yetishi tahdidi bilan bog'liq bo'lgan vaziyatlar tushuniladi.

Ekologiya nuqtai nazaridan xavf tug'diradigan vaziyatlar yuzaga kelgan taqdirda O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligining idoralari tegishli ishlab chiqarish obyektlari atrofida, transport magistral yo'llari bo'ylab alohida huquqiy tartib o'rnatadilar.

X. XO'JALIK FAOLIYATI VA BOSHQA YO'SINDAGI FAOLIYATGA DOIR EKOLOGIYA TALABLARI

41-modda. Korxonalar, inshootlar va boshqa obyektlarni joylashtirish, loyihalash, qurish, rekonstruksiyalash, ulardan foydalanish va ularni tugatishga doir ekologiya talablari

Korxonalar, inshootlar va boshqa obyektlarni joylashtirish, loyihalash, qurish, rekonstruksiyalash, kengaytirish va texnika bilan qayta uskunalash, ulardan foydalanish va ularni tugatish chog'ida ekologiya xavfsizligi talablari bajarilmog'i, tabiatni muhofaza qilish chora-tadbirlari nazarda tutilmog'i lozim.

Korxonalar, tashkilotlar, muassasalar, ayrim shaxslar chiqitsiz va kamchiqit texnologiyalarni joriy etishlari, chiqindilarning hosil bo'lishini kamaytirishlari, ularni zararsizlantirishlari va qayta ishlashlari, chiqindilarni navlarga ajratish, to'plash, ko'mib tashlash va ulardan foydalanish qoidalariga rioya etishlari shart.

Faoliyati atrof tabiiy muhitga ancha zararli ekologik ta'sir etishi mumkin bo'lgan yirik xalq xo'jalik obyektlarini rivojlantirish va joylashtirish to'g'risidagi qarorlar davlat ekologiya ekspertizasi xulosasiga asosan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan qabul qilinadi.

Ekologiya talablariga javob bermaydigan obyektlarni foydalanishga topshirish man etiladi.

42-modda. Radioaktiv va kimyoviy moddalarni ishlatish paytidagi ekologiya talablari

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va ayrim fuqarolar radioaktiv va kimyoviy moddalarni ishlab chiqarish, saqlash, tashish, qo'llash, zararsizlantirish hamda ko'mib tashlash chog'ida ekologiya talablariga, belgilangan normativlar va qoidalarga rioya qilishlari, ularni qo'llashning zararli oqibatlari oldini olish va bartaraf etish chora-tadbirlarini ko'rishlari, mazkur normativlardan oshib ketilgani taqdirda radiatsiya va kimyoviy xavfsizlikni ta'minlash idoralari darhol xabardor etishlari shart.

Radioaktiv chiqindilarni va kimyoviy moddalarni ko'mib tashlashga davlat ekologik ekspertizasining ijobiy xulosasi bo'lganda, mahalliy davlat hokimiyati organlari hamda davlat sanitariya va konchilik nazorati organlari bilan kelishilganda yo'l qo'yiladi.

43-modda. Tabiatni shovqin, tebranish, elektrmagnit maydonlari va boshqa zararli fizik ta'sirlardan muhofaza qilish

Mahalliy davlat hokimiyati va boshqaruv idoralari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, ayrim shaxslar zararli ishlab chiqarish shovqinlari, tebranish, elektrmagnit maydonlarining va zararli fizik ta'sirlar ko'rsatuvchi boshqa omillarning oldini olish hamda ularni bartaraf etish choralari ko'rishlari shart.

44-modda. Tabiatni nazorat etilmaydigan va zararli biologik ta'sirlardan muhofaza qilish

Tabiatga zararli biologik ta'sir o'tkazayotgan yoki o'tkazishi mumkin bo'lgan korxonalar, muassasalar, tashkilotlar bunday ta'sir oqibatlarining oldini olish va ularni bartaraf etish tadbirlarini amalga oshirishlari shart.

Yangi mikroorganizmlar, viruslar va shakllar hosil qilishga va foydalanishga, shuningdek ularni O'zbekiston Respublikasiga olib kelishga faqat davlat sanitariya nazorati organlarining ijobiy xulosasi bo'lganidagina ruxsat etiladi.

45-modda. Tabiatni chiqindilar bilan ifloslanishdan muhofaza qilish

Chiqindilarni aholi punktlari yerlarida, tabiatni muhofaza qilish, sog'lomlashtirish, rekreatsiya maqsadlariga mo'ljallangan yerlarda, moddiy madaniy meros obyektlari joylashgan yerlarda, fuqarolarning hayoti va sog'lig'iga, shuningdek tabiatni muhofaza qilish obyektlariga hamda muhofaza etiladigan tabiiy hududlarga zarar yetkazish tahdidi kelib chiqishi mumkin bo'lgan boshqa joylarda saqlash va bunday joylarga ko'mib tashlash taqiqlanadi.

Alohida hollarda, maxsus tadqiqotlar natijalariga ko'ra fuqarolarning hayoti va sog'lig'i, atrof muhit xavfsizligini, tabiiy resurslar saqlanishini ta'minlash talablariga rioya etgan holda chiqindilarni yer ostiga ko'mib tashlashga yo'l qo'yiladi.

Chiqindilarni qayta ishlash, ularni poligonlarda ko'mib tashlash va saqlash davlat ekologik ekspertizasining ijobiy xulosasi bo'lgan taqdirda amalga oshiriladi.

46-modda. Ekologik sertifikatlash

Ekologik yoki gigiyenik sertifikatlariga ega bo'lmagan, shuningdek ularda belgilangan talab ko'rsatkichlaridan chetlangan holda xom ashyo va materiallardan foydalanish, texnologiya jarayonlarini joriy etish hamda tayyor mahsulotlar (shu jumladan oziq-ovqat mahsulotlari) chiqarish taqiqlanadi. Ekologik sertifikatlash qonunchilikda nazarda tutilgan hollarda ham o'tkaziladi.

Ekologik sertifikatlash tartibini O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tasdiqlaydi.

XI. TABIATNI MUHOFAZA QILISHGA DOIR QONUNCHILIKNI BUZGANLIK UCHUN**JAVOBGARLIK, TABIATNI MUHOFAZA QILISHGA OID NIZOLARNI HAL QILISH****47-modda. Tabiatni muhofaza qilishga doir qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik**

Tubandagi hollarda:

tabiatni muhofaza qilishning standartlari, normalari, qoidalari va boshqa normativ-texnik talablarini buzishda, shu jumladan korxonalar, inshootlar, transport vositalari va boshqa obyektlarni rejalashtirish, qurish, rekonstruksiyalash, ulardan foydalanish yoki ularni tugatish chog'ida, ekologiya nuqtai nazaridan xavfli mahsulotlarni chet ellarga chiqarish va chet ellardan olib kelishda hududning belgilab qo'yilgan ekologiya sig'imini, ekologiya normalari, qoidalarini buzishda;

tabiiy boyliklardan o'zboshimchalik bilan foydalanishda, davlat ekologiya ekspertizasi talablarini bajarmaganlikda;

tabiiy resurslardan foydalanganlik uchun belgilangan to'lovni, shuningdek atrof muhitni ifloslantirganlik va unga zararli ta'sir ko'rsatishning boshqa turlari uchun kompensatsiya to'lovlari to'lashdan bosh tortganlikda;

tabiatni muhofaza qilish obyektlarini qurish rejalarini, tabiatni muhofaza qilishga doir boshqa tadbirlarni bajarmaslikda;

atrof tabiiy muhitni tiklash, unga bo'ladigan zararli ta'sir oqibatlarini bartaraf etish va tabiiy resurslarni takror ishlab chiqarish choralarini ko'rmaganlikda;

tabiatni muhofaza qilish ustidan davlat nazoratini amalga oshirayotgan idoralarning ko'rsatmalarini bajarmaganlikda;

tabiatni muhofaza qilish obyektlari va muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning huquqiy rejimini buzganlikda;

atrof tabiiy muhitga zararli ta'sirni hisobga olish qoidalarini buzganlikda;

chiqindilarni, kimyolashtirish vositalarini, shuningdek radioaktiv va zararli kimyoviy moddalarni saqlash, tashish, ulardan foydalanish, ularni zararsizlantirish va ko'mib yuborish vaqtida tabiatni muhofaza qilish talablarini buzganlikda;

atrof tabiiy muhitni muhofaza qilish sohasidagi davlat nazoratini amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarning obyektlarga borishiga, ayrim shaxslar va tabiatni muhofaza qilish jamoat tashkilotlariga esa o'z huquq va vazifalarini ro'yobga chiqarishlariga to'sqinlik qilganlikda;

atrof tabiiy muhitning holati va uning resurslaridan foydalanish to'g'risida o'z vaqtida va to'g'ri axborot berishdan bosh tortganlikda aybdor bo'lgan shaxslar O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga binoan intizomiy, ma'muriy, jinoiy va boshqa yo'sindagi javobgarlikka tortiladilar.

48-modda. Atrof tabiiy muhitga zararli ta'sir ko'rsatayotgan obyektlar faoliyatini cheklash, to'xtatib qo'yish, tugatish va o'zgartirish

Korxonalar, tashkilotlar, inshootlar va boshqa obyektlarning inson salomatligiga yoki yashash sharoitiga, tabiiy resurslarga, muhofaza etiladigan tabiiy hududlarga zararli ta'sir etgan yoki bunday ta'sir etish xavfi tug'ilgan taqdirda ularning faoliyati cheklanishi, to'xtatib qo'yilishi, zararli ta'sir etish sabablarini bartaraf etishning imkoni bo'lmagan taqdirda esa tugatilishi yoki o'zgartirilishi mumkin.

Bunday obyektlarning faoliyatini cheklash, to'xtatib qo'yish, tugatish yoki o'zgartirish hamda ayni vaqtda ularni pul bilan ta'minlashni to'xtatish xususidagi qarorlarni davlat hokimiyati va boshqaruv idoralari, o'z vakolatlariga muvofiq ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi organlari chiqaradilar. Ko'rsatilgan choralar tadbirkorlik subyektlariga nisbatan sud tartibida qo'llaniladi, bundan favqulodda vaziyatlar, epidemiyalar hamda aholining hayoti va sog'lig'iga atrof tabiiy muhitning normativdan ortiq darajada ifloslanishi bilan bog'liq xavf yuzaga kelishining oldini olish maqsadida faoliyatni o'n ish kunidan ko'p bo'lmagan muddatga to'xtatib qo'yish hollari mustasno.

49-modda. Tabiatni muhofaza qilish qonunchiligini buzish oqibatida yetkazilgan zararining o'rnini qoplash majburiyati

Atrof tabiiy muhitga zarar yetkazgan korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va ayrim shaxslar yetkazgan zararni, shu jumladan boy berilgan foyda o'rnini qonunchilikka muvofiq qoplashlari shart.

Ekologiya talablarini buzganlikda ayblanayotganlarning ma'muriy yoki jinoiy javobgarlikka tortilishi ularni atrof tabiiy muhitga yetkazilgan zararni qoplash majburiyatidan ozod etmaydi.

50-modda. Tabiatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Tabiatdan maxsus ravishda foydalanishni oqilona amalga oshirmaganlik, atrof tabiiy muhitga ifloslantiruvchi moddalar chiqarish va oqizishni, chiqindilarni joylashtirishni normativ va limitlarda belgilanganidan ko'paytirib yuborganlik uchun korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va ayrim shaxslarga O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq oshirilgan soliq solinishi kerak.

Tegishli hollarda mahalliy davlat hokimiyati organlarining, ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi organlarining qaroriga muvofiq aytib o'tilgan qoidabuzarliklarning sabablariga barham berilgunga qadar yuridik va jismoniy shaxslarning xo'jalik faoliyatini pul bilan ta'minlash to'xtatib qo'yilishi mumkin. Ko'rsatilgan chora tadbirkorlik subyektlariga nisbatan sud tartibida qo'llaniladi, bundan favqulodda vaziyatlar, epidemiyalar hamda aholining hayoti va sog'lig'iga atrof tabiiy muhitning normativdan ortiq darajada ifloslanishi bilan bog'liq xavf yuzaga kelishining oldini olish maqsadida xo'jalik faoliyatini moliyalashtirishni o'n ish kunidan ko'p bo'lmagan muddatga to'xtatib qo'yish hollari mustasno.

51-modda. Tabiatni muhofaza qilishga doir qonunchilikni buzish oqibatida zarar yetkazilishida aybdor bo'lgan mansabdor shaxslar va boshqa xodimlarning javobgarligi

Korxonalar, tashkilotlar hamda muassasalarning atrof tabiiy muhitga, inson salomatligi va odamlarning mol-mulkiga, xalq xo'jaligiga yetkazilgan zararni qoplash yuzasidan chiqimdor bo'lishida aybdor bo'lgan mansabdor shaxslar va boshqa xodimlar O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga binoan moddiy javobgar bo'ladilar.

52-modda. Ekologiya nuqtai nazaridan zararli faoliyatni to'xtatish xususidagi da'vo talablari

Yuridik va jismoniy shaxslar atrof tabiiy muhitga, inson salomatligi va odamlarning mol-mulkiga, xalq xo'jaligiga ziyon yetkazayotgan ekologiya jihatidan zararli faoliyatni to'xtatish to'g'risida sudga da'vo bilan murojaat qilishga haqlidirlar.

Sudning ekologiya nuqtai nazaridan zararli faoliyatni to'xtatish to'g'risidagi qarori aytib o'tilgan faoliyatni pul bilan ta'minlashni to'xtatish uchun asos bo'ladi.

53-modda. Tabiatni muhofaza qilish sohasidagi xalqaro shartnomalar

Basharti, O'zbekiston Respublikasi tuzgan xalqaro shartnomada ushbu Qonundagidan yoki O'zbekiston Respublikasining tabiatni muhofaza qilishga doir boshqa qonun hujjatidagidan o'zga qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo'llaniladi, O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida birmuncha qattiqroq talablar belgilangan hollar bundan mustasno.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1992-yil 9-dekabr,
754-XII-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI “JISMONIY VA YURIDIK SHAXSLARNING MUROJAATLARI TO‘G‘RISIDA”GI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNIGA O‘ZGARTISH VA QO‘SHIMCHALAR KIRITISH HAQIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2017-yil 15-avgustda qabul qilingan

Senat tomonidan 2017-yil 24-avgustda ma’qullangan

1-modda. O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 3-dekabrda qabul qilingan “Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to‘g‘risida”gi O‘RQ-378-sonli **Qonuniga** (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2014-yil, № 12, 340-modda) o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritilib, uning yangi tahriri tasdiqlansin (**ilova** qilinadi).

2-modda. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo‘lgan o‘z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko‘rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta’minlasin;

ushbu Qonunning ijrosini, ijrochilarga yetkazilishini hamda mohiyati va ahamiyati aholi o‘rtasida tushuntirilishini ta’minlasin.

3-modda. Ushbu Qonun rasmiy e’lon qilingan kundan e’tiboran kuchga kiradi.

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,

2017-yil 11-sentabr,

O‘RQ-445-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to‘g‘risida (yangi tahriri)

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi va qo‘llanilish sohasi

Ushbu Qonunning maqsadi davlat organlari va davlat muassasalariga (bundan buyon matnda davlat organlari deb yuritiladi), shuningdek ularning mansabdor shaxslariga jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari (bundan buyon matnda murojaatlar deb yuritiladi) sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

Ushbu Qonunning amal qilishi davlat ishtirokidagi tashkilotlarga va fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlariga (bundan buyon matnda tashkilotlar deb yuritiladi) nisbatan ham tatbiq etiladi.

Ushbu Qonunning amal qilishi:

ko‘rib chiqish tartibi ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi, fuqarolik protsessual, jinoyat-protsessual, jinoyat-ijroiya, iqtisodiy protsessual qonunchilik va boshqa qonun hujjatlari bilan belgilangan murojaatlarga; davlat organlarining, shuningdek ular tarkibiy bo‘linmalarining o‘zaro yozishmalariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

2-modda. Murojaatlar to‘g‘risidagi qonunchilik

Murojaatlar to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

3-modda. Asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo‘llaniladi:

ariza — huquqlarni, erkinliklarni va qonuniy manfaatlarni amalga oshirishda yordam ko‘rsatish to‘g‘risidagi iltimos bayon etilgan murojaat;

taklif — davlat va jamiyat faoliyatini takomillashtirishga doir tavsiyalarni o‘z ichiga olgan murojaat;

shikoyat — buzilgan huquqlarni, erkinliklarni tiklash va qonuniy manfaatlarni himoya qilish to‘g‘risidagi talab bayon etilgan murojaat;

elektron murojaat — belgilangan tartibda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositasida berilgan, shu jumladan davlat organining, tashkilotning rasmiy veb-saytiga joylashtirilgan murojaat, real

vaqt rejimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda berilgan og‘zaki murojaatlar bundan mustasno;

takroriy murojaat — ayni bir jismoniy yoki yuridik shaxsdan kelib tushgan, uning avvalgi murojaati yuzasidan qabul qilingan qaror ustidan shikoyat qilinayotgan yoki boshqacha tarzda norozilik bildirilayotgan, shuningdek, agar takroriy murojaat kelib tushgan paytgacha kelib qonunchilikda belgilangan ko‘rib chiqish muddati tugagan bo‘lsa, ilgari murojaati o‘z vaqtida ko‘rib chiqilmaganligi to‘g‘risida xabar qilinayotgan murojaat;

anonim murojaat — jismoniy shaxsning familiyasi (ismi, otasining ismi), uning yashash joyi to‘g‘risidagi ma‘lumotlar yoki yuridik shaxsning to‘liq nomi, uning joylashgan yeri (pochta manzili) to‘g‘risidagi ma‘lumotlar ko‘rsatilmagan yoxud ular haqida yolg‘on ma‘lumotlar ko‘rsatilgan murojaat, shuningdek uni identifikatsiya qilish imkoniyatini bermaydigan elektron murojaat yoxud imzo bilan tasdiqlanmagan yozma murojaat;

murojaatning dublikati — ayni bir jismoniy yoki yuridik shaxs murojaatining ko‘chirma nusxasi;

ommaviy qabul — davlat organi rahbarining yoki bu borada vakolat berilgan mansabdor shaxsining jismoniy shaxslar va yuridik shaxslarning vakillari bilan ommaviy uchrashuvlarida murojaatlarni qabul qilishga doir harakati;

videokonferensaloqa — uzoqda joylashgan bir nechta abonentlarning real vaqt rejimida audio- va videoaxborot almashish imkoniyati bilan axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda interaktiv hamkorlik qilishi;

davlat ishtirokidagi tashkilot — ustav fondida davlat ulushi mavjud bo‘lgan tijorat tashkiloti yoxud to‘liq yoki qisman davlat organi tomonidan tashkil etilgan yoki ta‘sis etilgan notijorat tashkiloti.

4-modda. Murojaatlarni ko‘rib chiqishning asosiy prinsiplari

Murojaatlarni ko‘rib chiqishning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat:

qonuniylik;

murojaatlarni o‘z vaqtida va to‘liq ko‘rib chiqish;

murojaatlarga nisbatan talablarning bir xilligi;

jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga rioya etilishi;

murojaatlarni ko‘rib chiqishda byurokratizm va sansalorlikka yo‘l qo‘yilmasligi;

murojaatlarni ko‘rib chiqishda davlat organlari, tashkilotlar va ular mansabdor shaxslari faoliyatining shaffofligi.

5-modda. Murojaatlarning shakllari va turlari

Murojaatlar og‘zaki, yozma yoxud elektron shaklda bo‘lishi mumkin.

Arizalar, takliflar va shikoyatlar murojaatlarning turlari hisoblanadi.

Murojaatlar, ularning shakli va turidan qat‘i nazar, bir xil ahamiyatga ega bo‘ladi.

6-modda. Murojaatlarga qo‘yiladigan talablar

Jismoniy shaxsning murojaatida jismoniy shaxsning familiyasi (ismi, otasining ismi), uning yashash joyi to‘g‘risidagi ma‘lumotlar ko‘rsatilgan bo‘lishi kerak.

Yuridik shaxsning murojaatida yuridik shaxsning to‘liq nomi, uning joylashgan yeri (pochta manzili) to‘g‘risidagi ma‘lumotlar ko‘rsatilgan bo‘lishi kerak.

Jismoniy va yuridik shaxsning murojaatida davlat organining, tashkilotning aniq nomi, murojaat yuborilayotgan mansabdor shaxsning lavozimi va (yoki) familiyasi (ismi, otasining ismi) ko‘rsatilgan, shuningdek murojaatning mohiyati bayon etilgan bo‘lishi kerak.

Murojaatlarda murojaat etuvchilarning elektron pochta manzili, aloqa telefonlari va fakslari raqamlari ko‘rsatilishi mumkin.

Murojaatlar davlat tilida va boshqa tillarda berilishi mumkin.

Yozma murojaat murojaat etuvchi jismoniy shaxsning imzosi yoki murojaat etuvchi yuridik shaxs vakolatli shaxsining imzosi bilan tasdiqlangan bo‘lishi lozim. Jismoniy shaxsning yozma murojaatini murojaat etuvchining imzosi bilan tasdiqlash imkoni bo‘lmagan taqdirda, bu murojaat uni yozib bergan shaxsning imzosi bilan tasdiqlanib, uning familiyasi (ismi, otasining ismi) ham qo‘shimcha ravishda yozib qo‘yilishi kerak.

Murojaat etuvchilarning vakillari orqali berilgan murojaatlarga ularning vakolatlarini tasdiqlovchi hujjatlar ilova qilinadi.

7-modda. Murojaatlar va ommaviy axborot vositalari

Ommaviy axborot vositalari tahririyatlaridan kelib tushgan murojaatlar ushbu Qonunda nazarda tutilgan tartibda va muddatlarda ko'rib chiqiladi.

Ommaviy axborot vositalariga yo'llangan murojaatlardan ommaviy axborot vositalari to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq jamoatchilik fikrini o'rganish va aks ettirish uchun foydalanilishi mumkin.

8-modda. Jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish

Davlat organlarida, tashkilotlarda, shuningdek ularning mansabdor shaxslari tomonidan jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish tashkil etiladi.

Jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslar vakillarining shaxsiy qabulini o'tkazuvchi davlat organlarining, tashkilotlarning rahbarlari yoki boshqa mansabdor shaxslari har qanday masalalar, shu jumladan o'z vakolatlariga kirmaydigan masalalar bo'yicha murojaat etilganda qabulni rad etishga haqli emas, ushbu moddaning **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

Jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish, agar ularning shunday xususiyatga ega bo'lgan avvalgi murojaati bo'yicha qaror qabul qilingan va bu haqda ularga ushbu Qonunda belgilangan tartibda xabar qilingan bo'lsa, rad etilishi mumkin.

9-modda. Jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish tartibi

Jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish davlat organining, tashkilotning rahbari yoki boshqa mansabdor shaxsi tomonidan amalga oshiriladi. Buning uchun davlat organlarida, tashkilotlarda maxsus tarkibiy bo'linmalar tashkil etilishi mumkin, qabul uchun mas'ul bo'lgan mansabdor shaxslar belgilanadi.

Davlat organlarining rahbarlari yoki bu borada vakolat berilgan boshqa mansabdor shaxslari tomonidan jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslar vakillarining sayyor shaxsiy qabullari, shuningdek ommaviy qabullar tashkil etilishi mumkin.

Jismoniy shaxslarni va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qilish belgilangan kun va soatlarda, qabul qilish jadvaliga muvofiq o'tkaziladi.

Qabul qilish jadvali va uni o'tkazish vaqti, joyi hamda qabulga oldindan yozilish to'g'risidagi axborot, qabul qilish tartibi ularni davlat organlarining rasmiy veb-saytlarida e'lon qilish, shuningdek ularning ma'muriy binosida hamma kirishi mumkin bo'lgan joylardagi stendlarga yoki boshqa texnik vositalarga joylashtirish orqali manfaatdor shaxslar e'tiboriga yetkaziladi.

Jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslar vakillarining sayyor shaxsiy qabullari, shuningdek ommaviy qabullar, zarur bo'lgan hollarda, qabul qilish jadvallaridan tashqari o'tkazilishi mumkin. Ommaviy qabul hovlilarga (kvartiralarga), boshqa binolarga va joylarga birma-bir kirib chiqish orqali ham o'tkazilishi mumkin.

Agar qabul davomida bayon etilgan masalalarni hal etish davlat organining, tashkilotning yoki ular mansabdor shaxsining vakolatlariga kirmasa, tegishli mansabdor shaxslar murojaat etuvchiga murojaatda bayon etilgan masalalarni hal etish uchun qaysi organga yoki tashkilotga murojaat qilish lozimligini tushuntirishi kerak.

Shaxsiy qabul davomida davlat organi, tashkilot rahbarining qaroriga ko'ra va murojaat etuvchiga bu haqda xabar bergan holda maxsus texnika vositalari (audio- va videoyozuv, shuningdek fotosuratga olish) qo'llanilishi mumkin.

Jismoniy shaxs og'zaki murojaat etayotganda o'z shaxsini tasdiqlovchi hujjatni, yuridik shaxsning vakili esa o'z vakolatlarini tasdiqlaydigan va o'z shaxsini tasdiqlovchi hujjatni ko'rsatishi kerak, ommaviy qabul vaqtida kelib tushgan murojaatlar bundan mustasno.

Og'zaki murojaatlar real vaqt rejimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda, shu jumladan davlat organlarining, tashkilotlarning ishonch, tezkor aloqa telefonlari orqali va videokonferensaloqa vositasida ham berilishi mumkin.

Videokonferensaloqa vositasida qabul qilish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

2-bob. Xalq qabulxonalari va virtual qabulxonalar

10-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari va Virtual qabulxonasi

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari va Virtual qabulxonasi davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari tomonidan murojaatlarning samarali ko'rib chiqilishini tashkil etish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tuziladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari yuridik shaxs maqomiga ega bo'lmaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari tizimini quyidagilar tashkil etadi:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonasi;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi Xalq qabulxonalari;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tumanlar va shaharlardagi (tumanga bo'ysunuvchi shaharlardan tashqari) Xalq qabulxonalari.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Virtual qabulxonasi kelib tushayotgan murojaatlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida qabul qilish, to'plash, tasniflash va tizimlashtirish, shuningdek ularning to'liq, o'z vaqtida hamda sifatli ko'rib chiqilishi ustidan monitoring va nazoratni amalga oshirish imkonini beruvchi axborot tizimi hisoblanadi.

11-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Xalq qabulxonalarining va Virtual qabulxonasining asosiy vazifalari

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Xalq qabulxonalarining va Virtual qabulxonasining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

aholi bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqotni tashkil etish, ularning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini to'laqonli himoya qilishga qaratilgan, murojaatlar bilan ishlashning samarali tizimi faoliyatini ta'minlash;

murojaat qilishga oid konstitutsiyaviy huquqning so'zsiz amalga oshirilishi uchun sharoitlar yaratish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalariga va Virtual qabulxonasiga kelib tushgan murojaatlarning to'liq, xolisona va o'z vaqtida ko'rib chiqilishini tashkil etish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalariga va Virtual qabulxonasiga kelib tushgan hamda tegishliligi bo'yicha davlat organlariga, tashkilotlarga yuborilgan murojaatlarning ko'rib chiqilishi ustidan tizimli monitoring va nazoratni amalga oshirish;

jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslar vakillarining qabullarini o'tkazish, shu jumladan videokonferensaloqa vositasida o'tkazish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalariga va Virtual qabulxonasiga kelib tushayotgan murojaatlarni qayd etish, umumlashtirish, tizimlashtirish, ularni ko'rib chiqish ustidan monitoring va nazorat qilish bo'yicha elektron axborot tizimini joriy etish hamda yuritish orqali murojaatlar bilan ishlashda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish.

12-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Xalq qabulxonalarining huquq va majburiyatlari

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari quyidagi huquqlarga ega:

davlat organlari, tashkilotlar bilan hamkorlikni amalga oshirish, ulardan o'z vakolatiga kiruvchi masalalar yuzasidan hujjatlarni va axborotni so'rash hamda olish;

zarur hollarda, murojaatlarni ko'rib chiqish natijalari yuzasidan qabul qilingan qarorlarning ijrosini joylarga chiqib o'rganish;

murojaatlarni ko'rib chiqish tartibini takomillashtirish to'g'risida davlat organlariga, tashkilotlarga takliflar kiritish;

murojaatlarni ko'rib chiqish tartibi va muddatlarini buzgan, shuningdek murojaatlarni ko'rib chiqish natijalari yuzasidan qabul qilingan qarorlarning ijrosini ta'minlamagan shaxslarni javobgarlikka tortish bo'yicha takliflar kiritish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari:

ushbu Qonun talablariga rioya etishi;

murojaatlar bilan ishlashda mavjud axborot tizimidan foydalanishi;

axborot xavfsizligi talablariga rioya etishi;

o'z dasturiy-apparat vositalarining uzluksiz ishlashini ta'minlashi;

navbatda turishning elektron boshqaruvi tizimi samarali ishlashini va ma'muriy jihatdan boshqarilishini, murojaat etuvchilarning soni ularning toifalari va tegishli sohalar bo'yicha muayyan davr uchun (kun, hafta, oy) lozim darajada hisobga olinishini ta'minlashi shart.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Xalq qabulxonalari zimmasida qonunchilikka muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

13-modda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Virtual qabulxonasi tomonidan murojaatlarga doir masalalar bo'yicha real vaqt rejimida maslahatlar berish

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Virtual qabulxonasi negizida turli tarmoqlar va faoliyat sohalaridan malakali mutaxassislarni maslahatchilar sifatida jalb etgan holda, murojaatlarga doir masalalar bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslarga real vaqt rejimida maslahat berish amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Virtual qabulxonasi negizida real vaqt rejimida maslahat berish, bir tomondan, maslahatchilar o'rtasida, shuningdek boshqa tomondan, o'zini qiziqtiradigan masala yuzasidan tezkor tartibda axborot olish istagida bo'lgan jismoniy va yuridik shaxslar o'rtasida axborot ayirboshlash yo'li bilan ta'minlanadi.

14-modda. Davlat organlarining, tashkilotlarning va ular mansabdor shaxslarining virtual qabulxonalarini tashkil etish

Aholi bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqotni tashkil etish, murojaatlarning ko'rib chiqilishi ustidan tizimli monitoring va nazoratni amalga oshirish, shuningdek murojaatlar bilan ishlashda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish maqsadida davlat organlari, tashkilotlar va ular mansabdor shaxslari o'z virtual qabulxonalarini tashkil etishi mumkin.

Virtual qabulxonalar qaysi davlat organi, tashkilot yoki ularning qaysi mansabdor shaxslari tomonidan tuzilgan bo'lsa, o'sha davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari nomidan faoliyat ko'rsatadi.

3-bob. Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaat etish huquqlari kafolatlari

15-modda. Murojaat etish huquqini amalga oshirish kafolatlari

Jismoniy va yuridik shaxslarga davlat organlariga, tashkilotlarga va ularning mansabdor shaxslariga yakka tartibda yoki jamoa bo'lib murojaat etish huquqi kafolatlanadi.

Murojaat etish huquqi ixtiyoriy amalga oshiriladi. Hech kim biron-bir murojaatni himoya qilishga yoxud unga qarshi qaratilgan harakatlarda ishtirok etishga majbur qilinishi mumkin emas.

Murojaat etish huquqining amalga oshirilishi boshqa jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlarini, erkinliklarini hamda qonuniy manfaatlarini, shuningdek jamiyat va davlat manfaatlarini buzmasligi kerak.

Xorijiy davlatlarning jismoniy va yuridik shaxslari, fuqaroligi bo'lmagan shaxslar O'zbekiston Respublikasi davlat organlariga, tashkilotlariga va ularning mansabdor shaxslariga ushbu Qonunga muvofiq murojaat etish huquqiga ega.

16-modda. Murojaat etish huquqidan foydalanilayotganda kamsitishga yo'l qo'yilmasligi

Murojaat etish huquqidan foydalanilayotganda jismoniy shaxsning jinsi, irqi, millati, tili, dini, e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy mavqeyiga, shuningdek yuridik shaxslarning mulk shakli, joylashgan yeri (pochta manzili), tashkiliy-huquqiy shakllariga va boshqa holatlariga qarab kamsitishga yo'l qo'yilmaydi.

17-modda. Murojaat etilganda huquqlar, erkinliklar va qonuniy manfaatlarga rioya etilishining kafolatlari

Davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari murojaatlarni ko'rib chiqishda O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** hamda qonunlari talablariga rioya etishi, ularning to'liq, xolisona va o'z vaqtida ko'rib chiqilishi uchun choralar ko'rishi, jismoniy va yuridik shaxslarning buzilgan huquqlari, erkinliklari tiklanishini hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilinishini ta'minlash bo'yicha o'z vakolatlari doirasida choralar ko'rishi shart.

18-modda. Murojaatlarni qabul qilish va ko'rib chiqish kafolatlari

Murojaatlar davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari tomonidan qabul qilinishi va ko'rib chiqilishi shart, ushbu Qonunning **29 va 30-moddalarida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

19-modda. Murojaatlar munosabati bilan ayon bo'lib qolgan ma'lumotlarning oshkor etilmasligi kafolatlari

Murojaatlarni ko'rib chiqishda jismoniy shaxslarning shaxsiy hayoti, yuridik shaxslarning faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar ularning roziligisiz, shuningdek davlat sirini yoxud qonun bilan qo'riqlanadigan

boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarning va, agar bu jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini kamsitadigan bo'lsa, boshqa axborotning davlat organlari, tashkilotlar xodimlari va ular mansabdor shaxslari tomonidan oshkor etilishiga yo'l qo'yilmaydi.

Jismoniy va yuridik shaxs to'g'risidagi, murojaatga taalluqli bo'lmagan ma'lumotlarni aniqlashga yo'l qo'yilmaydi.

Jismoniy shaxsning iltimosiga ko'ra uning shaxsiga doir biron-bir ma'lumot oshkor etilmasligi kerak.

20-modda. Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari munosabati bilan ular xavfsizligining kafolatlari

Jismoniy shaxsni, uning vakilini, ularning oila a'zolarini, yuridik shaxsni, uning vakilini va yuridik shaxs vakilining oila a'zolarini ular o'z huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini ro'yobga chiqarish yoki himoya qilish maqsadida davlat organlariga, tashkilotlarga va ularning mansabdor shaxslariga murojaat etganligi, shuningdek murojaatlarda o'z fikrini bildirganligi va tanqid qilganligi munosabati bilan ta'qib etish man etiladi.

4-bob. Murojaatlarni berish va ularni ko'rib chiqish tartibi

21-modda. Murojaatlarni berish tartibi

Murojaatlar ularda qo'yilgan masalalarni hal etish o'z vakolati doirasiga kiradigan davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga bevosita yoxud bo'ysunuv tartibida yuqori turuvchi organga beriladi.

Jismoniy va yuridik shaxslar murojaatni mustaqil ravishda berishga, shuningdek bu boradagi vakolatni o'z vakiliga berishga yoxud murojaatni pochta aloqasi vositalari orqali yoki elektron shaklda yuborishga haqli. Voyaga yetmaganlar, muomalaga layoqatsiz va muomala layoqati cheklangan shaxslarning manfaatlarini ko'zlab murojaatlar ularning qonuniy vakillari tomonidan qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda berilishi mumkin.

Murojaatga u bo'yicha ilgari qabul qilingan mavjud qarorlar yoki ularning ko'chirma nusxalari, shuningdek uni ko'rib chiqish uchun zarur bo'lgan boshqa hujjatlar ilova qilinishi mumkin, mazkur hujjatlar qaytarilmaydi, murojaat etuvchi ularni qaytarish haqida yozma ariza bergan hollar bundan mustasno. Ko'rsatib o'tilgan hujjatlar murojaat taalluqliligi bo'yicha boshqa davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga yuborilganda murojaatga ilova qilinishi kerak.

Murojaat pochta aloqa vositasi orqali konvertida kelib tushganda konvertida murojaat va unga ilovalar mavjudligi tekshiriladi. Konvertida murojaat mavjud bo'lmasa yoki u shikastlangan bo'lsa, shuningdek murojaatda ko'rsatilgan ilovalar mavjud bo'lmasa, dalolatnoma tuzilib, uning bir nusxasi murojaat etuvchiga konvertida ko'rsatilgan manzil bo'yicha yuboriladi.

22-modda. Murojaatlarni berish muddatlari

Murojaatlarni berish muddatlari, qoida tariqasida, belgilanmaydi. Ayrim hollarda, agar davlat organining, tashkilotning yoki ular mansabdor shaxslarining murojaatni ko'rib chiqish bo'yicha imkoniyatlariga, jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini o'z vaqtida amalga oshirish va himoya qilishni ta'minlash zaruratiga bog'liq bo'lsa, shuningdek qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa asoslarga ko'ra murojaatni berish muddati belgilanishi mumkin.

Bo'ysunuv tartibida yuqori turuvchi organga ariza yoki shikoyat jismoniy yoki yuridik shaxsiga uning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini buzuvchi harakat (harakatsizlik) sodir etilganligi yoxud qaror qabul qilinganligi ma'lum bo'lgan paytdan e'tiboran uzog'i bilan bir yildan kechiktirmay beriladi.

Ariza yoki shikoyat berishning uzrli sababga ko'ra o'tkazib yuborilgan muddati arizani yoki shikoyatni ko'rib chiquvchi davlat organi, tashkilot yoki ularning vakolat berilgan mansabdor shaxsi tomonidan tiklanadi.

23-modda. Murojaatlar bo'yicha ish yuritish

Davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxsiga kelib tushgan murojaat o'sha kunning o'zida, ish vaqti tugaganidan keyin kelib tushgan taqdirda esa, keyingi ish kuni ro'yxatdan o'tkazilishi kerak.

Murojaatni ro'yxatdan o'tkazishni rad etishga yo'l qo'yilmaydi.

Davlat organlarida, tashkilotlarda murojaatlarni ro'yxatdan o'tkazish daftari yuritilib, unda murojaatning tartib raqami va kelib tushgan sanasi, murojaat etuvchi jismoniy shaxsning familiyasi (ismi,

otasining ismi), yuridik shaxsning nomi, murojaatning qisqacha mazmuni, ijrosi to'g'risidagi belgi, shuningdek boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi.

Davlat organlari, tashkilotlar murojaatlar bilan ishlashda elektron hujjat aylanishi tizimini joriy etishi mumkin.

Davlat organining rahbariga yoki vakolat berilgan mansabdor shaxsiga ommaviy qabullar vaqtida tushgan va joyida hal etilgan og'zaki murojaatlarni ro'yxatdan o'tkazish talab qilinmaydi. Bunda jismoniy shaxsning yoki yuridik shaxs vakilining familiyasi (ismi, otasining ismi), uning yashash joyi to'g'risidagi ma'lumotlar, murojaatning qisqacha mazmuni, shuningdek uni ko'rib chiqish natijasi ommaviy qabul bayonnomasida ko'rsatiladi.

Murojaatni ro'yxatdan o'tkazish va ko'rib chiqish bo'yicha ish yuritish qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

24-modda. Murojaatlarni ko'rib chiqish tartibi

Davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxslariga kelib tushgan murojaatlar shu organ, tashkilot tomonidan yoki murojaatlarni ko'rib chiqish bo'yicha zimmasiga majburiyatlar yuklatilgan mansabdor shaxslar tomonidan ko'rib chiqiladi.

Davlat organiga, tashkilotga kelib tushgan murojaatlar bo'ysunuv tartibida quyi turuvchi bo'linmalarga ham yuborilishi mumkin.

Agar murojaatda davlat organlari, tashkilotlarning bir nechta tarkibiy bo'linmalariga taalluqli masalalar mavjud bo'lsa, ularning barchasi murojaatni ko'rib chiqish bo'yicha ijrochilar etib belgilanadi. Ijrochilar o'rtasida birinchi ko'rsatilgan tarkibiy bo'linma murojaatning ko'rib chiqilishini boshqa tarkibiy bo'linmalar bilan birgalikda ta'minlaydi.

Murojaatni to'liq, xolisona va o'z vaqtida ko'rib chiqish uchun qo'shimcha ma'lumotlar, ma'lumotnomalar va materiallarga zarurat paydo bo'lgan taqdirda, mazkur murojaatni ko'rib chiqayotgan davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari murojaat etuvchidan, shuningdek o'z vakolatlari doirasida boshqa davlat organlaridan, boshqa tashkilotlardan va mansabdor shaxslardan qo'shimcha axborotni so'rab olishi mumkin. Agar axborot davlat sirini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan bo'lmasa, jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlariga, jamiyat va davlat manfaatlariga zarar yetkazmasa, davlat organlari, tashkilotlar va mansabdor shaxslar o'zlaridan so'ralayotgan axborotni o'n kun ichida taqdim etishi shart.

Murojaatlarni ko'rib chiqayotgan davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari zarur hollarda, murojaatning joyning o'ziga borib ko'rib chiqilishini ta'minlashi mumkin.

Agar murojaatda qo'yilgan masalalar xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatiga daxldor bo'lsa, ularning vakillari murojaatlarni ko'rib chiqishda ishtirok etish uchun davlat organlari tomonidan o'z vakolatlari doirasida jalb etiladi.

Agar murojaatni ko'rib chiqishda xo'jalik yurituvchi subyektlarning faoliyatini tekshirish, shu jumladan moliyaviy-xo'jalik faoliyatini tekshirish (taftish qilish) zarurati yuzaga kelsa, tekshirish qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

24¹-modda. Voyaga yetmagan shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqishning o'ziga xos xususiyatlari

Voyaga yetmagan shaxslar o'z huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga rioya etilishi masalalari yuzasidan davlat organlariga, tashkilotlarga yoki ularning mansabdor shaxslariga ushbu Qonunda belgilangan tartibda mustaqil ravishda murojaat berishga haqli. Davlat organlari, tashkilotlar yoki ularning mansabdor shaxslari tomonidan voyaga yetmagan shaxsning murojaatlarini ko'rib chiqish uning qonuniy vakillari, shuningdek vasiylik va homiylik organlari ishtirokida amalga oshirilishi mumkin. Voyaga yetmagan shaxslar to'liq muomala layoqatiga ega bo'lmaganligi sababli ularning murojaatlarini ko'rib chiqmasdan qoldirishga yo'l qo'yilmaydi.

Murojaatda qo'yilgan masalalarni hal etish o'z vakolatiga kirmaydigan davlat organlari, tashkilotlar, shuningdek ularning mansabdor shaxslari murojaatni tegishli davlat organiga, boshqa tashkilotga yoki mansabdor shaxsga yoxud vasiylik va homiylik organiga yuborishi shart.

25-modda. Ayrim murojaatlarni ko'rib chiqish tartibi

Takroriy murojaatlar umumiy asoslarda ko'rib chiqiladi, ushbu Qonunning 30-moddasida ko'rsatilgan hollar bundan mustasno.

Qo'yilgan masalalarni hal etish o'zining vakolati doirasiga kirmaydigan davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxslariga kelib tushgan murojaatlar besh kunlik muddatdan kechiktirmay tegishli organlarga, boshqa tashkilotlarga va mansabdor shaxslarga yuborilib, bu haqda murojaat etuvchiga yozma yoxud elektron shaklda xabar qilinadi. Bunda kelib tushgan elektron murojaat elektron shaklda yuborilishi mumkin.

Murojaatlarni ko'rib chiqish uchun asossiz ravishda boshqa davlat organlariga, tashkilotlarga o'tkazish yoxud qarorlari yoki harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyat qilinayotgan organlarga, tashkilotlarga yoki mansabdor shaxslarga yuborish taqiqlanadi.

Agar murojaatlarda ularni tegishli davlat organlariga, tashkilotlarga yoki mansabdor shaxslarga yuborish uchun zarur ma'lumotlar mavjud bo'lmasa, bu murojaatlar murojaat etuvchiga besh kunlik muddatdan kechiktirmay asoslantirilgan tushuntirish bilan qaytariladi.

Agar murojaatni ko'rib chiqish davomida murojaatning dublikati kelib tushsa, mazkur murojaat avval kelib tushgan murojaat bilan birgalikda ko'rib chiqiladi.

Agar murojaatning dublikati murojaat ko'rib chiqilganidan va javob yuborilganidan keyin kelib tushsa, bu haqda davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari murojaat etuvchini tegishli tartibda xabardor qiladi.

Murojaatlarning turlariga kiritilmagan xatlarni (tashakkurnomalar, tabriknomalar, taklifnomalar, fikr-mulohazalarni) ko'rib chiqish davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari tomonidan ularning o'z ixtiyoriga ko'ra amalga oshiriladi.

26-modda. Murojaat etuvchini eshitish

Murojaatni ko'rib chiqayotgan davlat organi, boshqa tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari o'z tashabbusiga ko'ra yoxud murojaat etuvchining iltimosiga ko'ra uni eshitishni tashkil etishi mumkin.

Davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari murojaat etuvchiga murojaatda ko'tarilgan masalalar bo'yicha o'z fikrini bildirish va murojaat bo'yicha qo'shimcha axborot taqdim etish imkoniyatini beradi. Davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari murojaat etuvchini eshitishga ekspertlarni, mutaxassislarni va manfaatdor tashkilotlarning vakillarini jalb etishi mumkin.

27-modda. Murojaatlarga javoblar

Murojaatlarni ko'rib chiqish natijalariga ko'ra davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxslari tomonidan qaror qabul qilinadi, bu haqda murojaat qiluvchiga darhol yozma yoki elektron shaklda xabar qilinadi.

Murojaatga javobni davlat organining, tashkilotning rahbari yoki ularning mansabdor shaxsi imzolaydi.

Jamoaviy murojaatlarga javob, agar murojaatda javobni boshqa shaxsga yuborish talab etilmagan bo'lsa, murojaat qiluvchilarning ro'yxatida birinchi ko'rsatilgan shaxsga yuboriladi.

Murojaat, agar unda qo'yilgan barcha masalalar ushbu Qonun talablariga muvofiq ko'rib chiqilgan va murojaat qiluvchiga tegishli javob yuborilgan taqdirda, ko'rib chiqilgan hisoblanadi.

Murojaatlarga javoblar mumkin qadar murojaat etilgan tilda bayon qilinadi, javoblar murojaatda ko'rsatilgan har bir masala bo'yicha vajlarni inkor etuvchi yoki tasdiqlovchi aniq asoslarni (zaruratga qarab qonunchilik hujjatlari normalariga havolalar qilingan holda) o'z ichiga olgan bo'lishi kerak.

Ommaviy qabullar vaqtida davlat organining rahbariga yoki vakolat berilgan boshqa mansabdor shaxsiga kelib tushgan va joyida hal etilgan og'zaki murojaatlarga yozma javob yoki elektron shakldagi javob talab etilmaydi.

28-modda. Murojaatlarni ko'rib chiqish muddatlari

Ariza yoki shikoyat masalani mazmunan hal etishi shart bo'lgan davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh kun ichida, qo'shimcha o'rganish va (yoki) tekshirish, qo'shimcha hujjatlarni so'rab olish talab etilganda esa, bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqiladi.

Ariza va shikoyatlarni ko'rib chiqish uchun tekshirish o'tkazish, qo'shimcha materiallarni so'rab olish yoxud boshqa chora-tadbirlar ko'rish zarur bo'lgan hollarda, ularni ko'rib chiqish muddatlari tegishli davlat organining, tashkilotning rahbari tomonidan istisno tariqasida uzog'i bilan bir oyga uzaytirilishi mumkin, bu haqda murojaat etuvchiga xabar qilinadi.

Taklif davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga kelib tushgan kundan e'tiboran bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqiladi, qo'shimcha o'rganishni talab etadigan takliflar

bundan mustasno bo'lib, bu haqda taklifni kiritgan jismoniy yoki yuridik shaxsga o'n kunlik muddatda yozma shaklda xabar qilinadi.

29-modda. Murojaatlarni ko'rmay qoldirish

Quyidagi murojaatlar ko'rib chiqilmaydi:

anonim murojaatlar;

jismoniy va yuridik shaxslarning vakillari orqali berilgan murojaatlar, ularning vakolatini tasdiqlovchi hujjatlar mavjud bo'lmagan taqdirda;

mazkur Qonunda belgilangan boshqa talablarga muvofiq bo'lmagan murojaatlar.

Murojaatlar ko'rmay qoldirilganda tegishli xulosa tuziladi, u davlat organining, tashkilotning rahbari yoki ularning vakolat berilgan mansabdor shaxsi tomonidan tasdiqlanadi.

Jismoniy va yuridik shaxs vakilining vakolatini tasdiqlovchi hujjatlar mavjud emasligi sababli murojaatlar ko'rmay qoldirilganligi to'g'risida murojaat qiluvchi tegishli tartibda xabardor qilinadi.

30-modda. Murojaatlarni ko'rib chiqishni tugatish

Murojaatlarni ko'rib chiqish quyidagi hollarda tugatiladi:

agar takroriy murojaatlarda yangi vajlar yoki yangidan ochilgan holatlar keltirilmagan bo'lsa, ilgari murojaat materiallarida esa tekshiruvlarning to'la-to'kis materiallari mavjud bo'lsa va murojaat qiluvchiga belgilangan tartibda javoblar berilgan bo'lsa;

agar murojaat qiluvchi o'z murojaatini belgilangan tartibda chaqirib olgan bo'lsa yoki uni ko'rib chiqishni tugatish to'g'risida iltimos qilgan bo'lsa;

yashash joyi, turgan joyi (pochta manzili), elektron pochta manzili yoki boshqa rekvizitlari o'zgarganligi to'g'risida o'z vaqtida xabardor qilmaganligi tufayli chaqirishning imkoni yo'qligi sababli murojaatni murojaat qiluvchining ishtirokisiz ko'rib chiqish imkoniyati bo'lmaganda;

murojaatni murojaat qiluvchining ishtirokisiz ko'rib chiqish imkoniyati mavjud emasligi sababli, davlat organi, tashkilot yoki ularning mansabdor shaxsi tomonidan chaqirilgan murojaat qiluvchi kelmay qolgan taqdirda;

agar murojaat qiluvchi jismoniy shaxs vafot etganidan so'ng murojaatni ko'rib chiqish huquqiy vorislikka yo'l qo'ymasa.

Murojaatni ko'rib chiqishni tugatish to'g'risidagi qarorni davlat organining, tashkilotning rahbari yoki ularning vakolat berilgan mansabdor shaxsi qabul qiladi.

Takroriy murojaatni ko'rib chiqish ushbu modda birinchi qismining **ikkinchi xatboshisiga** muvofiq tugatilganda, murojaat qiluvchi takroriy murojaatning asossizligi va ushbu masala yuzasidan u bilan yozishmalar tugatilishi to'g'risida yozma ravishda xabardor qilinadi. Yozishmalar olib borish tugatilgan murojaat qiluvchidan takroriy murojaat kelib tushgan taqdirda, bunday murojaatni ko'rib chiqish murojaat qiluvchini bu haqda xabardor qilmasdan tugatiladi.

Murojaatni ko'rib chiqish uni chaqirib olish to'g'risidagi ariza bo'yicha tugatilganda murojaat murojaat qiluvchiga davlat organining, tashkilotning yoki ular mansabdor shaxsining xati bilan birga uch kun ichida qaytariladi. Murojaatni chaqirib olish to'g'risidagi ariza qonun buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish yuzasidan chora-tadbirlar ko'rilishini istisno etmaydi.

Murojaat qiluvchi chaqirilgan jismoniy shaxsning yoki yuridik shaxs vakilining kelmay qolganligi sababli murojaatni ko'rib chiqishni tugatish to'g'risida tegishli tartibda xabardor qilinadi.

31-modda. Murojaatga javobni tushuntirish va uni tuzatish

Jismoniy yoki yuridik shaxsning iltimosiga ko'ra murojaatni ko'rib chiqqan davlat organi, tashkilot va ularning mansabdor shaxslari murojaatga javobni uning mazmunini o'zgartirmasdan tushuntirishi, shuningdek yo'l qo'yilgan xatolar va arifmetik xatolarni o'z tashabbusiga ko'ra yoki murojaat qiluvchining iltimosiga ko'ra, murojaatga javobning mazmuniga daxl qilmagan holda tuzatishi shart.

Murojaat qiluvchining murojaatga javobni tushuntirish va uni tuzatish to'g'risidagi iltimosi u kelib tushgan kundan e'tiboran o'n kun ichida ko'rib chiqiladi.

5-bob. Murojaatlarni ko'rib chiqishda jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, davlat organlarining, tashkilotlarning va ular mansabdor shaxslarining huquqlari va majburiyatlari

32-modda. Murojaatlarni ko'rib chiqishda jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari

Murojaatlar davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari tomonidan ko'rib chiqilayotganda jismoniy va yuridik shaxslar quyidagi huquqlarga ega:

murojaatni ko'rib chiqishning borishi to'g'risida axborot olish;

vajlarni shaxsan bayon etish va tushuntirishlar berish;
murojaatni tekshirish materiallari va uni ko'rib chiqish natijalari bilan tanishish;
qo'shimcha materiallar taqdim etish yoki bunday materiallarni boshqa organlardan talab qilib olish to'g'risida iltimos qilish;

advokat yordamidan foydalanish;
murojaatni ko'rib chiqishni tugatish to'g'risida yoxud murojaatga javobni tushuntirish va (yoki) uni tuzatish to'g'risida iltimos qilish;

o'z murojaatini u ko'rib chiqilguniga qadar va ko'rib chiqilayotgan paytda murojaat bo'yicha qaror qabul qilinguniga qadar yozma yoki elektron shaklda ariza berish yo'li bilan chaqirib olish;

murojaatni qabul qilishni yoki ko'rib chiqishni qonunga xilof ravishda rad etganlik ustidan bo'ysunuv tartibida yuqori turuvchi organga yoki bevosita sudga shikoyat qilish.

Jismoniy va yuridik shaxslar qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

33-modda. Murojaatlarni ko'rib chiqishda davlat organining, tashkilotning va ular mansabdor shaxslarining huquqlari va majburiyatlari

Murojaatlarni ko'rib chiqishda davlat organi, tashkilot va ularning mansabdor shaxslari quyidagi huquqlarga ega:

murojaatni ko'rib chiqish uchun zarur bo'lgan axborotni belgilangan tartibda so'rash va olish;

murojaat qiluvchi yoki boshqa shaxs yo'qligida murojaatni ko'rib chiqish mumkin bo'lmaganda yoxud murojaatni eshitish uchun uni chaqirish;

bila turib yolg'on ma'lumotlar ko'rsatilgan murojaatni tekshirish sababli yetkazilgan xarajatlarning o'rnini qoplash to'g'risida sudga murojaat qilish.

Davlat organi, tashkilot va ularning mansabdor shaxslari qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

Davlat organi, tashkilot va ularning mansabdor shaxslari:

murojaatlar to'g'risidagi qonunchilik talablariga rioya etishi;

murojaat qiluvchiga uning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga daxldor hujjatlar, qarorlar va boshqa materiallar bilan tanishib chiqish imkoniyatini, agar ular davlat siri yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sir bo'lgan ma'lumotlarni o'z ichiga olmasa, jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga, jamiyat va davlat manfaatlariga zarar yetkazmasa, ta'minlashi;

murojaat etuvchiga ko'rib chiqish natijalari hamda qabul qilingan qaror haqida murojaat ko'rib chiqilganidan so'ng yozma yoxud elektron shaklda darhol xabar qilishi, ommaviy qabullar vaqtida tushgan va joyida hal qilingan og'zaki murojaatlar bundan mustasno;

murojaat yuzasidan qabul qilingan qaror ustidan, agar jismoniy yoki yuridik shaxs ushbu qarorga rozi bo'lmasa, shikoyat berish tartibini tushuntirishi;

murojaatni ko'rib chiqish natijalariga ko'ra qabul qilingan qarorning ijrosini nazorat qilishi;

qonunga xilof harakatlarni (harakatsizlikni) bartaraf etish yuzasidan darhol chora-tadbirlar ko'rishi, jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilishini keltirib chiqaruvchi sabablar va sharoitlarni o'z vakolatlari doirasida aniqlashi;

jismoniy shaxs, uning vakili, ularning oila a'zolari, yuridik shaxs, uning vakili va yuridik shaxs vakilining oila a'zolari ularning murojaatlari sababli ta'qib etilishini belgilangan tartibda bartaraf etishi;

agar jismoniy yoki yuridik shaxsga uning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlari buzilishi natijasida moddiy zarar yoki ma'naviy ziyon yetkazilgan bo'lsa, qonunda belgilangan tartibda moddiy zararining o'rnini qoplash yoki ma'naviy ziyonni kompensatsiya qilish choralari ko'rishi shart.

Davlat organlari murojaatlar bilan ish olib boruvchi o'z xodimlarini o'qitadi va uch yilda kamida bir marta ularning malakasini oshiradi. Davlat organlarining murojaatlar bilan ish olib boruvchi xodimlariga nisbatan qo'yiladigan talablar, shuningdek ularni o'qitish va malakasini oshirish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Davlat organi, tashkilot va ular mansabdor shaxslarining zimmasida qonunchilikka muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

34-modda. Murojaatlarning ko'rib chiqilishini monitoring va nazorat qilish

Davlat organlarining, tashkilotlarning rahbarlari yoki vakolat berilgan boshqa mansabdor shaxslari o'z tuzilmaviy bo'linmalari tomonidan murojaatlarning ko'rib chiqilishi ustidan doimiy monitoring va

nazoratni amalga oshiradi, ularning to'liq, xolisona va o'z vaqtida ko'rib chiqilishini ta'minlash choralari ko'radi.

Murojaat u qaysi rahbar yoki vakolat berilgan boshqa mansabdor shaxs tomonidan nazoratga olingan bo'lsa, o'sha shaxs tomonidan nazoratdan va ijrodan olinadi.

Oraliq javoblar berilgan va to'liq ko'rib chiqilmagan murojaatlar nazoratdan olinmaydi.

35-modda. Murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish

Davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari kelib tushgan murojaatlarning statistik hisobini yuritadi. Statistik hisobga olishda kelib tushgan, ko'rib chiqilgan, qanoatlantirilgan, qanoatlantirish rad etilgan, ko'rmay qoldirilgan murojaatlarning soni, shuningdek murojaatlar bilan ishlashga bog'liq bo'lgan boshqa ma'lumotlar nazarda tutilishi kerak.

Davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari har chorakda murojaatlarni umumlashtiradi va tahlil qiladi.

Davlat organlari murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish natijalariga ko'ra ma'lumotnomalar (sharhlar) tuzadi, ularda murojaatlar bilan ishlashning umumiy ko'rsatkichlari, murojaatlarda tez-tez ko'tarilgan masalalar, murojaatlarni ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha aniqlangan asosiy kamchiliklar va qoida buzarlilar, jismoniy va yuridik shaxslarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlar, shuningdek jamiyat va davlat manfaatlar buzilishini keltirib chiqaruvchi sabablarni bartaraf etish maqsadida ko'rilgan chora-tadbirlar aks ettiriladi.

Murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish natijalariga ko'ra tuzilgan ma'lumotnomalar (sharhlar) tegishli davlat organlarining rasmiy veb-saytlarida e'lon qilinadi.

6-bob. Yakunlovchi qoidalar

36-modda. Nizolarni hal etish

Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari sohasidagi nizolar qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.

37-modda. Moddiy zararining o'rnini qoplash va ma'naviy ziyonni kompensatsiya qilish

Jismoniy yoki yuridik shaxsning arizasi, shikoyati ana shu murojaatlar bo'yicha qonunga xilof qarorlar qabul qilgan davlat organi, tashkilot va ularning mansabdor shaxslari tomonidan qanoatlantirilgan taqdirda, ariza yoki shikoyat berish va uni ko'rib chiqish bilan bog'liq zararining o'rnini, arizani, shikoyatni ko'rib chiqish uchun tegishli davlat organining, tashkilotning, shuningdek ular mansabdor shaxslarining talabiga ko'ra joylarga borish munosabati bilan qilingan xarajatlarning hamda ana shu vaqt ichida yo'qotilgan ish haqining o'rnini murojaat etuvchiga sud tartibida qoplanadi. Sud tartibida ma'naviy ziyon ham kompensatsiya qilinishi mumkin.

Jismoniy yoki yuridik shaxsning arizasini yoxud shikoyatini ko'rib chiqishda qonun talablari buzilganligi munosabati bilan unga yetkazilgan moddiy zararining o'rnini qoplash va ma'naviy ziyonni kompensatsiya qilish sifatida davlat organi, tashkilot tomonidan to'langan mablag'lar aybdor shaxsdan regress tartibida undirib olinishi mumkin.

38-modda. Murojaatlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Murojaatlar to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik, xuddi shuningdek tuhmat va haqoratdan iborat murojaat berganlik belgilangan tartibda javobgarlikka sabab bo'ladi.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA JAMOAT BIRLASHMALARI TO‘G‘RISIDA

Inson huquqlari to‘g‘risidagi Umumiy deklaratsiyaga va O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga asoslanib, ushbu Qonunda fuqarolarning jamoat birlashmalarini tuzish erkinligi ularning ajralmas huquqi sifatida mustahkamlab qo‘yiladi.

I BOB. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. Jamoat birlashmasi tushunchasi

O‘z huquqlari, erkinliklarini hamda siyosat, iqtisodiyot, ijtimoiy rivojlanish, fan, madaniyat, ekologiya va hayotning boshqa sohalaridagi qonuniy manfaatlarini birgalikda ro‘yobga chiqarish uchun birlashgan fuqarolarning xohish-irodalarini erkin bildirishlari natijasida vujudga kelgan ixtiyoriy tuzilma jamoat birlashmasidir.

Siyosiy partiyalar, ommaviy harakatlar, kasaba uyushmalari, xotin-qizlar, yoshlar va bolalar tashkilotlari, veteranlar va nogironligi bo‘lgan shaxslar tashkilotlari, ilmiy-texnikaviy, madaniy-ma‘rifiy, jismoniy tarbiya-sport va boshqa ko‘ngilli jamiyatlar, ijodiy uyushmalar, yurtdoshlar uyushmalari, assotsiatsiyalar va fuqarolarning boshqa birlashmalari jamoat birlashmalari deb e‘tirof etiladi.

Ushbu Qonun tijorat maqsadlarini ko‘zlaydigan yoxud boshqa korxonalar va tashkilotlar foyda (daromad) orttirishiga ko‘maklashadigan kooperativ tashkilotlarga hamda boshqa tashkilotlarga, diniy tashkilotlarga, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlariga, shuningdek tashkil etish va faoliyat ko‘rsatish tartibi boshqa qonunchilik bilan belgilanadigan o‘zga organlarga nisbatan tatbiq etilmaydi.

2-modda. O‘zbekiston Respublikasining jamoat birlashmalari to‘g‘risidagi qonunchiligi

O‘zbekiston Respublikasining jamoat birlashmalari to‘g‘risidagi qonunchiligi jamoat birlashmalarining huquqiy holati asoslarini belgilab beradigan ushbu Qonundan, Qoraqalpog‘iston Respublikasining jamoat birlashmalari to‘g‘risidagi Qonunidan, O‘zbekiston Respublikasining boshqa qonunchilik hujjatlaridan iborat bo‘ladi.

3-modda. Jamoat birlashmalarini tuzishdan ko‘zda tutilgan maqsad

Jamoat birlashmalari fuqarolik, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy, huquqlar hamda erkinliklarni ro‘yobga chiqarish va himoya qilish; fuqarolarning faolligi va tashabbuskorligini, davlat va jamiyat ishlarini boshqarishda ularning ishtirok etishini rivojlantirish; kasb-kor va havaskorlik qiziqishlarini qondirish; ilmiy, texnikaviy va badiiy ijodkorlikni rivojlantirish; aholining sihat-salomatligini saqlash, xayriya faoliyatida qatnashish; madaniy-ma‘rifiy, jismoniy tarbiya-sog‘lomlashtirish va sport ishlarini amalga oshirish; tabiatni, madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish; vatanparvarlik va insonparvarlik tarbiyasi; respublikalararo va xalqaro aloqalarni kengaytirish, xalqlar o‘rtasida tinchlik va do‘stlikni mustahkamlash; qonunda taqiqlanmagan boshqa faoliyatni amalga oshirish maqsadida tuziladi.

Faoliyati jamiyatning axloqiy negizlarini, umumbashariy insonparvarlik qadriyatlarini buzishga qaratilgan, shuningdek konstitutsion tuzumni g‘ayriqonuniy yo‘l bilan o‘zgartirish yoki O‘zbekiston Respublikasi hududining birligini buzish, urushni, zo‘ravonlikni va shafqatsizlikni, jamiyatni parchalashga olib boradigan ijtimoiy, shu jumladan sinfiy, shuningdek irqiy, milliy va diniy adovatni avj oldirish, qonunchilik bilan taqiqlangan boshqa xatti-harakatlar qilish maqsadini ko‘zlaydigan jamoat birlashmalarining tuzilishiga yo‘l qo‘ymaydi.

Harbiylashtirilgan jamoat birlashmalari va qurolli tuzilmalar, shuningdek diniy xaraktyerga ega partiyalar, ularning filiallari va boshqa struktura bo‘laklari tashkil etish taqiqlanadi.

Jamoat birlashmalari va ularning idoralari tomonidan qonuniy va demokratik yo‘l bilan shakllantirilgan hokimiyat va boshqaruv idoralari hamda hokimiyat vakolatlariga ega bo‘lganlarga nisbatan g‘ayridemokratik tarzda kuch ishlatib tazyiq o‘tkazish taqiqlanadi. Qonuniy ravishda amal qilib turgan hokimiyat va boshqaruv idoralari hamda mansabdor shaxslarga demokratik usulda hal etish bahonasi bilan tazyiq o‘tkazishga bo‘lgan har qanday urinishga Qonun bilan barham beriladi.

Aholining salomatligi va axloqiga, fuqarolarning huquqlari va qonun bilan qo‘riqlanadigan manfaatlariga tajovuz qiladigan jamoat birlashmalarini tuzish va ularning faoliyati qonunga muvofiq ta‘qib qilinadi.

4-modda. Jamoat birlashmalari tuzilishi va faoliyatining qoidalari

Jamoat birlashmalari o'z a'zolari (qatnashchilari)ning ixtiyoriyligi, teng huquqliligi, o'zini o'zi boshqarish, qonuniylik va oshkoralik asosida tuziladi va harakat qiladi.

Barcha jamoat birlashmalari o'z ustavlarida, boshqa hujjatlarda nazarda tutilgan vazifalarni bajarishda O'zbekiston Respublikasining [Konstitutsiyasi](#), O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunlari doirasida ish ko'radilar.

Fuqaroning jamoat birlashmasi faoliyatida qatnashishi yoki qatnashmasligi uning huquqlari va erkinliklarini cheklash yoki unga imtiyozlar berish uchun, shu jumladan davlat tashkilotida lavozimni egallash sharti yoki Qonunda ko'zda tutilgan majburiyatlarni bajarmaslik uchun asos bo'la olmaydi.

Mehnat to'g'risidagi qonunlar, shuningdek mehnatkashlarning ijtimoiy ta'minoti va ijtimoiy sug'urta qildirish to'g'risidagi qonunchilik jamoat birlashmalari apparati xodimlariga nisbatan joriy etiladi.

5-modda. Davlat va jamoat birlashmalari

Davlat jamoat birlashmalari huquqlari va qonuniy manfaatlariga rioya etilishini ta'minlaydi hamda [Konstitutsiyaga](#) muvofiq ular o'z ustavlaridagi vazifalarni bajarishlari uchun shart-sharoit yaratilishiga kafolat beradi.

Davlat yoshlar va bolalar tashkilotlariga moddiy va ma'naviy madad beradi, ularga nisbatan imtiyozli soliq siyosati o'tkazilishini ta'minlaydi, bolalar tashkilotlariga, maktab, maktabdan tashqari muassasalar binolaridan, klublardan, madaniyat saroylari va uylaridan, sport inshootlari va boshqa inshootlardan bepul yoki imtiyozli shartlar bilan foydalanish huquqini beradi.

Qonunda ko'zda tutilgan hollardan tashqari davlat idoralari va mansabdor shaxslarning jamoat birlashmalari faoliyatiga aralashishiga, xuddi shuningdek, jamoat birlashmalarining davlat idoralari va mansabdor shaxslarning faoliyatiga aralashishiga yo'l qo'yilmaydi.

Jamoat birlashmalari tashkilotlarining tadbirlari ular a'zolarining (qatnashchilarning) asosan ishdan bo'sh vaqtida va mazkur birlashmalar mablag'i hisobidan amalga oshiriladi.

Jamoat birlashmalari manfaatlariga daxldor masalalar qonunchilikda ko'zda tutilgan hollarda tegishli jamoat birlashmalari ishtirokida yoki ular bilan kelishilgan holda davlat idoralari va xo'jalik tashkilotlari tomonidan hal qilinadi.

6-modda. Respublika jamoat birlashmalari va boshqa jamoat birlashmalari

Ustavda belgilangan vazifalarga muvofiq faoliyati butun jumhuriyat hududida amalga oshiriladigan jamoat birlashmalari jumhuriyat jamoat birlashmalariga kiradi. Bunda siyosiy partiyaning kamida sakkizta hududiy subyektda (viloyatda), shu jumladan Qoraqalpog'iston Respublikasi va Toshkent shahrida yashayotgan kamida yigirma ming, kasaba uyushmasining esa, kamida uch ming a'zosi bo'lishi kerak.

Viloyat, nohiya, shahar, posyolka va qishloq jamoat birlashmalari mahalliy jamoat birlashmalariga kiradi.

Ustavda belgilangan vazifalarga muvofiq faoliyati butun viloyat hududida, Toshkent shahrida esa butun shahar hududida amalga oshiriladigan jamoat birlashmalari viloyat, Toshkent shahar jamoat birlashmalariga kiradi.

Ustavda belgilangan vazifalarga muvofiq faoliyati butun nohiya (shahar) hududida amalga oshiriladigan jamoat birlashmalari nohiya (shahar) jamoat birlashmalariga kiradi.

Ustavda belgilangan vazifalarga muvofiq faoliyati posyolka, qishloq hududida amalga oshiriladigan jamoat birlashmalari posyolka, qishloq jamoat birlashmalariga kiradi.

Zarurat paydo bo'lgan hollarda viloyatlararo va nohiyalararo jamoat tashkilotlari tuzilishi mumkin.

7-modda. Jamoat birlashmalarining ittifoqlari

Jamoat birlashmalari ixtiyoriylik asosida jamoat birlashmalarining ittifoqlariga uyushishga haqlidirlar.

Jamoat birlashmalarining ittifoqlari ushbu Qonunda jamoat birlashmalari uchun belgilab qo'yilgan tartibda tuziladi, amal qiladi va o'z faoliyatini to'xtatadi.

II BOB. JAMOAT BIRLASHMALARINING TUZILISHI VA ULAR FAOLIYATINING TO'XTATILISHI

8-modda. Jamoat birlashmalarini tuzish

Jamoat birlashmasi kamida o'n nafar fuqaroning tashabbusi bilan tuziladi.

Jamoat birlashmasini tuzish tashabbuskorlari ta'sis syezdini (konferensiyasini) yoki umumiy yig'ilishini chaqiradilar, unda ustav (nizom, o'zga asosiy hujjat) qabul qilinadi va rahbar idoralar tuziladi.

9-modda. Jamoat birlashmasiga a'zolik

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari jamoat birlashmasi a'zolari (qatnashchilari) bo'ladilar. Siyosiy partiyalardan tashqari jamoat birlashmalarining ustavida chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning birlashmaga a'zo bo'lishlari ko'zda tutilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining o'n sakkiz yoshga to'lgan fuqarolari jumhuriyat siyosiy partiyalarining a'zolari bo'lishlari mumkin.

Bir siyosiy partiyaning a'zosi ayni vaqtda boshqa siyosiy partiyaning a'zosi bo'la olmaydi.

Siyosiy partiyalar va kasaba uyushmalaridan tashqari jamoat birlashmalarining faoliyatida ularning ustavlarida ko'zda tutilgan hollarda jamoa a'zolari: korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning mehnat jamoatlari, fuqarolarning birlashmalari ishtirok etishlari mumkin.

10-modda. Jamoat birlashmasining ustavi

Jamoat birlashmasining ustavida quyidagilar ko'zda tutilishi kerak:

- 1) jamoat birlashmasining nomi, maqsadi va vazifasi;
- 2) jamoat birlashmasining ichki tuzilishi, uning o'z faoliyatini amalga oshiradigan hudud;
- 3) jamoat birlashmasi a'zolariga qabul qilish shartlari va tartibi, agar birlashma ro'yxatda qayd etiladigan a'zolarga ega bo'lsa, bunday hollarda undan chiqish shartlari va tartibi;
- 4) jamoat birlashmasi a'zolari (qatnashchilari)ning huquqlari va burchlari;
- 5) jamoat birlashmasi hamda uning tashkilotlari rahbar idoralarining vakolatlari va ularni tuzish tartibi, ularning vakolat muddati;
- 6) jamoat birlashmasi hamda uning tashkilotlarining mablag'lari va boshqa mol-mulkini hosil qilishning pul bilan ta'minlanish manbalari;
- 7) jamoat birlashmasining rahbar idorasi qayerda joylashganligi;
- 8) jamoat birlashmasi ustaviga o'zgartishlar, qo'shimchalar kiritish tartibi;
- 9) jamoat birlashmasi faoliyatini to'xtatish tartibi.

Ustavda jamoat birlashmasi faoliyatiga taalluqli boshqa qoidalar ham ko'zda tutilishi mumkin.

Jamoat birlashmasining ustavi amaldagi qonunchilikka zid bo'lmashligi kerak.

11-modda. Jamoat birlashmalari ustavlarini ro'yxatga olish

O'zbekiston Respublikasida amal qiluvchi xalqaro jamoat tashkilotlarining, jumhuriyat, viloyatlararo birlashmalarining ustavlari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan ro'yxatga olinadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasida jamoat birlashmasining ustavini ro'yxatga olish tartibi Qoraqalpog'iston Respublikasi qonunchiligi bilan belgilanadi.

Viloyat, nohiya, shahar, posyolka, qishloq hududida yoki ikki va undan ortiq nohiya, shahar, posyolka, qishloq hududida faoliyatini amalga oshiradigan jamoat birlashmalarining ustavlari viloyatlar, Toshkent shahar hokimliklarining adliya boshqarmalari tomonidan ro'yxatga olinadi.

Jamoat birlashmasi ustavini ro'yxatga olish uchun ustav qabul qilingan kundan boshlab bir oy muddat ichida mazkur jamoat birlashmasi rahbar idorasi a'zolari tomonidan imzolangan va shu a'zolar har birining familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan yili, istiqomat joyi ko'rsatilgan ariza topshiriladi. Arizaga ustav, ustavni qabul qilgan ta'sis syezdi (konferensiyasi) yoki umumiy yig'ilish protokoli, ushbu Qonunning 6 va 8-moddalari talablari bajarilganligini tasdiqlovchi boshqa materiallar ilova qilinadi.

Ustavni ro'yxatga olish haqidagi ariza u topshirilgan kundan boshlab bir oy muddatda ko'rib chiqiladi.

Jamoat birlashmalari ustavlariga kiritilgan o'zgarishlar, qo'shimchalar ham ustavlarni ro'yxatga olish tartibi va muddatlariga muvofiq ro'yxatga olinishi lozim.

Jamoat birlashmalari ustavlarini ro'yxatga oluvchi idoralar ana shu birlashmalar ro'yxatini tuzib boradilar.

Jamoat birlashmasi yoki uning tashkilotlari (idoralari) ularning ustavlari ro'yxatga olingan kundan boshlab ushbu Qonunda belgilab qo'yilgan tartibda o'z faoliyatlarini amalga oshiradilar va fuqarolik qonunchiligiga muvofiq huquqiy shaxs deb tan olinishi mumkin.

Xalqaro jamoat birlashmalarining, ularning bo'linmalarining filiallari, shu jumladan ommaviy harakatlari va ularning tarmoq bo'linmalarining, shuningdek jumhuriyat va mahalliy jamoat birlashmalari (shu jumladan ommaviy harakatlarning) O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida va uning joylaridagi idoralarida o'z ustavlarini ro'yxatdan o'tkazmagan bo'lsalar, O'zbekiston Respublikasi hududida faoliyat ko'rsatishlariga yo'l qo'yilmaydi.

Jamoat birlashmasi ustavini, unga kiritilgan keyingi o'zgartishlar va qo'shimchalarni ro'yxatdan o'tkazganlik uchun O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadigan miqdorda davlat boji undiriladi.

12-modda. Jamoat birlashmasi ustavini ro'yxatga olishni rad etish

Agar jamoat birlashmasining ustavi ushbu Qonunning 3, 4 yoki 10-moddalari qoidalariga zid bo'lsa, yoxud ilgari xuddi shu nomdagi jamoat birlashmasi ro'yxatga olingan bo'lsa, jamoat birlashmasi ustavini ro'yxatga olishni rad etish mumkin.

Ustavni ro'yxatga olish rad etilgan taqdirda bu haqda taqdim etilgan ustav qaysi qonunchilik qoidalariga zid ekanligi ko'rsatilib, ariza beruvchiga yozma ravishda xabar qilinadi.

Jamoat birlashmasining ustavini ro'yxatdan o'tkazishning rad etilishi ustidan sudga shikoyat qilish mumkin va bu ish O'zbekiston Respublikasi fuqarolik protsessual qonunchiligida ko'zda tutilgan tartibda qarab chiqiladi.

Xalqaro, jumhuriyat va viloyatlararo jamoat birlashmalarining ustavini ro'yxatdan o'tkazishning rad etilishi ustidan — O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga, mahalliy jamoat birlashmalari ustavini ro'yxatdan o'tkazish ishi ustidan esa — tegishli viloyat, Toshkent shahar sudiga shikoyat qilish mumkin.

13-modda. Jamoat birlashmalarining ramzlari

Jamoat birlashmalari ramz sifatida o'z timsoliga, bayrog'iga va vimpeliga ega bo'lishi mumkin.

Jamoat birlashmalarining timsollari ustavga muvofiq, ularning rahbar idoralari tomonidan tasdiqlanadi. Jamoat birlashmalarining timsollari va vimpellari ushbu Qonunning 3-moddasi ikkinchi qismida ko'rsatilgan maqsadlarni targ'ib etishga xizmat qilmasligi kerak.

Bayroqlar va vimpellar belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tkazilishi lozim.

14-modda. Jamoat birlashmalari faoliyatining to'xtatilishi

Jamoat birlashmalarining faoliyati ularni qayta tashkil etish (qo'shilish, birlashish, ajralish) yoki tugatish yo'li bilan to'xtatilishi mumkin.

Jamoat birlashmalari ularning syezdlari (konferensiyalari) yoki umumiy yig'ilishlari qarori bilan qaytadan tashkil etiladi. Jamoat birlashmalarini qayta tashkil etgandan so'ng yangidan tuzilgan jamoat birlashmasining ustavi ushbu Qonunning 11-moddasida ko'zda tutilgan tartibda ro'yxatga olinadi.

Jamoat birlashmasi syezd (konferensiya) yoki umumiy yig'ilish qaroriga muvofiq, yoxud ushbu Qonunning 22-moddasida ko'zda tutilgan asoslarga muvofiq va tartibda tugatiladi.

Syezd (konferensiya) yoki umumiy yig'ilish qaroriga muvofiq tugatilgan jamoat birlashmasining mol-mulki uning ustavida ko'zda tutilgan maqsad yo'lida sarflanadi.

Siyosiy partiyaning faoliyatini tugatish yoki to'xtatib turish "Siyosiy partiyalar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga muvofiq amalga oshiriladi.

III BOB. JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQLARI VA ULAR FAOLIYATINING SHART-SHAROITLARI

15-modda. Jamoat birlashmalarining huquqlari

Jamoat birlashmalari qonun oldida tengdirlar.

Jamoat birlashmalarining huquqlari ularning ustavlarida qayd etiladi.

Jamoat birlashmalari ustavlarda, dasturiy, boshqa hujjatlarda belgilangan maqsadlar va vazifalarni amalga oshirish uchun o'z maqsadlari va faoliyati to'g'risidagi axborotni erkin tarqatadi, qonunchilikda ko'zda tutilgan xollarda va tartibda esa:

davlat hokimiyati va boshqaruv idoralarini tuzishda qatnashadi;

davlat hokimiyati va boshqaruv idoralarining qarorlarini tayyorlashda ishtirok etadi;

davlat va jamoat idoralarida o'z a'zolari (qatnashchilari) nomidan ish yuritadi va ularning qonuniy manfaatlarini himoya qiladi;

ushbu Qonunda hamda O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunchilik hujjatlarida Qoraqalpog'iston Respublikasida esa — Qoraqalpog'iston Respublikasining ham o'zga qonunchiligida ko'zda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi.

16-modda. Siyosiy partiyalar, ommaviy jamoat harakatlari, kasaba uyushmalari

Siyosiy partiyalar davlat hokimiyati organlarini shakllantirishda jamiyat muayyan qismining siyosiy irodasini ro'yobga chiqarishga intiladi hamda o'z vakillari orqali davlat va jamoat ishlarini idora etishda qatnashadi.

Partiyalarning dasturiy hujjatlari bo'ladi, ular ommaning e'tibori uchun matbuotda e'lon qilinadi.

Siyosiy partiyalar deputatlikka nomzodlar ko'rsatish, saylovoldi tashviqot ishlarini olib borish, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasida fraksiyalar va Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi hamda mahalliy davlat hokimiyati vakillik organlarida partiya guruhlarini tuzish huquqiga egadir.

Ommaviy jamoat harakatlari siyosiy yoki o'zga maqsadlarni ko'zlaydilar hamda ularning ro'yxatga olingan a'zolari bo'lmaydi.

Harbiy xizmatchilar va huquqni muhofaza qilish idoralarida lavozimni egallab turgan shaxslar o'z xizmat faoliyatida qonun talablariga amal qiladilar va siyosiy partiyalar hamda siyosiy maqsadlarni ko'zlovchi ommaviy jamoat harakatlarining qarorlari bilan bog'liq bo'lmaydilar.

Kasaba uyushmalari davlat idoralari, xo'jalik tashkilotlari, kooperativ va o'zga jamoat birlashmalari bilan o'zaro munosabatlarda kasaba uyushmalari to'g'risidagi amaldagi qonunchilikka muvofiq kasaba uyushmasi a'zolarining ishlab chiqarish, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy sohadagi manfaatlarini ko'zlab ish olib boradi va ularni himoya qiladi.

Siyosiy partiyalar va kasaba uyushmalarining faqat yakka tartibda ro'yxatga olinadigan a'zolari bo'ladi.

17-modda. Jamoat birlashmalarining ishlab chiqarish va boshqa tadbirkorlik faoliyati

Jamoat birlashmalari qonunchilikda belgilab qo'yiladigan tartibda ishlab chiqarish va boshqa tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanadilar hamda faqat ustavdagi vazifalarni bajarish maqsadida huquqiy shaxs maqomiga ega bo'lgan korxonalar va xo'jalik hisobidagi tashkilotlarni barpo etadilar.

Jamoat birlashmalarining ishlab chiqarish va boshqa tadbirkorlik faoliyatidan olingan daromadlar ana shu birlashmalar a'zolari (qatnashchilari) o'rtasida qayta taqsimlanmaydi va undan faqat ustav vazifalarini bajarish uchun foydalaniladi; jamoat birlashmalari o'z mablag'laridan hatto o'z ustavida ko'rsatilmagan bo'lsa ham, xayriya maqsadlari yo'lida foydalanishlariga yo'l qo'yiladi.

Jamoat birlashmalari tuzadigan korxonalar va tashkilotlar qonunda belgilab qo'yilgan tartibda va miqdorda budjetga pul o'tkazadilar.

18-modda. Jamoat birlashmalari mulki

Jamoat birlashmalari, ularning tashkilotlari binolar, inshootlar, uy-joy fondi, uskunalar, asboblari, madaniy-ma'rifiy va sog'lomlashtirish maqsadlari uchun mo'ljallangan mulklarga, pul mablag'iga, aksiyalarga, boshqa qimmatli qog'ozlarga hamda ularning ustavlarida ko'zda tutilgan faoliyatni moddiy ta'minlash uchun zarur bo'lgan o'zga mol-mulkka, shuningdek intellektual mulk obyektlariga egalik qilishlari mumkin. Birlashmalarining ustavlarida ko'rsatilgan maqsadlarga muvofiq ularning mablag'i hisobidan barpo etilgan nashriyotlar, boshqa korxonalar, xayriya muassasalari jamoat birlashmalarining mulki bo'lishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlarida, Qoraqalpog'iston Respublikasida esa — Qoraqalpog'iston Respublikasining ham qonun hujjatlarida davlat va jamoat xavfsizligi mulohazalari bilan yoki xalqaro shartnomalarga muvofiq jamoat birlashmalari mulki bo'la olmaydigan mol-mulk turlari belgilab qo'yilishi mumkin.

Jamoat birlashmalarining pul mablag'lari, agar ustavda ko'zda tutilgan bo'lsa, birlashmaga kirish va a'zolik badallarini to'lashdan; ixtiyoriy ravishda o'tkazilgan pul va xayriyalardan; ustavga muvofiq o'tkazilgan leksiyalar, ko'rgazmalar, sport tadbirlari hamda boshqa tadbirlar, lotereyalar tushumlaridan, ishlab chiqarish, xo'jalik va noshirlik faoliyatidan olinadigan daromadlardan; qonun bilan taqiqlanmagan boshqa tushumlardan tashkil topadi.

Siyosiy partiyalar va siyosiy maqsadlarni ko'zlovchi ommaviy harakatlarning chet davlatlardan, xalqaro tashkilotlar hamda chet davlatlarning yuridik shaxslari, ularning vakolatxonalari va filiallaridan, chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxonalardan, chet el fuqarolari, fuqaroligi bo'lmagan shaxslardan, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, diniy tashkilotlardan, nomi yashirilgan yoki faqat taxallusi ko'rsatilgan shaxslardan moliyaviy va o'zgacha moddiy yordam olishi man etiladi. Bunday yordam olingan taqdirda mazkur mablag'lar qaytarilishi, qaytarish imkoniyati bo'lmagan taqdirda esa, davlat daromadiga o'tkazilishi lozim.

Siyosiy partiyalarni moliyalashtirish "Siyosiy partiyalarni moliyalashtirish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi [Qonuniga](#) muvofiq amalga oshiriladi.

Siyosiy partiyalar o'z budjetlarini ommaning e'tibori uchun har yili e'lon qiladilar.

Jamoat birlashmalarining mulki qonun bilan muhofaza qilinadi.

Ittifoqlarning va ularga kiruvchi birlashmalarining ana shu ittifoq va unga qo'shilgan birlashmalarga qarashli mol-mulkka egalik qilish, undan foydalanish, tasarruf etishga doir vakolatlari jamoat birlashmalari ittifoqlarining ustavlarida belgilab qo'yiladi.

19-modda. Jamoat birlashmalarining ommaviy axborot vositalari va noshirlik faoliyati

Jamoat birlashmalari ommaviy axborot vositalarini ta'sis etishga hamda amaldagi matbuot va boshqa ommaviy axborot vositalari to'g'risidagi amaldagi qonunchilikka muvofiq noshirlik faoliyati bilan shug'ullanishga haqlidirlar.

IV BOB. JAMOAT BIRLASHMALARI FAOLIYATINI NAZORAT QILISH. QONUNCHILIKNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK

20-modda. Jamoat birlashmalari faoliyatini nazorat qilish va kuzatib borish

Moliya idoralari jamoat birlashmalarini mablag' bilan ta'minlash va ular daromadlarining manbalarini, ular olgan mablag' miqdorini va soliqlar to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq soliq to'lanishini nazorat qilib boradilar.

Jamoat birlashmalarining qonunlarni bajarishini prokuratura idoralari nazorat qilib boradilar.

Jamoat birlashmasi ustavini ro'yxatga olgan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va uning joylardagi idoralari jamoat birlashmasi faoliyatining maqsadlariga taalluqli ustav qoidalariga rioya etilishini nazorat qiladi. Ro'yxatga oluvchi idora jamoat birlashmasining rahbar organidan qabul qilingan qarorlarni taqdim etishni talab qilishga, jamoat birlashmalari o'tkazadigan tadbirlarda qatnashish uchun o'z vakillarini yuborishga, jamoat birlashmasi ustaviga rioya qilish bilan bog'liq masalalar yuzasidan jamoat birlashmasi a'zolaridan va boshqa fuqarolardan tushuntirish olishga haqlidir.

21-modda. Javobgarlik asoslari

Jamoat birlashmalari to'g'risidagi qonunchilikni buzish amaldagi qonunchilikka muvofiq jinoiy, ma'muriy, moddiy yoki o'zga javobgarlikka sabab bo'ladi.

Jamoat birlashmalari to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun bu ishda aybdor bo'lgan davlat va jamoat idoralarining mansabdor shaxslari, shuningdek fuqarolar javobgar bo'ladilar.

Jamoat birlashmasi, shu jumladan o'z ustavini ro'yxatdan o'tkazmagan jamoat birlashmasi jamoat birlashmalari to'g'risidagi qonunchilikni buzgan taqdirda qonunga muvofiq javobgar bo'ladi.

Jamoat birlashmasi uning ustavida belgilab qo'yilgan maqsadlar va vazifalar doirasidan chetga chiqadigan yoki qonunni buzadigan xatti-harakatlari sodir etgan taqdirda ana shu jamoat birlashmasining rahbar idorasi jamoat birlashmasi ustavini ro'yxatga olgan idora yoki prokuror tomonidan yozma ravishda ogohlantirilishi mumkin.

22-modda. Jamoat birlashmasi ustav yoki qonun talablarini buzgan taqdirda uni tugatish

Jamoat birlashmasi ushbu Qonun 3-moddasining 2, 3, 4-qismi va 18-moddasining to'rtinchi qismida ko'zda tutilgan xatti-harakatlarni sodir etgan taqdirda sud qaroriga binoan tugatilishi mumkin.

Jamoat birlashmasi ushbu Qonunning 21-moddasi to'rtinchi qismida ko'zda tutilgan harakatlarni bir yil davomida takroran sodir etganligi uchun sud uni tugatishi mumkin.

Sud qarori bilan tugatilgan jamoat birlashmasining mol-mulki qaytarib bermaslik sharti bilan davlat mulkiga aylantirilishi mumkin.

Xalqaro jamoat birlashmalari, uning bo'linmalari, filiallari, jumhuriyat va viloyatlararo jamoat birlashmalari O'zbekiston Respublikasi prokurorining, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining, Bosh Davlat soliq boshqarmasining, shuningdek O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi bilan vakolat berilgan boshqa idoralari va mansabdor shaxslarning O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi chiqargan qarorga muvofiq tugatiladi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining jamoat birlashmasini tugatish to'g'risida qarori ustidan shikoyat qilinmaydi.

Mahalliy jamoat birlashmalari tegishli viloyat, Toshkent shahar sudlari tomonidan tugatiladi. Bunda sudning qarori ustidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga shikoyat qilinishi mumkin.

V BOB. JAMOAT BIRLASHMALARINING XALQARO ALOQALARI. XALQARO JAMOAT BIRLASHMALARI, XALQARO SHARTNOMALAR

23-modda. Jamoat birlashmalarining xalqaro aloqalari

Jamoat birlashmalari O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga va o'z ustavlariga muvofiq xalqaro jamoat (nohukumat) birlashmalariga qo'shilishi, bevosita xalqaro aloqalar o'rnatishlari, tegishli bitimlar tuzishlari mumkin.

24-modda. Xalqaro jamoat birlashmalari

Agar O'zbekiston Respublikasida tuzilgan jamoat birlashmasining faoliyati ustavga muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududida va bitta yoki undan ko'proq xorijiy davlat hududida amal qilsa, u xalqaro jamoat birlashmasi deb e'tirof etiladi.

Basharti, chet elda tuzilgan xalqaro jamoat birlashmasi tarkibiga respublika jamoat birlashmasi kollektiv a'zo sifatida kirsas, respublika jamoat birlashmasining ustavi ham ushbu Qonunga muvofiq ro'yxatga olinishi kerak.

O'z faoliyatini xorijiy davlat hududida ham amalga oshiradigan jamoat birlashmasi zarur o'zgartishlar va qo'shimchalar kiritilgan ustavini qayta ro'yxatdan o'tkazish uchun O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga taqdim etadi.

Tinchlikni mustahkamlashni, xalqaro hamkorlikni rivojlantirishni, insonparvarlik faoliyatining o'zga turlarini maqsad qilib qo'ygan jamoat birlashmalari qonunchilikda belgilangan imtiyozlardan foydalanishlari mumkin.

Ushbu Qonunning qoidalari xorijiy davlatlar jamoat birlashmalarining O'zbekiston Respublikasi hududida tuzilgan bo'limlari (filiallari va boshqa tarkibiy bo'linmalari) faoliyatiga nisbatan qo'llanadi.

25-modda. Xalqaro shartnomalar

Agar O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomasida ushbu Qonundagidan o'zga qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnomadagi qoidalar qo'llanadi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1991-yil 15-fevral,
223-XII-son

YURISTLAR MAKTABI

QASHQADARYO

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI “FUQAROLARNING O‘ZINI O‘ZI BOSHQARISH ORGANLARI TO‘G‘RISIDA”GI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNIGA O‘ZGARTISH VA QO‘SHIMCHALAR KIRITISH HAQIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2013-yil 15-martda qabul qilingan
Senat tomonidan 2013-yil 28-martda ma’qullangan

1-modda. O‘zbekiston Respublikasining 1993-yil 2-sentabrda qabul qilingan “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risida”gi 915–XII-sonli **Qonuniga** (O‘zbekiston Respublikasining 1999-yil 14-aprelda qabul qilingan 758–I-sonli **Qonuni** tahririda) (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1999-yil, № 5, 110-modda; 2003-yil, № 9–10, 149-modda; 2004-yil, № 9, 171-modda; 2005-yil, № 1, 18-modda; O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-yil, № 9, 420-modda; 2008-yil, № 4, 189-modda, № 12, 640-modda; 2010-yil, № 9, 335-modda) o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritilib, uning yangi tahriri tasdiqlansin (**ilova** qilinadi).

2-modda. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:
hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;
davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo‘lgan o‘z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko‘rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta’minlasin.

3-modda. Ushbu Qonun rasmiy e’lon qilingan kundan e’tiboran kuchga kiradi.

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV
Toshkent sh.,
2013-yil 22-aprel,
O‘RQ-350-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI FUQAROLARNING O‘ZINI O‘ZI BOSHQARISH ORGANLARI TO‘G‘RISIDA (yangi tahriri)

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari faoliyati sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

2-modda. Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risidagi qonunchilik

Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Qoraqalpog‘iston Respublikasida fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari faoliyati sohasidagi munosabatlar Qoraqalpog‘iston Respublikasining qonunchiligi bilan ham tartibga solinadi.

3-modda. Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarishi tushunchasi

Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarishi fuqarolarning mahalliy ahamiyatga molik masalalarni o‘z manfaatlaridan, rivojlanishning tarixiy xususiyatlaridan, shuningdek milliy va ma’naviy qadriyatlardan, mahalliy urf-odatlar va an’analardan kelib chiqqan holda hal qilish borasidagi O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlari bilan kafolatlanadigan mustaqil faoliyatidir.

4-modda. Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish huquqi

Fuqarolar shaharchalarda, qishloqlarda, ovullarda, shuningdek shaharlardagi, shaharchalardagi, qishloqlardagi va ovullardagi mahallalarda o‘zini o‘zi boshqarishga doir o‘z konstitutsiyaviy huquqini fuqarolarning saylov huquqlari kafolatlariga muvofiq fuqarolar yig‘inlari (fuqarolar vakillarining yig‘ilishlari) orqali amalga oshiradi.

Fuqarolar jinsi, irqi, millati, tili, dini, e’tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy mavqeyidan qat’i nazar, bevosita yoki o‘zlarining saylanadigan vakillari orqali o‘zini o‘zi boshqarishda teng huquqlarga ega.

Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarishga doir huquqlarini cheklash taqiqlanadi.

Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari faoliyatiga davlat organlarining va ular mansabdor shaxslarining aralashuviga yo‘l qo‘yilmaydi.

5-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatining asosiy prinsiplari

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatining asosiy prinsiplari qonuniylik, inson huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarining ustuvorligi, demokratizm, oshkoralik, ijtimoiy adolat, mahalliy ahamiyatga molik masalalarni hal etishda mustaqillik, jamoatchilik asosidagi o'zaro yordam, ijtimoiy sheriklik, mahalliy urf-odatlar va an'analarni hisobga olishdan iboratdir.

6-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish hududlari

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarishi O'zbekiston Respublikasining butun hududida amalga oshiriladi. Shaharchalar, qishloqlar, ovullar, shuningdek shaharlardagi, shaharchalardagi, qishloqlardagi hamda ovullardagi mahallalar fuqarolar o'zini o'zi boshqarishining hududiy birliklaridir (bundan buyon matnda tegishli hudud deb yuritiladi).

Shaharchalar, qishloqlar, ovullarni tuzish, birlashtirish, bo'lish va tugatish, shuningdek ularning chegaralarini belgilash va o'zgartirish, ularga nom berish va ularning nomini o'zgartirish qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Shaharlardagi, shaharchalardagi, qishloqlardagi va ovullardagi mahallalarni tuzish, birlashtirish, bo'lish va tugatish, shuningdek ularning chegaralarini belgilash va o'zgartirish, ularga nom berish hamda ularning nomini o'zgartirish fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining iltimosnomalari asosida mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilagan tartibda amalga oshiriladi.

7-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash

Davlat fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini amalga oshirishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi, ularga qonunda belgilangan vakolatlarini amalga oshirishida ko'maklashadi.

8-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari

Shaharchalar, qishloqlar va ovullar, shuningdek shaharlardagi, shaharchalardagi, qishloqlardagi hamda ovullardagi mahallalar fuqarolar yig'inlari (bundan buyon matnda fuqarolar yig'ini deb yuritiladi) fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlaridir.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari davlat hokimiyati organlari tizimiga kirmaydi hamda mahalliy ahamiyatga molik masalalarni fuqarolarning manfaatlaridan, rivojlanishning tarixiy o'ziga xos xususiyatlaridan, shuningdek milliy qadriyatlardan, mahalliy urf-odatlar va an'analardan kelib chiqqan holda, qonunga muvofiq mustaqil ravishda hal etishga haqli.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari yuridik shaxs huquqlaridan foydalanadi, o'z nomi yozilgan muhrga ega bo'ladi, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan tartibda hisobga olinishi lozim.

9-modda. Fuqarolar yig'ini

Fuqarolar yig'ini aholi manfaatlarini ifodalaydi va uning nomidan tegishli hudud doirasida amal qiladigan qarorlar qabul qiladi.

Fuqarolar yig'inida o'n sakkiz yoshga to'lgan va tegishli hududda doimiy yashayotgan shaxslar qatnashadi.

Fuqarolar yig'ini organlari quyidagilardir:

fuqarolar yig'ini kengashi;

fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar;

taftish komissiyasi.

10-modda. Fuqarolar yig'ini to'g'risidagi nizom

Fuqarolar yig'ini o'zi tasdiqlagan nizom asosida faoliyat yuritadi. Fuqarolar yig'ini to'g'risidagi nizomda quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

fuqarolar yig'inining nomi;

fuqarolar yig'inining hududi;

fuqarolar yig'ini va uning organlari vakolatlari;

fuqarolar yig'inini (fuqarolar vakillarining yig'ilishini) chaqirish tartibi;

fuqarolar yig'ini kengashini tuzish tartibi;

fuqarolar yig'ini raisini, uning o'rinbosarlarini (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilarini) va maslahatchilarini saylash, shuningdek fuqarolar yig'ini organlarining boshqa mansabdor shaxslarini saylash, tasdiqlash va tayinlash tartibi;

fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalarni tuzish, qayta tashkil etish hamda ularning faoliyatini tugatish tartibi;

fuqarolar yig'ini taftish komissiyasini tuzish va uning faoliyatini tugatish tartibi;

fuqarolar yig'ini raisining, uning o'rinbosarlarining (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilarining) va maslahatchilarining vakolatlari;

fuqarolar yig'ini mas'ul kotibining vakolatlari;

fuqarolar yig'ini faoliyatining iqtisodiy asosi;

fuqarolar yig'inini qayta tashkil etish va uning faoliyatini tugatish tartibi.

Fuqarolar yig'ini to'g'risidagi nizomda qonunchilikka zid bo'lmagan boshqa ma'lumotlar ham bo'lishi mumkin.

Fuqarolar yig'ini to'g'risidagi **namunaviy nizom** O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

10¹-modda. Fuqarolar yig'ini faoliyatini cheklash

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining favqulodda holatni joriy etish to'g'risidagi farmonida favqulodda holat joriy etilgan hududda favqulodda holatning amal qilish davrida fuqarolar yig'inining vakolatlarini to'liq yoki qisman to'xtatib turish nazarda tutilishi mumkin.

2-bob. Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining vakolatlari

11-modda. Fuqarolar yig'inining vakolatlari

Fuqarolar yig'ini:

fuqarolar yig'ini raisini, uning o'rinbosarlarini (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilarini) va maslahatchilarini, fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalarning hamda taftish komissiyasining raislarini va a'zolarini saylaydi;

fuqarolar yig'ini raisi maslahatchilarining va fuqarolar yig'ini kengashi devonining miqdor tarkibini belgilaydi, fuqarolar yig'ini raisining taqdimiga ko'ra fuqarolar yig'inining mas'ul kotibini tasdiqlaydi;

fuqarolar yig'ini kengashi va fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar faoliyatining asosiy yo'nalishlarini belgilaydi;

fuqarolar yig'inining faoliyat dasturini va xarajatlar smetasini, hududni kompleks rivojlantirishni ta'minlashga, tegishli hudud doirasida obodonlashtirishga, ko'kalamzorlashtirishga va sanitariya holatini yaxshilashga qaratilgan tadbirlar rejalarini tasdiqlaydi;

aholining ijtimoiy nochor qatlamlarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshiradi, ushbu maqsadda markazlashtirilgan tarzda ajratiladigan davlat mablag'laridan qonunchilikda belgilangan tartibda maqsadli va samarali foydalanilishini ta'minlaydi;

har chorakda kamida bir marta fuqarolar yig'ini raisining, uning o'rinbosarlarining (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilarining) va maslahatchilarining, fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar hamda taftish komissiyasi raislarining, shuningdek hududdagi ta'lim muassasalari rahbarlarining hisobotlarini eshitadi;

ichki ishlar organlari tayanch punktlari huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'yicha inspektorlarining hisobotlarini belgilangan tartibda eshitadi;

tegishincha aholi biriktirilgan tuman (shahar) ko'p tarmoqli markaziy poliklinikalari, oilaviy poliklinikalar va oilaviy shifokor punktlari rahbarlarining profilaktika ko'riklarini hamda skrining dasturlarini amalga oshirish, fuqarolarning reproduktiv salomatligini saqlash, sog'lom turmush tarzini va to'g'ri ovqatlanishni shakllantirish holati, ijtimoiy ahamiyatga molik kasalliklarning hamda atrofdagilar uchun xavfli bo'lgan kasalliklarning tarqalishi, fuqarolar sog'lig'iga ta'sir etuvchi omillar, shu jumladan tegishli hududning sanitariya-epidemiologik osoyishtaligi to'g'risidagi axborotini eshitadi;

tegishli hududda qonunlar va boshqa qonunchilik hujjatlarining ijro etilishi, shu jumladan tadbirkorlik faoliyati subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlariga rioya etilishi, kommunal xizmat ko'rsatish tashkilotlari tomonidan kommunal xizmatlar ko'rsatish sifati, imoratlar qurish hamda hovlilar va uylar atrofidagi hududlarni saqlash qoidalariga rioya etilishi, shuningdek ekin maydonlaridan samarali foydalanilishi va yerlarni muhofaza qilish ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshiradi;

xalq deputatlari tuman, shahar Kengashiga saylov o'tkazuvchi okrug saylov komissiyalarining a'zolari nomzodlari bo'yicha tavsiyalar taqdim etadi;

xalq deputatlari tuman, shahar Kengashlarining majlislarida muhokama qilish uchun uchastka saylov komissiyasi a'zoligiga nomzodlar taqdim etadi;

referendum o'tkazuvchi tegishli okrug komissiyalariga referendum o'tkazuvchi uchastka komissiyalari a'zoligiga nomzodlar taqdim etadi;

saylov komissiyalariga fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlaridan kuzatuvchilar yuboradi;

to'ylar va boshqa marosimlarni o'tkazish yuzasidan tavsiyalar beradi;

har chorakda Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar ijro etuvchi hokimiyat organlari rahbarlarining fuqarolar yig'inlari faoliyati sohasiga kiruvchi masalalar yuzasidan hisobotlarini eshitadi. Fuqarolar yig'inlarining hisobotlar to'g'risidagi bayonnomalari tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklariga yuboriladi, ular bu bayonnomalarning hisobini yuritadi, fuqarolar yig'inlarining murojaatlari ko'rib chiqilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

atrof muhitni muhofaza qilish, hududning sanitariya holati, uni obodonlashtirish hamda ko'kalamzorlashtirish masalalari yuzasidan o'z vakolati doirasida tegishli hududda joylashgan korxonalar, muassasalar va tashkilotlar rahbarlarining hisobotlarini eshitadi hamda ularning natijalari bo'yicha qarorlar qabul qiladi;

o'z mablag'larini shakllantiradi, fuqarolar yig'ini mol-mulkiga egalik qiladi, undan foydalanadi va uni tasarruf etadi, moliyaviy mablag'larning sarflanishi ustidan nazoratni tashkil etadi;

ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish, tegishli hududni obodonlashtirish, ko'kalamzorlashtirish va sanitariya jihatdan tozalash, kam ta'minlangan oilalarga ularning uylari va kvartiralarini ta'mirlashda, shuningdek kommunal xizmatlari haqini to'lashda yordam ko'rsatish uchun ixtiyoriylik asosida jismoniy shaxslardan mablag' yig'ish, yuridik shaxslarning mablag'laridan shartnoma asosida foydalanish to'g'risida qarorlar qabul qiladi;

atrof muhitni muhofaza qilishga ko'maklashadi;

guzarlar barpo etish masalalarini ko'rib chiqadi;

ma'muriy-hududiy birliklar, mahallalarning chegaralarini o'zgartirish, mahallalar, ko'chalar, maydonlar va boshqa obyektlarga nom berish va ularning nomini o'zgartirish haqida tegishli tumanlar, shaharlar davlat organlariga iltimosnomalar kiritadi;

har bir dehqon xo'jaligini xo'jalik kitobiga kiritib, unda dehqon xo'jaligining tarkibi to'g'risidagi, xo'jalik boshlig'i yoki uning vazifasini bajaruvchi shaxs haqidagi, shuningdek dehqon xo'jaligining tashkiliy-huquqiy shakli (yuridik shaxs tashkil etgan yoki tashkil etmagan holda) to'g'risidagi ma'lumotlarni qayd etib qo'yadi;

kommunal to'lovlar undirilishini ta'minlash, issiqlik va elektr energiyasidan, issiq va sovuq suvdan tejamli foydalanish bo'yicha tadbirlar o'tkazishda, tegishli hududni obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish, uylar va hovlilarni namunali saqlashga doir ishlarni ixtiyoriylik asosida tashkil etishda shartnoma asosida ko'maklashadi;

davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, banklar, nodavlat notijorat tashkilotlar va boshqa tashkilotlar bilan birgalikda kam ta'minlangan oilalardan bo'lgan yoshlarga, shu jumladan ularga nikoh tuzishda va to'y tadbirlarini o'tkazishda qo'shimcha moddiy yordam ko'rsatadi;

tegishli hudud doirasida joylashgan (yashayotgan) tadbirkorlik faoliyati subyektlari, shu jumladan oilaviy tadbirkorlik subyektlari tomonidan kreditlar olinishida belgilangan tartibda kafil bo'ladi.

kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordam ko'rsatish va voyaga yetmagan bolalari bo'lgan muhtoj oilalarga, ikki yoshga to'lmagan bolalari bor ishlamaydigan onalarga, shuningdek budjet tashkilotlarida ishlaydigan onalarga hamda ularning o'rnini bosuvchi shaxslarga nafaqalar tayinlash to'g'risidagi masalalarni fuqarolar yig'ini hududi bo'yicha nazarda tutilgan xarajatlardan kelib chiqqan holda hal etadi, oilalarni davlat tomonidan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash maqsadlariga markazlashtirilgan tarzda ajratiladigan mablag'lardan maqsadli va samarali foydalanilishini ta'minlaydi.

fuqarolar yig'ini hududida xotin-qizlar va bolalarga nisbatan tazyiq o'tkazgan va zo'ravonlik sodir etgan yoxud bunday tazyiq o'tkazish va zo'ravonlik sodir etishga moyil bo'lgan shaxslarni aniqlashda, shuningdek bunday shaxslar bilan olib boriladigan profilaktika ishlarida ishtirok etadi.

Fuqarolar yig'ini qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

13-modda. Fuqarolar yig'ini kengashining vakolatlari

Fuqarolar yig'inining qarorlarini bajarish va fuqarolar yig'inlari oralig'idagi davrda fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining joriy faoliyatini amalga oshirish uchun fuqarolar yig'inining kengashi shakllantiriladi.

Fuqarolar yig'ini kengashi tarkibiga fuqarolar yig'inining raisi, uning o'rinbosarlari (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilari) va maslahatchilari, mas'ul kotib, mahalla xotin-qizlar faoli, shuningdek hududdagi profilaktika inspektorlari va ularning jamoat tartibini saqlash bo'yicha yordamchilari, ta'lim muassasalarining, oilaviy vrachlik punktlarining va oilaviy poliklinikalarning rahbarlari kiradi.

Fuqarolar yig'inining kengashi:

fuqarolar yig'inini (fuqarolar vakillarining yig'ilishini) chaqiradi;

fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar ishini muvofiqlashtiradi, homiylik tashkilotlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlikdagi tadbirlarni o'tkazadi;

fuqarolar yig'ini raisining taqdimiga ko'ra fuqarolar yig'ini kengashining devonini shakllantiradi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi, xalq deputatlari viloyat, tuman va shahar Kengashlari deputatlariga ularning saylovchilar bilan uchrashuvlarini uyushtirishda, fuqarolarni qabul qilishda, ular o'z saylov okruglarida boshqa vakolatlarini amalga oshirishda ko'maklashadi;

ommaviy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy, madaniy, sport tadbirlarini va boshqa tadbirlarni, shuningdek muhofaza etiladigan tabiiy hududlarni tashkil etish, muhofaza qilish hamda ulardan foydalanish bo'yicha tadbirlarni o'tkazishda, tegishli hududning, suv ta'minoti manbalarining, turar joylarning, ta'lim muassasalarining sanitariya va ekologiya holati, yong'inga qarshi xavfsizlik talablariga, veterinariya, veterinariya-sanitariya qoidalari va normalariga, savdo qoidalari va fuqarolarga xizmat ko'rsatish madaniyatiga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda tegishli davlat organlariga ko'maklashadi;

xotin-qizlarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga, ularning jamiyat hayotidagi, oilada ma'naviy-axloqiy muhitni shakllantirishdagi, yosh avlodni tarbiyalashdagi rolini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni ko'radi;

ro'yxatdan o'tmagan diniy tashkilotlar faoliyat ko'rsatishining oldini olish, fuqarolarning diniy e'tiqod erkinligi huquqiga rioya etilishini ta'minlash, diniy qarashlarni majburan singdirishga yo'l qo'ymaslik yuzasidan chora-tadbirlarni ko'radi, vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi bilan bog'liq boshqa masalalarni ko'rib chiqadi;

yosh avlodni tarbiyalash masalalari yuzasidan ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qiladi;

o'zgalar parvarishiga muhtoj yolg'iz keksa fuqarolarga patronaj yordami shu maqsadda ajratilgan O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag'lari hisobidan ko'rsatilishiga ko'maklashadi;

tegishli hududda yashovchi fuqarolar bandligini ta'minlashga, shu jumladan kasanachilikni tashkil etishga ko'maklashadi;

tegishli hududdagi aholining obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish, bolalar sport maydonchalarini jihozlash, moddiy madaniy meros obyektlarini yaroqli holda saqlash, dafn etish joylarini qurish, rekonstruksiya qilish, ta'mirlash va yaroqli holda saqlashga doir ishlarda ixtiyoriylik asosida qatnashishini tashkil etadi, ana shu maqsadlarda tuman, shahar ijro etuvchi hokimiyat organi ajratadigan moddiy mablag'lardan va boshqa vositalardan, o'z mablag'laridan foydalanadi, jamoatchilik yordamini (hasharni) uyushtiradi, ko'riklar va tanlovlar o'tkazadi;

issiqlik va elektr energiyasidan, issiq va sovuq suvdan tejimli foydalanish va ularning behuda sarflanishini kamaytirishga qaratilgan tadbirlarni o'tkazadi;

dehqon, fermer xo'jaliklarining va tomorqa yer egalarining faoliyatini rivojlantirishga ko'maklashadi;

tegishli hududda jamoat tartibini va jamoat xavfsizligini ta'minlashda, shu jumladan fuqarolarning kelishi va ketishini hisobga olishni tashkil etishda, voyaga yetmaganlar o'rtasida nazoratsizlik hamda huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir ishlarda va ularning huquqlarini himoya qilishda huquqni muhofaza qiluvchi organlarga ko'maklashadi;

tegishli hududda fuqarolar va yuridik shaxslarga xususiy mulk huquqi asosida tegishli bo'lgan turar joylardan foydalanilishi, shu jumladan pasport rejimiga rioya etilishi, yashayotgan shaxslarning hisobga olinishi va tegishli shartnomalarning mavjudligi yuzasidan nazoratni amalga oshirishda ichki ishlar organlariga yordam ko'rsatadi;

uy-joy fondidan foydalanish va uning saqlanishini ta'minlashda fuqarolarga ko'maklashadi;

aholidan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar o'z vaqtida tushishiga ko'maklashadi;

fuqarolar tomonidan kommunal xizmatlar haqini to'liq va o'z vaqtida, hisob-kitobini banklar orqali amalga oshirgan holda to'lashlarini kommunal xizmat ko'rsatish tashkilotlari bilan birgalikda uyushtiradi va nazorat qiladi. Aholi kommunal xizmatlar haqini to'liq to'lashini ta'minlaganligi uchun fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga o'tkaziladigan mablag'larni belgilangan tartibda kam ta'minlangan oilalarga kommunal xizmatlar haqini to'lashda yordam berish, fuqarolar yig'inlari organlarining xodimlarini rag'batlantirish uchun, shuningdek obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirishga oid ishlarni o'tkazishga ishlatadi;

fuqarolarni tabiiy ofatlarga qarshi kurashga va ularning oqibatlarini tugatishga jalb etishga ko'maklashadi;

fuqarolarni fuqaro muhofazasiga doir tadbirlarni o'tkazishga jalb etishga, harbiy xizmatga majburlar va chaqiriluvchilarni xabardor etish hamda mudofaa ishlari bo'limlariga chaqirishni tashkil qilishga ko'maklashadi, fuqarolar yig'inlarida ularning shaxsiy-birlamchi hisobi yuritilishini ta'minlaydi, mudofaa ishlari bo'limi bilan kelishgan holda harbiy hisobni yuritish bo'yicha xodimni tasdiqlaydi;

tegishli hududda barcha dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer uchastkalari kesimida yetishtiriladigan mahsulotning prognoz hajmlari to'g'risida qaror qabul qiladi;

ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga muhtoj bo'lgan kam ta'minlangan oilalarni, yolg'iz keksa fuqarolarni, pensionerlarni va nogironlarni moliya organlari va sog'liqni saqlash organlari bilan birgalikda aniqlaydi;

ozodlikdan mahrum etish joylaridan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy-mehnat reabilitatsiyasi va jinoyatchilikning oldini olishga doir tadbirlarni ijtimoiy moslashuv markazlari bilan birgalikda amalga oshiradi.

Fuqarolar yig'inining kengashi qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

14-modda. Fuqarolar yig'ini raisining vakolatlari

Fuqarolar yig'inining raisi:

fuqarolar yig'inini (fuqarolar vakillarining yig'ilishini) chaqiradi;

fuqarolar yig'iniga — mas'ul kotibining, fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar hamda taftish komissiyasi raislari va a'zolarining nomzodlarini, fuqarolar yig'ini kengashiga — harbiy hisobni yuritish bo'yicha xodimning nomzodini tasdiqlash uchun taqdim etadi;

fuqarolar yig'ini va uning organlari tomonidan o'z vakolatlarini amalga oshirishiga, shuningdek qarorlarni ijro etishga doir ishlarni tashkil etadi;

davlat organlarida, shu jumladan sudda, yuridik va jismoniy shaxslar bilan munosabatlarda fuqarolar yig'inining manfaatlarini ifodalaydi, fuqarolar yig'ini nomidan shartnomalar, shu jumladan mehnat shartnomalari tuzadi;

fuqarolar yig'ini mablag'larini qonunchilikka muvofiq tasarruf etadi;

tegishli hududda maslahat markazlari ishini tashkil etadi;

egasiz mol-mulkni, meros tariqasida fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga o'tgan mol-mulkni, shuningdek davolash muassasalarida turganligi munosabati bilan vaqtincha bo'lmagan yolg'iz shaxslarning mol-mulkini, ixtisoslashtirilgan o'quv-tarbiya muassasalarida yoki vasiylik va homiylikda turgan, oilaga tarbiyaga topshirilgan yetim bolalarning, ota-onasining qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarning mol-mulkini saqlash bo'yicha chora-tadbirlarni ko'radi;

spirtli ichimliklar, giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalarni suiiste'mol qilishi natijasida fuqaroni muomala layoqati cheklangan deb topish to'g'risida yoki fuqaroni ruhiy holati buzilganligi (ruhiy kasalligi yoki aqli zaifligi) tufayli muomalaga layoqatsiz deb topish haqida sudga ariza beradi;

kam ta'minlangan oilalarning, yetim bolalarning, ota-onasining qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarning, shuningdek tabiiy ofatlardan va texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan jabr ko'rgan fuqarolarning moddiy va uy-joy, maishiy sharoitlarini yaxshilash to'g'risida tegishli davlat organlariga takliflar kiritadi;

mahalliy davlat hokimiyati organlariga yangi dafn etish joylarini barpo etish va mavjud bo'lganlarini rekonstruksiya qilish haqida takliflar kiritadi;

voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha jamoatchilik ishlarini tashkil etadi, yetim bolalar, ota-onasining qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar haqidagi ma'lumotlarni vasiylik va

homiylilik organlariga taqdim etadi, shuningdek bunday bolalarni tegishli davlat muassasalariga joylashtirishga ko'maklashadi;

tazyiq va zo'rvonlikka uchragan hamda fuqarolar yig'inlariga murojaat qilgan xotin-qizlarni himoya qilishga doir chora-tadbirlarni belgilaydi, shuningdek mazkur faktlar to'g'risida tegishli ayollarni reabilitatsiya qilish va moslashtirish markazlarini hamda ichki ishlar organlarini zudlik bilan xabardor qiladi;

tegishli hududda bayram kunlari va muhim sanalar bilan bog'liq ommaviy tadbirlar o'tkazilishini tashkil qiladi;

ro'yxatdan o'tmagan diniy tashkilotlar faoliyat ko'rsatishining, diniy qarashlarni majburan singdirish hollarining oldini olishga doir ishlarni tashkil etadi, vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi bilan bog'liq boshqa masalalarni hal etadi;

fuqarolar yig'inining mas'ul kotibi, harbiy hisobni yuritish bo'yicha xodimning faoliyatini muvofiqlashtiradi;

fuqarolarni qabul qilishni amalga oshiradi, ularning arizalari, takliflari va shikoyatlarini ko'rib chiqadi;

fuqarolarga ularning oilaviy va mulkiy ahvoli to'g'risida ma'lumotnomalar hamda hujjatlar, qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa hujjatlar berilishini ta'minlaydi;

fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining va ular mansabdor shaxslarining o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlarini bajarmaganligi yoki lozim darajada bajarmaganligi uchun mansabdor shaxslarni javobgarlikka tortish to'g'risida qonunda belgilangan tartibda tegishli davlat organlariga va boshqa korxonalar, muassasalar hamda tashkilotlarga taqdimnomalar kiritadi;

tegishli davlat organlaridan muhofaza etiladigan tabiiy hududlar, moddiy madaniy meros obyektlari haqida ma'lumotlar so'raydi va oladi.

Fuqarolar yig'inining raisi qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

Fuqarolar yig'inining raisi belgilangan namunadagi guvohnomaga ega bo'ladi. Fuqarolar yig'ini raisining guvohnomasi namunasi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

15-modda. Fuqarolar yig'inining raisi tomonidan o'limni qayd etish va ishonchnomalarni tasdiqlash

Fuqarolar yig'inining raisi belgilangan tartibda o'limni qayd etishi mumkin.

Fuqarolar yig'inining raisi xat-xabarlarini, shu jumladan pul va posilkalarni olishga, ish haqini hamda mehnat munosabatlari bilan bog'liq bo'lgan boshqa to'lovlarni olishga, mualliflar va ixtirochilarga to'lanadigan haqlarni, pensiyalar, nafaqalar va stipendiyalarni, shuningdek banklardan summalarni olishga ishonchnomalarni belgilangan tartibda tasdiqlashi mumkin.

16-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari tomonidan jamoatchilik nazoratining amalga oshirilishi

Jamoatchilik nazorati fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari tomonidan quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

tegishli hududda qonunlar va boshqa qonunchilik hujjatlarining ijro etilishi holatini o'rganish;

tegishli choralar ko'rilishi uchun davlat organlariga murojaat etish;

davlat organlari vakolatiga kiruvchi va ijtimoiy ahamiyatga molik masalalar bo'yicha so'rovlar yuborish.

Jamoatchilik nazorati qonunchilikka muvofiq boshqa shakllarda ham amalga oshirilishi mumkin.

Jamoatchilik nazorati ommaviy axborot vositalari, nodavlat notijorat tashkilotlar va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirilishi mumkin.

Davlat organlari fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga jamoatchilik nazoratini amalga oshirishda ko'maklashishi va qonunchilikka muvofiq ularning murojaatlari yuzasidan o'z vaqtida chora-tadbirlar ko'rishi shart.

17-modda. Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishga ko'maklashishi

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari tegishli hududda tadbirkorlik faoliyatini, shu jumladan oilaviy tadbirkorlik va hunarmandchilik faoliyatini rivojlantirishga ko'maklashish maqsadida maslahat markazlari tashkil etishga haqli.

Maslahat markazlari yuridik shaxs bo'lmaydi. Maslahat markazlari faoliyati bilan bog'liq xarajatlar fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining o'z mablag'lari hisobidan qoplanadi, shuningdek yuridik va jismoniy shaxslarning homiylik xayriyalari hisobidan qoplanishi mumkin.

Davlat organlari maslahat markazlari faoliyatini tashkil etishda fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga ko'maklashadi, maslahat markazlari o'z vazifalarini amalga oshirishi uchun fuqarolar yig'inlariga belgilangan tartibda binolar beradi. Tegishli hududda joylashgan ta'lim muassasalari fuqarolar yig'ini so'roviga binoan maslahat markazlariga qisqa muddatli kurslarni o'tkazish uchun o'quv jarayonlaridan bo'sh bo'lgan o'quv xonalarini berib turishi mumkin.

Davlat organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar vakillari, shuningdek fuqarolar maslahat markazlarining ishida qatnashishi, xususan, qisqa muddatli kurslarda ta'lim berishi, tegishli hududda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish masalalari bo'yicha maslahatlar berishi mumkin.

Maslahat markazlari:

tadbirkorlik faoliyatini tashkil qilmoqchi bo'lgan, tegishli hududda yashovchi fuqarolarni iqtisodiyot, buxgalteriya hisobi, tadbirkorlik faoliyati to'g'risidagi va soliq to'g'risidagi qonunchilik asoslarini o'rgatish bo'yicha qisqa muddatli kurslar tashkil etadi, shuningdek ularga tadbirkorlik faoliyati subyektlariga qonunchilikda belgilangan imtiyozlar va preferensiyalar haqida ma'lumot beradi;

bandlikka ko'maklashish markazlari bilan birgalikda yoshlarning tegishli hududda joylashgan korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga ishga joylashishiga, ularning ushbu korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga, shuningdek hunarmandlarga biriktirilishiga ko'maklashadi;

tegishli hududda yashovchi fuqarolarga tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishda, shu jumladan tadbirkorlik faoliyati subyektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun tegishli hujjatlarni tayyorlashda ko'maklashadi;

tegishli hududdagi tadbirkorlik faoliyati subyektlariga, shu jumladan oilaviy tadbirkorlik va hunarmandchilik faoliyati subyektlariga qonunchilikda belgilangan imtiyozlar, preferensiyalardan foydalanishda, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish maqsadida kredit olish uchun tegishli hujjatlarni tayyorlashda ko'maklashadi.

Maslahat markazlari qonunchilikka muvofiq boshqa faoliyatni ham amalga oshirishi mumkin.

Maslahat markazi to'g'risidagi nizom fuqarolar yig'ini tomonidan tasdiqlanadi.

18-modda. Fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar va taftish komissiyasi

Fuqarolar yig'inlarida fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha quyidagi komissiyalar tuziladi:

yarashtirish komissiyasi;

ma'rifat va ma'naviyat masalalari bo'yicha komissiya;

ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha komissiya;

xotin-qizlar bilan ishlash bo'yicha komissiya;

voyaga yetmaganlar, yoshlar va sport masalalari bo'yicha komissiya;

tadbirkorlik faoliyati va oilaviy biznesni rivojlantirish masalalari bo'yicha komissiya;

ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish, obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish bo'yicha komissiya;

jamoatchilik nazorati va iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha komissiya.

Tegishli hududdagi muammolarning dolzarbligiga qarab, fuqarolar yig'ini tomonidan fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha boshqa komissiyalar ham tuzilishi mumkin.

Komissiyalarga rahbarlik, qoida tariqasida, fuqarolar yig'ini raisi va uning maslahatchilari tomonidan amalga oshiriladi.

Komissiya a'zolarini saylash ochiq yoki yashirin ovoz berish yo'li bilan, fuqarolarning qonunda belgilangan saylov huquqlari kafolatlari ta'minlangan holda amalga oshiriladi. Komissiya tarkibiga nomzodi ko'rsatilgan shaxs fuqarolar yig'inida (fuqarolar vakillarining yig'ilishida) hozir bo'lganlarning yarmidan ko'pi uni yoqlab ovoz bergan taqdirda saylangan hisoblanadi.

Taftish komissiyasi fuqarolar yig'inining moliya-xo'jalik faoliyatini tekshirish uchun tuziladi.

Taftish komissiyasi o'z faoliyatida mustaqildir va faqat fuqarolar yig'iniga hisobdor bo'ladi.

Taftish komissiyasi a'zolari bir vaqtning o'zida fuqarolar yig'ini boshqa organining a'zosi bo'la olmaydi.

Fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar va taftish komissiyasi o'z faoliyatini fuqarolar yig'ini tomonidan tasdiqlanadigan nizomlar asosida amalga oshiradi.

Fuqarolar yig'ini faoliyatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha komissiyalar va taftish komissiyasi to'g'risidagi namunaviy nizomlar O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

19-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari va ularning mansabdor shaxslari qarorlarining majburiyligi

Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining va ularning mansabdor shaxslarining o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlari tegishli hududda yashovchi fuqarolar, tegishli hududda joylashgan yuridik shaxslar, shuningdek ularning mansabdor shaxslari tomonidan ijro etilishi uchun majburiydir.

Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining va ularning mansabdor shaxslarining qarorlarini bajarmaslik yoki lozim darajada bajarmaslik qonunga muvofiq javobgarlikka sabab bo'ladi.

Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining va ular mansabdor shaxslarining qarorlari ularni qabul qilgan organlar va mansabdor shaxslar tomonidan bekor qilinishi yoxud sud qaroriga ko'ra haqiqiy emas deb topilishi mumkin.

3-bob. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini tashkil etish

20-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika kengashi (bundan buyon matnda Respublika kengashi deb yuritiladi) tomonidan, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, Toshkent shahri, tumanlar va shaharlarda esa fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha hududiy kengashlar (bundan buyon matnda hududiy kengashlar deb yuritiladi) tomonidan amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi Raisi, viloyatlar va Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar hokimlari tegishincha Respublika kengashida, hududiy kengashlarda jamoatchilik asosida raislik qiladi.

Respublika kengashi va hududiy kengashlar raislarining birinchi o'rinbosarlari bir vaqtning o'zida tegishincha O'zbekiston "Mahalla" xayriya jamoat fondining respublika boshqaruvida, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar bo'limlarida, tumanlar va shaharlar bo'linmalarida raislik qiladi.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha tegishli kengashlarni shakllantirish tartibi va ularning vakolatlari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadigan nizomlarda belgilanadi.

21-modda. Fuqarolar yig'inini (fuqarolar vakillarining yig'ilishini) chaqirish tartibi

Fuqarolar yig'ini fuqarolar yig'inining raisi, kengashi tomonidan zaruratga ko'ra, lekin har chorakda kamida bir marta chaqiriladi. Fuqarolar yig'ini xalq deputatlari tuman, shahar Kengashining, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha tuman, shahar hududiy kengashining yoki o'n sakkiz yoshga to'lgan va tegishli hududda doimiy yashovchi fuqarolarning kamida uchdan bir qismi tashabbusi bilan chaqirilishi mumkin.

Fuqarolar yig'ini fuqarolar yig'inida qatnashish huquqiga ega bo'lgan barcha aholining yarmidan ko'prog'i hozir bo'lgan taqdirda vakolatlidir.

Fuqarolar yig'inini olib borish uchun rayosat saylanadi. Yig'inni fuqarolar yig'inining raisi yoki raisning o'rinbosarlaridan (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilaridan) biri olib boradi. Barcha masalalar bo'yicha qarorlar ochiq yoki yashirin ovoz berish orqali oddiy ko'pchilik ovoz bilan qabul qilinadi.

Fuqarolar yig'inida o'tkazilgan sanasi, hozir bo'lgan fuqarolar soni, kun tartibi va qabul qilingan qarorlar ko'rsatilgan bayonnoma yuritiladi. Fuqarolar yig'inining bayonnomasi va qarori fuqarolar yig'inining raisi va mas'ul kotibi tomonidan imzolanadi. Fuqarolar yig'ini raisi yo'qligida, fuqarolar yig'inining bayonnomasi va qarori raisning maslahatchilaridan biri va mas'ul kotib tomonidan imzolanadi.

Fuqarolar yig'inini chaqirishning imkoni bo'lmagan taqdirda, fuqarolar yig'ini kengashi fuqarolar vakillarining yig'ilishini o'tkazish to'g'risida qaror qabul qiladi. Fuqarolar vakillarining yig'ilishiga hovlilar, uylar, ko'chalardan fuqarolarning vakillari yuboriladi. Vakillik normasini fuqarolar yig'inlari raislari saylovini tashkil etish hamda o'tkazishga ko'maklashuvchi tegishli komissiya belgilaydi.

Fuqarolar vakillarining yig'ilishi unda fuqarolarning hovlilar, uylar, ko'chalar vakillarining kamida uchdan ikki qismi hozir bo'lgan taqdirda vakolatlidir hamda ushbu Qonunda fuqarolar yig'inlarini o'tkazish tartibiga qo'yiladigan talablarga muvofiq o'tkaziladi.

Fuqarolar yig'inida (fuqarolar vakillarining yig'ilishida) tegishli hududda joylashgan korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning vakillari o'z faoliyatlariga doir masalalar bo'yicha maslahat ovozi bilan ishtirok etishga haqlidir.

22-modda. Fuqarolar yig'ini kengashining ish tartibi

Fuqarolar yig'ini kengashining majlisi fuqarolar yig'inining raisi tomonidan zaruratga ko'ra, lekin oyida kamida bir marta o'tkaziladi.

Fuqarolar yig'ini kengashining majlisi, agar uning ishida kengash a'zolarining kamida uchdan ikki qismi qatnashayotgan bo'lsa, vakolatli hisoblanadi. Qaror, agar uni fuqarolar yig'ini kengashining hozir bo'lgan a'zolaridan yarmidan ko'prog'i yoqlab ovoz bergan bo'lsa, qabul qilingan hisoblanadi.

Fuqarolar yig'ini kengashining qarori ochiq ovoz berish yo'li bilan qabul qilinadi.

23-modda. Fuqarolar yig'inining raisini saylash

Fuqarolar yig'inining raisi besh yil muddatga saylanadi.

Fuqarolar yig'inining raisini saylash tartibi qonunda belgilanadi.

24-modda. Fuqarolar yig'ini raisining vakolatlarini muddatidan ilgari tugatish

Fuqarolar yig'ini raisining vakolatlarini quyidagi hollarda muddatidan ilgari tugatiladi:

u o'z vakolatlarini zimmasidan soqit qilganda;

fuqarolar yig'ini raisi umumqabul qilingan axloq, odob normalarini qo'pol ravishda buzuvchi, rais maqomini badnom qiluvchi va fuqarolar yig'ini obro'siga putur yetkazuvchi xatti-harakatlar va nojo'ya ishlar sodir etgan, shuningdek o'z vazifalarini muntazam ravishda uzrli sabablarsiz bajarmagan taqdirda fuqarolar yig'ini (fuqarolar vakillarining yig'ilishi) tomonidan qaror qabul qilinganda;

u belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb topilganda;

unga nisbatan sudning ayblovi hukmi qonuniy kuchga kirganda;

u sudning qonuniy kuchga kirgan hal qiluv qarori asosida bedarak yo'qolgan deb topilgan yoxud vafot etgan deb e'lon qilinganda;

u O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini yo'qotganda;

u sog'lig'i holati yoki boshqa uzrli sabablarga ko'ra uch oy davomida o'z vazifalarini bajara olmay qolganda;

u vafot etganda.

25-modda. Fuqarolar yig'ini organlarining faoliyatini tashkil etish

Fuqarolar yig'ini organlarining faoliyatini tashkil etishni uning kengashi hamda fuqarolar yig'inining raisi amalga oshiradi.

Fuqarolar yig'ini raisining o'rinbosarlari (fuqarolar yig'ini raisining keksalar va faxriylar ishlari hamda yoshlar masalalari bo'yicha maslahatchilari) va maslahatchilari o'rtasida vazifalarni taqsimlash raisning taqdimnomasiga ko'ra fuqarolar yig'ini tomonidan amalga oshiriladi.

Fuqarolar yig'ini kengashi o'z devoniga ega bo'lishi mumkin, uning miqdor tarkibi fuqarolar yig'ini tomonidan belgilanadi. Mas'ul kotib va kengash devoni xodimlari fuqarolar yig'inini (fuqarolar vakillarining yig'ilishini), fuqarolar yig'ini kengashi majlisini o'tkazishga doir materiallarni tayyorlaydi, fuqarolar yig'inining, fuqarolar yig'ini kengashining va fuqarolar yig'ini raisining qarorlari ijrochilarga o'z vaqtida yetkazilishini ta'minlaydi, ish yuritishni olib boradi.

Fuqarolar yig'inining raisi, mas'ul kotibi va kengash devoni xodimlari fuqarolar yig'inining o'z mablag'lari va qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda mahalliy budget mablag'lari hisobidan ta'minlanishi mumkin.

4-bob. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatining iqtisodiy asoslari

26-modda. Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining mulki

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari tomonidan barpo etilgan, olingan yoki qonunda belgilangan tartibda ularga berilgan jamoat, ijtimoiy-maishiy obyektlar va boshqa maqsadlarga mo'ljallangan obyektlar, shuningdek transport vositalari, xo'jalik anjomlari va boshqa ko'char hamda ko'chmas mol-mulk ularning mulkidir.

Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining mulki daxlsizdir va qonun bilan qo'riqlanadi.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari o'z mulki bo'lgan obyektlarni vaqtinchalik yoki doimiy foydalanish uchun yuridik va jismoniy shaxslarga berishga, ijaraga topshirishga, belgilangan tartibda o'z tasarrufidan chiqarishga, shuningdek qonunchilikka muvofiq ushbu obyektlar bilan bog'liq boshqa bitimlar tuzishga haqlidir.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari kommunal xizmatlar, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni to'lashda qonunchilikda belgilangan tartibda imtiyozlar va preferensiyalardan foydalanadi.

27-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatining moliyaviy asosi

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatining moliyaviy asosi o'z mablag'laridan, mahalliy budjetlar mablag'laridan, yuridik va jismoniy shaxslarning homiylik xayriyalaridan, shuningdek qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa mablag'lardan tashkil topadi.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari bank hisobvarag'idagi moliyaviy mablag'larini qonunchilikda belgilangan tartibda mustaqil tasarruf etadi. Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining moliyaviy mablag'lari olib qo'yilishi mumkin emas.

Fuqarolar yig'inining kengashi moliyaviy mablag'lardan foydalanish to'g'risida har chorakda fuqarolar yig'ini oldida hisob beradi.

28-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga soliq solish

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetiga va davlat maqsadli jamg'armalariga nodavlat notijorat tashkilotlar uchun nazarda tutilgan tartibda soliqlar hamda boshqa majburiy to'lovlarni to'laydi.

5-bob. Yakunlovchi qoidalar

29-modda. Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining hisobi va hisoboti

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari o'z faoliyatining hisobini yuritadi hamda qonunchilikda belgilangan tartibda davlat statistika va soliq xizmati organlariga hisobot taqdim etadi.

30-modda. Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining va ular mansabdor shaxslarining murojaatlari ko'rib chiqilishining shartligi

Fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining va ular mansabdor shaxslarining murojaatlari davlat organlari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar, ularning mansabdor shaxslari tomonidan o'z vakolatlari doirasida qonunda belgilangan muddatda ko'rib chiqilishi shart.

31-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarini qayta tashkil etish va ularning faoliyatini tugatish

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarini qayta tashkil etish va ularning faoliyatini tugatish ma'muriy-hududiy birliklar va mahalla birlashtirilganda, bo'linganda, tugatilganda, chegaralari o'zgartirilganda fuqarolar yig'inining qaroriga ko'ra qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

32-modda. Nizolarni hal etish

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyati sohasidagi nizolar qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda hal etiladi.

33-modda. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari to'g'risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI TO‘G‘RISIDA

I BOB. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. Mahalliy vakillik va ijroiya hokimiyati

Viloyatlar, tumanlar va shaharlarda (tumanga bo‘ysunadigan shaharlardan tashqari) xalq deputatlari Kengashlari davlat hokimiyatining vakillik organlaridir.

Tegishli hududdagi ijro etuvchi hokimiyatga viloyat, tuman va shahar hokimi boshchilik qiladi. Viloyat hokimi, Toshkent shahar hokimi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti va tegishli xalq deputatlari Kengashi oldida hisobdordirlar. Tuman, shahar hokimi yuqori turuvchi hokim va tegishli xalq deputatlari Kengashi oldida hisobdordir.

Xalq deputatlari Kengashi va hokim viloyat, tuman va shahar uchun umumiy bo‘lgan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish vazifalari amalga oshirilishini, joylarda qonunlar, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasi qabul qilgan hujjatlar, yuqori turuvchi xalq deputatlari Kengashlari va hokimlar qarorlarining ijrosini, O‘zbekiston Respublikasi davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari bilan fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari o‘rtasidagi aloqalarni, aholini viloyat, tuman va shaharni boshqarishga jalb etishni ta‘minlaydi.

Mahalliy hokimiyat vakillik organlari va hokimlar O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbi tasviri tushirilgan muhrga ega bo‘ladilar.

2-modda. Mahalliy ijro etuvchi hokimiyat boshlig‘ini lavozimiga tayinlash va lavozimdan ozod etish

Viloyat va Toshkent shahar hokimi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tayinlanadi hamda lavozimidan ozod etiladi.

Viloyat va Toshkent shahar hokimi nomzodlari O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tegishli xalq deputatlari Kengashlaridagi partiya guruhlarining (bundan buyon matnda partiya guruhlari deb yuritiladi) har biri bilan maslahatlashuvlar o‘tkazilganidan so‘ng xalq deputatlari viloyat va Toshkent shahar Kengashiga tasdiqlash uchun taqdim etiladi.

Viloyat va Toshkent shahar hokimi lavozimiga nomzod tegishli xalq deputatlari Kengashida uning nomzodi ko‘rib chiqilayotganda hududni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning istiqbolga mo‘ljallangan dasturini taqdim etadi.

Tegishli xalq deputatlari Kengashi deputatlari umumiy sonining ko‘pchilik ovozini olgan viloyat va Toshkent shahar hokimi nomzodi tasdiqlangan hisoblanadi.

Agar ovoz berish vaqtida viloyat va Toshkent shahar hokimi nomzodlari tegishli xalq deputatlari Kengashi deputatlari umumiy sonining ko‘pchilik ovozini ololmasa, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti mazkur lavozimlarga nomzodlarni partiya guruhlari bilan qo‘shimcha maslahatlashuvlar o‘tkazganidan so‘ng bir oy ichida yana ikki marta taqdim etish huquqiga ega.

Tegishli xalq deputatlari Kengashi taqdim etilgan viloyat va Toshkent shahar hokimi nomzodlarini uch marta rad etgan taqdirda, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti viloyat va Toshkent shahar hokimi vazifasini bajaruvchini tayinlash, tegishli xalq deputatlari Kengashini tarqatib yuborish huquqiga ega. Bunda xalq deputatlari viloyat va Toshkent shahar Kengashlariga saylov tarqatib yuborish to‘g‘risida qaror qabul qilingan kundan e‘tiboran uch oy ichida o‘tkaziladi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti xalq deputatlari viloyat va Toshkent shahar Kengashlarining qaroriga muvofiq hokim nomzodi bo‘yicha farmon qabul qiladi.

Tuman, shahar hokimlari viloyat, Toshkent shahar hokimi tomonidan tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi hamda tegishli xalq deputatlari Kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

Viloyat, tuman, shahar hokimi tegishli xalq deputatlari Kengashi deputati etib saylanishi mumkin.

Tuman, shahar hokimi lavozimiga nomzod tegishli xalq deputatlari Kengashida uning nomzodi ko‘rib chiqilayotganda hududni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning istiqbolga mo‘ljallangan dasturini taqdim etadi.

Tumanga bo‘ysunadigan shahar hokimi tuman hokimi tomonidan tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi hamda xalq deputatlari tuman Kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

Viloyat hokimi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi bilan kelishilgan holda shahar hokimini tuman (shahar tarkibiga kiruvchi tumanlar bundan mustasno) hokimiga bo‘ysundirish va yagona

boshqaruv organlarini tuzish vakolatiga ega bo'lib, bu xususda qabul qilingan qaror keyinchalik xalq deputatlari viloyat Kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

Ayni bir shaxs surunkasiga ikki muddatdan ortiq ayni bir viloyat, tuman, shahar hokimi etib tayinlanishi mumkin emas.

Hokimlarning vakolatlari muddati — besh yil.

3-modda. O'zbekiston Respublikasining mahalliy davlat hokimiyati to'g'risidagi qonunchiligi

Mahalliy davlat hokimiyati organlarining faoliyati O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Qonun va O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunchilik hujjatlari bilan tartibga solinadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasida xalq deputatlari tuman, shahar Kengashlari va tegishli hokimlarning faoliyati O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi**, ushbu Qonun va Qoraqalpog'iston Respublikasining qonunchiligi bilan tartibga solinadi.

4-modda. Hokimiyat vakillik organlari va hokimlarning o'zini o'zi boshqarish organlari bilan o'zaro munosabatlari

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi va viloyat, tuman, shahar hokimi tegishli hududda o'zini o'zi boshqarishni rivojlantirishga ko'maklashadilar, o'zini o'zi boshqarish organlarining faoliyatini yo'naltirib turadilar.

Viloyat, tuman, shahar hokimi zarur bo'lgan hollarda o'z faoliyati to'g'risida fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga hisobot taqdim etadi.

5-modda. Xalq deputatlari Kengashlari va hokimlarning O'zbekiston Respublikasi boshqa ma'muriy-hududiy tuzilmalari davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari bilan o'zaro munosabatlari

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi va viloyat, tuman, shahar hokimi berilgan vakolatlari doirasida umum manfaatni ifodalovchi tadbirlar o'tkazish, qo'shimcha korxonalar, xo'jalik tashkilotlari tuzish uchun, turli tarmoqlar va boshqaruv sohalarida faoliyatlarni uyg'unlashtirish maqsadida Qoraqalpog'iston Respublikasining, O'zbekiston Respublikasi boshqa viloyatlari, shaharlari va tumanlarining davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari bilan shartnomalar asosida o'zaro munosabatlar o'rnatishga haqlidirlar.

6-modda. Xalq deputatlari Kengashi va hokim qabul qiladigan hujjatlar

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi qarorlar qabul qiladi.

Viloyat, tuman, shahar hokimi qarorlar qabul qiladi va farmoyishlar chiqaradi.

Xalq deputatlari Kengashining va hokimning hujjatlari Mahalliy davlat hokimiyati organlarining qarorlarini ishlab chiqish, kelishish va ro'yxatdan o'tkazishning yagona elektron tizimida (bundan buyon matnda Yagona elektron tizim deb yuritiladi) ishlab chiqiladi, kelishiladi va ro'yxatdan o'tkaziladi, bundan qonunda nazarda tutilgan hollar mustasno.

Xalq deputatlari Kengashi va hokim qabul qilgan hujjatlar, bundan normativ-huquqiy tusga ega bo'lmagan hujjatlar mustasno, agar shu hujjatning o'zida boshqacha qoida belgilanmagan bo'lsa, Yagona elektron tizimda ro'yxatdan o'tkazilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi.

Xalq deputatlari Kengashining va hokimning normativ-huquqiy tusdagi hujjatlari, agar hujjatlarning o'zida kechroq muddat ko'rsatilmagan bo'lsa, rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Xalq deputatlari Kengashining va hokimning Yagona elektron tizimda ro'yxatdan o'tkazilmagan hujjatlari tegishli ijtimoiy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish uchun asos bo'lib xizmat qilishi mumkin emas va huquqiy oqibatlarga olib kelmaydi, bundan qonunda nazarda tutilgan hollar mustasno.

Xalq deputatlari Kengashi va hokim o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan hujjatlar viloyat, tuman, shahar hududida joylashgan barcha tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar tomonidan ijro etilishi majburiydir.

II BOB. MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI FAOLIYATINING IQTISODIY ASOSI

7-modda. Mahalliy davlat hokimiyati faoliyatining iqtisodiy asosini tashkil etuvchi mulk shakllari

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi va viloyat, tuman, shahar hokimi faoliyatining iqtisodiy asosini ma'muriy-hududiy tuzilmalarning davlat mulki (kommunal mulk) hamda viloyat, tuman va shaharda mavjud bo'lib, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga xizmat qiluvchi boshqa mulk tashkil etadi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi va viloyat, tuman, shahar hokimi mutloq O'zbekiston Respublikasi mulkida bo'lgan davlat mulki obyektlariga nisbatan ishlab chiqarish va ijtimoiy obyektlarni samarali joylashtirish, tabiiy va mehnat resurslaridan oqilona foydalanish, atrof-muhitni

muhofaza etish, aholini ijtimoiy himoya qilish sohasida nazoratni amalga oshiradilar. Bunda viloyatlar va Toshkent shahar hokimlari O'zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi huzuridagi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi sohasida nazorat inspeksiyasining xulosasiga ko'ra yaroqsiz deb topilgan davlat ko'chmas mulk obyektlarini buzib tashlash to'g'risida qonunda belgilangan tartibda qarorlar qabul qilish huquqiga ega.

Viloyat, tuman, shahar mulkini, shuningdek viloyat, tuman va shaharga xo'jalik yuritish uchun berilgan davlat mulki obyektlarini boshqarish tartibi ushbu Qonun, O'zbekiston Respublikasining boshqa qonunchilik hujjatlari bilan yo'lga solinadi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi, viloyat, tuman, shahar hokimi o'zlari idora qilayotgan hududdagi mulkchilikning turli shakliga asoslangan korxonalar uchun O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida nazarda tutilmagan, tadbirkorlik va xo'jalik faoliyatini erkin yuritishga to'sqinlik qiladigan cheklovlarni joriy etishga haqli emaslar.

8-modda. Viloyat, tuman, shahar mulki

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi davlat mulkini chegaralash natijasida o'ziga berilgan yoki qonunchilikka muvofiq o'zi sotib olgan obyektlarga nisbatan mulkdor vakolatlarini to'liq amalga oshiradi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashining mol-mulki, mahalliy budjetlarning mablag'lari va budjetdan tashqari jamg'armalarning mablag'lari viloyat, tuman, shahar mulkidir. Viloyat, tuman, shahar ahamiyatiga ega bo'lgan muhandislik infrastrukturasini obyektlari va boshqa obyektlar, korxonalar va birlashmalar, xalq ta'limi, sog'liqni saqlash, ijtimoiy ta'minot, fan va madaniyat muassasalari, viloyat, tuman, shahar mablag'i hisobidan tashkil etilgan yoki sotib olingan, shuningdek ulushbay asoslarda tashkil etilgan yoki sotib olingan yoxud xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashiga boshqa manbalardan bepul berilgan qimmatli qog'ozlar va moliya aktivlari viloyat, tuman, shahar mulki bo'lishi mumkin.

8¹-modda. Mahalliy hokimiyat organlarining viloyat, tuman, shahar budjetdan tashqari jamg'armalari

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi budjetdan tashqari jamg'armalar tashkil etishi mumkin, ularga quyidagilar kiritiladi:

fuqarolar, korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning, bundan budjet tashkilotlari mustasno, ixtiyoriy badallari va xayriyalari;

qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa budjetdan tashqari mablag'lar.

Mahalliy hokimiyat organlari viloyat, tuman, shahar budjetdan tashqari jamg'armalarining mablag'lari shaxsiy g'azna hisobvaraqlarida turadi, olib qo'yilmaydi hamda tegishli xalq deputatlari Kengashi va hokimning qaroriga ko'ra sarflanadi.

9-modda. Viloyat, tuman, shahar mulki obyektlarini boshqarish

Xalq deputatlari Kengashi, hokim viloyat, tuman, shahar mulki obyektlarini O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida belgilangan doirada boshqaradi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi hamda viloyat, tuman, shahar hokimi tegishli viloyat, tuman, shahar mulkida bo'lgan obyektlarni O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida nazarda tutilgan tartibda va doirada vaqtincha yoki doimiy egalik qilish va foydalanish uchun berishga haqlidir.

10-modda. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining yer munosabatlarini tartibga solishi

Viloyat va Toshkent shahar hokimi faqat qonunda nazarda tutilgan hollarda va tartibda yer uchastkalarini doimiy foydalanishga berishga haqli.

Qonunda nazarda tutilgan hollarda, tuman, shahar hokimi jismoniy va yuridik shaxslar bilan yer uchastkalarini ijaraga berish shartnomasini tuzadi.

Qonunda nazarda tutilgan hollarda, xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlari yer uchastkasini yoki uning bir qismini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish to'g'risida qarorlar qabul qiladi.

Xalq deputatlari Kengashi, hokim qonunchilikka muvofiq yer munosabatlari sohasidagi boshqa masalalarni ham hal qiladi.

IV BOB. MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI VAKILLIK ORGANLARI

16-modda. Xalq deputatlari Kengashini saylash

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksiga muvofiq viloyat, tuman, shahar aholisi tomonidan saylanadigan xalq deputatlaridan iborat bo'ladi.

Xalq deputatlari Kengashlarining vakolatlari muddati — besh yil.

O'zbekiston Respublikasining butun hududida yoki ayrim joylarida joriy etilgan favqulodda holat amal qilishining butun muddati ichida xalq deputatlari Kengashlariga saylovlar o'tkazilmaydi.

16¹-modda. Xalq deputatlari Kengashining raisi

Xalq deputatlari Kengashiga uning deputatlari orasidan saylanadigan rais boshchilik qiladi.

Viloyat, tuman, shahar hokimi lavozimini egallab turgan shaxs bir vaqtning o'zida xalq deputatlari Kengashining raisi lavozimini egallashi mumkin emas.

Ayni bir shaxs surunkasiga ikki muddatdan ortiq ayni bir viloyat, tuman, shahar xalq deputatlari Kengashining raisi etib saylanishi mumkin emas.

Xalq deputatlari Kengashi raisi Kengashning vakolatlari muddatiga saylanadi.

Xalq deputatlari Kengashi raisi o'z vazifalarini bajarish davrida siyosiy partiyaga a'zolikni to'xtatib turadi, shuningdek doimiy va boshqa komissiyalar, partiya guruhlarini tarkibiga kirishi mumkin emas.

16²-modda. Xalq deputatlari Kengashi raisining vakolatlari

Xalq deputatlari Kengashi raisi:

xalq deputatlari Kengashi sessiyasiga ko'rib chiqish uchun kiritiladigan masalalarni tayyorlashga umumiy rahbarlikni amalga oshiradi;

xalq deputatlari Kengashi sessiyasiga raislik qiladi va Kengash sessiyasining ishini tashkil etadi;

xalq deputatlari Kengashi Kotibiyati mudiri va xodimlarini lavozimga tayinlaydi hamda lavozimidan ozod qiladi;

Kengash Kotibiyatiga xalq deputatlari Kengashi ishini tashkil etish bo'yicha topshiriqlar beradi, Kotibiyat xodimlari o'rtasida vazifalarni taqsimlaydi;

xalq deputatlari Kengashining qarorlarini va Kengash sessiyasi bayonnomalarini imzolaydi, shuningdek ularning ijrosi ustidan nazoratni tashkil etadi;

xalq deputatlari Kengashining sessiyasini, shu jumladan navbatdan tashqari sessiyasini chaqirish to'g'risida qaror qabul qiladi;

fuqarolarni qabul qilishni tashkil etadi, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqadi;

xalq deputatlari Kengashining doimiy va muvaqqat komissiyalari ishini muvofiqlashtirib boradi;

xalq deputatlari Kengashi muhokamasiga kiritilgan masalalarni ko'rib chiqish uchun davlat organlari va tashkilotlarining mutaxassisleri hamda ekspertlarini jalb etadi;

deputatlarga o'z vakolatlarini amalga oshirishda ko'maklashadi;

xalq deputatlari Kengashi faoliyatining ochiqligi va oshkoraligini ta'minlash choralari ko'radi;

xalq deputatlari Kengashi faoliyatining tashkiliy, axborot, moddiy-texnika ta'minotini tashkil etadi;

ushbu Qonunda va boshqa qonun hujjatlarida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi.

16³-modda. Xalq deputatlari Kengashi raisini saylash

Xalq deputatlari Kengashining birinchi sessiyasi xalq deputatlari Kengashi raisini saylashdan boshlanadi.

Xalq deputatlari Kengashi raisini saylash uchun deputatlar orasidan xalq deputatlari Kengashiga saylovda ishtirok etgan har bir siyosiy partiya deputatlaridan iborat siyosiy partiyalar vakillari guruhi tashkil etiladi. Siyosiy partiyalar vakillari guruhining tarkibi to'g'risidagi qaror deputatlar umumiy sonining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi.

Siyosiy partiyalar vakillari guruhining majlisida xalq deputatlari Kengashiga saylovda eng ko'p deputatlik o'rinlarini olgan siyosiy partiyaning vakili raislik qiladi.

Xalq deputatlari Kengashi raisi lavozimiga nomzodlar siyosiy partiyalar vakillari guruhining tavsiyasi asosida deputatlar orasidan shakllantiriladi.

Ayni bir shaxs bir vaqtning o'zida boshqa viloyat, tuman, shahar xalq deputatlari Kengashining raisi etib saylanishi mumkin emas.

Xalq deputatlari Kengashi raisi lavozimiga nomzod, agar u ovoz berish natijasida Kengash deputatlari umumiy sonining ko'pchilik ovozini olgan bo'lsa, saylangan deb hisoblanadi.

Xalq deputatlari Kengashi raisi saylanganligi to'g'risida qaror qabul qilinadi, uni xalq deputatlari Kengashi sessiyasida raislik qiluvchi imzolaydi.

16⁴-modda. Xalq deputatlari Kengashi raisini muddatidan ilgari lavozimidan ozod qilish

Xalq deputatlari Kengashi raisi ovoz berish orqali Kengash deputatlari umumiy sonining uchdan ikki qismidan ko'prog'ining ovozi bilan qabul qilingan Kengash qaroriga binoan muddatidan ilgari lavozimidan ozod qilinishi mumkin.

Xalq deputatlari Kengashi raisini muddatidan ilgari lavozimidan ozod qilish to'g'risidagi masala Kengash deputatlari umumiy sonining kamida uchdan bir qismidan iborat deputatlar guruhining taklifiga binoan Kengash tomonidan ko'rib chiqiladi.

Xalq deputatlari Kengashi raisini muddatidan ilgari lavozimidan ozod qilish to'g'risidagi masala ko'rib chiqilayotganda sessiyada Kengashning doimiy komissiyalari raislaridan biri raislik qiladi.

Xalq deputatlari Kengashi raisini muddatidan ilgari lavozimidan ozod qilish to'g'risida qaror qabul qilinadi, qaror sessiyada raislik qiluvchi tomonidan imzolanadi.

17-modda. Xalq deputatlari Kengashining sessiyalari

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi faoliyatining tashkiliy shakli uning sessiyalaridir. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashining sessiyalari tegishli Kengashning faoliyatni jamoatchilik asosida amalga oshiradigan raisi, u yo'qligida esa tegishli Kengashga saylovda eng ko'p deputatlik o'rinlarini olgan siyosiy partiyadan ilgari surilgan deputatlar tomonidan tashkil etilgan partiya guruhi rahbari tomonidan, zaruratga qarab, har chorakda kamida bir marta chaqiriladi. Sessiya xalq deputatlari tegishli Kengashi deputatlari kamida uchdan ikki qismining tashabbusiga yoki hokimning taklifiga binoan ham chaqirilishi mumkin. Kengash sessiyasini chaqirish to'g'risidagi qarordan deputatlar sessiya ochilishidan kamida uch kun oldin xabardor qilinadi.

Yangi saylangan xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashining birinchi sessiyasi hokim tomonidan saylovdan keyin kechi bilan uch haftalik muddat ichida chaqiriladi. Kengashning birinchi sessiyasini tegishli hududiy, tuman, shahar saylov komissiyasi raisi ochib beradi hamda u Kengash raisi saylanguniga qadar sessiyada raislik qiladi.

Xalq deputatlari Kengashi sessiyalarida rais, u yo'qligida esa tegishli Kengashga saylovda eng ko'p deputatlik o'rinlarini olgan siyosiy partiyadan ilgari surilgan deputatlar tomonidan tashkil etilgan partiya guruhi rahbari raislik qiladi. Agar bir nechta siyosiy partiya teng miqdordagi eng ko'p deputatlik o'rinlarini egallasa, ularning o'zaro kelishuviga ko'ra tegishli partiyaning rahbari raislik qiladi.

Yangi saylangan xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashining birinchi sessiyasi o'tkazilgan kundan e'tiboran bir oydan kechiktirmay Kengashning organlari tuziladi.

Xalq deputatlari Kengashining har bir sessiyasini o'tkazish davrida deputatlar orasidan sessiya kotibi yoki kotibiyati saylanadi.

Xalq deputatlari Kengashining sessiyasi, basharti unda jami deputatlarning kamida uchdan ikki qismi ishtirok etsa, vakolatli hisoblanadi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi sessiyasida muhokama qilinayotgan masalalar bo'yicha ochiq yoki yashirin ovoz berish orqali, deputatlar umumiy sonining ko'pchilik ovozi bilan qonunda to'g'ridan-to'g'ri nazarda tutilgan masalalar bo'yicha esa deputatlar umumiy sonining uchdan ikki qismidan ko'prog'ining ovozi bilan qaror qabul qilinadi.

Elektron ovoz berish tizimlari o'rnatilgan zallarda ochiq yoki yashirin ovoz berish elektron ovoz berish tizimidan foydalanilgan holda o'tkaziladi.

Deputat o'zining ovoz berish huquqini shaxsan amalga oshiradi.

18-modda. Xalq deputatlari Kengashining Ish tartibi

Xalq deputatlari Kengashi sessiyalarini chaqirish va o'tkazish, sessiya muhokamasiga masalalar kiritish va ularni ko'rib chiqish, xalq deputatlari Kengashi organlarini tashkil etish va saylash, ularning faoliyati to'g'risidagi hisobotlarni eshitish, Kengash so'rovini yuborish to'g'risidagi taklifni ko'rib chiqish, Kengash tekshiruvini o'tkazish, deputatlar so'rovlarini yuborish, qarorlar loyihalarini ko'rib chiqish, ovoz berish, qarorlarni o'qib eshittirish, sessiyaga taklif etilgan shaxslar sonini aniqlash tartibi, shuningdek deputatlarning mas'uliyati va sessiya ishini tashkil etishga doir boshqa masalalar xalq deputatlari Kengashining reglamentiga muvofiq belgilanadi.

19-modda. Xalq deputatlari Kengashining doimiy va muvaqqat komissiyalari

Sessiya muhokamasiga kiritiladigan masalalarni dastlabki tarzda ko'rib chiqish va tayyorlash, xalq deputatlari Kengashi qarorlarini va O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlarini ro'yobga chiqarish

uchun ko‘maklashish, shuningdek o‘z vakolatlari doirasida nazoratni amalga oshirish uchun xalq deputatlari Kengashi o‘z vakolatlari muddatiga doimiy va muvaqqat komissiyalar tuzadi.

Xalq deputatlari Kengashlarida, qoida tariqasida, quyidagi doimiy komissiyalar tuziladi:
mahalliy budjet, tadbirkorlikni rivojlantirish va iqtisodiy islohotlar bo‘yicha;

korruptsiyaga qarshi kurashish, davlat organlarida ochiqlikni ta‘minlash va huquqiy masalalar bo‘yicha;

ijtimoiy soha, yoshlar siyosati, madaniyat va sport masalalari bo‘yicha;

agrar, qurilish, kommunal sohalar, ekologiya, sanoat va transport masalalari bo‘yicha;

reglament va deputatlik odob-axloqi masalalari bo‘yicha.

Xalq deputatlari Kengashida muvaqqat komissiyalar ham tuzilishi mumkin.

Komissiyalar to‘g‘risidagi nizomlar tegishli xalq deputatlari Kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

19¹-modda. Xalq deputatlari Kengashi doimiy va muvaqqat komissiyalarining vakolatlari

Xalq deputatlari Kengashining doimiy va muvaqqat komissiyalari:

o‘z tashabbusiga ko‘ra yoki Kengashning topshirig‘iga binoan Kengash qarorlarining loyihalarini ishlab chiqadi;

faoliyat yo‘nalishi doirasida hududiy dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etadi;

xalq deputatlari Kengashi qarorlari loyihalarini dastlabki tarzda ko‘rib chiqadi va ularni Kengash sessiyasida ko‘rib chiqish uchun tayyorlaydi;

xalq deputatlari Kengashi qarorlarining loyihalari yuzasidan xulosalar beradi;

viloyatlar va Toshkent shahri mahalliy budjetlari, shuningdek tumanlar va shaharlar budjetlari loyihalari yuzasidan xulosalar hamda takliflar beradi;

xalq deputatlari Kengashining tavsiyasiga ko‘ra budjet mablag‘larining maqsadli sarflanishi va ulardan samarali foydalanilishi holatini o‘rganadi;

ishchi guruhlar tuzadi, ularning tarkibiga davlat organlari va nodavlat notijorat tashkilotlarining, ilmiy muassasalarning vakillarini, mutaxassislar va olimlarni jalb etadi;

tegishli hududdagi davlat organlari va tashkilotlaridan, mansabdor shaxslardan ma‘lumotlarni va ekspert xulosalarini, shuningdek boshqa axborotni talab qilib oladi;

tegishli hududda qonun hujjatlarining va xalq deputatlari Kengashi qarorlarining davlat organlari tomonidan ijro etilish holatini, huquqning qo‘llanilish amaliyotini joylarga chiqqan holda o‘rganadi;

normativ-huquqiy hujjatlarni, xalq deputatlari Kengashi qarorlarini targ‘ib etish, ularning mohiyati va ahamiyatini tushuntirish bo‘yicha tadbirlarni amalga oshiradi.

Doimiy va muvaqqat komissiyalar qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

20-modda. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyati

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi faoliyatiga tashkiliy, texnikaviy va boshqa jihatlardan xizmat ko‘rsatish tegishli xalq deputatlari Kengashi kotibiyati tomonidan ta‘minlanadi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyati yuridik shaxs bo‘lib, uning faoliyati tegishli mahalliy budjet hisobidan moliyalashtiriladi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyatining tuzilmasi, nizomi, shtatlari, uning xodimlari mehnatiga haq to‘lash miqdori va moddiy-texnika ta‘minoti, shuningdek ularni saqlash xarajatlari tegishli xalq deputatlari Kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyati xodimlarining mehnatga oid munosabatlari xalq deputatlari mahalliy Kengashlarining vakolatlari muddatiga bog‘liq bo‘lmaydi, kotibiyat mudiri bundan mustasno.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyatining mudiri tegishli xalq deputatlari Kengashi deputatlari orasidan Kengash raisi tomonidan tayinlanadi va doimiy asosda faoliyat yuritadi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyatining mudiri o‘z vakolatlari davrida ilmiy, ijodiy va pedagogik faoliyatdan tashqari haq to‘lanadigan boshqa turdagi faoliyat bilan shug‘ullanishi mumkin emas.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyati O‘zbekiston Respublikasi Davlat gerbi va o‘z nomi tushirilgan muhriga hamda blankalariga ega bo‘ladi.

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi kotibiyatining namunaviy tuzilmasi va namunaviy nizomi O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining Kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

20¹-modda. Xalq deputatlari Kengashlarining nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan hamkorligi

Xalq deputatlari Kengashlari nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan hamkorlikni amalga oshiradi, qonunchilik hujjatlariga muvofiq ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi.

Xalq deputatlari Kengashlari hududiy dasturlarning, Kengash qarorlarining loyihalarini ishlab chiqish masalalari yuzasidan, shuningdek ularning ijrosi ustidan nazorat borasida nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan hamkorlikni amalga oshiradi.

V BOB. MAHALLIY IJRO ETUVCHI HOKIMIYAT ORGANLARI. HOKIMLARNING VAKOLATLARI**21-modda. Mahalliy ijro etuvchi hokimiyatning rahbariyati**

Tegishli hududdagi ijro etuvchi hokimiyatga viloyat, tuman va shahar hokimi boshchilik qiladi.

Viloyat, tuman va shahar hokimi o'z vakolatlarini yakkaboshchilik asosida amalga oshiradi hamda o'zi rahbarlik qilayotgan organlarning qarorlari va harakatlari uchun shaxsan javobgar bo'ladi.

Hokim O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanadigan miqdorda birinchi o'rinbosarga va o'rinbosarlarga ega bo'ladi.

Viloyat va Toshkent shahar hokimining birinchi o'rinbosari hamda o'rinbosarlari hokim tomonidan O'zbekiston Respublikasining Prezidenti bilan kelishilgan holda lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod etiladi, bu xususda qabul qilingan qaror tegishli xalq deputatlari Kengashining tasdig'iga kiritiladi.

Tuman, shahar hokimining o'rinbosarlari tegishli hokim tomonidan yuqori turuvchi hokim bilan kelishilgan holda lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod etiladi, bu xususda qabul qilingan qaror tuman, shahar xalq deputatlari Kengashining tasdig'iga kiritiladi.

Tumanga bo'ysunuvchi shahar hokimining o'rinbosarlari tegishli hokim tomonidan yuqori turuvchi hokim bilan kelishilgan holda lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod etiladi.

Hokimning o'rinbosarlari hokim tomonidan belgilangan vazifalar taqsimotiga muvofiq ish bajaradilar. Hokim yo'qligida yoki u zimmasidagi vazifalarni bajarish imkoniyatiga ega bo'lmagan taqdirda uning vakolatlarini birinchi o'rinbosar yoki hokimning topshirig'iga binoan uning o'rinbosarlaridan biri bajaradi.

Hokim, uning o'rinbosarlari, hokimlikning boshqa xodimlari va mahalliy davlat hokimiyati organlarining mansabdor shaxslari boshqa haq to'lanadigan lavozimni egallashlari mumkin emas.

21¹-modda. Hokimlarning vakolatlari

Viloyat, tuman, shahar hokimi:

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarini, Oliy Majlis palatalarining qarorlarini, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari hamda farmoyishlarini, Vazirlar Mahkamasining, yuqori turuvchi hokimlarning va tegishli xalq deputatlari Kengashlarining qarorlarini ijro etadi;

hududlarni iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik jihatdan rivojlantirishni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

jamoat tartibiga rioya etilishi va jinoyatchilikka qarshi kurashish, fuqarolarning xavfsizligini ta'minlash, ularning huquqlarini himoya qilish va sog'lig'ini muhofaza qilish bilan bog'liq chora-tadbirlar ko'radi, tabiiy ofatlar, epidemiyalar va boshqa favqulodda hollarda ishlarni tashkil etadi;

viloyatlarning viloyat budjetlaridan va Toshkent shahrining shahar budjetidan, tumanlar hamda shaharlar budjetlaridan hududiy budjet mablag'larini taqsimlovchilarga ajratiladigan budjet mablag'larining cheklangan miqdorlarini budjet so'rovini tuzish uchun ko'rib chiqadi va tasdiqlaydi;

viloyat, tuman, shaharni iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini, viloyat va Toshkent shahar mahalliy budjetining, tuman va shahar budjetining tegishli loyihasini, shuningdek uning ijrosi to'g'risidagi hisobotni xalq deputatlari Kengashiga taqdim etadi;

xalq deputatlari Kengashlari sessiyalariga ko'rib chiqish uchun masalalar kiritadi, zarur hollarda Kengash sessiyasini chaqirish to'g'risida Kengashga taklif kiritadi;

xalq deputatlari Kengashlarining sessiyalarida ishtirok etadi;

tegishli xalq deputatlari Kengashiga viloyat, tuman, shahar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining eng muhim va dolzarb masalalari yuzasidan hisobotlar taqdim etadi;

o'z o'rinbosarlarini lavozimga tayinlash va lavozimidan ozod etish to'g'risidagi qarorlarni xalq deputatlari Kengashining tasdig'iga taqdim etadi;

hokimlik apparati bo'linmalari rahbarlarini lavozimga tayinlaydi va lavozimidan ozod etadi;

quyi turuvchi hokimlarning qarorlarini (bundan xususiy mulk huquqining, shuningdek yer uchastkasiga bo'lgan huquqning yuzaga kelishi uchun asos bo'lgan qarorlar mustasno), agar ular O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga, qonunlariga va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining hujjatlariga, shuningdek yuqori turuvchi xalq deputatlari Kengashining va hokimning qarorlariga zid bo'lsa, bekor qiladi va xalq deputatlari Kengashiga quyi turuvchi xalq deputatlari Kengashlarining hujjatlarini bekor qilish to'g'risida taqdimnoma kiritadi;

ijro etuvchi hokimiyat organlari tarkibiy bo'linmalarining ishini nazorat qiladi;

xalq deputatlari Kengashining qonunchilikka zid qarorlarini qayta ko'rib chiqish to'g'risida tegishli xalq deputatlari Kengashiga taqdimnoma kiritadi, bundan xususiy mulk huquqining, shuningdek yer uchastkasiga bo'lgan huquqning vujudga kelishi uchun asos bo'lgan qarorlar mustasno;

tegishli xalq deputatlari Kengashining qonunchilikka zid qarorlarini bekor qilish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senatiga yoki sudga murojaat qiladi;

xalq deputatlari Kengashining va hokimning hujjatlarini bajarmaganligi uchun mansabdor shaxslarni intizomiy javobgarlikka tortish to'g'risida qonunda belgilangan tartibda taqdimnoma kiritadi;

davlat mukofotlari bilan taqdirlash to'g'risidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqadi va takliflar kiritadi;

respublikada va xorijda viloyat, tuman hamda shaharning rasmiy vakili sifatida ish yuritadi;

fuqarolarni qabul qilishni tashkil etadi, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqadi.

Viloyatlar va Toshkent shahar hokimlari O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasiga:

navbatdagi yil uchun viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlarining loyihalarini ko'rib chiqish hamda tegishli xulosa taqdim etish uchun;

o'tgan moliya yili uchun viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlarining ijrosi to'g'risidagi yillik hisobotni tashqi auditdan o'tkazish hamda baholash uchun yuboradi.

Hokim qonunchilikda o'z vakolatlari jumlasiga kiritilgan rejalashtirish, budjet, moliya, hisobga olish, viloyat, tuman, shahar mulkini boshqarish hamda mulkchilikning turli shaklidagi korxonalar, muassasalar, tashkilotlar bilan hamkorlik qilish, qishloq xo'jaligi, yerdan va boshqa tabiiy resurslardan foydalanish, tabiatni muhofaza qilish, qurilish, transport, yo'l xo'jaligi va aloqa, aholiga kommunal, savdo va ijtimoiy-madaniy xizmat ko'rsatish, aholini ijtimoiy muhofaza qilish, qonuniylikni, huquq-tartibotni hamda xavfsizlikni ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini muhofaza qilish kabi boshqa masalalarni ham hal etadi.

22-modda. Mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining tuzilmasi va shtatlari

Mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari (hokimliklar) boshqarmalar, bo'limlar va boshqa bo'linmalardan iborat bo'lib, ularning tuzilmasi, ularni tashkil etish tartibi va faoliyati O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanadi.

Viloyatlar va Toshkent shahar ijro etuvchi hokimiyat organlarining tuzilmasi va shtatlari hokim tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi bilan kelishilgan holda tegishli xalq deputatlari Kengashi tasdiqlagan budjet doirasida belgilanadi va o'zgartiriladi.

Tuman, shahar ijro etuvchi hokimiyat organlarining tuzilmasi va shtatlari hokim tomonidan yuqori turuvchi hokim bilan kelishilgan holda tegishli xalq deputatlari Kengashi tasdiqlagan budjet doirasida belgilanadi va o'zgartiriladi.

Viloyat, tuman, shahar hokimliklari apparatining tuzilmasi va shtatlari tegishli hokim tomonidan viloyat, tuman, shahar xalq deputatlari Kengashi tasdiqlagan budjet doirasida belgilanadi va o'zgartiriladi.

Viloyat va Toshkent shahar hokimligi apparatining namunaviy tuzilmasi va shtatlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan, tuman va shahar hokimligi apparatining namunaviy tuzilmasi va shtatlari esa yuqori turuvchi hokim tomonidan belgilab qo'yiladi. Qoraqalpog'iston Respublikasida tuman va shahar hokimligi apparatining namunaviy tuzilmasi va shtatlari Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi tomonidan belgilanadi.

23-modda. Mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari tarkibiy bo'linmalarining rahbarlarini lavozimga tayinlash va lavozimidan ozod etish

Agar qonunchilikda lavozimga tayinlash va lavozimdan ozod qilishning boshqacha tartibi belgilanmagan bo'lsa, ijro etuvchi hokimiyat tarkibiy bo'linmalarining rahbarlari respublika ijro etuvchi hokimiyatining yuqori turuvchi organlari bilan kelishilgan holda hokim tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Agar qonunchilikda lavozimga tayinlash va lavozimdan ozod qilishning boshqacha tartibi belgilanmagan bo'lsa, tumanga bo'ysunadigan shahar ijro etuvchi hokimiyat tarkibiy bo'linmalarining rahbarlari respublika ijro etuvchi hokimiyatining yuqori turuvchi organlari bilan kelishilgan holda tegishli hokim tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

VI BOB. XALQ DEPUTATLARI KENGASHLARINING VAKOLATLARI

24-modda. Xalq deputatlari Kengashining vakolatlari

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashining asosiy vakolatlariga:

hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholini ijtimoiy himoya qilish dasturlarini, tuman, shaharning bosh rejasini hamda uni qurish qoidalarini tasdiqlash;

viloyatlar va Toshkent shahri mahalliy budjetlarini, shuningdek tumanlar va shaharlar budjetlarini tegishincha viloyatlar va Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar hokimlarining taqdimnomasiga binoan ko'rib chiqish hamda qabul qilish, ularning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish;

viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlari daromadlarining prognozlarini ma'lumot uchun qabul qilish;

viloyatlarning viloyat budjetlariga va Toshkent shahrining shahar budjetiga, tumanlar va shaharlar budjetlariga o'zgartirishlar kiritish to'g'risidagi qarorlarni tasdiqlash;

tegishli budjetlardan moliyalashtiriladigan hududiy budjet mablag'larini taqsimlovchilarning budjet mablag'laridan samarali foydalanilishi hamda erishilgan natijalar to'g'risidagi hisobotlarini eshitish;

viloyatlar va Toshkent shahri mahalliy budjetlarining, shuningdek tumanlar va shaharlar budjetlarining tegishli davrdagi ijrosi to'g'risidagi hisobotlarni tegishincha viloyatlar va Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar hokimlarining taqdimnomasiga binoan ko'rib chiqish hamda tasdiqlash;

mahalliy soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning stavkalarini qonunchilikda belgilangan miqdorlar doirasida belgilash;

hokimni va uning o'rinbosarlarini lavozimga tasdiqlash, hokimni va uning o'rinbosarlarini lavozimdan ozod etish, ularning faoliyatiga doir hisobotlarini, shuningdek hokimlarning viloyat, tuman, shahar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining eng muhim va dolzarb masalalari yuzasidan hisobotlarini tinglash;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli Xalq qabulxonalarining tegishli hududdagi davlat organlari va tashkilotlar rahbarlari faoliyati hamda murojaatlar bilan ishlash holati to'g'risidagi axborotini har chorakda eshitish;

yoshlar muammolarini o'rganish, ularni hal etishga ko'maklashish, yosh avlodning iste'dodi va qobiliyatini rivojlantirish uchun qo'shimcha shart-sharoitlar yaratish choralari ko'rishga qaratilgan ishlar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi hududiy rahbarlarining hisobotlarini har olti oyda eshitish;

ushbu Qonunda nazarda tutilgan hollarda hokim qarorlarini tasdiqlash;

xalq deputatlari Kengashining Ish tartibini, xalq deputatlari Kengashi doimiy va muvaqqat komissiyalari to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlash, ularga o'zgartirishlar va qo'shimchalar kiritish;

xalq deputatlari Kengashining doimiy va muvaqqat komissiyalarini, boshqa organlarini tuzish, saylash va tugatish, ularning tarkibini o'zgartirish, ular ishiga doir hisobotlarni tinglash;

qonunchilikda belgilangan hollarda va tartibda xalq deputatlarining vakolatlarini e'tirof etish va muddatidan oldin to'xtatish, ularni javobgarlikka tortish uchun rozilik berish;

zarurat bo'lganda ijro etuvchi hokimiyat bo'limlari, boshqarmalari, boshqa tarkibiy bo'linmalari rahbarlarining hisobotlarini, shu jumladan qonunlarga rioya etilishi, tegishli xalq deputatlari Kengashlari qarorlarining va doimiy komissiyalar tavsiyalarining bajarilishi yuzasidan hisobotlarini eshitish;

tegishli prokurorlarning faoliyati to'g'risidagi axborotini har yili eshitish;

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi hududiy bo'linmalari rahbarlarining hisobotlarini eshitish;

tegishincha sog'liqni saqlashni boshqarish hududiy organlari, tuman (shahar) tibbiyot birlashmalari rahbarlarining hisobotlarini eshitish;

tegishincha hududiy adliya boshqarmalari va tumanlar (shaharlar) adliya bo'limlari boshliqlarining axborotini eshitish;

Kengash so'rovini yuborish to'g'risidagi taklifni ko'rib chiqish, Kengash tekshiruvini o'tkazish, deputat so'rovlarini yuborish va ular yuzasidan qarorlar qabul qilish;

hokimning xalq deputatlari Kengashining qonunchilikka zid qarorlarini qayta ko'rib chiqish to'g'risidagi taqdimnomasiga asosan Kengash qarorini o'zgartirish yoki bekor qilish;

hokimning va quyi Kengashning O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq bo'lmagan qarorlarini bekor qilish;

hokimning taqdimiga binoan hokimlikning tuzilmasini, shtatlarini va uning xodimlari mehnatiga haq to'lash fondini tasdiqlash kiradi.

Xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlari:

tegishli viloyatlarning viloyat budjetlaridan hamda Toshkent shahrining shahar budjetidan tumanlar va shaharlar budjetlariga ajratiladigan tartibga soluvchi budjetlararo transfertlarning cheklangan miqdorlarini ko'rib chiqadi hamda tasdiqlaydi;

jismoniy va yuridik shaxslarga tegishincha meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik qilish, doimiy egalik qilish, doimiy foydalanish, muddatli (vaqtincha) foydalanish yoki ijara huquqi asosida tegishli bo'lgan yer uchastkalarini yoki ularning qismlarini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish va olib qo'yilgan yer uchastkalarida joylashgan ko'chmas mulk obyektlarini qonunda belgilangan hollarda va tartibda buzib tashlash to'g'risida qarorlar qabul qiladi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) mintaqaviy vakilining inson huquqlari, erkinliklarini va qonuniy manfaatlarini himoya qilish holati to'g'risidagi ma'ruzasini har yili eshitadi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Bola huquqlari bo'yicha vakili (Bolalar ombudsmani) mintaqaviy vakilining tegishli hududda bola huquqlari, erkinliklarini va qonuniy manfaatlarini himoya qilish holati to'g'risidagi ma'ruzasini har yili eshitadi;

tegishli hududda mahalliy ahamiyatga molik monumental yodgorliklarni qonunchilikda belgilangan tartibda o'rnatish va buzish (ko'chirish) to'g'risida qarorlar qabul qiladi;

fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlari, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash, atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi o'z vakolatlari jumlasiga kiritilgan boshqa tashkiliy masalalarni va O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq nazorat qilishga doir masalalarni hal etadi.

25¹-modda. Hokimning viloyat, tuman, shahar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining eng muhim va dolzarb masalalari yuzasidan hisobotini xalq deputatlari Kengashi tomonidan eshitish

Viloyat, tuman, shahar hokimi har yili tegishli xalq deputatlari Kengashiga viloyat, tuman, shahar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining eng muhim va dolzarb masalalari yuzasidan hisobot taqdim etadi.

Viloyat, tuman, shahar hokimining hisoboti tegishli xalq deputatlari Kengashining viloyat, tuman, shaharning o'tgan yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi yakunlari hamda joriy yilga mo'ljallangan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturining eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan sessiyasida eshitiladi. Mazkur sessiya viloyatlarda va Toshkent shahrida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining tegishli majlisi o'tkazilganidan keyin o'n kundan kechiktirmay, tumanlar va shaharlarda esa viloyatlarda va Toshkent shahrida tegishli majlislar o'tkazilganidan keyin o'n kundan kechiktirmay o'tkaziladi.

Viloyat va Toshkent shahar hokimining hisobotini eshitishga tegishli viloyatlar va Toshkent shahridan saylangan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati a'zolari, Qonunchilik palatasi deputatlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi a'zolari, davlat boshqaruvi organlari rahbarlari, tumanlar va shaharlar hokimlari, viloyat va Toshkent shahar ijroiya hokimiyati organlari tarkibiy bo'linmalarining rahbarlari taklif etiladi.

Tuman va shahar hokimining hisobotini eshitishga tegishli saylov okruglaridan saylangan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati a'zolari, Qonunchilik palatasi deputatlari va xalq deputatlari viloyat va Toshkent shahar Kengashlari deputatlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining, davlat boshqaruvi organlarining vakillari, viloyat, Toshkent shahar hokimi yoki uning o'rinbosarlari, tuman va shahar ijroiya hokimiyati organlari tarkibiy bo'linmalarining rahbarlari taklif etiladi.

Viloyat, tuman, shahar hokimining hisobotini eshitishga tegishli hududda joylashgan boshqa davlat organlarining, fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining, korxonalarning, muassasalarning,

tashkilotlarning, shu jumladan nodavlat notijorat tashkilotlarining, siyosiy partiyalarning, ommaviy axborot vositalarining vakillari va boshqa shaxslar taklif etilishi mumkin.

Viloyat va Toshkent shahar hokimining hisobotini muhokama qilish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining majlisida berilgan baholar va belgilangan vazifalar hisobga olingan holda amalga oshiriladi.

Tuman va shahar hokimining hisobotini muhokama qilish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining majlislarida, shuningdek xalq deputatlari viloyat va Toshkent shahar Kengashlarining sessiyalarida berilgan baholar hamda belgilangan vazifalar hisobga olingan holda amalga oshiriladi.

Viloyat, tuman, shahar hokimining hisobotini muhokama qilish yakunlari bo'yicha tegishli xalq deputatlari Kengashining qarori qabul qilinib, unda tegishli hokim va mahalliy ijroiya hokimiyati organlari ishining samaradorligiga kompleks baho beriladi, ularning ishini takomillashtirishga doir tavsiyalar va takliflar, shuningdek qaror amalga oshirilishining borishi ustidan nazoratni ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlar nazarda tutiladi. Mazkur qaror va hokimning hisoboti rasmiy nashrlarda hamda mahalliy davlat hokimiyati organlarining veb-saytlarida e'lon qilinishi shart.

25²-modda. Xalq deputatlari Kengashi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi hududiy bo'linmalari rahbarlarining hisobotlarini eshitish

Toshkent shahar va Toshkent viloyati ichki ishlar bosh boshqarmalarining, viloyatlar ichki ishlar boshqarmalarining boshliqlari huquqbuzarliklarning oldini olish va ularning profilaktikasi holati to'g'risida har chorakda, jamoat xavfsizligi to'g'risida esa har olti oyda tegishincha xalq deputatlari Toshkent shahar va viloyatlar Kengashlariga hisobot taqdim etadi.

Tuman (shahar) ichki ishlar boshqarmalarining (bo'limlarining) boshliqlari huquqbuzarliklarning oldini olish va ularning profilaktikasi holati to'g'risida, shuningdek jamoat xavfsizligi to'g'risida har chorakda xalq deputatlari tuman (shahar) Kengashlariga hisobot taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi hududiy bo'linmalari rahbarlarining hisobotlarini eshitishga tegishli hududda joylashgan boshqa davlat organlarining, fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining, tashkilotlarning, shu jumladan nodavlat notijorat tashkilotlarining, siyosiy partiyalarning, ommaviy axborot vositalarining vakillari va boshqa shaxslar taklif etilishi mumkin.

Yuklatilgan vazifalarning bajarilishi yuzasidan ko'rilayotgan chora-tadbirlar va ishlarning natijalari O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi hududiy bo'linmalari rahbarlarining hisobotlarini eshitish chog'ida tanqidiy jihatdan muhokama qilinadi, ularning faoliyati samaradorligiga shaxsan baho beriladi, shuningdek egallab turgan lavozimiga muvofiqligi yoki muvofiq emasligi to'g'risida tavsiyalar qabul qilinadi.

25³-modda. Xalq deputatlari Kengashi tomonidan tegishincha hududiy adliya boshqarmalari va tumanlar (shaharlar) adliya bo'limlari boshliqlarining axborotini eshitish

Hududiy adliya boshqarmalarining boshliqlari har yili tegishincha xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlariga joylardagi norma ijodkorligi faoliyati hamda huquqni qo'llash amaliyoti, huquqiy targ'ibot va ma'rifatning holati to'g'risida axborot taqdim etadi.

Hududiy adliya boshqarmasi boshlig'ining axborotini eshitish yakunlari bo'yicha tegishli xalq deputatlari Kengashining qarori qabul qilinib, qaror O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga yuboriladi.

Tumanlar (shaharlar) adliya bo'limlarining boshliqlari har olti oyda xalq deputatlari tuman (shahar) Kengashlariga tuman (shahar) darajasidagi davlat organlari va tashkilotlarining norma ijodkorligi faoliyati hamda huquqni qo'llash amaliyotining holati to'g'risida axborot taqdim etadi.

Tuman (shahar) adliya bo'limi boshlig'ining axborotini eshitish yakunlari bo'yicha tegishli xalq deputatlari Kengashining qarori qabul qilinib, qaror hududiy adliya boshqarmasiga yuboriladi.

25⁵-modda. Xalq deputatlari Kengashi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi hududiy bo'linmalari rahbarlarining hisobotlarini eshitish

Viloyatlar sog'liqni saqlash boshqarmalari va Toshkent shahar sog'liqni saqlash bosh boshqarmasi rahbarlari har yarim yillik yakunlari bo'yicha tegishincha xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlariga hududda sog'liqni saqlashni rivojlantirishga oid davlat dasturlarining bajarilishi, kasalliklar profilaktikasining holati, sog'lom turmush tarzini va to'g'ri ovqatlanishni shakllantirish, shuningdek sog'liqni saqlashning asosiy ko'rsatkichlari to'g'risida hisobot taqdim etadi.

Viloyatlar sog'liqni saqlash boshqarmalari va Toshkent shahar sog'liqni saqlash bosh boshqarmasi rahbarlarining hisobotini eshitish yakunlari bo'yicha tegishli xalq deputatlari Kengashi tomonidan ularning

faoliyati samaradorligiga baho beriladi, hududdagi sog'liqni saqlash sohasidagi mavjud muammolar va kamchiliklarni hal etishga, shu jumladan ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlar sifatini oshirishga, tibbiyot muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlashga, tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining malakasini oshirishga hamda ularning ijtimoiy himoya qilinishini kuchaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilanadi, shuningdek tegishli qaror qabul qilinib, qaror O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligiga yuboriladi.

Tuman (shahar) tibbiyot birlashmalarining rahbarlari har yarim yillik yakunlari bo'yicha tegishincha xalq deputatlari tuman (shahar) Kengashlariga hududda sog'liqni saqlashni rivojlantirishga oid davlat dasturlarining bajarilishi, kasalliklar profilaktikasining holati, sog'lom turmush tarzini va to'g'ri ovqatlanishni shakllantirish, shuningdek sog'liqni saqlashning asosiy ko'rsatkichlari to'g'risida hisobot taqdim etadi.

Tuman (shahar) tibbiyot birlashmalari rahbarlarining hisobotini eshitish yakunlari bo'yicha tegishli xalq deputatlari Kengashi tomonidan ularning faoliyati samaradorligiga baho beriladi, hududdagi sog'liqni saqlash sohasidagi mavjud muammolar va kamchiliklarni hal etishga, shu jumladan ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlar sifatini oshirishga, tibbiyot muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlashga, tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining malakasini oshirishga hamda ularning ijtimoiy himoya qilinishini kuchaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilanadi, shuningdek tegishli qaror qabul qilinib, qaror sog'liqni saqlashni boshqarish hududiy organlariga yuboriladi.

25⁶-modda. Kengash so'rovi

Xalq deputatlari Kengashi tegishli hududda joylashgan davlat organlari va tashkilotlarining mansabdor shaxslariga qonunlarning, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarining ijrosi masalalari hamda ularning vakolatlariga kiradigan boshqa muhim masalalar yuzasidan asoslantirilgan tushuntirish berish yoki nuqtai nazarini bayon etish talabi bilan Kengash so'rovini yuborishga haqli.

Kengash so'rovi tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarning, surishtiruv va tergov organlarining, sudlarning ish yurituvdagi muayyan ishlar va materiallarga, shuningdek ijro ishi yuritish hamda notarial ish yuritishning muayyan materiallarini ko'rib chiqish bilan bog'liq faoliyatga taalluqli bo'lishi mumkin emas.

Kengash so'rovini yuborish to'g'risidagi taklif Kengashning deputatlari, doimiy va muvaqqat komissiyalari, partiya guruhlarining tashabbusi asosida Kengash sessiyasida ko'rib chiqiladi.

Kengash so'rovining tashabbuskorlari tomonidan Kengash so'rovi loyihasi tayyorlanib, u Kengashning navbatdagi sessiyasi kun tartibiga kiritish uchun Kengash raisiga yuboriladi.

Kengash so'rovi loyihasiga uni asoslantiruvchi zarur materiallar ilova qilinadi. Kengash so'rovi loyihasida so'rovga javob berishning shakli (og'zaki yoki yozma) to'g'risidagi talablar bo'lishi kerak.

Kengash so'rovini yuborish to'g'risidagi qaror Kengash deputatlari umumiy sonining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi.

Davlat organlarining mansabdor shaxslari Kengash so'roviga og'zaki javobni Kengash tomonidan belgilangan muddatda Kengash sessiyasida beradi.

Davlat organlari va tashkilotlarining mansabdor shaxslari Kengashning so'roviga yozma javobni, agar boshqa muddat belgilangan bo'lmasa, so'rov olingan kundan e'tiboran o'n kundan kechiktirmay yuborishi kerak.

Kengash so'roviga javobda so'rovda qo'yilgan masalalarning har biri bo'yicha aniq va batafsil asoslantirilgan ma'lumotlar ochib berilishi kerak.

Kengashning so'roviga javob so'rov o'z nomiga yuborilgan mansabdor shaxs yoki uning vazifalarini vaqtincha bajarayotgan shaxs tomonidan imzolaniadi.

Kengash so'roviga yozma javob Kengashning sessiyasida raislik qiluvchi tomonidan o'qib eshittiriladi. Yozma javobning ko'chirma nusxalari javob Kengashning sessiyasida o'qib eshittirilguniga qadar deputatlarga yuboriladi.

Kengash so'rovlariga javoblar Kengash sessiyasida muhokama qilinadi va uning yakunlari bo'yicha tegishli qaror qabul qilinadi.

25⁷-modda. Kengash tekshiruvi

Kengash tekshiruvi tegishli hududning xavfsizligiga, barqaror rivojlanish asoslariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan, inson huquqlari va erkinliklariga, jamiyat va davlat manfaatlariga tahdid soladigan faktlar hamda voqealarni o'rganish maqsadida o'tkazilishi mumkin.

Kengash tekshiruvini o'tkazish to'g'risidagi Kengash qarori deputatlar umumiy sonining ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi.

Tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarning, surishtiruv va tergov organlarining, sudlarning ish yurituvidagi muayyan ishlar va materiallarni, shuningdek ijro ishi yuritish hamda notarial ish yuritishning muayyan materiallarini ko'rib chiqish bilan bog'liq faoliyat Kengash tekshiruvining obyekti bo'lishi mumkin emas.

25⁸-modda. Kengash tekshiruvini o'tkazish bo'yicha komissiya

Kengash tekshiruvini o'tkazish uchun Kengash deputatlari orasidan Kengash tekshiruvini o'tkazish bo'yicha komissiya tuziladi.

Komissiya Kengash tekshiruvini o'tkazishda quyidagilarga haqli:

davlat organlari va tashkilotlarining vakillarini, mutaxassislarni, ekspertlarni komissiya ishiga jalb etishga;

davlat organlari va tashkilotlaridan, jismoniy va yuridik shaxslardan zarur ma'lumotlarni so'rab olishga;

davlat organlari va tashkilotlarining, nodavlat tashkilotlarning mansabdor shaxslarini, shuningdek fuqarolarni tushuntirishlar berish uchun taklif qilishga.

Kengash tekshiruv natijalariga ko'ra komissiyaning yakuniy hisoboti tayyorlanib, u Kengash sessiyasida ko'rib chiqish uchun Kengashga kiritiladi.

VII BOB. XALQ DEPUTATLARI KENGASHI VA HOKIMNING FAOLIYATIDA QONUNIYLIKNING KAFOLATLARI

26-modda. Xalq deputatlari Kengashi va hokim faoliyatining qonuniyligini nazorat qilish

Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashlarining qonunchilik normalariga muvofiq bo'lmagan qarorlari belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati tomonidan bekor qilinadi.

Hokim xalq deputatlari Kengashining qonunchilikka zid qarorini qayta ko'rib chiqish to'g'risida Kengashga tegishli taqdimnoma kiritadi, bundan xususiy mulk huquqining, shuningdek yer uchastkasiga bo'lgan huquqning yuzaga kelishi uchun asos bo'lgan qarorlar mustasno. Kengash hokimning taqdimnomasini bir oylik muddatda ko'rib chiqib, Kengash qarorini o'zgartirish yoki bekor qilish to'g'risida qaror qabul qiladi. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashi tomonidan hokimning taqdimnomasi qanoatlantirilmagan taqdirda, hokim Kengashning tegishli qarorini bekor qilish to'g'risida yuqori turuvchi Kengashga, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senatiga yoki sudga murojaat qilishga haqli.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining qarori bilan bekor qilingan xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashlarining qarorlari o'zining amal qilishini tugatadi.

Hokimlarning hujjatlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan to'xtatiladi yoki bekor qilinadi.

Hokimlarning qonunchilikka, shuningdek O'zbekiston Respublikasining davlat manfaatlariga zid bo'lgan hujjatlari O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan to'xtatiladi yoki bekor qilinadi, bundan xususiy mulk huquqining, shuningdek yer uchastkasiga bo'lgan huquqning yuzaga kelishi uchun asos bo'lgan hujjatlar mustasno.

26¹-modda. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining faoliyatini cheklash

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining favqulodda holatni joriy etish to'g'risidagi farmonida favqulodda holat joriy etilgan hududda favqulodda holatning amal qilish davrida mahalliy davlat hokimiyati organlarining vakolatlarini to'liq yoki qisman to'xtatib turish nazarda tutilishi mumkin.

27-modda. Yuqori turuvchi hokimiyat organlari qarorlarining quyi organlar uchun majburiyligi

Yuqori turuvchi davlat hokimiyati organlari o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlar quyi organlarning ijrosi uchun majburiydir.

28-modda. Xalq deputatlari Kengashi va hokim qabul qilgan hamda chiqargan hujjatlar ustidan sudga shikoyat qilish va protest keltirish

Xalq deputatlari Kengashi va hokim tomonidan qabul qilingan hamda chiqarilgan hujjatlar ustidan fuqarolar, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar tomonidan sud tartibida shikoyat qilinishi, shuningdek prokuror tomonidan protest keltirilishi mumkin.

29-modda. Hokimning prokuror protest bildirgan qarorlari qayta ko'rib chiqilishi majburiyligi

Hokimning O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Hukumatining hujjatlariga zid, prokuror protest bildirgan qarorlari shu hokimning o'zi tomonidan yoki yuqori turuvchi hokim yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, zaruratiga qarab esa O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qayta ko'rib chiqiladi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
1993-yil 2-sentabr,
913-XII-son

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING
QARORI****INSON HUQUQLARI BO‘YICHA O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MILLIY MARKAZI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH
TO‘G‘RISIDA**

So‘nggi yillarda mamlakatimizda inson huquqlari sohasidagi O‘zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlari bajarilishini ta‘minlash bo‘yicha kompleks choralar qabul qilindi.

Fuqarolarning huquq va erkinliklariga rioya etilishini monitoring qilishning ta‘sirchan mexanizmlari ishlab chiqildi, inson huquqlarini himoya qilish sohasidagi xalqaro va mintaqaviy tuzilmalar bilan hamkorlikni rivojlantirish bo‘yicha izchil chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Shu bilan birga mamlakatda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar inson huquq va erkinliklarini ta‘minlash mexanizmlarini yanada takomillashtirish, inson huquqlarini himoya qilish sohasidagi xalqaro norma va standartlarni samarali amalga oshirish zaruratini tug‘dirmoqda.

Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi faoliyati samaradorligini oshirish, inson huquqlari sohasidagi O‘zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarishning ta‘sirchan tizimini yaratish maqsadida, shuningdek, 2017 — 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha [Harakatlar strategiyasi](#) vazifalariga muvofiq:

1. Belgilansinki:

Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi (keyingi o‘rinlarda — Markaz) inson huquqlari sohasidagi O‘zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish bo‘yicha davlat organlari va boshqa tashkilotlarning o‘zaro hamkorligini, milliy ma‘ruzalar tayyorlanishini, inson huquqlarini himoya qilish bo‘yicha xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirishni ta‘minlovchi davlat organi hisoblanadi;

Markaz o‘z vakolatlarini barcha davlat organlari va tashkilotlar, ularning mansabdor shaxslaridan mustaqil ravishda amalga oshiradi;

Markaz har yili O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga inson huquqlari sohasidagi O‘zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlariga rioya etilishi holati to‘g‘risida axborot taqdim etadi;

Markaz davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari, ta‘lim, ilmiy-tadqiqot va boshqa tashkilotlarning faoliyatiga inson huquqlari sohasidagi O‘zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish masalalari bo‘yicha ko‘maklashadi;

Markaz O‘zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag‘lari, xalqaro tashkilotlar va boshqa institutlar, xorijiy tashkilotlarning grantlari hamda qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan moliyalashtiriladi.

2. Quyidagilar Markazning asosiy vazifalari etib belgilansin:

inson huquqlari sohasidagi davlat siyosatining samarali amalga oshirilishiga, ushbu sohadagi O‘zbekiston Respublikasi xalqaro majburiyatlarining bajarilishi bo‘yicha davlat organlari faoliyatiga ko‘maklashish;

inson huquqlari va erkinliklariga rioya qilish holatini o‘rganish, tahlil qilish va umumlashtirish, inson huquqlarini himoya qilish bo‘yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalari bajarilishini monitoring qilish;

O‘zbekiston Respublikasida inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish bo‘yicha milliy ma‘ruzalar tayyorlash, inson huquqlarini himoya qilish bo‘yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalarini amalga oshirish bo‘yicha milliy harakat rejalarini (“yo‘l xaritalari”ni) ishlab chiqish;

normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish, inson huquqlari sohasidagi O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini milliy qonunchilikka va huquqni qo‘llash amaliyotiga implementatsiya qilishni ta‘minlash bo‘yicha takliflar tayyorlash;

inson huquqlarini himoya qilish va amalga oshirish masalalari bo‘yicha davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va boshqa tashkilotlarga maslahat berish funksiyasini amalga oshirish va ularga amaliy ko‘maklashish;

inson huquqlari sohasida aholining huquqiy savodxonligini oshirishga ko'maklashish, inson huquqlariga rioya qilish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish, shuningdek, noshirlik faoliyatini amalga oshirish;

inson huquqlari sohasida xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar hamda tuzilmalar, xorijiy mamlakatlar milliy institutlari bilan hamkorlikni amalga oshirish;

inson huquqlari sohasida ilmiy-huquqiy bazani tizimlashtirish, o'quv, ilmiy-uslubiy va ommabop nashrlar hamda xalqaro shartnomalarning davlat tilidagi to'plamlari doimiy chop etilishini ta'minlash;

inson huquqlarini ta'minlash sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning xronologiyasini yuritish, fuqarolar va ilmiy tadqiqotchilarga inson huquqlari bo'yicha tizimlashgan ilmiy-huquqiy manbalardan foydalanish uchun keng imkoniyatlar yaratish.

3. Inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarishda faol va bevosita ishtirok etish, idoralararo hamkorlik qilish inson huquqlarini himoya qilish sohasida davlat organlari, shu jumladan sudlar va huquqni muhofaza qiluvchi tuzilmalar faoliyatining eng muhim yo'nalishlaridan biri etib belgilansin.

4. Inson huquqlari sohasida O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarishga aloqador vazirliklar, idoralar, boshqa davlat organlari Markaz bilan doimiy hamkorlik qilish, uning so'roviga ko'ra inson huquqlari sohasida tegishli axborot va statistik ma'lumotlarni taqdim etish uchun mas'ul tuzilmalar va mansabdor shaxslarni belgilasin.

5. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatiga:

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish bo'yicha milliy ma'ruzalar loyihalarining muhokamalarini o'zlarining qo'mita va komissiyalarida o'tkazish;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish bo'yicha milliy ma'ruzalarni Birlashgan Millatlar Tashkilotining ustav va shartnomaviy organlarida ko'rib chiqish yakunlarini zaruratga qarab eshitish;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalarini amalga oshirish bo'yicha milliy harakat rejalarini ("yo'l xaritalari"ni) tasdiqlash tavsiya qilinsin.

Shunday tartib o'rnatilsinki, unga muvofiq fuqarolarning huquqlari va erkinliklariga rioya qilish va ularni cheklash masalalari bo'yicha qonun loyihalari Markaz bilan majburiy ravishda kelishiladi.

6. Markaz O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan birgalikda xorijiy mamlakatlarning inson huquqlari bo'yicha milliy institutlari va boshqa tashkilotlar bilan memorandumlar, o'zaro anglashuv va hamkorlik to'g'risida bitimlar tuzish, qo'shma dastur va loyihalarni amalga oshirish, shuningdek, inson huquqlari masalalari bo'yicha xalqaro forumlarda muntazam ishtirok etishni nazarda tutuvchi Markazning xalqaro hamkorligini rivojlantirish chora-tadbirlari rejasini ishlab chiqsin.

7. Quyidagilar:

boshqaruv xodimlarining umumiy cheklangan soni 41 nafar kishidan iborat Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining yangilangan tashkiliy tuzilmasi [1-ilovaga](#) muvofiq;

Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi to'g'risidagi nizom [2-ilovaga](#) muvofiq;

Markaz xodimlarining mehnatiga Yagona tarif setkasi bo'yicha haq to'lash razryadlari [3-ilovaga](#) muvofiq;

Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi faoliyatini takomillashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar [4-ilovaga](#) muvofiq tasdiqlansin.

8. Belgilansinki:

Markazni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan va lavozimidan ozod etiladigan direktor boshqaradi;

Markaz direktori uning taqdimiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan va lavozimidan ozod etiladigan ikkita o'rinbosarga, shu jumladan bir nafar birinchi o'rinbosarga ega;

Markaz direktori maqomi, tibbiy va transport ta'minoti sharoitlari bo'yicha vazirga, direktorning birinchi o'rinbosari vazirning birinchi o'rinbosariga, direktor o'rinbosari vazirning o'rinbosariga tenglashtiriladi;

Markaz xodimlariga O'zbekiston Respublikasi adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun nazarda tutilgan maxsus unvon — martaba darajalari beriladi hamda martaba darajalari uchun ustama to'lanadi;

Yagona tarif setkasi bo'yicha mehnatga haq to'lashning tasdiqlangan razryadlariga ko'ra Markaz xodimlari lavozim maoshini aniqlashda tarif koeffitsiyentlari 2 baravar ko'paytirilgan miqdorda qo'llaniladi.

9. Markaz direktoriga:

zarur hollarda, Markaz tuzilmasiga boshqaruv xodimlarining umumiy belgilangan soni doirasida o'zgartirish kiritish;

belgilangan mehnatga haq to'lash fondidan tejab qolingani mablag'larni, shuningdek, tasdiqlangan shtatlar jadvalida nazarda tutilgan birliklar to'ldirilmaganligi sababli bo'shab qolgan mablag'larni Markaz xodimlarini moddiy rag'batlantirish uchun sarflash;

Markaz zimmasiga yuklangan vazifalar ijrosini ta'minlash doirasida maslahatchi sifatida davlat organlari va boshqa tashkilotlarning, ilmiy-tadqiqot muassasalarining yuqori malakali mutaxassislarini, shuningdek, belgilangan tartibda xalqaro va xorijiy tashkilotlar ekspertlarini jalb etish huquqi berilsin.

10. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi:

respublika budjetidan Markaz xodimlari lavozim maoshi miqdorining oshishi, ularga ustama va qo'shimcha haqlar to'lash bilan bog'liq xarajatlarni moliyalashtirish uchun zarur miqdorda mablag' ajratsin;

2019-yildan boshlab O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti parametrlarida Markaz xodimlarining ish haqi fondini oshirilgan miqdorda moliyalashtirish uchun zarur mablag'larni nazarda tutsin;

Markazga asoslangan hisob-kitoblarga ko'ra moddiy-texnik bazasini shakllantirishga zarur bo'lgan asbob-uskunalar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini sotib olish hamda ma'muriy binoni ta'mirlash uchun mablag'lar ajratilishini ta'minlasin;

Markazga xizmat ko'rsatish uchun uchta shaxsan biriktirilgan va bitta navbatchi avtomobilni ta'minlab turish uchun zarur limitlar ajratsin.

11. Markaz Toshkent shahar, Islom Karimov ko'chasi, 15-uyga bepul foydalanish huquqi asosida joylashtirilsin.

12. O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi belgilangan tartibda Markazni aloqaning zarur vositalari, shu jumladan hukumat aloqasi bilan hamda butunjahon Internet axborot tarmog'idan keng polosali foydalanishni ta'minlashga ko'maklashsin, shuningdek, xorijiy ekspertlarni jalb qilgan holda videokonferensiyalar, internet-forumlar va teleko'priklar o'tkazishda zarur texnik yordam ko'rsatsin.

13. Markaz:

O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Bosh prokuraturasi, Oliy sudning statistik axborotlari majburiy jo'natmalar reyestriga;

Rahbarlari xodimlarni Toshkent shahri va Toshkent viloyatida doimiy yashash joyi bo'yicha ro'yxatga olish to'g'risida iltimosnoma kiritishi mumkin bo'lgan davlat hokimiyati organlari, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, respublika ahamiyatiga molik boshqa davlat tashkilotlari ro'yxatiga kiritilsin.

14. Markaz O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, boshqa manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda bir oy muddatda:

qonun hujjatlariga ushbu qarordan kelib chiqadigan o'zgartirish va qo'shimchalar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritilsin;

o'zlari qabul qilgan idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni ushbu qarorga muvofiqlashtirsin.

15. Mazkur qarorning ijrosini nazorat qilish O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.N. Aripov, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi rahbari Z.Sh. Nizomiddinov va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti maslahatchisining birinchi o'rinbosari B.M. Mavlonov zimmasiga yuklansin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

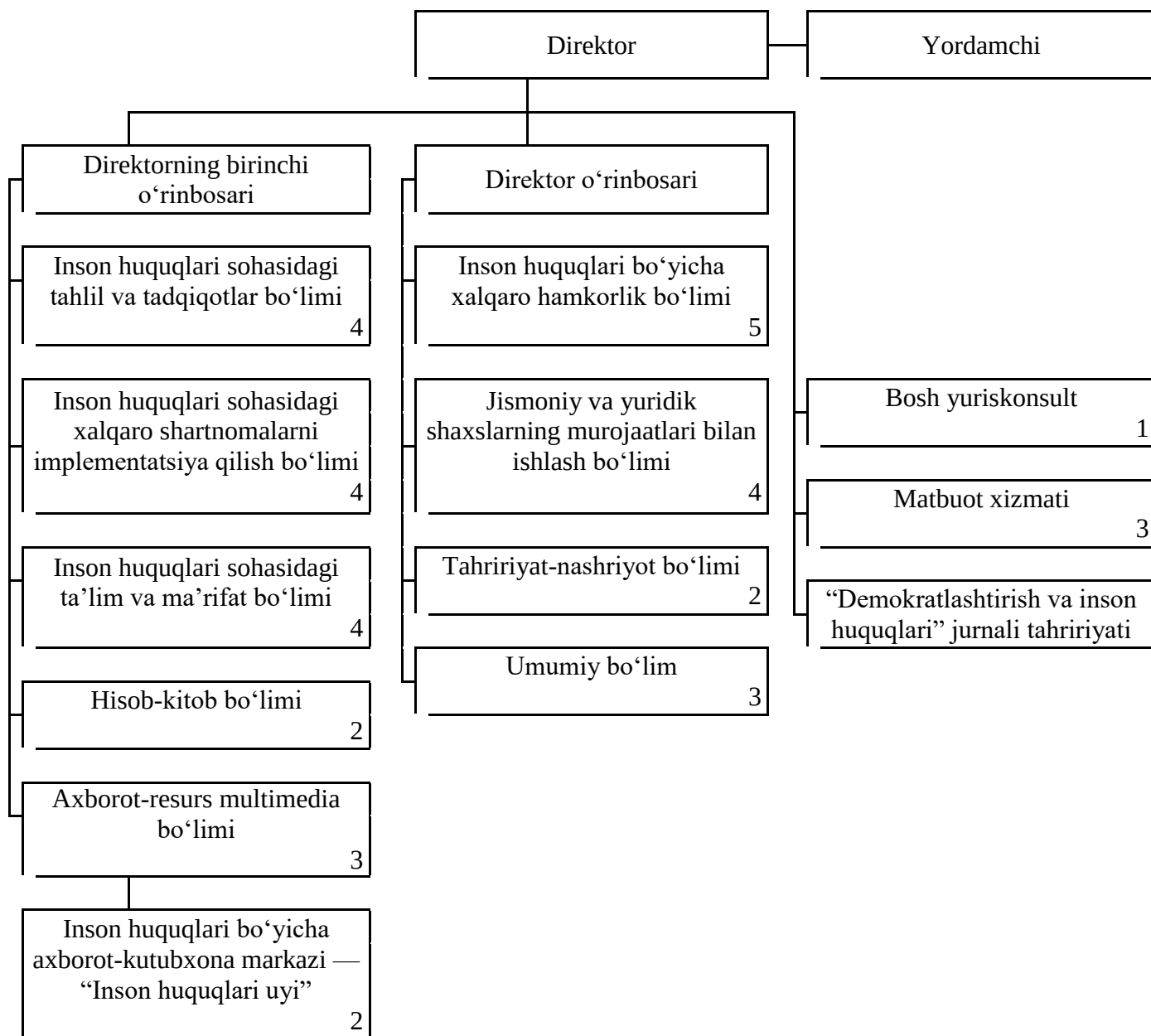
Toshkent sh.,

2018-yil 10-dekabr,

PQ-4056-son

**O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 10-dekabrda PQ-4056-son qaroriga
1-ILOVA**

Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining TASHKILIY TUZILMASI

Boshqaruv xodimlarining cheklangan soni — 41 nafar.

Izoh: texnik va xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning soni me'yorlar bo'yicha belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 10-dekabrda PQ-4056-son qaroriga
2-ILOVA

Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi to'g'risida NIZOM

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Nizom Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining (keyingi o'rinlarda — Markaz) asosiy vazifalari, funksiyalari, huquq va majburiyatlari, faoliyatini tashkil etish tartibini belgilaydi.

2. Markaz inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish bo'yicha davlat organlari va boshqa tashkilotlarning o'zaro hamkorligini, milliy ma'ruzalar

tayyorlanishini, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirishni ta'minlovchi davlat organi hisoblanadi.

3. Markaz o'z faoliyatida O'zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi** va qonunlariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlariga, O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga, shuningdek, mazkur Nizomga hamda boshqa qonun hujjatlariga amal qiladi.

4. Markaz o'z vakolatlarini barcha davlat organlari va tashkilotlar, ularning mansabdor shaxslaridan mustaqil ravishda amalga oshiradi.

5. Markaz har yili O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlariga rioya etilishi holati to'g'risida axborot taqdim etadi.

6. Markaz davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari, ta'lim, ilmiy-tadqiqot va boshqa tashkilotlarning faoliyatiga inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish masalalari bo'yicha ko'maklashadi.

7. Markaz O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag'lari, xalqaro tashkilotlar va boshqa institutlar, xorijiy tashkilotlarning grantlari hamda qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan moliyalashtiriladi.

8. Markazning rasmiy nomi:

a) davlat tilida:

to'liq — Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi, qisqartirilgani — Inson huquqlari bo'yicha Milliy markaz;

b) rus tilida:

to'liq — Natsionalniy sentr Respubliki Uzbekistan po pravam cheloveka, qisqartirilgani — Natsionalniy sentr po pravam cheloveka;

v) ingliz tilida:

to'liq — National Centre of the Republic of Uzbekistan for Human Rights, qisqartirilgani — National Centre for Human Rights.

9. Markaz yuridik shaxs hisoblanib, O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbi tasviri tushirilgan, o'z nomi yozilgan muhrga, mustaqil balansga, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining G'aznachiligida g'azna hisob raqamlariga, milliy va xorijiy valyutadagi hisob raqamlariga ega bo'ladi.

2-bob. Markazning asosiy vazifalari va funksiyalari

10. Quyidagilar Markazning asosiy vazifalari hisoblanadi:

inson huquqlari sohasidagi davlat siyosatining samarali amalga oshirilishiga, ushbu sohadagi O'zbekiston Respublikasi xalqaro majburiyatlarining bajarilishi bo'yicha davlat organlari faoliyatiga ko'maklashish;

inson huquqlari va erkinliklariga rioya qilish holatini o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalari bajarilishini monitoring qilish;

O'zbekiston Respublikasida inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish bo'yicha milliy ma'ruzalar tayyorlash, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalarini amalga oshirish bo'yicha milliy harakat rejalarini ("yo'l xaritalari"ni) ishlab chiqish;

normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish, inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini milliy qonunchilikka va huquqni qo'llash amaliyotiga implementatsiya qilishni ta'minlash bo'yicha takliflar tayyorlash;

inson huquqlarini himoya qilish va amalga oshirish masalalari bo'yicha davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va boshqa tashkilotlarga maslahat berish funksiyasini amalga oshirish va ularga amaliy ko'maklashish;

inson huquqlari sohasida aholi huquqiy savodxonligini oshirishga ko'maklashish, inson huquqlariga rioya qilish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish, shuningdek, noshirlik faoliyatini amalga oshirish;

inson huquqlari sohasida xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar hamda tuzilmalar, xorijiy mamlakatlar milliy institutlari bilan hamkorlikni amalga oshirish.

11. Markaz o'ziga yuklatilgan vazifalarga muvofiq quyidagi funksiyalarni amalga oshiradi:

a) inson huquqlari sohasidagi davlat siyosatining samarali amalga oshirilishiga, ushbu sohadagi O'zbekiston Respublikasi xalqaro majburiyatlarining bajarilishi bo'yicha davlat organlari faoliyatiga ko'maklashish sohasida:

inson huquq va erkinliklarini himoya qilish sohasida davlat siyosatini samarali amalga oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi;

xalqaro tashkilotlar, shuningdek, xorijiy davlatlarning inson huquqlari to'g'risidagi hisobotlarida taqdim etilgan ma'lumotlarga sharhlar tayyorlaydi;

inson huquq va erkinliklarini rag'batlantirish va himoya qilish, shuningdek, inson huquqlari sohasidagi xalqaro majburiyatlarni bajarish mexanizmlarini yanada takomillashtirish bo'yicha davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va xalqaro tashkilotlarning takliflarini to'plash va umumlashtirishni amalga oshiradi;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlariga rioya qilish masalalari bo'yicha davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlarining axborotlarini tinglaydi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tuzilmalardan kelib tushadigan individual murojaatlar bo'yicha tegishli choralar ko'radi;

inson huquqlari, shuningdek, inson huquqlari bo'yicha xalqaro shartnomalarni qo'llash masalalari yuzasidan O'zbekiston Respublikasining yakdil nuqtai nazarini shakllantirishga ko'maklashadi;

b) inson huquqlari va erkinliklariga rioya qilish holatini o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalari bajarilishini monitoring qilish sohasida:

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalarini davlat organlari tomonidan bajarilishi masalalari bo'yicha ma'lumot to'plashni amalga oshiradi;

inson huquqlari sohasidagi qonunchilikka, shuningdek, inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari qoidalariga davlat organlarining rioya qilish holatini tizimli tahlil qiladi va umumlashtiradi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tuzilmalar tavsiyalarini, shuningdek, tegishli davlat organlari va tashkilotlarning inson huquqlari sohasidagi xalqaro majburiyatlarni bajarishning, shu jumladan ma'lumotlar bazasidan foydalanish orqali milliy harakat rejalarini amalga oshirish bo'yicha yaxlit uslubiyotni ishlab chiqadi va monitoringini amalga oshiradi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tashkilotlar tavsiyalarini bajarish bo'yicha davlat organlari faoliyati samaradorligini baholaydi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tuzilmalardan kelib tushadigan individual murojaatlarni davlat organlari tomonidan ko'rib chiqishning tizimli monitoringini amalga oshiradi;

jismoniy shaxslar va yuridik shaxslarning vakillarini qabul qiladi, ularning murojaatlarini ko'rib chiqadi, shuningdek, ularning hal qilinishi monitoringi va tahlilini o'tkazishni amalga oshiradi;

v) O'zbekiston Respublikasida inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish bo'yicha milliy ma'ruzalar tayyorlash, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning tavsiyalarini amalga oshirish bo'yicha milliy harakat rejalarini ("yo'l xaritalari"ni) ishlab chiqish sohasida:

O'zbekiston Respublikasida inson huquqlari ta'minlanishi holati to'g'risidagi hisobotlarni har yili chop etadi;

milliy ma'ruzalar tayyorlash jarayonlarini standartlashtirish, davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlarining axborot va ma'lumotlarini yig'ishni muvofiqlashtirish bo'yicha choralar ko'radi;

inson huquqlari sohasida xalqaro majburiyatlarni bajarish bo'yicha O'zbekiston Respublikasining milliy ma'ruzalarini tayyorlash va taqdim etish jarayoniga inson huquqlari ko'rsatkichlarini moslashtirish va tatbiq qilish bo'yicha choralar ko'radi;

davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari tomonidan taqdim etiladigan ma'lumotlar asosida BMTning ustav va shartnomaviy organlari uchun O'zbekiston Respublikasining asosiy, milliy va davriy ma'ruzalarini o'z vaqtida va sifatli tayyorlashni ta'minlaydi;

BMTning ustav va shartnomaviy organlari tavsiyalarini bajarish to'g'risida oraliq axborotlar taqdim qiladi;

BMTning ustav va shartnomaviy organlari tavsiyalarini bajarish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi milliy ma'ruzalari loyihalari muhokamasi yuzasidan davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan muntazam muvofiqlashtiruvchi kengashlar o'tkazadi;

davlat organlari, shuningdek, fuqarolik jamiyati institutlari vakillari ishtirokida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarida inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi milliy ma'ruzalari loyihalarining muhokamasini o'z vaqtida o'tkazishni ta'minlaydi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro tuzilmalarga O'zbekiston Respublikasining milliy ma'ruzalarini yuboradi va ularni BMTning ustav va shartnomaviy organlariga taqdim qiladi;

O'zbekiston Respublikasining tegishli milliy va davriy hisobotlarini ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha BMT ustav va shartnomaviy organlarining yakuniy taklif va tavsiyalarini ko'rib chiqadi;

O'zbekiston Respublikasining inson huquqlari bo'yicha milliy ma'ruzalarini ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha BMT ustav va shartnomaviy organlarining yakuniy taklif va tavsiyalarini davlat tiliga tarjima qilish va manfaatdor davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlariga o'z vaqtida jo'natishni ta'minlaydi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning yakuniy taklif va tavsiyalarini ko'rib chiqish va bajarish bo'yicha davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari faoliyatini metodik boshqarishni hamda ularning samarali hamkorligini ta'minlaydi;

manfaatdor davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari, shuningdek, xalqaro va xorijiy tashkilotlar bilan milliy harakat rejalarini ("yo'l xaritalari"ni) ishlab chiqish bo'yicha maslahatlashuv o'tkazadi;

BMTning ustav va shartnomaviy organlarining yakuniy taklif va tavsiyalarini bajarish bo'yicha milliy harakat rejalarini ("yo'l xaritalari"ni) ishlab chiqadi va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalariga tasdiqlash uchun taqdim qiladi;

O'zbekiston Respublikasining tegishli davriy hisobotlarini ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha BMTning ustav va shartnomaviy organlarining yakuniy taklif va tavsiyalarini bajarish bo'yicha tasdiqlangan milliy harakat rejalarini ("yo'l xaritalari") mas'ul ijrochilarga yetkazilishini ta'minlaydi;

BMTning ustav va shartnomaviy organlarining yakuniy taklif va tavsiyalarini bajarish bo'yicha milliy harakat rejalarini ijrosi masalalari yuzasidan davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari uchun metodik tavsiyalar tayyorlaydi;

inson huquq va erkinliklariga rioya qilish va ularni himoya qilishni ta'minlash sohasidagi ilg'or o'zgarishlarni tavsiflovchi inson huquqlari bo'yicha axborot-tahlil va statistik ma'lumotlarning yagona bazasini shakllantiradi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalar tavsiyalarining yagona ma'lumotlar bazasini ishlab chiqadi va uning ishlashini ta'minlaydi;

ommaviy axborot vositalari, shu jumladan, Internet xalqaro axborot tarmog'ida O'zbekiston Respublikasida inson huquq va erkinliklarining ta'minlanishi holati haqidagi xolis axborotning chop etilishini tashkillashtiradi;

g) normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish, inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini milliy qonunchilikka va huquqni qo'llash amaliyotiga implementatsiya qilishni ta'minlash bo'yicha takliflar tayyorlash sohasida;

inson huquqlari sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarning doimiy tahlilini amalga oshiradi va inson huquqlari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalarning xalqaro standart va tavsiyalarini, shuningdek, ilg'or xorijiy tajribani inobatga olgan holda inson huquqlari sohasidagi qonunchilikni yanada takomillashtirish bo'yicha takliflar tayyorlaydi;

inson huquqlari sohasidagi xalqaro shartnomalarning milliy qonunchilikka va huquqni qo'llash amaliyotiga implementatsiya qilinishini ta'minlash choralari ishlab chiqadi;

inson huquqlari bo'yicha xalqaro shartnomalarni ratifikatsiya qilish va tegishli davlat organlari tomonidan ularning amaliy ijrosi bo'yicha takliflar tayyorlaydi;

inson huquqlari va erkinliklari masalalari bo'yicha qonun loyihalarining ishlab chiqilishi va muhokamasida ishtirok etadi;

inson huquqlari masalalari bo'yicha qonun loyihalarini tayyorlash tashabbuslari bilan chiqadi va ularning davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan keng muhokamasini o'tkazadi, shuningdek, ularni qonunchilik tashabbusi huquqi subyektlariga kiritadi;

d) inson huquqlarini himoya qilish va amalga oshirish masalalari bo'yicha davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va boshqa tashkilotlarga maslahat berish funksiyasini amalga oshirish va ularga amaliy ko'maklashish sohasida;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlari borasida davlat organlari xodimlarining salohiyatini oshirish bo'yicha choralari ko'radi;

inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish sohasida davlat organlari faoliyatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqadi;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlari bajarilishiga to'sqinlik qiluvchi sabab va sharoitlarni aniqlash va bartaraf etish ishlari samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan tadbirlarni tashkil etadi;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlari bajarilishi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirishda ko'maklashadi;

e) inson huquqlari sohasida aholi huquqiy savodxonligini oshirishga ko'maklashish, inson huquqlariga rioya qilish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish, shuningdek, noshirlik faoliyatini amalga oshirish sohasida;

inson huquqlari va erkinliklari masalalari bo'yicha ma'rifat va ta'lim tizimini takomillashtirishga yordam ko'rsatib, jamiyatda inson huquqlari madaniyatini shakllantirishga yo'naltirilgan milliy dasturlar va harakat rejalarini ishlab chiqadi;

inson huquqlari bo'yicha adabiyotlar, teleko'rsatuv va radioeshittirishlar tayyorlaydi va taqdim qiladi;

inson huquqlari masalalari bo'yicha davlat organlari xodimlarini o'qitish va ularning malakasini oshirishning samarali mexanizmlarini va tartibini shakllantiradi;

BMTning ustav va shartnomaviy organlariga inson huquqlari sohasida O'zbekiston Respublikasi milliy ma'ruzalarini, muqobil ma'ruzalarni, inson huquqlari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalar so'rovlariga javoblarni tayyorlash asoslari yuzasidan davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari vakillarini o'qitish bo'yicha o'quv kurslarini ishlab chiqadi va olib boradi;

o'qitishni tashkil etish uchun oliy ta'lim muassasalari o'qituvchilari, amaliyotchi mutaxassislar, xorijiy mutaxassislarni jalb etadi;

inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish masalalari bo'yicha axborot-ma'rifiy kampaniyalar, seminarlar, treninglar, davra suhbatlari, uchrashuvlar, jamoat maslahatlashuvlarini o'tkazadi;

inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar o'tkazadi, inson huquqlari sohasidagi xalqaro shartnomalarni amalga oshirishda xalqaro va xorijiy tajriba yuzasidan ilmiy-tahliliy materiallarni o'rganadi va tayyorlaydi;

inson huquqlari masalalari bo'yicha ilmiy-texnik grant va loyihalarning amalga oshirilishida ishtirok etadi, O'zbekiston Respublikasining inson huquqlari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalar faoliyatidagi ishtiroki samaradorligini ilmiy tahlil qiladi va baholaydi;

noshirlik faoliyatini olib boradi, "Demokratlashtirish va inson huquqlari" ilmiy-davriy nashrini hamda inson huquqlari bo'yicha boshqa bosma mahsulotlarni chop etadi;

j) inson huquqlari sohasida xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar hamda tuzilmalar, xorijiy mamlakatlar milliy institutlari bilan hamkorlikni amalga oshirish sohasida;

Inson huquqlari bo'yicha BMT Oliy komissari boshqarmasi, BMT tizimidagi dasturlar, fondlar va ixtisoslashtirilgan muassasalar, Yevropa Ittifoqi, Yevropada xavfsizlik va hamkorlik tashkiloti, Islom hamkorlik tashkiloti va boshqa xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar bilan inson huquqlariga rioya qilish, ularni himoya qilish va rag'batlantirish masalalari bo'yicha hamkorlik qiladi;

inson huquqlari masalalari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tadbirlarda O'zbekiston Respublikasi nomidan ish ko'radi;

inson huquqlari sohasida O'zbekiston Respublikasining xalqaro sa'y-harakatlarni faollashtirishga yo'naltirilgan tashabbuslarini xalqaro tashkilotlarda ilgari surish bo'yicha choralarni ishlab chiqadi;

inson huquqlari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar, boshqa nohukumat huquqni muhofaza qilish tashkilotlari ishida qatnashadi;

inson huquqlari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tuzilmalar bilan xalqaro hamkorlikni mustahkamlashga ko'maklashadi;

xorijiy mamlakatlarning inson huquqlari bo'yicha milliy institutlari bilan hamkorlikni amalga oshiradi va hisobot hamda kelgusi harakatlar masalalari bo'yicha tajriba almashadi;

davlat organlarini inson huquq va erkinliklarining samarali himoyasi borasidagi xalqaro standartlar va ilg'or amaliyot bilan tanishtirish maqsadida xalqaro va xorijiy ekspertlar ishtirokida xalqaro va (yoki) mintaqaviy tadbirlar tashkil etadi;

inson huquqlari sohasida qonunchilik, ta'lim va ma'rifiy masalalarni takomillashtirish, davlat organlarining huquqni qo'llash faoliyatiga xalqaro standartlarni joriy etishni tashkillashtirish yuzasidan tajriba almashish bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar bilan hamkorlikda loyihalarni amalga oshirishda ishtirok etadi.

3-bob. Markazning huquqlari va majburiyatlari

1 §. Markazning huquqlari

12. Markaz o'ziga yuklatilgan vazifa va funksiyalarni bajarishda quyidagi huquqlarga ega:

davlat organlari, ilmiy-tadqiqot, axborot-tahlil muassasalari, boshqa tashkilotlardan Markaz vakolatiga kiruvchi masalalar bo'yicha axborot, statistik va boshqa material hamda ma'lumotlarni belgilangan tartibda so'rash va olish;

davlat statistika organlaridan Markaz vakolatiga kiruvchi masalalar bo'yicha zarur statistik axborotni bepul asosda olish;

o'z vakolatlarini amalga oshirishda davlat organlari, tashkilotlar va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlik qilish;

inson huquqlari masalalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari, Vazirlar Mahkamasi, Konstitutsiyaviy sudi, Oliy sudi, Bosh prokuraturasi, vazirliklar va idoralar, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (Ombudsman), O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil bilan hamkorlik qilish;

inson huquqlari masalalari bo'yicha Oliy Majlis palatalari, Oliy Majlis qo'mita va komissiyalari, Vazirlar Mahkamasi, vazirliklar va idoralar hay'atlari, Oliy sud Plenumi, Konstitutsiyaviy sud, Bosh prokuratura, O'zbekiston Fanlar akademiyasi Prezidiumi, ilmiy va ta'lim muassasalarining ilmiy kengashlari yig'ilishlarida ishtirok etish;

inson va fuqaroning huquq va erkinliklarini ta'minlash va himoya qilish muammolari bo'yicha davlat organlari, tashkilotlar, nodavlat notijorat tashkilotlari o'tkazadigan yig'ilishlar, anjumanlar va seminarlarda ishtirok etish uchun o'z vakillarini yuborish;

jazoni ijro etish muassasalariga, qamoqda saqlash joylariga va maxsus qabulxonalarga moneliksiz kirish;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish, shuningdek, Markaz vakolatlariga taalluqli masalalar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga belgilangan tartibda takliflar kiritish;

inson huquqlariga rioya etish va ularni himoya qilish sohasida kadrlar malakasini oshirish bo'yicha o'quv kurslarini tashkil qilish;

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy sudi ko'rib chiqishi uchun qonunga muvofiq masalalar kiritish;

davlat organlari, huquqni muhofaza qilish tuzilmalari, shu jumladan jazoni ijro etish muassasalari, ilmiy va ta'lim muassasalari hamda boshqa tuzilmalarda inson huquqlarini ta'minlash bo'yicha faoliyat amaliyotini joylarda bevosita o'rganish;

inson huquqlarining buzilishi aniqlangan holatlarda vakolatli davlat organlari tomonidan inson huquqlari buzilganligi haqidagi ma'lumotlar tekshiruvini uyushtirish;

inson huquqlari masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va takomillashtirish monitoringini amalga oshirish, ularni takomillashtirish va amaliyotga tatbiq etish shakllari bo'yicha tavsiyalar taqdim etish;

manfaatdor tashkilotlarga inson huquqlariga rioya etilishini, fuqarolarning buzilgan huquq va erkinliklari tiklanishini ta'minlash bo'yicha tavsiya berish;

davlat organlari, ilmiy va ta'lim muassasalarining axborot-kutubxona resurslaridan foydalanish;

davlat organlariga fuqarolarning shikoyatlarini ko'rib chiqish va tahlil qilish, qonunchilik va huquqni qo'llash amaliyotini monitoring qilish jarayonida aniqlangan qonun buzilishini bartaraf etish, inson

huquq va erkinliklarining buzilishiga olib keladigan holatlarni bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlarni o'z vaqtida amalga oshirish to'g'risida tavsiyalarni ko'rib chiqish uchun kiritish;

Markaz vakolatiga taalluqli masalalar bo'yicha xalqaro maydonda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarini ifoda etish;

Markaz vakolatiga taalluqli masalalarni tashkil etish va hal etish uchun davlat organlari va tashkilotlarining yetakchi olimlar va yuqori malakali mutaxassislari orasidan ishchi va ekspert guruhlar tuzish;

inson huquq va erkinliklarini rag'batlantirish va himoya qilish sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirish doirasida inson huquqlari sohasidagi xalqaro standartlarni hisobga olgan holda kompleks chora-tadbirlar va dasturlar ishlab chiqish, shuningdek, ularni belgilangan tartibda tasdiqlash uchun taqdim etish;

inson huquqlarini rag'batlantirish va himoya qilish masalalarini amalga oshirishga oid davlat buyurtmasiga muvofiq ushbu masalalar bo'yicha loyihalarni tanlash uchun tanlovlar e'lon qilish va tanlov komissiyalarini tuzish;

davlat organlari va tashkilotlarining mutaxassislari, ilmiy-tadqiqot va axborot-tahliliy muassasalar xodimlari, ta'lim muassasalari olimlari va o'qituvchilarini milliy ekspertlar sifatida ilmiy va innovatsion tadqiqotlarga jalb etish;

Markaz vakolatiga taalluqli masalalar bo'yicha "davra suhbatlari", konferensiya va seminarlar tashkil qilish va o'tkazish;

xalqaro tashkilotlar, xorijiy davlatlarning inson huquqlari bo'yicha milliy institutlari bilan inson va fuqarolarning asosiy huquq va erkinliklariga rioya etish bilan bog'liq masalalar bo'yicha hamkorlikni amalga oshirish;

noshirlik faoliyatini belgilangan tartibda olib borish, davriy ilmiy-amaliy nashrlar chiqarish;

O'zbekiston Respublikasi banklarida hisob raqamlar ochish va ular bo'yicha tegishli operatsiyalarni o'tkazish;

Markazning moddiy-texnika bazasini va ijtimoiy infratuzilmasini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlar ko'rish;

Markaz xodimlarini moddiy rag'batlantirish tartibi, miqdori va shartlarini belgilash;

qonunda belgilangan tartibda budget mablag'laridan, shu jumladan Markaz tomonidan grantlar va qonun hujjatlari bilan taqiqlanmagan boshqa manbalar sifatida olinadigan valyuta mablag'laridan foydalanish.

Markaz qonun hujjatlariga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

2 §. Markazning majburiyatlari

13. Markaz quyidagilar uchun mas'uldir:

Markazga yuklatilgan vazifalar va funksiyalar sifatli va o'z vaqtida bajarilishini ta'minlash;

inson huquqlari sohasidagi O'zbekiston Respublikasining xalqaro majburiyatlarini bajarish bo'yicha dasturlar, tadbir rejalari, "yo'l xaritalari" va boshqa hujjatlarni amalga oshirishni tashkil qilish.

4-bob. Markaz tuzilmasi va uning faoliyatini tashkil etish

14. Markazning asosiy tarkibiy bo'linmalari muayyan muammolarni hal etish uchun tuzilgan bo'limlar hisoblanadi.

15. Markazni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan va lavozimidan ozod etiladigan direktor boshqaradi.

16. Direktorning birinchi o'rinbosari va o'rinbosari Markaz direktori taqdimnomasi asosida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

17. Direktor joyida bo'lmagan davrda uning vakolatlarini bajarish Direktorning birinchi o'rinbosari tomonidan, u bo'lmaganida esa direktorning buyrug'iga muvofiq boshqa o'rinbosar tomonidan amalga oshiriladi.

18. Markaz direktori maqomi, tibbiy va transport ta'minoti sharoitlari bo'yicha vazirga, direktorning birinchi o'rinbosari vazirning birinchi o'rinbosariga, direktor o'rinbosari vazirning o'rinbosariga tenglashtiriladi.

19. Markaz xodimlari Markaz direktori tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod qilinadi.

20. Markaz direktori, uning birinchi o‘rinbosari va o‘rinbosari, shuningdek, Markaz bo‘limlari boshliqlariga tibbiy xizmat ko‘rsatish O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Bosh tibbiy boshqarmasining muassasalarida amalga oshiriladi.

21. Markaz xodimlariga egallagan lavozimlariga muvofiq O‘zbekiston Respublikasi adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun qonun hujjatlarida nazarda tutilgan quyidagi eng yuqori maxsus unvonlar — martaba darajalari beriladi:

O‘zbekiston Respublikasi Haqiqiy davlat adliya maslahatchisi — Markaz direktoriga;

1-darajali davlat adliya maslahatchisi — Markaz direktorining birinchi o‘rinbosariga;

2-darajali davlat adliya maslahatchisi — Markaz direktori o‘rinbosariga;

2-darajali adliya maslahatchisi — Markazning bo‘lim boshliqlariga, direktori yordamchisiga, bosh buxgalterga;

3-darajali adliya maslahatchisi — Markazning bosh mutaxassislariga, bosh yuriskonsultiga, kadrlar bo‘yicha bosh inspektoriga, matbuot kotibiga;

1-darajali yurist — Markazning yetakchi mutaxassislariga.

O‘zbekiston Respublikasi Haqiqiy davlat adliya maslahatchisi, 1 va 2-darajali davlat adliya maslahatchilari martaba darajalari O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan beriladi.

2 va 3-darajali adliya maslahatchilari, shuningdek, 1-darajali yurist martaba darajalari Markaz direktori taqdimnomasi asosida O‘zbekiston Respublikasi adliya vaziri tomonidan beriladi.

Markaz xodimlariga martaba darajalarini berish tartibi O‘zbekiston Respublikasi adliya vaziri va Markaz direktorining qo‘shma buyrug‘i bilan tasdiqlanadi.

21¹. Yuqori kasb mahoratiga ega bo‘lgan, Markaz faoliyatining samaradorligini oshirishga hissa qo‘shayotgan xodimlarni rag‘batlantirish maqsadida Adliya organlari va muassasalarini rivojlantirish jamg‘armasi mablag‘lari hisobidan yillik mehnatga haq to‘lash fondining 50 foizi miqdorida Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi xodimlarini moddiy rag‘batlantirish maxsus fondi (keyingi o‘rinlarda — Maxsus fond) tashkil etiladi.

Bunda:

Maxsus fond mablag‘lari Markaz direktorining buyrug‘iga binoan Markazning boshqaruv, texnik va xizmat ko‘rsatuvchi xodimlariga ularning mehnatga haq to‘lash fondining 100 foizigacha bo‘lgan miqdorda har oylik ustamalar belgilash uchun yo‘naltiriladi;

Maxsus fond mablag‘laridan foydalanish tartibi, shuningdek, Markaz xodimlariga har oylik ustamalar belgilash mezonlari Markaz direktori tomonidan belgilanadi.

22. Markaz xodimlariga martaba darajalari uchun ustama to‘lash O‘zbekiston Respublikasi adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun qonun hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Markaz xodimlari uchun avvalgi ish joyida harbiy va maxsus unvonlar (martaba darajalari, malaka toifalari, diplomatik darajalar va boshqalar) uchun berilgan ustamalar va qo‘shimcha to‘lovlar saqlab qolinadi. Bunda, qonun hujjatlariga asosan xodimning oldingi ish joyi bo‘yicha mazkur Farmonda belgilangan miqdordan yuqoriroq ustamalar va qo‘shimcha to‘lovlar belgilangan taqdirda, ushbu to‘lovlarni to‘lash yuqoriroq miqdor bo‘yicha amalga oshiriladi.

Markazda ishlangan davr harbiy va maxsus unvonlarni (martaba darajalarini, malaka toifalarini, diplomatik darajalarni va boshqalarni) olish uchun zarur bo‘lgan ish stajiga qo‘shiladi.

23. Markaz xodimlariga:

Markazda amalda bo‘lgan mehnat sharoitlari hisobga olingan hamda lavozim maoshi va boshqa to‘lovlar miqdorlari inobatga olingan holda avvalgi ish joyi bo‘yicha xodimlar uchun belgilangan barcha imtiyozlar, moddiy va ijtimoiy himoya choralari;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 3-iyuldagi 339-son “Davlat xizmatchilarining lavozim maoshlariga yigirma foizli ustama haq belgilash to‘g‘risida”gi qarori bilan belgilangan lavozim maoshlariga 20 foizli qo‘shimcha haq;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 1995-yil 16-avgustdagi PF-1213-son “Pensiyalar, nafaqalar, stipendiyalar hamda respublikaning budget muassasalari va tashkilotlarida ish haqi miqdorlarini oshirish to‘g‘risida”gi Farmoni bilan belgilangan mehnat haqi yillik fondining 15 foizi miqdoridagi xodimlarni moddiy rag‘batlantirish maxsus fondi;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1996-yil 12-apreldagi 147-son “Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, sud organlari va notarial idoralar xodimlari mehnatiga haq to‘lashning

tarif setkasini joriy etish to'g'risida"gi qarori bilan belgilangan ikki oylik mehnat haqi fondi miqdorida yillik mukofotlash va oylik mehnat haqi miqdorida yillik moddiy yordam saqlab qolinadi.

23¹. Markaz xodimlarining, shu jumladan yordamchi xodimlarning lavozim maoshiga rag'batlantirish koeffitsiyenti va Maxsus fondan har oylik ustamalar hisobga olingan holda, davlat organlaridagi ko'p yillik mehnati uchun 2 yildan 5 yilgacha — 0,1; 5 yildan 10 yilgacha — 0,2; 10 yildan 15 yilgacha — 0,3; 15 yildan 20 yilgacha — 0,4; 20 yildan ortiq — 0,5 koeffitsiyentlarda har oylik ustamalar to'lanadi. Bunda, qonunchilik hujjatlariga asosan xodimning oldingi ish joyi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 22-iyundagi "Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasining Milliy strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-6012-son Farmonida belgilangan miqdordan yuqoriroq ustama belgilangan taqdirda, mazkur ustama yuqoriroq miqdor bo'yicha to'lanadi.

23². Markaz xodimlarining lavozim maoshiga fan nomzodi yoki falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasiga ega shaxslar uchun — lavozim maoshining 30 foizigacha, fan doktori (Doctor of Science) ilmiy darajasiga ega shaxslar uchun — lavozim maoshining 60 foizigacha qo'shimcha haq to'lanadi.

23³. Mazkur Nizomning 23¹, 23² va 24-bandlarida nazarda tutilgan qoidalar "Demokratlashtirish va inson huquqlari" jurnali tahririyati xodimlariga nisbatan ham to'liq qo'llaniladi".

24. Yagona tarif setkasi bo'yicha mehnatga haq to'lashning tasdiqlangan razryadlariga ko'ra Markaz xodimlari lavozim maoshini aniqlashda tarif koeffitsiyentlari 2 baravar ko'paytirilgan miqdorda qo'llaniladi.

25. Markaz xodimlarining huquq va majburiyatlari mehnat to'g'risidagi qonun hujjatlari, lavozim yo'riqnomalari, Markazda amalda bo'lgan nizomlar, yo'riqnomalar, ichki mehnat tartib qoidalariga, jamoaviy va mehnat shartnomalariga muvofiq belgilanadi.

5-bob. Yakunlovchi qoida

26. Markaz O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbi tasviri tushirilgan o'z blankiga ega.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 10-dekabrda PQ-4056-son qaroriga
3-ILOVA

Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi xodimlarining Yagona tarif setkasi bo'yicha mehnatga haq to'lash razryadlari

Lavozimning nomlanishi	Mehnatga haq to'lash razryadlari
Direktor	19
Direktorning birinchi o'rinbosari	18
Direktor o'rinbosari	17
Matbuot kotibi	17
Direktor yordamchisi	15
Bo'lim boshlig'i	15
Bosh buxgalter	15
Bosh yuriskonsult	14
Bosh mutaxassis	12
Kadrlar bo'yicha bosh inspektor	12
Yetakchi mutaxassis	11
1-toifali ish yurituvchi	8
2-toifali ish yurituvchi	7
G'aznachi	7
Xo'jalik ishlari mudiri	7

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 10-dekabrda PQ-4056-son qaroriga
4-ILOVA

Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi faoliyatini takomillashtirish bo'yicha

KOMPLEKS CHORA-TADBIRLAR

T/r	Chora-tadbirlarning nomlanishi	Amalga oshirish shakli	Ijro muddatlari	Mas'ul ijrochilar

I. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining faoliyatini huquqiy tartibga solish

1.	Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining (keyingi o'rinlarda — Markaz) tarkibiy tuzilmalari to'g'risidagi nizomlarni ishlab chiqish va tasdiqlash.	Buyruq	2019-yil 1-yanvargacha	IHMM (A. Saidov)
2.	Markaz xodimlariga martaba darajalarini berish tartibini tasdiqlash.	Qo'shma buyruq	2019-yil 1-yanvargacha	IHMM (A. Saidov), Adliya vazirligi (R. Davletov)
3.	Amaldagi qonun hujjatlariga mazkur qarordan kelib chiqadigan o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida takliflarni ishlab chiqish, shuningdek, idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni ushbu qarorga muvofiqlashtirish.	Normativ-huquqiy hujjat loyihasi	2019-yil 1-fevralgacha	IHMM (A. Saidov), Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar
4.	Markazni rahbarlari xodimlarni Toshkent shahri va Toshkent viloyatida doimiy propiska qilish to'g'risidagi iltimosnomani kiritishi mumkin bo'lgan davlat hokimiyati organlari, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, respublika miqyosidagi boshqa davlat tashkilotlari ro'yxatiga kiritish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil 1-fevralgacha	IHMM (A. Saidov), IIV (P. Bobojonov)
5.	Inson huquqlari sohasida davlat organlari va tashkilotlari xodimlarini o'qitishni amalga oshirish, shuningdek, aholining ongini oshirish tartibini ishlab chiqish.	Normativ-huquqiy hujjat loyihasi	2019-yil 1-maygacha	IHMM (A. Saidov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), manfaatdor vazirlik va idoralar

II. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi faoliyatining samaradorligini oshirish

6.	Markaz saytini modernizatsiya qilish va quyidagi imkoniyatlarni nazarda tutish: O'zbekiston Respublikasida inson huquqlarini amalga oshirish va rivojlantirish bo'yicha elektron ma'lumotlar bazasi uchun platforma yaratish; vebinarlar, onlayn uchrashuvlar va translyatsiyalar o'tkazish; elektron kutubxonalardan foydalanish; Markazning jurnallarini elektron ko'rinishda nashr etish; ijtimoiy tarmoqlarda Markaz sahifalarini yaratish.	Chora-tadbirlar rejası	2019-yil 1-martgacha	IHMM (A. Saidov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sadikov)
7.	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, shu jumladan videokonferens aloqadan foydalangan holda Markazning axborot-ma'rifat tadbirlarini tashkil etish uchun Markazni "Elektron ta'lim" milliy tarmog'iga ulash.	Chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-martgacha	Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sadikov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Matbuot va axborot agentligi

				(K. Allamjonov)
8.	Markazni zarur nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lgan, Markaz zimmasiga yuklatilgan vazifalarning amalga oshirilishini professional darajada ta'minlay oladigan yuqori malakali mutaxassislar bilan to'ldirish.	Tashkiliy chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-martgacha	IHMM (A. Saidov)
9.	Markaz xodimlari faoliyatining samaradorligini baholash mexanizmini joriy etish.	Buyruq	2019-yil 1-aprelgacha	IHMM (A. Saidov)
10.	Xalqaro tashkilotlar tavsiyalari, shuningdek, inson huquqlari bo'yicha ko'rsatkichlarni o'z ichiga olgan Inson huquqlari bo'yicha yagona ma'lumotlar bazasini shakllantirish va uni Markazning rasmiy veb-sahifasida joylashtirish.	Chora-tadbirlar rejasi	2019-yil 1-aprelgacha	IHMM (A. Saidov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sadikov), TIV (A. Kamilov)
11.	Markazning inson huquqlari bo'yicha kutubxonasi ishlarini takomillashtirish, undan aholi keng doirasining, shu jumladan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali foydalanishini ta'minlash.	Tashkiliy chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-aprelgacha	IHMM (A. Saidov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sadikov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov)
12.	Markaz xodimlarining malakasini oshirish uchun BMTning Inson huquqlari bo'yicha Oliy komissari boshqarmasi, YEXHTning Demokratik institutlar va inson huquqlari bo'yicha byurosi, boshqa ta'lim muassasalari va xorijiy mamlakatlarning inson huquqlari bo'yicha milliy institutlarida ta'lim va stajirovkalarni tashkil etish.	Reja jadvali	Doimiy	IHMM (A. Saidov)
III. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash				
13.	Toshkent shahar, I. Karimov ko'chasi 15-uy manzilidagi Markazga taqdim etilayotgan ma'muriy binoga tutash hududda ta'mirlashtirish va obodonlashtirish ishlarini amalga oshirish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil 1-martgacha	Vazirlar Mahkamasi (A. Ramatov), Toshkent shahar hokimiyati (J. Artixodjayev), IHMM (A. Saidov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov)
14.	Markazni kerakli mebel, inventarlar, kompyuter va boshqalar, shu jumladan Markaz faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq bo'lgan boshqa orgtexnika bilan ta'minlash.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil 1-martgacha	Vazirlar Mahkamasi, (J. Kuchkarov), IHMM (A. Saidov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sadikov)
15.	Markaz buyurtmanomalariga ko'ra xizmat avtotransportlari uchun zarur hajmdagi	Vazirlar Mahkamasi	2019-yil 1-martgacha	"O'zavtosanoat" kompaniyasi (Sh.

	avtobenzin va dizel yoqilg'isini o'rnatilgan tartibda ajratish va olish bilan Markazga bitta personal yengil va bitta navbatchi avtotransport vositalarini xarid qilish.	qarori loyihasi		Umurzakov), "O'zbekneftgaz" AJ (B. Ashrafxanov), IHMM (A. Saidov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov)
16.	Markazning kichik tipografiyasini yaratish va ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalari, risolalar, darsliklar, bukletlar va inson huquqlari sohasidagi boshqa adabiyotlarni nashr etish va tarqatish uchun zarur bo'lgan zamonaviy nashriyot uskunalari bilan jihozlash.	Tashkiliy chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-maygacha	IHMM (A. Saidov), Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov)
17.	Davlat organlari xodimlarini masofadan o'qitish uchun elektron darsliklar materiallarini ishlab chiqish maqsadida multimedia studiyasini yaratish va jihozlash.	Tashkiliy chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-iyungacha	IHMM (A. Saidov), MTRK (A. Xadjayev), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sadikov), Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov)
IV. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining inson huquqlari sohasida huquqiy ongni oshirish, ilmiy tadqiqotlar o'tkazilishida ishtirok etishi				
18.	Inson huquqlariga rioya etish va himoya qilish masalalari bo'yicha axborot-ma'rifiy tadbirlar rejasini ishlab chiqish.	Chora-tadbirlar rejasini	2019-yil 1-fevralgacha	IHMM (A. Saidov)
19.	Inson huquqlari bo'yicha xalqaro hujjatlar, milliy axborotlar matnlarini, BMT Nizom va shartnomaviy organlarining tavsiyalari va yakuniy takliflarini axborot-izlash huquqiy tizimlarida e'lon qilish.	Chora-tadbirlar rejasini	2019-yil 1-martgacha	IHMM (A. Saidov), Adliya vazirligi (R. Davletov)
20.	"Demokratlashtirish va inson huquqlari" jurnalini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni ishlab chiqish.	Tashkiliy chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-iyungacha	IHMM (A. Saidov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov)
21.	Inson huquqlari sohasidagi axborot materiallari va nashrlarni (risolalar, darsliklar, bukletlar va boshqa adabiyotlar) chop etish.	Chora-tadbirlar kompleksi	Doimiy	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov), manfaatdor vazirlik va idoralar
22.	BMT Nizom va shartnomaviy organlarining tavsiyalariga muvofiq xalqaro tajriba va xorijiy mamlakatlar amaliyotini o'rganish asosida inson huquqlari sohasida maqsadli tadqiqotlar o'tkazish.	Chora-tadbirlar rejasini	Doimiy	IHMM (A. Saidov)
23.	Davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlarining vakillari uchun inson huquqlarini himoya qilish va davriy ma'ruzalarni tayyorlash xalqaro tizimi masalalari bo'yicha qator axborot-ma'rifiy tadbirlarni (davra suhbatlari, treninglar, seminarlar, konferensiyalar) tashkil etish.	Chora-tadbirlar rejasini	Doimiy	IHMM (A. Saidov)

24.	Inson huquqlari sohasida aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini, mamlakatda qabul qilinayotgan chora-tadbirlar to'g'risida fuqarolarning xabardorligini oshirishga qaratilgan qator radio va teleko'rsatuvlarni tashkil etish.	Chora-tadbirlar kompleksi	Doimiy	IHMM (A. Saidov), Adliya vazirligi (R. Davletov), MTRK (A. Xadjayev), O'zA (A. Kuchimov), Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov)
V. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazining xalqaro hamkorligini rivojlantirish				
25.	Inson huquqlari bo'yicha xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar, xalqaro nohukumat tashkilotlar bilan o'zaro manfaatli hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarini qabul qilish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-fevralgacha	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov), Adliya vazirligi (R. Davletov)
26.	Universal davriy sharh doirasida O'zbekiston Respublikasining Uchinchi milliy ma'ruzasi ko'rib chiqilishi yakunlari yuzasidan BMTning Inson huquqlari bo'yicha kengashi bergan tavsiyalarni amalga oshirish yuzasidan Milliy harakatlar rejalarini tayyorlash.	Milliy harakatlar rejasi	2019-yil 1-fevralgacha	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov), manfaatdor vazirlik va idoralar
27.	Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi va YEXHTning Demokratik institutlar va inson huquqlari bo'yicha byurosi o'rtasida hamkorlik to'g'risidagi Memorandumni tuzish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-aprelgacha	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov)
28.	Irqiy kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi BMT Konvensiyasi qoidalarining bajarilishi yuzasidan O'zbekiston Respublikasining Uchinchi davriy ma'ruzasini tayyorlash.	Milliy ma'ruza	2019-yil 30-maygacha	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov), manfaatdor vazirlik va idoralar
29.	Xalqaro sheriklar bilan birgalikda davlat organlari va fuqarolik jamiyati vakillari uchun inson huquqlari bo'yicha yozgi maktablarni o'tkazish.	Tashkiliy chora-tadbirlar kompleksi	2019-yil 1-sentabrgacha	IHMM (A. Saidov)
30.	Ayollarga nisbatan barcha turdagi kamsitishlarga barham berish to'g'risidagi BMT Konvensiyasi qoidalarining bajarilishi yuzasidan O'zbekiston Respublikasining Oltinchi davriy ma'ruzasini tayyorlash.	Milliy ma'ruza	2019-yil 20-oktabrgacha	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov), manfaatdor vazirlik va idoralar
31.	Inson huquqlarini himoya qilishning milliy tizimini yanada takomillashtirish, ayollar va bolalar huquqlarini ta'minlash, fuqarolarning sud himoyasi huquqlarining kafolatini kuchaytirish bo'yicha xorijiy ekspertlar ishtirokida xalqaro tadbirlar (forumlar, konferensiyalar, davra suhbatlari va boshqalar) tashkil etish va o'tkazish.	Chora-tadbirlar dasturi	2019-yil 1-noyabrgacha	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov), Oliy sud (K. Komilov), manfaatdor vazirlik va idoralar
32.	BMT Kengashining inson huquqlari bo'yicha sessiyalarida, BMTning shartnomaviy organlarida, shuningdek BMTning Inson huquqlari bo'yicha Oliy komissari boshqarmasi	Chora-tadbirlar rejasi	2019-yil 1-dekabrgacha taklifnoma-	IHMM (A. Saidov), TIV (A. Kamilov)

	va uning Markaziy Osiyo bo'yicha hududiy bo'linmasi tomonidan tashkil etiladigan tadbirlarda ishtirok etish.		lar tushishiga qarab	
33.	BMTning Inson huquqlari bo'yicha Oliy komissari boshqarmasi va uning Markaziy Osiyo bo'yicha hududiy bo'linmasi, BMTning rivojlanish Dasturi, Xalqaro migratsiya tashkiloti va inson huquqlari masalalari bo'yicha boshqa tashkilotlar bilan birgalikda qo'shma loyihalar va tadbirlarni amalga oshirish masalasini ishlab chiqish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2020-yil 1-martgacha	IHMM (A. Saidov)
34.	BMT Kengashining inson huquqlari bo'yicha maxsus jarayonlar so'rovlariga ma'lumotlarni tayyorlash va o'z vaqtida taqdim etish.	Ma'lumot	so'rovlar tushishiga qarab	IHMM (A. Saidov), manfaatdor vazirlik va idoralar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING
QARORI****O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI FAOLIYATINI
YANADA TAKOMILLASHTIRISHGA DOIR TASHKILY CHORA-
TADBIRLAR TO‘G‘RISIDA**

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Davlat huquqiy siyosatini amalga oshirishda adliya organlari va muassasalari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2018-yil 13-apreldagi PF-5415-son [Farmoniga](#) muvofiq:

1. Quyidagilar O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining asosiy vazifalari etib belgilansin:

huquq ijodkorligi sohasida yagona davlat siyosatini yuritish;

normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining tartibga solish ta’sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o‘tkazish bo‘yicha faoliyatni muvofiqlashtirish;

huquqiy axborotni tarqatish va undan foydalanishni ta’minlash;

huquqiy targ‘ibotni amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy targ‘ibot sohasidagi ishlarini muvofiqlashtirish;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo‘linmalari hamda mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyatida huquqni qo‘llash amaliyotini izchil va bir xilda ta’minlash bo‘yicha choralarni amalga oshirish, shuningdek ushbu davlat organlari va fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlariga yagona huquqni qo‘llash amaliyotini shakllantirishda metodik yordam ko‘rsatish;

fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini huquqiy himoya qilish bo‘yicha choralarni amalga oshirish;

qonunchilik hujjatlar va topshiriqlarning o‘z vaqtida, to‘liq va sifatli amalga oshirilishini ta’minlash yuzasidan sohalar, hududlar va idoralar kesimida o‘rganishlarni olib borish va joylardagi holat monitoringini yuritish;

davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini ilg‘or xorijiy tajriba va zamonaviy rivojlanish tendensiyalari asosida tahlil va monitoring qilish;

davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmatlari faoliyatini muvofiqlashtirish, nazorat qilish va uslubiy ko‘maklashish, shuningdek qonunchilik hujjatlarida belgilangan davlat organlari va tashkilotlariga yuridik xizmat ko‘rsatilishini ta’minlash;

notariat, advokatura hamda jismoniy va yuridik shaxslarga huquqiy xizmat ko‘rsatuvchi boshqa tuzilmalarning samarali faoliyat ko‘rsatishini ta’minlash;

jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg‘in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bo‘yicha choralarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etish;

nodavlat notijorat tashkilotlarning faoliyatini rivojlantirish sohasida davlat siyosatini amalga oshirish, ularning davlat organlari va tashkilotlari bilan o‘zaro hamkorligini tashkil qilishga ko‘maklashish;

ma’muriy tartib-taomillar sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish;

jismoniy va yuridik shaxslarga davlat xizmatlari ko‘rsatish sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish;

ortiqcha ma’muriy tartib-taomillarni bartaraf etish hisobiga davlat xizmatlari ko‘rsatish tartibini takomillashtirish, shuningdek idoralararo elektron hamkorlikni rivojlantirish;

davlat xizmatlari ko‘rsatish sohasida, shu jumladan tegishli axborot tizimlari, resurslar va ma’lumotlar bazalarini joriy etish bo‘yicha davlat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatini nazorat qilish va samaradorligini baholash;

intellektual mulk sohasida yagona davlat siyosatini ishlab chiqish hamda ixtirolar, tovar belgilari, mualliflik huquqi va boshqa intellektual mulk obyektlariga bo‘lgan huquqlarni himoya qilish;

ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, tovar belgilari va boshqa intellektual mulk obyektlarini huquqiy muhofaza qilish;

yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishni tashkil etish, yurisprudensiya sohasidagi fundamental va amaliy tadqiqotlarni amalga oshirishni ta’minlash;

sud-ekspertlik faoliyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqish, sud ekspertlarini tayyorlash va malakasini oshirish ishlarini muvofiqlashtirish;

siyosiy-huquqiy sohaga oid xalqaro reyting va indekslarda O'zbekiston Respublikasining ko'rsatkichlarini tahlil qilib borish;

xalqaro-huquqiy hamkorlikni yo'lga qo'yish va mustahkamlash, xalqaro shartnomalarni huquqiy ekspertizadan o'tkazish;

xalqaro va xorijiy tashkilotlarda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarining huquqiy himoyasini ta'minlash;

davlat organlari va tashkilotlarining Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestrini yuritish bilan bog'liq faoliyatini muvofiqlashtirish;

arxiv ishi va ish yuritish sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining ushbu sohadagi ishlarini muvofiqlashtirish;

shaxsga doir ma'lumotlar sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining shaxsga doir ma'lumotlar bilan ishlash sohasidagi faoliyatini nazorat qilish va muvofiqlashtirish.

2. Quyidagilar:

b) O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Huquqiy axborot bilan ta'minlash markazi va "Adolat" nashriyoti negizida:

davlat unitar korxonasi shaklidagi Adliya organlari va muassasalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish markazi (keyingi o'rinlarda AKTRM deb yuritiladi);

davlat muassasasi shaklidagi "Adolat" milliy huquqiy axborot markazi (keyingi o'rinlarda "Adolat" markazi deb yuritiladi) tashkil qilinsin.

Belgilab qo'yilsinki, AKTRM va "Adolat" markazi faoliyatini moliyalashtirish tovarlar (xizmatlar, ishlar)ni realizatsiya qilishdan olingan daromadlar, budjetdan tashqari Adliya organlari va muassasalarini rivojlantirish jamg'armasi mablag'lari, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining budjetdan tashqari boshqa mablag'lari, shuningdek qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan amalga oshiriladi.

Adliya organlari va muassasalariga AKTRM va "Adolat" markazi bilan tender (tanlov) savdolarini o'tkazmasdan xizmatlar ko'rsatish (ishlar bajarish) bo'yicha shartnomalar tuzishga ruxsat etilsin.

3. Quyidagilar:

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi to'g'risidagi nizom [1-ilovaga](#) muvofiq;

Adliya organlari va muassasalari faoliyatini yanada takomillashtirish va samaradorligini ta'minlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlar [8-ilovaga](#) muvofiq tasdiqlansin.

4. 2018-yil 1-maydan boshlab shunday tartib joriy etilsinki, unga ko'ra:

muhim iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari, qoida tariqasida, loyihani ishlab chiquvchi tashkilotlar tomonidan Normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari muhokamasi portaliga (regulation.gov.uz) jamoatchilik muhokamasi o'tkazilishi uchun joylashtirilishi lozim;

huquqiy ekspertiza yakuni bo'yicha hududiy adliya organlarining ijobiy xulosasi mavjudligi mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilishning majburiy sharti hisoblanadi;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan huquqiy ekspertizadan ular manfaatdor tashkilotlar bilan kelishilganidan so'ng, shuningdek takroran — Vazirlar Mahkamasi va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi tarkibiy bo'linmalarida ularning konseptual qoidalari o'zgartirilganida o'tkaziladi;

vazirliklar va idoralar agar qonunlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari bilan ularga tegishli hujjatni qabul qilish yoki aniq ijtimoiy munosabatlarni huquqiy tartibga solish bo'yicha vakolat berilgan bo'lsa, idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilishlari mumkin.

5. Belgilansinki, 2019-yil 1-yanvardan O'zbekiston Respublikasi hududida 1993-yil 17-iyungacha qabul qilingan va O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida ro'yxatdan o'tmagan umummajburiy idoraviy hujjatlar, shu jumladan sobiq SSSRning idoraviy hujjatlari o'z kuchini yo'qotadi.

O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda mazkur bandga muvofiq o‘z kuchini yo‘qotayotgan normativ-huquqiy hujjatlar o‘rniga yangilarini ishlab chiqish bo‘yicha chora-tadbirlar rejasi loyihasini Vazirlar Mahkamasiga kiritсин.

6. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzurida maslahat organi sifatida jamoatchilik asosida ishlaydigan, faoliyati fuqarolar, nodavlat notijorat tashkilotlari, fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan ochiq muloqotni rivojlantirishga qaratilgan Jamoatchilik kengashi tuzilsin.

O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi bir oy muddatda Jamoatchilik kengashi tarkibini hamda unga yuklatilgan vazifalarni samarali bajarishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish bo‘yicha “yo‘l xaritasi”ni tasdiqlasin.

7. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi, Iqtisodiyot vazirligi va Bosh prokuraturasining quyidagi takliflari ma’qullansin:

a) 9-ilovada keltirilgan kasb-hunar kollejlari va akademik litseyni O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining yuridik texnikumlariga (keyingi o‘rinlarda yuridik texnikumlar deb yuritiladi) quyidagi tartibni o‘rnatgan holda aylantirish:

yuridik texnikumlarning o‘quv-metodik jarayonini muvofiqlashtirish, ularga amaliy va axborot-resurslari jihatdan ko‘maklashish Toshkent davlat yuridik universiteti (keyingi o‘rinlarda TDYU deb yuritiladi) tomonidan, ularning faoliyatiga rahbarlik qilish va nazoratni tashkil etish hamda tashkiliy-kadrlar bazasini mustahkamlash esa — hududiy adliya organlari tomonidan amalga oshiriladi;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar yuridik texnikumlariga direktorlar rahbarlik qiladi hamda ular mehnatiga haq to‘lash va moddiy rag‘batlantirish Davlat budjeti hamda yuridik texnikumlarning mablag‘lari hisobidan amalga oshiriladi;

yuridik texnikumlarni zarur o‘quv va sport uskunolari, kompyuter texnikasi va axborot-resurs fondlari bilan jihozlash xarajatlari ta’limga ajratiladigan budjet mablag‘lari, shuningdek Adliya vazirligining budjetdan tashqari mablag‘lari hisobidan amalga oshiriladi;

yuridik texnikumlarga qabul qilish har bir hududning “yurisprudensiya” yo‘nalishi bo‘yicha professional ma’lumotga ega bo‘lgan kadrlarga bo‘lgan ehtiyojini inobatga olgan holda, O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan belgilanadigan kvotalar, mutaxassislik va kasblari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Bilim va malakalarni baholash agentligi tomonidan o‘tkaziladigan test sinovlari asosida amalga oshiriladi;

2021/2022 o‘quv yilidan boshlab yuridik texnikumlari bitiruvchilari TDYUga hududiy adliya organlarining yo‘llanmalari bo‘yicha kirish test sinovlarisiz yakka tartibdagi suhbat o‘tkazish orqali bakalavrlarni tayyorlashning maxsus uch yillik dasturi bo‘yicha va o‘qishning tugashidan so‘ng taqsimotga muvofiq uch yil davomida uzluksiz ishlab berish majburiyatini olgan holda kirishga haqli;

qayta tashkil qilinayotgan yuridik kollejlari va akademik litseyning 3 kurs o‘quvchilarining o‘qishi ularni ta’limning o‘xshash yo‘nalishlari bo‘yicha yaqin joylashgan kasb-hunar kollejlari va akademik litseyning o‘quvchilar kontingentiga qo‘shish yo‘li bilan ushbu ta’lim muassasalarida tamomlanadi;

b) TDYU magistraturasiga talabalarni to‘lov-kontrakt asosida o‘qishga qabul qilish parametrlarini, magistratura mutaxassisliklarini universitetning ilmiy-pedagogik salohiyati va moddiy-texnik bazasi imkoniyatlarini hisobga olgan holda Adliya vazirligi bilan kelishgan xolda TDYU tomonidan belgilash;

g) TDYUning boshqaruv xodimlari, professor-o‘qituvchilari, ilmiy, o‘quv-yordamchi, texnik va xizmat ko‘rsatuvchi xodimlariga moddiy rag‘batlantirish maxsus jamg‘armasi hisobidan o‘rnatiladigan har oylik ustamalar miqdorini ikki baravarga oshirish.

9. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi:

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi va viloyatlar hokimliklari bilan birgalikda 2018-yil 1-iyulgacha 9-ilovaga muvofiq kasb-hunar kollejlari va akademik litseyni bino va inshootlari, moddiy-texnik vositalari, o‘quv uskunolari va boshqa mulklari bilan birga operativ boshqarish huquqi bilan bepul topshirsин, O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi esa ularni qabul qilib olsin;

O‘zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi bilan birgalikda yuridik kollejlarga aylanayotgan kasb-hunar kollejlari va akademik litseyning bo‘shatilayotgan pedagog kadrlarining mutaxassisligiga muvofiq ishga joylashtirilishini ta’minlasin.

11. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining quyidagilar haqidagi takliflari ma’qullansin:

davlat notarial idoralari notariuslari tomonidan pullik xizmatlar ko‘rsatishdan hamda huquqiy va texnik tushadigan qo‘shimcha harakatlarni amalga oshirishdan kelib tushadigan mablag‘larning 80 foizi

miqdorigacha qismini davlat notarial idoralari xodimlarining lavozim maoshlariga har oylik shaxsiy ustama haqlari o'rnatishga yo'naltirish;

notariuslar tomonidan undiriladigan davlat boji summalaridan budgetdan tashqari Adliya organlari va muassasalarini rivojlantirish jamg'armasiga ajratmalar miqdorini 10 foiz miqdorida belgilash;

Adliya vaziriga O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishgan holda notarial harakatlarni amalga oshirganlik uchun davlat notarial idoralari notariuslari tomonidan undiriladigan davlat boji summalaridan ajratmalar va davlat notarial idoralari notariuslari tomonidan amalga oshiriladigan huquqiy va texnik tushadigan qo'shimcha harakatlar uchun tushumlar hisobidan davlat notarial idoralari qo'shimcha tarjimon, operator, kuryer va aholiga notarial va u bilan bog'liq kompleks xizmatlarni ko'rsatish uchun boshqa ishchilar shtat birligini kiritish huquqi berilsin.

12. Belgilansinki, 2018-yil 15-apreldan:

adliya organlari va muassasalari xodimlarining ko'p yillik xizmatlari uchun ustamalar va martaba darajalari uchun qo'shimchalar miqdorlari prokuratura organlari xodimlari uchun belgilangan miqdorlarga tenglashtiriladi;

Yagona tarif setkasi bo'yicha mehnatga haq to'lashning tasdiqlangan razryadlariga ko'ra adliya organlari xodimlarining lavozim maoshini aniqlashda tarif koeffitsiyentlari bir yarim baravar miqdorda qo'llaniladi;

adliya organlari va muassasalarining martaba darajalariga ega bo'lgan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi markaziy apparati xodimlariga, Qoraqalpog'iston Respublikasi adliya vaziri, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari boshliqlariga alohida mehnat sharoitlari uchun lavozim maoshiga qonun hujjatlarida belgilangan rag'batlantiruvchi qo'shimcha haq va ustamalarni hisoblashda lavozim maoshi tarkibiga kiritiladigan 50 foiz miqdorida ustama to'lansin.

Mazkur bandning **ikkinchi xatboshisining** amal qilishi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining va Vazirlar Mahkamasining qarorlari bilan lavozimga tayinlangan hamda adliya organlari va muassasalarining martaba darajalariga ega bo'lgan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi boshqaruv xodimlariga O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasida amalda bo'lgan barcha to'lovlar saqlangan holda tatbiq qilinadi.

Mazkur badda nazarda tutilgan tadbirlarni amalga oshirish bilan bog'liq xarajatlar:

adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun — adliya organlari va muassasalarining budgetdan tashqari mablag'lari hisobidan;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi boshqaruv xodimlari uchun — O'zbekiston Respublikasi Davlat budgeti hisobidan amalga oshiriladi.

13. Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi bilan birgalikda bir oylik muddatda tumanlar (shaharlar) adliya bo'limlarining joylashtirilishini ta'minlasin.

14. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi:

ikki haftalik muddatda O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi bilan birgalikda mazkur qarorga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining xarajatlar smetasi va shtatlar jadvaliga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish;

bir oylik muddatda qonun hujjatlariga mazkur qarordan kelib chiqadigan o'zgartirish va qo'shimchalar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritish.

ikki oylik muddatda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining yuridik kollejlari o'quvchilarini Toshkent davlat yuridik universitetiga qabul qilish tartibini nazarda tutuvchi Hukumat qarorini kiritish.

15. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ayrim qarorlari **11-ilovaga** muvofiq o'z kuchini yo'qotgan deb hisoblansin.

16. Mazkur qarorning ijrosini nazorat qilish O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.N. Aripov, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Davlat maslahatchisi R.R. Inoyatov va O'zbekiston Respublikasi adliya vaziri R.K. Davletov zimmasiga yuklansin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,

2018-yil 13-aprel,

PQ-3666-son

**O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi to'g'risida
NIZOM****1-bob. Umumiy qoidalar**

1. Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining (keyingi o'rinlarda — Vazirlik) maqomi, asosiy vazifalari, funksiyalari, huquqlari, javobgarligini, faoliyatini tashkil etish va hisobot berish tartibini belgilaydi.

2. Vazirlik adliya organlari va muassasalari faoliyatiga umumiy rahbarlik qiluvchi va uni muvofiqlashtiruvchi respublika ijro etuvchi hokimiyat organi hisoblanadi.

Vazirlik O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga (keyingi o'rinlarda — Vazirlar Mahkamasi), faoliyatining ayrim masalalari bo'yicha esa bevosita O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga bo'ysunadi.

Vazirlik markaziy apparati, Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, hududiy adliya boshqarmalari, tumanlar (shaharlar) adliya bo'limlari huquqni muhofaza qiluvchi organlar hisoblanadi.

3. Vazirlik o'z faoliyatida O'zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** va qonunlariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlariga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlariga, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlariga, shuningdek, ushbu Nizomga va boshqa qonunchilik hujjatlariga amal qiladi.

4. Vazirlikning o'z vakolatlari doirasida qabul qilgan qarorlari respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari, boshqa tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari, shuningdek yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan bajarilishi majburiy hisoblanadi.

5. Vazirlik, Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari yuridik shaxs hisoblanadi, O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbi tasviri tushirilgan muhrga va blankalarga, mustaqil balansga, shaxsiy g'azna hisobvaraqlariga, bank hisobvaraqlariga, shu jumladan, chet el valyutasidagi bank hisobvaraqlariga egadirlar.

Tuman (shahar) adliya bo'limlari, yuridik xizmat ko'rsatish markazlari, davlat xizmatlari markazlari va fuqarolik holati dalolatnomalarini yozish organlari (keyingi o'rinlarda — FHDY organlari) yuridik shaxs hisoblanmaydi, mol-mulkka, xo'jalik yurituvda yoki operativ boshqaruvda alohida mol-mulkka ega bo'lmaydi. FHDY organlari O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbi tasviri tushirilgan muhr va blankalarga ega bo'ladilar.

6. Vazirlikning rasmiy nomi:

a) davlat tilida:

to'liq nomi — O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, qisqartirilgan nomi — Adliya vazirligi;

b) rus tilida:

to'liq nomi — Ministerstvo yustitsii Respubliki Uzbekistan, qisqartirilgan nomi — Ministerstvo yustitsii yoki Minyust;

v) ingliz tilida:

to'liq nomi — Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, qisqartirilgan nomi — Ministry of Justice yoki Minjust.

7. Vazirlikning joylashgan joyi (pochta manzili): Toshkent shahri, Sayilgoh ko'chasi, 5-uy.

2-bob. Vazirlik tuzilmasi

8. Vazirlik tizimiga quyidagilar kiradi:

Vazirlik markaziy apparati;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari, tumanlar (shaharlar) adliya bo'limlari, yuridik xizmat ko'rsatish markazlari, davlat xizmatlari markazlari va FHDY organlari;

“O'zarxiv” agentligi, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar arxiv ishi hududiy boshqarmalari, O'zbekiston Milliy arxivi, O'zbekiston Kinofotofono hujjatlari milliy arxivi, O'zbekiston Ilmiy-texnika va tibbiyot hujjatlari milliy arxivi, Qoraqalpog'iston Respublikasi markaziy

davlat arxivi, Toshkent shahar markaziy davlat arxivi, viloyat, shahar va tuman davlat arxivlari hamda ularning filiallari;

Personallashtirish agentligi;

X. Sulaymonova nomidagi Respublika sud ekspertiza markazi;

“Adolat” milliy huquqiy axborot markazi” davlat muassasasi;

“Adliya organlari va muassasalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish markazi” davlat muassasasi;

“Intellectual mulk markazi” davlat muassasasi;

davlat notarial idoralari va arxivlari;

Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti;

Qonunchilikni tahlil qilish va tartibga solish ta’sirini baholash instituti;

Toshkent davlat yuridik universiteti va uning huzuridagi akademik litseylar;

yuridik texnikumlar.

Adliya organlari va muassasalari mahalliy davlat hokimiyati organlaridan mustaqildir va bevosita Vazirlikka bo’ysunadilar.

3-bob. Vazirlikning vazifalari va funksiyalari

9. Quyidagilar Vazirlikning asosiy vazifalari hisoblanadi:

huquq ijodkorligi sohasida yagona davlat siyosatini yuritish;

normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining tartibga solish ta’sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o’tkazish bo’yicha faoliyatni muvofiqlashtirish;

huquqiy axborotni tarqatish va undan foydalanishni ta’minlash;

huquqiy targ’ibotni amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy targ’ibot sohasidagi ishlarini muvofiqlashtirish;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo’linmalari hamda mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyatida huquqni qo’llash amaliyotini izchil va bir xilda ta’minlash bo’yicha choralarni amalga oshirish, shuningdek ushbu davlat organlari va fuqarolarning o’zini o’zi boshqarish organlariga yagona huquqni qo’llash amaliyotini shakllantirishda metodik yordam ko’rsatish;

fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini huquqiy himoya qilish bo’yicha choralarni amalga oshirish;

qonunchilik hujjatlari va topshiriqlarning o’z vaqtida, to’liq va sifatli amalga oshirilishini ta’minlash yuzasidan sohalar, hududlar va idoralar kesimida o’rganishlarni olib borish va joylardagi holat monitoringini yuritish;

davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini ilg’or xorijiy tajriba va zamonaviy rivojlanish tendensiyalari asosida tahlil va monitoring qilish;

davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmatlari faoliyatini muvofiqlashtirish, nazorat qilish va uslubiy ko’maklashish, shuningdek qonunchilik hujjatlarida belgilangan davlat organlari va tashkilotlariga yuridik xizmat ko’rsatilishini ta’minlash;

notariat, advokatura hamda jismoniy va yuridik shaxslarga huquqiy xizmat ko’rsatuvchi boshqa tuzilmalarning samarali faoliyat ko’rsatishini ta’minlash;

jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg’in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bo’yicha choralarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etish;

nodavlat notijorat tashkilotlarning faoliyatini rivojlantirish sohasida davlat siyosatini amalga oshirish, ularning davlat organlari va tashkilotlari bilan o’zaro hamkorligini tashkil qilishga ko’maklashish;

ma’muriy tartib-taomillar sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish;

jismoniy va yuridik shaxslarga davlat xizmatlari ko’rsatish sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish;

ortiqcha ma’muriy tartib-taomillarni bartaraf etish hisobiga davlat xizmatlari ko’rsatish tartibini takomillashtirish, shuningdek idoralararo elektron hamkorlikni rivojlantirish;

davlat xizmatlari ko’rsatish sohasida, shu jumladan tegishli axborot tizimlari, resurslar va ma’lumotlar bazalarini joriy etish bo’yicha davlat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatini nazorat qilish va samaradorligini baholash;

intellektual mulk sohasida yagona davlat siyosatini ishlab chiqish hamda ixtirolar, tovar belgilari, mualliflik huquqi va boshqa intellektual mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni himoya qilish;

ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, tovar belgilari va boshqa intellektual mulk obyektlarini huquqiy muhofaza qilish;

yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishni tashkil etish, yurisprudensiya sohasidagi fundamental va amaliy tadqiqotlarni amalga oshirishni ta'minlash;

sud-ekspertlik faoliyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqish, sud ekspertlarini tayyorlash va malakasini oshirish ishlarini muvofiqlashtirish;

siyosiy-huquqiy sohaga oid xalqaro reyting va indekslarda O'zbekiston Respublikasining ko'rsatkichlarini tahlil qilib borish;

xalqaro-huquqiy hamkorlikni yo'lga qo'yish va mustahkamlash, xalqaro shartnomalarni huquqiy ekspertizadan o'tkazish;

xalqaro va xorijiy tashkilotlarda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarining huquqiy himoyasini ta'minlash;

davlat organlari va tashkilotlarining Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestrini yuritish bilan bog'liq faoliyatini muvofiqlashtirish;

arxiv ishi va ish yuritish sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining ushbu sohadagi ishlarini muvofiqlashtirish;

shaxsga doir ma'lumotlar sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining shaxsga doir ma'lumotlar bilan ishlash sohasidagi faoliyatini nazorat qilish va muvofiqlashtirish.

10. Vazirlik o'ziga yuklangan vazifalarga muvofiq quyidagi funksiyalarni amalga oshiradi:

1) huquq ijodkorligi sohasida yagona davlat siyosatini yuritish sohasida:

konstitutsiyaviy normalarni amalga oshirish, inson huquqlari va erkinliklarini ta'minlash, jamiyatda qonunga rioya etish va hurmat ruhini mustahkamlash maqsadida huquqiy siyosatning ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqadi;

davlat organlari va tashkilotlarining huquq ijodkorligi masalalari bo'yicha faoliyatini muvofiqlashtiradi va uslubiy rahbarlikni amalga oshiradi;

davlat organlari va tashkilotlari huquq ijodkorligi faoliyatining monitoringi va tahlilini amalga oshiradi;

normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini qonunchilikka, xalqaro shartnomalar normalariga, mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlarning maqsad va vazifalariga, qonunchilik texnikasi qoidalariga muvofiqligi, ularda korrupsiyaga, boshqa huquqbuzarliklarni sodir etishga shart-sharoit yaratuvchi, shuningdek jismoniy va yuridik shaxslar uchun ortiqcha ma'muriy va boshqa cheklovlarni joriy etuvchi qoidalar va normalar mavjudligini aniqlash nuqtai nazaridan huquqiy ekspertizadan o'tkazadi;

qonunchilik hujjatlaridagi huquqiy nuqsonlarni, huquqbuzarliklarni sodir etishga shart-sharoit yaratuvchi, shuningdek jismoniy va yuridik shaxslar uchun ortiqcha ma'muriy va boshqa cheklovlarni joriy etuvchi qoidalar va normalarni aniqlaydi va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar tayyorlaydi;

qonunosti hujjatlariga rasmiy sharhlarning loyihalarini tayyorlaydi va ularni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasiga ko'rib chiqish uchun kiritadi;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasining topshiriqlariga asosan normativ-huquqiy hujjatlar rasmiy sharhlarining loyihalari bo'yicha xulosalar beradi;

idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni davlat ro'yxatidan o'tkazadi;

Idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarning davlat reyestrini yuritadi;

vazirliklar va idoralarning huquqiy hujjatlarini davlat ro'yxatidan o'tkazilishi lozim bo'lmagan hujjatlar toifasiga kiritish haqida qarorlar qabul qiladi;

idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish, davlat ro'yxatidan o'tkazish va manfaatdor shaxslar e'tiboriga yetkazishning belgilangan tartibiga rioya qilinishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

shaharsozlik normalari va qoidalari, fitosanitariya talablari, sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normalarlari, ekologik normalar va qoidalar, veterinariya hamda veterinariya-sanitariya qoidalari va normalarini huquqiy ekspertizadan o'tkazadi va hisobga oladi;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining normativ-huquqiy hujjatlarini huquqiy ekspertizadan o'tkazish, qabul qilish, e'lon qilish va manfaatdor shaxslar e'tiboriga yetkazishning belgilangan tartibiga rioya qilinishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

davlat organlari va tashkilotlari tomonidan normativ-huquqiy hujjatlarning tizimlashtirilgan hisobini yuritish tartibini tasdiqlaydi, unga rioya qilish ustidan nazoratni amalga oshiradi;

O'zbekiston Respublikasi normativ-huquqiy hujjatlarini davlat hisobiga olish va qonunchilik hujjatlarini tizimlashtirish bo'yicha ishlarni amalga oshiradi;

O'zbekiston Respublikasi normativ-huquqiy hujjatlarining nazorat nusxalarini yuritadi, ularning bankini (fondini) shakllantiradi;

davlat organlari va tashkilotlarining normativ-huquqiy hujjatlari loyihalarini tayyorlash, yuridik-texnik jihatdan rasmiylashtirish va huquqiy ekspertizadan o'tkazish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalarni tasdiqlaydi;

normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazish uslubiyotini tasdiqlaydi;

idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni tayyorlash va qabul qilish qoidalarini tasdiqlaydi;

shaharsozlik normalari va qoidalari, fitosanitariya talablari, sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normalari, ekologik normalar va qoidalar, veterinariya hamda veterinariya-sanitariya qoidalari va normalarini tayyorlash, huquqiy ekspertizadan o'tkazish va hisobga olish tartibini tasdiqlaydi;

Qonunchilik tarmoqlari umumhuquqiy klassifikatorini tasdiqlaydi, normativ-huquqiy hujjatlarga klassifikator asosida kodlar beradi;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining normativ-huquqiy tusdagi qarorlarini qonunchilik hujjatlariga, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning maqsad va vazifalariga muvofiqligi nuqtai nazaridan huquqiy ekspertizadan o'tkazadi;

2) normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining tartibga solish ta'sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish bo'yicha faoliyatni muvofiqlashtirish sohasida:

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlarning normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining tartibga solish ta'sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish bo'yicha faoliyatini muvofiqlashtiradi, tahlil qiladi va monitoringini amalga oshiradi, shuningdek ularga uslubiy yordam ko'rsatadi;

normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining tartibga solish ta'sirini baholaydi hamda ularni korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazadi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlardagi tartibga solish ta'sirini baholashga mas'ul bo'lgan xodimlarning ro'yxatini shakllantiradi;

Normativ-huquqiy hujjatlarning va ular loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazish bo'yicha ekspertlar reyestrini yuritadi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlarning tartibga solish ta'sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazishga mas'ul bo'lgan xodimlarining malakasini oshirish bo'yicha takliflar tayyorlaydi;

davlat organlari va tashkilotlari yuridik xizmat xodimlarining normativ-huquqiy hujjatlar va ularning loyihalarini korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish faoliyatini baholaydi;

normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarini tartibga solish ta'sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish sohasidagi qoidabuzarliklarni bartaraf etish bo'yicha ta'sir choralari ko'radi;

tartibga solish ta'sirini baholash hamda korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish tizimining holati bo'yicha axborotni ommaviy axborot vositalarida e'lon qiladi hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi va Vazirlar Mahkamasiga kiritadi;

3) huquqiy axborotni tarqatish va undan foydalanishni ta'minlash sohasida:

davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy axborotni tarqatish va undan foydalanishni ta'minlash sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtiradi, uslubiy rahbarlikni va nazoratni amalga oshiradi;

normativ-huquqiy hujjatlar va tegishli axborot-tahliliy materiallarning barcha davlat organlari va tashkilotlariga o'z vaqtida yetkazilishini ta'minlaydi;

qonunchilik hujjatlarining mohiyati va ahamiyatini mahalla raisi, hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi, xotin-qizlar faoli, profilaktika inspektori, ijtimoiy xodim va soliq inspektori yo'nalishlaridan kelib chiqib ularga oddiy va xalqchil tilda yetkazadi;

O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasida normativ-huquqiy hujjatlar va boshqa hujjatlarning o'z vaqtida joylashtirilishini va undagi ma'lumotlarni saqlashni tashkil qiladi, yuridik va jismoniy shaxslarning undan foydalanishini belgilangan tartibda ta'minlaydi;

normativ-huquqiy hujjatlarni, shu jumladan normativ-huquqiy hujjatlarni e'lon qilishning rasmiy manbai hisoblangan "O'zbekiston Respublikasi qonunchilik to'plami", shuningdek O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi bilan birgalikda "O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalari to'plami"ning rasmiy nashr etilishini tashkil etadi;

yoshlar, xotin-qizlar, ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslarni, shuningdek tadbirkorlik subyektlarini qonunchilik hujjatlarida belgilangan imtiyozlar, preferensiyalar, subsidiyalar, grantlar va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning boshqa turlari hamda ulardan foydalanish tartibi haqida xabardor qiladi;

4) huquqiy targ'ibotni amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy targ'ibot sohasidagi ishlarini muvofiqlashtirish sohasida:

huquqiy targ'ibotni amalga oshirish hamda aholiga qonunchilik hujjatlarining mohiyati va ahamiyatini yetkazishni tashkil qiladi;

davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy targ'ibot sohasidagi ishlarini baholaydi;

davlat organlari va tashkilotlari tomonidan huquqiy targ'ibot bo'yicha olib borilgan ishlarni o'rganadi;

davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy axborotdan keng ko'lamda foydalanishini ta'minlaydi, ularning fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalari bilan samarali hamkorlik qilish bo'yicha faoliyatini muvofiqlashtiradi;

qonunchilikning mohiyati va ahamiyati to'g'risida xabardor qilishning sifatini tubdan oshirish, ushbu faoliyatni tashkil qilishda prinsipial yangi yondashuvlarni ishlab chiqish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

qonunchilikning mohiyati va ahamiyati to'g'risida xabardor qilishning sifatini tubdan yaxshilash maqsadida keng jamoatchilik fikrini o'rganadi va tahlil qiladi;

qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar mazmun-mohiyatini oddiy va xalqchil tilda tushuntirish bo'yicha "Prezident qarorlari — hayotda va nazoratda" rukni ostida videoroliklar, infografikalar va boshqa ko'rgazmali materiallar tayyorlaydi hamda ularni televideniye va ijtimoiy tarmoqlarda yoritib boradi;

5) respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo'linmalari hamda mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyatida huquqni qo'llash amaliyotini izchil va bir xilda ta'minlash bo'yicha choralarni amalga oshirish, shuningdek ushbu davlat organlari va fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga yagona huquqni qo'llash amaliyotini shakllantirishda metodik yordam ko'rsatish sohasida:

republika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo'linmalari, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyatida (shu jumladan ularning so'roviga asosan) qonunchilik hujjatlarini qo'llash amaliyotini o'rganadi, tahlil qiladi, umumlashtiradi hamda huquqni qo'llash faoliyatini takomillashtirish bo'yicha choralarni ishlab chiqadi;

republika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo'linmalari, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyatida huquqni qo'llash amaliyotidagi tizimli muammolarni bartaraf etish bo'yicha ko'rsatmalar ishlab chiqadi;

republika ijro etuvchi hokimiyat organi va uning hududiy bo'linmalari, shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan buyruq, qaror va farmoyishlar "E-qaror" elektron tizimida ishlab chiqilishi, kelishilishi, qabul qilinishi, ro'yxatga olinishi va e'lon qilinishini doimiy monitoring qilib boradi;

"E-qaror" elektron tizimi monitoringi natijasiga ko'ra aniqlangan qonunbuzarliklarni bartaraf etish bo'yicha choralari ko'radi;

republika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo'linmalari, mahalliy davlat hokimiyati organlari hamda fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarida yagona huquqni qo'llash amaliyotini shakllantirishda ularga metodik yordam ko'rsatib boradi;

qonunchilik hujjatlari va huquqni qo'llash faoliyati samaradorligi masalalari bo'yicha jamoatchilik fikrini o'rganishni tashkil qiladi;

republika ijro etuvchi hokimiyat organlarining huquqiy monitoringni o'tkazish sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtiradi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari tomonidan huquqiy monitoring o'tkazilishini tahlil qiladi va ular tomonidan huquqiy monitoring o'tkazish sifatini oshirish bo'yicha choralar ko'rish uchun tavsiyalar tayyorlaydi;

hududlarning huquq ustuvorligi indeksini aniqlashda ishtirok etuvchi mas'ul idora va tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtiradi hamda hududlarning huquq ustuvorligi indeksini aniqlash "Huquq ustuvorligi" avtomatlashtirilgan axborot tizimi operatori vazifasini bajaradi, indikatorlar bo'yicha ko'rsatkichlarni tahlil qiladi va ularning sabablarini o'rganadi;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining yer munosabatlariga oid hamda ko'chmas mulk obyekтини buzib tashlash to'g'risidagi qarorlari loyihalarini ko'rib chiqadi va xulosa beradi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy bo'linmalari, shuningdek mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari tomonidan Tadbirkorlik va shaharsozlik faoliyatini amalga oshirish uchun yer uchastkalarini mulk huquqi va ijara huquqi asosida elektron onlayn-auksion orqali berish tartibi to'g'risidagi nizom talablariga so'zsiz rioya etilishi bo'yicha tizimli nazorat va monitoringni amalga oshiradi;

6) fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini huquqiy himoya qilish bo'yicha choralarni amalga oshirish sohasida:

davlat organlari va davlat ishtirokidagi tashkilotlar tomonidan inson huquqlari sohasidagi qonunchilik hujjatlariga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

inson huquqlari va erkinliklari buzilishi mumkin bo'lgan holatlar to'g'risida axborot yig'ish va xalqaro shartnomalarda aks ettirilgan inson huquqlari va erkinliklari universal standart prinsiplarini hisobga olgan holda uni baholashni amalga oshiradi;

davlat organlari va davlat ishtirokidagi tashkilotlarda fuqarolarning buzilgan huquqlarini tiklash bo'yicha choralar ko'radi;

"Online-mahalla" platformasi orqali aniqlanadigan aholining kundalik hayotidagi huquqiy masalalarga oid muammolarini hal etib boradi;

aholiga, avvalambor "Temir daftar", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari" hamda "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimiga kiritilgan fuqarolarga bepul birlamchi yuridik yordam ko'rsatilishini ta'minlaydi;

7) qonunchilik hujjatlari va topshiriqlarning o'z vaqtida, to'liq va sifatli amalga oshirilishini ta'minlash yuzasidan sohalar, hududlar va idoralar kesimida o'rganishlarni olib borish va joylardagi holat monitoringini yuritish sohasida:

"Ijro.gov.uz" tizimida qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar o'z vaqtida ijro etilishi ustidan nazorat olib boradi va "Ijro.gov.uz" tizimini yuritadi;

"Ijro.gov.uz" tizimiga nazoratga olinadigan topshiriqlarni kiritadi, mazkur topshiriqlardan kelib chiqqan holda mas'ul ijrochilar va topshiriqni bajarish muddatlarini belgilaydi, ijrochilar tomonidan kiritilgan ma'lumotlar to'liqligi va haqqoniyligini tekshiradi, shuningdek qonunchilik hujjatlari va topshiriqlarda belgilangan ijro muddatlarini uzaytirish haqidagi takliflar asosililigini o'rganadi;

qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar ijrosi holati to'g'risidagi ma'lumotni har oyda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi va Vazirlar Mahkamasiga kiritib boradi;

qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar ijrosi bo'yicha yillik manzilli va tematik tahliliy o'rganishlar dasturi loyihasini ishlab chiqadi hamda tasdiqlash uchun O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga kiritadi;

axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali joylardagi qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar ijrosi holatini tizimli monitoring qiladi;

fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalari va fuqarolarni jalb qilgan holda jamoatchilik monitoringi va eshituvlarini tashkil qiladi;

qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar ijrosi holati yuzasidan manzilli va tematik o'rganishlar o'tkazadi va ularning natijalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi va Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritadi;

davlat organlari va tashkilotlarining ochiqlik holatini manzilli va tematik o'rganishlar, jamoatchilik monitoringi hamda jamoatchilik eshituvlari, shuningdek, vakolati doirasida boshqa vositalardan foydalangan holda tahlil qiladi;

davlat organlari va tashkilotlariga qonunchilik hujjatlari va topshiriqlar ijrosi yuzasidan huquqiy-uslubiy ko'maklashishga mo'ljallangan metodik qo'llanmalar ishlab chiqadi hamda ularga ushbu sohada huquqiy-uslubiy jihatdan ko'maklashadi;

8) davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini ilg'or xorijiy tajriba va zamonaviy rivojlanish tendensiyalari asosida tahlil va monitoring qilish sohasida:

davlat boshqaruvi tizimining samaradorligi va natijadorligini aniqlash maqsadida davlat organlari va tashkilotlarining faoliyatini kompleks va tizimli monitoring va tahlil qiladi;

respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari funksiyalarining ochiq reyestrini yuritadi;

davlat organlari va tashkilotlari vakolati va funksiyalarining to'liq va sifatli amalga oshirilayotganligi hamda belgilangan maqsadlarga erishilayotganligini funksional tahlil qiladi;

tahlil va monitoring natijalariga ko'ra davlat boshqaruvi tizimini, davlat organlari va tashkilotlarining tashkiliy-shtat tuzilmalarini va ishlash mexanizmlarini takomillashtirish, ularning bir birini takrorlovchi funksiyalarini, ortiqcha va xos bo'lmagan vazifalar, funksiyalar hamda vakolatlarni chiqarib tashlash hisobiga optimallashtirish va nomarkazlashtirish bo'yicha takliflar tayyorlaydi;

manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda har yili idoralararo kollegial organlar faoliyati samaradorligini tahlil qiladi va baholaydi hamda natijasi bo'yicha ularni kelgusida qisqartirish va optimallashtirish yuzasidan takliflar kiritadi;

idoralararo kollegial organlarning reyestrini yuritadi, uning asosida ushbu organlarning faoliyati samaradorligini tahlil qiladi, ularni qisqartirish va optimallashtirish bo'yicha takliflar tayyorlaydi;

9) davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmatlari faoliyatini muvofiqlashtirish, nazorat qilish va uslubiy ko'maklashish, shuningdek qonunchilik hujjatlarida belgilangan davlat organlari va tashkilotlariga yuridik xizmat ko'rsatilishini ta'minlash sohasida:

davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmatlari faoliyatini o'rganadi, muvofiqlashtiradi va nazorat qiladi;

davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmatlari xodimlarini lavozimga tayinlash va lavozimidan ozod qilishda ishtirok etadi, ularning stajirovka o'tashini va malakasi oshirilishini tashkil qiladi hamda attestatsiyadan o'tkazadi;

davlat organlari va tashkilotlari yuridik xizmatlarining ma'lumotlar bazasini shakllantirish va yuritish tartibini hamda muddatlarini belgilaydi;

davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmatlari xodimlarini lavozimga tayinlash va lavozimidan ozod qilish masalasini adliya organlari bilan kelishish tartibini belgilaydi;

davlat organlari va tashkilotlari yuridik xizmatlari xodimlarining adliya organlarida stajirovka o'tash tartibini belgilaydi;

davlat organlari va tashkilotlari yuridik xizmatlari xodimlarining ish joyini moddiy-texnik jihatdan ta'minlashga qo'yilgan minimal talablarni ishlab chiqadi va tasdiqlaydi;

qonunchilik hujjatlarida ko'rsatilgan hollarda Davlat budjetidan moliyalashtiriladigan tuman (shahar) darajasidagi davlat organlari va tashkilotlariga zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida markazlashgan holda sifatli yuridik xizmat ko'rsatilishini tashkil qiladi;

qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda boshqa tashkilotlarga pulli asosda yuridik xizmat ko'rsatilishini tashkil qiladi;

10) notariat, advokatura hamda jismoniy va yuridik shaxslarga huquqiy xizmat ko'rsatuvchi boshqa tuzilmalarning samarali faoliyat ko'rsatishini ta'minlash sohasida:

notariat sohasida davlat siyosatini amalga oshiradi va yagona notarial amaliyotni ta'minlash bo'yicha choralar ko'radi;

notariuslar tomonidan notariat to'g'risidagi qonunchilikka, litsenziya talablari va shartlariga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi, ularning ishini tahlil qiladi va umumlashtiradi;

davlat notarial idorasi notariusini lavozimga tayinlash bo'yicha tanlov va xususiy notarial faoliyat bilan shug'ullanish huquqini berish bo'yicha malaka imtihonini o'tkazish tartibini belgilaydi;

"Notarius" yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimining shakllantirilishini va yuritilishini hamda uni vazirlik va idoralarning ma'lumotlar bazalari va axborot tizimlari bilan integratsiya qilishni ta'minlaydi;

notarial ish yuritish qoidalarini, notariuslar tomonidan notarial harakatlarni amalga oshirish tartibi to'g'risidagi yo'riqnomalarni, notarius stajyori faoliyatini tashkil etish tartibini tasdiqlaydi;

O'zbekiston Respublikasi Notarial palatasi (keyingi o'rinlarda — Notarial palata) bilan kelishilgan holda notariuslar tomonidan statistik ma'lumotlarni taqdim etish shakllarini tasdiqlaydi va muddatlarini belgilaydi;

davlat notarial idoralarini tashkil etadi va tugatadi, notarius lavozimini ta'sis etadi va tugatadi, notariuslarning reyestrini yuritadi;

xususiyl amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslar faoliyatini litsenziyalaydi hamda ularni hisobga qo'yish va hisobdan chiqarishni nazorat qiladi;

notariuslar lavozimlarining eng kam sonini tasdiqlaydi va muayyan hududdagi (notarial okrugdagi) notariuslar lavozimlarining eng kam sonini belgilaydi;

notariuslar malakasini oshirish, ularni attestatsiyadan o'tkazish va boshqa joyga o'tkazish (rotatsiya) tartibini belgilaydi;

Vazirlik huzuridagi Oliy malaka komissiyasi va Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar adliya boshqarmalari huzuridagi malaka komissiyalari to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlaydi;

Vazirlik huzuridagi Oliy malaka komissiyasining faoliyatini tashkil etadi;

Notarial palata faoliyatiga ko'maklashadi;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq tegishli rasmiyl hujjatlarga apostil qo'yadi hamda chet elda foydalanish uchun mo'ljallangan hujjatlardagi notariuslar imzosining va ularning muhri ko'chirmasining haqiqiyligini tasdiqlaydi;

notarial idoralarga beriladigan qat'iy hisobdagi gerbli (maxsus) blanklarni hisobga olish, saqlash, sarflash va ular bo'yicha hisobot berish tartibini belgilaydi hamda notarial idoralar, O'zbekiston Respublikasining chet davlatlardagi konsullik muassasalarini gerbli (maxsus) blanklar bilan ta'minlaydi;

pullik xizmatlar va notariuslar tomonidan amalga oshiriladigan huquqiy va texnik xususiyatga ega qo'shimcha harakatlar ro'yxatini, ushbu harakatlar amalga oshirilganligi va xizmatlar ko'rsatilganligi uchun, shuningdek idoraviyl notarial arxivlar tomonidan yuridik va jismoniy shaxslarga notarial tasdiqlangan hujjatlarning dublikatlari, reyestrlardan ko'chirmalar, ma'lumotnomalarning va arxiv hujjatlarining ko'chirma nusxalari berilganligi uchun to'lovlarning miqdorlarini tasdiqlaydi;

advokatlik tuzilmalari va O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasi faoliyati kafolatlarini ta'minlashda ko'maklashadi;

O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasi bilan birgalikda malaka komissiyalari vakolatlari va faoliyatini tashkil etish tartibini belgilaydi;

O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasi bilan birgalikda O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasi huzuridagi Oliy malaka komissiyasi tarkibini tasdiqlaydi;

advokatlarga litsenziyalar va advokatlik guvohnomalarini beradi, shuningdek ularning reyestrini yuritadi hamda malakasini oshirishda ko'maklashadi;

advokatlik tuzilmalarining statistik ma'lumotlarini taqdim qilish tartibini belgilaydi va statistik ma'lumotlarni tahlil qiladi;

advokat tomonidan ishni olib borishda order shaklini tasdiqlaydi;

advokatlar tomonidan litsenziya talablari va shartlariga, advokatlik tuzilmalari tomonidan ta'sis hujjatlari, ustavida belgilangan faoliyatiga, shuningdek qayta ro'yxatdan o'tish va tugatish tartibiga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

Professional mediatorlar reyestrini yuritadi va mediatorlarni tayyorlash dasturini tasdiqlaydi;

Yuridik maslahat xizmatlarini ko'rsatuvchi tijorat tashkilotlarining reyestrini yuritish tartibini tasdiqlaydi, ularning reyestrini yuritadi hamda faoliyatining qonunchilikka muvofiqligini nazorat qiladi;

davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish sohasidagi maxsus vakolatli davlat organiga yuklatilgan vakolatlarni amalga oshiradi;

11) jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviyl qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bo'yicha choralarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etish sohasida:

advokatlik tuzilmalari va notarial idoralar uchun ichki nazorat qoidalarini belgilangan tartibda ishlab chiqadi va tasdiqlaydi, shuningdek ularga rioya etilishi ustidan monitoring va nazoratni amalga oshiradi;

advokatlik va notarial xizmatlar ko'rsatish, shuningdek nodavlat notijorat tashkilotlar faoliyati sohasida jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish, terrorizmni moliyalashtirish va ommaviyl

qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirish yuzasidan ehtimol tutilgan tavakkalchiliklarni baholaydi, tahlil qiladi va o'rganadi hamda aniqlangan tavakkalchiliklarni kamaytirishga doir choralar ko'radi;

tadbirkorlik subyektlari bo'lgan yuridik shaxslarni davlat ro'yxatidan o'tkazish (qayta ro'yxatdan o'tkazish) jarayonida ular tomonidan taqdim etilgan o'zlarining benefitsiarlari to'g'risidagi ma'lumotlar asosida yuridik shaxslarning benefitsiar mulkdorlari reyestrini shakllantiradi va yuritadi;

jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish to'g'risidagi qonunchilik hujjatlari buzilganligi aniqlangan taqdirda, qonunchilik hujjatlariga muvofiq choralar qo'llaydi;

12) nodavlat notijorat tashkilotlarning faoliyatini rivojlantirish sohasida davlat siyosatini amalga oshirish, ularning davlat organlari va tashkilotlari bilan o'zaro hamkorligini tashkil qilishga ko'maklashish sohasida:

nodavlat notijorat tashkilotlarni va ularning ramziy belgilarini davlat ro'yxatidan o'tkazishni amalga oshiradi;

ro'yxatdan o'tkazilgan nodavlat notijorat tashkilotlarning davlat reyestrini yuritadi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlar tomonidan qonunchilik hujjatlariga, ustav faoliyatiga, ta'sis hujjatlariga, qayta ro'yxatdan o'tkazish va tugatish tartibiga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlar tomonidan qonunchilik hujjatlari, ustav faoliyati va ta'sis hujjatlari buzilishining oldini olish va bartaraf qilishga qaratilgan choralar ko'radi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlarning chet el fuqarolari bo'lgan xodimlarini, shuningdek ularning qaramog'ida bo'lgan oila a'zolarini akkreditatsiyadan o'tkazadi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlar tomonidan tashkil etilayotgan tadbirlar to'g'risida kelib tushayotgan axborotlarni tahlil qiladi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlarning chet davlatlardan, xalqaro va chet el tashkilotlaridan, chet davlatlarning fuqarolaridan yoki ularning topshirig'iga binoan boshqa shaxslardan pul mablag'lari va mol-mulk olishini kelishadi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlarning faoliyati haqidagi hisobotlarni qabul qiladi va tahlil qiladi;

nodavlat notijorat tashkilotlar tomonidan qonunchilik hujjatlari buzilganda, ularning faoliyatini to'xtatib qo'yish yoki ularni tugatish to'g'risida takliflar tayyorlaydi va sudga ko'rib chiqish uchun kiritadi;

siyosiy partiyalarning ustav faoliyatini moliyalashtirish uchun ajratilgan davlat mablag'larini ular o'rtasida taqsimlaydi;

nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlarning faoliyati ustidan monitoring olib boradi;

chet davlatlardan, xalqaro va chet el tashkilotlaridan, chet el fuqarolaridan yoki ularning topshirig'iga binoan boshqa shaxslardan pul mablag'lari va mol-mulk olish tartibini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi, shuningdek nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlarning faoliyati haqidagi hisobotlarning, akkreditatsiya kartochkasining shakllarini tasdiqlaydi;

doimiy faoliyat ko'rsatuvchi hakamlik sudlari hisobini ro'yxatdan o'tkazish va muvaqqat hakamlik sudlarini hisobga olishni amalga oshiradi;

13) ma'muriy tartib-taomillar sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish sohasida:

ma'muriy tartib-taomillarni amalga oshiruvchi barcha ma'muriy organlar tomonidan O'zbekiston Respublikasining "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi **Qonuniga** hamda ma'muriy munosabatlarni tartibga soluvchi boshqa qonunchilikka rioya qilinishini o'rganadi, nazorat va tahlil qiladi;

ma'muriy tartib-taomillarni amalga oshiruvchi organlarning ma'muriy-huquqiy faoliyatni tartibga soluvchi funksiyalarini xatlovdan o'tkazib, vazifalari qonunchilikka muvofiq amalga oshirilishini monitoring qilib boradi;

biznes jarayonlarini qayta boshqarish usullaridan foydalangan holda barcha ma'muriy tartib-taomillarni, shu jumladan davlat xizmatlarini optimallashtirish, unifikatsiyalashtirish, tartiblari, muddatlar va zarur hujjatlarini maksimal qisqartirish bo'yicha tizimli ishlarni amalga oshiradi;

ma'muriy tartib-taomillarni amalga oshirishdagi huquqiy bo'shliqlarni bartaraf etish, shuningdek sohada innovatsion va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilish hamda idoralararo elektron hamkorlikni rivojlantirish choralari amalga oshiradi;

ma'muriy tartib-taomillar sohasida aniqlangan qonun buzilishlari, ularga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish bo'yicha tizimli choralar ko'rib boradi;

14) jismoniy va yuridik shaxslarga davlat xizmatlari ko'rsatish sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish sohasida:

davlat xizmatlari ko'rsatish masalalari bo'yicha respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtiradi va ularga metodik rahbarlik qiladi;

davlat xizmatlari markazlari, ularning filiallari va FHDY organlari faoliyatiga umumiy rahbarlik qiladi;

yuridik shaxslarni, shuningdek jismoniy shaxslarni tadbirkorlik subyekti sifatida davlat ro'yxatiga olishni tashkil etadi;

moliya-xo'jalik faoliyatini amalga oshirmayotgan tashkilotlarni tugatishda qonunchilikka rioya qilinishini ta'minlaydi, tashkilotlarni tugatishda vakolatli organlar va tashkilotlarning faoliyati ustidan nazorat olib boradi;

tadbirkorlik subyektlari tomonidan agent sifatida ayrim turdagi davlat xizmatlari ko'rsatilishida qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi, ularning ishini tahlil qiladi va umumlashtiradi;

15) ortiqcha ma'muriy tartib-taomillarni bartaraf etish hisobiga davlat xizmatlari ko'rsatish tartibini takomillashtirish, shuningdek idoralararo elektron hamkorlikni rivojlantirish sohasida:

idoralararo axborot almashuvi infratuzilmasidan foydalangan holda davlat organlari va boshqa tashkilotlar o'rtasida hamda O'zbekiston Respublikasi Yagona interaktiv davlat xizmatlari portalida elektron hujjat aylanishi bo'yicha faoliyatni tashkil etishga ko'maklashadi, muvofiqlashtiradi va takomillashtiradi;

ko'rsatilayotgan davlat xizmatlari sifatini yaxshilash maqsadida aholi va tadbirkorlik subyektlari o'rtasida tizimli ravishda so'rovnomalarni o'tkazadi;

Davlat xizmatlarining yagona reyestrini shakllantiradi, shuningdek uning lozim darajadagi (dolzarb) holatini ta'minlaydi;

16) davlat xizmatlari ko'rsatish sohasida, shu jumladan tegishli axborot tizimlari, resurslar va ma'lumotlar bazalarini joriy etish bo'yicha davlat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatini nazorat qilish va samaradorligini baholash sohasida:

davlat xizmatlari ko'rsatish sohasida, shu jumladan tegishli axborot tizimlari, resurslar va ma'lumotlar bazalarini joriy etish bo'yicha davlat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatini monitoring, nazorat va tahlil qiladi;

davlat xizmatlari ko'rsatuvchi davlat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatida qonunchilik hujjatlari va ma'muriy reglamentlar talablariga rioya etilishi nuqtai nazaridan tekshirishlarni amalga oshiradi;

davlat xizmatlari ko'rsatish sohasidagi qonunchilik hujjatlarini buzganlik uchun davlat organlari va boshqa tashkilotlar, shu jumladan xo'jalik birlashmalari, uy-joy kommunal va foydalanish xo'jaligi tashkilotlari mansabdor shaxslariga nisbatan ma'muriy jazo qo'llaydi;

davlat organlari va boshqa tashkilotlarning davlat xizmatlari ko'rsatishga oid faoliyati, ushbu sohadagi qonun buzilishlari va ularga yo'l qo'ygan aybdor shaxslar, mavjud kamchiliklar va ularni bartaraf etish yuzasidan takliflarni o'z ichiga olgan ma'lumotlarni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga hamda Vazirlar Mahkamasiga taqdim etish uchun bir yilda ikki marta batafsil axborot tayyorlaydi;

davlat xizmatlari ko'rsatishda jismoniy va yuridik shaxslarga malakali axborot va maslahat yordami beradi;

17) intellektual mulk sohasida yagona davlat siyosatini olib borish hamda ixtirolar, tovar belgilari, mualliflik huquqi va boshqa intellektual mulk obyektlariga bo'lgan huquqlarni himoya qilish sohasida:

intellektual mulk sohasini rivojlantirish istiqbollari belgilaydi va bu bo'yicha ustuvor yo'nalishlarni ishlab chiqadi;

intellektual mulk obyektlarining huquqiy muhofaza qilinishini ta'minlash bo'yicha, shu jumladan kontrafakt mahsulotlarni ishlab chiqarish, realizatsiya qilishga qarshi kurashishda bevosita yoki vakolatli davlat organlariga ko'maklashish orqali ta'sirchan choralar ko'radi;

intellektual mulk sohasidagi huquqni qo'llash amaliyotini izchil va bir xilda ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

davlat organlari va boshqa tashkilotlar faoliyatida intellektual mulk sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarga rioya qilinishi va qo'llanilishi amaliyotini o'rganadi va tahlil qiladi;

intellektual mulk sohasidagi qonun buzilishi holatlari to'g'risida belgilangan tartibda xulosa beradi;

intellektual mulk sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarni noto'g'ri va ziddiyatli qo'llash amaliyotini o'rganadi, ushbu sohada huquqbuzarliklarni bartaraf etishga doir amaliy choralar ko'radi, shuningdek mazkur masalalardagi jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqadi;

xorijiy patent idoralari, xalqaro, mintaqaviy va xorijiy tashkilotlar bilan patent hujjatlari va patent-huquqiy adabiyotlarning xalqaro almashinuvini amalga oshiradi;

qonunchilikka muvofiq intellektual mulk obyektlarini huquqiy muhofaza qilish va ularga bo'lgan huquqlarni himoya qilish masalalari bo'yicha jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqadi;

intellektual mulk obyektlarining huquqiy muhofazasi va himoyasi sohasida manfaatdor shaxslarga uslubiy yordam ko'rsatadi;

intellektual mulk sohasining rivojlanish holatini, jumladan, ushbu sohadagi xalqaro reytinglar va indekslar metodologiyasi va mezonlarini hisobga olgan holda har tomonlama tahlil qiladi, umumlashtiradi, takliflar va boshqa zarur chora-tadbirlarni ishlab chiqadi;

intellektual mulk obyektlarining ishonchli huquqiy muhofazasi va himoyasini ta'minlash sohasida O'zbekiston Respublikasi qabul qilgan xalqaro majburiyatlar bajarilishining monitoringini o'tkazadi;

kontrafakt mahsulotlarni yashirin ishlab chiqarish holatlarini aniqlash bo'yicha maxsus vakolatli organlar bilan hamkorlikda tadbirlar o'tkazadi va aniqlangan kontrafakt mahsulotlarni olib qo'yish va yo'q qilish bo'yicha choralarni ko'radi;

intellektual mulk sohasidagi qonun buzilishi holatlari yuzasidan tadbirkorlik subyektlari faoliyatida o'tkaziladigan tekshirishlarni vakolatli organni xabardor qilish tartibida amalga oshiradi;

18) ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, tovar belgilari va boshqa intellektual mulk obyektlarini huquqiy muhofaza qilish sohasida:

ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, tovar belgilari, xizmat ko'rsatish belgilari, geografik ko'rsatkichlar, tovar kelib chiqqan joy nomlari va integral mikrosxemalar topologiyalarini davlat ekspertizasidan o'tkazish, talabnoma topshirilgan obyektlarning ustuvorligini belgilash, seleksiya yutuqlarining rasmiy ekspertizasini o'tkazish hamda EHM uchun dasturlar, ma'lumotlar bazalarini tekshirish ishlarini tashkillashtiradi;

ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari davlat ro'yxatidan o'tkazishni, seleksiya yutuqlari, tovar belgilari, xizmat ko'rsatish belgilari, geografik ko'rsatkichlar, tovar kelib chiqqan joy nomlarini ro'yxatdan o'tkazishni, EHM uchun dasturlarni, ma'lumotlar bazalarini rasmiy ro'yxatdan o'tkazishni hamda integral mikrosxemalar topologiyalarini ro'yxatdan o'tkazishni amalga oshiradi, muhofaza hujjatlarini beradi, O'zbekiston Respublikasida hammaga ma'lum tovar belgilari ro'yxatini va tegishli reyestrlarni yuritadi;

muhofaza va boshqa zarur hujjatlarning yagona shakllarini belgilaydi;

depozitariylarda saqlanayotgan mualliflik huquqi obyektlarining elektron nazorat nusxalari Mualliflik huquqi obyektlarining yagona bazasida saqlanishini ta'minlaydi;

intellektual mulk obyektlaridan foydalanishga huquqlar berish to'g'risidagi litsenziya shartnomalarini, shuningdek ularni to'liq yoki qisman berish to'g'risidagi shartnomalarni ro'yxatdan o'tkazadi va tegishli reyestrlarni yuritadi;

intellektual mulkning rasmiy ro'yxatdan o'tkazilgan obyektlari to'g'risidagi ma'lumotlar bazasini shakllantiradi, ularning saqlanishi va foydalanilishi uchun shart-sharoitlarni ta'minlaydi;

Davlat patent fondini jamlash ishlarini tashkil etishni va amalga oshirishni, undan iqtisodiyotning real sektoridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar, ilmiy tashkilotlar, olimlar va mutaxassislar tomonidan samarali foydalanilishi uchun uning saqlanishi va qulayligini ta'minlaydi;

intellektual mulk sohasidagi axborotnomalarni va boshqa rasmiy nashrlarini, shuningdek intellektual mulk obyektlarini huquqiy muhofaza va himoya qilish masalalari bo'yicha boshqa ma'lumotlar va materiallarni elektron ravishda e'lon qilinishini tashkil qiladi hamda amalga oshiradi;

patent vakillarini attestatsiyadan va ro'yxatdan o'tkazadi, Patent vakillarining davlat reyestrini yuritadi;

O'zbekiston Respublikasining xalqaro mavqeyini, jumladan, jahon hamjamiyatiga mamlakatda intellektual mulk sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar to'g'risida xolisona axborot yetkazish orqali mustahkamlash, obzorli, ma'lumotnoma va boshqa materiallarni tayyorlash choralari ko'radi;

19) yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishni tashkil etish, yurisprudensiya sohasidagi fundamental va amaliy tadqiqotlarni amalga oshirishni ta'minlash sohasida:

huquqiy ta'limning holatini tahlil qiladi, uni yaxshilash bo'yicha takliflar ishlab chiqadi;

professional va oliy ta'lim tashkilotlarining o'quvchilari va talabalari uchun yuridik darsliklar, o'quv qo'llanmalari, shuningdek boshqa yuridik adabiyotlar nashr etish rejalarini ishlab chiqadi va nashr etilishini tashkil etadi;

davlat organlari va boshqa tashkilotlarning yuridik kadrlarga bo'lgan ehtiyojini aniqlaydi, ularni Vazirlik tizimidagi ta'lim muassasalarida tayyorlash ishlarini tashkil etadi va rahbarlik qiladi;

yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishni tashkil etadi;

kadrlar zaxirasini yaratadi, ularni tayyorlash, qayta tayyorlash va stajirovkadan o'tishini tashkil etadi, adliya organlari va muassasalariga kadrlar tanlovini amalga oshiradi va ularni joy-joyiga qo'yishda qatnashadi;

huquqiy fanlarni rivojlantirish choralari ko'radi, davlat va jamiyat qurilishi, sud-huquq tizimi, mamlakatda huquq ijodkorligi, huquqni qo'llash, huquqni muhofaza qilish faoliyati sohalarida fundamental va amaliy tadqiqotlarning amalga oshirilishini muvofiqlashtiradi;

huquq sohasidagi ta'lim ishlarining uslubiy jihatdan ta'minlanishini tashkil etadi;

20) sud-ekspertlik faoliyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqish, sud ekspertlarini tayyorlash va malakasini oshirish ishlarini muvofiqlashtirish sohasida:

sud ekspertizasi sohasida ilmiy-tadqiqot va ekspertlik ishlarini tashkil etadi;

O'zbekiston Respublikasi davlat sud-ekspertlik muassasalari faoliyatini muvofiqlashtiradi va ularga ilmiy-uslubiy rahbarlikni amalga oshiradi;

sud-ekspertlik faoliyatini yanada rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqadi, sud ekspertlarini tayyorlash va malakasini oshirish sohasidagi ishlarni muvofiqlashtiradi;

sud-ekspertlik faoliyatiga fan va texnika yutuqlarini joriy etish bo'yicha choralarni ko'radi;

nodavlat sud-ekspertiza tashkilotlari sud ekspertlari tomonidan o'tkaziladigan sud ekspertizalarining murakkablik darajasini aniqlash, sud ekspertizalarining murakkablik darajasiga qarab ularni amalga oshirish muddatlarini hisoblash tartibini, sud ekspertlari yuklamalarining normativlarini belgilaydi va nazoratini olib boradi;

nodavlat sud-ekspertiza tashkilotlari, ularning sud ekspertlari va sud-ekspertlik tadqiqotlari uslublarining davlat reyestrlarini yuritadi;

nodavlat sud-ekspertiza tashkilotlari tomonidan o'tkaziladigan har bir sud ekspertizasi turlari bo'yicha moddiy-texnika bazasining jihozlanishiga qo'yiladigan minimal talablarni tasdiqlaydi;

nodavlat sud ekspertlarini attestatsiyadan o'tkazadi hamda sud eksperti kasb etikasi qoidalarini belgilaydi va ularga rioya etilishi yuzasidan nazorat olib boradi;

21) siyosiy-huquqiy sohaga oid xalqaro reyting va indekslarda O'zbekiston Respublikasining ko'rsatkichlarini tahlil qilib borish sohasida:

davlat organlari va tashkilotlari hamda tadqiqot institutlari bilan hamkorlikda siyosiy-huquqiy sohaga oid xalqaro reyting va indekslardagi O'zbekiston Respublikasining o'rniga salbiy ta'sir qiluvchi omillar, muammolar va normativ-huquqiy hujjatlardagi qoidalarini o'rganadi hamda ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi;

davlat organlari va tashkilotlari hamda tadqiqot institutlarining siyosiy-huquqiy sohaga oid xalqaro reyting va indeksni tuzuvchi xalqaro va xorijiy tashkilotlarni O'zbekistonda amalga oshirilgan islohotlar va ularning natijalari haqida axborotlardan xabardor qilish sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtiradi, uslubiy rahbarlik, monitoringni amalga oshiradi;

22) xalqaro-huquqiy hamkorlikni yo'lga qo'yish va mustahkamlash, xalqaro shartnomalarni huquqiy ekspertizadan o'tkazish sohasida:

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarini tayyorlash va ijro etishda o'z vakolatlari doirasida belgilangan tartibda ishtirok etadi;

xalqaro shartnomalar loyihalarini huquqiy ekspertizadan o'tkazadi;

O'zbekiston Respublikasining huquqiy yordam ko'rsatish to'g'risidagi xalqaro shartnomalarini tayyorlash, tuzish va bajarish haqida takliflar taqdim etadi;

davlat kafolati ostida tuzilgan qarz shartnomalari bo'yicha belgilangan tartibda yuridik xulosalar beradi;

23) xalqaro va xorijiy tashkilotlarda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarining huquqiy himoyasini ta'minlash sohasida:

xalqaro va xorijiy tashkilotlarda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarining huquqiy himoyasini ta'minlaydi;

xalqaro arbitraj va xorijiy davlatlarda sud muhokamalari masalalari bo'yicha xalqaro va xorijiy tashkilotlarda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarining huquqiy himoyasini ta'minlashda Tashqi ishlar vazirligi hamda boshqa davlat organlari va tashkilotlari bilan idoralararo hamkorlikni amalga oshiradi;

xorijiy davlatlar sudlarida va xalqaro arbitrajlarda tomonlardan biri O'zbekiston Respublikasi bo'lgan nizolar ko'rib chiqilayotganda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarini huquqiy himoya qiladi;

O'zbekiston Respublikasi ishtirokidagi xorijiy davlatlar sudlari va xalqaro arbitraj muhokamalari bilan bog'liq tegishli materiallarni yig'ishni hamda tizimli tahlilini tashkillashtirishni amalga oshiradi;

xorijiy davlatlar sudlari va xalqaro arbitrajlarda O'zbekiston Respublikasi manfaatlarini huquqiy ifodalash maqsadida xorijiy va milliy advokatlik (yuridik) firmalari, maslahatchi va ekspertlarni jalb qiladi hamda faoliyatini muvofiqlashtiradi;

aniq bir O'zbekiston Respublikasi ishtirokidagi xorijiy davlat sudi va xalqaro arbitraj muhokamasi doirasida tashkil etiladigan ishchi guruhlarining ishchi organi funksiyalarini amalga oshiradi;

O'zbekiston Respublikasi ishtirokidagi xorijiy davlatlar sudlari va xalqaro arbitrajlar muhokamalari masalalari bo'yicha ma'lumotlar bazasini shakllantiradi va yuritadi;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va eks-Prezidentining huquqlari va qonuniy manfaatlarini huquqiy, shu jumladan sudda himoya qilishni amalga oshiradi;

24) davlat organlari va tashkilotlarining Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestrini yuritish bilan bog'liq faoliyatini muvofiqlashtirish sohasida:

Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestrining operatori sifatida uning doimiy yuritilishini, takomillashtirilishini va uni texnik qo'llab-quvvatlashni tashkil etadi;

vakolatli davlat organlari va tashkilotlari tomonidan tegishli ma'lumotlarning Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestriga to'g'ri kiritilishini nazorat qiladi;

vakolatli davlat organlari va tashkilotlarga Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestrini shakllantirishda uslubiy yordam ko'rsatadi;

25) arxiv ishi va ish yuritish sohasida yagona davlat siyosatini yuritish hamda davlat organlari va tashkilotlarining ushbu sohadagi ishlarini muvofiqlashtirish sohasida:

davlat organlari va tashkilotlarining arxiv ishi va ish yuritish sohasidagi ishlarini muvofiqlashtiradi hamda samarali davlat boshqaruvi yuritilishini ta'minlaydi;

arxiv hujjatlarini jamlash, davlat hisobiga olish, saqlash va ulardan foydalanishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish, davlat arxivlarining moddiy-texnik bazasini yaxshilash, arxiv xizmatlarini ko'rsatish jarayonlarini raqamlashtirish va soddalashtirish, sohaga ilg'or xorijiy amaliyotlar, ilmiy tadqiqotlar natijalari va ilmiy-texnika yutuqlari, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari joriy etilishini tashkil etadi;

Milliy arxiv fondi tarkibiga kiritilgan arxiv hujjatlarining saqlanishi, arxiv xizmatlarini ko'rsatishda nodavlat sektorini yanada rivojlantirish choralari ko'radi hamda arxiv ishi sohasida davlat-xususiy sheriklik uchun qulay shart-sharoitlar yaratadi;

arxiv hujjatlarini alohida qimmatli hujjatlar va noyob hujjatlar sirasiga kiritish tartibini, shuningdek sug'urta nusxalarini yaratish va saqlash tartibini, arxiv hujjatlarini kirib ko'rish tartibi va shartlarini belgilaydi;

arxiv ishi va ish yuritish sohasida faoliyat ko'rsatayotgan xodimlarning malakasini oshirishni tashkil etadi;

arxivshunoslik, arxeografiya, ish yuritish, elektron hujjat aylanishi sohasida ilmiy, metodik ishlarni tashkil etadi va muvofiqlashtiradi;

26) shaxsga doir ma'lumotlar sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish hamda davlat organlari va tashkilotlarining shaxsga doir ma'lumotlar bilan ishlash bo'yicha faoliyatini nazorat qilish va muvofiqlashtirish sohasida:

davlat organlari va tashkilotlarining shaxsga doir ma'lumotlar bilan ishlash sohadagi faoliyatini nazorat qiladi va muvofiqlashtiradi;

shaxsga doir ma'lumotlar sohasidagi davlat dasturlari va normativ-huquqiy bazani takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqadi;

shaxsga doir ma'lumotlarning himoya qilinganlik darajasi oshirilishi hamda shaxsga doir ma'lumotlar bazalarining davlat reyestri samarali yuritilishini ta'minlaydi;

shaxsga doir ma'lumotlarga ishlov berishning namunaviy tartibini, shaxsga doir ma'lumotlar bazasi mulkdorining va (yoki) operatorining shaxsga doir ma'lumotlarga ishlov berilishini hamda ularning himoya qilinishini ta'minlovchi tuzilmaviy bo'linmasi yoki vakolatli shaxsi faoliyatini tashkil etishning namunaviy tartibini, shaxsga doir ma'lumotlarning zarur himoya qilinganlik darajasini belgilaydi.

Vazirlik qonunchilik hujjatlarida belgilangan boshqa funksiyalarni ham amalga oshirishi mumkin.

4-bob. Vazirlikning vakolatlari va javobgarligi

11. Vazirlik o'ziga yuklatilgan vazifalar va funksiyalarni amalga oshirish uchun quyidagi vakolatlarga egadir:

1) o'z vakolati doirasida davlat organlari va tashkilotlari, jismoniy va yuridik shaxslar uchun majburiy bo'lgan, shu jumladan boshqa davlat organlari bilan birgalikda normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish;

2) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Vazirlar Mahkamasi va boshqa davlat organlari ko'rib chiqishi uchun qonunchilikni va huquqni qo'llash amaliyotini takomillashtirish masalalari hamda o'ziga yuklatilgan vazifa va funksiyalar bo'yicha takliflar kiritish;

3) davlat organlari va boshqa tashkilotlar tomonidan norma ijodkorligi sohasida, Ma'muriy islohotlar konsepsiyasi doirasida, shuningdek, huquqni qo'llash amaliyoti va ma'muriy tartib-taomillar bilan bog'liq vazifalar ijro qilinmagan taqdirda ularning mansabdor shaxslarini javobgarlikka tortish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi va Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritish;

4) davlat organlari va boshqa tashkilotlarda:

norma ijodkorligi faoliyati, huquqiy ishlar, yuridik xizmatlar faoliyati, normativ-huquqiy hujjatlarni e'lon qilish va manfaatdor shaxslar e'tiboriga yetkazish holatini;

huquqni qo'llash amaliyoti, fuqarolar huquqlarini ta'minlash bo'yicha qonunchilik ijrosi, davlat xizmatlarini ko'rsatishning belgilangan tartibiga rioya etish holatini, shu jumladan joylarga chiqqan holda tekshirish;

5) nodavlat notijorat tashkilotlar tomonidan qonunchilik hujjatlari va ta'sis hujjatlariga rioya qilinishi, shuningdek, ularga ajratilgan mablag'lardan maqsadli foydalanishini tekshirish;

6) vazirliklar, idoralar, huquqni muhofaza qiluvchi va nazorat organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqa tashkilotlarga bajarilishi majburiy bo'lgan:

ushbu organlarning norma ijodkorligi faoliyati ustidan monitoring olib borish jarayonida aniqlangan qonunbuzarliklarni, tizimli muammo va kamchiliklarni bartaraf etish to'g'risida;

davlat ro'yxatidan o'tmagan normativ-huquqiy tusga ega bo'lgan hujjatlarni bekor qilish va ijrodan chaqirib olish to'g'risida;

qonunchilikka muvofiq bo'lmagan normativ-huquqiy hujjatlarni bekor qilish, to'xtatib turish (to'liq yoki qisman) yoxud ularni qonunchilik hujjatlariga muvofiqlashtirish to'g'risida;

ishlab chiqish muddatini ko'rsatgan holda normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish, ular tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarga rasmiy sharh berish zarurligi to'g'risida;

aniqlangan normativ-huquqiy hujjatlarni noto'g'ri yoki ziddiyatli tarzda qo'llash amaliyoti, qonunchilik hujjatlari talablari buzilishi, ularga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish, shu jumladan aybdor shaxslarni intizomiy javobgarlikka tortish haqida;

normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarini tartibga solish ta'sirini baholash va korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish sohasida aniqlangan qoidabuzarliklarni, ularga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni, shuningdek, korrupsiyaviy omillar va normalarni bartaraf etish to'g'risida;

Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestriga ma'lumotlarni kiritish borasida aniqlangan qoidabuzarliklarni bartaraf etish, shuningdek reyestriga kiritish uchun ma'lumotlarni o'z vaqtida va belgilangan tartibda taqdim etish to'g'risida;

qonunlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon, qaror, farmoyish va topshiriqlari ijrosini ta'minlash hamda "ljro.gov.uz" tizimiga zarur ma'lumotlarni o'z vaqtida va to'g'ri kiritish to'g'risida taqdimnomalar kiritish;

7) nodavlat notijorat tashkilotlar faoliyatida aniqlangan qonunchilik va ta'sis hujjatlari buzilishlarini bartaraf etish to'g'risida nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlariga, advokatlik tuzilmalariga bajarilishi majburiy bo'lgan taqdimnomalar kiritish;

8) qonunchilik hujjatlari buzilishiga yo'l qo'ymaslik haqida mansabdor shaxslarni yozma ravishda ogohlantirish;

9) fuqarolarning qonuniy huquq va erkinliklari, yuridik xizmatlar faoliyati sohasida qonunchilik buzilishi holatlari aniqlaganda hamda adliya organlarining qonuniy talablari bajarilmaganda, aybdor mansabdor shaxslarni javobgarlikka tortish to'g'risida tegishli davlat organlari va boshqa tashkilotlarga takliflar kiritish;

10) davlat, yuridik va jismoniy shaxslar, shuningdek, adliya organlari va muassasalari manfaatlarini ko'zlab sudlarga davlat boji to'lamasdan arizalar va da'volarni kiritish;

11) Vazirlikka yuklangan vazifalar va funksiyalarni bajarish uchun zarur bo'lgan hujjatlar va axborotlarni, shu jumladan normativ-huquqiy hujjatlarni qo'llash amaliyoti to'g'risida zarur statistik ma'lumotlarni, tahliliy materiallarni, hujjatlarni, boshqa axborotlarni, qarorlar va boshqa hujjatlarni, ma'lumotlarni davlat organlari va boshqa tashkilotlardan bepul tarzda so'rash va olish;

12) nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlardan axborot, hujjatlar va ma'lumotlar, shuningdek, ularning rahbarlari va mas'ul shaxslaridan tushuntirishlarni talab qilish va olish;

13) tekshirish o'tkazish, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini o'rganish, shuningdek Vazirlik vakolatiga kiruvchi masalalar bo'yicha axborot-tahliliy materiallarni tayyorlash uchun vazirliklar, idoralar, ilmiy va ta'lim muassasalari va boshqa tashkilotlar vakillarini chaqirish va jalb etish;

14) tekshirish va tahlil davomida aniqlangan holatlarga aniqlik kiritish maqsadida davlat organlari va boshqa tashkilotlarning mansabdor shaxslari hamda xodimlarini, shuningdek intellektual mulk masalalari bo'yicha jismoniy shaxslarni chaqirish, qonunchilik hujjatlarining buzilishi holatlari yuzasidan og'zaki va yozma tushuntirishlar talab qilish;

15) davlatga tegishli Vazirlikning va unga idoraviy mansub tuzilmalarning mol-mulkini o'zining tashkiliy tuzilmasi doirasida bepul foydalanish huquqi bilan bir tarkibiy tuzilmadan boshqa tuzilmaga belgilangan tartibda o'tkazish;

16) Vazirlik va unga idoraviy mansub tashkilotlar xodimlari tomonidan o'z sohasida ular faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha parametrlar bajarilishini hisobga olgan holda ularni moddiy rag'batlantirish tartibi, miqdorlari va shartlarini belgilash;

17) budjetdan tashqari mablag'larni hamda adliya organlari va muassasalarining depozit hisobvaraqlarida joylashgan mablag'larni O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining depozit raqamlarida milliy va chet el valyutasida joylashtirish. Bunda, mablag'larni joylashtirishdan olingan daromad adliya organlari va muassasalarining budjetdan tashqari hisobvaraqlariga ushbu daromadlar moddiy-texnik bazani rivojlantirishga va xodimlarni moddiy rag'batlantirish hamda qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa maqsadlarga yo'naltirilgan holda o'tkaziladi;

18) Vazirlik vakolatiga kiradigan masalalar bo'yicha idoralararo tUSDagi xalqaro shartnomalarni belgilangan tartibda tuzish;

19) Vazirlik vakolatiga tegishli bo'lgan masalalar bo'yicha xalqaro darajada O'zbekiston Respublikasi manfaatlarini belgilangan tartibda ifodalash;

20) qonunlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hujjatlari va Vazirlar Mahkamasi qarorlariga zid bo'lgan idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarni belgilangan tartibda davlat reyestridan chiqarish;

21) jismoniy va yuridik shaxslarning o'z huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilganligi to'g'risida murojaatlarni ko'rib chiqish;

22) Vazirlik vakolatiga kiruvchi masalalarni ko'rib chiqishda davlat organlari va tashkilotlarining hay'at majlislarida ishtirok etish;

23) xorijiy davlatlarning sudlari va xalqaro arbitrajlarda O'zbekiston Respublikasining huquqlari va qonuniy manfaatlariga daxldor huquqiy nizolar bo'yicha da'vogar va javobgarning vakili sifatida ishtirok etish;

24) advokatlar malaka komissiyalariga advokatlarni intizomiy javobgarlikka tortish masalasini kiritish;

25) advokatlar va xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notariuslarga berilgan litsenziyalarning amal qilishini to'xtatib turish va tugatish;

26) yuridik xizmat xodimining attestatsiyadan o'tganligi to'g'risidagi guvohnomaning amal qilishini tugatish;

27) nodavlat notijorat tashkilotlar tomonidan o'tkaziladigan tadbirlarda (konferensiyalar, seminarlar, treninglar, yig'ilishlar, aksiyalar va shu kabilarda) ishtirok etish;

28) nodavlat notijorat, shu jumladan diniy tashkilotlar tomonidan rejalashtirilgan tadbirlarni o'tkazilishini taqiqlash yuzasidan qaror qabul qilish;

29) siyosiy partiyalarning ustavlarida nazarda tutilgan faoliyatini davlat tomonidan moliyalashtirishni to'xtatib turish yoki tugatish to'g'risida qaror qabul qilish;

30) nodavlat notijorat tashkilotlarning chet el fuqarolari bo'lgan xodimlarini, shuningdek, ularning qaramog'idagi oila a'zolarini, ular tomonidan O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi buzilgan hollarda akkreditatsiyadan mahrum qilish;

31) o'z vazifa va funksiyalari doirasida xalqaro hamkorlikni amalga oshirish, xorijiy davlatlar organlari, xalqaro va xorijiy tashkilotlar bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqalar o'rnatish va hamkorlik olib borish, xalqaro shartnomalarni tuzish yuzasidan takliflar kiritish;

32) adliya organlari va muassasalari faoliyatini ta'minlash uchun zarur bo'lgan tegishli tuzilmalar tashkil etish, ularni qayta tashkil etish va tugatish, shuningdek, ularning ustavleri (nizomlari)ni tasdiqlash;

33) davlat siri va qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirga rioya qilish sharti bilan tekshirishni o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlar va materiallar bilan tanishish, davlat organlarining elektron bazalaridan (banklaridan) foydalanish uchun xizmat guvohnomasini ko'rsatgan holda davlat organlari va boshqa tashkilotlarning hududlariga va binolariga kirish;

34) o'z vakolati doirasida ma'muriy javobgarlikni keltirib chiqaradigan holatlar yuzasidan ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risida bayonnomalar tuzish;

35) respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari tomonidan o'tkaziladigan qonunchilik hujjatlarining huquqiy monitoringida ishtirok etish.

36) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Vazirlar Mahkamasining topshiriqlari bo'yicha hamda o'z tashabbusiga ko'ra normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish va ularni ko'rib chiqish uchun belgilangan tartibda kiritish;

37) normativ-huquqiy hujjatlarni qo'llash masalalari yuzasidan o'z xulosasini berish;

38) davlat organlari va tashkilotlariga normativ-huquqiy hujjatlarni qo'llash masalalari yuzasidan tavsiyalar va tushuntirishlar berish hamda ko'rsatmalar kiritish;

39) aniqlangan normativ-huquqiy hujjatlar talablari buzilishlarini, ularning sodir etilishiga imkon beruvchi sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish bo'yicha choralar ko'rish uchun umumlashtirish materiallarini davlat organlari va tashkilotlariga yuborish;

40) o'z vazifa va funksiyalari doirasida davlat organlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qilish;

41) davlat xizmatlari markazlari orqali ularning binolari va tutash hududlarida reklama faoliyatini, shuningdek, yuridik shaxs maqomiga ega bo'lmagan holda tadbirkorlik subyektlarining muhr va shtamplarini tayyorlash faoliyatini amalga oshirish;

42) tegishli ma'lumotlar bazalaridan, davlat axborot tizimlaridan va vakolatli organlar resurslaridan belgilangan tartibda foydalanish;

43) O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishilgan pullik xizmatlar ro'yxati va tariflariga muvofiq pulli xizmatlar ko'rsatish;

44) yuqori malakali xorijiy va mamlakatimiz mutaxassislarini kontrakt asosida konsultant va ekspert sifatida ishga taklif qilish;

faoliyat yo'nalishlarini rivojlantirishga oid dolzarb va istiqboldagi muammolar yechimini ishlab chiqish maqsadida, jumladan, xorijiy ekspertlarni jalb qilgan holda ishchi guruhlarini tuzish;

45) O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi bilan kelishilgan holda, malakali xorijiy mutaxassislarni ularga istisno tariqasida Vazirlikning budjetdan tashqari mablag'lari hisobidan chet et valyutasida ish haqi va boshqa to'lovlarni belgilagan holda xodimlar va maslahatchilar sifatida jalb qilish;

46) intellektual mulk sohasidagi qonunchilikni buzganlik uchun yuridik shaxslarga jarima qo'llash;

47) ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, seleksiya yutuqlari, tovar belgilari, xizmat ko'rsatish belgilari, tovarlarning kelib chiqish joylari nomi, EHM uchun dasturlar, ma'lumotlar bazalari, integral mikrosxemalar topologiyasi bo'yicha talabnomalarni ko'rib chiqish va davlat ekspertizasidan o'tkazish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha materiallarni talabnoma topshiruvchilardan belgilangan tartibda so'rab olish;

48) davlat organlari va davlat ishtirokidagi tashkilotlardagi mehnat nizosini ko'rish haqidagi ariza bilan sudga murojaat qilish;

49) xo'jalik birlashmalariga, uy-joy kommunal va foydalanish xo'jaligi tashkilotlariga davlat xizmatlari ko'rsatish sohasida aniqlangan qonunbuzilishlari va kamchiliklarni, ularning yo'l qo'yilishiga olib kelgan sabablar va sharoitlarni bartaraf etish bo'yicha taqdimnomalar kiritish.

Vazirlik qonunchilik hujjatlariga muvofiq boshqa vakolat va huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

50) davlat organlari va boshqa tashkilotlarga idoraviy arxiv ishlari va ish yuritish doirasida hujjatlar bilan ishlashda aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish yuzasidan ijro etilishi majburiy bo'lgan ko'rsatmalar kiritish;

51) shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risidagi qonunchilik buzilishlarini bartaraf qilish haqida yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan ijro etilishi majburiy bo'lgan ko'rsatmalar kiritish.

12. Vazirlikning markaziy apparati, hududiy va tarkibiy tuzilmalari vazifalari, funksiyalari, vakolatlari, huquqlari va javobgarligi, agar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoki Vazirlar Mahkamasining qarorlarida boshqacha qoida belgilanmagan bo'lsa, Vazir tomonidan tasdiqlanadigan nizomlar va ustavlar bilan belgilanadi.

13. Vazirlik o'ziga yuklatilgan vazifalar va funksiyalarning sifatli bajarilishi, shuningdek, tegishli sohadagi davlat siyosatining samarali amalga oshirilishi uchun javobgardir.

5-bob. Vazirlik faoliyatini tashkil etish

1-§. Vazirlik rahbariyati

14. O'zbekiston Respublikasi adliya vaziri:

1) Vazirlik faoliyatini umumiy boshqarishni amalga oshiradi va rahbarlik qiladi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Vazirlar Mahkamasining tegishli qarori bilan Vazirlikka yuklatilgan vazifa va funksiyalarni bajarishni tashkillashtiradi;

2) Vazirlikka yuklatilgan vazifa va majburiyatlarning bajarilishi uchun shaxsan javob beradi;

3) adliya organlari va muassasalari hamda ularning xodimlari tomonidan bajarilishi majburiy bo'lgan buyruqlar chiqaradi, topshiriq va ko'rsatmalar beradi;

4) vazirlik tizimidagi tashkilotlarning lavozimlari ro'yxatiga kiruvchi xodimlarni belgilangan tartibda lavozimga tayinlaydi va ozod qiladi;

5) o'z o'rinbosarlari va vazirlik tizimidagi boshqa mansabdor shaxslarining vakolatlari va majburiyatlarini belgilaydi, ular o'rtasida vazifalarni taqsimlaydi;

6) Vazirlikning davriy ish rejalarini tasdiqlaydi va ularning bajarilishi ustidan nazoratni ta'minlaydi;

7) Vazirlik xodimlarini tizimli qayta tayyorlashni va ularning malakasini oshirishni tashkil etadi;

8) Vazirlik tizimida kadrlarni tanlash va joy-joyiga qo'yish, ularning mutaxassisliklariga (yurisprudensiya, iqtisod, moliya, psixologiya, tashqi aloqalar, filologiya va h.k.) talablar belgilash, samarali faoliyati uchun zarur shart-sharoitlar yaratish, Vazirlikning kadrlar zaxirasini shakllantirish choralari ko'radi;

9) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi nomenklaturasiga kiradigan bo'sh lavozimlarga taklif etilgan kadrlarning, shuningdek, Vazirlikka ishga qabul qilinayotgan boshqa kadrlarning professionalligi va o'z ishini bilishi, yuksak darajadagi ishchanlik va ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega bo'lishini ta'minlashga qaratilgan choralarni amalga oshiradi;

10) o'z vakolati doirasida normativ-huquqiy hujjatlar qabul qiladi, zarur hollarda davlat boshqaruvining boshqa organlari bilan birgalikda qarorlar va boshqa hujjatlarni birgalikda qabul qiladi;

11) Vazirlikning hududiy va tarkibiy tuzilmalarining rahbarlari faoliyatini muvofiqlashtiradi va nazorat qiladi;

12) Vazirlik xodimlarini rag'batlantirish va intizomiy javobgarlikka tortish masalalarini hal etadi, o'zining o'rinbosarlarini rag'batlantirish va intizomiy javobgarlikka tortish, shu jumladan, ularning egallab turgan lavozimda qolishi maqsadga muvofiqligi masalasini ko'rib chiqish bo'yicha takliflarni kiritadi, ularning shaxsiy mas'uliyatini oshirish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar ko'radi;

13) belgilangan tartibda martaba darajalarini beradi hamda oliy martaba darajalari berish uchun adliya organlari va muassasalari xodimlarini, shuningdek, qonunchilikda belgilangan tartibda boshqa davlat organlari xodimlarini O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga taqdim etadi;

14) O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tizimidagi moliyaviy mutanosiblikni ta'minlash uchun adliya organlari va muassasalarining budjetdan tashqari mablag'larini qayta taqsimlaydi.

15) ajratilgan mablag'lar doirasida hamda belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda markaziy apparat va hududiy bo'linmalarining tuzilmasi va shtat birliklarini tasdiqlaydi;

16) hududdagi ehtiyoj va sharoitlardan kelib chiqib, muayyan viloyat yoki tuman (shahar) bo'linmalarini tashkil etadi yoki ularni tumanlararo (viloyatlararo) shaklda tuzadi.

15. Vazirlikka O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi ma'qullaganidan so'ng O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri taqdimnomasiga binoan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tasdiqlanadigan va lavozimdan ozod etiladigan Vazir boshchilik qiladi.

Vazir o'z maqomiga ko'ra Vazirlar Mahkamasi a'zosi hisoblanadi.

16. Vazir to'rt nafar o'rinbosarga, shu jumladan, bir nafar birinchi o'rinbosarga ega bo'ladi.

17. Vazirning birinchi o'rinbosari va boshqa o'rinbosarlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod etiladi.

18. Vazir bo'lmagan vaqtda uning vakolatlari vazirning birinchi o'rinbosari tomonidan, u bo'lmagan vaqtda esa vazir buyrug'iga asosan boshqa o'rinbosar tomonidan amalga oshiriladi.

19. Vazirlikning hududiy tuzilmalar va idoraviy mansub tashkilotlar rahbarlari vazir tomonidan lavozimga tayinlanadi va lavozimdan ozod etiladi, qonunchilik hujjatlari bilan belgilangan hollar bundan mustasno.

20. Vazirlikning hududiy tuzilmalari va idoraviy mansub tashkilotlari to'g'risidagi nizomlar vazir tomonidan tasdiqlanadi, agar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti yoki Vazirlar Mahkamasi qarorlarida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa.

2-§. Yuklatilgan vazifa va funksiyalarni bajarish, shuningdek Vazirlik markaziy apparati tarkibiy tuzilmalarining uning hududiy tuzilmalari bilan o'zaro hamkorligi tartibi

21. Vazirlik o'ziga yuklatilgan vazifa va funksiyalarni bevosita, shuningdek, adliya organlari va muassasalari orqali bajaradi.

22. Vazirlik markaziy apparati tarkibiy tuzilmalari va uning hududiy tuzilmalari hamda idoraviy mansub tashkilotlarning o'zaro hamkorligi jarayonida yuzaga keladigan kelishmovchiliklar vazirning topshirig'iga binoan uning tegishli o'rinbosari tomonidan ko'rib chiqiladi. Agar vazir o'rinbosari tomonidan kelishmovchiliklarni tartibga solishning imkoniyati bo'lmasa, so'nggi qaror bevosita vazir tomonidan qabul qilinadi.

3-§. Vazirlikning boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqa tashkilotlar bilan o'zaro hamkorligi

23. Vazirlik o'z vazifalari va funksiyalarini amalga oshirishda boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqa tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlik qiladi.

24. Vazirlikning hududiy tuzilmalari o'z vakolati doirasida boshqa respublika ijro etuvchi hokimiyat organlarining hududiy organlari, xo'jalik birlashmalari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqa tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlik qiladi.

Vazirlikning hududiy tuzilmalari tegishli hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha "yo'l xaritalari"ni ishlab chiqishda va amalga oshirishda kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha sektorlar bilan o'zaro yaqin hamkorlik qiladi.

Vazirlikning hududiy bo'linmalari o'z vakolatlari doirasida intellektual mulk sohasida huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish bo'yicha huquqni muhofaza qiluvchi, soliq va boshqa hududiy davlat organlari bilan hamkorlik qiladi.

25. Vazirlikning faoliyatiga O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining tegishli tarkibiy bo'linmalari tomonidan mutasaddilik qilinadi.

4-§. Vazirlikning hay'ati, boshqa kengash, maslahat, ekspert organlari

26. Vazirlikda rahbar, (hay'at raisi), uning o'rinbosarlari (lavozimi bo'yicha), shuningdek, uning faoliyatining asosiy yo'nalishlarini muvofiqlashtiruvchi tarkibiy tuzilmalar rahbarlaridan iborat tarkibda hay'at tuziladi.

Hay'at tarkibining soni va shaxsiy tarkibi vazirning taqdimnomasiga binoan Vazirlar Mahkamasidan tasdiqlanadi.

27. Hay'atga quyidagi vazifalar yuklanadi:

Vazirlik tarkibiy tuzilmalar rahbarlarining tegishli tuzilmalar faoliyati hamda qonunchilik hujjatlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hujjatlari va O'zbekiston Respublikasi Hukumati qarorlari ijrosi bo'yicha hisobotlarini eshitish;

Vazirlik faoliyatining asosiy masalalarini ko'rib chiqish, qabul qilingan qarorlar ijrosini tekshirish masalalarini, Vazirlik faoliyatida muhim ahamiyatga ega buyruqlari va boshqa hujjatlari loyihalarini, shuningdek, tekshiruvlar natijalarini muhokama qilish.

Hay'at Vazirlik vakolatiga kiritilgan boshqa masalalarni ham ko'rib chiqishga haqlidir.

28. Hay'at majlisiga respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari, boshqa tashkilotlar rahbarlari, ularning vakolatiga kiradigan masalalar yuzasidan taklif etilishi mumkin.

29. Hay'at, agar uning majlisida hay'at tarkibining yarmidan ko'pi qatnashsa, vakolatli hisoblanadi. Ko'rib chiqilayotgan masalalar yuzasidan qarorlar oddiy ko'pchilik ovoz bilan qabul qilinadi.

30. Hay'at qarorlari hay'at raisi tomonidan imzolanadi.

31. Vazir va hay'at a'zolari o'rtasida kelishmovchiliklar yuzaga kelgan taqdirda, vazir yuzaga kelgan kelishmovchiliklar haqida Vazirlar Mahkamasiga va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga axborot bergan holda mustaqil ravishda qaror qabul qiladi. Hay'at a'zolari ham Vazirlar Mahkamasiga va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasiga o'z fikrini bildirishi mumkin.

32. Hay'at faoliyati tartibi hay'at tomonidan tasdiqlanadigan reglament bilan belgilanadi.

33. Vazirlik huzurida O'zbekiston Respublikasi adliya vaziri rais hisoblangan intellektual mulk obyektlarining huquqiy muhofazasi bilan bog'liq bo'lgan apellyatsiyalarni sudgacha ko'rib chiquvchi Apellyatsiya kengashi tashkil etiladi.

Apellyatsiya kengashining tarkibiga intellektual mulk sohasidagi mustaqil olimlar va mutaxassislar kiradi. Apellyatsiya kengashi tarkibida adliya organlari va muassasalarining xodimlari soni Apellyatsiya kengashi a'zolari umumiy sonining o'ttiz foizidan oshmasligi lozim.

Vazirlikda boshqa kengash, maslahat va ekspertlik organlari tuzilishi mumkin.

34. Vazirlik huzurida tuziladigan kengash, maslahat va ekspertlik organlari tarkibi va ular to'g'risidagi nizomlar vazir tomonidan tasdiqlanadi, ularning tarkibi va nizomlari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hujjatlari va Vazirlar Mahkamasidan qarorlari bilan tasdiqlanadigan hollar bundan mustasno.

6-bob. Vazirlik faoliyati samaradorligi va natijadorligini baholash mezonlari va ish indikatorlari

35. Vazirlik faoliyatining samaradorligi muntazam baholanadi.

36. Vazirlik faoliyati samaradorligi va natijadorligini baholash O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadigan Vazirlik faoliyati samaradorligi va natijadorligini baholash mezonlari va ish indikatorlariga asoslanadi.

Vazir har yil boshida o'rinbosarlar kesimida belgilangan maqsadli ko'rsatkichlarga (indikatorlarga) erishish bo'yicha harakatlar dasturini ishlab chiqib, jamoatchilikka taqdim qiladi.

Harakatlar dasturiga asosan Vazirlikning hududiy bo'linmalari rahbarlari maqsadli ko'rsatkichlarga (indikatorlarga) erishish bo'yicha hududiy rivojlanish dasturini ishlab chiqib, jamoatchilikka taqdim qiladi.

37. Vazirlik faoliyati samaradorligi va natijadorligini baholash yakunlari bo'yicha:

Vazirlik rahbarlari va xodimlarini rag'batlantirish (mukofotlash) yoki intizomiy javobgarlikka tortish;

Vazirlik faoliyatida aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish va uning faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari ko'riladi.

7-bob. Vazirlikni faoliyatini moliyalashtirish va moddiy-texnik ta'minlash, uning xodimlari mehnatiga haq to'lash va moddiy rag'batlantirish

38. Quyidagilar Vazirlik faoliyatini moliyalashtirish manbalari hisoblanadi:

O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag'lari;

adliya organlari va muassasalarining budjetdan tashqari mablag'lari;

qonunchilik hujjatlariga muvofiq pullik xizmat ko'rsatishdan tushadigan mablag'lar;
vaqtincha bo'sh mablag'larni tijorat banklarining depozitlariga joylashtirishdan olingan daromadlar;
qonunchilik hujjatlari bilan taqiqlanmagan boshqa manbalar.

39. Adliya organlari va muassasalarini moddiy-texnik ta'minlash xarajatlarini moliyalashtirish, shuningdek ularning xodimlari mehnatiga haq to'lash, moddiy rag'batlantirish va ijtimoiy himoya qilish O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti, budjetdan tashqari jamg'armalarning manbalari va qonunchilik hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobiga amalga oshiriladi.

Bunda, budjetdan tashqari jamg'armalar mablag'lari birinchi navbatda mazkur bandning birinchi xatboshisida nazarda tutilgan xarajatlarni hamda ushbu jamg'armalar to'g'risidagi nizomlarda nazarda tutilgan boshqa maqsadlarni moliyalashtirishga yo'naltiriladi, ortib qolgan qismi esa har oy yakunlari bo'yicha keyingi oyning 5-sanasiga qadar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 30-dekabrda PQ-471-son qarorida nazarda tutilgan miqdorlarda O'zbekiston Respublikasining respublika budjetiga o'tkaziladi.

39¹. Davlat xizmatlari ko'rsatganlik uchun to'lovlardan Davlat xizmatlarini rivojlantirish jamg'armasiga tushumlar, birinchi navbatda, davlat xizmatlari markazlari xodimlarining oylik ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar hamda ijtimoiy soliq xarajatlariga yo'naltiriladi, ortib qolgan qismidan esa har oy yakunlari bo'yicha keyingi oyning 5-sanasiga qadar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 25-dekabrda PQ-455-son qarorida nazarda tutilgan miqdorlardagi mablag'lar O'zbekiston Respublikasining respublika budjetiga o'tkaziladi.

40. Vazirlik xodimlarining ish haqi lavozim maoshi, mukofotlar, qo'shimcha haqlar, ustamalardan va qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa to'lovlardan iborat.

Xizmat vazifasini sidqidildan va samarali bajarib kelayotgan Vazirlikning yuqori malakali, tashabbuskor xodimlariga yuqori malakasi uchun vazir tomonidan adliya organlari va muassasalarining budjetdan tashqari mablag'lari hisobidan lavozim maoshining 200 foizi miqdoridan ko'p bo'lmagan shaxsiy ustamalar belgilanishi mumkin.

Vazirlik xodimlari lavozim maoshlariga har oyda qo'shiladigan rag'batlantirish xususiyatiga ega bo'lgan qo'shimcha haqlar va ustamalar vazir tomonidan tasdiqlanadigan qoidalariga muvofiq to'lanadi.

41. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari bilan boshqa lavozimlarga tayinlangan yoki O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati, Qonunchilik palatasiga saylangan (tayinlangan) Vazirlikning xodimlarida Vazirlikda berilgan ko'p yillik xizmatlari uchun qo'shimcha haq va ustamalar hamda martaba darajalari saqlanadi.

8-bob. Vazirlikning hisobdorligi

42. Vazirlik rahbarlari o'z faoliyati to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining tegishli tarkibiy bo'linmalariga va Vazirlar Mahkamasiga hamda jamoatchilikka muntazam ravishda hisobot beradi.

43. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining tegishli tarkibiy bo'linmalari rahbarlari Vazirlik rahbarlariga yuklangan vazifalar samarali bajarilishi bo'yicha ular faoliyati ustidan muntazam monitoring olib boradi, Vazirlik faoliyati samaradorligiga xolisona baho beradi.

44. Monitoring va baholash yakunlari bo'yicha Vazirlikning alohida o'rnak ko'rsatgan rahbarlari, mansabdor shaxslari va xodimlari rag'batlantiriladi yoxud yo'l qo'yilgan jiddiy kamchiliklar uchun egallab turgan lavozimidan ozod etishgacha bo'lgan javobgarlikka tortiladi.

9-bob. Yakunlovchi qoida

45. Vazirlikni qayta tashkil etish va tugatish qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 13-aprelda PQ-3666-son qaroriga
8-ILOVA

Adliya organlari va muassasalari faoliyatini yanada takomillashtirish va samaradorligini ta'minlash
bo'yicha kompleks
CHORA-TADBIRLAR

T/r	Chora-tadbirlar nomlanishi	Amalga oshirish shakli	Ijro muddatlari	Mas'ul ijrochilar
I. ADLIYA ORGANLARI VA MUASSASALARI FAOLIYATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH				

1.	Adliya vazirligining markaziy apparati, hududiy organlari va idoraviy mansub tashkilotlari tarkibiy tuzilmalarining nizomlari va ustavlarini ishlab chiqish va tasdiqlash.	Adliya vazirining buyruqlari	2018-yil 5-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)
2.	Adliya vazirligi huzuridagi Huquqiy siyosat tadqiqoti instituti faoliyatini tashkil qilish, uni joylashtirish, moddiy-texnik ta'minoti bo'yicha takliflar tayyorlash, unda institut xodimlari mehnatiga haq to'lash sharoitlarini O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi markaziy apparati xodimlari bilan tenglashtirishni nazarda tutish.	Vazirlar Mahkamasining qarori loyihasi	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Bosh prokuratura (O. Murodov), Moliya vazirligi (J. Kuchkarov)
3.	Adliya vazirligi huzuridagi Jamoatchilik kengashi Nizomi, tarkibi hamda yuklatilgan vazifalarni samarali bajarishga qaratilgan birgalikdagi chora-tadbirlarni amalga oshirish bo'yicha "Yo'l xaritasi"ni tasdiqlash.	Adliya vazirining buyrug'i	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)
4.	Budjetdan tashqari mablag'lar hisobidan adliya organlari va muassasalari, davlat tashkilotlarining yuridik xizmatlari xodimlarini rivojlangan xorijiy davlatlarning yetakchi ta'lim muassasalarida o'qitish va malakasini oshirish uchun jo'natish to'g'risidagi tartibni tasdiqlash.	Adliya vazirining buyrug'i	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), TIV (A. Kamilov), Moliya vazirligi (J. Kuchkarov)
5.	Xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan yurisprudensiya sohasida yuqori malakali kadrlar tayyorlash bo'yicha o'zaro manfaatli hamkorlikni yo'lga quyish bo'yicha kompleks choralar ko'rish, shuningdek O'zbekistonda ularning filiallarini tashkil etish yuzasidan asoslantirilgan takliflar kiritish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2018-yil 1-iyulga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), TIV (A. Kamilov), Bosh prokuratura (O. Murodov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Majidov)
II. HUQUQ IJOD QILISH AMALIYOTI VA HUQUQIY XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA ADLIYA ORGANLARI VA MUASSASALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA TAKOMILLASHTIRISH				
6.	O'zbekiston Respublikasi Yagona interaktiv davlat xizmatlari portalida normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalarini joylashtirish va muhokama qilish tartibini takomillashtirish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2018-yil 15-mayga qadar	Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (O. Umarov), Adliya vazirligi (R. Davletov)

7.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti devoni va Vazirlar Mahkamasi reglamentlariga quyidagilarni nazarda tutgan tuzatishlar va qo‘shimchalar kiritish: jamoatchilik muhokamasini o‘tkazish uchun normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini Yagona interaktiv davlat xizmatlari portalida joylashtirish; normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalarini idoralararo kelishuvlardan so‘ng, Adliya vazirligi tomonidan huquqiy ekspertizani o‘tkazish hamda takroran — Vazirlar Mahkamasi apparati va O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti devoni tarkibiy tuzilmalarida ularning konseptual qoidalari o‘zgartirilganidan keyin; Adliya vazirligi tomonidan normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish maqsadga muvofiqligi to‘g‘risida huquqiy ekspertizasi natijalari bo‘yicha berilgan xulosasi mavjud bo‘lgan taqdirdagina O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti devoni, Vazirlar Mahkamasi va O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasiga normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalarini kiritish.	Normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalarini	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (O. Umarov), vazirlik va idoralar
8.	Adliya vazirligida ro‘yxatdan o‘tmagan 1993-yil 17-iyunga qadar qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, shu jumladan 2019-yil 1-yanvardan o‘z kuchini yo‘qotayotgan sobiq Sovet Ittifoqining idoraviy hujjatlari o‘rniga qabul qilingan yangi normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqishni nazarda tutgan tadbirlar rejasi loyihasini Vazirlar Mahkamasiga kiritish,.	Tadbirlar rejasi	2018-yil 15-iyunga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar

9.	Quyidagi ma'lumotlarni taqdim qilish tartibini nazarda tutgan O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi reglamentlariga, shuningdek xalq deputatlari tuman, shahar Kengashlari Namunaviy reglamentiga o'zgartirishlar va qo'shimchalar kiritish: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatiga adliya vaziri tomonidan davlat organlari va tashkilotlarida norma ijodkorligi faoliyati va huquqni qo'llash amaliyoti holati to'g'risida; Qoraqalpog'iston Respublikasi adliya vaziri va hududiy adliya boshqarmalari boshliqlari tomonidan mahalliy davlat hokimiyati organlarida norma ijodkorligi faoliyati holati to'g'risida tegishlicha Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlariga; tuman (shahar) adliya bo'limlari boshliqlari tomonidan tuman (shahar) darajasidagi davlat organlari va tashkilotlarida norma ijodkorligi faoliyati va huquqni qo'llash amaliyoti holati to'g'risida tegishlicha tuman (shahar) xalq deputatlari Kengashiga.	Normativ-huquqiy hujjatlarning loyihalari	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)
10.	Xalqaro shartnomalarning loyihalarini tayyorlash, yuridik-texnik rasmiylashtirish va huquqiy ekspertizadan o'tkazish tartibi to'g'risida metodik yo'riqlar tayyorlash.	Qo'shma qaror loyihasi	2018-yil 1-iyunga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), TIV (A. Kamilov)
11.	Normativ-huquqiy hujjatlar va loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazish metodikasini takomillashtirish.	Adliya vazirining buyrug'i	2018-yil 1-iyunga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)

12.	Notariat institutini bosqichma-bosqich takomillashtirish bo'yicha takliflar tayyorlash: birinchi bosqichda — amaldagi notariat tizimini, notarial xizmatlar ko'rsatish tartibi, majburiy notarial tasdiqlanadigan bitimlar ro'yxatini tanqidiy o'rganish va o'rganish natijalari bo'yicha nizolarning oldini olishga qaratilgan institut sifatida notariat tizimini yanada takomillashtirishni nazarda tutgan takliflar kiritish; ikkinchi bosqichda — ilg'or xorijiy tajribani va milliy amaliyotni qiyosiy o'rganishga asoslangan davlat notarial idoralarni nodavlat shaklga o'tkazish maqsadga muvofiqligi to'g'risida takliflar tayyorlash.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, tahliliy ma'lumot	2018-yil 15-mayga qadar 2019-yil 1-iyulga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Moliya vazirligi (A. Xaydarov)

IV. ADLIYA ORGANLARI VA MUASSASALARI FAOLIYATIGA ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYATEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH

13.	“Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish markazi” DUK faoliyatini tashkil qilish va uni yuqori malakali kadrlar bilan to'ldirish.	Adliya vazirining buyrug'i	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)
14.	Adliya organlari va muassasalari faoliyatiga, birinchi navbatda yuridik xizmat hamda davlat xizmatlarini ko'rsatish sohasiga, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilgan holda faoliyatning innovatsion metodlarini tatbiq etish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (O. Umarov)
15.	Mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlar, rasmiy veb-saytlardagi Internet-botlar, “tezkor aloqa”lar orqali aholi bilan qayta aloqaning samarali tizimini tashkil qilish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2018-yil 1-iyunga qadar	Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (O. Umarov), Adliya vazirligi (R. Davletov)
16.	“Ishonch telefoni”ga kirish qo'ng'iroqlarini yozib olish imkoniyati bilan ularni avtomatlashtirilgan tarzda qayd qilishni joriy etish.	Chora-tadbirlar kompleksi	2018-yil 1-iyunga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)

V. ADLIYA ORGANLARI VA MUASSASALARI KADRLAR SALOHIYATINI MUSTAHKAMLASH VA XODIMLARINI MODDIY RAG'BATLANTIRISH SHAROITLARINI YAXSHILASH

17.	Adliya organlari va muassasalari xodimlari faoliyati samaradorligini baholash mexanizmini joriy etish.	Adliya vazirining buyrug'i	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)

18.	Adliya organlari va muassasalari xodimlarining malakasini oshirish, shu jumladan masofadan o'qitishni joriy qilib, ularni tayyorlash va qayta tayyorlash.	Reja-jadval	Doimiy	Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar
VI. TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI MAGISTRATURASIGA QABUL QILISH VA O'QITISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH, YURIDIK KOLLEJLARNI TASHKIL ETISH, YURIDIK MUTAXASSISLIK BO'YICHA QAYTA TAYYORLASHNI TASHKIL QILISH				
21.	Adliya vazirligining yuridik kollejlari ta'lim olishni tashkil qilish tartibini belgilash, bituvchilarini Toshkent davlat yuridik universitetiga qabul qilish, shu jumladan o'qishni tamomlaganidan so'ng ular uch yil davomida hamda taqsimotga muvofiq uzluksiz ishlashi, shuningdek ta'lim jarayonini takomillashtirish uchun ularning namunaviy tuzilmasini tasdiqlash.	Vazirlar Mahkamasining qarori	2018-yil 1-iyunga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), TDYU (E. Kanyazov)
22.	Adliya vazirligi tuzilmasida tashkil etilayotgan yuridik kollejlarning o'quv rejalari va dasturlarini tasdiqlash.	TDYU Kengashining qarori	2018-yil 1-iyunga qadar	TDYU (E. Kanyazov)
23.	Toshkent davlat yuridik universiteti boshqaruv xodimlari, professor-o'qituvchilari, ilmiy, o'quv-yordamchi, texnik va xizmat ko'rsatish xodimlarini moddiy rag'batlantirish uchun Maxsus jamg'armasi miqdorini oshirish, bunda mazkur jamg'arma hisobidan har oylik ustamalar miqdori o'sishini hisobga olish.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Moliya vazirligi (A. Karimov), TDYU (E. Kanyazov)
24.	Toshkent davlat yuridik universiteti huzuridagi Yuridik kadrlarni xalqaro standartlar bo'yicha professional o'qitish markazi faoliyatini tashkil qilish hamda yuridik mutaxassislik bo'yicha qayta tayyorlovga ruxsat berilgan oliy ta'lim yo'nalishlari ro'yxatini tasdiqlash.	Vazirlar Mahkamasining qarori	2018-yil 1-iyunga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Majidov) TDYU (E. Kanyazov)
VII. HUQUQIY TARG'IBOT VA XALQ BILAN MULOQOT SOHASIDA ADLIYA ORGANLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH				
25.	Amaldagi huquqiy targ'ibot tizimini tanqidiy tahlil qilish. Tahlil natijalari bo'yicha yangi qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyatini yetkazish va tushuntirish bo'yicha namunaviy "Yo'l xaritasi"ni tayyorlash.	Namunaviy "Yo'l xaritasi"	2018-yil 15-mayga qadar	Adliya vazirligi (R. Davletov)

26.	Aholi uchun eng dolzarb masalalarni aniqlash hamda ular yuzasidan huquqiy axborot, tushuntirish va yuridik maslahatlar berish. Manzilli huquqiy targ'ibot olib borish va aholiga qonunchilik hujjatlari mazmun-mohiyatini yetkazish.	So'rovnomalalar, tadqiqotlar, Tadbirlar rejasi	Har chorakda	Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar
27.	Huquqiy targ'ibotning innovatsion metodlaridan keng foydalanish. Xususan: vab-texnologiyalardan foydalanishni kengaytirish, Adliya vazirligining Internetdagi ijtimoiy tarmoqlarda (Facebook, Twitter, Youtube, Mytube.uz va h.k.z.) faoliyatini faollashtirish; aholiga oddiy va tushunarli tilda normativ-huquqiy hujjatlarning ahamiyatini yetkazish maqsadida qulay efir vaqtida tele va audioroliklar, infografik materiallarni namoyish qilish; huquqiy targ'ibot bo'yicha tegishli materiallarni tayyorlash va tarqatish (ijtimoiy roliklar, suratlar, infografika, bukletlar, anketalar); fuqarolarni huquqiy ma'rifatga yetaklovchi va huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan o'rgatuvchi videoroliklar, kino v videofilmlar yaratish va namoyish qilish; Adliya vazirligining veb-saytlarida "onlayn maslaxatchi" xizmati faoliyatini kengaytirish.	Media-jadval	Tasdiqlash har chorakda Amalga oshirish jadval asosida	Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar
28.	Ommaviy axborot vositalarida e'lon qilish va namoyish etish uchun qabul qilingan hujjatlar bo'yicha materiallar tayyorlash yuzasidan idoralararo ishchi guruhini tuzish. Aholi orasida ommaviylashgan, shu jumladan elektron ommaviy axborot vositalarida qonunchilik hujjatlarining ahamiyati va mohiyatini tushuntiruvchi materiallar tayyorlash.	Adliya vazirining buyrug'i	Doimiy	Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar
29.	"O'z huquqlaringni bilgin", "Qonun barchaga barobar" va "Qonunni buzma" mavzularida syujetli teleko'rsatuvlarni tayyorlash va translyatsiya qilish.	Tadbirlar rejasi	Doimiy	Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar

30.	Ommaviy axborot vositalari, shu jumladan bosma va elektron ommaviy axborot vositalari vakillariga qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning maqsadlari, ma'nosi va ahamiyatini tushuntirish uchun matbuot anjumanlari o'tkazish.	Normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish tartiboti asosida	Har oyda	Adliya vazirligi (R. Davletov), manfaatdor vazirlik va idoralar

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 13-apreldagi PQ-3666-son qaroriga
9-ILOVA

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi yuridik kollejlari etib qayta tashkil etilayotgan kasb-hunar kollejlari va akademik litseyi
RO'YXATI

T/r	Hududlar	Qayta tashkil etilayotgan kasb-hunar kollejlari va akademik litsey	Adliya vazirligi tarkibidagi yuridik kollejlari
1.	Qoraqalpog'iston Respublikasi	Nukus yuridik kolleji	Qoraqalpog'iston Respublikasi yuridik kolleji
2.	Andijon viloyati	Andijon moliya-iqtisod kolleji	Andijon viloyati yuridik kolleji
3.	Buxoro viloyati	Buxoro yuridik va maishiy xizmatlar kasb-hunar kolleji	Buxoro viloyati yuridik kolleji
4.	Jizzax viloyati	Jizzax huquqshunoslik kolleji	Jizzax viloyati yuridik kolleji
5.	Qashqadaryo viloyati	Qarshi iqtisodiyot kolleji	Qashqadaryo viloyati yuridik kolleji
6.	Namangan viloyati	Namangan yuridik kolleji	Namangan viloyati yuridik kolleji
7.	Navoiy viloyati	Navoiy davlat pedagogika instituti huzuridagi Navoiy kompyuter va axborot texnologiyalari akademik litseyi	Navoiy viloyati yuridik kolleji
8.	Samarqand viloyati	Samarqand huquqshunoslik kolleji	Samarqand viloyati yuridik kolleji
9.	Surxondaryo viloyati	Termiz ijtimoiy-iqtisodiy kasb-hunar kolleji	Surxondaryo viloyati yuridik kolleji
10.	Sirdaryo viloyati	Guliston yengil sanoat va servis kasb-hunar kolleji	Sirdaryo viloyati yuridik kolleji
11.	Toshkent viloyati	Yuqori Chirchiq tuman transport va iqtisodiyot kolleji	Toshkent viloyati yuridik kolleji
12.	Farg'ona viloyati	Farg'ona huquqshunoslik kolleji	Farg'ona viloyati yuridik kolleji
13.	Xorazm viloyati	Urganch tuman sanoat va transport kolleji	Xorazm viloyati yuridik kolleji
14.	Toshkent shahri	Toshkent yuridik kolleji	Toshkent shahar yuridik kolleji

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 13-apreldagi PQ-3666-son qaroriga
11-ILOVA

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining o'z kuchini yo'qotgan ayrim qarorlari
RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011-yil 23-avgustdagi "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1602-son qarori.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2013-yil 28-iyundagi "Yuridik kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1990-son qarorining 3, 4 va 5-bandlari, shuningdek unga 3-ilova.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2013-yil 21-noyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ayrim qarorlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida"gi PQ-2071-son qarori ilovasining 4-bandini.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 15-maydagi "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi faoliyatini yanada takomillashtirish chora-

tadbirlari to'g'risida" 2011-yil 23-avgustdagi PQ-1602-sonli qaroriga o'zgartishlar kiritish haqida"gi PQ-2347-son [qarori](#).

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 25-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining faoliyatini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-2480-son qarorining [1-bandi](#), shuningdek ilovaning [1-bandi](#).

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 8-fevraldagi "Qonun hujjatlarini tarqatish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2761-son qarorining [3-bandi](#), shuningdek unga [1-ilova](#).

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 28-apreldagi "Toshkent davlat yuridik universitetida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2932-son qarorining 3-ilovasi 1-bandining [ikkinchi](#) va [uchinchi xatboshilari](#).

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING
FARMONI**

**JAMIYATDA HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATNI
YUKSALTIRISH TIZIMINI TUBDAN TAKOMILLASHTIRISH
TO‘G‘RISIDA**

Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirib borish qonun ustuvorligini ta’minlash va qonuniylikni mustahkamlashning eng muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

So‘nggi yillarda milliy huquq tizimini tubdan isloh qilish, jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish hamda malakali yuridik kadrlarni tayyorlash borasida sezilarli ishlar amalga oshirildi.

Shu bilan birga, inson huquq va erkinliklariga hurmat munosabatini shakllantirishga, aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishga, jamiyatda fuqarolarning huquqiy savodxonligi darajasini oshirishga to‘sqinlik qiluvchi bir qator muammo va kamchiliklar saqlanib qolinmoqda.

Xususan, huquqiy madaniyatni yuksaltirishda, eng avvalo, huquqiy ta’lim va tarbiya borasidagi ishlar tizimli va uzviy olib borilmayapti. Uzoq yillar davomida bu masala huquqni muhofaza qiluvchi organlar va ayrim davlat organlarining ishi sifatida qarab kelinib, bunda oila, mahalla va fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining ishtiroki yetarlicha ta’minlanmagan.

Yoshlarning huquqiy tarbiyasiga salbiy ta’sir ko‘rsatuvchi omillarga nisbatan huquqiy immunitetni shakllantirish, har bir shaxsda qonunlarga va odob-axloq qoidalariga hurmat, milliy qadriyatlarga sadoqat, huquqbuzarliklarga nisbatan murosasizlik hissini uyg‘otish ishiga kompleks tarzda yondashilmadi.

Aholining huquqiy bilimlarini oshirishga doir vazifalarning umumiy tusda belgilanganligi hamda ularni amalga oshirishning aniq ta’sirchan mexanizmi mavjud emasligi jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish borasidagi ishlarning samarasiz olib borilayotganligini ko‘rsatadi.

Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishda **shaxsiy manfaatlar hamda jamiyat manfaatlari o‘rtasidagi muvozanatni saqlash g‘oyalarini** aholi ongiga singdirish ishlarining yetarli olib borilmasligi ham qonun ustuvorligini ta’minlashga o‘zining jiddiy salbiy ta’sirini ko‘rsatmoqda.

Aholining huquqiy bilimlari yetarli emasligi, shuningdek, davlat organlarining qonunga xilof qarorlari ustidan sudga shikoyat qilish imkoniyatidan deyarli foydalanmasligi mansabdor shaxslar tomonidan fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlari kamsitilishi holatlarining vujudga kelishiga sabab bo‘lmoqda.

Bundan tashqari, hozirgi globallashuv, ilmiy-texnik taraqqiyot davrida aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishning innovatsion usullaridan, targ‘ibotning ilg‘or va ta’sirchan vositalaridan, xorijiy davlatlarning bu boradagi ijobiy tajribalaridan yetarli darajada foydalanilmayapti.

Aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishga doir ishlar samaradorligini yanada takomillashtirish, fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy o‘zgarishlar bilan uyg‘un ravishda huquqiy bilimlarini oshirib borishning zamonaviy usullarini joriy etish, shuningdek, aholini, ayniqsa, yoshlarni zararli axborotlardan himoya qilish bo‘yicha mustahkam huquqiy immunitetni shakllantirish maqsadida:

1. Quyidagilar jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning asosiy vazifalari etib belgilansin:

aholiga mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, qabul qilinayotgan qonun hujjatlari va davlat dasturlarining mazmuni va mohiyatini izchil yetkazish tizimini shakllantirish, fuqarolar ongida **“Jamiyatda qonunlarga hurmat ruhini qaror toptirish – demokratik huquqiy davlat qurishning garovidir!”** degan hayotiy g‘oyani mustahkamlash;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishda, eng avvalo, ta’lim-tarbiyaning tizimli va uzviy ravishda olib borilishiga alohida e’tibor qaratish, maktabgacha ta’lim tizimidan boshlab, aholining barcha qatlamlariga huquqiy ong va huquqiy madaniyatni chuqur singdirish, **shaxsiy manfaatlar hamda jamiyat manfaatlari o‘rtasidagi muvozanatni saqlash g‘oyalarini** keng targ‘ib qilish;

yosh avlod ongiga huquq va burch, halollik va poklik tushunchalarini hamda odob-axloq normalarini chuqur singdirib borish, **Konstitutsiyaning** muhim jihatlarini ularga bolaligidan boshlab o‘rgatish;

aholi o‘rtasida huquqiy madaniyatni shakllantirish bo‘yicha huquqiy-ma’rifiy tadbirlarni xalqimiz tarixi, dini, milliy qadriyatlarini o‘rgatish bilan uyg‘un holda tashkil qilish, shuningdek, har bir fuqaroda

davlat ramzlari bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish orqali mamlakatga daxldorlik, vatanparvarlik hissini kuchaytirish;

davlat xizmatchilarining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirib borish, ularda korrupsiya va boshqa huquqbuzarliklarga nisbatan murosasizlik munosabatini shakllantirish;

davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, shu jumladan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar hamda fuqarolik jamiyati institutlarining manzilli huquqiy targ'ibotni amalga oshirish borasidagi o'zaro hamkorligini mustahkamlash;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni oshirishga doir tadbirlarni tashkil etishda ijtimoiy sheriklik prinsiplaridan keng va unumli foydalanishni tizimli asosda yo'lga qo'yish;

ommaviy axborot vositalarining huquqiy axborot bilan ta'minlashdagi rolini oshirish, huquqiy targ'ibotning innovatsion usullaridan keng foydalanish, shu jumladan, veb-texnologiyalarni qo'llashni kengaytirish;

yuridik ta'limni takomillashtirish, shuningdek, yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirish;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning ilmiy asoslarini chuqur tadqiq etish.

2. **"Yuksak huquqiy madaniyat — mamlakat taraqqiyoti kafolati"** degan konseptual g'oya asosida aholining barcha qatlamlari huquqiy savodxonlikka erishishlari, yuksak darajadagi huquqiy ongga ega bo'lishlari hamda huquqiy bilimlarini kundalik hayotda qo'llay olishlari uchun tizimli va keng qamrovli huquqiy targ'ibot tadbirlarini tashkil qilish davlat organlari va tashkilotlarning ustuvor vazifalaridan biri etib belgilansin.

3. Belgilab qo'yilsinki, jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish **"shaxs — oila — mahalla — ta'lim muassasasi — tashkilot — jamiyat"** prinsipi bo'yicha tizimli va uzviy tashkil etiladi.

4. Quyidagilar:

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish konsepsiyasi (keyingi o'rinlarda — Konsepsiya) **1-ilovaga** muvofiq;

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish konsepsiyasini 2019-yilda samarali amalga oshirish bo'yicha **"Yo'l xaritasi"** (keyingi o'rinlarda — **"Yo'l xaritasi"**) **2-ilovaga** muvofiq tasdiqlansin.

Belgilab qo'yilsinki, vazirlik va idoralar rahbarlari **Konsepsiyada** nazarda tutilgan tadbirlarning o'z vaqtida, to'liq va sifatli amalga oshirilishi uchun shaxsan javobgar bo'ladi.

5. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish sohasida muvofiqlashtiruvchi davlat organi etib belgilansin.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligiga quyidagi qo'shimcha vazifalar yuklatilsin:

ijrochilar va aholini qonunchilikning mazmun-mohiyati va ahamiyati to'g'risida xabardor qilishning sifatini tubdan oshirish, ushbu faoliyatni tashkil qilishda prinsipial yangi yondashuvlarni ishlab chiqish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish;

davlat organlari va tashkilotlarning huquqiy axborotdan keng ko'lamda foydalanishini ta'minlash, ularning ushbu sohada fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalari bilan samarali hamkorlik qilish bo'yicha faoliyatini muvofiqlashtirish;

davlat organlari va tashkilotlar tomonidan huquqiy targ'ibot va ma'rifat bo'yicha olib borilgan ishlarni o'rganish, shuningdek, ularning ushbu yo'nalishdagi faoliyatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar tayyorlash;

aholining turli qatlamlari, shu jumladan, tadbirkorlar va yoshlarning axborotga bo'lgan ehtiyojlarini hisobga olgan holda huquqiy targ'ibotni amalga oshirishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish bo'yicha takliflar ishlab chiqish;

ijrochilar va aholini qonunchilikning mohiyati va ahamiyati to'g'risida xabardor qilishning sifatini tubdan yaxshilash maqsadida keng jamoatchilik fikrini o'rganish, tahlil qilish, ushbu sohada ishlarni yanada takomillashtirish borasida takliflar ishlab chiqish.

6. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining:

O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi hamda qo'shimcha huquqiy ma'lumotlar (yuridik lug'at, huquqiy adabiyotlar elektron maydonchasi, qonun hujjatlari loyihalari

muhokamasi bo'yicha onlayn forum va boshqalar) yetkazish tizimini o'z ichiga oladigan O'zbekiston Respublikasining milliy huquqiy internet portalini yaratish;

aholiga bepul maslahat berish portalini o'z ichiga olgan Advice.uz huquqiy axborot tizimini yaratish;

umumta'lim maktablari va akademik litseylarda huquqiy bilimlarga doir o'quv mashg'ulotlari ko'lamini yanada kengaytirish;

aholining kundalik hayotida ko'p uchraydigan huquqiy masalalar yuzasidan savol-javob tarzidagi qo'llanmalarni tayyorlash va xonadonlarga bepul tarqatish;

aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishga munosib hissa qo'shgan davlat organlari va tashkilotlar xodimlariga aholining huquqiy savodxonligini oshirishda ko'rsatgan xizmatlari uchun topshiriladigan "Huquqiy targ'ibot ishlari a'lochisi" ko'krak nishonini ta'sis etish to'g'risidagi takliflari ma'qullansin.

7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi ikki oy muddatda "Huquqiy targ'ibot ishlari a'lochisi" ko'krak nishoni to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida Hukumat qarorini qabul qilsin.

8. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalariga davlat organlari va tashkilotlarining huquqiy targ'ibotni amalga oshirish, aholiga qabul qilinayotgan qonun hujjatlarining mazmun-mohiyati va ahamiyatini yetkazish, shuningdek, aholining huquqiy savodxonligini oshirish bo'yicha olib borayotgan faoliyati ustidan ta'sirchan parlament nazoratini yo'lga qo'yish tavsiya etilsin.

9. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi Adliya vazirligi bilan birgalikda ikki oy muddatda maktabgacha ta'lim muassasalarida "Bola huquqlari va majburiyatlari" mavzusidagi mashg'ulotlarni malakali mutaxassislarni jalb qilgan holda ko'rgazmali tarzda tizimli joriy etish bo'yicha takliflar ishlab chiqsin va belgilangan tartibda Vazirlar Mahkamasiga kiritilsin.

10. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Adliya vazirligi bilan birgalikda:

2019/2020 o'quv yilidan boshlab ta'lim muassasalarida o'quvchi va talabalarning huquqiy bilimlari uzluksiz va tizimli oshirib borilishini ta'minlash mexanizmini joriy etsin, shuningdek, o'quvchi va talabalarning huquqiy savodxonligini oshirishga qaratilgan o'quv dasturlarini tubdan qayta ko'rib chiqilishini ta'minlasin;

2019-yil 1-martga qadar yoshlarda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, ayniqsa, ularning ongida korrupsiyaning jamiyat va mamlakat ravnaqi uchun o'ta salbiy illat ekanligini targ'ib qilishga qaratilgan o'quv materiallari tayyorlanishini tashkil qilsin;

yosh avlodning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish bo'yicha ta'lim muassasalarining huquqni muhofaza qiluvchi organlar bilan hamkorlik qilishining samarali mexanizmlarini kengaytirish choralari ko'rsin.

11. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, Xalq ta'limi vazirligi Bosh prokuratura, Ichki ishlar vazirligi, Adliya vazirligi hamda boshqa manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda ta'lim muassasalarida turli huquqbuzarliklar, qoidabuzarliklar, giyohvandlik va boshqa salbiy hodisalarning oldini olish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqilishini va ularning amalga oshirilishini ta'minlasin.

12. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda:

2019-yil 1-iyulga qadar Advice.uz huquqiy axborot tizimining ishlab chiqilishini va ishga tushirilishini ta'minlasin;

2020-yil 1-yanvarga qadar O'zbekiston Respublikasining milliy huquqiy internet portalini yaratilishini to'liq yakunlasin;

uch oy muddatda aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamiga bepul ixtiyoriy yuridik yordam ko'rsatish (pro bono) tizimini rivojlantirishni nazarda tutuvchi tegishli normativ-huquqiy hujjat loyihasini ishlab chiqsin va belgilangan tartibda Vazirlar Mahkamasiga kiritilsin;

doimiy ravishda eng dolzarb, aholini qiziqtiradigan masalalarni belgilab, aniq dasturlar asosida ular bo'yicha manzilli va predmetli huquqiy targ'ibotni amalga oshirsin, huquqiy targ'ibotni amalga oshirishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish borasida aholi turli qatlamlarining fikrlarini o'rganib, tahlil qilib borsin;

ikki oy muddatda yoshidan kelib chiqib huquqiy ong va huquqiy madaniyat darajasi bo'yicha aholining huquqiy savodxonligi darajasiga qo'yiladigan minimal talablarni ishlab chiqsin va tasdiqlasin;

bir oy muddatda mahallalarda fuqarolarning huquqiy bilimini oshirish maqsadida tizimli ravishda amalga oshiriladigan “Huquqiy axborot kuni” loyihagini joriy etsin;

bir oy muddatda davlat organlari va tashkilotlarda xodimlarning huquqiy bilimlarini oshirishga qaratilgan bepul huquqiy maslahat kurslarini tashkil etish dasturlarini ishlab chiqsin;

jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish holati hamda bu sohadagi davlat siyosatini amalga oshirish samaradorligini o'rganish uchun tadqiqotlar va so'rovlar o'tkazib borsin;

zarur hollarda, fuqarolik jamiyati institutlari, ilmiy doiralar, xorijiy ekspertlarni Konsepsiya va “Yo'l xaritasi”ni samarali amalga oshirishda ishtirok etishga, shuningdek, jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish bilan bog'liq dolzarb masalalarni muhokama qilishga va natijasi bo'yicha zarur chora-tadbirlarni belgilashga keng jalb qilsin;

Konsepsiya va “Yo'l xaritasi”ning amalga oshirilishi doirasida ishlab chiqiladigan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining o'z vaqtida hamda sifatli tayyorlanishi, kelishilishi va kiritilishi ustidan monitoring olib borilishini ta'minlasin;

Konsepsiya va “Yo'l xaritasi”ni amalga oshirish jarayonining samarali muvofiqlashtirilishi va monitoringi, shuningdek, ularning ijrosi to'g'risida Vazirlar Mahkamasiga doimiy ravishda axborot berib borsin;

ikki oy muddatda Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo'yicha tadbirlarni monitoring qilish va baholashning ko'rsatkichlarini tasdiqlash to'g'risidagi Hukumat qarori loyihagini ishlab chiqsin va belgilangan tartibda Vazirlar Mahkamasiga kiritсин.

13. O'zbekiston milliy teleradiokompaniyasi va Adliya vazirligi bir oy muddatda huquqiy mavzularni tizimli va tahliliy yoritib borish hamda aholini qonunga hurmat ruhida tarbiyalashga doir teleko'rsatuvlar ko'lamini kengaytirish choralarni ko'rsin.

14. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Innovatsion rivojlanish agentligi davlat ilmiy-texnik dasturlari doirasida amaliy ilmiy-texnik loyihalar va innovatsion ishlanmalar tanlovida jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning tashkiliy-huquqiy, pedagogik-psixologik jihatlarini ilmiy-amaliy tadqiq etishga oid mavzularni muntazam e'lon qilib borsin.

15. Belgilansinki, davlat boshqaruvi organlari jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni targ'ib qilish bilan bog'liq loyihalarni amalga oshirish uchun belgilangan tartibda nodavlat notijorat tashkilotlariga budjetdan tashqari mablag'lar hisobidan davlat ijtimoiy buyurtmasini berishi mumkin.

16. Davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari mazkur Farmondan kelib chiqadigan huquqiy-ma'rifiy tadbirlarni amalga oshirishga qaratilgan mablag'larni o'zlarining xarajatlar smetasida nazarda tutib borsin.

17. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi, O'zbekiston Milliy axborot agentligi, O'zbekiston milliy teleradiokompaniyasi:

ommaviy axborot vositalarining jamoatchilik nazoratini ta'minlash borasidagi rolini oshirish, bu borada ularning davlat organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan aloqasini kuchaytirish yuzasidan aniq chora-tadbirlar amalga oshirilishini ta'minlasin;

Adliya vazirligi, boshqa manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda mazkur Farmonning mazmuni va mohiyatini hamda uning amalga oshirilishi bo'yicha keng tushuntirish ishlarini ommaviy axborot vositalari va Internet tarmog'i orqali yoritilishini ta'minlasin.

18. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda qonun hujjatlariga ushbu Farmondan kelib chiqadigan o'zgartish va qo'shimchalar to'g'risida Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritсин.

19. Mazkur Farmonning ijrosini nazorat qilish O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.N. Aripov, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori O.B. Murodov va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti maslahatchisining birinchi o'rinbosari B.M. Mavlonov zimmasiga yuklansin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. MIRZIYOYEV

Toshkent sh.,

2019-yil 9-yanvar,

PF-5618-son

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-yanvardagi PF-5618-son Farmoniga

1-ILOVA

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish KONSEPSIYASI

I. Umumiy qoidalar

Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirib borish qonun ustuvorligini ta'minlash va qonuniylilikni mustahkamlashning eng muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda milliy huquq tizimini tubdan isloh qilish, jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish hamda malakali yuridik kadrlarni tayyorlash borasida sezilarli ishlar amalga oshirildi.

Shu bilan birga, inson huquq va erkinliklariga hurmat munosabatini shakllantirishga, aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishga, jamiyatda fuqarolarning huquqiy savodxonligi darajasini oshirishga to'sqinlik qiluvchi bir qator muammo va kamchiliklar saqlanib qolinmoqda. Xususan:

birinchidan, jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish ishlari tizimli va uzviy tashkil etilmayapti. Jamiyatda, oilada, mahallada, ta'lim muassasalarida va tashkilotlarda huquqiy axborotlarni yetkazishning ta'sirchan mexanizmi mavjud emas. Shaxsiy manfaatlar hamda jamiyat manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash g'oyalari aholi, ayniqsa, davlat xizmatchilari ongiga yetarli darajada singdirilmayapti;

ikkinchidan, uzluksiz ta'lim tizimida ta'lim jarayonlari huquqiy tarbiya bilan uyg'un olib borilmayapti, aholi, ayniqsa, yoshlarning huquqiy madaniyatini shakllantirishda o'zbek xalqining tarixi, dini, urf-odatlar, milliy qadriyatlariga tayanilmayapti;

uchinchidan, huquqiy madaniyatni yuksaltirishga doir tadbirlarni tashkil etishda nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan samarali hamkorlik tizimi yaratilmagan, ijtimoiy sheriklik prinsipi asosida ishlar tashkil etilmagan;

to'rtinchidan, yoshlarning huquqiy tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillarga nisbatan huquqiy immunitetni shakllantirishning aniq maqsadli chora-tadbirlari belgilanmagan;

beshinchidan, jamiyatda manzilli huquqiy targ'ibot tadbirlarini tashkil etishda va amalga oshirishda davlat organlari va boshqa sohaviy xizmatlarning faol ishtiroki ta'minlanmayapti, bu borada yuqori natijadorlik va samaradorlik ko'zga tashlanmayapti;

oltinchidan, huquqiy tadbirlar hamon an'anaviy usullarda, oddiy uchrashuvlarni o'tkazish yo'li bilan amalga oshirilmoqda, bu borada targ'ibotning innovatsion usullaridan, shu jumladan, veb-texnologiyalardan foydalanilmayapti, huquqiy yo'nalishdagi veb-saytlar yetarli emas;

yettinchidan, huquqiy savodxonlikni oshirishga qaratilgan loyihalarni rag'batlantirishning huquqiy mexanizmlari mavjud emas, bu borada tadbirlar nomigagina tashkil etilmoqda, huquqiy bilimlarni yuksaltirish bo'yicha huquqiy adabiyotlarni chop etish va tarqatish, ilmiy izlanishlarni olib borish ishlari samarasiz amalga oshirilmoqda.

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishdagi mavjud muammo va kamchiliklar **“Yuksak huquqiy madaniyat — mamlakat taraqqiyoti kafolati”** degan g'oya ostida Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish konsepsiyasini (keyingi o'rinlarda — Konsepsiya) qabul qilish va amalga oshirishni taqozo etmoqda.

II. Konsepsiyaning asosiy maqsadi va vazifalari

1. Aholining barcha qatlamlari huquqiy savodxonlikka erishishi, mustahkam irodali, o'z huquqlarini biladigan va qonunlarni hurmat qiladigan, huquqiy bilimlarini kundalik hayotda qo'llay oladigan, faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lgan va huquqbuzarlikka nisbatan murosasiz munosabatda bo'ladigan fuqarolarni tarbiyalashning keng qamrovli muntazam tizimini yaratish Konsepsiyaning asosiy maqsadidir.

2. Quyidagilar jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning asosiy vazifalari hisoblanadi:

aholiga mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, qabul qilinayotgan qonun hujjatlari va davlat dasturlarining mazmun va mohiyatini izchil yetkazish tizimini shakllantirish, fuqarolar ongida **“Jamiyatda qonunga hurmat ruhini qaror toptirish — demokratik huquqiy davlat qurishning garovidir!”** degan hayotiy g'oyani mustahkamlash;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishda, eng avvalo, ta'lim-tarbiyaning tizimli va uzviy ravishda olib borilishiga alohida e'tibor qaratish, maktabgacha ta'lim tizimidan boshlab, aholining barcha qatlamlariga huquqiy ong va huquqiy madaniyatni singdirish, **shaxsiy manfaatlar hamda jamiyat manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni saqlash g'oyalarini targ'ib qilish;**

yosh avlod ongiga huquq va burch, halollik va poklik tushunchalarini hamda odob-axloq normalarini chuqur singdirib borish, **Konstitutsiyaning** muhim jihatlari ularga bolaligidan boshlab o'rgatish;

aholi o'rtasida huquqiy madaniyatni shakllantirish bo'yicha huquqiy-ma'rifiy tadbirlarni xalqimiz tarixi, dini, milliy qadriyatlarini o'rgatish bilan uyg'un holda tashkil qilish, shuningdek, har bir fuqaroda davlat ramzlari bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish orqali mamlakatga daxldorlik, vatanparvarlik hissini kuchaytirish;

davlat xizmatchilarining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirib borish, ularda korrupsiya va boshqa huquqbuzarliklarga nisbatan murosasizlik munosabatini shakllantirish;

davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, shu jumladan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar hamda fuqarolik jamiyati institutlarining manzilli huquqiy targ'ibotni amalga oshirish borasidagi hamkorligini mustahkamlash;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni oshirishga doir tadbirlarni tashkil etishda ijtimoiy sheriklik prinsiplaridan keng va unumli foydalanishni tizimli asosda yo'lga qo'yish;

ommaviy axborot vositalarining huquqiy axborot bilan ta'minlashdagi rolini oshirish, huquqiy targ'ibotning innovatsion usullaridan keng foydalanish, shu jumladan, veb-texnologiyalarni qo'llashni kengaytirish;

yuridik ta'limni takomillashtirish, shuningdek, yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirish;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning ilmiy asoslarini chuqur tadqiq etish.

III. Konsepsiyaning asosiy yo'nalishlari

1-bob. Shaxs, davlat va jamiyatning o'zaro munosabatlarida aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirish

1. Oilada huquqiy tarbiyani shakllantirish va huquqiy madaniyatni yuksaltirish

1. Bolalar uchun maxsus huquqiy portal yaratish. Unda:

Konstitutsiyaning o'rgatishga doir ilk tushunchalar;

kundalik hayotda qo'llashga mo'ljallangan boshlang'ich huquqiy bilimlar;

huquqni targ'ib qiluvchi turli xil o'yinlar, mashg'ulotlar va dasturlar bo'yicha uslubiy qo'llanmalar va boshqa zarur ma'lumotlarni berish.

2. Oilada bolalarga huquqiy tarbiya va odob-axloqning boshlang'ich qoidalarini o'rgatish bo'yicha ota-onalar uchun uslubiy tavsiyalar ishlab chiqish va tarqatish.

3. Oila davrasida huquqiy savodxonlikni oshirishga mo'ljallangan, har bir elementar huquqiy bilimlarni o'rgatishga qaratilgan va kundalik hayotdagi muhim masalalar yuzasidan huquqiy qo'llanma tayyorlash va bepul tarqatish.

4. Bolalar uchun huquqiy mavzularda va odob-axloqning oddiy va kundalik qoidalarini bilishni, vatanparvarlik, qonunlarni hurmat qilish, o'zbek xalqining tarixi va milliy qadriyatlarini o'rgatishni targ'ib qiluvchi turli multiplikatsion filmlarni yaratish.

5. Bolalar uchun huquqiy axborotni yetkazishga hamda kundalik turmushda qo'llaniladigan normalar va odob-axloq qoidalarini o'rgatishga qaratilgan audioertaklar, kinofilmlar va kinojurnallar ishlab chiqish.

6. Oilaviy notinchlik hamda bolalar nazoratsizligi va qarovsizligining oldini olish, bolalar orasidagi huquqbuzarlik va jinoyatlarning salbiy oqibatlari to'g'risida teleko'rsatuvlar, tok-shoular tayyorlash.

7. Kundalik turmushda ko'p uchraydigan masalalarning huquqiy yechimlari va yangi qabul qilingan qonun hujjatlarining mohiyatini uyma-uy yurib targ'ib qilish, shuningdek, huquqiy ma'lumotlarni yetkazishga qaratilgan flayer, buklet va boshqa tarqatma materiallarni oilalarga bepul tarqatish.

8. Yoshlar va ota-onalar o'rtasida nikoh yoshi, aliment to'lash shartlari, qarindoshlar o'rtasidagi nikoh va uning huquqiy oqibatlari to'g'risida muntazam ravishda huquqiy targ'ibot tadbirlarini o'tkazish.

2. Aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirishda mahalla institutining rolini kuchaytirish

1. Mahallalarda eng dolzarb, aholini qiziqtiradigan va murojaatlarda ko'tarilayotgan muammoli masalalarni tahlil qilish va tahlil natijasiga ko'ra manzilli va predmetli huquqiy targ'ibotni amalga oshirish, aholiga qonun hujjatlari mazmun va mohiyatini yetkazish bo'yicha choralar ko'rish.

2. Mahallalarda aholi orasidagi turli muammoli masalalar, xususan, migratsiya, moddiy yordam, yer olish, uy-joy olish, kommunal masalalar, imtiyozlar, aliment, ishga joylashish, ta'lim olish va boshqalar bo'yicha huquqiy axborotni buklet, flayer, liflet va plakatlarda shaklida aholiga yetkazish.

3. Mahallalarda "Huquqiy axborot kuni" loyihasini tashkil etish, bunda aniq bir kunda rejalashtirilgan yo'nalish bo'yicha malakali mutaxassislar (advokatlar, notariuslar, yuridik xizmatlar xodimlari va boshqalar) tomonidan aholiga huquqiy tushuntirishlar berilishini ta'minlab borish.

4. Jinoyatchilik va boshqa huquqbuzarliklarning oldini olish, fuqarolik nizolarini keskin kamaytirish hamda aholida, ayniqsa, tarbiyasi og'ir bo'lgan fuqarolarda qonunga hurmat hissini uyg'otish maqsadida sudlar tomonidan mahallalarda aholi bilan ochiq muloqotlarni tizimli ravishda tashkil qilish va sayyor sud majlislari o'tkazish ko'lamini kengaytirish.

5. "Fidokor yoshlar" jamoatchilik patrul guruhlarini bilan hamkorlikda mahallalarda aholi orasida huquqbuzarliklarning oldini olish bo'yicha tadbirlar ko'lamini va sifatini oshirish.

6. Profilaktika inspektorlarining yordamchilari va "Fidokor yoshlar" jamoatchilik patrul guruhlarini a'zolarining yangi qabul qilinayotgan qonun hujjatlaridan xabardorlik darajasini oshirish maqsadida tegishli tadbirlarni amalga oshirish.

3. Ta'lim muassasalarida huquqiy savodxonlikni oshirish

1. "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganish" va "Inson huquqlarini o'rganish" maxsus o'quv kurslarini barcha ta'lim turlari bo'yicha tizimli o'rgatish nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqish va o'rgatilishini tashkil qilish.

Maxsus o'quv kurslari yakuni bo'yicha o'quvchi va talabalar orasida sinovlar tashkil qilish.

2. Bolalar va o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda huquqiy ong va huquqiy madaniyatini shakllantirishga qaratilgan **Konstitutsiyani** va inson huquqlarini o'rganish bo'yicha ko'rgazmali qo'llanmalarni tayyorlash va chop etish.

3. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarga bolalar huquq va majburiyatlariga doir mashg'ulotlarni joriy etish. Bunda maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining huquq asoslari va bola huquqlari bo'yicha bepul malakasini oshirish hamda mashg'ulotlarni o'tkazish uchun turli innovatsion loyihalarni yaratish choralarini ko'rish.

4. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga odob-axloq qoidalari va huquqning ilk tushunchalarini o'rgatish bo'yicha namunaviy qo'llanma yaratish.

5. Yangi avlod huquqiy darsliklari va o'quv qo'llanmalari tizimini yaratish. Bunda umumta'lim maktablari boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun huquqiy bilimlarni sodda va ko'rgazmali o'rgatishga qaratilgan o'quv qo'llanmalarini, shuningdek, ta'lim muassasalari uchun huquq fanlari bo'yicha o'quv darsliklari va qo'llanmalarini tayyorlash choralarini ko'rish.

6. Yoshlarga o'z huquqlarini himoya qilishning amaliy mexanizmlarini o'rgatishga qaratilgan "Street law" (Ko'cha huquqi — oddiy huquq) loyihasini keng joriy qilish bo'yicha quyidagi tashkiliy chora-tadbirlarni amalga oshirish:

huquqshunoslikka ixtisoslashtirilgan oliy ta'lim muassasalari talabalari, yuridik kollejlari o'quvchilari, nodavlat tashkilotlar vakillaridan iborat ko'ngillilar (volonter) guruhini shakllantirish;

"Street law" loyihasi amalga oshirilishini metodik ta'minlash choralarini ishlab chiqish;

ko'ngillilar guruhlarini uchun interaktiv mashg'ulotlar olib borish metodikasi bo'yicha treninglar o'tkazish;

ko'ngillilar tomonidan maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari hamda umumta'lim maktablari o'quvchilari uchun mashg'ulotlar o'tkazish.

7. Ta'lim muassasalari o'quvchilari va talabalari orasida huquq fanidan respublika miqyosida quyidagi tanlovlarni tashkil qilish va o'tkazish:

umumta'lim maktablari boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida "Huquq — bu to'g'rilikdir" mavzusidagi rasmlar tanlovini tashkil qilish;

umumta'lim maktablari o'quvchilari o'rtasida "Mening huquq va majburiyatlarim" respublika ko'rik-tanlovini tashkil etish hamda tanlov g'oliblarini rag'batlantirish;

o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimida "Siz qonunni bilasizmi?" ko'rik-tanlovini tashkil qilish hamda tanlov g'oliblarini rag'batlantirish;

oliy ta'lim muassasalarida "Huquq bilimdonlari" ko'rik tanlovini tashkil qilish va tanlov g'oliblarini rag'batlantirish.

8. Yoshlarda korrupsiya va boshqa huquqbuzarliklarga qarshi murosasizlik tuygʻusini shakllantirishga qaratilgan insholar tanlovini oʻtkazish.

9. Yoshlarda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, ayniqsa, ularning ongida korrupsiyaning jamiyat va mamlakat ravnaqi uchun oʻta salbiy illat ekanligini targʻib qilishga qaratilgan oʻquv materiallari tayyorlanishini tashkil qilish.

10. Bolalar va yoshlarga ularning huquqlari va odob-axloq normalari haqida maʼlumot beruvchi koʻrgazmali targʻibot boʻyicha quyidagi ishlarni amalga oshirish:

flayerlar, bukletlar, komikslar, taqdimot slaydlari, videoroliklar ishlab chiqish va har bir taʼlim muassasasiga yetkazish (har chorakda);

koʻrgazmali huquqiy targʻibot materiallarini bolalar va yoshlar eʼtiboriga yetkazish.

11. Oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi muassasalarida yoshlarni oʻz huquqiy savodxonligini yuksak darajada shakllantirish va oshirishdek ezgu maqsadlar atrofida birlashtiruvchi “Huquq bilimdonlari” yoshlar huquqiy klublarini tashkil etish, keyinchalik ularning ijtimoiy tarmoqlarda ham faoliyat koʻrsatishini taʼminlash.

12. Umumtaʼlim va oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi sohasida huquq fanidan olimpiadalar oʻtkazish va gʻoliblarni munosib taqdirlash.

13. Tarbiyasi ogʻir voyaga yetmaganlarga kuchaytirilgan huquqiy taʼlim berish va tarbiyalashga oid maxsus dasturlarni qoʻllash.

14. Yoshlarda sogʻlom turmush tarziga boʻlgan intilishni shakllantirishga, ijtimoiy jihatdan xavfli kasalliklarga, giyohvandlikka, chekishga va boshqa zararli odatlarga qarshi kurashishga doir profilaktik chora-tadbirlarni amalga oshirishga, yoshlarning boʻsh vaqtini mazmunli uyushtirishga, ommaviy yoshlar sportini rivojlantirishga qaratilgan tadbirlarni tashkil etish.

15. Bolalar va yoshlarda davlat ramzlarini eʼzozlash, uning qadr-qimmatini anglash, shuningdek, shaxsiy ehtiyojlar va jamiyat ehtiyojlari oʻrtasidagi muvozanatni saqlash gʻoyalari targʻib qilishga doir aniq rejalar asosida “ochiq darslar” va oʻquv mashgʻulotlari oʻtkazilishini taʼminlash.

16. Diniy ekstremizm, terrorizm, “ommaviy madaniyat” va boshqa yot gʻoyalarga qarshi mustahkam immunitetni shakllantirishga qaratilgan maxsus videoroliklar tayyorlash.

17. Yoshlar tomonidan sodir etilayotgan yoʻl harakati qoidalarini buzish, noqonuniy avtopoygalar oʻtkazish va boshqa noxush hodisalarning oldini olish maqsadida “Eng tartibli yosh haydovchi” loyihasini tashkil etish.

4. Davlat organlari va tashkilotlar xodimlarining huquqiy madaniyatini yuksaltirish

1. Davlat organlari va tashkilotlarda huquqiy targʻibot tadbirlarini tashkil etish va oʻtkazish boʻyicha uslubiy qoʻllanma ishlab chiqish.

2. Davlat organlari va tashkilotlarda jamoatchilik asosida doimiy faoliyat koʻrsatuvchi huquqiy targʻibot guruhlarini tashkil qilish va ular tomonidan sohaga doir qonun hujjatlari normalarining xodimlar oʻrtasida tizimli ravishda targʻibot qilinishini taʼminlash.

3. Davlat organlari va tashkilotlarda xodimlarning huquqiy savodxonligi minimal darajasi boʻyicha talablarni ishlab chiqish hamda ularni ishga qabul qilishda mazkur talablarga muvofiqligi yuzasidan oʻqitish va baholashning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish.

4. Davlat organlari va tashkilotlarda xodimlarning huquqiy bilimlarini oshirishga qaratilgan bepul huquqiy maslahat kurslarini tashkil etish dasturlarini ishlab chiqish.

5. Har bir davlat organlari va muassasalarida “Huquqiy madaniyat oyligi”, “Odob-axloq oyligi” hamda “Korrupsiyaga qarshi kurashish oyligi” tadbirlarini tashkil qilish.

6. Davlat organlari va tashkilotlar xodimlari faoliyatida masʼuliyatsizlikning va idoraviy huquqiy nigilizmning namoyon boʻlishiga imkon yaratadigan omillarni huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimini takomillashtirish orqali bartaraf etish.

7. Kadrlarga oid qarorlarning, boʻsh lavozimlarga kadrlarni tayinlash uchun tanlovlarni rejali asosda oʻtkazishning shaffofligini taʼminlash.

8. Aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishda munosib hissa qoʻshgan davlat organlari va tashkilotlar xodimlariga aholining huquqiy savodxonligini oshirishda koʻrsatgan yutuqlari uchun topshiriladigan “Huquqiy targʻibot ishlari aʼlochisi” koʻkrak nishonini taʼsis etish.

9. Davlat organlari va tashkilotlarning rasmiy veb-saytlarida faoliyat yoʻnalishidan kelib chiqib qonun hujjatlari mazmunini tushuntirishga qaratilgan “Huquqiy savodxonlik” ruknlarini tashkil etish.

5. Aholi barcha qatlamlarining huquqiy madaniyatini yuksaltirish

1. Yoshidan kelib chiqib aholi huquqiy savodxonligining darajasi bo'yicha minimal talablarni ishlab chiqish va tasdiqlash, ular asosida fuqarolarning huquqiy bilim darajasini aniqlash va tahlil qilib borish.

2. Advokatlik tuzilmalari va advokatlar tomonidan aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamiga bepul ixtiyoriy yuridik yordam ko'rsatish (pro bono) tizimini rivojlantirish.

3. Qonun hujjatlarini aholiga tezkor ravishda yetkazish, shuningdek, sohaga doir qonun hujjatlarining mazmun-mohiyati va ahamiyatini aholiga tushuntirish tizimini takomillashtirish.

4. Axborot-resurs markazlari hamda axborot-kutubxona fondlarini yuridik adabiyotlar bilan boyitib borish.

5. Davlat organlari huzuridagi axborot-tahlil multimedia markazlarining huquqiy targ'ibot sohasidagi faoliyatini kuchaytirish. Bunda dolzarb va aholini qiziqtiradigan huquqiy masalalarni aniqlashtirish (uy-joy va yer olish masalalari, ta'lim muassasalariga joylashtirish, aliment, moddiy yordam, migratsiya, kommunal xizmat masalalari) hamda tahlillar asosida va qonunchilikdagi sohaga oid yangiliklar bo'yicha zarur axborot-tahliliy va ko'rgazmali media materiallarni tayyorlash va e'fira uzatish.

6. Aholining kundalik ehtiyojidan kelib chiqib, ularni qiziqtirgan huquqiy mavzular bo'yicha "So'rov bo'yicha huquqiy targ'ibot" loyihasini amalga oshirish.

7. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishda munosib hissa qo'shgan huquq targ'ibotchilarining bu boradagi fidoyiligini rag'batlantirib borish maqsadida "Eng yaxshi huquq targ'ibotchisi" va "Huquqiy targ'ibotni amalga oshirishda eng yaxshi innovatsion loyiha" tanlovlarini o'tkazib borish.

8. Xalqimizda davlat ramzlari bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish orqali mamlakatga daxldorlik, vatanparvarlik hissini kuchaytirishga qaratilgan videoroliklar tayyorlash.

9. Xalqimizning huquqiy yodgorliklari va huquq yo'nalishidagi olimlari va arboblari faoliyatini chuqur o'rganish va ularni keng ommaga targ'ib qilish.

10. Aholiga ularning huquq va majburiyatlarini hamda davlat organlari va tashkilotlarning fuqarolar oldidagi majburiyatlarini tushuntirishga, shuningdek, aholini qonunga itoatkorlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan ijtimoiy-huquqiy videoroliklarni tayyorlash hamda televideniye va ijtimoiy tarmoqlarda tarqatish.

11. Advokatlik yoki huquqshunos faoliyatiga bag'ishlangan badiiy film va seriallar tayyorlash.

12. Aholini qonunga itoatkorlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan qisqa metrajli filmlar hamda teatr spektakllarini yaratish va tizimli ravishda televideniye orqali berib borish.

13. Korrupsiyaga qarshi kurashish mavzusi doirasida kamida 5 ta ijtimoiy videorolik tayyorlash, shuningdek, korrupsiya, halollik, to'g'rilik, qonunga hurmat, adolat tantanasi mavzularida targ'ibot materiallari, didaktik materiallar, multiplikatsion filmlar tayyorlash.

14. Aholida korrupsiyaga murosasizlik kayfiyatini shakllantirish maqsadida ijtimoiy sheriklik asosida korrupsiyaga qarshi targ'ibot materiallari (jurnalistik materiallar, blogpostlar, karikaturalar, buklet, flayer, bannerlar, yumoristik asarlar) megatanlovini o'tkazish.

15. Mehnat migrantlariga turli ijtimoiy-huquqiy masalalar, xususan, migratsiya, ishga joylashish, ta'lim olish, boshqa davlatlarning qonun hujjatlari bo'yicha huquqiy axborotlar olishda tizimli yordam ko'rsatishni o'z ichiga oluvchi maxsus axborot saytini ishlab chiqish.

16. Tashqi mehnat migrantlarini milliy qonunchilik va xalqaro huquq normalarining mazmuni to'g'risida mamlakatimizning xorijiy davlatlardagi elchixonalari va vakolatxonalari ko'magida ijtimoiy reklamalar, Internet veb-sahifalari, ijtimoiy tarmoqlar va mobil ilovalardan foydalangan holda xabardor qilib borishning aniq mexanizmini ishlab chiqish.

17. Nogironligi bo'lgan shaxslar (ko'zi ojiz va kar-soqovlar uchun) va keksa yoshdagi shaxslar uchun foydalanishga qulay bo'lgan, ularning ijtimoiy himoyasiga oid huquqlariga doir to'plamlarni tayyorlash va xayriya aksiyalarini o'tkazgan holda tarqatish.

18. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxslarning kelgusida ijtimoiy hayotga moslashuvi uchun ko'mak berish maqsadida jazoni ijro etish muassasalarida masofadan turib ta'lim olish tizimini yo'lga qo'yish.

19. Jazoni ijro etish muassasalarida huquqiy bilimlarni o'rgatish, huquqiy ma'rifat va sudlanganlarni huquqiy tarbiyalash maqsadida "Huquq va men", "Jinoyat olamidan qaytish" nomli ma'rifiy-huquqiy mashg'ulotlarni muntazam o'tkazish tizimini joriy etish.

20. Harbiy xizmatchilarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish maqsadida:

aniq chora-tadbirlar asosida harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining, Temurbeklar maktablari o'quvchilarining huquqiy bilimlarini tizimli ravishda oshirib borish, dunyoqarashi va fikrlash doiralari kengaytirish;

harbiy qismlarda har oyning juma kuni "Huquqiy savodxonlik soati"ni tashkil qilish, unda mamlakatimizning barcha jabhalarida amalga oshirilayotgan islohotlar, qabul qilinayotgan qonun hujjatlarining mohiyati va ahamiyatini harbiy xizmatchilarga yetkazish.

2-bob. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishda huquqiy targ'ibotning innovatsion usullarini joriy qilish

1. Quyidagi masalalarni nazarda tutuvchi O'zbekiston Respublikasining Milliy huquqiy internet portalini yaratish:

qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi;

barcha milliy huquqiy saytlar;

yuridik lug'at va huquqiy elektron kutubxona;

maqsadli auditoriyalar (davlat xizmatchilari, pedagoglar va boshqalar) uchun majburiy kurslar (mandatory courses).

2. Turli hayotiy holatlar bo'yicha huquqiy yechim taklif etiladigan va davlat xizmatlari ko'rsatish elektron tizimi bilan bog'lanadigan Advice.uz huquqiy axborot tizimini ("O'zbekiston huquqiy forumi" sayтини) yaratish va ishga tushirish.

3. Fuqarolarning o'z huquqiy bilim darajasini sinash maqsadida Internet tizimida turli bosqichlarga ega bo'lgan "Huquqiy test" loyihasini yaratish.

4. Internetdagi ijtimoiy tarmoqlarda (Facebook, Telegram, Twitter, Youtube, Mytube.uz va h.k.) davlat organlari va tashkilotlarning kanallarini tashkil qilish va ushbu kanallarda veb-texnologiyalardan keng foydalangan holda soha faoliyati yo'nalishlaridan kelib chiqib huquqiy targ'ibot materiallarini joylab borish.

Ijtimoiy tarmoqlardagi kanallarda e'lon qilish uchun materiallarni tayyorlash, joylashtirish va qayta aloqani ta'minlash bo'yicha uslubiy qo'llanma ishlab chiqish.

5. Internet tizimida o'zbek, rus va ingliz tillarida "Huquqiy axborot" telegram kanalini tashkil qilish va unda qonun hujjatlari mazmunini qisqacha tahliliy yoritish, shuningdek, aholining huquqiy bilimlarini yuksaltirishga doir huquqiy materiallarni berib borish.

6. Mamlakatimiz aholisi ko'p foydalanadigan ijtimoiy tarmoqlarda so'rovlar o'tkazish orqali huquqiy madaniyat va huquqiy ong darajasini tahlil qilish va uning natijasida huquqiy axborotni manzilli yetkazish ishlarini tashkil etish.

3-bob. Aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirishda ommaviy axborot vositalarining rolini kuchaytirish

1. Huquqiy mavzularni tizimli va tahliliy yoritib borish hamda aholini qonunga hurmat ruhida tarbiyalashga doir teleko'rsatuvlar ko'lamini kengaytirish.

2. Ommaviy axborot vositalarining (matbuot, televideniye, radio) huquqiy targ'ibot sohasidagi faoliyatini rag'batlantirishning huquqiy mexanizmlarini belgilab berish bo'yicha takliflar tayyorlash.

3. Huquqiy davriy nashrlarni internet tarmog'iga integratsiya qilish va ularning elektron nusxalari joylab borilishini ta'minlashni yo'lga qo'yish.

4. Aholining huquqiy xabardorligini oshirish maqsadida "Huquqiy axborot" radio loyihasini tashkil etish va amalga oshirish.

5. Huquqiy sohani yorituvchi jurnalistlarni tayyorlash va qayta tayyorlash, ularning malakasini doimiy oshirib borish tizimini yaratish yuzasidan takliflar ishlab chiqish.

6. Qabul qilingan qonun hujjatlariga mustaqil ekspertlar, mutaxassislar va aholining fikri hamda munosabatini aks ettiruvchi tahliliy tok-shou, bahs-munozara yo'nalishidagi ko'rsatuv va eshittirishlarni efirga uzatish.

7. Aholi o'rtasidagi dolzarb ijtimoiy-huquqiy muammolardan kelib chiqib, fuqarolarning huquqiy ma'rifatini oshirishga xizmat qiladigan, huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan ta'sirchan teleko'rsatuvlar va radioeshittirishlarni hamda huquqiy mavzudagi loyihalarni tayyorlash va tarqatish.

8. Ommaviy axborot vositalarining jamoatchilik nazoratini ta'minlash borasidagi rolini kuchaytirish, ularning davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan aloqasini kuchaytirish yuzasidan qo'shimcha chora-tadbirlarni tashkil etish.

9. Davlat organlari axborot xizmatlarining huquqiy axborotni tarqatishdagi roli va o'rnini kuchaytirish, shu jumladan, davlat organi nufuziga ta'sir ko'rsatadigan salbiy xabarlar bo'yicha zudlik bilan munosabat bildirib borish mexanizmini yaratish.

4-bob. Yuridik ta'limni, shuningdek, yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirish

1. O'quv jarayonini nazariy tayyorgarlikning huquqni qo'llash faoliyati bilan chambarchas bog'liqligini ta'minlash, talabalarda tahliliy fikrlashni, yangi bilimlarni mustaqil ravishda egallash va ulardan foydalanish mahoratini shakllantirishga qaratilgan o'qitishning zamonaviy shakllari va uslublari hamda texnologiyalari asosida tashkil etish.

2. Yuridik oliy ta'lim muassasalarining ilmiy-tadqiqot institutlari, sudlar, huquqni muhofaza qiluvchi organlar bilan aloqalarini kuchaytirish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

3. Zamonaviy xorijiy tajriba asosida yuridik sohada ta'lim, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining yangi innovatsion shakl va institutlarini joriy etish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

4. Ilg'or xorijiy tajriba asosida milliy yuridik ta'lim va yuridik fan sohasini rivojlantirish ishiga ulkan hissa qo'shgan O'zbekiston fuqarolari, chet el fuqarolari, fuqaroligi bo'lmagan shaxslarga faxriy doktor darajasini berish tartibini joriy etish.

5. O'quv jarayoniga klinik yuridik ta'limni tatbiq etish yuzasidan yetakchi xorijiy mamlakatlarning ijobiy tajribasidan keng va unumli foydalanish.

Tarmoqlararo ta'limni kuchaytirish va bu borada Toshkent davlat yuridik universiteti magistratura bosqichida "Huquq va Tibbiyot", "Huquq va Qurilish" kabi mutaxassisliklar ochilishini ta'minlash.

6. Huquqiy mavzular bo'yicha ta'lim beruvchi pedagog-o'qituvchilarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish.

5-bob. Huquqiy madaniyatni yuksaltirishning ilmiy asoslarini tadqiq etish

1. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo'yicha tadbirlarni monitoring qilish va baholashning ko'rsatkichlarini ishlab chiqish.

2. Jamiyatda aholining huquqiy savodxonligini oshirib borishni aniq ko'rsatkichlar asosida o'rganib borish va baholash.

3. Huquqiy fanlarni rivojlantirishning ilmiy asoslangan rejalarini ishlab chiqish va uning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash.

4. Huquqiy tarbiyaning ilmiy asoslangan uslubiyotini ishlab chiqish.

5. Huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo'yicha magistrlik va doktorlik dissertatsiyalari tayyorlash ko'lamini kengaytirish, bunda oiladagi mojarolar va zo'ravonliklar hamda ularning ijtimoiy-huquqiy oqibatlarini kompleks tadqiq qilishga alohida e'tibor qaratish.

6. Davlat ilmiy-texnik dasturlari doirasida ilmiy-texnik loyihalar va innovatsion ishlanmalar tanlovida jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning tashkiliy-huquqiy, pedagogik-psixologik jihatlarini tadqiq etishga oid mavzularni muntazam e'lon qilib borish.

7. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish holati hamda bu sohadagi davlat siyosatini amalga oshirish samaradorligini o'rganish uchun fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va boshqa tashkilotlar, ommaviy axborot vositalari, shuningdek, fuqarolar bilan hamkorlikda sotsiologik, maxsus, ilmiy tadqiqotlar hamda boshqa turdagi tadqiqotlar va so'rovlar o'tkazish.

IV. Konsepsiyaning qabul qilinishidan kutilayotgan natijalar

Konsepsiyani amalga oshirish natijasida quyidagilar kutilmoqda:

fuqaro, davlat va jamiyatning o'zaro munosabatlarida aholining huquqiy madaniyati va ijtimoiy faolligini yuksaltirish, shaxsiy ehtiyojlar hamda jamiyat ehtiyojlari o'rtasidagi muvozanatning saqlanishini ta'minlash;

bola va yoshlar ongiga ilk huquqiy tushunchalarni va odob-axloq qoidalarini tizimli singdirib borish, huquqiy ta'lim-tarbiyani uzviy va tizimli olib borishga erishish;

huquqiy targ'ibotning innovatsion usullarini yaratish va joriy etish, huquqiy bilimlarni targ'ib qilishda ommaviy axborot vositalarining rolini kuchaytirish;

mansabdor shaxslar va fuqarolarda qonunga va huquqqa bo'lgan hurmat hissini kuchaytirish, huquqbuzarliklar profilaktikasining samaradorligini ta'minlash.

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish konsepsiyasini 2019-yilda samarali amalga oshirish
bo'yicha
"YO'L XARITASI"

T/r.	Tadbirlarning nomlanishi	Amalga oshirish shakli	Amalga oshirish muddatlari	Mas'ul ijrochilar
I. Shaxs, davlat va jamiyatning o'zaro munosabatlarida aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirish				
1. Oilada huquqiy tarbiyani shakllantirish va huquqiy madaniyatni yuksaltirish				
1.	Bolalar uchun maxsus huquqiy portal yaratish. Unda: Konstitutsiyani o'rgatishga doir ilk tushunchalar; kundalik hayotda qo'llashga mo'ljallangan boshlang'ich huquqiy bilimlar; huquqni targ'ib qiluvchi turli xil o'yinlar, mashg'ulotlar va dasturlar bo'yicha uslubiy qo'llanmalar va boshqa zarur ma'lumotlarni berish.	Huquqiy portal	2019-yil may	Adliya vazirligi (R. Davletov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin)
2.	Oilada bolalarga huquqiy tarbiya va odob-axloqning boshlang'ich qoidalarini o'rgatish bo'yicha ota-onalar uchun uslubiy tavsiyalar ishlab chiqish va tarqatish.	Uslubiy qo'llanma	2019-yil avgust	Adliya vazirligi (R. Davletov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin)
3.	Oila davrasida huquqiy savodxonlikni oshirishga mo'ljallangan, har bir elementar huquqiy bilimlarni o'rgatishga qaratilgan va kundalik hayotdagi muhim masalalar yuzasidan huquqiy qo'llanma tayyorlash va bepul tarqatish.	Qo'llanma	2019-yil oktyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov)
4.	Bolalar uchun huquqiy mavzularda va odob-axloqning oddiy va kundalik qoidalarini bilishni, vatanparvarlik, qonunlarni hurmat qilish, o'zbek xalqining tarixi va milliy qadriyatlarini o'rgatishni targ'ib qiluvchi turli multiplikatsion filmlarni yaratish.	Multiplikatsion dasturlar	2019-yil sentyabr	"O'zbekkino" Milliy agentligi (F. Zokirov), Adliya vazirligi (R. Davletov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin), O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev)
5.	Bolalar uchun huquqiy axborotni yetkazishga hamda kundalik turmushda qo'llaniladigan normalar va odob-axloq qoidalarini o'rgatishga qaratilgan audioertaklar, kinofilmlar va kinojurnallar ishlab chiqish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil sentyabr	"O'zbekkino" Milliy agentligi (F. Zokirov), Adliya vazirligi (R. Davletov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin)
6.	Oilaviy notinchlik hamda bolalar nazoratsizligi va	Teleko'rsatuvlar	2019-yil iyul	Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov), MTRK (A.

	qarovsizligining oldini olish, bolalar orasidagi huquqbuzarlik va jinoyatlarning salbiy oqibatlari to'g'risida teleko'rsatuvlar, tok-shoular tayyorlash.	Aniq grafik asosida		Xadjayev), Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assotsiatsiyasi (F. Abduxalikov)
7.	Kundalik turmushda ko'p uchraydigan masalalarning huquqiy yechimlari va yangi qabul qilingan qonun hujjatlarining mohiyatini uyma-uy yurib targ'ib qilish, shuningdek, huquqiy ma'lumotlarni yetkazishga qaratilgan flayer, buklet va boshqa tarqatma materiallarni oilalarga bepul tarqatish.	Targ'ibot tadbirlari, tarqatma materiallar Aniq grafik asosida	Doimiy ravishda	Adliya vazirligi (R. Davletov), "Mahalla" xayriya jamoat fondi (Sh. Javlonov), vazirlik va idoralar
8.	Yoshlar va ota-onalar o'rtasida nikoh yoshi, aliment to'lash shartlari, qarindoshlar o'rtasidagi nikoh va uning huquqiy oqibatlari to'g'risida muntazam ravishda huquqiy targ'ibot tadbirlarini o'tkazish.	Targ'ibot tadbirlari Aniq grafik asosida	Doimiy ravishda	"Oila" ilmiy amaliy markazi (D. Toshmuxamedova), Adliya vazirligi (R. Davletov), "Mahalla" xayriya jamoat fondi (Sh. Javlonov), vazirlik va idoralar
2. Aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirishda mahalla institutining rolini kuchaytirish				
9.	Mahallalarda eng dolzarb, aholini qiziqtiradigan va murojaatlarda ko'tarilayotgan muammoli masalalarni tahlil qilish va tahlil natijasiga ko'ra manzilli va predmetli huquqiy targ'ibotni amalga oshirish, aholiga qonun hujjatlari mazmun va mohiyatini yetkazish bo'yicha choralar ko'rish.	So'rovlar, tahliliy ma'lumot Uchrashuvlar, davra suhbatlari, seminarlar va boshqa tadbirlar	Har chorakda Doimiy ravishda	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar
10.	Mahallalarda aholi orasidagi turli muammoli masalalar, xususan, migratsiya, moddiy yordam, yer olish, uy-joy olish, kommunal masalalar, imtiyozlar, aliment, ishga joylashish, ta'lim olish va boshqalar bo'yicha huquqiy axborotni buklet, flayer, liflet va plakatlar shaklida aholiga yetkazish.	Tarqatma targ'ibot materiallari	Doimiy ravishda	Vazirlik va idoralar
11.	Mahallalarda "Huquqiy axborot kuni" loyihasini tashkil etish, bunda aniq bir kunda rejalashtirilgan yo'nalish bo'yicha malakali mutaxassislar (advokatlar, notariuslar, yuridik xizmatlar xodimlari va boshqalar) tomonidan aholiga huquqiy tushuntirishlar berilishini ta'minlab borish.	Huquqiy tadbirlar rejasiga muvofiq	2019-yil fevral	Adliya vazirligi (R. Davletov), "Mahalla" xayriya jamoat fondi (Sh. Javlonov), vazirlik va idoralar

12.	Jinoyatchilik va boshqa huquqbuzarliklarning oldini olish, fuqarolik nizolarini keskin kamaytirish hamda aholida, ayniqsa, tarbiyasi og‘ir bo‘lgan fuqarolarga qonunga hurmat hissini uyg‘otish maqsadida: sudlar tomonidan mahallalarda aholi bilan ochiq muloqotlarni tizimli ravishda tashkil qilish; sayyor sud majlislari o‘tkazish ko‘lamini kengaytirish.	Chora-tadbirlar rejasi Sayyor sud majlislari	Har chorakda Doimiy ravishda	Oliy sud (K.Kamilov), “Mahalla” xayriya jamoat fondi (Sh. Javlonov)
13.	“Fidokor yoshlar” jamoatchilik patrul guruhlarini bilan hamkorlikda mahallalarda aholi orasida huquqbuzarliklarning oldini olish bo‘yicha tadbirlar ko‘lami va sifatini oshirish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil mart	Adliya vazirligi (R. Davletov) Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov) O‘zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev), “Mahalla” xayriya jamoat fondi (Sh. Javlonov)
14.	Profilaktika inspektorlarining yordamchilari va “Fidokor yoshlar” jamoatchilik patrul guruhlarini a‘zolarining yangi qabul qilinayotgan qonun hujjatlaridan xabardorlik darajasini oshirish maqsadida tegishli tadbirlarni amalga oshirish.	Uchrashuvlar, davra suhbatlari, seminarlar va boshqa tadbirlar	Doimiy ravishda	Adliya vazirligi (R. Davletov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov), “Mahalla” xayriya jamoat fondi (Sh. Javlonov)
3. Ta’lim muassasalarida huquqiy savodxonlikni oshirish				
15.	“O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o‘rganish” va “Inson huquqlarini o‘rganish” maxsus o‘quv kurslarini barcha ta’lim turlari bo‘yicha tizimli o‘rgatish nuqtai nazaridan qayta ko‘rib chiqish va o‘rgatilishini tashkil qilish. Maxsus o‘quv kurslari yakuni bo‘yicha o‘quvchi va talabalar orasida sinovlar tashkil qilish.	Kompleks chora-tadbirlar O‘quv mashg‘ulotlari	2019-yil May 2019-yil dekabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Maktabgacha ta’lim vazirligi (A. Shin), Xalq ta’limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi (I. Madjidov)
16.	Bolalar va o‘quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda huquqiy ong va huquqiy madaniyatini shakllantirishga qaratilgan Konstitutsiyani va inson huquqlarini o‘rganish bo‘yicha ko‘rgazmali qo‘llanmalarni tayyorlash va chop etish.	Qo‘llanmalar	2019-yil sentyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Maktabgacha ta’lim vazirligi (A. Shin), Xalq ta’limi vazirligi (Sh. Shermatov), O‘zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev)

17.	Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarga bolalar huquq va majburiyatlariga doir mashg'ulotlarni joriy etish. Bunda: maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyachilarining huquq asoslari va bola huquqlari bo'yicha bepul malakasini oshirish; mashg'ulotlarni o'tkazish uchun turli innovatsion loyihalarni yaratish choralari ko'rish.	Takliflar	2019-yil fevral	Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin), Adliya vazirligi (R. Davletov)
18.	Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga odob-axloq qoidalar va huquqning ilk tushunchalarini o'rgatish bo'yicha namunaviy qo'llanma yaratish.	Namunaviy qo'llanma	2019-yil iyul	Adliya vazirligi (R. Davletov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin)
19.	Yangi avlod huquqiy darsliklari va o'quv qo'llanmalari tizimini yaratish. Bunda: umumta'lim maktablari boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun huquqiy bilimlarni sodda va ko'rgazmali o'rgatishga qaratilgan o'quv qo'llanmalarini; ta'lim muassasalari uchun huquq fanlari bo'yicha o'quv darsliklari va qo'llanmalarini tayyorlash choralari ko'rish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil may 2019-yil noyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov)
20.	Yoshlarga o'z huquqlarini himoya qilishning amaliy mexanizmlarini o'rgatishga qaratilgan "Street law" (Ko'cha huquqi — oddiy huquq) loyihasini keng joriy qilish bo'yicha quyidagi tashkiliy chora-tadbirlarni amalga oshirish: huquqshunoslikka ixtisoslashtirilgan oliy ta'lim muassasalari talabalari, yuridik kollejlari o'quvchilari, nodavlat tashkilotlar vakillaridan iborat ko'ngillilar (volonter) guruhini shakllantirish; "Street law" loyihasi amalga oshirilishini metodik ta'minlash choralari ishlab chiqish;	Ijrochilarning qo'shma qarori Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil may 2019-yil iyul	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin)

	ko'ngillilar guruhlari uchun interaktiv mashg'ulotlar olib borish metodikasi bo'yicha treninglar o'tkazish; ko'ngillilar tomonidan maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyalanuvchilari hamda umumta'lim maktablari o'quvchilari uchun mashg'ulotlar o'tkazish.		2019-yil oktyabr	
21.	Ta'lim muassasalari o'quvchilari va talabalari orasida huquq fanidan respublika miqyosida quyidagi tanlovlarni tashkil qilish va o'tkazish: umumta'lim maktablari boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida "Huquq — bu to'g'rilikdir" mavzusidagi rasmlar tanlovini tashkil qilish; umumta'lim maktablari o'quvchilari o'rtasida "Mening huquq va majburiyatlarim" respublika ko'rik-tanlovini tashkil etish hamda tanlov g'oliblarini rag'batlantirish; o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimida "Siz qonunni bilasizmi?" ko'rik-tanlovini tashkil qilish hamda tanlov g'oliblarini rag'batlantirish; oliy ta'lim muassasalarida "Huquq bilimdonlari" ko'rik tanlovini tashkil qilish va tanlov g'oliblarini rag'batlantirish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil sentyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Davlat test markazi (M. Karimov)
22.	Yoshlarda korrupsiya va boshqa huquqbuzarliklarga qarshi murosasizlik tuyg'usini shakllantirishga qaratilgan insholar tanlovini o'tkazish.	Ijrochilarning qo'shma qarori Amalga oshirish	2019-yil mart 2019-yil dekabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov)
23.	Yoshlarda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, ayniqsa, ularning ongida korrupsiyaning jamiyat va mamlakat ravnaqi uchun o'ta salbiy illat ekanligini targ'ib qilishga qaratilgan o'quv materiallari tayyorlanishini tashkil qilish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil fevral	Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Adliya vazirligi (R. Davletov)

24.	Bolalar va yoshlarga ularning huquqlari va odob-axloq normalari haqida ma'lumot beruvchi ko'rgazmali targ'ibot bo'yicha quyidagi ishlarni amalga oshirish: flayerlar, bukletlar, komikslar, taqdimot slaydlari, videoroliklar ishlab chiqish va har bir ta'lim muassasasiga yetkazish (har chorakda); ko'rgazmali huquqiy targ'ibot materiallarini bolalar va yoshlar e'tiboriga yetkazish.	Ko'rgazmali tarqatma materiallar	2019-yil dekabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev)
25.	O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida yoshlarni o'z huquqiy savodxonligini yuksak darajada shakllantirish va oshirishdek ezgu maqsadlar atrofida birlashtiruvchi "Huquq bilimdonlari" yoshlar huquqiy klublarini tashkil etish, keyinchalik ularning ijtimoiy tarmoqlarda ham faoliyat ko'rsatishini ta'minlash.	Kompleks chora- tadbirlar	2019-yil avgust	Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), vazirlik va idoralar
26.	Umumta'lim va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi sohasida huquq fanidan olimpiadalar o'tkazish va g'oliblarni munosib taqdirlash.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil avgust	Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Adliya vazirligi (R. Davletov), Davlat test markazi (M. Karimov)
27.	Tarbiyasi og'ir voyaga yetmaganlarga kuchaytirilgan huquqiy ta'lim berish va tarbiyalashga oid maxsus dasturlarni qo'llash.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil avgust	Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Adliya vazirligi (R. Davletov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov)
28.	Yoshlarda sog'lom turmush tarziga bo'lgan intilishni shakllantirishga, ijtimoiy jihatdan xavfli kasalliklarga, giyohvandlikka, chekishga va boshqa zararli odatlarga qarshi kurashishga doir profilaktik chora-tadbirlarni amalga oshirishga, yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli uyushtirishga, ommaviy yoshlar sportini rivojlantirishga qaratilgan tadbirlarni tashkil etish.	Chora-tadbirlar rejalari	2019-yil may	O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Bosh prokuratura (O. Murodov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov)

29.	Bolalar va yoshlarda davlat ramzlarini e'zozlash, uning qadr-qimmatini anglash, shuningdek, shaxsiy ehtiyojlar va jamiyat ehtiyojlari o'rtasidagi muvozanatni saqlash g'oyalari targ'ib qilishga doir aniq rejalar asosida "ochiq darslar" va o'quv mashg'ulotlari o'tkazilishini ta'minlash.	Ochiq darslar, o'quv mashg'ulotlari	2019-yil martdan boshlab	Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov)
30.	Diniy ekstremizm, terrorizm, "ommaviy madaniyat" va boshqa yot g'oyalarga qarshi mustahkam immunitetni shakllantirishga qaratilgan maxsus videoroliklar tayyorlash.	Videoroliklar	2019-yil aprel	O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev), Adliya vazirligi (R. Davletov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov), MTRK (A. Xadjayev), Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assotsiatsiyasi (F. Abduxalikov)
31.	Yoshlar tomonidan sodir etilayotgan yo'l harakati qoidalarini buzish, noqonuniy avtopoygalar o'tkazish va boshqa noxush hodisalarning oldini olish maqsadida "Eng tartibli yosh haydovchi" loyihasini tashkil etish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil aprel	Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov), O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev), Adliya vazirligi (R. Davletov)
4. Davlat organlari va tashkilotlar xodimlarining huquqiy madaniyatini yuksaltirish				
32.	Davlat organlari va tashkilotlarda huquqiy targ'ibot tadbirlarini tashkil etish va o'tkazish bo'yicha uslubiy qo'llanma ishlab chiqish.	Idoraviy hujjat	2019-yil mart	Adliya vazirligi (R. Davletov)
33.	Davlat organlari va tashkilotlarda jamoatchilik asosida doimiy faoliyat ko'rsatuvchi huquqiy targ'ibot guruhlarini tashkil qilish va ular tomonidan sohaga doir qonun hujjatlari normalarining xodimlar o'rtasida tizimli ravishda targ'ibot qilinishini ta'minlash.	Idoraviy hujjat	2019-yil mart	Vazirlik va idoralar
34.	Davlat organlari va tashkilotlarda xodimlarning huquqiy savodxonligi minimal darajasi bo'yicha talablarni ishlab chiqish hamda ularni ishga qabul qilishda mazkur talablarga muvofiqligi yuzasidan o'qitish va baholashning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil iyun	Adliya vazirligi (R. Davletov), Moliya vazirligi (J. Qo'chqorov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sodiqov)
35.	Davlat organlari va tashkilotlarda xodimlarning huquqiy bilimlarini oshirishga qaratilgan bepul huquqiy maslahat kurslarini tashkil etish dasturlarini ishlab chiqish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil fevral	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar

36.	Har bir davlat organlari va muassasalarida: “Huquqiy madaniyat oyligi”; “Odob-axloq oyligi”; “Korrupsiyaga qarshi kurashish oyligi” tadbirlarini tashkil qilish.	Idoraviy hujjat	2019-yil mart may dekabr	Vazirlik va idoralar
37.	Davlat organlari va tashkilotlar xodimlari faoliyatida mas’uliyatsizlikning va idoraviy huquqiy nigilizmning namoyon bo’lishiga imkon yaratadigan omillarni huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimini takomillashtirish orqali bartaraf etish.	Idoraviy hujjat	2019-yil mart	Vazirlik va idoralar
38.	Kadrlarga oid qarorlarning, bo’sh lavozimlarga kadrlarni tayinlash uchun tanlovlarni rejali asosda o’tkazishning shaffofligini ta’minlash.	Idoraviy hujjat	2019-yil aprel	Vazirlik va idoralar
39.	Aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishda munosib hissa qo’shgan davlat organlari va tashkilotlar xodimlariga aholining huquqiy savodxonligini oshirishda ko’rsatgan yutuqlari uchun topshiriladigan “Huquqiy targ’ibot ishlari a’lochisi” ko’krak nishonini ta’sis etish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil fevral	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Moliya vazirligi (<i>J. Qo’chqorov</i>)
40.	Davlat organlari va tashkilotlarning rasmiy veb-saytlarida faoliyat yo’nalishidan kelib chiqib qonun hujjatlari mazmunini tushuntirishga qaratilgan “Huquqiy savodxonlik” ruknlarini tashkil etish.	Idoraviy hujjat	2019-yil may	Vazirlik va idoralar
5. Aholi barcha qatlamlarining huquqiy madaniyatini yuksaltirish				
41.	Yoshidan kelib chiqib aholi huquqiy savodxonligining darajasi bo’yicha minimal talablarni ishlab chiqish va tasdiqlash, ular asosida fuqarolarning huquqiy bilim darajasini aniqlash va tahlil qilib borish.	Idoraviy hujjat	2019-yil fevral	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>)
42.	Advokatlik tuzilmalari va advokatlar tomonidan aholining ijtimoiy himiyaga muhtoj qatlamiga bepul ixtiyoriy yuridik yordam ko’rsatish (pro bono) tizimini rivojlantirish.	Qonun loyihasi	2019-yil mart	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Advokatlar palatasi (<i>A. Ernazarov</i>)

43.	Qonun hujjatlarini aholiga tezkor ravishda yetkazish, shuningdek, sohaga doir qonun hujjatlarining mazmun-mohiyati va ahamiyatini aholiga tushuntirish tizimini takomillashtirish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil avgust	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar
44.	Axborot-resurs markazlari hamda axborot-kutubxona fondlarini yuridik adabiyotlar bilan boyitib borish.	Chora-tadbirlar rejasi	2019-yil avgust	Adliya vazirligi (R. Davletov), Moliya vazirligi (J. Qo'chqorov), Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov)
45.	Davlat organlari huzuridagi axborot-tahlil multimedia markazlarining huquqiy targ'ibot sohasidagi faoliyatini kuchaytirish. Bunda: dolzarb va aholini qiziqtiradigan huquqiy masalalarni aniqlashtirish (uy-joy va yer olish masalalari, ta'lim muassasalariga joylashtirish, aliment, moddiy yordam, migratsiya, kommunal xizmat masalalari); tahlillar asosida va qonunchilikdagi sohaga oid yangiliklar bo'yicha zarur axborot-tahliliy va ko'rgazmali media materiallarni tayyorlash va efirga uzatish.	Tahliliy ma'lumot Telemateriallar	Har yarim yilda Doimiy	Adliya vazirligi (R. Davletov), Bosh prokuratura (O. Murodov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov), MTRK (A. Xadjayev), vazirlik va idoralar
46.	Aholining kundalik ehtiyojidan kelib chiqib, ularni qiziqtirgan huquqiy mavzular bo'yicha "So'rov bo'yicha huquqiy targ'ibot" loyihasini amalga oshirish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil aprel	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar
47.	Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishda munosib hissa qo'shgan huquq targ'ibotchilarining bu boradagi fidoyiligini rag'batlantirib borish maqsadida "Eng yaxshi huquq targ'ibotchisi" va "Huquqiy targ'ibotni amalga oshirishda eng yaxshi innovatsion loyiha" tanlovlarini o'tkazish.	Ijrochilarning qo'shma qarori Ko'rik tanlov o'tkazish	2019-yil mart May	Adliya vazirligi (R. Davletov), Innovatsion rivojlanish vazirligi (I. Abdurahmonov), MTRK (A. Xadjayev), Milliy axborot agentligi (A. Ko'chimov)
48.	Xalqimizda davlat ramzlari bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish orqali mamlakatga daxldorlik, vatanparvarlik hissini kuchaytirishga qaratilgan videoroliklar tayyorlash.	Videoroliklar	2019-yil may	Adliya vazirligi (R. Davletov), O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev)
49.	Xalqimizning huquqiy yodgorliklari va huquq yo'nalishidagi olimlari va arboblari faoliyatini chuqur o'rganish va ularni keng ommaga targ'ib qilish.	Risolalar, videoroliklar	2019-yil dekabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Fanlar akademiyasi (B. Yuldashev)

50.	Aholiga ularning huquq va majburiyatlarini hamda davlat organlari va tashkilotlarning fuqarolar oldidagi majburiyatlarini tushuntirishga, shuningdek, aholini qonunga itoatkorlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan ijtimoiy-huquqiy videoroliklarni tayyorlash hamda televideniye va ijtimoiy tarmoqlarda tarqatish.	Ijtimoiy videoroliklar	Har oyda kamida bir martadan	Adliya vazirligi (R. Davletov), MTRK (A. Xadjayev), Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assotsiatsiyasi (F. Abduxalikov)
51.	Advokatlik yoki huquqshunos faoliyatiga bag'ishlangan badiiy film va seriallar tayyorlash.	Ijrochilarning qo'shma qarori Badiiy film, serial	2019-yil may 2019-yil oktyabr	"O'zbekkino" Milliy agentligi (F. Zokirov), MTRK (A. Xadjayev), Advokatlar palatasi (A. Ernazarov), Adliya vazirligi (R. Davletov)
52.	Aholini qonunga itoatkorlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan qisqa metrajli filmlar hamda teatr spektakllarini yaratish va tizimli ravishda televideniye orqali berib borish.	Qisqa metrajli filmlar hamda teatr spektakllari	Doimiy ravishda	"O'zbekkino" Milliy agentligi (F. Zokirov), Madaniyat vazirligi (B. Sayfullayev), Moliya vazirligi (J. Qo'chqorov), MTRK (A. Xadjayev), Adliya vazirligi (R. Davletov)
53.	Korrupsiyaga qarshi kurashish mavzusi doirasida: kamida 5 ta ijtimoiy videorolik tayyorlash; korrupsiya, halollik, to'g'rilik, qonunga hurmat, adolat tantanasi mavzularida targ'ibot materiallari, didaktik materiallar, multiplikatsion filmlar tayyorlash.	Ijtimoiy videorolik, didaktik materiallar, multiplikatsion filmlar	2019-yil noyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Bosh prokuratura (O. Murodov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov), "O'zbekkino" Milliy agentligi (F. Zokirov)
54.	Aholida korrupsiyaga muvazirlik kayfiyatini shakllantirish maqsadida ijtimoiy sheriklik asosida korrupsiyaga qarshi targ'ibot materiallari (jurnalistik materiallar, blogpostlar, karikaturalar, buklet, flayer, bannerlar, yumoristik asarlar) megatanlovini o'tkazish.	Megatanlov	2019-yil avgust	Adliya vazirligi (R. Davletov), O'zbekiston yoshlar ittifoqi (K. Kuranbayev)
55.	Mehnat migrantlariga turli ijtimoiy-huquqiy masalalar, xususan, migratsiya, ishga joylashish, ta'lim olish, boshqa davlatlarning qonun hujjatlari bo'yicha huquqiy axborotlar olishda tizimli yordam ko'rsatishni o'z ichiga oluvchi maxsus axborot saytini ishlab chiqish.	Axborot sayti	2019-yil dekabr	Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi (Sh. Kudbiyev)

56.	Tashqi mehnat migrantlarini milliy qonunchilik va xalqaro huquq normalarining mazmuni to'g'risida mamlakatimizning xorijiy davlatlardagi elchixonolari va vakolatxonalari ko'magida ijtimoiy reklamalar, Internet veb-sahifalari, ijtimoiy tarmoqlar va mobil ilovalardan foydalangan holda xabardor qilib borishning aniq mexanizmini ishlab chiqish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil iyun	Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi (<i>Sh. Kudbiyev</i>), Tashqi ishlar vazirligi (<i>A.Komilov</i>), Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>)
57.	Nogironlar (ko'zi ojiz va karsoqovlar uchun) va keksa yoshdagi shaxslar uchun foydalanishga qulay bo'lgan, ularning ijtimoiy himoyasiga oid huquqlariga doir to'plamlarni tayyorlash va xayriya aksiyalarini o'tkazgan holda tarqatish.	Kompleks chora- tadbirlar	2019-yil noyabr	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Sog'liqni saqlash vazirligi (<i>A.Shodmonov</i>)
58.	Ozodlikdan mahrum etilgan shaxslarning kelgusida ijtimoiy hayotga moslashuvi uchun ko'mak berish maqsadida jazoni ijro etish muassasalarida masofadan turib ta'lim olish tizimini yo'lga qo'yish.	Normativ-huquqiy hujjat	2019-yil dekabr	Ichki ishlar vazirligi (<i>P. Bobojonov</i>), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (<i>I. Madjidov</i>), vazirlik va idoralar
59.	Jazoni ijro etish muassasalarida huquqiy bilimlarni o'rgatish, huquqiy ma'rifat va sudlanganlarni huquqiy tarbiyalash maqsadida "Huquq va men", "Jinoyat olamidan qaytish" nomli ma'rifiy-huquqiy mashg'ulotlarni muntazam o'tkazish tizimini joriy etish.	Kompleks chora- tadbirlar	2019-yil oktyabr	Ichki ishlar vazirligi (<i>P. Bobojonov</i>), Bosh prokuratura (<i>O. Murodov</i>), Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), vazirlik va idoralar
60.	Harbiy xizmatchilarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish maqsadida: aniq chora-tadbirlar asosida harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining, Temurbeklar maktablari o'quvchilarining huquqiy bilimlarini tizimli ravishda oshirib borish, dunyoqarashi va fikrlash doiralarini kengaytirish; harbiy qismlarda har oyning juma kuni "Huquqiy savodxonlik soati"ni tashkil qilish, unda mamlakatimizning barcha jabhalarida amalga oshirilayotgan islohotlar, qabul qilinayotgan qonun hujjatlarining mohiyati va ahamiyatini harbiy xizmatchilarga yetkazish.	Kompleks chora- tadbirlar	2019-yil oktyabr Doimiy ravishda	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Mudofaa vazirligi (<i>A. Azizov</i>), vazirlik va idoralar

II. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishda huquqiy targ'ibotning innovatsion usullarini joriy qilish				
61.	Quyidagi masalalarni nazarda tutuvchi O'zbekiston Respublikasining Milliy huquqiy internet portalini yaratish: qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi; barcha milliy huquqiy saytlar; yuridik lug'at va huquqiy elektron kutubxona; maqsadli auditoriyalar (davlat xizmatchilari, pedagoglar va boshqalar) uchun majburiy kurslar (mandatory courses).	Huquqiy portal	2019-yil dekabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar
62.	Turli hayotiy holatlar bo'yicha huquqiy yechim taklif etiladigan va davlat xizmatlari ko'rsatish elektron tizimi bilan bog'lanadigan Advice.uz huquqiy axborot tizimini ("O'zbekiston huquqiy forumi" sayтини) yaratish va ishga tushirish.	Huquqiy axborot tizimi	2019-yil iyun	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar
63.	Fuqarolarning o'z huquqiy bilim darajasini sinash maqsadida Internet tizimida turli bosqichlarga ega bo'lgan "Huquqiy test" loyihasini yaratish.	Test dasturi	2019-yil mart	Adliya vazirligi (R. Davletov)
64.	Internetdagi ijtimoiy tarmoqlarda (Facebook, Telegram, Twitter, Youtube, Mytube.uz va h.k.) davlat organlari va tashkilotlarning kanallarini tashkil qilish va ushbu kanallarda veb-tehnologiyalardan keng foydalangan holda soha faoliyati yo'nalishlaridan kelib chiqib huquqiy targ'ibot materiallarini joylab borish. Ijtimoiy tarmoqlardagi kanallarda e'lon qilish uchun materiallarni tayyorlash, joylashtirish va qayta aloqani ta'minlash bo'yicha uslubiy qo'llanma ishlab chiqish.	Kompleks chora-tadbirlar Uslubiy qo'llanma	2019-yil may 2019-yil avgust	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar Adliya vazirligi (R. Davletov)
65.	Internet tizimida o'zbek, rus va ingliz tillarida "Huquqiy axborot" telegram kanalini tashkil qilish va unda qonun hujjatlari mazmunini qisqacha tahliliy yoritish, shuningdek, aholining huquqiy bilimlarini yuksaltirishga doir huquqiy materiallarni berib borish.	Tashkiliy chora-tadbirlar	2019-yil aprel	Adliya vazirligi (R. Davletov)

66.	Mamlakatimiz aholisi ko'p foydalanadigan ijtimoiy tarmoqlarda so'rovlar o'tkazish orqali huquqiy madaniyat va huquqiy ong darajasini tahlil qilish va uning natijasida huquqiy axborotni manzilli yetkazish ishlarini tashkil etish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil avgust	Adliya vazirligi (R. Davletov), "Ijtimoiy fikr" jamoatchilik fikrini o'rganish markazi (R. Ubaydullayeva)
III. Aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirishda ommaviy axborot vositalarining rolini kuchaytirish				
67.	Huquqiy mavzularni tizimli va tahliliy yoritib borish hamda aholini qonunga hurmat ruhida tarbiyalashga doir teleko'rsatuvlar ko'lamini kengaytirish.	Tashkiliy chora-tadbirlar	2019-yil fevral	MTRK (A. Xadjayev), Adliya vazirligi (R. Davletov)
68.	Ommaviy axborot vositalarining (matbuot, televideniye, radio) huquqiy targ'ibot sohasidagi faoliyatini rag'batlantirishning huquqiy mexanizmlarini belgilab berish bo'yicha takliflar tayyorlash.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil sentyabr	Milliy axborot agentligi (A. Ko'chimov), MTRK (A. Xadjayev), Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov), Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assotsiatsiyasi (F. Abduxalikov)
69.	Huquqiy davriy nashrlarni internet tarmog'iga integratsiya qilish va ularning elektron nusxalari joylab borilishini ta'minlashni yo'lga qo'yish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil may	Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov), Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assotsiatsiyasi (F. Abduxalikov), Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi (Sh. Sodiqov), Moliya vazirligi (J. Qo'chqorov)
70.	Aholining huquqiy xabardorligini oshirish maqsadida "Huquqiy axborot" radio loyihasini tashkil etish va amalga oshirish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil dekabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), vazirlik va idoralar
71.	Huquqiy sohani yorituvchi jurnalistlarni tayyorlash va qayta tayyorlash, ularning malakasini doimiy oshirib borish tizimini yaratish yuzasidan takliflar ishlab chiqish.	Takliflar	2019-yil yanvar	Adliya vazirligi (R. Davletov), Matbuot va axborot agentligi (K. Allamjonov), Milliy axborot agentligi (A. Ko'chimov), MTRK (A. Xadjayev)
72.	Qabul qilingan qonun hujjatlariga mustaqil ekspertlar, mutaxassislar va aholining fikri hamda munosabatini aks ettiruvchi tahliliy tok-shou, bahs-munozara yo'nalishidagi ko'rsatuv va eshittirishlarni efirga uzatish.	Chora-tadbirlar rejasi	2019-yil aprel	Adliya vazirligi (R. Davletov), MTRK (A. Xadjayev), vazirlik va idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlari

73.	Aholi o'rtasidagi dolzarb ijtimoiy-huquqiy muammolardan kelib chiqib, fuqarolarning huquqiy ma'rifatini oshirishga xizmat qiladigan, huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan ta'sirchan teleko'rsatuvlar va radioeshittirishlarni hamda huquqiy mavzudagi loyihalarni tayyorlash va tarqatish.	Media reja	2019-yil fevral	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), "O'zbekkino" Milliy agentligi (<i>F. Zokirov</i>), MTRK (<i>A. Xadjayev</i>), Matbuot va axborot agentligi (<i>K. Allamjonov</i>), vazirlik va idoralar
74.	Ommaviy axborot vositalarining jamoatchilik nazoratini ta'minlash borasidagi rolini kuchaytirish, ularning davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan aloqasini kuchaytirish yuzasidan qo'shimcha chora-tadbirlarni tashkil etish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil mart	Matbuot va axborot agentligi (<i>K. Allamjonov</i>), Milliy axborot agentligi (<i>A. Ko'chimov</i>), MTRK (<i>A. Xadjayev</i>)
75.	Davlat organlari axborot xizmatlarining huquqiy axborotni tarqatishdagi roli va o'rnini kuchaytirish, shu jumladan, davlat organi nufuziga ta'sir ko'rsatadigan salbiy xabarlar bo'yicha zudlik bilan munosabat bildirib borish mexanizmini yaratish.	Idoraviy hujjat	2019-yil yanvar	Vazirlik va idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlari
IV. Yuridik ta'limni, shuningdek, yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirish				
76.	O'quv jarayonini nazariy tayyorgarlikning huquqni qo'llash faoliyati bilan chambarchas bog'liqligini ta'minlash, talabalarda tahliliy fikrlashni, yangi bilimlarni mustaqil ravishda egallash va ulardan foydalanish mahoratini shakllantirishga qaratilgan o'qitishning zamonaviy shakllari va uslublari hamda texnologiyalari asosida tashkil etish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil sentyabr	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (<i>I. Madjidov</i>), Innovatsion rivojlanish vazirligi (<i>I. Abdurahmonov</i>)
77.	Yuridik oliy ta'lim muassasalarining ilmiy-tadqiqot institutlari, sudlar, huquqni muhofaza qiluvchi organlar bilan aloqalarini kuchaytirish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil iyun	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (<i>I. Madjidov</i>), Bosh prokuratura (<i>O. Murodov</i>), Ichki ishlar vazirligi (<i>P. Bobojonov</i>)
78.	Zamonaviy xorijiy tajriba asosida yuridik sohada ta'lim, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining yangi innovatsion shakl va institutlarini joriy etish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil iyul	Adliya vazirligi (<i>R. Davletov</i>), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (<i>I. Madjidov</i>), Innovatsion rivojlanish vazirligi (<i>I. Abdurahmonov</i>)

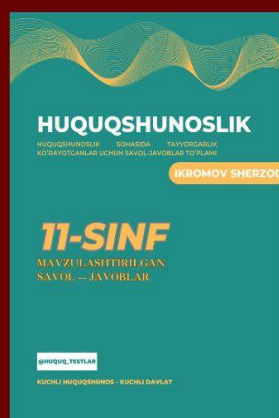
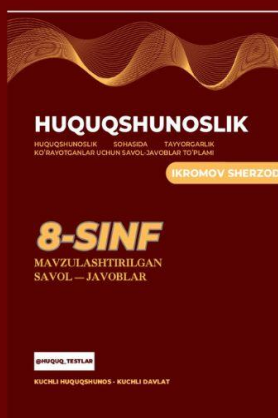
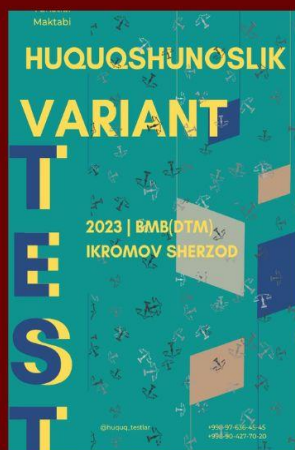
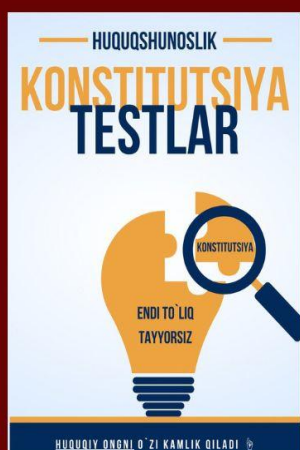
79.	Ilg'or xorijiy tajriba asosida milliy yuridik ta'lim va yuridik fan sohasini rivojlantirish ishiga ulkan hissa qo'shgan O'zbekiston fuqarolari, chet el fuqarolari, fuqaroligi bo'lmagan shaxslarga faxriy doktor darajasini berish tartibini joriy etish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil sentyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Innovatsion rivojlanish vazirligi (I. Abdurahmonov)
80.	O'quv jarayoniga klinik yuridik ta'limni tatbiq etish yuzasidan yetakchi xorijiy mamlakatlarning ijobiy tajribasidan keng va unumli foydalanish. Tarmoqlararo ta'limni kuchaytirish va bu borada Toshkent davlat yuridik universiteti magistratura bosqichida "Huquq va Tibbiyot", "Huquq va Qurilish" kabi mutaxassisliklar ochilishini ta'minlash.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil iyul	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov)
81.	Huquqiy mavzular bo'yicha ta'lim beruvchi pedagog-o'qituvchilarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish.	Ijrochilarning qo'shma qarori	2019-yil oktyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov)
V. Huquqiy madaniyatni yuksaltirishning ilmiy asoslarini tadqiq etish				
82.	Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo'yicha tadbirlarni monitoring qilish va baholashning ko'rsatkichlarini ishlab chiqish.	Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi	2019-yil fevral	Adliya vazirligi (R. Davletov), "Ijtimoiy fikr" markazi (R. Ubaydullayeva)
83.	Jamiyatda aholining huquqiy savodxonligini oshirib borishni aniq ko'rsatkichlar asosida o'rganib borish va baholash.	Monitoring tadbirlari	Doimiy ravishda	Adliya vazirligi (R. Davletov), "Ijtimoiy fikr" markazi (R. Ubaydullayeva)
84.	Huquqiy fanlarni rivojlantirishning ilmiy asoslangan rejalarini ishlab chiqish va uning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash.	Tahliliy ma'lumotnoma, takliflar	2019-yil mart	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Tashqi ishlar vazirligi (A. Komilov), Ichki ishlar vazirligi (P. Bobojonov)
85.	Huquqiy tarbiyaning ilmiy asoslangan uslubiyotini ishlab chiqish.	Kompleks chora-tadbirlar	2019-yil sentyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi (I. Madjidov), Xalq ta'limi vazirligi (Sh. Shermatov), Maktabgacha ta'lim vazirligi (A. Shin)

86.	Huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo'yicha magistrlik va doktorlik dissertatsiyalari tayyorlash ko'lamini kengaytirish, bunda oiladagi mojaro va zo'ravonliklar hamda ularning ijtimoiy-huquqiy oqibatlarini kompleks tadqiq qilishga alohida e'tibor qaratish.	Tadqiqot ishlanmalari	2019-yil noyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), Oliy attestatsiya komissiyasi
87.	Davlat ilmiy-texnik dasturlari doirasida ilmiy-texnik loyihalar va innovatsion ishlanmalar tanlovida jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning tashkiliy-huquqiy, pedagogik-psixologik jihatlarini tadqiq etishga oid mavzularni muntazam e'lon qilib borish.	Idoraviy hujjat	2019-yil iyun	Innovatsion rivojlanish vazirligi (I. Abdurahmonov)
88.	Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish holati hamda bu sohadagi davlat siyosatini amalga oshirish samaradorligini o'rganish uchun fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va boshqa tashkilotlar, ommaviy axborot vositalari, shuningdek, fuqarolar bilan hamkorlikda sotsiologik, maxsus, ilmiy tadqiqotlar hamda boshqa turdagi tadqiqotlar va so'rovlar o'tkazish.	So'rovlar, tadqiqot va tahlillar	2019-yil noyabr	Adliya vazirligi (R. Davletov), "Ijtimoiy fikr" markazi (R. Ubaydullayeva), vazirlik va idoralar

Mundarija

1. “O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i to‘g‘risida”gi qonun	2-bet
2. “O‘zbekiston Respublikasining Davlat gerbi to‘g‘risida”gi qonun	9-bet
3. “O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi to‘g‘risida”gi qonun	13-bet
4. “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi qonun	16-bet
5. “Siyosiy partiyalar to‘g‘risida”gi qonun	27-bet
6. “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to‘g‘risida”gi qonun	33-bet
7. “Advokatura to‘g‘risida”gi qonun	53-bet
8. “O‘zbekiston Respublikasining Fuqaroligi to‘g‘risida”gi qonun	65-bet
9. “Iste‘molchilarning huquqlarini himoya qilish to‘g‘risida”gi qonun	80-bet
10. “Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to‘g‘risida”gi qonun	93-bet
11. “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida”gi qonun	115-bet
12. “Notariat to‘g‘risida”gi qonun	131-bet
13. “Oliy Majlisning inson huquqlari bo‘yicha vakili (Ombudsman) to‘g‘risida”gi qonun	156-bet
14. “Prokuratura to‘g‘risida”gi qonun	172-bet
15. “O‘zbekiston Respublikasining referendumi to‘g‘risida”gi qonun	187-bet
16. “Sudlar to‘g‘risida”gi qonun.....	202-bet
17. “O‘zbekiston Respublikasining Xalqaro shartnomalari to‘g‘risida”gi qonun	232-bet
18. “Tabiatni muhofaza qilishi to‘g‘risida”gi qonun	246-bet
19. “Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to‘g‘risida”gi qonun	257-bet
20. “O‘zbekiston Respublikasida jamoat birlashmalari to‘g‘risida”gi qonun	268-bet
21. “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risida”gi qonun	275-bet
22. “Mahalliy davlat hokimiyati to‘g‘risida”gi qonun	286-bet
23. Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi to‘g‘risida NIZOM	300-bet
24. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi to‘g‘risida NIZOM	321-bet
25. “Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi Prezident farmoni.....	349-bet

Toshkent Davlat Yuridik
Universiteti

Jamoat Xavfsizligi
universiteti

30/30

SHOMURODOVA SHIRINOV SHUKRAT QIZI
Toshkent davlat yuridik universiteti
Yurisprudensiya: davlat-huquqiy faoliyat
To'lov-kontrakti asosida talabalikka tavsiya etildi

Umumiy ball: 174.70

30/30

G'ULOMQODIROVA DILNAVOZKON ABDUQODIR QIZI
Jamoat xavfsizligi universiteti
Yurisprudensiya (Kundazgi)
To'lov-kontrakti asosida talabalikka tavsiya etildi

Umumiy ball: 166.00

30/30

SUPER
NATIJALAR

Sherzodxon Ikromov
+998-97-636-45-45

August 17, 2024

hoyanov

5:44

Mandat mandal uzmb ur muassasasi Yo'nalish

ketma-ketligi

1 - Asosiy Toshkent davlat yuridik universiteti Yurisprudensiya

2 - Asosiy Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti Yurisprudensiya

3 - Asosiy O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi Yurisprudensiya (prokurorlik faoliyati)

4 - Asosiy Samarqand davlat universiteti Yurisprudensiya

5 - Asosiy Termiz davlat universiteti Yurisprudensiya

avlat grantlari asosida

aleykum yaxshimisiz zurmisiz ustoz men grandg

30/30

GRAND

30/30

Haqiqiy va Maksimal natija kerak bo'lsa OFFLAYN va ONLAYN
darslarda sizni kutamiz. QASHQADARYO | QARSHI
Individual Yondashuv + Ta'sirli Testlar + To'g'ri Yondashuv
va MAQSADINGIZGA YETASIZ!!!

OFFLAYN | ONLAYN darslarda ishtirok etish uchun:

+998-97-636-45-45 @Huquqshunos_Ustoz